

Cynnwys / Contents

Rhaglen 20140610	2
Cofnodion 20140520	4
20140520 Minutes	7
Eitem 6 Adroddiad Dyfodol Darpariaeth Addysg Anghenion Arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor	10
Eitem 6 Atodiad 1 Sefyllfa Gyfredol ac Achos am Newid	27
Eitem 6 Atodiad 2 Gwerthusiad opsiynau	35
Eitem 6 Atodiad 3 Asesiad Safleoedd	48
Eitem 6 Atodiad 4 Asesiadau o effaith ail-leoli	50
Eitem 7 Adroddiad Cyfrifon Terfynol 2013-14 - Alldro Refeniw	69
Eitem 7 Atodiad 1 a 2 Cyllideb Refeniw 2013-14 28 05 14 Terfynol - Atodiad 1	74
Eitem 7 Atodiad 1 a 2 Cyllideb Refeniw 2013-14 28 05 14 Terfynol - Atodiad 2	75
Eitem 8 Adroddiad - Rhaglen Gyfalaf 201314 - Adolygiad Diwedd Flwyddyn	119
Eitem 9 Adroddiad - Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion	125
Eitem 9 Atodiad 1 - Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Plant ac Oedolion	128
Eitem 10 Adroddiad - Canllaw Cynllunio Atodol Ynni Gwynt ar y Tir	135
Eitem 10 Atodiad A	141
Eitem 10 Atodiad B	153
Eitem 10 Atodiad C	318
Eitem 10 Atodiad CH	360
Eitem 11 Adroddiad - Trefn Gwynion	460
Eitem 11 Atodiad 1 Polisi Pryderon a Chwynion Cyngor Gwynedd	463
Item 6 Report The Future of Special Educational Needs in Meirionnydd and Dwyfor	479
Item 6 Appendix 1 Existing Arrangements	502
Item 6 Appendix 2 Option appraisal	511
Item 6 Appendix 3 Site Assessment	525
Item 6 Appendix 4 Impact assessments of relocating	529
Item 7 Report - Final Accounts 2013-14 - Revenue Outturn	549
Item 7 Appendix 1 and 2 Budget Revenue 2013-14 - Appendix 1.pdf	554
Item 7 Appendix 1 and 2 Budget Revenue 2013-14 - Appendix 2	555
Item 8 Report - Capital Programme 201314	599
Item 9 Report - The Annual Report of the Children and Adults Strategic Safeguarding Panel	606
Item 9 Appendix 1 - Annual Report of the Children and Adults Strategic Panel	609
Item 10 Report - Onshore Wind Energy Supplementary Planning Guidance	616
Item 10 Appendix A	622
Item 10 Appendix B	635
Item 10 Appendix C	809
Item 10 Appendix CH	850
Item 11 Report - The Complaints Procedure	948
Item 11 Appendix 1 - Concerns and Complaints Policy Cyngor Gwynedd	951

CABINET

CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD/DATE	Dydd Mawrth, 10 Mehefin, 2014 <i>Tuesday, 10 June, 2014</i>
AMSER/TIME	1pm
LLEOLIAD/LOCATION	Siambwr Hywel Dda Swyddfa'r Cyngor/ <i>Council Offices</i> Stryd y Jêl Gwynedd
PWYNT CYSWLLT/CONTACT POINT	Rhian Tomos 01286 679490 rhiantomos@gwynedd.gov.uk

AELODAU CABINET CYNGOR GWYNEDD CABINET MEMBERS

Aelodau/ Members
Y Cyng./Coun. Dyfed Edwards (Arweinydd / <i>Leader</i>)
Y Cyng./Coun. Gareth Thomas
Y Cyng./Coun. Peredur Jenkins
Y Cyng./Coun. John Wynn Jones
Y Cyng./Coun. W Gareth Roberts
Y Cyng./Coun. Ioan Thomas
Y Cyng./Coun. Paul Thomas
Y Cyng./Coun. John Wyn Williams
Y Cyng./Coun. R H Wyn Williams

RHAGLEN/PROGRAMME

	Eitem Item	Cyflwynir gan Submitted by	Swyddog Officer
1	Ymddiheuriadau <i>Apologies</i>		
2	Datgan Buddiant Personol <i>Declaration of Personal Interest</i>		
3	Materion Brys <i>Urgent Items</i>		
4	Materion yn codi o Bwyllgorau Craffu <i>Matters arising from Scrutiny Committees</i>		
5	Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd Mai 20fed 2014 <i>Minutes of the meeting held May 20th 2014</i>		
6	Dyfodol darpariaeth addysg anghenion arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor <i>The future of special educational needs provision in Meirionnydd and Dwyfor</i>	Y Cyng. Gareth Thomas	Gareth Jones
7	Cyfrifon Terfynol 2013/14 - Alldro Refeniw <i>Final Accounts 2013/14 – Revenue Outturn</i>	Y Cyng. Peredur Jenkins	Dafydd Edwards
8	Rhaglen Gyfalaf 2013/14 - Adolygiad Diwedd Flwyddyn <i>Capital Programme 2013/14 – End of Year Review</i>	Y Cyng. Peredur Jenkins	Dafydd Edwards
9	Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion <i>The Annual Report of the Children and Adults Strategic Safeguarding Panel</i>	Y Cyng. R H Wyn Williams	Morwena Edwards
10	Canllaw Cynllunio Atodol Ynni Gwynt ar y Tir <i>Onshore Wind Energy Supplementary Planning Guidance (SPG)</i>	Y Cyng. John Wyn Williams	Bob Thomas
11	Trefn Gwynion <i>Complaints Procedure</i>	Y Cyng. Ioan Thomas	Dilys Phillips a Gwenan Parry

**CABINET Y CYNGOR
COFNODION
Mai 20fed 2014**

Yn bresennol – Y Cynghorydd Dyfed Edwards (Cadeirydd)

Y Cynghorwyr – Gareth Thomas, Ioan Thomas, Peredur Jenkins, John Wynn Jones, R H Wyn Williams, W Gareth Roberts, John Wyn Williams.

Hefyd yn bresennol – Harry Thomas (Prif Weithredwr), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Dilwyn Williams (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Dilys Phillips (Swyddog Monitro), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol), Sioned Williams (Pennaeth Economi a Chymuned), Rhian Tomos (Arweinydd Tîm Cefnogi'r Cabinet).

Fel Aelod Lleol: Y Cyng. Caerwyn Roberts ar gyfer Eitem 8

1. CROESAWU/YMDDIHEURIADAU

Croesawyd Mr Stephen Meek a 12 o fyfyrwyr Dinasyddiaeth Coleg Llandrillo Menai i'r cyfarfod yn ogystal â'r aelodau etholedig, Aelodau Cabinet a'r swyddogion.

Derbyniwyd ymddiheuriad gan y Cyng. Paul Thomas.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Nid oedd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

3. MATERION BRYD

Nid oedd unrhyw faterion brys.

4. MATERION YN CODI O BWYLLGORAU CRAFFU

Roedd y Pwyllgor Craffu Cymunedau wedi trafod y penderfyniad wnaed parthed 'Newid i Drefn Casglu Gwastraff Gweddilliol' (Cabinet Ebrill 29ain) ac wedi gwneud yr argymhelliad i graffu effaith y trefniadau a chynnydd pan fydd y gwaith yn Nwyfor wedi bod yn rhedeg am dipyn.

5. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar Ebrill 29ain 2014.

6. FFRAMWAITH I DDARPARU IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL INTEGREDIG I BOBL HŶN SYDD AG ANGHENION CYMHLETH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Cyng. R H Wyn Williams, Aelod Cabinet Gofal.

PENDERFYNIAD:

Cadarnhau'r cytundeb i weithio'n rhanbarthol gyda chwe awdurdod lleol y gogledd a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i gyflawni'r fframwaith.

Cytuno bod cynnwys y ddogfen yn sail am drafodaethau pellach er mwyn datblygu trefniadau integredig gan hefyd ofyn i'r trefniadau yma gael eu sefydlu drwy ddechrau gydag ystyriaeth o wir anghenion pobl Gwynedd.

7. CAU ALLAN Y WASG A'R CYHOEDD

Cyflwynwyd cais gan yr Arweinydd i gau'r wasg a'r cyhoedd allan o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem ganlynol gan ei fod yn debygol y datgelir gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir ym mharagraff 14, Rhan 4, Atodiad 12A, Deddf Llywodraeth Leol 1972.

Roedd y paragraff yn berthnasol oherwydd bod yr adroddiad yn cynnwys gwybodaeth yn ymwneud â materion ariannol a busnes y cwmni a bod yr wybodaeth honno yn fasnachol sensitif yn yr ystyr y byddai ei datgelu yn niweidio gallu'r cwmni i gystadlu ac i ddenu nawdd. Oherwydd hyn mae'r budd cyhoeddus o blaid cadw'r wybodaeth yn gyfrinachol yn gorbwyso'r budd cyhoeddus o'i datgelu.

PENDERFYNIAD:

Cau allan y wasg a'r cyhoedd

8. EITEM EITHRIEDIG - PWLL NOFIO HARLECH

Cyflwynwyd yr adroddiad gan yr Arweinydd, yn absenoldeb y Cyng. Paul Thomas, Aelod Cabinet Gwynedd Iach.

PENDERFYNIAD:

Cefnogi Cwmni Harlech and Arudwy Leisure Ltd gyda menter Pwll Nofio Harlech drwy ddarparu cefnogaeth ariannol iddynt.

Cefnogi'r Fenter yn unol â'u cais ond yn amodol ar adolygiadau rheolaidd.

Bydd cyfraniad blwyddyn 2 a 3 yn ddibynnol ar y cynnydd yn erbyn y rhagolygon ariannol a'r cynllun busnes a chanlyniad yr adolygiadau rheolaidd.

Defnyddio arian sydd eisoes wedi cronni trwy gyflawni arbedion uwch-reolaethol yn gynnar er mwyn ariannu'r gefnogaeth ariannol un-tro yma i'r fenter.

Dechreuodd y cyfarfod am 1 o'r gloch a daeth i ben am 2.30 o'r gloch.

CADEIRYDD

**COUNCIL CABINET
MINUTES
20 May 2014**

Present – Councillor Dyfed Edwards (Chairman)
Councillors - Gareth Thomas, Ioan Thomas, Peredur Jenkins, John Wynn Jones, R H Wyn Williams, W Gareth Roberts, John Wyn Williams.

Also present – Harry Thomas (Chief Executive), Dafydd Edwards (Head of Finance Department), Dilwyn Williams (Corporate Director), Dilys Phillips (Monitoring Officer), Morwena Edwards (Corporate Director), Sioned Williams (Head of Economy and Community Department), Rhian Tomos (Cabinet Support Team Leader).

As a Local Member: Cllr Caerwyn Roberts for Item 8

1. WELCOME/APOLOGIES

Mr Stephen Meek and 12 Citizenship students from Coleg Llandrillo Menai were welcomed to the meeting as well as elected members, Cabinet Members and the officers.

An apology was received from Councillor Paul Thomas.

2. DECLARATION OF PERSONAL INTEREST

There were no declarations of personal interest.

3. URGENT ITEMS

There were no urgent items.

4. MATTERS ARISING FROM SCRUTINY COMMITTEES

The Communities Scrutiny Committee had discussed the decision that had been made in relation to 'Changes to the Residual Waste Collections' (Cabinet – 29 April) and had recommended scrutinising the impact of the arrangements and their progress when the work in Dwyfor had been up and running for a while.

5. MINUTES

The Chairman signed the minutes of the Council Cabinet meeting held on 29 April 2014.

6. FRAMEWORK FOR PROVIDING INTEGRATED HEALTH AND SOCIAL CARE FOR OLDER PEOPLE WHO HAVE COMPLEX NEEDS

Submitted - a report by Councillor R H Wyn Williams, Cabinet Member for Care.

DECISION:

To confirm the agreement to work regionally with the six local authorities of north Wales and the Betsi Cadwaladr University Health Board to achieve on the framework.

To agree that the content of the documents forms a basis for further discussions in order to develop integrated arrangements and also to ask for these arrangements to be established by starting with a consideration of the real needs of the people of Gwynedd.

7. EXCLUSION OF PRESS AND PUBLIC

The Leader proposed that the press and public be excluded from the meeting during the discussion on the following item due to the likely disclosure of exempt information as defined in paragraph 14, Section 4, Schedule 12A of the Local Government Act 1972.

The paragraph was relevant as the report contained information relating to the financial and business matters of the company, and was commercially sensitive and if disclosed, could affect the company's ability to be competitive and to attract finance. Consequently, the public interest in keeping the information confidential outweighed the public interest in disclosing the information.

DECISION:

To exclude the press and public

8. EXEMPT ITEM - HARLECH SWIMMING POOL

The report was submitted by the Leader in the absence of Cllr Paul Thomas, Cabinet Member for Healthy Gwynedd.

DECISION:

To support Harlech and Ardudwy Leisure Ltd with the Harlech Swimming Pool enterprise by providing financial assistance to them.

To support the Enterprise in accordance with their application but subject to regular reviews.

The contribution in years 2 and 3 will be dependent on progress against the financial projections and the business plan and the results of the regular reviews

To use the money that has already been accrued through the advance realisation of senior management savings to fund this one-off financial support for the enterprise.

The meeting commenced at 1pm and concluded at 2.30pm.

CHAIRMAN

ADRODDIAD I'R CABINET

10 Mehefin 2014

Aelod Cabinet: Cyngorydd Gareth Thomas

Pwnc: Dyfodol darpariaeth addysg anghenion arbennig ym Meirionnydd a Dwyfor

Swyddog cyswllt: Iwan T Jones – Cyfarwyddwr Corfforaethol /
Garem Jackson – Swyddog Gwella Ansawdd Addysg / Arweinydd Prosiect

Y penderfyniad a geisir/pwrpas yr adroddiad

Pwrpas yr adroddiad hwn yw ceisio caniatâd Cabinet y Cyngor i gychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar y cynnig i ddatblygu ysgol addysg anghenion arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth. Gyda darpariaeth preswyl ac egwyl fer, ac ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i'r safle.

Barn yr aelod lleol

Bydd unrhyw sylwadau gan yr Aelodau Lleol yn cael eu cyflwyno yn y cyfarfod.

I. CYFLWYNIAD

- I.1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw gofyn i Gabinet y Cyngor am ganiatâd i gynnal cyfnod o ymgynghori statudol ar y bwriad i aildrefnu'r ddarpariaeth Anghenion Addysgol Arbennig (AAA) yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor o Wynedd. Gofynnwn i'r Cabinet benderfynu ar:
 - i. Y model a ffafirir ar gyfer y ddarpariaeth AAA i ymgynghori arno,
a
 - ii. Y safle newydd arfaethedig ar gyfer yr ysgol AAA i wasanaethu'r plant a phobl ifanc ym Meirionnydd a Dwyfor sydd angen addysg AAA.
- I.2 Yn ei gyfarfod ar 9 Hydref 2012, cytunodd y Cabinet ar y '*Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Addysg*' oedd yn cynnwys bwriad y Cyngor i addasu ei ddarpariaeth AAA.
- I.3 Yn yr adroddiad nodwyd *dyhead gan y Cyngor i ddiwygio ei ddarpariaeth Addysg Arbennig oherwydd bod y ddarpariaeth bresennol yn Ysgol Hafod Lon dros ei chapasiti ac angen ei moderneiddio a'i hymestyn.*
- I.4 Hefyd, nodwyd fod *darpariaeth briodol ac addas ar gyfer rhan ogleddol y sir yn Ysgol Pendalar, Caernarfon, a bydd y datblygiad yma yn anelu i sicrhau darpariaeth debyg, mewn man canolog, ar gyfer gweddill y sir. Y bwriad yw darparu canolfan rhagoriaeth ranbarthol Addysg Anghenion Arbennig ac i resymoli'r ddarpariaeth ar gyfer disgyblion sydd wedi'u lleoli allan o'r sir ar hyn o bryd. Nid yw'r ddarpariaeth bresennol wedi ei lleoli'n ganolog ar gyfer yr ardal mae'n ei gwasanaethu, ac nid yw'r cyfleusterau chwaith ddim yn cwrdd ag anghenion addysgol modern.*

- 1.5 Sefydlwyd Rhaglen Ysgolion yr 2lain Ganrif gan Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2010 fel rhaglen fuddsoddi cyfalaf strategol, tymor hir i sefydlu cenhedlaeth o ysgolion 2lain ganrif yng Nghymru. Nod y rhaglen yw canolbwyntio adnoddau yn yr ysgolion iawn yn y llefydd iawn.
- 1.6 Mae Cyngor Gwynedd wedi adnabod Rhaglen Ysgolion yr 2lain Ganrif fel blaenoriaeth allweddol yng Nghynllun Corfforaethol Strategol yr Awdurdod Lleol. Mae'r Cyngor yn ymroddedig i ddatblygu prosiectau cyfalaf o ansawdd uchel fel rhan greiddiol o wella'r ddarpariaeth addysg trwy sicrhau ysgolion o faint a lleoliad priodol trwy'r sir.
- 1.7 Mae Cyngor Gwynedd wedi adnabod yr angen am ysgol AAA newydd ar gyfer ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd fel un o'r prosiectau blaenoriaeth yn ei Raglen Ysgolion yr 2lain Ganrif.
- 1.8 Mi fydd yr ysgol newydd yn derbyn unrhyw blentyn sydd â datganiad oherwydd cyflwr cydnabyddedig o ran anghenion addysgol/meddygol, e.e. awtistiaeth, a fyddai ddigon difrifol ym marn arbenigwyr a'r panel cymedroli datganiadau (sy'n cynnwys pennaeth ysgolion Hafod Lon a Phendalar) i gael mynediad at ysgol arbennig. Ni fyddai'r ysgol yn derbyn plant ag anawsterau emosiynol ac ymddygiadol ble nad oes ganddynt gyflwr anghenion addysgol/meddygol yn ogystal.
- 1.9 Byddai'r cynnig i adeiladu ysgol AAA newydd yn sicrhau y gwiredir **Cynllun Strategol 2013 – 2017** y Sir i ddarparu'n gyfartal a theg ar gyfer ei holl drigolion, trwy adeiladu ysgol arbennig newydd yn ne'r sir sy'n sicrhau mynediad cyfartal i ddarpariaeth arbenigol, waeth lle mae disgyblion gydag anawsterau dysgu mwy dwys a lluosog yn byw.
- 1.10 Bydd y datblygiad hefyd yn helpu i gwrdd â'r pedair nod yng **Nghynllun Strategol 2013 - 2017** Gwynedd ar gyfer **Plant a Phobl Ifanc, 'Cefnogi pob plentyn a pherson ifanc i fyw bywydau llawn'** gyda phwyslais arbennig ar flaenoriaethau 1, 2 a 3, a gwell rhagolygon ar gyfer cyflawni'r bedwaredd flaenoriaeth.
- Codi safonau addysgol plant a phobl ifanc;
 - Rhoi cyfleoedd cyfartal i grwpiau o blant, pobl ifanc a theuluoedd bregus;
 - Gwella addasrwydd y system ysgolion;
 - Paratoi pobl ifanc yn well ar gyfer gwaith a bywyd.
- 1.11 Mae'r **Cynllun Strategol** yn cyfeirio at yr angen i: 'wella rhai adeiladau i greu rhwydwaith cynaliadwy o ysgolion sy'n addas ar gyfer y dyfodol' a 'chynyddu nifer y llefydd ysgol sydd ar gael i blant gydag anghenion addysgol ychwanegol ym Meirionnydd/Dwyfor', sef yr ardaloedd lle mae'r boblogaeth yn fwyaf gwasgaredig yng Ngwynedd.
- 1.12 Bydd datblygu Ysgol AAA newydd sy'n addas o ran ei lleoliad, yr adeilad, y staff a'r adnoddau yn galluogi'r awdurdod i ymateb yn llawn i hawliau rhieni i ddewis addysg addas i'w plant – boed hynny'n ysgol brifliff neu ysgol arbennig (**Deddf Anghenion Addysgol Arbennig ac Anabledd 2001**) ac i gydymffurfio â gofynion y **Ddeddf Cydraddoldeb (2008)**.
- 1.13 Bydd y datblygiad hwn hefyd yn cydymffurfio â pholisi Iaith Gymraeg a Strategaeth Iaith ddiweddaraf Cyngor Gwynedd wrth sicrhau ein bod yn bodloni hawl y disgyblion hyn i dderbyn eu haddysg yn eu hiaith gyntaf, ac y perchir dymuniadau eu rhieni.
- 1.14 Bydd penderfyniad Cyngor Gwynedd i flaenoriaethu darpariaeth ysgol AAA newydd sy'n addas i bwrpas, yn ateb yr argymhelliad i parhau i weithio gyda'r AALI i wireddu'r cynlluniau ar gyfer gwella addasrwydd ac ansawdd yr adeilad yn adroddiad arolwg Ysgol Hafod Lon gan Estyn yn 2010 oedd yn

datgan nad yw 'maint yr ysgol a'r cyfleusterau ynddi bellach yn ddigonol ar gyfer nifer y dysgwyr' (roedd 38 o ddisgyblion yn mynychu'r ysgol ar adeg yr arolwg).

- 1.15 Yn ogystal, mae'r **Adroddiad Adolygiad Strategol o Anghenion Dysgu Ychwanegol** a gomisiynwyd i CAPITA gan Gyngor Gwynedd yn 2011, yn gwneud cysylltiadau uniongyrchol rhwng yr angen i drawsffurfio gwasanaethau ADY/AAA a darpariaeth yr ysgol AAA newydd yn ardal Meirionnydd a Dwyfor.

2. YR ACHOS FUSNES

- 2.1 Yn dilyn cymeradwyaeth y Cabinet i 'Cynllun Blaenoriaethau – Maes Trefniadaeth Addysg' yn ei gyfarfod ar 9 Hydref 2012, aethpwyd ati i weithredu'r prosiect gan gynnwys creu achos fusnes fydda'n amlinellu'r anghenion busnes ac ystyried opsiynau ar gyfer dyfodol darpariaeth AAA yn Meirionnydd a Dwyfor. Nid yn unig fydda'r achos fusnes yn rhoi cyfeiriad i'r prosiect ond mi fydda hefyd yn angenrheidiol er mwyn sicrhau arian o Llywodraeth Cymru tuag at gostau cyfalaf sefydlu ysgol newydd. Mi fydd yr achos fusnes i Llywodraeth Cymru yn gorfod cael ei chyflwyno ar sail Model Pum Achos.
- 2.2 Mae cam cyntaf yr achos fusnes, sef y 'Strategic Outline Case' bellach wedi ei gymeradwyo gan Llywodraeth Cymru. Roedd hyn yn cynnwys yr achos dros newid, anghenion busnes a'r gwerthusiad opsiynau.
- 2.3 Mae amlinelliad o'r sefyllfa bresennol ac achos dros newid i weld yn **Atodiad 1**.

3 DATBLYGU OPSIYNAU A CYTUNO'R Ffordd YMLAEN

- 3.1 Er mwyn adnabod ac asesu opsiynau posib ar gyfer darpariaeth addysg AAA yn y dyfodol ym Meirionnydd a Dwyfor, penderfynwyd sefydlu Gweithgor. Yn ystod cyfarfodydd niferus o'r Gweithgor, trafodwyd yr angen am y newid, anghenion AAA yr ardal yn y dyfodol, a chytuno ar opsiynau posib a fyddai'n bodloni'r anghenion hynny. Roedd aelodau'r Gweithgor yn cynnwys swyddogion Cyngor Gwynedd o'r Adran Addysg a'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Cyngorwyr Lleol a diddordeb yn maes AAA, cadeirydd corff llywodraethu Ysgol Hafod Lon, pennaeth Ysgol Hafod Lon a'r person cyfrifol am Uned Tŷ Aran, pennaeth Ysgol y Gader, Dolgellau, Swyddog Teulu a Phobl Ifanc Scope Cymru a Swyddog Iechyd Plant Cymunedol ar gyfer Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr.
- 3.2 Yn ystod y cyfres o gyfarfodydd, cytunodd y Gweithgor restr hir o wyth opsiwn posib ac i'w gwerthuso yn erbyn blaenoriaethau y cytunwyd arnynt o ran buddsoddi (gweler **Atodiad 2**).
- 3.3 Canlyniad hyn oedd cytuno rhestr fer o bedwar opsiwn, gan gynnwys ffordd ymlaen a ffafriar. Mae'r 4 opsiwn yma ynghyd a'r manteision ac anfanteision ac yna casgliad ar eu addasrwydd fel opsiwn ar gyfer dyfodol darpariaeth AAA yn Meirionnydd a Dwyfor i weld yn **Atodiad 2**.
- 3.4 Mae costau cyfalaf a refeniw y pedwar opsiwn i'w gweld isod a'r casgliad gytunwyd gan y Gweithgor ar gyfer pob un o'r opsiynau.
- 3.4.1 Opsiwn 1: gwneud dim**
Byddai'r opsiwn hwn yn golygu bod Gwynedd yn parhau â'i ddarpariaeth bresennol

Costau Cyfalaf

Os yn parhau a'r sefyllfa bresennol rhagwelir angen am wario o ddeutu £1.5m er mwyn parhau a Ysgol Hafod Lon yn ei lleoliad presennol ac Unedau Ty Aran a Ty Meirion fel ac y mae nhw ac yna gwariant cyson ar gyfer cynnal yr adeiladau. Ni fydd hyn yn gwella'r cyfleusterau nac yn cynyddu maint yr ysgol i dderbyn mwy o blant.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	Presennol (2013/2014)
Ysgol Hafod Lon - Dyraniad	46	£764,122
Tŷ Aran - Cyllideb	3	£103,040
Tŷ Meirion - Cyllideb	10	£240,000
Uned ABC	8	£73,178
Egwyl fer - Barnados		£62,000
Egwyl fer - Gwasanaethau eraill		£52,000
Preswyl a dyddiol all-sirol (addysg+preswyl)	2+5 disgybl	£562,050
Disgyblion prif lif	59	£1,003,000
Costau cludiant		£447,719
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,307,109
Incwm Allanol		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£144,000
Cyfanswm Incwm		£144,000
Cyfanswm Cost NET		£3,163,109

Casgliad

Ystyriwyd na fyddai'r opsiwn hwn yn rhoi fawr ddim o fanteision gwirioneddol i ddyfodol AAA yn yr ardal, ac y byddai'n arwain at nifer o anafanteision, megis dim digon o lefydd ysgol AAA, cyfleusterau'n parhau i beidio â bod yn addas i bwrpas, lleoliad yr ysgol AAA ddim yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor, rhai plant yn gorfod parhau i fynd allan o'r sir i dderbyn eu haddysg.

Nid oedd yn cynnig gwella addysg i blant gydag AAA ym Meirionnydd a Dwyfor ddigon i ateb yr anghenion strategol a busnes angenrheidiol ar gyfer y dyfodol. Ni fyddai ychwaith yn ateb yr anghenion strategol a busnes am ddarpariaeth breswyl yng Ngwynedd fyddai'n caniatáu i blant fynychu'r ysgol newydd yn hytrach na darpariaeth gostus tu allan i'r sir, neu'n caniatáu darpariaeth egwyl fer i deuluoedd.

- 3.4.2 Opsiwn 2:** Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl/egwyl fer gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a ac Unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	33	£561,000
Costau cludiant		£357,872
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,108,732
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333
Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£2,925,399

- * Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion ariannol; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol a chostau is.

Y brif anfantais fyddai gwneud i ffwrdd â'r ddarpariaeth AAA yn ne'r sir yn Uned Tŷ Meirion sy'n galluogi plant i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymdrin â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes ond byddai'n golygu rhoi'r gorau i'r ddarpariaeth yn Uned Tŷ Meirion.

- 3.4.3 Opsiwn 3:** Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned Ty Aran - cyllideb	3	£103,040
Uned Ty Meirion - cyllideb	10	£240,000
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	20	£340,000
Costau cludiant		£439,149
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,312,049
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333

Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£3,128,716

* Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfon plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau â'r Unedau AAA yn Nolgellau ac y byddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r unedau hyn yn cael defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymdrin â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes ond byddai'n golygu parhau â'r ddarpariaeth ddrud sy'n cael ei thanddefnyddio yn Uned Tŷ Aran.

3.4.4 Opsiwn 4: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned Ty Meirion - cyllideb	10	£240,000
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	23	£391,000
Costau cludiant		£424,008

Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,244,868
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333
Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£3,061,535

- * Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir sy'n arwain at arbedion; darpariaeth breswyl ac egwyl fer i deuluoedd Gwynedd; canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau a defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern fyddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r uned hon yn ei gael.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymateb â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes a byddai'n golygu gwneud i ffrwd â'r ddarpariaeth ddrud sy'n cael ei thanddefnyddio yn Uned Tŷ Aran. Byddai hefyd yn golygu parhau ag Uned Tŷ Meirion ac yn galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd brif ffrwd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Rhesymeg dros barhau ag Uned Tŷ Meirion

- a) Mae'r achos ar gyfer parhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau yn un hynod berthnasol i'r disgyblion sy'n gorfod teithio'n bell i gael addysg arbenigol. Mae'r boblogaeth ddisgyblion ar hyn o bryd yn cynnwys disgyblion nad ydynt yn medru teithio'n bell iawn oherwydd anghenion meddygol cymhleth ac/neu am eu bod yn anabl iawn, ac/neu am fod ganddynt lefelau uchel o anoddefgarwch synhwyraidd ar gyfer gweithgareddau *proprioceptive* (nid ydynt yn medru ymdopi â bod mewn cerbyd, neu'n ei gael yn brofiad gofidus tu hwnt. Ar gyfartaledd, mae'n cymryd 90 munud iddynt baratoi a dilyn eu harferion boreol i fod yn barod i gychwyn i'r ysgol, ac mae'r rhai sydd angen ffisiotherapi yn cymryd hyd yn oed mwy o amser. Ar hyn o bryd, maent yn teithio am oddeutu 30 munud i Uned Tŷ Meirion, sy'n golygu y gall eu boreau ddechrau mor gynnar â 6.30am er mwyn cyrraedd yr ysgol erbyn 9am. Byddai'r 30 munud ychwanegol i deithio i safle'r ysgol newydd ym Mhenrhyndeudraeth (sydd hanner ffordd rhwng y naill ben i Meirionnydd a Dwyfor) yn afresymol i rai o'r disgyblion hyn. Yn Nwyfor, bydd modd i ddisgyblion sydd â phroblemau cyffelyb, ac sy'n byw yn Aberdaron / Abersoch / Botwnnog ddefnyddio Uned y Traeth. Yn wahanol i ardal Meirionnydd, nid oes disgyblion PMLD (Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog) neu PMED (Anawsterau Corfforol a Meddygol) sydd ag anghenion meddygol/*proprioceptive* ym mhellafoedd Dwyfor. Gan fod y

pellteroedd teithio i'r ddwy ysgol uwchradd arall agosaf yn ne'r sir yn 30 munud (ysgolion nad ydynt wedi'u haddasu'n llawn ar gyfer mynediad i'r anabl ar hyn o bryd), byddai cadw Tŷ Meirion yn sicrhau parhad mynediad disgyblion anabl (sydd angen mynediad i gwricwlwm prif ffrwd) i ysgol uwchradd brif ffrwd ym Meirionnydd.

- b) Yn ogystal â lleihau amseroedd teithio i ddisgyblion PMED cymhleth de Meirionnydd, mae Uned Tŷ Meirion yn parhau i fod yn rhan annatod o Gynllun Cydraddoldeb Strategol (Addasiadau Mynediad i'r Anabl i Ysgolion Prif Ffrwd) yr adran addysg, gan ei bod yn darparu'r cyfle i ddisgyblion cael eu hintegreiddio i ddosbarthiadau uwchradd priflif yn ddyddiol. Ar hyn o bryd mae disgyblion ysgol uwchradd Ysgol y Gader a Thŷ Meirion yn rhannu profiadau cwricwlwm megis cerddoriaeth, celf, dylunio a thechnoleg, gwasanaeth yr ysgol, mentergarwch ac ABaCh, gweithgareddau a chystadlaethau cymdeithasol a'r Urdd a phrofiadau allgyrsiol eraill. Gall y disgyblion hynny o Dŷ Meirion sy'n medru sefyll TGAU, Bac Cymru a chymwysterau lefel mynediad wneud hynny ochr yn ochr a'u cyfoedion yn yr ysgol brif ffrwd.
- c) Bydd yr ysgol AAA newydd i Meirion Dwyfor yn darparu ar gyfer disgyblion ag anableddau dysgu yn bennaf, a bydd y disgyblion hynny nad oes ganddynt anableddau dysgu, ond sydd ag anableddau corfforol, yn parhau i dderbyn addysg mewn lleoliadau priflif cyn belled ag y bo modd, megis y cyfleuster a ddarperir gan Uned Tŷ Meirion.
- d) Gwelwyd yr integreiddio hwn yn gryfder yn arolwg Estyn ar Ysgol y Gader yn 2010, ac mae'r holl ddata ymgynghori diweddar yn dangos fod y rhieni, y llywodraethwyr a'r gymuned leol yn dymuno gweld parhad y cyfleuster hwn. Cynhaliwyd yr arolwg Estyn diwethaf ar Ysgol y Gader, Dolgellau ym mis Rhagfyr 2010. Cyfeirir at Dŷ Meirion yn yr adroddiad fel a ganlyn:

'Mae disgyblion Uned Tŷ Meirion yn cael eu hintegreiddio i fywyd a gwaith yr ysgol mewn modd rhagorol. Mae'r ysgol yn monitro datblygiad addysgol a chymdeithasol y disgyblion hyn yn effeithiol iawn gan ddefnyddio dulliau arloesol.'

4. CYFATHREBU

4.1 Cyfarfodydd

Yn dilyn y gwaith a gyflawnwyd gan y Gweithgor, cynhaliwyd cyfarfodydd gyda staff ac aelodau cyrff llywodraethu'r ysgolion perthnasol a rhieni plant gydag AAA ym Meirionnydd a Dwyfor, yn ogystal â chyfres o diwrnodiau agored i ymgynghori â'r gymuned ehangach. Cynhaliwyd y rhain yn ystod mis Hydref a mis Tachwedd 2013 ac roeddynt yn cynnwys:

- Cyfarfodydd gyda staff Ysgol Hafod Lon, Uned Tŷ Aran ac Uned Tŷ Meirion.
- Cyfarfodydd gyda chyrff llywodraethu Ysgol Hafod Lon, Ysgol Gynradd Dolgellau ac Ysgol y Gader, Dolgellau.
- Cyfarfodydd gyda rhieni ym Mhwillheli, Dolgellau, Porthmadog a Blaenau Ffestiniog.
- Diwrnodiau agored ym Mhwillheli, Dolgellau a Phorthmadog.

Prif ddiben y cyfarfodydd hyn oedd:

- Rhannu'r weledigaeth ar gyfer dyfodol y ddarpariaeth AAA ym Meirionnydd a Dwyfor.
- Egluro'r broses hyd yn hyn a gwaith y Gweithgor.
- Rhannu egin y cynlluniau ar gyfer y ganolfan AAA newydd gan gynnwys maint, adnoddau a lleoliad.
- Egluro'r gwaith sydd angen ei gwblhau i sicrhau buddsoddiad Llywodraeth Cymru.
- Derbynn barn bobl am yr opsiynau
- Rhannu'r amserlen darged ar gyfer cwblhau'r ffrydiau gwaith ac agor yr ysgol newydd.

Roedd y cyfarfodydd hyn yn gyfle i'r Cyngor ateb unrhyw gwestiynau a thrafod unrhyw bryderon oedd gan bobl yn ogystal â chasglu adborth ar gynlluniau'r ysgol a manteision yr opsiwn a ffafrir. Roedd y rhan fwyaf o'r bobl y bu i ni siarad â nhw (yn enwedig y rhieni) yn gadarnhaol iawn am y cynlluniau ac yn edrych ymlaen i weld yr ysgol newydd yn agor.

4.2 Cyfathrebu ysgrifenedig

Ym mis Gorffennaf, lluniwyd newyddlen ac fe'i hanfonwyd i bob ysgol ym Meirionnydd a Dwyfor, gan gynnwys ysgolion priflif, i gael ei dosbarthu i staff a rhieni plant AAA i egluro beth oedd amcan y prosiect a'r bwriad i ymgysylltu gyda staff, llywodraethwyr ysgol a rhieni am ganlyniad gwaith y Gweithgor.

Yn dilyn y cyfarfodydd gyda'r staff, y llywodraethwyr ysgol, y rhieni ac aelodau eraill y gymuned ym mis Hydref a mis Tachwedd, creuwyd newyddlen i rannu'r cwestiynau a godwyd a'r ymatebion a roddwyd yn ystod y digwyddiadau hynny. Rhannwyd y newyddlen gyda'r holl staff, y llywodraethwyr ysgol a'r rhieni a wahoddwyd i'r cyfarfodydd a'r dyddiau agored, p'un a oeddynt wedi mynychu ai peidio, i rannu'r adborth gyda'r holl brif fudd-ddeiliaid.

Rhoddyd yr holl gyfathrebiadau a rannwyd cyn ac ar ôl y cyfarfodydd ar wefan Cyngor Gwynedd yn ogystal, a rhoddyd y wybodaeth yn rhifyn mis Hydref Newyddion Gwynedd a diweddarwyd yr Aelodau Lleol drwy gyfrwng Rhaeadr, eu bwletin gwybodaeth rheolaidd.

Derbyniodd yr opsiwn a ffafrir, oedd yn seiliedig ar asesiad yn erbyn amcanion buddsoddi a ffactorau llwyddiant critigol (gweler atodiad 1) a gwblhawyd yn ystod cyfarfodydd y Gweithgor, gefnogaeth ysgubol gan mwyafrif y bobl yr ymgynghorwyd â hwy ac mae hynny'n rhoi hyder i ni yn ein dewis.

5. YR OPSIWN A FFAFRIR I YMGYNGHORI ARNO

Argymhellir ymgynghori ar y model i ddatblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion. Hwn yw'r model sy'n cael ei ffafrio am y byddai'n ateb yr anghenion busnes a ganlyn:

- a) Datblygu ysgol newydd mewn lleoliad canolog i blant sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd. Y nod yw agor y darpariaeth newydd ym Mhenrhyndeudraeth fydd yn golygu y bydd yn rhaid i blant AAA o Feirionnydd a Dwyfor deithio pellteroedd tebyg i dderbyn eu haddysg.
- b) Cynyddu llefydd ysgol AAA ym Meirionnydd a Dwyfor i gynnig darpariaeth i hyd at 100 o blant yn cynnwys y rhai hynny gydag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- c) Datblygu ysgol fydd yn cyrraedd safon Ysgolion yr 21ain Ganrif, y safon cwricwlwm uchaf, gyda adnoddau therapiwtig ac adnoddau amgen sy'n diwallu anghenion plant sydd ag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- d) Datblygu ysgol sydd â'r adnoddau angenrheidiol megis pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyraidd, ystafelloedd therapi adlamu arbenigol (*rebound therapy*), amgylchoedd dysgu allanol therapiwtig, cyfleusterau garddwriaethol a busnesau bychain i wireddu'r model a ffafrir.
- e) Darparu cyfleuster 6 gwely preswyl / egwyl fer i blant a phobl ifanc gydag AAA yng Ngwynedd, ac i Awdurdodau Lleol eraill o bosib.

- f) Datblygu cyfleuster fydd yn gwasanaethu fel canolfan i ddarparu gofod gweithio proffesiynol i weithwyr allweddol ymgysylltu'n llawn gyda rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd.

Drwy wireddu'r amcanion rhagwelir y buddion canlynol ar gyfer plant gyda AAA:

- Bydd cynyddu lleoedd ysgol yn galluogi mwy o blant i fynychu ysgol AAA
- Byddai llai o angen i blant fynychu darpariaethau AAA tu allan i'r sir fyddai'n arwain at arbedion cost
- Byddai mwy o blant yn medru byw gartref
- Gwell amgylchedd dysgu i'r plant a'r bobl ifanc fyddai'n mynychu'r ysgol newydd. Mae adroddiad *'Arfarniad o berfformiad ysgolion cyn ac ar ôl symud i mewn i adeiladau newydd neu eiddo o adnewyddwyd yn sylweddol'* gan Estyn yn nodi:
'bron ym mhob ysgol sydd ag adeilad newydd gwnaethom arolwg ohonynt, mae cyrhaeddiad a chyflawniad disgyblion wedi gwella.'
'mae mwyafrif o ysgolion yn cynnig mwy o ddewisiadau i ddisgyblion nag yn eu hadeiladau blaenorol oherwydd bod ganddynt fwy o le a chyfleusterau gwell. Hefyd, mae'r ddarpariaeth a wna'r ysgol ar gyfer gweithgareddau cyn-ysgol ac ar ôl ysgol yn gwella'n sylweddol'
- Mwy o le a gwell darpariaeth chwarae ar safle'r ysgol
- Mwy o le a gwell darpariaeth ar gyfer dysgu sgiliau bywyd a galwedigaethol ar gyfer pobl ifanc
- Darpariaeth arbenigol ac adnoddau arbenigol fel pwll hydrotherapi ac ystafelloedd therapi ar gael ar safle'r ysgol newydd
- Cyfle i blant ddefnyddio'r cyfleusterau arbenigol y tu allan i oriau ysgol
- Ar sail y contractau ar hyn o bryd, byddai mwyafrif y plant yn teithio pellteroedd llai i'r ddarpariaeth newydd
- Byddai mwy o blant yn derbyn eu haddysg yn Gymraeg drwy beidio gorfod mynychu ysgolion AAA tu allan i Wunedd
- Darpariaeth egwyl fer at ddefnydd plant Gwynedd gyfan all golygu llai o chwalfa deuluol, a felly llai o angen am rai leoliadau preswyl tymor hwy ar gyfer plant o'r teuluoedd hyn
- Bydd parhau a'r ddarpariaeth bresennol yn Nhŷ Meirion yn caniatáu mynediad i addysg uwchradd priflif i'r plant hynny fyddai'n ei chael yn anodd i deithio i'r ysgol newydd o dde'r sir
- Bydd plant yn derbyn cyfleoedd cyfartal ble bynnag mae nhw'n byw yn y sir

Yn ogystal a'r buddion i blant rhagwelir y buddion canlynol:

- Cyfle i fuddsoddi £12.4m mewn darpariaeth AAA newydd
- Gwell amgylchedd gweithio i staff
- Byddai'r cyfleuster newydd yn cyrraedd y safonau modern a ddisgwyllir ar gyfer plant AAA
- Darpariaeth arbenigol ac adnoddau arbenigol ar gael ar safle'r ganolfan newydd
- Gofal preswyl ar gael

- Posibilrwydd o greu incwm drwy gynnig llefydd ysgol a gofal preswyl i blant o siroedd eraill sydd angen darpariaeth iaith Gymraeg
- Opsiwn i bobl ddefnyddio'r cyfleuster arbenigol y tu allan i oriau ysgol
- Cynnig cyfle i rieni ddewis i anfon eu plant i ysgol AAA arbenigol neu i integreiddio eu plant mewn ysgol uwchradd priflif yn cynnwys yr uned AAA yn ne'r Sir
- Peth lleihad mewn costau cynnal wrth gael gwared un uned ac Ysgol Hafod Lon bresennol

6. INCWM A COSTAU RHEDEG YR OPSIWN

- 6.1 Fel y gwelir o'r tabl isod rhagdybir bydd cost rhedeg yr opsiwn yma yn £2,820,860 a cludiant yn £424,008, sef cyfanswm gros o £3,244,868.
- 6.2 Mae hwn yn cymharu a cost gross presenol o £3,307,109 sy'n golygu ei fod yn £62,241 yn is.
- 6.3 Mae rhagdybiaeth wedi ei wneud fydd posibilrwydd denu'r incwm o £183,333 drwy Awdurdodau Lleol eraill yn talu am ddarpariaeth addysg a preswyl ar gyfer plant o'u siroedd. Ni ragwelir unrhyw incwm o Awdurdod Iechyd Betsi Cadwaladr tuag at gostau preswyl y darpariaeth newydd.
- 6.4 Mae hwn yn cymharu ac incwm o £144,000 drwy gyfraniad gan Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr at ddarpariaeth preswyl all-sirol ar hyn o bryd.
- 6.5 Pe bydda'r holl incwm rhagdybiedig hyn yn cael ei wireddu mi fydda'n golygu lleihad o £101,574 i gymharu a'r cyfanswm net presennol.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost y ddarpariaeth	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	cost is
incwm	£144,000	£183,333	£39,333	cynnydd incwm posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,061,535	-£101,574	gwahaniaeth posib

- 6.6 Mae rhaid pwysleisio yma fod risg ynghlwm a'r rhagdybiaethau incwm gan nad oes sicrwydd o incwm o Awdurdodau Lleol eraill. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfon plant i'r ysgol newydd fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd. Mae angen gwaith ychwanegol yma er mwyn ceisio cael ymrwymiad mwy cadarn gan Awdurdodau Lleol eraill.
- 6.7 Oherwydd y risgiau hyn mae posibilrwydd na fydd unrhyw incwm ychwanegol yn cael ei ddenu. Os felly, fel y gwelir o'r tabl isod, mi fydd angen darganfod £31,759 ychwanegol i gyllideb presenol yr Awdurdod tuag at gostau'r ddarpariaeth AAA newydd.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost darpariaeth	£2,859,390	£2,770,860	-£88,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	Cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,194,868	-	cost is
incwm	£144,000	£0	-	dim incwm posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,194,868	£31,759	cost uwch posib

* Mae cost darpariaeth yn is oherwydd na fydd angen darpariaeth preswyl 2 wely fydd yn golygu fydda costau rhedeg y darpariaeth preswyl / egwyl fer yn is.

- 6.8 Mae'r Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd a Gwasanaeth Addysg wedi cytuno i ymrwymo i dalu unrhyw ddiffyg os na fydd yr incwm o Awdurdodau Lleol eraill yn ddigonol i gyfro'r costau rhedeg.
- 6.9 Er mwyn cael sefyllfa ble na fydd angen darganfod unrhyw arian ychwanegol mi fydda angen darganfod incwm o £81,759 sy'n gyfystyr a incwm fydd ychydig yn llai na cost gosod un gwely preswyl i Awdurdod Arall, fel y gwelir o'r tabl isod.

	cyllideb 2013/14	opsiwn ffafredig	+ / -	
Cost y ddarpariaeth	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	cost is
Cost cludiant	£447,719	£424,008	-£23,711	cost is
cyfanswm gross	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	cost is
incwm	£144,000	£81,759	£62,241	Incwm llai posib
cyfanswm net	£3,163,109	£3,163,109	-£0	

7. ASESAD EFFAITH AR Y GYMUNED, YR IAITH GYMRAEG A CHYDRADDOLDEB

Yn unol a chanllawiau Dogfen Cod Statudol 006/2013 *Cynigion Trefniadaeth Ysgolion Lywodraeth Cymru* cynhalwyd asesiad o pa effaith fydda newid yn y darpariaeth yn cael ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a chydaddoldeb (**Atodiad 4**). Fel y gwelir o'r adroddiad ni ragwelir unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

7.1 Cymunedol

Yn dilyn dadansoddiad o'r defnydd cymunedol o'r darpariaeth presennol a'u cyfraniad i'w cymunedau ac asesu'r effaith fydda'r drefn newydd yn ei gael ar hyn, daethpwyd i'r casgliad na fydda unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

Gan nad oes effaith negyddol wedi ei adnabod o ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran, ni ragwelir unrhyw angen am fesurau lliniaru sylweddol.

Wrth weithredu'r cynnig o sefydlu'r ysgol newydd bwriedir hyrwyddo defnydd cymunedol i'r gymuned yn ehangach, yn enwedig rhai gyda anghenion arbennig, er mwyn gwneud defnydd llawn o'r ddarpariaeth newydd a'r adnoddau arbenigol.

7.2 Yr Iaith Gymraeg

Ni ragwelir fydda unrhyw newid i'r ddarpariaeth bresennol yn cael effaith negyddol ar ddefnydd yr iaith Gymraeg yn yr ysgol/uned ble mae nhw wedi eu lleoli nac ar y gymuned leol gan fod mwyafrif y plant yn teithio o nifer o leoliadau gwasgaredig i dderbyn eu haddysg.

Y teimlad yw fydd sefydlu'r ysgol newydd yn creu mwy o gyfleoedd i atgyfnerthu'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn arbennig i'r rhai hynny fydda wedi mynychu'r unedau gan fydd cyfle iddynt gymysgu gyda mwy o blant drwy'r Gymraeg. Mi fydd mynychu'r ysgol newydd hefyd yn gyfle i'r plant hynny fydda'n gorfod mynd all-sirol (i ddarpariaeth di-Gymraeg), dan y drefn bresennol, i dderbyn addysg Gymraeg a chyfle i gymysgu gyda phlant drwy'r iaith Gymraeg.

Dylid nodi ei bod yn anodd ceisio mesur effaith bosibl trefniadaeth ysgolion ar y Gymraeg. Y prif bwyntiau cadarnhaol sy'n deillio o'r asesiad o effaith yw'r manteision i'r ddarpariaeth o ran addysg. Er na fydd categori presennol yr ysgol o ran iaith yn newid, mae'r cynnig yn gyfle i wella addysg a chryfhau addysg cyfrwng Cymraeg plant gyda AAA yn Meirionnydd a Dwyfor.

7.3 Cydraddoldeb

Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb llawn o effaith gwahanol fodelau ac o ganlyniad rydym yn hyderus bydd trefniadau mewn lle i sicrhau fod y cynnig yn cyd-fynd ac unrhyw bolisiau perthnasol yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal yn gadarnhaol a bod mesurau mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu yn digwydd. Mae angen pwysleisio mai ysgol AAA sydd dan sylw ac felly bod cydraddoldeb anabledd yn rhan gwbl allweddol o'r holl ystyriaethau ac mai'r nod yn y pendraw yw gwella gwasanaeth i ddisgyblion AAA.

8. LLEOLIAD YR YSGOL NEWYDD

8.1 Fel nodwyd yn Adroddiad Cabinet ar 9 Hydref 2012 *nid yw'r ddarpariaeth bresennol wedi ei lleoli'n ganolog ar gyfer yr ardal mae'n ei gwasanaethu, ac nid yw'r cyfleusterau chwaith ddim yn cwrdd ag anghenion addysgol modern.*

8.2 Yn ychwanegol i hyn nodwyd yn asesiad y safle presennol fod Ysgol Hafod Lon yn gwbl anaddas ar gyfer unrhyw ddatblygiad oherwydd maint y safle. Mae adroddiad addasrwydd (2.7) yn **Atodiad 1** yn nodi byddai disgwyliad rhesymol i Ysgol Hafod Lon, fel ysgol arbennig unigol ar gyfer 49-50 o ddisgyblion, fod ag arwynebedd llawr sydd deirgwaith yn fwy na'r hyn ydyw, ac ar safle mwy.

8.3 Oherwydd hyn roedd cydnabyddiaeth y byddai angen adeiladu ysgol newydd ar safle newydd i ymdrin â'r angen cynyddol am lefydd ysgol AAA yn yr ardal, pe bai yna benderfyniad i ddatblygu ysgol newydd, penderfynwyd y dylid adnabod safle priodol.

- 8.4 Adnabuwyd y byddai angen i unrhyw ddarpariaeth newydd fod wedi'i lleoli yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor ac o'r herwydd penderfynwyd chwilio am safleoedd priodol yn ardaloedd Porthmadog a Penrhyndeudraeth.
- 8.5 Yn dilyn adnabod nifer o safleoedd a chynnal gwerthusiad ohonynt (gweler **Atodiad 3**) daethwyd i'r penderfyniad mae safle Parc Eryri, Penrhyndeudraeth fydda'r opsiwn orau.
- 8.6 Argymhellir felly y dylid ymgynghori ar y bwriad i ddatblygu ysgol AAA ar safle Parc Eryri, Penrhyndeudraeth fel yr opsiwn gorau i sicrhau ysgol fodern sy'n addas i'w ddiben ac yn gynaliadwy ac wedi'i lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor.
- 8.7 Rhagwelir y bydd y gost o ddatblygu ysgol newydd ac uned breswyl / egwyl fer ar y safle yn oddeutu £12.4m a bydd angen cyflwyno achos busnes i Lywodraeth Cymru i sicrhau 50% o'r buddsoddiad hwn. Mae cam cyntaf yr achos busnes eisoes wedi'i gyflwyno a'i gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru.

9. CANLYNIADAU'R ARGYMHELLIAD

- 9.1 Golyga'r argymhelliad hwn y byddai Ysgol Hafod Lon presennol ac Uned Tŷ Aran, Dolgellau yn cael eu ail-leoli fel ysgol AAA newydd ym Mharc Eryri, Penrhyndeudraeth.
- 9.2 Ar ôl cynnal asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith ac ar gydraddoldeb (**Atodiad 3**) ni ragwelir y bydd yna unrhyw effaith negyddol yn sgil symud Ysgol Hafod Lon presennol nac Uned Tŷ Aran.
- 9.3 Fodd bynnag, i leddfu effaith cau ysgol mewn unrhyw ardal, os oes diddordeb yn lleol mewn datblygu'r safleoedd hyn er budd y gymuned, fe wnaiff y Cyngor ofyn i'r Swyddog Adfywio gynorthwyo'r gymuned i ddatblygu unrhyw syniadau ar gyfer defnyddio'r tir a'r adeiladau a ddaw'n wag yn sgil ad-drefnu ysgolion. Gwneir hyn yn unol â'r polisi a'r protocol a fabwysiadwyd gan y Cyngor yn 2010.

9.4 Ystyriaethau Staffio

- 9.4.1 Gan mae symud yr ysgol/uned bresennol i safle newydd byddwn yn ei wneud mi fydd y staff presennol hefyd yn cael y cynnig i symud. Rydym eisoes yn ymgynghori'n uniongyrchol gyda staff a'r undebau a byddwn yn parhau i wneud hynny yn ystod y cyfnod ymgynghori statudol ac yn dilyn unrhyw benderfyniadau sy'n deillio o'r broses hon. Mae Cyngor Gwynedd wedi datblygu polisi staffio cynhwysfawr ar y cyd â'r undebau llafur a'r penaethiaid ysgol. Bydd cyfathrebu'n glir ac yn agored gyda staff yn ran ganolog o unrhyw gynigion.
- 9.4.2 Wrth ddatblygu'r ysgol newydd, bydd angen i'r Corff Llywodraethu dderbyn y cyfrifoldeb am ddatblygu strwythur staffio sydd eu hangen i'r ysgol. Bydd Adran Bersonél y Cyngor ar gael i gynghori a helpu'r Corff Llywodraethu gyda'r gwaith a gyda unrhyw benodiadau newydd fydd angen.

9.5 Sefydlu ysgol newydd

- 9.5.1 Wrth weithio i agor yr ysgol newydd mi fydd Corff Llywodraethol presennol Ysgol Hafod Lon yn gyfrifol am gytuno ar gyfansoddiad yr ysgol, y strwythur staffio a'r recriwtio.
- 9.5.2 Bydd cyllideb yr ysgol yn seiliedig ar nifer y disgyblion fydd yn mynychu'r ysgol yn unol â'r fformiwla cyllido ysgolion sy'n cydymffurfio ag Adran 52 Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013.

10. CAMAU NESAF

- a. Noder bod y camau gweithredu hyd yn hyn yn rhan o'r broses o gasglu gwybodaeth er mwyn llunio'r cynigion cychwynnol.

- b. Cyhoeddwyd Cylchlythyr 006/2013 *Cynigion Trefniadaeth Ysgolion* gan Lywodraeth Cymru a lluniwyd y cynigion hyn drwy ddilyn y canllawiau hyn.
- c. Cadarnheir felly nad yw'r camau a weithredwyd i lunio'r cynigion hyn yn rhan o'r broses statudol. Mae'r trafodaethau hyd yn hyn yn ychwanegol i'r hyn a ddisgwyllir gan Lywodraeth Cymru. Rhaid i ni'n awr benderfynu ar fodel i gynnal ymgynghoriadau pellach, yn unol â Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013, oherwydd y canlynol:
 - i. Trosglwyddo safle
Trosglwyddo ysgol i safle neu safleoedd newydd oni fyddai prif fynedfa'r ysgol ar ei safle neu safleoedd newydd o fewn 1.609344 cilomedr (un filltir) o brif fynedfa'r ysgol ar ei safle neu safleoedd presennol.
 - ii. Cynnydd yn nifer disgyblion
Ac eithrio pan fo ysgol wedi ei sefydlu mewn ysbyty, cynnydd yn nifer y disgyblion y mae'r ysgol yn gwneud darpariaeth ar eu cyfer, a fyddai o'i gymryd ynghyd â phob cynnydd blaenorol ar ôl y dyddiad priodol, yn cynyddu nifer y disgyblion gan o leiaf 10% neu gan y nifer perthnasol o'i gymharu â nifer y disgyblion ar y dyddiad priodol.
 - iii. Darpariaeth preswyl
Newid y ddarpariaeth ar gyfer llety preswyl fel bod y nifer o ddisgyblion y gwneir darpariaeth o'r fath ar eu cyfer yn cael ei gynyddu neu ei leihau gan 5 disgybl neu ragor.
- d. Pe bai'r Cabinet yn penderfynu bwrw ymlaen ag argymhelliad yr adroddiad hwn bydd angen cynnal cyfnod o ymgynghori statudol yn unol â'r Ddeddf Safonau a Fframwaith Ysgolion 2013 a'r canllawiau yng Nghylchlythyr 006/2013 *Cod Trefniadaeth Ysgolion*. Rhagwelir cynnal y cyfnod ymgynghori yn ystod yr wythnosau nesaf. Yn ystod y cyfnod ymgynghori, bydd gwybodaeth a chanfyddiadau'r asesiadau effaith ar y gymuned, yr iaith ac ar gydraddoldeb yn cael eu cyhoeddi.
- e. Wedi hynny, bydd adroddiad pellach yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet, yn manylu ar ganlyniadau'r ymgynghoriad hwnnw. Bydd yn rhaid i'r Cabinet ystyried yr ymgynghoriad, ac yn ddibynnol ar argymhelliad gan y Cabinet, bydd angen penderfynu p'un a oes angen cyhoeddi Rhybudd Statudol i weithredu'r cynnig. Pe bai Rhybudd Statudol yn cael ei gyhoeddi, caniateir cyfnod o fis i gyflwyno unrhyw wrthwynebiadau. Yn dilyn hyn mi fydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i weithrediaeth y Cyngor er penderfyniad terfynol.

10. ARGYMHELLION

10.1 Yr argymhelliad felly yw:

Ymgymeryd a phroses ymgynghori statudol yn unol â gofynion Deddf Safonau a Fframwaith Ysgolion (Cymru) 2013 i ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran i safle newydd ym Mhenrhyndeudraeth ar 1 Medi 2016, cynyddu capasiti yr ysgol ac ychwanegu elfen breswyl i'r ddarpariaeth yn unol a'r adroddiad.

BARN Y SWYDDOGION STATUDOL

Prif Weithredwr:

Mae'r adroddiad yn ei wneud yn glir bod yr achos dros y newid sydd yn cael ei argymhell yn un clir a synhwyrol ac mae'r Pennaeth Cyllid yn nodi'r ystyriaethau ariannol yn glir yn ei sylwadau. Nid oes gennyf unrhyw beth pellach i'w ychwanegu at yr adroddiad heblaw i nodi fy nghefnogaeth i'r argymhelliad.

Swyddog Monitro:

Cafwyd mewnbwn cyfreithiol i'r trafodaethau wrth ddatblygu'r cynigion ac rwy'n fodlon a'r argymhelliad o safbwynt priodoldeb a chyfreithlondeb.

Pennaeth Cyllid:

Nodaf mai pwrpas yr adroddiad gerbron yw sicrhau penderfyniad y Cabinet i gynnal cyfnod ymgynghori statudol er mwyn datblygu ysgol arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth gyda darpariaeth breswyl ac egwyl fer. Rwy'n cefnogi'r bwriad i ad-drefnu ysgolion mewn modd teg a rhesymegol, er gwaetha'r her o ymdrechu i gyflawni'r amcanion yma mewn cyd-destun ariannol hynod heriol. Gyda £6.2m o arian grant cyfalaf yn y fantol, mae'n amlwg byddai risgiau wrth oedi ac mae'r adroddiad yn adnabod rhai buddion refeniw posib wrth symud ymlaen.

O ran oblygiadau cyfalaf y cynllun, nodaf fod rhan 2.2 o'r adroddiad yn crybwyll fod Llywodraeth Cymru eisoes wedi cymeradwyo'r cam cyntaf o'r achos busnes ar gyfer denu grant o'u "Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif" - h.y. mae'r Llywodraeth wedi cymeradwyo'r "achos busnes strategol amlinellol" roedd yn cynnwys yr achos dros newid, anghenion busnes, a'r gwerthusiad opsiynau. Ymhellach, cadarnhaf fod Cynllun Rheoli Asedau'r Cyngor eisoes wedi ymrwmo i ddarparu'r arian cyfatebol angenrheidiol - h.y. mae'r Cyngor wedi neilltuo £6.2m, sef 50% o'r costau cyfalaf, ar gyfer gweithredu'r cynllun yma.

O ran oblygiadau ariannol parhaol (cyllideb refeniw blynyddol) sy'n deillio o'r cynllun a ffafrir, mae rhan 6.5 o'r adroddiad yn dangos sut gallasai'r cynllun arwain at arbediad blynyddol "posib" o £101,574. Wrth gwrs, mae hynny i'w groesawu yn yr hinsawdd ariannol bresennol, er dylid nodi'r risg (sydd wedi'i adnabod yn rhan 6.6 a 6.7 o'r adroddiad) gan nad oes sicrwydd bydd modd denu'r incwm all-sirol perthnasol i'r Cyngor. Yng nghyd-destun y cyfle a'r risg yma, deallaf fod yr Adran Addysg ac Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd wedi ystyried y cynllun yn drylwyr o fewn eu strategaeth arbedion, a'u bod yn glir mai'r Adranau hyn fydd yn gyfrifol am ganfod unrhyw ddiffyg yng nghostau rhedeg yr ysgol newydd.

Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol:

Cefnogaf y cynnig gerbron ar gyfer argymhell cychwyn cyfnod o ymgynghori statudol ar y cynnig o ddatblygu ysgol addysg anghenion arbennig newydd ym Mhenrhyndeudraeth a fyddai'n cynnwys darpariaeth preswyl ac egwyl fer. Byddai darpariaeth breswyl ac egwyl fer lleol fel rhan o'r datblygiad yn sicr o wella canlyniadau i blant sydd ar hyn o bryd yn cael eu lleoli mewn darpariaethau tu allan i'r Sir ac yn cynnyddu'r gallu i gynnig egwyl fer i gefnogi teuluoedd yn lleol.

Atodiadau

Atodiad 1	Sefyllfa gyfredol ac achos am newid
Atodiad 2	Asesiad Opsiynau
Atodiad 3	Asesiad Safleoedd
Atodiad 4	Asesiad effaith ar y gymuned, yr iaith Gymraeg a chydraddoldeb

ATODIAD I

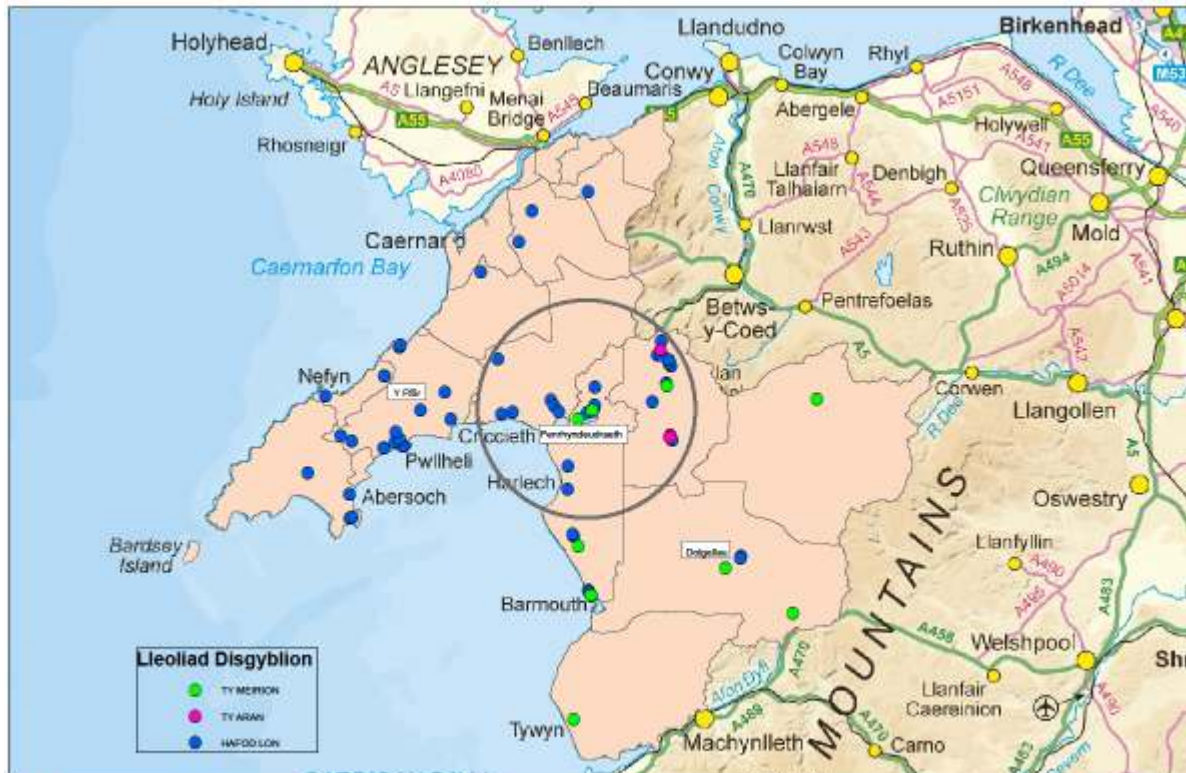
TREFNIADAU PRESENNOL AC ANGHENION BUSNES CYSYLLTIEDIG

- 1.1 Ar hyn o bryd mae dwy Ysgol AAA yng Ngwynedd, sef Ysgol Pendalar yn Arfon sy'n gwasanaethu Bangor, Caernarfon a'r cyffiniau ac Ysgol Hafod Lon yn Y Ffôr ger Pwllheli, sy'n gwasanaethu dau ranbarth Dwyfor a Meirionnydd.
- 1.2 Yn anffodus mae lleoliad presennol Ysgol Hafod Lon, a'i phellter o dde Meirionnydd, yn ei gwneud yn anymarferol i lawer o ddisgyblion AAA sy'n anabl neu sydd ag anghenion cymhleth fynychu'r ysgol, gan fod y pellteroedd teithio yn ormod, yn enwedig i ddisgyblion sy'n cael trafferthion gyda'u canfyddiad o'u symudiadau eu hunain (*proprioception*), neu ddisgyblion sydd ag anghenion meddygol cymhleth. O ganlyniad, datblygwyd cyfleusterau lloeren (Uned Tŷ Aran ac Uned Tŷ Meirion) ar safleoedd ysgolion priflif yn Nolgellau, yn ne Meirionnydd. Yn ychwanegol i hyn, mae nifer o ddisgyblion o ardal fwyaf deheuol Meirionnydd wedi gorfod teithio allan o'r sir am leoliadau dydd, a nifer ohonynt wedi bod angen lleoliadau preswyl costus, sy'n hanesyddol wedi bod yn llawer drytach na lleoliadau lleol, ac wedi bod yn gyfrifol am 8 – 10% o'r gyllideb AAA flynyddol gyffredinol o £14.5 miliwn.
- 1.3 Nid oes gan yr Ysgol Hafod Lon bresennol gyfleusterau hydrotherapi, therapi synhwyaidd na therapi adlamu (*rebound*), ac mae'r ysgol hefyd wedi tyfu bron i 100% tu hwnt i'w chapasiti gwreiddiol yn y blynyddoedd diwethaf. O ganlyniad ychwanegwyd uned loeren arall (Uned y Traeth) mewn ysgol briflif ym Mhwillheli i ddelio gyda disgyblion ychwanegol sydd angen mynediad at gwricwla ysgol arbennig. Yn ddibynol ar anghenion unrhyw ddisgyblion anabl dwys eraill gaiff eu hadnabod yn lleol, a allai fod angen cyfleusterau dysgu mwy lleol yn y dyfodol, mae Uned y Traeth yn parhau'n opsiwn hyblyg fel uned loeren yn ardal Dwyfor.
- 1.4 Mae Uned Tŷ Meirion yn arbennig wedi derbyn canmoliaeth am ddarparu ansawdd dda iawn o addysgu a chyfleoedd dysgu i'w disgyblion, ond er hynny, mae'r adnoddau sydd gan yr unedau lloeren hyn yn gyfyngedig ac ni allant ddarparu'r ystod lawn o gyfleusterau arbenigol, ac nid oes gan yr un o'r unedau fynediad at hydrotherapi, therapi synhwyaidd na therapi adlamu (*rebound*). Disgwylir, o ganlyniad i agor yr ysgol newydd, y bydd yn rhoi cyfleoedd newydd i ddisgyblion Tŷ Meirion gael mynediad at y cyfleusterau hyn.
- 1.5 **Lleoliad y ddarpariaeth bresennol**
 - 1.5.1 Mae'r map isod yn dangos lleoliad Ysgol Hafod Lon, Uned Tŷ Aran ac Uned Tŷ Meirion a lle mae'r plant sy'n mynychu pob un o'r darpariaethau yn byw (gweler yr allwedd lliw), ynghyd â lleoliad yr ysgol AAA newydd arfaethedig ym Mhenrhyndeudraeth. Rydym wedi creu cylch sydd â radiws o thua 10 milltir o amgylch y ddarpariaeth newydd hon, a byddai 26 o'r disgyblion presennol yn byw oddi mewn i'r pellter hwn, sydd felly'n agosach na safle Ysgol Hafod Lon presenol. Mae 12 disgybl arall yn byw i'r de o'r ddarpariaeth newydd, ac felly, unwaith eto, mae'n agosach nag Ysgol Hafod Lon presenol.
 - 1.5.2 Ar y pwynt pellaf, mae dau ddisgybl yn teithio o Ddolgellau i Ysgol Hafod Lon, sy'n tua 37 milltir bob ffordd, ac mae'r daith yn cymryd dros awr iddynt (*Route Planner 2013*). Pe bai'r disgyblion hyn yn teithio i'r ddarpariaeth newydd, byddai'r pellter yn 23 milltir, a'r amser teithio yn 30 munud. Y pellter pellaf i'w deithio i Benrhyndeudraeth o Ddwyfor gan ddefnyddio'r data cyfredol yw o Fotwnnog, sy'n 25 milltir.
 - 1.5.3 Mae rhai plant (3 yn 2012/13) yn mynychu lleoliadau tu allan i'r sir ym Mhowys, Ceredigion a Sir Ddinbych gan nad oes darpariaeth arbenigol leol ar gael iddynt o fewn pellter teithio rhesymol i'w cartrefi yn rhannau mwyaf deheuol y sir. Mae amseroedd teithio rhesymol wastad yn ffactor pwysig wrth wneud penderfyniadau am leoliadau ysgol addas i ddisgyblion

sydd ag anghenion corfforol a meddygol cymhleth a dwys, ac mae hyn wedi arwain at leoliadau tu allan i'r sir i'r disgyblion PMLD hyn (disgyblion sydd ag anawsterau dysgu dwys a lluosog).

- 1.5.4 Mae 18 o'r 59 disgybl sydd ar hyn o bryd yn mynychu ysgolion prif ffrwd, ac a allai fynychu ysgol AAA, yn byw o fewn y radiws 10 milltir o Benrhyndeudraeth, ac mae 20 disgybl arall yn byw i'r de o'r ddarpariaeth newydd.

TABL 1: Lleoliad y ddarpariaeth AAA bresennol a chartrefi'r disgyblion

1.5.5 Anghenion busnes

Datblygu ysgol newydd mewn lleoliad canolog i blant sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor o Wynedd.

Y nod yw agor yr ysgol newydd yn ardal Penrhyndeudraeth yng Ngwynedd fydd yn golygu bydd plant gyda AAA o Feirionnydd a Dwyfor yn teithio pellteroedd tebyg i dderbyn eu haddysg.

1.6 Capasiti

- 1.6.1 Ar hyn o bryd mae 54 o ddisgyblion yn mynychu Ysgol Hafod Lon, a adeiladwyd yn wreiddiol i gymryd 28 o ddisgyblion. Mae'r adeilad yn fach heb fawr o le ynddo, nid oes ganddo gyfleusterau therapiwtig ac mae mewn plot bychan o dir.

- 1.6.2 Oherwydd hyn ni all rhai disgyblion sy'n gymwys i gael mynychu'r ysgol gael eu cofrestru ar hyn o bryd, sy'n golygu bod rhaid gwneud trefniadau amgen a mwy costus mewn lleoliadau eraill megis Uned Tŷ Aran, Uned Tŷ Meirion ac anfon rhai plant allan o'r sir i gael y ddarpariaeth.

TABL 2: Nifer y plant sy'n mynychu Ysgol Hafod Lon

2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
24	29	39	47	49	54

I.6.3 Mae tri phrif ffactor sydd wedi cyfrannu at y cynnydd nodedig yn yr angen am ddarpariaeth AAA ym Meirion Dwyfor:

- a) Twf yn y nifer o ddisgyblion ifanc sydd wedi'u hasesu fel bod angen mynediad i ysgol arbennig.

TABL 3: Nifer y plant yng Ngwynedd yr aseswyd eu bod angen addysg AAA am y tro cyntaf

Blwyddyn galendr	Oed			Cyfanswm
	0-4	5-10	11-15	
2009	16	21	5	42
2010	24	36	15	75
2011	15	21	8	44
2012	30	23	9	62

- b) Disgyblion sydd ag anawsterau dysgu dwys a lluosog yn symud i Wynedd o awdurdodau lleol eraill yng Nghymru a thu hwnt.
- c) Y gweithgareddau sy'n gysylltiedig â chynllun ariannu Llywodraeth Cymru, 'Rhyddhau Potensial Ysgolion Arbennig', mewn ysgolion priflif, sydd wedi arwain at gynnydd mewn ceisiadau am leoliadau deuol rhwng ysgolion priflif/arbennig, a chynnydd mewn rhai rhieni yn gofyn am leoliadau llawn amser yn yr ysgol arbennig.
- I.6.4 Ni all yr ysgol AAA bresennol ymdopi â'r cynnydd cyson yn nifer y disgyblion (o 24 yn 2008-9 i'r lefel bresennol o 54) ac er gwaethaf addasiadau a gwaith adeiladu helaeth, ac ychwanegu dosbarth symudol ar safle Ysgol Hafod Lon, bu rhaid sefydlu canolfannau/unedau lloeren mewn ysgolion prif ffrwd i wasanaethu anghenion disgyblion sy'n cyrraedd y meini prawf ar gyfer lleoliadau ysgolion arbennig.
- I.6.5 Bydd yr ysgol newydd yn darparu lleoliadau i'r holl ddisgyblion ym Meirionnydd a Dwyfor sy'n cwrdd â'r meini prawf ar gyfer lleoliadau ysgolion arbennig, ar safle fydd yn cynnig yr holl gyfleusterau a'r therapiau sy'n ddisgwyliedig o Ysgol Arbennig yr 2 Iain Ganrif, ac o fewn pellteroedd teithio rhesymol i'r holl ddisgyblion ym Meirionnydd a Dwyfor.
- I.6.6 Adnabuwyd yr angen am ysgol sydd â chapasiti ar gyfer 100 o blant. Mae hyn yn seiliedig ar nifer cyfredol y plant sy'n gymwys am ddarpariaeth ysgol AAA, a'r cynnydd parhaus yn yr angen.

Mae'r tabl isod yn amlinellu'r plant fyddai'n gymwys i fynychu'r ysgol newydd ym Meirion Dwyfor yn seiliedig ar y ffigurau yn 2012/13

TABL 4: Plant sy'n gymwys i fynychu ysgol AAA (2012/13)

Y ddarpariaeth bresennol	Nifer y plant
Ysgol Hafod Lon	49
Uned Tŷ Meirion	10
Uned Tŷ Aran	3
Myfyrwyr dydd tu allan i'r sir (a allai fynychu'r ysgol AAA newydd)	5
Lleoliadau preswyl tu allan i'r sir (a allai fynychu'r ysgol AAA newydd)	2
Prif ffrwd Meirion a Dwyfor (a allai fynychu'r Ganolfan)	59
CYFANSWM	128

1.6.7 Gan gadw at bolisi AAA Gwynedd, bydd y disgyblion hynny sydd ag anghenion dwys a chymhleth sy'n gallu cael mynediad at y cwricwlwm priflif, lle mae eu rhieni yn dymuno iddynt integreiddio i mewn i sefydliadau priflif, yn gallu cael mynediad i ysgolion cynradd ac uwchradd sydd wedi'u haddasu'n briodol ar gyfer mynediad i'r anabl.

1.6.8 **Anghenion busnes**

Cynyddu llefydd ysgol AAA ym Meirionnydd a Dwyfor i gynnig darpariaeth i hyd at 100 o blant, yn cynnwys y rhai hynny sydd ag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.

1.7 **Addasrwydd**

1.7.1 Cynhaliwyd adolygiad o safonau gofod a chapasiti yn yr ysgolion arbennig presennol sy'n gwasanaethu ardaloedd Dwyfor a Meirionnydd yng Ngwynedd gan ddefnyddio'r canllaw dylunio mwyaf diweddar ar gyfer capasiti ysgolion anghenion arbennig, a ddarperir gan y Building Bulletin 102 (BB 102) - cyhoeddwyd hwn gan yr Adran Addysg yn 2008 yn Lloegr, ond cyfeirir ato gan adain Ysgolion yr 21ain Ganrif Llywodraeth Cymru fel y 'brif ddogfen ganllaw ar gyfer dyluniad ysgolion prif ffrwd ac ysgolion arbennig ar gyfer disgyblion sydd ag AAA ac anabledau'.

1.7.2 Roedd yr adolygiad yn seiliedig ar ymweliadau â'r ysgolion a dadansoddiad o luniau ar raddfa o'r capasiti a'r safleoedd. Caiff y canfyddiadau ar gyfer pob ysgol eu crynhoi isod.

1.7.3 Yn dilyn yr adolygiad daethpwyd i'r casgliadau a ganlyn:

- a) Mae pob un o'r 3 darpariaeth ymhell o dan y canllawiau arwynebedd yn BB102. Mae'r diffyg arwynebedd llawr hwn yn golygu bod y mwyafrif o'r disgyblion yn cael eu dysgu mewn grwpiau dosbarth lle mae amrediad oedran eang, a bod cyfleusterau arbenigol i gefnogi cwricwlwm ehangach a therapi synhwyraidd yn gyfyngedig ar bob safle, ac ni ellir darparu cyfleusterau allweddol.

- b) Byddai disgygliad rhesymol i Ysgol Hafod Lon, fel ysgol arbennig unigol ar gyfer 49-50 o ddisgyblion, fod ag arwynebedd llawr sydd deirgwaith yn fwy na'r hyn ydyw, ac ar safle mwy.
- c) Gallai Uned Tŷ Aran a Thŷ Meirion, er eu bod wedi'u lleoli wrth ymyl ysgolion Cynradd ac Uwchradd priflif, fod o leiaf ddwywaith eu maint o ran eu harwynebedd llawr, gyda gwell llwybrau i'r prif adeiladau sy'n hygyrch a dan do.
- d) Mae'r gallu i wella'r capasiti a'r gwaith allanol ar bob un o'r tri safle yn gyfyngedig iawn oherwydd y topograffi, y lle sydd ar gael, a hefyd yr effaith o geisio gwneud gwaith ar safleoedd cyfyng tra bod yr ysgolion dal yn gweithredu.
- e) Dylid nodi bod cynlluniau ar droed i aildrefnu dalgylch Ysgol y Gader fel rhan o Raglen Ysgolion yr 2 Iain Ganrif yng Ngwynedd, ac y bydd unrhyw ailddatblygiad yn rhoi ystyriaeth i ddarpariaeth AAA.

1.7.8 Anghenion busnes

- a) Datblygu ysgol fydd yn cyrraedd safon Ysgolion yr 2 Iain Ganrif, y safon cwricwlwm uchaf, gyda adnoddau therapiwtig ac adnoddau amgen sy'n diwallu anghenion plant sydd ag AAA mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- b) Datblygu ysgol sydd â'r adnoddau angenrheidiol megis pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyrdd, ystafelloedd therapi adlamu arbenigol (*rebound therapy*), amgylchoedd dysgu allanol therapiwtig, cyfleusterau garddwriaethol a busnesau bychain i wireddu'r model a ffafri.

1.8 Darpariaeth breswyl ac egwyl fer

- 1.8.1 Gwynedd yw'r unig sir yng ngogledd Cymru nad oes ganddi gyfleusterau preswyl AAA, sy'n golygu fod Cyngor Gwynedd yn ddibynnol ar anfon plant i leoliadau sy'n bell o'u teuluoedd ac sy'n gostus, £519,577 ar hyn o bryd a chymaint â £1,402,681 yn 2011/12.
- 1.8.2 Fel y gwelir o'r tabl isod, mae'r gwariant ar leoliadau preswyl tu allan i'r sir i blant ag anghenion dwys a chymhleth wedi bod yn gyffredinol uchel yn y blynyddoedd diweddar. Mae'r nifer wedi amrywio dros y blynyddoedd, gyda 9 o blant angen gofal preswyl tu allan i'r sir ar gost o £1,402,681 yn 2011/12:

TABL 5: Plant o Wynedd yn mynd i ddarpariaethau preswyl tu allan i'r sir

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Nifer y plant	6	8	6	9	8	4
Cost	£842,794	£1,229,411	£1,261,286	£1,402,681	£993,193	£519,577

- 1.8.3 Rhaid i rai plant fynd allan o'r sir a derbyn darpariaeth di-Gymraeg. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, nid oedd yr un o'r cyfleusterau preswyl a ddefnyddir yn darparu gwasanaeth trwy gyfrwng y Gymraeg.
- 1.8.4 Byddai datblygu uned breswyl/egwyl fer yn golygu y gellid osgoi gorfod anfon rhai plant allan o'r sir, ac felly gellid gwneud arbedion sylweddol a rhoi darpariaeth cyfrwng Cymraeg i blant.

- 1.8.5 Rhagwelir y byddai'r ddarpariaeth egwyl fer yn darparu egwyl tymor byr i fwy o blant a'u teuluoedd lle mae galw mawr amdano, ac o ganlyniad byddai hynny'n osgoi chwalfa deuluol a'r angen canlynol am leoliad preswyl tymor hwy ar gyfer y plant, fyddai'n gostus. Ar hyn o bryd mae 14 o blant yn derbyn gwasanaeth egwyl fer trwy ofal maeth, ond mae 16 arall ar y rhestr aros. Rhagwelir y bydd y galw am wasanaeth egwyl fer yn cynyddu yn y dyfodol, felly credir fod cael uned egwyl fer yn angenrheidiol.
- 1.8.6 Bwriedir datblygu cyfleuster preswyl ac egwyl fer arbenigol dwyieithog a chyfrwng Cymraeg i Wynedd, i'w leoli ar safle'r ysgol newydd, ar gyfer disgyblion a'u teuluoedd fydd angen darpariaeth breswyl ac egwyl fer ddwyieithog. Bydd hyn yn caniatáu i rai plant sy'n mynychu darpariaethau tu allan i'r sir dderbyn eu haddysg yng Ngwynedd. Yn seiliedig ar y sefyllfa bresennol, rhagwelir y byddai dau o'r plant sy'n derbyn darpariaeth breswyl all-sirol ar gost o £432,000 yn gallu derbyn y ddarpariaeth yng Ngwynedd.
- Byddai'r ddarpariaeth hefyd yn cyflwyno'r posibilrwydd o gynnig nifer cyfyngedig o leoliadau i Awdurdodau Lleol eraill sydd angen cyfleusterau preswyl ac ysgol arbennig cyfrwng Cymraeg/dwyieithog i'w disgyblion, gan felly, o bosib, greu incwm tuag at gostau rhedeg y ganolfan newydd.
- 1.8.7 **Anghenion busnes**
- Darparu cyfleuster chwe gwely preswyl/egwyl fer i blant a phobl ifanc gydag AAA yng Ngwynedd, ac Awdurdodau Lleol eraill o bosib.
- 1.9 **Cydweithio rhwng asiantaethau**
- 1.9.1 Er bod rhai asiantaethau a phartneriaid eisoes yn gweithio'n dda iawn gydag Ysgol Pendalar ac Ysgol Hafod Lon, ni ellir ffurfioli na lledaenu strwythur y cydweithio amlasiantaethol hwn yn llawn ac yn hafal ar draws y sir. Mae adeilad presennol Ysgol Hafod Lon yn gwbl annigonol, ac ni all hyd yn oed ddarparu lle ar gyfer holl ddisgyblion yr ysgol ar sail lawn amser, heb sôn am ddarparu lle i asiantaethau eraill weithio yno. Ar hyn o bryd mae'n amhosib canfod gofod gweithio a swyddfa ar gyfer ymarferwyr amlbroffesiwn i'w gynnig i Therapyddion Galwedigaethol, Ffisiotherapyddion, timau Therapi Iaith a Lleferydd a staff a myfyrwyr ymchwil Ôl-radd o adran Seicoleg Prifysgol Bangor.
- 1.9.2 Er bod tystiolaeth glir eisoes o gydweithio agos rhwng asiantaethau i ddatblygu Cynllun Person-Ganolog integredig ar gyfer nifer o ddisgyblion mewn Ysgolion Arbennig ar draws y sir, roedd cam un yr 'Adolygiad Strategol o Anghenion Dysgu Ychwanegol 2012-13' wedi canfod dymuniad clir ymysg rhieni ac asiantaethau gwahanol i sefydlu Cynlluniau Sengl Integredig Person-Ganolog fel ffordd ymlaen yng Ngwynedd. Bydd darparu gofod gweithio proffesiynol i weithwyr allweddol allu ymgysylltu'n llawn â rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd, yn yr Ysgol Arbennig newydd yn Meirionnydd a Dwyfor, yn greiddiol er mwyn sicrhau gweledigaeth gyffredin i weithwyr allweddol a theuluoedd.
- 1.9.3 **Anghenion busnes**
- Datblygu cyfleuster fydd yn gwasanaethu fel canolfan i ddarparu gofod gweithio proffesiynol i weithwyr allweddol ymgysylltu'n llawn gyda rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd.
- 1.10 **Costau presennol**
- 1.10.1 Yn seiliedig ar ddyraniad 2013/14 mae cost bresennol y ddarpariaeth ar gyfer plant allai fynychu'r ysgol AAA newydd fel a ganlyn:

TABL 6: Cyllideb/dyraniad 2013/14 ar gyfer darpariaeth addysg AAA ym Meirion Dwyfor

	Nifer y plant	Cyllideb / dyraniad / cost		Cost y pen (cyfartaledd)
Ysgol Hafod Lon	46	Addysg	£764,122	£16,611
Uned Tŷ Meirion	10	Addysg	£240,000	£24,000
Uned Tŷ Aran	3	Addysg	£103,040	£34,347
Uned arsylwi ABC	8	Addysg	£73,178	£9,147
Myfyrwyr dydd tu allan i'r sir (a allai fynychu'r ysgol newydd)	5	Addysg	£130,050	£26,010
Lleoliadau preswyl tu allan i'r sir (a allai fynychu'r ysgol newydd)	2	Addysg	£144,000	£72,000
		Gwasanaethau Cymdeithasol	£144,000	£72,000
		lechyd	£144,000	£72,000
Priflif ym Meirion a Dwyfor (a allai fynychu'r ysgol newydd)	*59	Addysg	£1,003,000	£17,000
CYFANSWM	133		£2,745,390	£20,642

*Yn seiliedig ar ffigurau 2012/13, mae nifer y plant sydd wedi'u hasesu gydag AAA ond sy'n mynychu ysgolion priflif ym Meirionnydd a Dwyfor yn 145 (2012/13), ac o'r rhain, yn seiliedig ar eu hanghenion, rydym wedi adnabod 59 a allai fynychu'r ysgol AAA newydd, yn dibynnu ar ddymuniaid eu rhieni.

Yn seiliedig ar ffigurau 2013/14 (tabl 6) mae gwahaniaethau sylweddol rhwng y gost fesul disgybl, o £16,611 yn Ysgol Hafod Lon, £34,347 yn Uned Tŷ Aran i £216,000 am ddarpariaeth preswyl tu allan i'r sir. Mae'r gost gyfartalog y pen yn £20,642.

Mae'r dyraniad a ragwelir ar gyfer yr ysgol newydd i 100 o ddisgyblion yn £1,639,860, sydd gyfystyr â chost gyfartalog o £16,399 fesul disgybl.

1.10.2 Cludiant

Nodir y gost o gludo plant gydag anghenion addysgol arbennig i'w darpariaethau unigol, fel y telir gan Gyngor Gwynedd, ar gyfer 2012/13 yn y tabl isod:

TABL 7: Costau cludiant AAA ym Meirionnydd a Dwyfor 2012/13

Lleoliad	Nifer y disgyblion	Cyfanswm y gost	Cost gyfartalog fesul disgybl
Ysgol Hafod Lon	41	£178,936	£4,364
Uned Tŷ Aran	2	£15,141	£7,571

Uned Tŷ Meirion	11	£66,136	£6,012
Priflif	11	£64,851	£5,896
Tu allan i'r sir	3	£122,655	£40,885
CYFANSWM	68	£447,719	£6,584

Mae amcangyfrifon cychwynnol yn awgrymu y byddai'r costau cludiant ar gyfer y model a ffafir yn tua £424,000, sy'n is na'r costau ar gyfer 2012/13 yn Nhabl 7.

Anghenion busnes

Datblygu darpariaeth AAA gost effeithiol i blant Meirionnydd a Dwyfor sy'n addas i'w ddiben.

ATODIAD 2

Gwerthusiad opsiynau yn erbyn amcanion buddsoddi a ffactorau llwyddiant critigol

1. Rhestr hir opsiynau

Opsiwn 1: Gwneud dim
Opsiwn 2: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl/egwyl fer gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion.
Opsiwn 3: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion.
Opsiwn 4: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Aran a pharhau â'r darpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion.
Opsiwn 5: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ Meirion a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Aran.
Opsiwn 6: Ysgol rhithiol gyda 3 canolfan AAA a darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer ar safle un canolfan. Cau Ysgol Hafod Lon ac unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion.
Opsiwn 7: Canolfan AAA newydd gyda darpariaeth 6 gwely preswyl/egwyl gyda 13 uned wedi eu lleoli ym mhob rhanbarth. Cau Ysgol Hafod Lon ac unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion.
Opsiwn 8: Addasu safle presenol Ysgol Hafod Lon i gynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl/egwyl fer a chau unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion.

2. Gwerthusiad opsiynau

OPSIWN	1	2	3	4	5	6	7	8
Amcan buddsoddi 1: Cynyddu lleoedd Ysgol AAA dwyieithog i 100 a lleoli'r Ysgol o fewn pellter teithio cymhedrol i mwyafrif plant sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor o Wynedd erbyn Medi 2016	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

<p>Amcan buddsoddi 2:</p> <p>Sicrhau cysondeb cyfleoeddaddysgol a chymdeithasol i plant gyda AAA a'r gymuned ehangach yng Ngwynedd o Medi 2016 gan sicrhau dewisiadau teg i rieni ar addysg eu plant a fod mynediad i ddarpariaeth addas hefyd ar gael i asiantaethau AAA eraill a'r gymuned ehangach.</p>	X	X	✓	✓	X	✓	✓	✓
<p>Amcan buddsoddi 3:</p> <p>Cyflawni effeithiolrwydd drwy ddarpariaeth mwy canolog a dibyniaeth llai ar ddarpariaeth allsirol drud o Medi 2016.</p>	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
<p>Amcan buddsoddi 4:</p> <p>Darparu allbynau mwy positif i plant gyda AAA drwy wella gweithio partneriaethol gan gynnwys ymestyn allan i ysgolion o Medi 2016.</p>	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<p>Amcan buddsoddi 5:</p> <p>Datblygu cyfleusterau i safonau Ysgolion 2 Iain Ganrif fydd yn darparu amgylchiadau addysgu, dysgu a chymdeithasol i plant gyda AAA i gyflawni eu potensial, a chynnig buddion i'r gymuned ehangach drwy ddefnydd o'r adnoddau gan asiantaethau AAA, rhieni a'r gymuned.</p>	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Amcanion buddsoddi 6: Datblygu'r gwasanaeth estyn allan gorau posib i blant gyda AAA. Sicrhau datrusiadau a darpariaeth hyblyg, arbenigol ac ymarferol mewn partneriaeth ag asiantaethau eraill.	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ffactorau llwyddiant critigol								
Ffit strategol	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Anghenion busnes	X	✓	✓	✓	X	✓	✓	X
Gwireddu buddion	X	✓	✓	✓	✓	X	X	X
Gallu'r cyflenwyr i wneud y gwaith	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	✓
Ydi o'n fforddiadwy								
a) Refeniw	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	✓
b) Cyfalaf	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	✓
Ydi o'n gyflawnadwy	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	X
	Ymlaen	posib	posib	ffafr edig	diystyr u	diystyr u	diystyr u	diystyr u

3. Opsiynau'r rhestr fer

3.1 Opsiwn 1: gwneud dim

Byddai'r opsiwn hwn yn golygu bod Gwynedd yn parhau â'i darpariaeth bresennol, sef parhau gyda:

- y ddarpariaeth ddyddiedig yn Ysgol Hafod Lon, lle mae diffyg capasiti, gyda 49 o ddisgyblion
- Uned Tŷ Aran, ar safle'r ysgol gynradd yn Nolgellau, sydd ar hyn o bryd yn darparu gwasanaeth i 3 plentyn
- Uned Tŷ Meirion, ar safle'r ysgol uwchradd yn Nolgellau, sydd ar hyn o bryd yn darparu gwasanaeth i 10 plentyn

- darpariaeth mewn ysgolion priflif gyda chymorth cyfanswm amrywiol o ofal 1:1 i blant lle mae eu rhieni wedi dewis yr opsiwn hwn
- gorfod anfon plant sydd ag anghenion dwys a chymhleth i ddarpariaethau costus tu allan i'r sir
- gorfod dibynnu ar leoliadau maeth am seibiant byr

Costau Cyfalaf

Os yn parhau a'r sefyllfa bresennol rhagwelir angen am wario sylweddol o £1.5m er mwyn parhau a Ysgol Hafod Lon ac Unedau Ty Aran a Ty Meirion fel ac y mae nhw ac yna gwariant cyson ar gyfer cynnal yr adeiladau. Ni fydd hyn yn gwella'r cyfleusterau nac yn cynyddu maint yr ysgol i dderbyn mwy o blant.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	Presennol (2013/2014)
Ysgol Hafod Lon - Dyraniad	46	£764,122
Tŷ Aran - Cyllideb	3	£103,040
Tŷ Meirion - Cyllideb	10	£240,000
Uned ABC Ysgol Eifion Wyn	8	£73,178
Egwyl fer - Barnados		£62,000
Egwyl fer - Gwasanaethau eraill		£52,000
Preswyl a dyddiol all-sirol (addysg+preswyl)	2+5 disgybl	£562,050
Disgyblion prif lif	59	£1,003,000
Costau cludiant		£447,719
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,307,109
Incwm Allanol		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£144,000
Cyfanswm Incwm		£144,000
Cyfanswm Cost NET		£3,163,109

Manteision

- Dim angen adeiladu darpariaeth newydd
- Dim angen i plant addasu i unrhyw newid
- Digon o staff gyda cynhwysterau angenrheidiol
- Parhau gyda'r unedau AAA yn ne'r sir

Anfanteision

- Dim digon o lefydd Ysgol AAA i blant gyda anghenion Arbennig yn Meirionnydd a Dwyfor
- Cyfleusterau presenol ddim yn addas i bwrpas
- Lleoliad Ysgol AAA presenol ddim yn addas i holl blant yn Meirionnydd a Dwyfor
- Mae'r Ysgol AAA bresenol yn yr ardal yn bell dros capasiti
- Nifer o blant gyda anghenion arbennig dwys a chymhleth, gan gynnwys awtistiaeth, yn gorfod mynd allan o'r sir am eu addysg
- Rhan fwyaf o blant sy'n mynd allsirol ddim yn derbyn eu addysg na gwasanaeth preswyl yn Gymraeg
- Dydi'r Ysgol AAA bresenol ddim yn cwrdd a safonau Ysgolion 2 Iain Ganrif standards
- Does yna ddim darpariaeth preswyl na egwyl fer yng Ngwynedd
- Tebygolrwydd o gostau cynnal sylweddol ar y darpariaeth presenol
- Dim adnoddau AAA modern fel pwll hydrotherapi ac ystafelloedd therapy yn yr Ysgol bresenol
- Mae rhieni'n gaethedig yn eu dewis o ddarpariaeth addysg i'w plant

Casgliad

Teimlwyd na fyddai'r opsiwn hwn yn rhoi fawr ddim manteision gwirioneddol i ddyfodol AAA yn yr ardal, ac y byddai'n arwain at nifer o anfanteision, megis dim digon o lefydd ysgol AAA, cyfleusterau'n parhau i beidio â bod yn addas i bwrpas, lleoliad yr ysgol AAA ddim yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor, rhai plant yn gorfod parhau i fynd allan o'r sir i dderbyn eu haddysg.

Ni theimlwyd y byddai'n gwella addysg i blant gydag AAA ym Meirionnydd a Dwyfor ddigon i ateb yr anghenion strategol a busnes angenrheidiol ar gyfer y dyfodol. Ni fyddai ychwaith yn ateb yr anghenion strategol a busnes am ddarpariaeth breswyl yng Ngwynedd fyddai'n caniatáu i blant fynychu'r ysgol newydd yn hytrach na darpariaeth gostus tu allan i'r sir, neu'n caniatáu darpariaeth egwyl fer i deuluoedd.

3.2 Opsiwn 2: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl/egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a chau unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

- Datblygu canolfan newydd ar gyfer plant ag anghenion addysgol arbennig, yn bennaf ar gyfer darparu addysg i blant sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd. Byddai'r ganolfan yn darparu hyd at 100 o lefydd ysgol i blant a phobl ifanc rhwng 3 ac 19 mlwydd oed.
- Datblygu uned fyddai'n cynnig darpariaeth breswyl ac egwyl fer. Byddai'r uned breswyl yn galluogi i rai plant, yn ddibynnol ar ddirifoldeb eu anghenion, sy'n mynychu darpariaeth all-sirol dan yr amgylchiadau presennol, fynychu'r ysgol newydd. Byddai'r gwllâu hyn hefyd yn gyfle i awdurdodau lleol eraill anfon plant gydag AAA i'r ddarpariaeth newydd i gael addysg drwy gyfrwng y Gymraeg.

- Byddai'r gwllâu egwyl fer yn ddarpariaeth sydd wir ei hangen yn y sir ac sydd ar hyn o bryd yn llwyr ddibynnol ar leoliadau maeth.
- Mi fydda'r uned breswyl/egwyl fer wedi ei gynllunio er mwyn cynnig hyblygrwydd yn y ffordd mae rhywun yn cynnig y gwasanaeth gan fydd 2 adain, un gyda 2 stafell wely a'r llall gyda 4. Mi fydd hyn yn golygu gellir cynnig 2, 4 neu 6 lleoliad preswyl neu egwyl fer ar y tro.
- Byddai'n golygu ail-leoli Ysgol Hafod Lon a chau'r unedau sy'n gysylltiedig ag Ysgol Gynradd Dolgellau (Uned Tŷ Aran) ac Ysgol y Gader (Uned Tŷ Meirion).
- Byddai'r ganolfan hefyd yn darparu canolfan i sefydliadau ac asiantaethau eraill sy'n bartneriaid i ddarparu gwasanaethau AAA o'r ganolfan a chynnal gwasanaethau yn y gymuned.

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	33	£561,000
Costau cludiant		£357,872
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,108,732
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333
Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£2,925,399

* Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posibilrwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Manteision

- Mi fydda'r ganolfan AAA newydd yn addas ar gyfer anghenion plant gyda AAA, gan gynnwys rhai gyda anghenion dwys a chymleth, yn cynnwys awtistiaeth, yn Meirionnydd a Dwyfor
- Llai o blant angen mynd i ddarpariaeth AAA all-sirol
- Arbedion ariannol o ganlyniad i lai o blant yn mynd i ddarpariaeth AAA all-sirol
- Mwy o blant yn gallu byw adref
- Gwell amgylchedd gwaith i staff
- Amgylchedd dysgu gwell i blant a pobl ifanc
- Mi fydda'r Ysgol newydd yn golygu adnoddau modern fydda rhywun yn ei ddisgwyl i plant gyda AAA
- Mi fydda mwy o blant yn derbyn eu addysg yn Gymraeg
- Darpariaeth ac adnoddau arbennigol ar un safle
- Llai o gostau cynnal adeiladau yn y tymor byr
- Mwy o blant yn teithio pellter llai i'r Ysgol (wedi selio ar sefyllfa bresenol)
- Cyfle i weithio gyda ysgolion cynradd ac uwchradd lleol
- Darpariaeth egwyl fer ar gael at ddefnydd teuluoedd drwy Wynedd
- Darpariaeth breswyl ar gael
- Posiblwydd o greu incwm drwy gynnig lleoedd Ysgol a preswyl i blant o siroedd eraill sydd angen darpariaeth Cymraeg
- Canolfan ar gyfer cydweithio aml-asiantaethol
- Holl ddarpariaeth AAA yn Meirionnydd a Dwyfor yn cael ei redeg o un safle
- Cyfle i bobl ac asiantaethau eraill ddefnyddio'r adnoddau tu allan i oriau Ysgol
- Costau refeniw yn is na opsiynau eraill

Anfanteision

- Dim Unedau AAA yn ne's sir
- Dim opsiwn i rieni ddewis i intigreiddio eu plant mewn ysgol priflif uwchradd gyda uned sy'n mynd yn erbyn polisi a dyheadau strategol i sicrhau fod gan plant a pobl ifanc y dewisiadau gorau o fewn eu cymunedau
- Posiblwydd fydd angen gwario ychwanegol ar addasiadau mewn ysgolion priflif os nad ydi rhieni eisiau i'w plant fynyvhu'r Ysgol AAA

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion ariannol; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol a chostau is.

Y brif anfantais fyddai gwneud i ffwrdd â'r ddarpariaeth AAA yn ne'r sir yn Uned Tŷ Meirion sy'n galluogi plant i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymdrin â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes ond byddai'n golygu rhoi'r gorau i'r ddarpariaeth yn Uned Tŷ Meirion.

- 3.3 Opsiwn 3:** Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn unedau Tŷ Aran a Thŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

- Datblygu canolfan ragoriaeth newydd i anghenion addysgol arbennig yn bennaf ar gyfer darparu addysg i blant gydag AAA sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd. Byddai'r ganolfan yn darparu hyd at 100 o lefydd ysgol i blant a phobl ifanc rhwng 3 ac 19 mlwydd oed.
- Datblygu uned fyddai'n cynnig darpariaeth breswyl ac egwyl fer. Byddai'r uned breswyl yn galluogi i rai plant, yn ddibynnol ar ddifrifoldeb eu anghenion, sy'n mynychu darpariaeth all-sirol dan yr amgylchiadau presennol, fynychu'r ysgol newydd. Byddai'r gwllâu hyn hefyd yn gyfle i awdurdodau lleol eraill anfon plant gydag AAA i'r ddarpariaeth newydd i gael addysg drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Byddai'r gwllâu egwyl fer yn ddarpariaeth sydd wir ei hangen yn y sir ac sydd ar hyn o bryd yn llwyr ddibynnol ar leoliadau maeth.
- Parhau â'r unedau sydd ynghlwm ag Ysgol Gynradd Dolgellau (Uned Tŷ Aran) ac Ysgol y Gader (Uned Tŷ Meirion).
- Byddai'n golygu ail-leoli Ysgol Hafod Lon.
- Byddai'r ganolfan hefyd yn darparu canolfan i sefydliadau ac asiantaethau eraill sy'n bartneriaid ddarparu gwasanaethau AAA o'r ganolfan a chynnal gwasanaethau yn y gymuned

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyranriad	100	£1,639,860
Uned Ty Aran - cyllideb	3	£103,040
Uned Ty Meirion - cyllideb	10	£240,000
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	20	£340,000
Costau cludiant		£439,149
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,312,049
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333

Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£3,128,716

* Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posiblwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Manteision

- Mi fydda'r ganolfan AAA newydd yn addas ar gyfer anghenion plant gyda AAA, gan gynnwys rhai gyda anghenion dwys a chymleth, yn cynnwys awtistiaeth, yn Meirionnydd a Dwyfor
- Llai o blant angen mynd i ddarpariaeth AAA all-sirol
- Arbedion ariannol o ganlyniad i lai o blant yn mynd i ddarpariaeth AAA all-sirol
- Mwy o blant yn gallu byw adref
- Gwell amgylchedd gwaith i staff
- Amgylchedd dysgu gwell i blant a pobl ifanc
- Mi fydda'r Ysgol newydd yn golygu adnoddau modern fydda rhywun yn ei ddisgwyl i blant gyda AAA
- Mi fydda mwy o blant yn derbyn eu addysg yn Gymraeg
- Darpariaeth ac adnoddau arbennigol ar un safle
- Llai o gostau cynnal adeiladau yn y tymor byr
- Mwy o blant yn teithio pellter llai i'r Ysgol (wedi selio ar sefyllfa bresenol)
- Cyfle i weithio gyda gyda ysgolion cynradd ac uwchradd lleol
- Darpariaeth egwyl fer ar gael at ddefnydd teuluoedd drwy Wynedd
- Darpariaeth breswyl ar gael
- Posiblwydd o greu incwm drwy gynnig lleoedd Ysgol a preswyl i blant o siroedd eraill sydd angen darpariaeth Cymraeg
- Canolfan ar gyfer cydweithio aml-asiantaethol
- Holl ddarpariaeth AAA yn Meirionnydd a Dwyfor yn cael ei redeg o un safle
- Cyfle i bobl ac asiantaethau eraill ddefnyddio'r adnoddau tu allan i oriau Ysgol
- Parhau a Uned Tŷ Meirion yn galluogi disgyblion gyda AAA i hintegreiddio i ddsbarthiadau uwchradd priflif yn ddyddiol yn unol a Gynllun Cydraddoldeb Strategol (Addasiadau Mynediad i'r Anabl i Ysgolion Prif Ffrwd) yr adran addysg
- Disgyblion nad ydynt yn medru teithio'n bell iawn oherwydd anghenion meddygol cymhleth ac/neu am eu bod yn anabl iawn yn gallu mynychu darpariaeth AAA o fewn pellter derbyniol i'w cartref

Anfanteision

- Ni fydda plant sy'n parhau i fynychu'r Unedau yn gallu manteisio ar yr adnoddau arbennigol modern yn yr Ysgol newydd heb orfod teithio
- Mi fydda costau cynnal yr Unedau yn parhau
- Mi fydda rheoli ar draws y 3 safle'n gallu bod yn broblemus
- Mi fydda costau refeniw yn ddrytach na opsiynau eraill

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir gan arwain at arbedion; darpariaeth breswyl a darpariaeth egwyl fer

i deuluoedd Gwynedd, canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau â'r Unedau AAA drud yn Nolgellau ac y byddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r unedau hyn yn cael defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymdrin â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes ond byddai'n golygu parhau â'r ddarpariaeth ddrud sy'n cael ei thanddefnyddio yn Uned Tŷ Aran.

3.4 Opsiwn 4: Datblygu Canolfan AAA newydd wedi'i lleoli ym Mhenrhyndeudraeth, yn cynnwys ysgol ar gyfer hyd at 100 o blant, darpariaeth 6 gwely preswyl / egwyl fer, gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a cau Uned Tŷ Aran a pharhau â'r ddarpariaeth bresennol yn Uned Tŷ Meirion. Byddai'r opsiwn hwn yn golygu:

- a) Datblygu ysgol newydd mewn lleoliad canolog i blant sy'n byw yn ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor yng Ngwynedd. Y nod yw agor yr ysgol newydd ym Mhenrhyndeudraeth yng Ngwynedd fydd yn golygu y bydd yn rhaid i blant AAA o Feirionnydd a Dwyfor deithio pellteroedd tebyg i dderbyn eu haddysg.
- b) Cynyddu llefydd ysgol AAA ym Meirionnydd a Dwyfor i gynnig darpariaeth i hyd at 100 o blant yn cynnwys y rhai hynny gydag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- c) Datblygu ysgol fydd yn cyrraedd safon Ysgolion yr 21ain Ganrif, y safon cwricwlwm uchaf, gyda adnoddau therapiwtig ac adnoddau amgen sy'n diwallu anghenion plant sydd ag anghenion addysgol arbennig mwy cymhleth a dwys, gan gynnwys awtistiaeth.
- d) Datblygu ysgol sydd â'r adnoddau angenrheidiol megis pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyrdd, ystafelloedd therapi adlamu arbenigol (*rebound therapy*), amgylchoedd dysgu allanol therapiwtig, cyfleusterau garddwriaethol a busnesau bychain i wireddu'r model a ffafrir.
- e) Darparu cyfleuster 6 gwely preswyl / egwyl fer i blant a phobl ifanc gydag AAA yng Ngwynedd, ac i Awdurdodau Lleol eraill o bosib.
- f) Datblygu cyfleuster fydd yn gwasanaethu fel canolfan i ddarparu gofod gweithio proffesiynol i weithwyr allweddol ymgysylltu'n llawn gyda rhieni, staff dysgu arbenigol a staff cefnogol yn rheolaidd.

Costau Cyfalaf

Mi fydda cost cyfalaf o adeiladu'r ysgol newydd ac uned preswyl / ysbaid yn £12.4m gyda Llywodraeth Cymru'n cyfrannu £6.2m tuag at y gost yma.

Costau Refeniw

	Nifer disgyblion	
Ysgol newydd - Dyraniad	100	£1,639,860

Uned Ty Meirion - cyllideb	10	£240,000
Uned preswyl / egwyl fer	6 gwely	£550,000
Disgyblion prif lif	23	£391,000
Costau cludiant		£424,008
Cyfanswm Cost Refeniw	133	£3,244,868
Incwm Allanol Posib		
Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr		£0
Awdurdodau Lleol Eraill *		£183,333
Cyfanswm Incwm		£183,333
Cyfanswm Cost NET		£3,061,535

* Does dim sicrwydd o'r costau incwm yma. Er fod cwpl o Awdurdodau Lleol eraill wedi mynegi diddordeb yn y posiblwydd o ddanfôn plant i'r ysgol newydd, fel disgyblion dyddiol neu preswyl yn y dyfodol, does dim sicrwydd bydd hyn yn digwydd.

Manteision

- Mi fydda'r ganolfan AAA newydd yn addas ar gyfer anghenion plant gyda AAA, gan gynnwys rhai gyda anghenion dwys a chymleth, yn cynnwys awtistiaeth, yn Meirionnydd a Dwyfor
- Llai o blant angen mynd i ddarpariaeth AAA all-sirol
- Arbedion ariannol o ganlyniad i lai o blant yn mynd i ddarpariaeth AAA all-sirol
- Mwy o blant yn gallu byw adref
- Gwell amgylchedd gwaith i staff
- Amgylchedd dysgu gwell i blant a pobl ifanc
- Mi fydda'r Ysgol newydd yn golygu adnoddau modern fydda rhywun yn ei ddisgwyl i blant gyda AAA
- Mi fydda mwy o blant yn derbyn eu addysg yn Gymraeg
- Darpariaeth ac adnoddau arbennigol ar un safle
- Llai o gostau cynnal adeiladau yn y tymor byr
- Mwy o blant yn teithio pellter llai i'r Ysgol (wedi selio ar sefyllfa bresenol)
- Cyfle i weithio gyda gyda ysgolion cynradd ac uwchradd lleol
- Darpariaeth egwyl fer ar gael at ddefnydd teuluoedd drwy Wynedd
- Darpariaeth breswyl ar gael
- Posiblwydd o greu incwm drwy gynnig lleoedd Ysgol a preswyl i blant o siroedd eraill sydd angen darpariaeth Cymraeg
- Canolfan ar gyfer cydweithio aml-asiantaethol
- Holl ddarpariaeth AAA yn Meirionnydd a Dwyfor yn cael ei redeg o un safle
- Cyfle i bobl ac asiantaethau eraill ddefnyddio'r adnoddau tu allan i oriau Ysgol

- Mi fydda gan rhieni y dewis i yrru eu plant i Ysgol AAA neu i intigreiddio eu plant mewn Ysgol uwchradd priflif gyda uned AAA yn ne'r sir
- Parhau a Uned Tŷ Meirion yn galluogi disgyblion gyda AAA i hintegreiddio i ddosbarthiadau uwchradd priflif yn ddyddiol yn unol a Gynllun Cydraddoldeb Strategol (Addasiadau Mynediad i'r Anabl i Ysgolion Prif Ffrwd) yr adran addysg
- Disgyblion nad ydynt yn medru teithio'n bell iawn oherwydd anghenion meddygol cymhleth ac/neu am eu bod yn anabl iawn yn gallu mynychu darpariaeth AAA o fewn pellter derbynol i'w cartref
- Rhywfaint o leihad mewn costau cynnal gyda chau un Uned

Anfanteision

- Ni fydda plant sy'n parhau i fynychu'r Unedau yn gallu manteisio ar yr adnoddau arbennigol modern yn yr Ysgol newydd heb orfod teithio
- Peth costau cynnal un uned yn parhau
- Fe all rheoli ar draws 2 safle'n fod yn broblemus
- Costau refeniw ychydig yn ddrytach na un opsiynau eraill

Casgliad

Mae manteision yr opsiwn hwn yn cynnwys digon o lefydd ysgol AAA; cyfleusterau modern gydag adnoddau arbenigol, wedi'u lleoli'n ganolog i Feirionnydd a Dwyfor; llai o blant yn gorfod mynd allan o'r sir sy'n arwain at arbedion; darpariaeth breswyl ac egwyl fer i deuluoedd Gwynedd; canolfan i gydweithio'n amlasiantaethol; parhau â'r ddarpariaeth yn Nhŷ Meirion sy'n galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd briflif sydd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Y brif anfantais fyddai costau refeniw uwch o ganlyniad i barhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau a defnydd cyfyngedig o'r adnoddau AAA arbenigol modern fyddai'r plant sy'n parhau i fynychu'r uned hon yn ei gael.

Byddai'r opsiwn hwn yn ymateb â'r holl anghenion strategol a'r anghenion busnes a byddai'n golygu gwneud i ffwrdd â'r ddarpariaeth ddrud sy'n cael ei thanddefnyddio yn Uned Tŷ Aran. Byddai hefyd yn golygu parhau ag Uned Tŷ Meirion ac yn galluogi plant o dde'r sir i fod yn rhan o addysg uwchradd brif ffrwd o fewn pellter rhesymol i'w cartrefi.

Rhesymau dros barhau ag Uned Tŷ Meirion

- a) Mae'r achos ar gyfer parhau ag Uned Tŷ Meirion yn Nolgellau yn un hynod berthnasol i'r disgyblion sy'n gorfod teithio'n bell i gael addysg arbenigol. Mae'r boblogaeth ddisgyblion ar hyn o bryd yn cynnwys disgyblion nad ydynt yn medru teithio'n bell iawn oherwydd anghenion meddygol cymhleth ac/neu am eu bod yn anabl iawn, ac/neu am fod ganddynt lefelau uchel o anoddefgarwch synhwyraidd ar gyfer gweithgareddau *proprioceptive* (nid ydynt yn medru ymdopi â bod mewn cerbyd, neu'n ei gael yn brofiad gofidus tu hwnt. Ar gyfartaledd, mae'n cymryd 90 munud iddynt baratoi a dilyn eu harferion boreol i fod yn barod i gychwyn i'r ysgol, ac mae'r rhai sydd angen ffisiotherapi yn cymryd hyd yn oed mwy o amser. Ar hyn o bryd, maent yn teithio am oddeutu 30 munud i Uned Tŷ Meirion, sy'n golygu y gall eu boreau ddechrau mor gynnar â 6.30am er mwyn cyrraedd yr ysgol erbyn 9am. Byddai'r 30 munud ychwanegol i deithio i safle'r ysgol newydd ym Mhenrhyndeudraeth (sydd hanner ffordd rhwng y naill ben i Meirionnydd a Dwyfor) yn afresymol i rai o'r disgyblion hyn. Yn Nwyfor, bydd modd i ddisgyblion sydd â phroblemau cyffelyb, ac sy'n byw yn Aberdaron / Abersoch / Botwnnog ddefnyddio Uned y Traeth. Yn wahanol i ardal Meirionnydd, nid oes disgyblion PMLD (Anawsterau Dysgu Dwys a Lluosog) neu PMED (Anawsterau Corfforol a Meddygol) sydd ag anghenion meddygol/*proprioceptive* ym

mhellafoedd Dwyfor. Gan fod y pellteroedd teithio i'r ddwy ysgol uwchradd arall agosaf yn ne'r sir yn 30 munud (ysgolion nad ydynt wedi'u haddasu'n llawn ar gyfer mynediad i'r anabl ar hyn o bryd), byddai cadw Tŷ Meirion yn sicrhau parhad mynediad disgyblion anabl (sydd angen mynediad i gwricwlwm prif ffrwd) i ysgol uwchradd brif ffrwd ym Meirionnydd.

- b) Yn ogystal â lleihau amseroedd teithio i ddisgyblion PMED cymhleth de Meirionnydd, mae Uned Tŷ Meirion yn parhau i fod yn rhan annatod o Gynllun Cydraddoldeb Strategol (Addasiadau Mynediad i'r Anabl i Ysgolion Prif Ffrwd) yr adran addysg, gan ei bod yn darparu'r cyfle i ddisgyblion cael eu hintegreiddio i ddsbarthiadau uwchradd priflif yn ddyddiol. Ar hyn o bryd mae disgyblion ysgol uwchradd Ysgol y Gader a Thŷ Meirion yn rhannu profiadau cwricwlwm megis cerddoriaeth, celf, dylunio a thechnoleg, gwasanaeth yr ysgol, mentergarwch ac ABaCh, gweithgareddau a chystadlaethau cymdeithasol a'r Urdd a phrofiadau allgyrsiol eraill. Gall y disgyblion hynny o Dŷ Meirion sy'n medru sefyll TGAU, Bac Cymru a chymwysterau lefel mynediad wneud hynny ochr yn ochr a'u cyfoedion yn yr ysgol brif ffrwd.
- c) Bydd yr ysgol AAA newydd i Meirion Dwyfor yn darparu ar gyfer disgyblion anableddau dysgu yn bennaf, a bydd y disgyblion hynny nad oes ganddynt anableddau dysgu, ond sydd ag anableddau corfforol, yn parhau i dderbyn addysg mewn lleoliadau priflif cyn belled ag y bo modd, megis y cyfleuster a ddarperir gan Uned Tŷ Meirion.
- d) Gwelwyd yr integreiddio hwn yn gryfder yn arolwg Estyn ar Ysgol y Gader yn 2010, ac mae'r holl ddata ymgynghori diweddar yn dangos fod y rhieni, y llywodraethwyr a'r gymuned leol yn dymuno gweld parhad y cyfleuster hwn. Cynhaliwyd yr arolwg Estyn diwethaf ar Ysgol y Gader, Dolgellau ym mis Rhagfyr 2010. Cyfeirir at Dŷ Meirion yn yr adroddiad fel a ganlyn:
'Mae disgyblion Uned Tŷ Meirion yn cael eu hintegreiddio i fywyd a gwaith yr ysgol mewn modd rhagorol. Mae'r ysgol yn monitro datblygiad addysgol a chymdeithasol y disgyblion hyn yn effeithiol iawn gan ddefnyddio dulliau arloesol.'

ATODIAD 3

Asesiad Safleoedd

Gan fod cydnabyddiaeth y byddai angen adeiladu ysgol newydd ar safle newydd i ymdrin â'r angen cynyddol am lefydd ysgol AAA yn yr ardal, pe bai yna benderfyniad i ddatblygu ysgol newydd, penderfynwyd y dylid adnabod safle priodol.

Adnabuwyd y byddai angen i unrhyw ddarpariaeth newydd fod wedi'i lleoli yn ganolog i Feirionnydd a Dwyfor ac o'r herwydd penderfynwyd chwilio am safleoedd priodol yn ardaloedd Porthmadog a Phenrhyndeudraeth.

Yn dilyn chwilio'r ardal hon yn fanwl, adnabuwyd chwe safle posib. I benderfynu ar y safle mwyaf priodol, defnyddiwyd y ffactorau a ganlyn gan gymharu pob opsiwn yn eu herbyn:

- Maint – roedd yn rhaid i'r safle fod yn o leiaf 20,000m².
- Technoleg – pa anawsterau technolegol oedd yn debygol o godi wrth ddatblygu'r safle?
- Llifogydd – pa mor ddrwg oedd y risg o lifogydd?
- Traffig – pa mor anodd fyddai darparu mynediad i'r safle?
- Cynllunio – beth fyddai'r tebygolrwydd o gael caniatâd cynllunio?
- Effaith ar gostau datblygu – y tebygolrwydd y byddai datblygu'r safle yn creu unrhyw gostau sylweddol yn ychwanegol i'r costau hynny a adnabuwyd eisoes ac sydd wedi'u cynnwys yn y gyllideb.

O ganlyniad i asesu'r chwech opsiwn yn erbyn y ffactorau hyn (gweler isod), daethpwyd i'r casgliadau a ganlyn:

- Bod llifogydd yn risg uchel yn y safle ger Ysgol Eifionydd;
- Nad oedd unrhyw un o'r safleoedd yn gyfan gwbl heb risg, ond fod y risgiau oedd yn gysylltiedig â safle Parc Eryri yn llai na'r safleoedd eraill ac y byddai modd eu rheoli wrth gynllunio'n ofalus.
- Ystyriwyd mai safle Parc Eryri oedd yr opsiwn gorau o ran y dechnoleg.
- Penderfynwyd felly mai Parc Eryri oedd yr opsiwn gorau.

Safle	Maint Angen safle 20,000m ² - (4.95 acer)	Technegol	Llifogydd	Ardrawiad traffig	Cynllunio	Effaith ar y costau datblygu
Safle ger Meadow Drive, Porthmadog. (Wrth ochr Ysgol Eifionydd)	<ul style="list-style-type: none"> 36,432m² – (9 acer) Mwy na digon o dir i adeiladu Tir Preifat ond ar y farchnad. 	<ul style="list-style-type: none"> Eithaf gwastad a chliir Cyn safle swyddfeydd contractwyr ffordd osgoi Porthmadog, felly <ul style="list-style-type: none"> Mynediad i'r safle yn barod Trydan ar y safle i'r contractwyr 	<ul style="list-style-type: none"> Mewn parth risg llifogydd uchel – C1 Modelau llifogydd wedi'u paratoi gan Ymgynghorwyr allanol. Angen gwaith paratoi i godi lefelau'r safle cyn adeiladu. Angen ail-fodelu'r safle wedi cyhoeddi Model Llifogydd diwygiaedig yr NRW ddiwedd Mai. Posibilrwydd cryf o achosi llifogydd mewn mannau eraill pe datblygir y safle yma. Trafodaeth gyda'r NRW wedi parhau ers misoedd, dim datrusiad ar y gorwel. 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad prsesennol i'r safle yn dda. OND Ni fyddai modd defnyddio'r mynediad yma i'r Ysgol gan na fyddai yn cydymffurfio a gofynion TAN15 Datblygiada Llifogydd. O ganlyniad i'r uchod byddai'n rhaid defnyddio'r mynediad presennol i Ysgol Eifionydd sydd eisoes yn is-safonol. Bydd angen darparu man troi a pharcio oddi ar y briffordd Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Tu allan i'r ffin datblygu; dim tystiolaeth ei fod wedi cael ei ddatblygu yn y gorffennol. Oddi mewn i'r parth risg llifogydd uchel C1 <p><i>O blaid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Y safle ar un o brif lwybrau bysus yr ardal, ac o fewn taith gerdded neu feicio i drigolion lleol, felly'n hygyrch trwy ddulliau gwahanol o deithio. 	<ul style="list-style-type: none"> Costau sylweddol i godi lefelau lloiau'r adeilad uwchlaw lefel y llifogydd er mwyn cydymffurfio a TAN 15 Datblygiad a Risg Llifogydd. Costau amddiffyn adeiladau a thiroedd cyfagos rhag effeithiau llifogydd wedi newid lefelau'r safle. Creu mynedfa newydd i'r safle drwy Ysgol Eifionydd.
Safle i'r Dwyrain o Dremadog ger y drofan gyferbyn ag Ysgol Y Gorlan.	<ul style="list-style-type: none"> 24,500m² – (5.93 acer) Tir preifat – gyda cynnig i'w werthu. 	<ul style="list-style-type: none"> Gwastad a chliir yn gyffredinol Peth tystiolaeth o ddwr yn sefyll ar y tir Ceuffos ddraenio fawr ar hyd ffin gorllewinol y safle. Tystiolaeth fod olion Rhufeinig wedi'u darganfod i'r gorllewin o'r safle – angen mwy o ymchwiliadau archeolegol. 	<ul style="list-style-type: none"> Mewn parth risg llifogydd uchel – C1 Dim modelu llifogydd wedi'u comisiynu'n benodol ar y safle yma, ond tebygrwydd y byddai'r canlyniadau'n debyg i Safle Meadow Drive. 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad oddi ar Ffordd Dulyn, Tremadog gyda gweledd da i'r ddau gyfeiriad. Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Tu allan i'r ffin datblygu; dim tystiolaeth ei fod wedi cael ei ddatblygu yn y gorffennol. Oddi mewn i'r parth risg llifogydd uchel C1 Ymwthiad i gefn gwlad agored; <p><i>O blaid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Y safle ar un o brif lwybrau bysus yr ardal, ac o fewn taith 	<ul style="list-style-type: none"> Costau sylweddol i godi lefelau lloiau'r adeilad uwchlaw lefel y llifogydd er mwyn cydymffurfio a TAN 15 Datblygiad a Risg Llifogydd. Costau amddiffyn adeiladau a thiroedd cyfagos rhag effeithiau llifogydd wedi newid lefelau'r safle.

					gerdded neu feicio i drigolion lleol, felly'n hygyrch trwy ddulliau gwahanol o deithio. <ul style="list-style-type: none"> Mae'r safle'n llenwi bwllch rhwng y pentref a ffordd osgoi newydd Tremadog a Phorthmadog. 	
Safle cyn bencadlys Gelert, Parc Busnes Porthmadog.	<ul style="list-style-type: none"> 18,000m² – (4.45 acer) Tir preifat – ar werth. 	<ul style="list-style-type: none"> Safle gwastad wedi'i ddatblygu eisioes. 40% o'r safle wedi orchuddio gan adeilad diwydianol a swyddfeydd. Lefel llawr yr adeilad yma uwchlaw lefel y llifogydd. Byddai angen tua hanner arwynebedd y llawr yma i'r Ysgol. Byddai angen gwneud profion i sefydlu os y byddai'r sylfaeni yn addas i'r Ysgol newydd. Gwasanaethau ar y safle. 	<ul style="list-style-type: none"> Y Safle gyfan mewn parth risg llifogydd uchel – C1 Tystiolaeth fod 40% o'r safle wedi'i godi uwchlaw lefel y llifogydd pan y datblygwyd y safle. Dim modelu llifogydd wedi'u comisiynu'n benodol ar y safle yma, ond tebygrwydd y byddai'r canlyniadau'n debyg i Safle Meadow Drive. 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad da i'r safle oddi ar Ffordd Penamser (A497) Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Y safle yn rhan o barc busnesy'n cael ei warchod yn y CDU ar gyfer defnydd cyfogaeth – dosbarth defnydd B1. 	<ul style="list-style-type: none"> Gan fod y safle eisioes wedi cael ei ddatblygu mae'n bur debyg fod y prif wasanaethau ar y safle yn barod. Lefel 40% o'r safle wedi godi yn barod. Costau uwch i brynu'r safle gan fod adeilad arn o yn barod Costau dymchwel yr adeilad presenol.
Safle ym Mharc Busnes Eryri, Penrhyndeudraeth.	<ul style="list-style-type: none"> 25,294m² - (6.25 acer) Tir ym mherchnogaeth Llywodraeth Cymru ond parodrwydd i'w osod ar lês o 999 mlynedd. 	<ul style="list-style-type: none"> Gwahaniaeth lefel sylweddol (9.00m) o flaen i gefn y safle. Angen gwaith peirianyddol sylweddol i lefelu neu greu terasau. Y safle ei hyn heb ei ddatblygu, OND yr holl wasanaethau ar yr ystad. Ffyrdd mynediad, gyda thraeniant a goleuadau mewn lle yn barod. Astudiaethau manwl wedi'i gwneud o'r safle eisioes gan eraill yn ddiweddar, gan ddangos nad oes rhwystrau naturiol i ddatblygu'r safle o safbwynt daeareg, ecoleg nag archeoleg. Gwifrau trydan 400kV yn croesi yn agos at ffin ddwyreiniol y safle. Cadarnhad gan National Grid nad oes lefelau uwch yn y maes magnetig 100m i ffwrdd o'r gwifrau nag a geir yn unrhywle arall. Golygai hyn fod 90% o'r safle ar gael i'w ddatblygu. 	<ul style="list-style-type: none"> Ddim mewn parth risg llifogydd 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad safonol oddi ar y briffordd i'r Parc Busnes. Lôn fynediad i'r safle o'r ddwy ochr gyda palmentydd. Byddai angen creu drapariaeth parcio a man troi oddi ar y safle, ond mae digon o le. Prinder llefydd parcio yn Galw Gwynedd, ceir yn parcio ar y ffordd fynediad. Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Dim tystiolaeth fod y safle wedi cael ei ddatblygu yn y gorffennol. Yn rhan o barc busnes sy'n cael ei warchod yn y CDU ar gyfer defnydd cyfogaeth, dosbarth defnydd B1. Adeiladau presenol yn y Parc yn cael eu defnyddio ar gyfer defnydd amgen. Byddai angen ystyried beth fyddai colli rhagor o ofod i ddefnydd amgen ar y strategaeth i gynnwys cyflenwad digonol o dir i ddibenion cyfogaeth B1. Astudiaeth Tir Cyfogaeth 2012, sy'n ffurfio rhan o sail dystiolaeth i'r CDLI ar y Cyd, wedi'i adnabod fel un o gyfres o Brif Safleoedd sydd angen eu gwarchod. <p><i>O blaid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r safle'n agos at Benrhyneudraeth ac yn cael ei amgylchynu fwy neu lai gan ddatblygiad presenol Y safle ar un o brif lwybrau bysus yr ardal, ac o fewn taith gerdded neu feicio i drigolion lleol, felly'n hygyrch trwy ddulliau gwahanol o deithio. Potensial i sgrinio. Y safle wedi adnabod wedi'i ddynodi ar gyfer defnydd B1 yn y CDU presenol ac mewn cynllun datblygu blaenorol, er hyn nid oes ymgais wedi'i wneud i'w ddatblygu i'r defnydd yma. 	<ul style="list-style-type: none"> Yr angen am waith peirianyddol sylweddol i lefelu/sefydlu terasau yn arwain at gostau uwchlaw yr hyn a ddefnyddiwyd wrth lunio'r bid cyfalaf. Gwrthdadau i'r uchod yw fod prif wasanaethau, ynghyd a thraeniant a ffyrdd yn gwasanaethu'r safle yn barod.
Safle ger Canol Cae, Penrhyndeudraeth. (Tu ôl i'r gyfnewidfa deileffon)	<ul style="list-style-type: none"> 13,200 m² - (3.3 acer) Safle fel ag y mae ddim yn ddigon mawr, ond posibilrwydd fod tir sy'n ymylu ar y safle ar gael. Tir preifat, ond ar y farchnad. Dim sicrwydd fod tir ychwanegol ar gael. 	<ul style="list-style-type: none"> Tir anwastad gyda sawl ponc greigiog a phant. Angen gwaith sylweddol i lefelu'r tir cyn y gellid ei ddatblygu fel safle ysgol. Posib ei fod yn fwy addas i adeiladu tai gan nad yw lefelau mor bwysig. Nifer o unedau llai. Nant yn rhedeg drwy ganol y safle, byddai angen creu ceuffos neu beipen i'w chladdu er mwyn gwneud y mwyaf or safle. Gwifrau trydan 15kV yn croesi'r safle. Peipen nwy pwysedd uchel yn ymylu ar ac yn croesi rhan ddwyreiniol y safle. 	<ul style="list-style-type: none"> Nid yw'r safle oddi mewn i barth llifogydd. Rhan o'r safle gyda brwyn yn tyfu arno, tystiolaeth ei fod yn wlyb. 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad presenol oddi ar y briffordd yn annigonol ac yn cael ei rannu â'r ffermdy ac ystad o dai preswyl. Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae rhan o'r safle wedi cael ei ddynodi ar gyfer tai yn y CDU presenol ac mewn cynllun datblygu blaenorol. Er hyn, nid oes ymgais wedi'i wneud i'w ddatblygu i'r defnydd yma. Y safle wedi adnabod ar y Gofrestr Tir posib ar gyfer y CDLI ar y Cyd sy'n dangos ei argaeledd ar gyfer datblygiad tai. <p><i>O blaid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r rhan fwyaf o'r safle y tu mewn i'r ffin ddatblygu. Y safle'n integreiddio a chysylltu'n dda gyda phatrwm datblygu presenol y ganolfan leol Yng nghanol y ganolfan leol sydd ar un o brif lwybrau bysus yr ardal, ac o fewn taith gerdded neu feicio i drigolion lleol, felly'n hygyrch trwy ddulliau gwahanol o deithio, cyd-fynd a maen prawf 2 o Bolisi CH37. Potensial i sgrinio 	<ul style="list-style-type: none"> Gan fod y safle wedi'i ddynodi yn dir adeiladu tai, peryg y bydd ei werth/bris yn llawer uwch nag sydd wedi'i ddarparu yn yr achos busnes. Costau sylweddol i lefelu'r safle i'w wneud yn addas i Ysgol. Costau sylweddol i amgáu'r ffos, uwchlaw beth sydd yn yr achos busnes. Costau dadgyfeirio'r llinell drydan.
Safle ger cae chwarae Maes Y Parc, Penrhyndeudraeth.	<ul style="list-style-type: none"> 21,350m² - (5.3 acer) Tir preifat. – Cynnig i'w werthu. 	<ul style="list-style-type: none"> Llethr gweddol serth i lawr o'r briffordd (A487) i lawr i waelod y dyffryn. Gweddol wastad 66% o'r safle. Mynedfa oddi ar y briffordd. Angen gwaith sylweddol i greu ffordd i lawr at lefel adeiladu. Angen codi lefelau llawr y dyffryn i osgoi llifogydd. Brwyn yn tyfu o amgylch y nant – tir gwlyb Gwifrau trydan 15kV yn croesi'r safle o ddau gyfeiriad. 	<ul style="list-style-type: none"> Hanner y safle oddi mewn i barth llifogydd C2. Byddai angen codi'r tir yn yr ardal yma i gyd-ymffurfio â gofynion cynllunio TAN 15 Datblygiad a Risg Llifogydd Dim modelu llifogydd wedi'u comisiynu'n benodol ar y safle. 	<ul style="list-style-type: none"> Mynediad presenol oddi ar y briffordd yn annigonol, ond y mae cyfleuon i greu mynediad gwell. Angen gwaith sylweddol i greu manau troi a ffordd i lawr i'r Ysgol. Dim asesiad traffig ffurfiol wedi'i gomisiynu. 	<p><i>Yn erbyn:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r safle tu allan i'r ffin ddatblygu ac nid ellir ei ddisgrifio fel tir a ddatblygwyd o'r blaen, gan nad oes adeilad arno'n barod nac olion adeilad a fu yno yn y gorffennol. Hanner y safle tu mewn i barth llifogydd C2. Angen bodloni gofynion Polisi B29 y CDU, Polisi Cynllunio Cymru a TAN15 Datblygiad a Risg Llifogydd. Er bod cae chwarae gerllaw, nid oes cysylltiad da rhwng y 	<ul style="list-style-type: none"> Costau codi lefel y tir uwchlaw'r lefel llifogydd. Costau sylweddol i amgáu'r ffos, uwchlaw beth sydd yn yr achos busnes. Costau dadgyfeirio'r llinell drydan. Costau prynu, digolledu' ac ail-leoli'r Cae Chwarae. Yr angen am waith peirianyddol sylweddol i greu ffordd i lawr i'r lefel isaf.

		<ul style="list-style-type: none"> Prif beipen nwy (Hen ac ddim yn cael ei defnyddio) yn croesi'r safle. 			<p>safle a ffurf adeiledig bresennol y ganolfan leol. Credir y byddai'r datblygiad yn ymwthiad i gefn gwlad agored sy'n ffurfio rhan o osodiad i Barc Cenedlaethol Eryri.</p> <ul style="list-style-type: none"> Y safle yn ffinio â ffin Parc Cenedlaethol Eryri. <p>NODYN: Awgrym gan y Cynllunwyr y gellid lleihau rhai o'r pryderon uchod drwy gyfnewid safle gyda'r Cae Chwarae, gan adeiladu'r Ysgol ar y cae chwarae sydd yn agosach at y pentref.</p> <p><i>O blaid:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Mae'r safle ar un o brif lwybrau bysus yr ardal, ac o fewn taith gerdded neu feicio i drigolion lleol, felly'n hygyrch trwy ddulliau gwahanol o deithio, cyd-fynd a maen prawf 2 o Bolisi CH37. 	
--	--	---	--	--	--	--

ATODIAD 4

Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor

**Aseidiadau o effaith ail-leoli
Ysgol Hafod Lon ac Uned Tŷ
Aran i safle newydd ym
Mhenrhyndeudraeth**

Dyddiad: 24 Mawrth 2014

Cynnwys:

Cyflwyniad

1. Asesiad o'r Effaith ar y Gymuned

2. Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg

3. Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Cyflwyniad

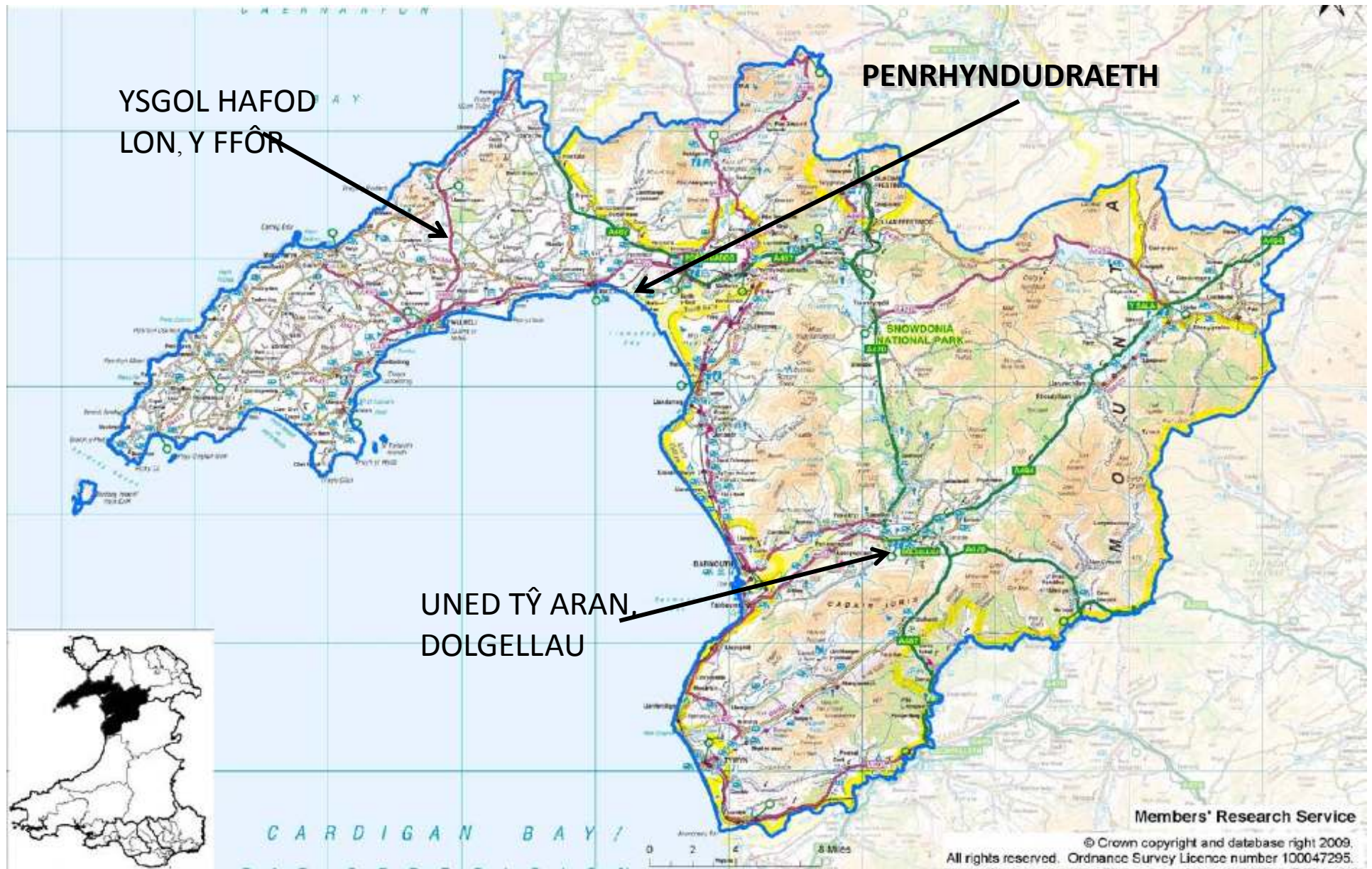
Fel rhan o Raglen Ysgolion 21 Ganrif mae Cyngor Gwynedd wedi bod yn gweithio ar brosiect i wella darpariaeth anghenion addysg arbennig ar gyfer ardaloedd Meirionnydd a Dwyfor o Wynedd. Er mwyn gwneud hyn rydym wedi sicrhau buddsoddiad cyfalaf, mewn egwyddor, o £6.2m gan Lywodraeth Cymru er mwyn datblygu ysgol newydd ar gyfer hyd at 100 o blant gydag uned breswyl / egwyl fer 6 gwely. Cyfanswm y buddsoddiad fydd £12.4m. Mi fydd y ddarpariaeth newydd yn cael ei leoli ym Mhenrhyndeudraeth, sydd yn ganolog i'r 2 ardal.

Er mwyn gwireddu'r datblygiad hwn mae Cyngor Gwynedd wedi ystyried nifer o opsiynau er mwyn cytuno ar ba ddarpariaeth fydd eu hangen yn dilyn y datblygiad. Yn dilyn gwaith sylweddol a thrafodaethau eang dros y flwyddyn ddiwethaf rydym o'r farn mae'r model orau fydd i agor ysgol ac uned breswyl / egwyl fer newydd gan ail-leoli Ysgol Hafod Lon a chau Uned Tŷ Aran, gan barhau â Uned Tŷ Meirion. Mae'r rhesymeg tu ôl i'r penderfyniad hwn i'w weld yn y ddogfen ymgynghori.

Wrth gynllunio i wireddu agor neu chau unrhyw ysgol mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013 sy'n rhoi arweiniad ar y drefn sydd angen ei ddilyn. Mae'r cod yma yn nodi fod awdurdodau lleol yn gorfod cynnal asesiadau o'r effaith fydd unrhyw newid yn darpariaeth ysgolion yn ei gael ar y gymuned, ar yr iaith Gymraeg ac ar gydraddoldeb, felly diben y ddogfen hon ydi asesu effaith yr opsiwn yma ar y ffactorau hyn gan nodi unrhyw gamau i fynd i afael ag unrhyw effaith negyddol sy'n cael eu hadnabod.

Datblygwyd y gwaith yma gyda chymorth penaethiaid perthnasol a Swyddog Cydraddoldeb ac Iaith Cyngor Gwynedd.

Lleoliad Unedau Tŷ Aran ac Ysgol Hafod Lon a Yffôr (Penrhyndeudraeth)

1. Asesiad o'r effaith ar y gymuned

Diben yr asesiad hwn yw ystyried effaith posib y cynnig ar deuluoedd y disgyblion a'r cymunedau leol, gan sicrhau nad oes unrhyw aelod o'r cymunedau'n cael eu trin na'u heffeithio'n llai ffariol.

Methodoleg

Er mwyn asesu'r effaith bosibl, yn unol â chanllawiau Côd Trefniadaeth Ysgolion 2013, mae'r ffactorau canlynol wedi'u hystyried:

- gwybodaeth am gyfran y disgyblion o'r dalgyrch sy'n mynychu'r ysgol;
- gwybodaeth am gyfran y disgyblion o'r tu allan i'r dalgyrch sy'n mynychu'r ysgol;
- gwybodaeth am unrhyw gyfleusterau eraill a ddarperir yn yr ysgol e.e.clwb ieuenctid/cylch chwarae;
- gwybodaeth am unrhyw gyfleusterau neu wasanaethau eraill y mae'r ysgol/uned yn eu darparu e.e. clybiau ar ôl ysgol, llyfrgell gymunedol;
- os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan ysgol/uned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau;
- p'run a gaiff neu p'run a ellid gwella'r cyfleusterau eraill sydd ar gael yn y gymuned leol neu'r gymuned ehangach pe cai'r ysgol ei chau (e.e. gwella neuaddau pentref, meysydd chwarae, y cynlluniau chwarae a ddarperir yn ystod y gwyliau);
- gwybodaeth am y cyfleusterau a'r gwasanaethau a ddarperir mewn unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgol amgen yn yr un categori iaith;
- sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar yr ysgol amgen ac unrhyw gyfleusterau y gall eu cynnig (e.e. sut y cynorthwyir disgyblion (yn enwedig y rhai sydd o dan anfantais) i gymryd rhan mewn gweithgareddau ar ôl ysgol);
- gwybodaeth am oblygiadau ehangach y newidiadau ar ddarpariaethau trafndiaeth gyhoeddus;
- gwybodaeth am faterion diogelwch cymunedol ehangach.

Y sefyllfa bresenol

a) Gwybodaeth am y disgyblion sy'n mynychu Ysgol Hafod Lon ac UnedTŷ Aran

Does dim dalgylch penodol i'r ysgol nac uned gan fod plant yn gallu mynychu o pob cwr o Meirion a Dwyfor a tu hwnt i'r 2 ardal yma mewn rhai achosion

Ble mae'r plant yn byw a pellter teithio 2012-13

		Dolgellau	Blaenau Ffestiniog	Tŷwyn	Abermaw	Bala	Dinas Mawddwy	Porthmadog	Trawsfynydd	Caernarfon	Pwllheli	Harlech
Tŷ Aran	Nifer	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Pellter teithio	Milltir	0	22	0	0	0	0	0	14	0	0	0
Hafod Lon	Nifer	1	8	0	2	0	0	11	2	4	20	3
Pellter teithio	Milltir	37	24	0	42	0	0	15	24	18	3	22

b) Adnoddau a defnydd cymunedol

Dolgellau

- Canolfan Gymunedol
- Canolfan Hamdden
- Cyfleusterau Chwaraeon
- Meithrinfa Breifat
- Cae Chwarae Plant
- Capel-Festri-Eglwys
- Ystafelloedd Gyfarfod mewn gwestai â Thŷ Siamas
- Llyfrgell / Library
- Siopau a Swyddfa Bost
- Caffis

Mae disgyblion Tŷ Aran yn gwneud ychydig o ddefnydd o gyfleusterau y Ganolfan Hamdden.
Mae'n bosib eu bod yn gwneud defnydd o'r adnoddau eraill tu allan i oriau'r ysgol.

Y Ffôr, Pwllheli

- Siopau a Swyddfa Bost
- Canolfan arddio a caffi
- Canolfan bentref
- Capel a festri

Nid oes defnydd rheolaidd yn cael ei wneud o'r cyfleusterau, hyn yn ystod oriau ysgol.

Mae'n bosib eu bod yn gwneud defnydd o'r adnoddau tu allan i oriau'r ysgol.

c) Aseiad

Meini prawf ar gyfer yr effaith gymunedol	Ysgol Hafod Lon presenol	Uned Tŷ Aran	Ysgol newydd	Mesurau lliniaru ar gyfer effaith negyddol
Gwybodaeth am unrhyw gyfleusterau neu wasanaethau eraill y mae'r ysgol/uned yn eu darparu e.e. clybiau ar ôl ysgol, llyfrgell gymunedol, clwb ieuenctid/cylch chwarae.	Ni ddarperir unrhyw ddarpariaeth cymunedol yn yr ysgol.	Ni ddarperir unrhyw ddarpariaeth cymunedol yn yr uned.	Gan fydd cyfleusterau ac adnoddau pwrpasol fel pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyraidd, neuadd fawr, ystafelloedd hyfforddi a llefydd chwarae yn yr ysgol newydd mi fydd mwy o gyfle ar gyfer defnydd cymunedol.	Dim angen
Os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan yr Ysgol/uned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff ysgol ei chau?	Does dim defnydd o'r ysgol gan y gymuned	Does dim defnydd o'r uned gan y gymuned		Dim angen

<p>P'run a gaiff neu p'run a ellid gwella'r cyfleusterau eraill sydd ar gael yn y gymuned leol neu'r gymuned ehangach pe cai'r ysgol ei chau (e.e. gwella neuaddau pentref, meysydd chwarae, y cynlluniau chwarae a ddarperir yn ystod y gwyliau).</p>	<p>Mae yna ysgol gynradd yn y pentref. Pe bydda Ysgol Hafod Lon yn cau mi fydda'r cyfleusterau eraill yn parhau ar gyfer defnydd y gymuned.</p>	<p>Mae yna ysgol uwchradd a chynradd yn nhref Dolgellau a mae defnydd cymunedol o'r Ganolfan Hamdden, Tŷ Siamas ayyb. Pe bydda'r uned yn cau mi fydda'r cyfleusterau eraill yn parhau ar gyfer defnydd y gymuned.</p>		<p>Dim angen</p>
<p>Gwybodaeth am y cyfleusterau a'r gwasanaethau a ddarperir mewn unrhyw ysgol amgen.</p>			<p>Gan fydd cyfleusterau ac adnoddau pwrpasol fel pwll hydrotherapi, ystafelloedd synhwyraidd, neuadd fawr, ystafelloedd hyfforddi a llefydd chwarae yn yr ysgol newydd mi fydd mwy o gyfle ar gyfer defnydd cymunedol.</p>	<p>Dim angen</p>
<p>Gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgol amgen yn yr un categori iaith.</p>	<p>Gan fydd y darpariaeth newydd yn gwasanaethu pob cwr o Meirionnydd a Dwyfor mae'n bosib fydd rhai yn gorfod teithio ymhellach yn y dyfodol.</p> <p>Ar sail y disgyblion presenol bydda 47% yn teithio ymhellach.</p>	<p>Gan fydd y darpariaeth newydd yn gwasanaethu pob cwr o Meirionnydd a Dwyfor mae'n bosib fydd rhai yn gorfod teithio ymhellach yn y dyfodol.</p> <p>Ar sail y disgyblion presenol bydda 0% yn teithio ymhellach.</p>	<p>Rhagwelir fydd pellter teithio i'r darpariaeth newydd yn decach ar gyfer plant y 2 ardal fydd yn cael ei wasanaethu, sef Meirionnydd a Dwyfor.</p> <p>Ar sail y disgyblion presenol bydd 49% yn teithio ymhellach.</p>	
<p>Sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar yr ysgol amgen ac unrhyw gyfleusterau y gall eu cynnig e.e. sut y cynorthwyr disgyblion (yn enwedig y rhai sydd o dan anfantais) i gymryd rhan mewn gweithgareddau ar ôl ysgol.</p>			<p>Pe bydda gweithgareddau yn cael eu cynnal tu allan i oriau ysgol yna mi fydd yr ysgol yn sicrhau cefnogaeth i rieni a plant i gymryd rhan e.e trefniadau teithio.</p>	<p>Cynnig cefnogaeth yn ol y galw</p>

Gwybodaeth am oblygiadau ehangach y newidiadau ar ddarpariaethau trafndiaeth gyhoeddus.	Trefnir cludiant pwrpasol ar gyfer disgyblion felly nid oes defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus.	Trefnir cludiant pwrpasol ar gyfer disgyblion felly nid oes defnydd o drafnidiaeth gyhoeddus.	Er fydd cludiant pwrpasol yn cael ei drefnu ar gyfer mwyafrif y plant, mae'r ysgol newydd ar un o'r prif lwybrau bysiau yn Meirionnydd o Borthmadog a mae gorsaf trên agos, felly mae defnyddio trafndiaeth cyhoeddus i blant, rhieni a defnyddwyr eraill yn opsiwn.	
Gwybodaeth am faterion diogelwch cymunedol ehangach.	Dim wedi eu adnabod	Dim wedi eu adnabod	Dim wedi eu rhagweld	

Effaith newid darpariaeth:

Sgôr	Cadarnhaol 5	Niwtral 3	Negyddol 0
------	---------------------	------------------	-------------------

Casgliad

Yn dilyn dadansoddiad o'r defnydd cymunedol presennol o Ysgol Hafod Lon ac uned Tŷ Aran, a'u cyfraniad i'w cymunedau ac asesu'r effaith fydda'r drefn newydd yn ei gael ar hyn, daethpwyd i'r casgliad na fydda unrhyw effaith negyddol ar yr ardaloedd ble mae'r ddarpariaeth bresennol a'r plant sy'n mynychu ac y byddai'r ddarpariaeth newydd yn creu cyfleoedd cadarnhaol i'r dyfodol.

Gan nad oes effaith negyddol wedi ei adnabod o ail-leoli Ysgol Hafod Lon neu cau Uned Tŷ Aran, ni rhagwelir unrhyw angen am fesurau lliniaru sylweddol.

Wrth weithredu'r cynnig o sefydlu'r ysgol newydd bwriedir hyrwyddo defnydd cymunedol i'r gymuned yn ehangach, yn enwedig rhai gyda anghenion arbennig, er mwyn gwneud defnydd llawn o'r ddarpariaeth newydd a'r adnoddau arbennigol.

2. Aseiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg

Methodoleg

Er mwyn asesu'r effaith bosibl, yn unol â chanllawiau Cod Trefniadaeth Ysgolion 2013, mae'r ffactorau canlynol wedi'u hystyried:

- gwybodaeth am gategori iaith yr ysgol;
- gwybodaeth am gategori iaith unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am safonau'r Gymraeg yn yr ysgol ac mewn unrhyw ysgol amgen;
- gwybodaeth am weithgareddau ar ôl ysgol sy'n rhoi cyfleoedd ychwanegol i ddefnyddio'r Gymraeg yn yr ysgol ac mewn unrhyw ysgol amgen (e.e. clybiau'r Urdd);
- gwybodaeth ynghylch a yw'r ysgol yn darparu cyfleusterau i aelodau'r gymuned ddysgu Cymraeg, neu gyfleusterau iddynt ymgymryd â gweithgareddau trwy gyfrwng y Gymraeg, a lle y gellid darparu unrhyw gyfleusterau amgen;
- a allai fod yn briodol darparu cyfleusterau ychwanegol ar ôl ysgol mewn unrhyw ysgol amgen i atgyfnerthu safonau'r Gymraeg;
- sut y gellid cefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar unrhyw ysgol amgen ac unrhyw welliant penodol o ran darpariaeth ieithyddol y mae'r ysgol honno yn ei gynnig (e.e. sut y cynorthwyr disgyblion i gymryd rhan yng nghlybiau'r Urdd);
- gwybodaeth ynghylch sut mae'r cynnig yn cyd-fynd â Chynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg yr awdurdod ac unrhyw gamau y bydd angen eu cymryd yn y dyfodol o ganlyniad i'r newid i barhau i gydymffurfio â'r cynllun neu gyrraedd targedau'r cynllun.

Amcanion y Cynllun Addysg Gymraeg

Nod y Polisi Iaith yw sicrhau bod holl ddisgyblion y sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys er mwyn eu galluogi i fod yn aelodau cyflawn o'r gymdeithas ddwyieithog y maent yn rhan ohoni.

Er mai nod cyffredinol y polisi yw dwyieithrwydd, mae pwyslais yn cael ei roi ar y Gymraeg yn y blynyddoedd cynnar (hyd at ddiwedd CA1) er mwyn gosod sylfeini cadarn ar gyfer datblygiad pellach. Yn ymarferol, mae hyn yn golygu y bydd mwyafrif yr ysgolion yn cychwyn cyflwyno'r Saesneg yn ffurfiol ar ddiwedd CA1. Yn y cyfnodau allweddol eraill, disgwylir i ysgolion gynllunio er mwyn datblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg.

Mae hyn yn golygu bod y Gymraeg yn cael ei haddysgu fel iaith gyntaf yn ysgolion cynradd y sir.

Polisi Iaith Addysg Anghenion Arbennig

Mae'r Cynllun Addysg Gymraeg yn sicrhau bod plant a phobl ifanc sydd ag anghenion addysgol arbennig (AAA) yn derbyn cyfle cyfartal ieithyddol o safbwynt addysg ddwyieithog.

Mae darpariaeth cyfrwng Cymraeg a dwyieithog ar gael ar gyfer yr holl ystod ac amrywiaeth o AAA. Mae gan ddisgyblion a'u rhieni fynediad i wasanaeth sydd yn gwbl ddwyieithog.

Cynllun Addysg Gymraeg

Mae Cyngor Gwynedd wedi paratoi Cynllun Addysg Gymraeg newydd sy'n egluro sut rydym yn bwriadu darparu gwasanaethau addysg yn Gymraeg ac yn ddwyieithog. I weld copi o'r Cynllun Drafft ewch i'r dudalen [Cynllun Addysg Gymraeg](#) ar wefan Cyngor Gwynedd.

Cyflwyniad

Mae pob un o sefydliadau addysgol y sir wedi eu dynodi fel ysgol ddwyieithog.

Isod mae tabl yn arddangos iaith gyntaf neu gartref pob disgybl.

	Ffigyrau 2012-2013	
	Hafod Lon	Tŷ Aran
Nifer disgyblion	51	2
Cymraeg yn iaith gyntaf gartref	33	1
Saesneg yn iaith gyntaf gartref	9	1
Dim wedi datgan	9	0

Meini prawf ar gyfer yr effaith ar yr iaith	Sefyllfa Bresennol		Ysgol newydd	Mesurau lliniaru ar gyfer effaith negyddol
	Ysgol Hafod Lon presenol	Uned Tŷ Aran		
iaith y plant	65% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf.	50% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf.	Mi fydda 64% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf.	

Defnydd iaith y plant yn yr ysgol tu allan i'r gwersi e.e yn ystod amser chwarae, yn ystod amser cinio.	Cymraeg yw'r iaith drechaf yn ystod amser chwarae ac amser cinio.	Cymraeg yw'r iaith drechaf yn ystod amser chwarae ac amser cinio.	Ni ragwelir unrhyw newid i'r sefyllfa bresenol	
Gwybodaeth am weithgareddau ar ôl ysgol sy'n rhoi cyfleoedd ychwanegol i ddefnyddio'r Gymraeg yn yr ysgol ac mewn unrhyw ysgol amgen (e.e. Clybiau'r Urdd).	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Mae posiblwydd fydd yr ysgol newydd yn gallu gynnig cyfle i ddatblygu gweithgareddau ar ôl ysgol i blant fydd yn golygu cyfleoedd ychwanegol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg.	
Gwybodaeth ynghylch a yw'r ysgol yn darparu cyfleusterau i aelodau'r gymuned ddysgu Cymraeg, neu gyfleusterau iddynt ymgymryd â gweithgareddau trwy gyfrwng y Gymraeg, a lle y gellid darparu unrhyw gyfleusterau amgen.	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Nid oes unrhyw weithgareddau ar ol ysgol yn digwydd.	Mae posiblwydd fydd yr ysgol newydd yn gallu gynnig cyfle i ddatblygu gweithgareddau ar ôl ysgol i oedolion a plant fydd yn golygu cyfleoedd ychwanegol iddynt ddefnyddio'r Gymraeg.	
A allai fod yn briodol darparu cyfleusterau ychwanegol ar ôl ysgol mewn unrhyw ysgol amgen i atgyfnerthu safonau'r Gymraeg.			Mae posiblwydd fydd yr ysgol newydd yn gallu gynnig cyfle i ddatblygu gweithgareddau ar ôl ysgol i blant ac oedolion i dderbyn cyfleoedd dysgu a defnyddio'r Cymraeg	
Sut y gellid gefnogi'r rhieni a'r disgyblion i fanteisio ar unrhyw ysgol amgen ac unrhyw welliant penodol o ran darpariaeth ieithyddol y mae'r ysgol honno yn ei gynnig (e.e. sut y cynorthwyir disgyblion i gymryd rhan yng nghlybiau'r Urdd).			Pe bydda gweithgareddau yn cael eu cynnal tu allan i oriau ysgol yna mi fydd staff yr ysgol yn sicrhau cefnogaeth i rieni a plant i gymryd rhan e.e trefniadau teithio	

Effaith newid darpariaeth:

Sgôr	Cadrnhaol 6	Niwtral 0	Negyddol 0
------	-------------	-----------	------------

Casgliad

Ein disgwyliau yw bod holl ddisgyblion y sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys oed a gallu perthnasol er mwyn eu galluogi i fod yn aelodau cyflawn o'r gymdeithas ddwyieithog y maent yn rhan ohoni.

Bydd angen i unrhyw gynigion i newid trefniadaeth yn lleol gymryd ystyriaeth lawn o effeithiau ieithyddol posib. Bydd cynnal a gwella'r defnydd o'r Gymraeg fel iaith addysgol ac fel iaith gymdeithasol ymhlith plant felly yn ystyriaeth allweddol wrth lunio cynigion o fewn ardaloedd.

Yn gryno, yr hyn nodwyd yn yr asesiad oedd na fydda cau uned Tŷ Aran nag ail-leoli Ysgol Hafod Lon yn cael effaith negyddol ar ddefnydd yr iaith Gymraeg yn yr ysgol/uned ble mae nhw wedi eu lleoli nac ar y gymuned leol gan fod mwyafrif y plant yn teithio o nifer o leoliadau gwasgaredig i dderbyn eu haddysg yn y 2 leoliad.

Y teimlad yw fydd sefydlu'r ysgol newydd yn creu mwy o gyfleoedd i atgyfnerthu'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn arbennig i'r rhai hynny fydda wedi mynychu'r unedau gan fydd cyfle iddynt gymysgu gyda mwy o blant drwy'r Gymraeg. Mi fydd mynychu'r ysgol newydd hefyd yn gyfle i'r plant hynny fydda'n gorfod mynd all-sirol (i ddarpariaeth di-Gymraeg), dan y drefn bresennol, i dderbyn addysg Gymraeg a chyfle i gymysgu gyda phlant drwy'r iaith Gymraeg.

Dylid nodi ei bod yn anodd ceisio mesur effaith bosibl trefniadaeth ysgolion ar y Gymraeg. Y prif bwyntiau cadarnhaol sy'n deillio o'r asesiad o effaith yw'r manteision i'r ddarpariaeth o ran addysg. Er na fydd categori presennol yr ysgol o ran iaith yn newid, mae'r cynnig yn gyfle i wella addysg a chryfhau addysg cyfrwng Cymraeg plant gyda AAA yn Meirionnydd a Dwyfor.

3. Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Deddf Cydraddoldeb 2010

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 (y Ddeddf) yn cyfuno'r deddfau gwrthwahananiaethol blaenorol ac yn creu un Deddf i'w disodli. Mae'n symleiddio ac yn cryfhau'r gyfraith, yn cael gwared ag anghysondebau ac yn ei gwneud yn haws i bobl ddeall y gyfraith a chydymffurfio â hi. Daeth y rhan fwyaf o'r Ddeddf i rym ar 1 Hydref 2010.

Mae'r Ddeddf yn cynnwys dyletswydd newydd ynghylch cydraddoldeb ar gyfer y sector cyhoeddus (y 'ddyletswydd gyffredinol') sy'n disodli'r dyletswyddau ar wahân ynghylch cydraddoldeb mewn perthynas â hil, anabledd a rhywedd. Daeth y ddyletswydd hon i rym ar 5 Ebrill 2011.

Beth yw'r ddyletswydd gyffredinol?

Nod y ddyletswydd gyffredinol yw sicrhau bod awdurdodau cyhoeddus a'r sawl sy'n cyflawni swyddogaeth gyhoeddus yn ystyried sut y gallant gyfrannu'n gadarnhaol at gymdeithas decach drwy wella cydraddoldeb a chysylltiadau da yn eu gweithgareddau o ddydd i ddydd. Mae'r ddyletswydd yn sicrhau bod ystyriaethau ynghylch cydraddoldeb yn cael eu hymgorffori yn y modd y caiff polisiâu eu cynllunio a'r modd y caiff gwasanaethau eu darparu, ac mae'n sicrhau bod polisiâu a gwasanaethau'n cael eu hadolygu'n barhaus. Bydd hynny'n sicrhau gwell canlyniadau i bawb h.y.cael gwared â chamwahananiaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth; hyrwyddo cyfleoedd cyfartal; meithrin perthnasau da.

Mae'r dyletswyddau yn rhwymedigaethau cyfreithiol. Gallai awdurdodau sy'n methu â bodloni'r dyletswyddau wynebu her gyfreithiol.

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn gwarchod pobl ar sail cyfres o nodweddion gwarchodedig: Hil, Rhyw, Anabledd, Cyfeiriadedd Rhywiol, Ail-bennu Rhyw, Crefydd a Chred ac Oedran. Pan yn berthnasol, mae hefyd yn gwarchod ar sail Priodas a Phartneriaeth sifil a beichiogrwydd a mamolaeth. Nodir yn ogystal bod y Ddeddf yn gwarchod ar sail 'cysylltiad' a'r nodweddion gwarchodedig, ac felly byddai'n gwarchod rhieni neu ofalwyr plant anabl ar sail cysylltiad â'r plentyn. Mae'r Ddeddf yn mynnu bod y ddyletswydd i roi 'sylw dyledus' yn amlwg yn ystod y broses o wneud penderfyniadau. Mae hefyd yn bwysig nodi bod yr awdurdodau cyhoeddus sy'n rhwym wrth y dyletswyddau ynghylch cydraddoldeb hefyd yn debygol o fod yn rhwym wrth y rhwymedigaethau sy'n berthnasol i'r Ddeddf Hawliau Dynol. Felly, byddai'n ddoeth ystyried yr effaith bosibl y gallai penderfyniadau ei chael ar hawliau dynol hefyd, yn rhan o'r un broses.

Sefyllfa bresennol

Census 2011							Ffigyrau 2012-2013	
	Lleoliad	Abererch (Ward Hafod Lon)	Dwyfor	Dolgellau	Meirionnydd	Gwynedd	Ysgol Hafod Lon bresennol	Uned Tŷ Aran
	Poblogaeth	1,354	27,725	2,688	33,576	121,874	51	2
Rhyw	Gwryw						36	2
	Benyw						15	0
Iaith	Cymraeg						33	1
	Saesneg						9	1
	Heb ddatgan						9	0
Ethnigrwydd	Gwyn Prydeinig/Gwyddelig	1,321	26,830	2,615	32,761	115,642	49	2
	Gwyn arall	6	511	24	315	1,931		
	Grwpiau ethnig cymysg	11	170	16	197	964		
	Grwpiau ethnig arall	16	214	33	303	3,337	2	
Crefydd	Cristnogaeth	931	17,903	2,654	20,906	72,503		
	Arall	16	345	30	444	2,773		
	Dim crefydd	331	7,152	740	9,333	36,136		
	Heb nodi crefydd	76	2,325	222	2,893	10,435	51	2

Cadarnhaol	Niwtral	Negyddol
------------	---------	----------

	Dyletswyddau	Effaith (cadarnhaol, niwtral neu negyddol)	Mynd i'r afael
Dyletswyddau Deddf Cydraddoldeb 2010	Cael gwared â chamwahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Dim newid. Parhau i gydymffurfio a pholisïau statudol sy'n bodoli eisoes.	
	Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	<p>Mi fydd darpariaeth newydd gyda cyfleusterau modern yn sicrhau cyfleoedd cyfartal i blant Meirionnydd a Dwyfor. Mi fydd y darpariaeth newydd yn cynnig cyfleoedd cyfartal i'r hyn mae plant Arfon a siroedd eraill yn barod yn ei dderbyn.</p> <p>Rhagweliri fydd lleoli'r ysgol yn ganolog i Meirionnydd a Dwyfor yn sicrhau pellter teithio cymharol i mwyafrif plant y ddwy ardal.</p> <p>Mi fydd y ddarpariaeth newydd yn rhoi cyfle i rieni ddewis danfon eu plant i Ysgol AAA neu i prif-lif.</p> <p>Mi fydd y darpariaeth newydd yn caniatáu i blant fydda, ar hyn o bryd, yn gorfod mynd all-sirol am eu addysg i aros o fewn y sir.</p>	Mi fydd cludiant ar gyfer y disgyblion a mi fydd y ddarpariaeth gwell yn gorbwysu'r teithio ychwanegol.
	Meithrin perthnasau da	Mi fydd y cyfle yn parhau yn Uned Tŷ Meirion i'r plant integreiddio gyda plant y prif lif ac i'r gwrthwyneb.	<p>Cyfle i annog intergreiddio gyda ysgolion yn ardal Penrhyndeudraeth a Porthmadog.</p> <p>Cyfle i gydweithio gyda busnesau ar y stad a chyfagos.</p>
NODW EDDION	Hil	NI ragwelir unrhyw newid sylweddol i'r sefyllfa bresenol.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol

Anabledd	Darpariaeth ac adnoddau gwell i blant Meirionnydd a Dwyfor.	Gan mae ysgol AAA fydd yr ysgol newydd mi fydd sicrhau ymateb i anableddau plant yn cael sylw naturiol.
Rhyw	Mae'n anodd darogan rhaniad rhyw yr ysgol newydd ond ni ragwelir fydd y rhaniad yn creu unrhyw broblem.	Ymateb i unrhyw faterion , ac os, maent yn codi yn y dyfodol
Ailbennu Rhywedd	Ddim yn fater ar hyn o bryd	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Cyfeiriadedd Rhywiol	Ddim yn fater ar hyn o bryd	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Crefydd neu gred	Ni ragwelir unrhyw newid sylweddol i'r sefyllfa bresenol.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Yr Iaith Gymraeg	Ni ragwelir unrhyw newid sylweddol yn rhaniad iaith yr ysgol newydd. Mi fydda 64% o'r disgyblion presenol yn siarad Cymraeg yn y cartref fel eu iaith cyntaf. Mi fydd y darpariaeth newydd yn caniatáu i blant fydda ar hyn o bryd yn gorfod mynd all-sirol i ysgolion di-Gymraeg i dderbyn addysg Gymraeg yn agosach i adref.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol
Oedran	Bydd yr ysgol yn gwasanaethu plant o 3-19 oed.	Parhau i gydymffurfio a pholisïau perthnasol

Effaith newid darpariaeth:

Cadarnhaol 3	Niwtral 8	Negyddol 0
--------------	-----------	------------

Casgliad

Cynhaliwyd asesiad cydraddoldeb llawn o effaith gwahanol fodolau. Mae'r asesiad yn nodi'r nodweddion cydraddoldeb sydd angen eu hystyried, effaith y newid arnynt a'r camau i fynd i'r afael ac unrhyw effaith negyddol. Canlyniad hyn ydi fod ystyriaeth deg wedi ei roi i anghenion cydraddoldeb ac ein bod yn hyderus bydd trefniadau mewn lle i sicrhau fod y cynnig yn cyd-fynd ac unrhyw bolisiau perthnasol yn hyrwyddo cyfleoedd cyfartal yn gadarnhaol a bod mesurau mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu anghyfreithlon yn digwydd. Angen pwysleisio drachefn mai ysgol AAA sydd dan sylw ac felly bod cydraddoldeb anabledd yn rhan cwbl allweddol o'r holl ystyriaethau ac mai'r nod yn y pendraw yw gwella darpariaeth i ddisgyblion AAA.

Ffynonellau gwybodaeth:

Mae'r ffynonellau canlynol o wybodaeth wedi'u defnyddio at ddiben y ddogfen hon:

- Holi Penaethiaid yr ysgolion dan sylw
- Data CYBLD Ionawr 2013
- Data ystadegol a gaiff ei chadw gan Wasanaethau Dysgu Cyngor Gwynedd
- Gwybodaeth o'r Cyfrifiad
- Data'r Swyddfa Ystadegau Gwladol

ADRODDIAD I'R CABINET

10 MEHEFIN 2014

Aelod Cabinet: CYNGHORYDD PEREDUR JENKINS, AELOD CABINET ADNODDAU

Pwnc: CYFRIFON TERFYNOL 2013/14 – ALLDRO REFENIW

Swyddog cyswllt: DAFYDD L EDWARDS, PENNAETH CYLLID

1. Y penderfyniad a geisir / pwrpas yr adroddiad

1.1 Ystyried a nodi sefyllfa ariannol derfynol adrannau'r Cyngor am 2013/14.

1.2 **Cymeradwyo'r symiau i'w cario 'mlaen**, lle'n briodol (colofn dde'r talfyriad yn **Atodiad 1**), gan gynnwys cymeradwyo i'r Adran Ymgynghoriaeth gael cario'r tanwariant llawn o £120k ymlaen i'r flwyddyn ariannol newydd, fel eithriad i'r arfer o'i gyfyngu i £100k, oherwydd natur masnachol y gwasanaeth a lefel anrhagweladwy ei incwm (*gweler Atodiad 2, tudalen 33*).

1.3 Cymeradwyo'r trosglwyddiadau ariannol canlynol (amlinellwyd yn **Atodiad 2**) –

- £32k o gronfa tanwariant yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, ynghyd a
- £262k o gronfa gorfforaethol neilltuwyd ar gyfer gorwariant posib yn y maes, a
- £130k o'r arbedion un-tro yn dilyn o ail strwythuro uwch reolaeth perthnasol –
- **i glirio gorwariant £424k Gwasanaethau Cymdeithasol** yn 2013/14, a rhoi dechrau di-ddyled i'r ddwy bennaeth adran newydd ar gychwyn 2014/15 (*gweler Atodiad 2, tudalen 8*).
- **£15k** o danwariant yr Adran Gofal Cwsmer i'w neilltuo er mwyn creu **cronfa costau diswyddo penodol**, i baratoi ar gyfer newidiadau posibl i gontractau **glanhau** (*tudalen 35*).
- **£191k** o'r tanwariant ar Gynlluniau Arbedion Trawsadrannol (sef y balans wedi defnyddio £130k ohono uchod) ar sail un-tro i'r **Gronfa Diswyddo corfforaethol** (*tudalen 38*).
- **£243k** o'r Gyllideb Wrth Gefn i ariannu cost ychwanegol o ddarparu ar gyfer **dyledion drwg** (*tudalen 38*).

- **£235k** o'r Gyllideb wrth Gefn i **wneud iawn am y gostyngiad mewn incwm llog**, oherwydd tueddiad cyffredinol y farchnad buddsoddi (*tudalen 39*).
- **£221k** o ad-daliad ychwanegol dderbyniwyd ar fuddsoddiad Banc Heritable (dyled "Gwlad yr Ia") i'r **Gronfa Buddsoddi i Arbed** (*tudalen 39*).
- **£851k** o'r "gweddill" un-tro o Dreth Cyngor casgladwy i'r **Gronfa Ddiswyddo corfforaethol** (*tudalen 40*).
- **£579k** o'r Gyllideb Arbedion a Wireddwyd Ymlaen Llaw i **gronfa benodol ar gyfer cynorthwyo Strategaeth Ariannol 2014/15**, a
- **£752k** o'r Gyllideb Arbedion a Wireddwyd Ymlaen Llaw i'r **Gronfa Buddsoddi i Arbed** (*tudalen 40*).
- **£90k** o'r Gyllideb Wrth Gefn i **gronfa benodol ar gyfer cost sefydlu'r Drefn Gwynion newydd** (gweler eitem ar y rhaglen), a
- **£164k** o'r Gyllideb Wrth Gefn i'r **Balansau Cyffredinol** (*tudalen 41*).
- **£295k** o'r darpariaeth oedd heb eu ymrwymo ar sail un-tro i'r **Gronfa Hyfforddi Staff** (*tudalen 41*).
- **£87k** o'r "gweddill" un-tro ar amrywiol benawdau corfforaethol eraill i'r **Balansau Cyffredinol** (*tudalen 42*).
- **£1.727m** o'r Cyfrif Cyllid Tai i'w neilltuo, am y tro, mewn **cronfa benodol**, gyda golwg ar ei ddefnyddio er mwyn **lleihau'r rhwymedigaeth pensiwn** a etifeddwyd yn anochel wrth drosglwyddo'r stoc tai (*tudalen 43*).

1.4 Nodi'r gostyngiad yn lefel y cyfanswm o gronfeydd penodol, a'r cynnydd ymylol yn lefel balansau cyffredinol y Cyngor yn ystod 2013/14.

2. Cyflwyniad / Cefndir

2.1 Er gwaethaf amgylchiadau anodd a thynhau parhaus, **yn gyffredinol, mae sefyllfa ariannol derfynol adrannau'r Cyngor am 2013/14 yn cadarnhau y bu rheolaeth ariannol effeithiol gan yr Aelodau Cabinet perthnasol a'r Tim Rheoli, ynghyd a disgyblaeth ariannol gan bennaethiaid adrannau a rheolwyr cyllidebau.**

2.2 Felly, **gofynnir i'r Cabinet gymeradwyo sefyllfa ariannol derfynol 2013/14 er mwyn galluogi'r Adran Cyllid i symud ymlaen a chynhyrchu'r datganiadau ariannol statudol**, sydd i'w cyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio ar 10 Gorffennaf 2014.

- 2.3 Mae Rheoliad Ariannol 4 yn gosod allan y trefniadau ar gyfer trosglwyddo adnoddau rhwng blynyddoedd cyfrifo, hynny yw symiau i'w "cario 'mlaen" ar ddiwedd y flwyddyn. **Yn Atodiad 1, adroddir ar sefyllfa tanwariant / gorwariant pob adran i'r Cabinet, fydd yn cymeradwyo'r symiau sydd i'w cario 'mlaen.** Cyflwynwyd cais gan yr Adran Ymgynghoriaeth i gael cario ei danwariant llawn o £120k ymlaen i'r flwyddyn ariannol newydd, fel eithriad i'r arfer o'i gyfyngu i £100k, oherwydd natur masnachol y gwasanaeth a lefel anrhagweladwy ei incwm. Bydd angen i'r Aelod Cabinet sydd gyda'r portffolio Amgylchedd argyhoeddi'r Cabinet i gymeradwyo hyn yn ffurfiol.
- 2.4 Mae tudalen 15 o Atodiad 2 yn manylu ar sefyllfa **cyllidebau'r ysgolion**, lle mae statud wedi cyflwyno grym dirprwyedig i gyrff llywodraethu gario balansau ymlaen ar ddiwedd blwyddyn ariannol. Mae'r cyfanswm sirol o falansau'r ysgolion wedi parhau'n gyson ar gyfanswm £3.8m yn 2013/14. Fodd bynnag, mae balansau'r sector gynradd wedi cynyddu i gyfartaledd sy'n 7.3% o'u dyraniad cyllideb, tra mae balansau'r sector uwchradd wedi lleihau i gyfartaledd sy'n 3.3% o'u dyraniad hwy. Byddwn yn cyhoeddi gwybodaeth fanwl am falansau ysgolion unigol cyn hir mewn 'Datganiad Adran 52'. Byddwn hefyd yn herio'r ysgolion unigol i gyfiawnhau'r angen am eu balansau, ac yn gofyn i'r penaethiaid egluro'u bwriad i'w defnyddio (yn arbennig rheiny sydd gyda balansau dros 5% o'i cyllideb).
- 2.5 Bu enillion ar sawl pennawd **cyllideb corfforaethol** eleni, fel a amlinellir ar dudalen 43 o Atodiad 2. Os defnyddir y tanwariant fel argymhellir ym mharagraff 1.3 uchod, ac mewn manylder ar dudalennau 38 - 42 o Atodiad 2, bydd **balansau cyffredinol** y Cyngor wedi codi £351k i £8.4m ar 31/03/2014. Er hynny, bydd aelodau yn cofio fod £1.7m o'r balansau cyffredinol yma eisoes wedi'u defnyddio eleni, yn Strategaeth Ariannol 2014/15. Fodd bynnag, dylid nodi, **trwy reolaeth effeithiol o'i gyllidebau yn 2013/14, llwyddodd y Cyngor i ddelio gyda sawl mater ariannol yn ystod y flwyddyn, yn ogystal â neilltuo darpariaeth cyllideb ar gyfer ymateb i broblemau eraill yn y dyfodol.**
- 2.6 Roedd balans £1.727m ar **Gyfrif Cyllid Tai** y Cyngor, sydd erbyn hyn wedi'i gau ymhellach i drosglwyddiad y stoc tai. Yn ystod 2013/14, wedi terfyn amser statudol, trosglwyddwyd y balans yma i gyfrif cyffredinol y Cyngor. Am y tro, argymhellir neilltuo'r balans yma mewn cronfa benodol, gyda golwg ar ei ddefnyddio er mwyn lleihau'r rhwymedigaeth pensiwn a etifeddwyd yn anochel wrth drosglwyddo'r stoc tai.
- 2.7 Ddaru'r cyfanswm o holl **gronfeydd penodol** y Cyngor ostwng £0.5m i £49.4m yn 2013/14. Er fod y cronfeydd yma wedi'u neilltuo at ddibenion penodol lle byddwn yn wynebu gwariant yn y dyfodol, mae adolygiad trylwyr o'u digonolrwydd wedi'i gyflawni gan y Pennaeth Cyllid. Fodd bynnag, wrth ystyried yr hinsawdd ariannol heriol bresennol, dylid pwysau i leihau cronfeydd hyd yn oed ymhellach. Gyda chefnogaeth y Cabinet, gellid eu herio ymhellach eto yn ystod 2014/15, gyda golwg ar gynhaefu mwy er mwyn diwallu anghenion y Gronfa Ddiswyddo a'r Gronfa Buddsoddi i Arbed. Adroddir ymhellach i gyfarfod dilynol o'r Cabinet ar ganlyniad yr adolygiad.

- 2.8 **Yn gyffredinol, gallaf gadarnhau bu cyllidebau rhan fwy'r adrannau dan reolaeth gadarn eto eleni.** Mae talfyriad o sefyllfa derfynol yr holl adrannau wedi'i amlinellu yn Atodiad 1, gyda'r symiau i'w cario 'mlaen yn y golofn ar ochr dde'r tudalen, ac yn Atodiad 2 mae manylion pellach ynglŷn â'r prif faterion a meysydd ble fu gwahaniaethau sylweddol i'r hyn a adroddwyd yn flaenorol, ynghyd ag argymhellion penodol. Mae'r argymhellion er ystyriaeth wedi'u hamlygu uchod yn 1.2 a 1.3, ac ar dudalennau 8, 33, 35, 38, 39, 40, 41 a 42 o Atodiad 2.
- 2.9 Roedd sefyllfa ariannol y mwyafrif o'r adrannau yn lled niwtral, ond bu straen sylweddol ar **gyllidebau'r Adran Tai a Gwasanaethau Cymdeithasol** yn chwarter olaf y flwyddyn. Gyda chymeradwyaeth y Cabinet i'r argymhellion gerbron yma, gellid datrys sefyllfa cyllideb 2013/14 a rhoi dechreuad diddyled i'r ddwy bennaeth newydd (yn yr Adran Plant a Phobl Ifanc, a'r Adran Oedolion Iechyd a Llesiant) ar gychwyn y flwyddyn ariannol newydd. Fodd bynnag, mae patrwm gwariant yn ystod pedwerydd chwarter 2013/14 yn awgrymu fod **angen cymryd camau, yn bennaf yn yr Adran Oedolion, er mwyn osgoi tueddiad gorwariant parhaus** ar gyllidebau gofal cartref pobl hyn, anabledd dysgu, a iechyd meddwl yn 2014/15. Mae'r Tim Rheoli Corfforaethol wedi cwrdd gyda'r Penaethiaid Adran perthnasol (cyfredol a blaenorol) ac wedi derbyn sicrwydd fod gwaith ar droed i adnabod rhesymau tu ôl i'r cynnydd diweddar, a bydd strategaeth frys i'w weithredu er mwyn lleddfu'r sefyllfa a cheisio osgoi parhad y gorwariant.
- 2.10 Yn y pedwerydd chwarter o 2013/14, ddaru'r **gwelliannau yn sefyllfa cyllidebau'r Adran Priffridd a Bwrdeistrefol a'r Adran Ymgynghoriaeth** ragori ar ddisgwyliadau yn f'adroddiadau blaenorol, yn rhannol oherwydd y gaeaf mwyn, ynghyd â llwyddiant ariannol yn dilyn camau a gymerwyd i wella ei trefniadau busnes adrannol.
- 2.11 Yn y mwyafrif o'r cyllidebau lle bu gorwariant yn 2013/14, rhoddwyd ystyriaeth briodol i'r anghenion perthnasol yng nghylch cyllidebu 2014/15, ac mae'r mwyafrif o'r gorwariant hynny eisoes wedi'i gyfarch yn y strategaeth ariannol ar gyfer 2014/15.
- 2.12 Ar wahân i'r Gwasanaethau Cymdeithasol, mae sefyllfa gweddill adrannau'r Cyngor yn gyffredinol dderbynol a (gyda chytundeb y Cabinet i'r argymhellion) gellid neilltuo'r adnoddau corfforaethol sydd ar ôl i atgyfnerthu'r Gronfa Ddiswyddo, y Gronfa Buddsoddi i Arbed, a'r Gronfa Hyfforddi Staff, yn ogystal â gwneud dyraniad un-tro er mwyn sefydlu Trefn Gwynion newydd.

3. Camau nesaf ac amserlen

- 3.1 Rhaid i'r Prif Swyddog Cyllid ardystio datganiadau ariannol statudol 2013/14 y Cyngor erbyn 30 Mehefin. Wrth werthfawrogi fod hyn yn amserlen heriol, hoffwn ddiolch i bawb sydd wedi cyfrannu yn y broses.
- 3.2 Pwrpas yr adroddiad yma yw manylu ar y sefyllfa alldro o ran tanwariant neu orwariant Adrannau unigol a gwariant y Cyngor yn ei gyfanrwydd yn 2013/14, ac ystyried yr wybodaeth yn sgil hynny er mwyn medru adlewyrchu'r sefyllfa yn y cyfrifon terfynol.
- 3.3 Fe adlewyrchir yma'r sefyllfa a'r wybodaeth ddiweddaraf, ac wrth ddod â'r broses i derfyn, gallasai fod rhywfaint o newidiadau pellach. Fodd bynnag, ni ragwelir y bydd newid sylweddol yn y sefyllfa gyffredinol.
- 3.4 Bydd yr Adran Cyllid yn cynhyrchu datganiadau ariannol statudol 2013/14 i'w ardystio gan y Pennaeth Cyllid erbyn 30 Mehefin a'u cyflwyno i'w craffu gan y Pwyllgor Archwilio ar 10 Gorffennaf.

Barn yr aelod lleol

Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Prif Weithredwr:

Dim i'w ychwanegu. Mae'r adroddiad yn crynhoi'r sefyllfa o ran rheolaeth ariannol y flwyddyn ac yn argymhell defnydd doeth o adnoddau un-tro.

Y Swyddog Monitro:

Dim i'w ychwanegu o ran priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau cywirdeb y cynnwys.

Atodiadau

Atodiad 1 - sefyllfa tanwariant / gorwariant terfynol pob adran

Atodiad 2 - prif faterion cyllidebol a meysydd ble fu gwahaniaethau sylweddol

Cyllideb Refeniw 2013/14 - Crynhoad o'r sefyllfa fesul Adran

	Adolygiad Terfynol			<u>Ffigyrau</u> <u>Cymharol</u>
	Gor / (Tan) Wariant Gros 2013/14	Trosglwyddiad i/(o) Gronfeydd neu Balansau	Gor/ (Tan) Wariant Net	Gor / (Tan) Wariant Net yr Adolygiad Trydydd Chwarter
	£ '000	£ '000	£ '000	£ '000
Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden	424	(424)	0	360
Addysg	(6)	0	(6)	283
Economi a Chymuned	(16)	0	(16)	33
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	27	0	27	325
Rheoleiddio (Cynllunio, Trafnidiaeth a Gwarchod y Cyhoedd)	(58)	0	(58)	(16)
Ymgynghoriaeth Gwynedd	(120)	0	(120)	(97)
Adnoddau Dynol	(1)	0	(1)	(3)
Cyllid	(17)	0	(17)	(16)
Democratiaeth a Chyfreithiol	(61)	0	(61)	28
Gofal Cwsmer	(34)	15	(19)	(31)
Strategol a Gwella	(91)	0	(91)	(83)
Tim Rheoli Corfforaethol	0	0	0	0
Cyllidebau Corfforaethol	(4,609)	4,609	0	(4,279)
Cyfansymiau (net)	(4,562)	4,200	(362)	(3,496)

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL

Crynhoad Sefyllfa Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaeth Plant a Theuluoedd -						
Gwasanaeth Gweithredol	1,816	1,918	102	0	102	63
Gwasanaethau Cefnogol Plant	7,724	7,380	(344)	0	(344)	(314)
Gwasanaeth Ôl-16	920	1,068	148	0	148	111
Eraill (Plant a Theuluoedd)	2,864	2,820	(44)	0	(44)	44
Cyfanswm Gwasanaeth Plant a Theuluoedd	13,324	13,186	(138)	0	(138)	(96)
Gwasanaeth Oedolion						
Gwasanaethau Pobl Hŷn	18,354	18,757	403	0	403	156
Gwasanaethau Anabledd Corff	1,937	1,867	(70)	0	(70)	(2)
Gwasanaethau Anabledd Dysgu	12,744	12,912	168	0	168	200
Gwasanaethau Iechyd Meddwl	3,205	3,214	9	0	9	(55)
Eraill (Oedolion)	2,698	2,686	(12)	0	(12)	(10)
Cyfanswm Gwasanaeth Oedolion	38,938	39,436	498	0	498	289

(parhad isod)

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL

Crynhoad Sefyllfa Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaeth Tai						
Gwasanaeth Tai	1,589	1,512	(77)	0	(77)	(12)
Cyfanswm Gwasanaeth Tai	1,589	1,512	(77)	0	(77)	(12)
Gwasanaeth Darparu (sefyllfa net)	(591)	(383)	208	0	208	175
Gwasanaeth Hamdden	2,133	2,184	51	0	51	113
Eraill (Darparu a Hamdden)	(206)	(184)	22	0	22	19
Gwasanaethau Canolog (Gwasanaethau Cymdeithasol, Darparu a Hamdden)	3,802	3,662	(140)	0	(140)	(128)
Cyffredinol	0	0	0	(424)	(424)	0
Cyfanswm Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden	58,989	59,413	424	(424)	0	360

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: GWASANAETHAU CYMDEITHASOL, TAI A HAMDDEN**

Gwasanaeth Plant a Theuluoedd		Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	Gwasanaeth Gweithredol	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		1,816	1,918	102		102	63

Cynnydd £39k o'r sefyllfa gorwariant blaenorol, yn bennaf oherwydd gofynion ychwanegol ar nifer o achosion cysylltiedig ag achosion llys.

Gwasanaethau Cefnogol Plant		Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	Gwasanaethau Cefnogol Plant	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		7,724	7,380	(344)		(344)	(314)

Mân danwariant pellach yn ystod y chwarter ar nifer o benawdau.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: GWASANAETHAU CYMDEITHASOL, TAI A HAMDDEN****Gwasanaeth Plant a Theuluoedd****Maes:- Gwasanaeth Ôl-16**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
920	1,068	148		148	111

Cynnydd o £37k mewn gorwariant ers y trydydd chwarter, oherwydd dyfodiad o nifer o achosion newydd.

Maes:- Eraill (Plant a Theuluoedd)

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2,864	2,820	(44)		(44)	44

Sefyllfa net sy'n cynnwys nifer o wahaniaethau ar sawl pennawd, ac yn arbennig tanwariant o (£24k) ar Wasanaethau Arbenigol (cynnydd o (£32k) ers y trydydd chwarter), tanwariant o (£31k) ar Wasanaethau Cyfiawnder Ieuenctid (cynnydd o (£16k) ers y trydydd chwarter), a gorwariant o £19k ar Wasanaethau Eraill (lleihad (£34k) o'r gorwariant £53k rhagwelwyd yn yr adolygiad trydydd chwarter).

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: GWASANAETHAU CYMDEITHASOL, TAI A HAMDDEN****Gwasanaeth Oedolion****Maes:- Gwasanaethau Pobl Hŷn**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
18,354	18,757	403		403	156

Cynnydd sylweddol o £246k mewn gorwariant yn ystod y chwarter olaf, ar draws nifer o benawdau. Preswyl a Nyrsio yn dangos gorwariant net o £403k (cynnydd £85k yn y chwarter olaf oherwydd gostyngiad mewn incwm), a gorwariant o £6k ar Ofal Cartref (newid £169k o'r tanwariant net (£175k) a ragwelwyd yn y trydydd chwarter).

Maes:- Gwasanaethau Anabledd Corff

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,937	1,867	(70)		(70)	(2)

Cynnydd (£68k) yn y sefyllfa tanwariant net terfynol, yn cynnwys gostyngiad (£52k) mewn gwariant ar Ofal Cartref a gostyngiad (£10k) mewn gwariant ar Gefnogaeth a Chynlluniau Eraill.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: GWASANAETHAU CYMDEITHASOL, TAI A HAMDDEN****Gwasanaeth Oedolion****Maes:- Gwasanaethau Anabledd Dysgu**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
12,744	12,912	168		168	200

Gostyngiad (£32k) o'r gorwariant £200k rhagwelwyd yn y trydydd chwarter, a'r sefyllfa derfynol yn cynnwys gorwariant £42k ar Breswyl a Nyrso (lleihad (£44k)), gorwariant £242k ar Wasanaethau Dydd (cynnydd £50k yn y chwarter olaf), a thanwariant (£135k) ar Gynlluniau Cefnogol (cynnydd (£40k) yn y chwarter olaf).

Maes:- Gwasanaethau Iechyd Meddwl

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
3,205	3,214	9		9	(55)

Cildroad £64k o'r sefyllfa gorwariant rhagwelwyd yn y chwarter blaenorol, gyda tri achos newydd Preswyl a Nyrso yn cyfrannu £38k i'r newid, a tri lleoliad newydd Llety Cefnogol yn ychwanegu £22k arall.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: GWASANAETHAU CYMDEITHASOL, TAI A HAMDDEN**

		Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Erail (Oedolion)	2,698	2,686	(12)		(12)	(10)

		Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Gwasanaeth Tai	1,589	1,512	(77)		(77)	(12)

Cynnydd (£65k) o'r sefyllfa tanwariant blaenorol yn cynnwys tanwariant (£32k) ar Tai Sector Breifat oherwydd denu incwm ychwanegol, a thanwariant (£19k) ar Wasanaethau Digartrefedd oherwydd llwyddiant i ail leoli achosion yn fwy cost effeithiol.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: GWASANAETHAU CYMDEITHASOL, TAI A HAMDDEN**

Maes:- **Gwasanaeth Darparu**
(sefyllfa net)

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
(591)	(383)	208		208	175

Sefyllfa derfynol yn dangos gorwariant o £140k ar Ofal Preswyl (cynnydd o £5k yn y chwarter olaf), a hyn ar ôl derbyn cyllideb ychwanegol o £150k gan y Cabinet yn y trydydd chwarter oherwydd costau ychwanegol yn sgil apêl cyflogaeth. Mae adolygiad o drefniadau staffio perthnasol ar droed er mwyn datrys y sefyllfa gorwariant cyffredinol. Fe gynhwysir hefyd ar y pennawd yma orwariant terfynol o £81k ar Ofal Cymunedol (cynnydd o £24k yn y chwarter olaf), gyda chostau teithio sylweddol yn parhau i fod yn broblem i'r gwasanaeth. Yn ychwanegol, bu gorwariant terfynol o £15k ar Lety Cefnogol, a thanwariant o (£27k) ar Ofal Dydd.

Maes:- **Gwasanaeth Hamdden**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2,133	2,184	51		51	113

Lleihad (£62k) mewn gorwariant sy'n dod a'r sefyllfa derfynol i lawr i £51k. Mewn Cyfleusterau Hamdden, bu diffyg £106k drwy gyfuniad o incwm annigonol o werthiannau bwyd a cholled oherwydd gwastraff bwyd, ond bu derbyniad incwm ychwanegol (£51k) (cynnydd £17k ers y trydydd chwarter) mewn ffioedd am ddefnyddio cyfleusterau'r canolfannau. Yn ychwanegol, bu tanwariant (£1k) ar Ddatblygu Chwaraeon, sef gostyngiad £20k ers y chwarter blaenorol.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: GWASANAETHAU CYMDEITHASOL, TAI A HAMDDEN**

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Eraill (Darparu a Hamdden)	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	(206)	(184)	22		22	19

Sefyllfa derfynol sy'n weddol gyson â'r rhagolygon yn y drydydd chwarter.

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Gwasanaethau Canolog (Gwasanaethau Cymdeithasol, Darparu a Hamdden)	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	3,802	3,662	(140)		(140)	(128)

Mân gynnydd (£12k) yn y sefyllfa tanwariant, yn bennaf oherwydd mwy o arbedion staffio un-tro.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: GWASANAETHAU CYMDEITHASOL, TAI A HAMDDEN**

Cyffredinol		Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	Ymdrin â'r Sefyllfa Gorwariant Terfynol	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		0	0	0	(424)	(424)	0

Sefyllfa derfynol am y flwyddyn yn dangos cyfanswm gorwariant adrannol o £424k.

Er mwyn clirio'r gorwariant a rhoi dalen lan i'r ddwy bennaeth newydd, argymhellir ymdrin â'r sefyllfa drwy:-

-Ddefnydd o gronfa tanwariant adrannol (£32k)

-Ddefnydd o gronfa gorfforaethol neilltuwyd ar gyfer gorwariant posib yn y maes Gwasanaethau Cymdeithasol (£262k)

-Ddefnydd o ran o'r arbedion un-tro yn dilyn o'r ail strwythuro uwch reolaeth y cyn adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol a Darparu a Hamdden (£130k).

Maes:- **Ymhlygiadau sefyllfa gorwariant
2013-14 a 2014-15**

Amcangyfrifir, pe byddai rhai o'r tueddiadau gorwariant a adroddir uchod yn parhau drwy'r flwyddyn 2014/15, byddai'n golygu gofyn ychwanegol o £1,452k mewn gwariant.

Tîm Rheoli Corfforaethol wedi cyfarfod hefo'r Penaethiaid Adran perthnasol (cyfredol a blaenorol) ac wedi derbyn sicrwydd fod gwaith ar droed i adnabod rhesymau tu ôl i'r cynnydd diweddar, a bydd strategaeth frys mewn lle i leddfu'r sefyllfa a cheisio osgoi sefyllfa gorwariant.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL

Crynhoad Sefyllfa Adran Addysg	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cludiant	4,369	4,394	25	0	25	53
Diswyddo ac Ymddeol Cynnar	1,307	1,598	291	0	291	289
Integreiddio Disgyblion âg Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	101	128	27	0	27	0
Disgyblion ADY All-Sirol	1,056	1,050	(6)	0	(6)	0
Arlwyaeth a Glanhau	398	456	58	0	58	54
Uned Blynyddoedd Cynnar	786	717	(69)	0	(69)	(50)
Cymraeg mewn Addysg	312	357	45	0	45	0
Trefniadau Rheolaeth	1,324	1,096	(228)	0	(228)	(91)
Unedau Anghenion Dysgu Ychwanegol	1,126	1,094	(32)	0	(32)	37
Strategaeth Cynhwysiad	694	601	(93)	0	(93)	25
Eraill	291	267	(24)	0	(24)	(34)
Ysgolion Datganoledig	71,196	71,196	0	0	0	0
Cyfanswm Adran Addysg	82,960	82,954	(6)	0	(6)	283

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: ADDYSG**

Maes:-	Cludiant	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		4,369	4,394	25		25	53

Gostyngiad £28k o'r gorwariant rhagwelwyd yn y trydydd chwarter, yn bennaf oherwydd bod gofynion contractau cludiant yn llai na'r disgwyliad.

Maes:-	Diswyddo ac Ymddeol Cynnar	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		1,307	1,598	291		291	289

Darlun terfynol sy'n weddol gyson â'r sefyllfa rhagwelwyd yn y trydydd chwarter, pryd adroddwyd byddai gorwariant oherwydd achosion diswyddo ychwanegol mewn ysgolion.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: ADDYSG**

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Integreiddio Disgyblion âg Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	101	128	27		27	0

Er bod y sefyllfa derfynol yn dangos gorwariant net o £27k yn unig, yn ystod y flwyddyn bu cynnydd yn y nifer disgyblion cafodd ddatganiad perthnasol. Dros y flwyddyn gyfan, cododd y gorwariant gros i £132k, ond fe'i gadwyd i lawr i £27k yn 2013-14 drwy ddefnyddio cronfa wrth gefn i'r pwrpas. O ganlyniad, bydd rhaid i'r Adran Addysg gadw rheolaeth dyn ar y gwasanaeth yma er mwyn osgoi sefyllfa gorwariant yn y dyfodol.

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Disgyblion ADY All-Sirol	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	1,056	1,050	(6)		(6)	0

Sefyllfa led niwtral.

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Arlwyaeth a Glanhau	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	398	456	58		58	54

Bu mân gynnydd o'r gorwariant rhagwelwyd yn y trydydd chwarter. Roedd nifer o benawdau o fewn y gwasanaeth yma yn dangos gwahaniaethau erbyn diwedd y flwyddyn, yn cynnwys gorwariant o £84k ar gostau bwyd a staff Arlwyaeth ynghyd â gostyngiad incwm o £66k. Eto, bydd rhaid i'r Adran Addysg gadw rheolaeth dynn ar y gyllideb yma er mwyn osgoi sefyllfa gorwariant yn y dyfodol.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: ADDYSG**

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Uned Blynyddoedd Cynnar	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	786	717	(69)		(69)	(50)

Mân gynnydd o'r tanwariant rhagwelwyd yn yr adolygiad trydydd chwarter, yn bennaf oherwydd derbyniad incwm ychwanegol.

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Cymraeg mewn Addysg	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	312	357	45		45	0

Yng nghyd-destun gwariant gros o £700k, bu gorwariant net o £45k erbyn diwedd y flwyddyn, yn bennaf oherwydd gwariant uwch staff llanw.

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Trefniadau Rheolaeth	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	1,324	1,096	(228)		(228)	(91)

Cynnydd o (£137k) yn y sefyllfa tanwariant net, yn bennaf oherwydd (£53k) o arbedion trosiant staff un-tro ynghyd â derbyniad incwm ychwanegol o (£83k).

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: ADDYSG**

Maes:-	Unedau Anghenion Dysgu Ychwanegol	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		1,126	1,094	(32)		(32)	37

Gwelliant (£69k) o'r sefyllfa trydydd chwarter, gyda chymysgedd o wahaniaethau dros nifer o feysydd, yn cynnwys arbedion trosiant staff o (£43k) gan y Tîm Gwybyddiaeth a Dysgu, (£38k) incwm ychwanegol i'r Tîm Arsylwi Blynnyddoedd Cynnar a gwariant £8k uwch gan y Gwasanaeth Therapi Cerdd.

Maes:-	Strategaeth Cynhwysiad	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		694	601	(93)		(93)	25

Gwelliant (£118k) o'r sefyllfa trydydd chwarter, yn bennaf oherwydd (£30k) o arbedion trosiant staff, ynghyd ag incwm ychwanegol traws-uned o (£88k).

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: ADDYSG****Maes:- Erail**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
291	267	(24)		(24)	(34)

Sefyllfa tanwariant net ar sawl pennawd, yn cynnwys gorwariant ar Gynllun Effeithlonrwydd Ysgolion, arbediad ar gytundeb blynyddol Cydbwyllgor Addysg "Cymru" a thanwariant ar Gronfa Dosbarthiadau.

Maes:- Ysgolion Datganoledig

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
71,196	71,196	0		0	0

Cyllidebau lle mae rheolaeth wedi'i ddirprwyo i gyrff llywodraethu.
 Nodaf fod sefyllfa Balansau Ysgolion ar ddiwedd 2013/14 fel a ganlyn:-
 - Ysgolion Cynradd wedi cynyddu £284k i £2.6m (7.3% o ddyraniad cyllideb cynradd)
 - Ysgolion Uwchradd wedi lleihau £333k i £1.1m (3.3% o ddyraniad cyllideb uwchradd)
 - Ysgolion Arbennig wedi gwella £73k i £70k (3.2% o ddyraniad cyllideb ysgolion arbennig)
 Cyfanswm £3.8m (cyfateb i 5.2% o dderbyniad ysgolion am 2013/14).

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL

Crynhoad o Sefyllfa'r Adran Economi a Chymuned	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Morwrol	(389)	(250)	139	0	139	129
Parciau Gweledig	78	91	13	0	13	11
Cefnogi Busnes	(90)	(153)	(63)	0	(63)	(64)
Sgiliau a Mentergarwch	66	23	(43)	0	(43)	(40)
Gwasanaeth Ieuenctid	1,018	963	(55)	0	(55)	(24)
Eraill	3,117	3,110	(7)	0	(7)	21
Cyfanswm Adran Economi	3,800	3,784	(16)	0	(16)	33

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: ECONOMI A CHYMUNED**

Maes:-	Morwrol	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(389)	(250)	139		139	129

Wrth sefydlu cyllideb 2013-14, gostyngwyd y targed incwm ar gyfer Hafan Pwllheli o £109k, a gostyngwyd targed incwm Harbyrau o £45k. Er hynny, erbyn diwedd 2013/14 roedd diffyg net o £139k, oherwydd bod incwm Hafan £251k yn fyr o'r targed, a'r Adran wedi gostwng gwariant ar nifer o benawdau (£105k) er mwyn lleddfu'r sefyllfa. Mae targed incwm yr Hafan ar gyfer 2014-15 eisoes wedi ei ostwng £180k ymhellach a gobeithir gellid cynyddu incwm wedi gwaith carthu'r harbwr a gwellhad yr economi.

Maes:-	Parciau Gweledig	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		78	91	13		13	11

Sefyllfa gorwariant ymylol sy'n cynnwys gorwariant o £11k ar Barc Glynllifon, yn bennaf oherwydd diffyg incwm, a hefyd gorwariant ym Mharc Padarn.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: ECONOMI A CHYMUNED****Maes:- Cefnogi Busnes**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
(90)	(153)	(63)		(63)	(64)

Sefyllfa derfynol sy'n gyson â'r hyn ragwelwyd yn y trydydd chwarter, yn cynnwys tanwariant (£25k) ar Grantiau Busnes, (£20k) o incwm ychwanegol am Unedau Diwydiannol, tanwariant o (£60k) gan y Tîm Asedau (oherwydd cyflawni arbedion ymlaen llaw), a £37k o wariant ychwanegol ar Neuadd Dwyfor.

Maes:- Sgiliau a Mentergarwch

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
66	23	(43)		(43)	(40)

Sefyllfa tanwariant terfynol sy'n lled gyson â'r rhagolygon blaenorol, yn bennaf oherwydd arbedion trosiant staff un-tro.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: ECONOMI A CHYMUNED**

		Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaeth Ieuenctid		1,018	963	(55)		(55)	(24)

Ers y trydydd chwarter, bu cynnydd (£31k) mewn tanwariant i'r sefyllfa derfynol o (£55k), yn bennaf oherwydd tanwariant ar glybiau ieuenctid, yn dilyn cyfnod o gau rhai clybiau yn ystod y chwarter olaf oherwydd prinder staff. Llwyddwyd hefyd i ddenu fwy o incwm yn y cyfnod.

		Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Erail		3,117	3,110	(7)		(7)	21

Sefyllfa net lled niwtral sy'n adlewyrchu mân wahaniaethau ar nifer o benawdau cyllideb.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL

Crynhoad o Sefyllfa'r Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol (gan gynnwys yr Asiantaeth Cefnffyrdd)	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwaredu Gwastraff	3,513	3,651	138	0	138	128
Safleoedd Trosglwyddo a Thrin	1,319	1,406	87	0	87	87
Casglu Gwastraff ac Ailgylchu	2,891	2,954	63	0	63	108
Gwastraff Masnachol	302	172	(130)	0	(130)	(41)
Safleoedd Gwaredu	(1,292)	(1,232)	60	0	60	65
Canolfannau Ailgylchu	1,052	1,072	20	0	20	7
Eraill (Gwastraff)	440	420	(20)	0	(20)	(2)
Cyfanswm Maes Gwastraff	8,225	8,443	218	0	218	352
Priffyrdd a Goleuo	9,173	9,100	(73)	0	(73)	(14)
Gwasanaethau Profedigaeth	2	(32)	(34)	0	(34)	(26)
Glanhau Strydoedd	2,204	2,131	(73)	0	(73)	16
Pont Aber, Caernarfon	73	101	28	0	28	19
Eraill	2,613	2,574	(39)	0	(39)	(22)
Cyfanswm Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol	22,290	22,317	27	0	27	325

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: PRIFFYRDD A BWRDEISTREFOL****Maes Gwastraff****Maes:- Gwaredu Gwastraff**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
3,513	3,651	138		138	128

Sefyllfa derfynol sy'n weddol gyson â'r rhagolygon yn y trydydd chwarter, ac yn cynnwys costau trafndiaeth £16k uwch yn y chwarter olaf.

Maes:- Safleoedd Trosglwyddo a Thrin

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,319	1,406	87		87	87

Sefyllfa derfynol sy'n gyson â'r rhagolygon yn y trydydd chwarter. Mae'r gorwariant oherwydd methiant i gyflawni'r gwahanol dargedau incwm, ond fe liniarwyd rhywfaint ar y sefyllfa drwy ddefnyddio sefyllfa ffafriol ar gyllidebau eraill o fewn yr Adran.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: PRIFFYRDD A BWRDEISTREFOL****Maes Gwastraff**

Maes:- **Casglu Gwastraff ac
Ailgylchu**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2,891	2,954	63		63	108

Gostyngiad (£45k) o'r gorwariant rhagwelwyd yn y trydydd chwarter. Sefyllfa derfynol sy'n cynnwys, gorwariant £132k ar gostau ymdrin â deunyddiau rwbel, coed a gwastraff gwyrdd (gostyngiad o (£63k)), gorwariant o £61k mewn incwm casglu gwastraff masnachol (gostyngiad o (£7k)), diffyg o £8k mewn incwm gwastraff swmpus, ond hefyd tanwariant (£220k) yng nghostau casglu deunyddiau ailgylchu (cynnydd o (£153k)).

Yn ychwanegol, bu tanwariant (£30k) ar gostau gweithredol, yn bennaf mewn costau trafndiaeth.

Maes:- **Gwastraff Masnachol**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
302	172	(130)		(130)	(41)

Cynnydd (£89k) o'r sefyllfa tanwariant rhagwelwyd yn y trydydd chwarter oherwydd £12k o incwm ychwanegol, a gostyngiad (£77k) mewn costau gweithredol a chostau gwaredu.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: PRIFFYRDD A BWRDEISTREFOL****Maes Gwastraff****Maes:- Safleoedd Gwaredu**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
(1,292)	(1,232)	60		60	65

Sefyllfa derfynol sy'n weddol gyson â'r rhagolygon trydydd chwarter, sef gorwariant terfynol £60k, yn bennaf oherwydd costau gweithredol uwch.

Maes Gwastraff**Maes:- Canolfannau Ailgylchu**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,052	1,072	20		20	7

Sefyllfa gorwariant yn adlewyrchu cynllun arbedion heb ei wireddu yn y flwyddyn.

Maes:- Eraill (Gwastraff)

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
440	420	(20)		(20)	(2)

Sefyllfa tanwariant net (£20k) sy'n cynnwys nifer o fân wahaniaethau.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: PRIFFYRDD A BWRDEISTREFOL****Maes:- Priffyrdd a Goleuo**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
9,173	9,100	(73)		(73)	(14)

Bu cyfuniad o danwariant (£40k) ar wasanaethau a chyflenwadau, (£62k) o incwm ychwanegol ar gontractau allanol, a gaeaf mwyn costau cynnal gaeaf. Ddarau hynny alluogi'r gwasanaethau i gyfrannu tuag at liniaru sefyllfa gorwariant ar rai gwasanaethau eraill yr Adran, a chyflawni tanwariant o (£73k) ar y pennawd yma erbyn diwedd y flwyddyn.

Maes:- Gwasanaethau Profedigaeth

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2	(32)	(34)		(34)	(26)

Mân gynnydd yn y sefyllfa tanwariant net, o ganlyniad i dderbyn incwm ychwanegol.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: PRIFFYRDD A BWRDEISTREFOL**

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Glanhau Strydoedd	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	2,204	2,131	(73)		(73)	16

Gwelliant (£89k) ers y trydydd chwarter, yn bennaf oherwydd gostyngiad mewn costau gweithredol a denu incwm ychwanegol o ddigwyddiadau arbennig.

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Pont Aber, Caernarfon	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	73	101	28		28	19

Sefyllfa gorwariant, yn bennaf oherwydd costau staffio uwch.

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Eraill	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	2,613	2,574	(39)		(39)	(22)

Nifer o wahaniaethau dros llawer o benawdau eraill, yn cynnwys tanwariant (£13k) ar Diroedd Agored, tanwariant (£8k) ar Beirianeg Cyffredinol, a thanwariant (£12k) ar Gostau Gweinyddol.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL

Crynhoad Sefyllfa Adran Rheoleiddio (Cynllunio, Trafnidiaeth a Gwarchod y Cyhoedd)	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth	197	151	(46)	0	(46)	1
Rheolaeth Datblygu	418	223	(195)	0	(195)	(31)
Diogelwch Ffyrdd a Traffig	439	479	40	0	40	2
Gwasanaeth Parcio	(1,269)	(1,165)	104	0	104	31
Trafnidiaeth Cyhoeddus	1,403	1,451	48	0	48	30
Gwarchod y Cyhoedd	1,818	1,754	(64)	0	(64)	(68)
Eraill	3,121	3,176	55	0	55	19
Cyfanswm Adran Rheoleiddio	6,127	6,069	(58)	0	(58)	(16)

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: RHEOLEIDDIO**

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Rheolaeth	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	197	151	(46)		(46)	1

Sefyllfa tanwariant terfynol o (£46k) oherwydd fe glustnodwyd cyllideb ar gyfer cynlluniau penodol sydd wedi llithro i'r flwyddyn newydd.

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Rheolaeth Datblygu	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	418	223	(195)		(195)	(31)

Cynnydd o (£164k) yn y tanwariant net, yn bennaf oherwydd yn bennaf derbyniad incwm ffioedd ychwanegol o (£132k) yn y chwarter olaf mewn perthynas â datblygiad Santes Fair, Bangor, a datblygiad tai ym Mhenrhosgarneidd, Bangor.

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Diogelwch Ffyrdd a Traffig	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	439	479	40		40	2

Cynnydd o £38k yn y gorwariant net yn cynnwys gwariant ychwanegol o £111k fel cyfraniadau refeniw i'r rhaglen cyfalaf, arbedion staffio unwaith ac am byth o (£39k), a thanwariant o (£39k) ar Groeswyr Plant Ysgol.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: RHEOLEIDDIO****Maes:- Gwasanaeth Parcio**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
(1,269)	(1,165)	104		104	31

Bu cynnydd o £73k yn y gorwariant net yn y chwarter olaf i gyrraedd sefyllfa gorwariant net terfynol o £104k. Ymysg cymysgedd o wahaniaethau, roedd y gorwariant yma'n cynnwys diffyg incwm ffioedd parcio o £9k yn unig, a derbyniad incwm ychwanegol o ffynonellau eraill o (£9k). Ar yr elfen gorfodaeth, bu gorwariant o £25k ar wasanaethau a chyflenwadau, tanwariant o (£120k) ar gostau gweithredol, ac ad-daliad terfynol o £199k i'r benthyciad mewnol i'r gwasanaeth gorfodaeth, fydd yn cynorthwyo'r Adran i gyflawni'r targed arbedion perthnasol yn 2014/15.

Maes:- Trafnidiaeth Cyhoeddus

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,403	1,451	48		48	30

Cynnydd £18k mewn gorwariant ers y trydydd chwarter. Mae'r gorwariant terfynol £48k yn cynnwys costau contractau bysus £114k uwch, arbedion costau staffio un-tro o (£34k), a thanwariant o (£24k) ar wasanaethau cyffredinol eraill.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNNOL**ADRAN: RHEOLEIDDIO****Maes:- Gwarchod y Cyhoedd**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,818	1,754	(64)		(64)	(68)

Sefyllfa derfynol sy'n weddol gyson â'r trydydd chwarter, ac yn cynnwys (£21k) o arbedion staffio, tanwariant (£10k) ar wasanaethau a chyflenwadau, a derbyniad incwm ychwanegol o (£34k).

Maes:- Eraill

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
3,121	3,176	55		55	19

Sefyllfa gorwariant net o £55k sy'n cynnwys gwariant ychwanegol o £60k ar gynlluniau adfer difrod llifogydd i lwybrau glas a hawliau tramwy.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL

Adran Ymgynghoriaeth	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaeth Ymgynghoriaeth (Ffyrdd a Pheirianeg)	(545)	(580)	(35)	0	(35)	43
Uned Rheoli Risg Llifogydd	530	557	27	0	27	0
Uned Adeiladu	(43)	(140)	(97)	0	(97)	(135)
Eraill	196	181	(15)	0	(15)	(5)
Cyfanswm Adran Ymgynghoriaeth	138	18	(120)	0	(120)	(97)

Yn unol â'r rheoliadau ariannol, yn arferol fe gyfyngir y tanwariant a ellir ei gario ymlaen ar ddiwedd unrhyw flwyddyn ariannol i (£100k), heblaw bod y Cabinet yn caniatáu eithriad mewn sefyllfaoedd arbennig.

Wedi ystyried natur masnachol gwasanaethau'r Adran, sy'n anwadal ac yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn, argymhellir fod yr Adran Ymgynghoriaeth yn cael cario drosodd y tanwariant llawn o £120k i'r flwyddyn ariannol 2014/15.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: YMGYNGHORIAETH**

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-						
Gwasanaeth Ymgynghoriaeth (Ffyrdd a Pheirianeg)	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	(545)	(580)	(35)		(35)	43

Yn dilyn blwyddyn anodd yn 2012/13 mae'r sefyllfa derfynol am 2013/14 yn dangos gwelliant ariannol sylweddol, i sefyllfa tanwariant net o (£35k), sy'n symudiad (£75k) o'r sefyllfa rhagwelwyd yn y trydydd chwarter.

Mae'r tanwariant net yma'n cynnwys incwm ffioedd ychwanegol o (£184k), a chlirio'r gorwariant £104k o'r flwyddyn flaenorol.

Yn dilyn adolygiad cynhwysfawr o drefniadau a phrosesau ariannol yr Adran, mae cynllun gweithredu perthnasol mewn lle i geisio ymateb i sawl darganfyddiad. Hyd yma, bu cynnydd da hefo'r cynllun, gyda nifer o faterion wedi'u gweithredu'n llawn, ac eraill dal yn y broses o gael eu gweithredu.

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-						
Uned Rheoli Risg Llifogydd	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	530	557	27		27	0

Sefyllfa gorwariant oherwydd y gwaith argyfwng ychwanegol a wnaethpwyd yn dilyn y llifogydd a welwyd yn ystod y gaeaf diwethaf.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: YMGYNGHORIAETH**

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Uned Adeiladu	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	(43)	(140)	(97)		(97)	(135)

Fe ragwelwyd sefyllfa tanwariant o (£135k) yn y trydydd chwarter, sydd wedi gostwng £38k erbyn diwedd y flwyddyn oherwydd gostyngiad mewn incwm ffioedd o £62k, ond hefyd arbedion mewn costau staffio o (£24k).

	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:- Erail	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	196	181	(15)		(15)	(5)

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL

Gwasanaethau Canolog	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Adnoddau Dynol	3,104	3,103	(1)	0	(1)	(3)
Cyllid	3,863	3,846	(17)	0	(17)	(16)
Democratiaeth a Chyfreithiol	1,701	1,640	(61)	0	(61)	28
Gofal Cwsmer	7,103	7,069	(34)	15	(19)	(31)
Strategol a Gwella	4,767	4,676	(91)	0	(91)	(83)
Tîm Rheoli Corfforaethol	925	925	0	0	0	0
Cyfanswm Gwasanaethau Canolog	21,463	21,259	(204)	15	(189)	(105)

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: ADNODDAU DYNOL**

Adran:-	Adnoddau Dynol	Cyfanswm Net	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
			£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
			3,104	3,103	(1)		(1)	(3)

Sefyllfa net derfynol sy'n lled niwtral ac yn weddol gyson â'r rhagolygon trydydd chwarter, ac yn cynnwys gorwariant o £16k ar lechyd a Diogelwch (yn bennaf gorwariant o £12k ar wasanaeth cwnsela), a thanwariant o (£11k) ar Wasanaethau Cefnogol, (yn bennaf, arbedion staffio unwaith ac am byth o (£15k)).

ADRAN: CYLLID

Adran:-	Cyllid	Cyfanswm Net	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
			£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
			3,863	3,846	(17)		(17)	(16)

Mae'r sefyllfa tanwariant net terfynol yn weddol gyson â'r darlun a ragwelwyd yn y chwarter diwethaf, ac yn cynnwys arbedion staffio pellach o (£13k), incwm allanol ychwanegol o (£37k) a chostau ychwanegol ar drwydded systemau technoleg gwybodaeth o £38k.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: DEMOCRATIAETH A CHYFREITHIOL**

Adran:-	Democratiaeth a Chyfreithiol	Cyfanswm Net	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
			£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
			1,701	1,640	(61)		(61)	28

Gwelliant sylweddol o (£89k) ers y trydydd chwarter, yn bennaf oherwydd incwm ychwanegol o (£15k) mewn perthynas â rhybuddion ffyrdd a thraffig, incwm ychwanegol o (£15k) i'r Uned Gyfieithu, gostyngiad gorwariant o (£30k) mewn cyflenwadau a gwasanaethau gan yr Uned Argraffu, a chyfuniad o leihad mewn gwariant a chynnydd mewn incwm o (£18k) gan yr Uned Gofrestru.

ADRAN: GOFAL CWSMER

Adran:-	Gofal Cwsmer	Cyfanswm Net	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
			£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
			7,103	7,069	(34)	15	(19)	(31)

Mân gynnydd (£3k) o'r lefel tanwariant gros a ragwelwyd yn flaenorol. Mae'r tanwariant gros o (£34k) yn cynnwys tanwariant (£155k) gan yr Uned Technoleg Gwybodaeth oherwydd arbedion staffio unwaith ac am byth ynghyd â llwyddiant i ddenu incwm ychwanegol, tanwariant (£17k) gan yr Uned Gwybodaeth oherwydd arbedion staffio unwaith ac am byth, tanwariant (£24k) gan yr Uned Gyfathrebu yn deillio yn bennaf o arbedion staffio unwaith ac am byth.

Yn erbyn hynny, bu gorwariant o £93k ar y Gwasanaeth Teleffon oherwydd methiant i gyflawni cynllun arbediad "VOIP", gorwariant o £29k gan yr Uned Argyfwng, gorwariant o £10k gan y Gwasanaeth Llyfrgelloedd yn deillio'n bennaf o ddiffyg incwm, gorwariant net o £33k gan yr Uned Eiddo, a gorwariant £18k gan Siop Gwynedd oherwydd costau gweithredol uwch.

Derbyniwyd cais gan y Gwasanaeth Glanhau i sefydlu cronfa wrth gefn ar gyfer costau diswyddo posib mewn perthynas â chontractau glanhau.

Argymhellir creu Cronfa Costau Diswyddo Contractau Glanhau a chyfrannu £15k o'r tanwariant adrannol gros i'r gronfa yma.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**ADRAN: STRATEGOL A GWELLA**

Adran:-	Strategol a Gwella	Cyfanswm Net	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
			£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
			4,767	4,676	(91)		(91)	(83)

Sefyllfa tanwariant (£91k) sy'n lled gyson â'r darlun a ragwelwyd yn y trydydd chwarter, ac yn cynnwys tanwariant (£39k) gan yr Uned Cynllunio Strategol sy'n deillio'n bennaf o dderbyniad incwm ychwanegol o (£25k) gan yr Uned Ymchwil Gwybodaeth, tanwariant o (£5k) gan yr Uned Polisi Tai, ac arbedion staffio o (£9k) gan yr Uned Caffael.

Fe welwyd hefyd tanwariant o (£39k) gan y Gwasanaeth Cyflawni a Chefnogi Newid oherwydd arbedion staffio un-tro yn yr Uned Gwella Perfformiad, a thanwariant o (£19k) gan yr Uned Gwireddu oherwydd arbedion staffio un-tro yno hefyd.

CYLLIDEB Y TÎM RHEOLI CORFFORAETHOL

Adran:-	Tîm Rheoli Corfforaethol	Cyfanswm Net	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
			£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
			925	925	0		0	0

Sefyllfa derfynol niwtral, fel rhagwelwyd yn y trydydd chwarter.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL

Crynhoad o'r Sefyllfa Gorfforaethol	Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cynlluniau Arbedion Trawsadrannol	0	0	(321)	321	0	0
Cost Darparu ar gyfer dyledion drwg posib	0	0	243	(243)	0	0
Derbyniad Llog Net	0	0	235	(235)	0	216
Buddsoddiad Banc Heritable ("Gwlad yr Ia")	0	0	(221)	221	0	(221)
Treth y Cyngor	0	0	(851)	851	0	(349)
Cyllideb Arbedion a wireddwyd ymlaen llaw	0	0	(1,331)	1,331	0	(1,331)
Cyllideb Wrth Gefn	0	0	(254)	254	0	(552)
Darpariaeth heb eu ymrwymo yn 2013/14	0	0	(295)	295	0	(295)
Eraill	0	0	(87)	87	0	(20)
Cyfrif Cyllid Tai	0	0	(1,727)	1,727	0	(1,727)
Cyfanswm Corfforaethol	0	0	(4,609)	4,609	0	(4,279)

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**CYLLIDEBAU CORFFORAETHOL****Maes:- Cynlluniau Arbedion
Trawsadrannol**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(321)	321	0	0

Adroddwyd i'r Cabinet yn yr ail adolygiad cyllideb fod rhai cynlluniau arbedion corfforaethol yn annhebygol o gael eu gwireddu'n llawn yn 2013/14, ac fe gymeradwywyd defnydd o (£364k) o'r gyllideb 'Arbedion a gyflawnwyd o flaen llaw' i'r pwrpas. Erbyn diwedd y flwyddyn ariannol fe lwyddwyd i gyflawni rhai arbedion ymlaen llaw bellach o (£321k). Gan fod rhan o'r arbedion un-tro yma yn tarddu o ail strwythuro uwch reolaeth y cyn adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol a Darparu a Hamdden, gweler uchod o dan yr adrannau perthnasol, argymhelliad i ddefnyddio £130k tuag at y pecyn i glirio gorwariant terfynol Gwasanaethau Cymdeithasol.

Argymhellir ymhellach fod y gweddill o'r tanwariant (£191k) ar y pennawd yma yn cael ei drosglwyddo ar sail un-tro i'r Gronfa Diswyddo, sef i gynorthwyo gwireddu arbedion i'r Cyngor.

**Maes:- Cost Darparu ar gyfer dyledion
drwg posib**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		243	(243)	0	0

Ar ddiwedd blwyddyn ariannol, rhaid adnabod swm tebygol ar gyfer posibilrwydd o fethu adennill dyledion. Eleni, mae'r gost ychwanegol yma uwchben y ddarpariaeth wreiddiol.

Argymhellir fod y gost ychwanegol yma o £243k yn cael ei ariannu o'r Gyllideb wrth Gefn.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**CYLLIDEBAU CORFFORAETHOL****Maes:- Derbyniad Llog Net**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		235	(235)	0	216

Fel adroddwyd yn yr adolygiadau blaenorol, mae'r derbyniad llog am y flwyddyn wedi gostwng yn sylweddol oherwydd sefyllfa gyffredinol y farchnad buddsoddi, lle mae cyfraddau llog yn ddigynsail o isel. Addaswyd y targed incwm yn briodol wrth lunio cyllideb 2014/15.

Argymhellir fod y gostyngiad yma o £235k mewn incwm yn cael ei ariannu o'r Gyllideb wrth Gefn.

Maes:- Buddsoddiad Banc Heritable ("Gwlad yr Ia")

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(221)	221	0	(221)

Derbyniwyd ad-daliad pellach o (£221k) uwchben ein rhagdybiaeth ddarbodus mewn perthynas â buddsoddiad Banc Heritable ("Gwlad yr Ia") sy'n dod a'r ganran adenillwyd hyd yma i 94%.

Argymhellir fod yr ad-daliad ychwanegol yma o (£221k) yn cael ei drosglwyddo ar sail un-tro i'r Gronfa Buddsoddi i Arbed, sef i alluogi buddsoddi mewn gwahanol gynlluniau i wireddu arbedion i'r Cyngor.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**CYLLIDEBAU CORFFORAETHOL****Maes:- Treth y Cyngor**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(851)	851	0	(349)

Cynnydd sylweddol yn y "gweddill" treth derfynol i (£851k). Cofier fod 'na elfen ddisgwyliedig o "weddill" ar gyfer 2013/14 wedi penderfyniad Llywodraeth Cymru yn Ionawr 2013 i ariannu (yn rhannol) lefelau hanesyddol o gymorth (hyd at 100%) i unigolion dalu'r Dreth Cyngor. Daeth hyn ar ôl penderfyniad Cyngor Gwynedd i ostwng cyfradd casglu dybiannol perthnasol i 97.5% ar gyfer 2013/14 (erbyn 2014/15 codwyd y gyfradd casglu dybiannol yn ôl i fyny i 99%). Yn ychwanegol, fe welwyd lleihad yn y lefel o wariant a ragwelwyd ar Fuddaliadau, lleihad yn y nifer o eithriadau trethiannol, a lleihad yn y lefel disgowntiau sengl o'i gymharu â'r arfer. Hefyd, bu ymarferiad penodol i ddiweddarau'r cyfrifon treth o ran sefyllfa stadau ymadawedigion. Hyn i gyd yn cyfrannu i sefyllfa derfynol gryf iawn eleni, oherwydd sawl ffactor un-tro am 2013/14.

Argymhellir trosglwyddo (£851k) ar sail un-tro i'r Gronfa Ddiswyddo.

Maes:- Cyllideb Arbedion a wireddwyd ymlaen llaw

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(1,331)	1,331	0	(1,331)

Rhyddhawyd £364k o'r pennawd yma yn yr adolygiad ail chwarter, pryd awgrymwyd fod unrhyw weddill ar ddiwedd y flwyddyn ariannol yn cael ei glustnodi ar gyfer cynorthwyo'r strategaeth ariannol. Yn ychwanegol, fel rhan o'r strategaeth ariannol ar gyfer 2014/15, cymeradwywyd yr angen i adnabod £129k a £450k penodol, sef cyfanswm o £579k, i ddod o'r ffynhonnell yma er mwyn cwrdd â bwch yn y pecyn mesuriadau perthnasol.

Argymhellir fod £579k yn cael ei drosglwyddo i gronfa benodol ar gyfer cynorthwyo'r strategaeth ariannol ar gyfer 2014/15, gyda'r £752k sy'n weddill i'w drosglwyddo i'r Gronfa Buddsoddi i Arbed.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**CYLLIDEBAU CORFFORAETHOL****Maes:- Cyllideb Wrth Gefn**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(254)	254	0	(552)

Mae'r balans yma yn cynrychioli'r gweddill o'r Ddarpariaeth wrth Gefn roedd heb ei ddyrannu ar ddiwedd y flwyddyn (wedi'r dyraniadau argymhellir uchod).

Argymhellir clustnodi £90k o'r balans i gronfa benodol ar gyfer cost sefydlu'r 'Trefn Gwynion' (mater sy'n destun adroddiad arall sydd ar raglen y cyfarfod hwn o'r Cabinet).

Argymhellir fod y £164k sy'n weddill i'w drosglwyddo i falansau cyffredinol y Cyngor.

Maes:- Darpariaeth heb eu ymrwymo yn 2013/14

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(295)	295	0	(295)

Gweddill o'r adnoddau oedd heb eu hymrwymo yn ystod 2013/14.

Cyllidi'r y mwyafrif o hyfforddiant staff y Cyngor o gronfa a sefydlwyd at y pwrpas rai blynyddoedd yn ôl, cronfa sydd bellach yn debygol o fod yn wag erbyn diwedd 2015/16.

Yn wyneb pwysigrwydd hyfforddi staff, yn enwedig yn y cyfnod i ddod, lle bydd gofyn am hyfforddi yn cynyddu wrth ofyn i staff fod yn fwy hyblyg o ran gofynion gwaith, **argymhellir** y dylid cymryd y cyfle i atgyfnerthu'r sefyllfa drwy drosglwyddo'r £295k ar sail un-tro i'r gronfa Hyfforddiant Canolog.

CYLLIDEB REFENIW 2013/14 - ADOLYGIAD TERFYNOL**CYLLIDEBAU CORFFORAETHOL****Maes:- Erail**

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(87)	87	0	(20)

Sefyllfa net derfynol sy'n cynnwys cyfuniad o wahanol wahaniaethau, ac yn bennaf derbyniad incwm ychwanegol.

Argymhellir trosglwyddo £87k i falansau cyffredinol y Cyngor.

Maes:- Cyfrif Cyllid Tai

Cyllideb Diwygiedig 2013/14	Gwariant Terfynol 2013/14	Gor / (Tan) Wariant Gros	Addasiadau a Argymhellir	Gor / (Tan) Wariant Net	Sefyllfa Chwarter 3
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(1,727)	1,727	0	(1,727)

Roedd balans o £1,727k ar Gyfrif Cyllid Tai y Cyngor sydd erbyn hyn wedi'i gau ymhellach i drosglwyddiad y stoc tai. Yn ystod 2013/14, wedi terfyn amser statudol, trosglwyddwyd y balans yma i gyfrif cyffredinol y Cyngor.

Argymhellir neilltuo'r balans yma o £1,727k i gronfa benodol, gyda golwg ar ei ddefnyddio er mwyn lleihau'r rhwymedigaeth pensiwn a etifeddyd yn anochel wrth drosglwyddo'r stoc tai.

ADRODDIAD I'R CABINET
10 MEHEFIN 2014

Aelod Cabinet: CYNGHORYDD PEREDUR JENKINS – AELOD CABINET ADNODDAU

Pwnc: RHAGLEN GYFALAF 2013/14 – 2015/16

Swyddog Cyswllt: DAFYDD L EDWARDS – PENNAETH CYLLID

Y penderfyniad a geisir / Pwrpas yr adroddiad

Derbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd blwyddyn (sefyllfa 31 Mawrth 2014) o'r rhaglen gyfalaf, a chymeradwyo'r ariannu addasedig a gyflwynir yn rhan 2.2 – 2.6 o'r adroddiad, sef:

- cynnydd £736,000 mewn benthyca heb gefnogaeth;
 - cynnydd £578,000 mewn defnydd o grantiau a chyfraniadau;
 - cynnydd £138,000 mewn defnydd o dderbyniadau cyfalaf;
 - cynnydd £341,000 mewn defnydd o gyfraniad refeniw;
 - lleihad £377,000 mewn defnydd o gronfeydd.
-

Cyflwyniad / Crynodeb

Prif ddiben yr adroddiad yw cyflwyno'r rhaglen ddiwygiedig a chymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol fel rhan o broses cau cyfrifon 2013/14. Mae'r adroddiad mewn 3 rhan:

Rhan 1: Dadansoddiad fesul Adran o'r rhaglen gyfalaf £115m am y 3 blynedd 2013/14 – 2015/16.

Rhan 2: Eglurhad o ffynonellau ariannu'r cynnydd net oddeutu £1.416m ers yr adolygiad diwethaf.

Y Cabinet sydd wedi'i awdurdodi i addasu'r rhaglen gyfalaf, felly ym mharagraff 2.7 gofynnir am gymeradwyaeth i'r rhaglen (rhan 1) a'i ariannu (rhan 2).

Mae gweddill yr adroddiad er gwybodaeth:

Rhan 3: Symudiadau o 2013/14 i 2014/15, a proffil gwariant.

Prif Gasgliadau:

Y prif gasgliadau sydd yn codi o'r sefyllfa derfynol yw:

- Llwyddodd y Cyngor i wario bron i £45m ar gynlluniau cyfalaf yn 2013/14, ac y mae wedi denu dros £22m o grantiau penodol i'w ariannu.
- Bydd £9.07m yn llithro o 2013/14 i 2014/15, o'i gymharu a'r llithriad o £7.6m ar ddiwedd 2012/13. Er hynny, ni welir colled mewn grant, nac unrhyw ffynhonnell ariannu arall.

Rhesymau dros argymell y penderfyniad

Rhaid sicrhau trefniadau ariannu priodol ar gyfer cynlluniau'r Cyngor i wario cyfalaf, a rhaid i'r Cabinet gymeradwyo'r rhaglen gyfalaf a'r ffynonellau ariannu.

Mater o drefn yw ymgorffori ariannu trwy grant, ond hefyd mae angen delio gyda sefyllfaoedd lle bu newid rhwng blynyddoedd mewn proffil gwario a gwerth cyfraniadau a derbyniadau cyfalaf.

Argymhellir yma gamau er mwyn sicrhau ffynonellau ariannu pendant am gynlluniau cyfalaf 2013/14 - 2015/16, ac yn arbennig y symudiadau o 2013/14 i 2014/15.

Ystyriaethau perthnasol

Materion technegol ynghylch ariannu'r cynlluniau sydd gerbron ac mae ymhlygiadau a dadleuon eisoes wedi'u cyfarch wrth fabwysiadu'r cynlluniau cyfalaf unigol.

Adroddir ar oedi gyda rhai cynlluniau penodol (rhan 3), a gallasai'r pwyllgor craffu perthnasol ddewis asesu effaith yr ail-broffilio ar wasanaethau sydd wedi ymdopi'n hirach gyda'r "hen" asedau.

Camau nesaf ac amserlen

Gweithredu ar yr argymhellion i ariannu'r rhaglen fel bydd modd i'r Adran Cyllid symud ymlaen i gau cyfrifon ariannol y Cyngor ar gyfer 2013/14, gan gyhoeddi'r datganiadau statudol erbyn diwedd mis Mehefin.

Barn yr aelod lleol

Dim yn berthnasol.

Barn y swyddogion statudol

Y Prif Weithredwr:

Mae rheolaeth effeithiol o'r Gyllideb Gyfalaf yn eithriadol o bwysig o ran y defnydd gorau o arian cyhoeddus a gwireddu buddiannau i drigolion ac mae'r papur yn adrodd ar hynny. Yn amlwg, mae elfen o lithriad yn anorfod mewn rhai meysydd ond mae'n dda nodi nad yw hyn wedi arwain at unrhyw golled adnoddau. Wedi dweud hynny, mae unrhyw lithriad wedi golygu ail-broffilio gwireddu buddiannau i drigolion ac efallai bod rhai o'r materion hyn yn haeddu sylw craffu yn ystod y flwyddyn.

Y Swyddog Monitro:

Dim i'w ychwanegu o ran priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac rwy'n cadarnhau cywirdeb y cynnwys.

Atodiadau

Dim

1 RHAGLEN GYFALAF 2013/14 i 2015/16

1.1 Gweler isod gymhariaeth o'r rhaglen gyfalaf hyd at ddiwedd Mawrth 2014 yn erbyn y sefyllfa diwedd Rhagfyr 2013:

CYMHARIAETH RHWNG Y TRYDYDD CHWARTER A DIWEDD Y FLWYDDYN ARIANNOL

	ADOLYGIAD DIWEDD RHAGFYR				ADOLYGIAD DIWEDD BLWYDDYN				CYNNYDD / (LLEIHAD) ERS Y CHWARTER DIWETHAF
	2013/14	2014/15	2015/16	CYFANSWM	2013/14	2014/15	2015/16	CYFANSWM	
ADRAN	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Adnoddau Dynol	45	459	0	504	35	469	0	504	0
Addysg	9,048	6,596	17,044	32,688	8,630	7,042	16,844	32,516	(172)
Cyllid	38	59	0	97	38	59	0	97	0
Democratiaeth a Chyfreithiol	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Economi a Chymuned	5,216	7,253	100	12,569	5,199	7,603	100	12,902	333
Gofal Cwsmer – Eiddo	7,686	6,346	3,098	17,130	8,248	5,903	3,097	17,248	118
Gofal Cwsmer – Eraill	380	1,747	797	2,924	288	1,857	797	2,942	18
Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden	3,513	2,679	2,000	8,192	3,373	2,847	2,000	8,220	28
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	8,017	7,477	2,053	17,547	8,690	7,994	2,054	18,738	1,191
Rheoleiddio	12,165	8,406	161	20,732	9,858	10,623	161	20,642	(90)
Strategol a Gwella	14	0	0	14	14	0	0	14	0
Tai Cyngor (Gweddillol)	24	8	0	32	4	28	0	32	0
Ymgynghoriaeth	592	16	18	626	582	16	18	616	(10)
Corfforaethol	0	276	382	658	0	276	382	658	0
CYFANSWM	46,738	41,322	25,653	113,713	44,959	44,717	25,453	115,129	1,416

2 NEWIDIADAU I'R FFYNONELLAU ARIANNU

2.1 Mae cynnydd net o £1.416m yn y gyllideb ar gyfer y rhaglen gyfalaf tair blynedd ers y sefyllfa trydydd chwarter. Nodir isod y ffynonellau ariannu arfaethedig ar gyfer hyn:

FFYNHONNELL ARIANNU	ADOLYGIAD DIWEDD RHAGFYR			ADOLYGIAD DIWEDD BLWYDDYN			CYNNYDD/ (LLEIHAD) £000
	2013/14	2014/15	2015/16	2013/14	2014/15	2015/16	
	£'000	£'000	£000	£'000	£'000	£000	
Benthyca gyda chefnogaeth	4,166	4,166	4,166	4,166	4,166	4,166	0
Benthyca heb gefnogaeth	5,989	6,759	5,561	6,498	7,186	5,361	736
Grantiau a Chyfraniadau	23,840	19,139	10,197	22,402	21,155	10,197	578
Derbyniadau Cyfalaf	1,337	1,759	1,680	1,377	1,857	1,680	138
Refeniw Adrannol a Chorfforaethol	4,588	863	2,610	4,929	863	2,610	341
Cronfa Cyfalaf	2,884	5,388	52	2,879	5,393	52	0
Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill	3,934	3,248	1,387	2,708	4,097	1,387	(377)
CYFANSWM	46,738	41,322	25,653	44,959	44,717	25,453	1,416
CYFANSWM 3 MLYNEDD			113,713			115,129	

2.2 Benthyca Heb Gefnogaeth

Mae yna gynnydd o £736,000 yn y dull yma o ariannu, yn bennaf oherwydd:

- **Cerbydau Uned Gwaith Bwrdeistrefol, Uned Comisiynu Bwrdeistrefol ac Ailgylchu (Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol) - £968,830 yn 2013/14**

Pryniant cerbydau drwy ddefnyddio benthyciad fel dull o ariannu yn hytrach na'u prydlesu. Mae'n arferiad blynyddol i asesu'r gost/budd a phenderfynu ar y dull ariannu ar ddiwedd y flwyddyn.

2.3 Grantiau a Chyfraniadau

Mae yna gynnydd net o £578,000 yn y dull yma o ariannu, yn bennaf oherwydd:

- **Cynllun Cartgylchu (Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol)- £239,100 yn 2013/14**
Grant ychwanegol drwy raglen 'WRAP' y Llywodraeth (Waste and Resources Action Programme) i brynu math newydd o fin ar gyfer deunyddiau i'w ailgylchu.
- **Cynllun Gwella Trefi (Adran Economi a Chymuned) - £220,000 yn 2013/14**
Cyfraniad ychwanegol o grant Môn Menai gan y Llywodraeth i gefnogi prosiectau perthnasol gan fod y cynllun Gwella Trefi wedi bod mor boblogaidd.

2.4 Derbyniadau Cyfalaf

Cynnydd net o £138,000 yn y dull yma o ariannu, yn bennaf oherwydd:

- **Cynlluniau Cynnal a Chadw Ysgolion (Adran Gofal Cwsmer - Uned Eiddo) - cyfraniad o £70,000 yn 2013/14** o dderbyniadau cyfalaf yr Adran Addysg i ariannu gorwariant ar gynnal a chadw ysgolion.

2.5 Refeniw Adrannol a Chorfforaethol

Cynnydd net o £341,000 yn y dull yma o ariannu, yn bennaf oherwydd -

- **Cynllun Gwaith Dŵr Sandilands, Tywyn (Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol) – £475,000 yn 2013/14**

Addasiad technegol i adlewyrchu cyfraniad y Cyngor i Ddŵr Cymru ar gynllun carthffosiaeth anorfod. Mae'r cynllun yn cael ei ariannu o ddarpariaeth gorfforaethol a drosglwyddir trwy refeniw (gweler hefyd 2.6 isod).

2.6 Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill

Lleihad net o £377,000 yn y dull yma o ariannu, yn bennaf oherwydd y cynlluniau canlynol:

- **Cynllun Gwaith Dŵr Sandilands, Tywyn (Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol) – (£506,310) yn 2013/14**

Addasiad technegol cyferbyniol (gweler 2.5 uchod).

- **Cerbydau Unedau Gwaith (Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol) – £54,000 yn 2013/14**

Defnydd uwch o Gronfeydd Adnewyddu oherwydd newidiadau i'r proffil gwariant.

- **Biniau Gwastraff (Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol) – £52,870 yn 2013/14**

Defnydd uwch o Gronfeydd Adnewyddu i ariannu pryniant biniau gwastraff gweddillol oherwydd fod nifer o'r biniau gwreiddiol wedi dod i ddiwedd eu hoes.

2.7 Argymhelliad

Gofynnir i'r Cabinet dderbyn y rhaglen gyfalaf diwygiedig ar gyfer 2013/14 i 2015/16 a chymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol (manyllion yn para. 2.2 i 2.6 uchod), sef:

- **cynnydd £736,000 mewn benthyca heb gefnogaeth;**
- **cynnydd £578,000 mewn defnydd o grantiau a chyfraniadau;**
- **cynnydd £138,000 mewn defnydd o dderbyniadau cyfalaf;**
- **cynnydd £341,000 mewn defnydd o gyfraniad refeniw;**
- **lleihad £377,000 mewn defnydd o gronfeydd.**

3 PROFFILIAU GWARIANT BLYNYDDOL

- 3.1** Cyfanswm lefel yr ail-broffilio yn y rhaglen gyfalaf o 2013/14 i 2014/15 yw £9,073,800 o'i gymharu â £6.375m roedd wedi'i adnabod erbyn yr adolygiad trydydd chwarter. Mae'r ffigyrau yn rhan 1 o'r adroddiad yn adlewyrchu hyn, gyda'r prif lithriadau fel a ganlyn -

Cynlluniau wedi'u hariannu o adnoddau'r Cyngor:-

- Cynlluniau Rheoli Carbon (Uned Eiddo) £904,610
- Ysgol Brynrefail – cynllun i ddisodli 6 o ddisbarthiadau symudol (Adran Addysg) £535,330
- Unedau dros dro mewn ysgolion (Adran Addysg/Uned Eiddo) £304,180
- Cynllun Blaendal Morgais (Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden) £300,000
- Prosiect 'VOIP' (voice over internet protocol) (Uned TG) £284,580
- Oriel Gwynedd / addasu swyddfeydd (Adran Economi a Chymuned) £235,380
- Gwelliannau Cartrefi Preswyl (Adran Gwasanaethau Cymdeithasol) £214,150
- Cronfa Fflyd y Cyngor (Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol) £173,800

- Cynlluniau Asbestos a Thân (Uned Eiddo) £171,820
- CIST Gwynedd (adran Economi a Chymuned) £169,760
- Cynllun i ddiogelu a dymchwel Pier Trefor (Adran Economi a Chymuned) £160,000
- CAD Meirionnydd (Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol) £154,000
- Cronfa Buddsoddi Leol (Adran Economi a Chymuned) £151,150
- Adfywio Canol Blaenau Ffestiniog (Adran Economi a Chymuned) £130,110
- Gwelliannau Traffig oddi allan i Ysgolion (Adran Rheoleiddio) £90,220

Cynlluniau wedi'u hariannu (yn rhannol) drwy grantiau penodol:-

- Academi Hwyllo Pwllheli (Adran Economi a Chymuned) £1,691,900
- Cynllun Pont Briwet (Adran Rheoleiddio) £1,676,000
- Cynlluniau "Ein Treftadaeth" (Adran Economi a Chymuned) £288,920

3.2 Ni fydd yr ail-broffilio uchod yn golygu unrhyw golled mewn grant.

3.3 Mae amrywiol resymau dilys tu ôl i'r ail-broffilio mewn sawl achos, ond gall yr oedi cyn gweithredu'r cynlluniau yma olygu bod defnyddwyr gwasanaethau yn ymdopi'n hirach gyda'r asedau cyfredol heb eu gwella.

3.4 Serch y lefel llithriadau uchod, bu gwir wariant yr holl adrannau ar eu cynlluniau cyfalaf ar ddiwedd y flwyddyn bron yn £45miliwm, sef dim ond £1.8miliwn yn is o'i gymharu â'r amcangyfrif yn yr adolygiad trydydd chwarter.

ADRODDIAD I'R CABINET

10 Mehefin 2014

Aelod Cabinet: Y Cyngorydd R Hywel Wyn Williams

Pwnc: Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion

Swyddog cyswllt: Morwena Edwards, Cyfarwyddwr Corfforaethol

Y penderfyniad a geisir

Mae'r Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion wedi bod yn gweithredu'r Polisi Strategol cymeradwywyd gan y Cabinet ym mis Mawrth 2013. Mae'r adroddiad amgaaedig yn amlinellu'r camau sydd wedi eu cymryd i wireddu polisi hwn. Gofynnir am gymeradwyaeth y Cabinet i'r camau hyn.

Barn yr aelod lleol

Nid yw'n fater lleol

Cyflwyniad

Mae disgwyliad gan Lywodraeth Cymru fod pob cyngor yn datblygu strategaeth ar gyfer diogelu plant ac oedolion. Pwrpas y strategaeth fydd bodloni aelodau a swyddogion arweiniol fod gan staff y Cyngor ymwybyddiaeth o faterion diogelu ac y byddant yn ymateb yn briodol ac effeithiol iddynt.

Rhesymau dros argymell y penderfyniad

Bod disgwyliad strategol i weithredu yn y maes yma
Bod y Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion wedi paratoi polisiâu corfforaethol ac adrannol; cadarnhau trefniadau priodol ar gyfer gwiriadau DBS wrth benodi, trefniadau ar gyfer codi ymwybyddiaeth o faterion diogelu ymhlith aelodau a staff a bod trefniadau monitro'n cael eu datblygu i sicrhau fod staff yn ymateb yn briodol ac effeithiol i faterion diogelu.

Ystyriaethau perthnasol

Mae datblygiad y strategaeth Diogelu wedi cael ei arolygu'n ddiweddar gan Estyn, Swyddfa Archwilio Cymru a'r CSSIW. Mae ymateb ysgrifenedig Estyn wedi ei dderbyn ac yn cymeradwyo'r gwaith sydd wedi ei gynnal hyd yma ond yn nodi'r angen i ddatblygu ffyrdd o fonitro dealltwriaeth staff o'r gweithdrefnau ac yn eu gweithredu. Nid yw ymateb ysgrifenedig Swyddfa Archwilio Cymru na'r CSSIW wedi dod i law eto.

Camau nesaf ac amserlen

Bydd angen i'r Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion lunio ei raglen weithredu ar gyfer y flwyddyn 2014-15 ar sail y gwaith sydd wedi eu cwblhau o'r rhaglen eleni ac adborth gan y cyrff rheoleiddio. Rhagwelir datblygiad dulliau monitro yn sgil argymhelliad Estyn, cadarnhau rhaglenni hyfforddiant a sicrhau fod aelodau a staff yn mynychu'r mesurau codi ymwybyddiaeth briodol.

Barn y swyddogion statudol

Y Prif Weithredwr:

Mae'n bwysig iawn bod y Cabinet yn bodloni ei hun ar gynnydd gyda'r gwaith diogelu gan mai'r Cabinet ei hun a awdurdododd y trefniadau hynny. Fel mae'r adroddiad yn crybwyll, rydym wedi medru manteisio ar farn allanol ar y trefniadau hyn yn y misoedd diwethaf ac mae'r ymateb a dderbyniwyd hyd yn hyn yn awgrymu ei fod yn symud i'r cyfeiriad iawn er bod peth gwaith eto i 'w wneud. Wrth gwrs, mewn gwirionedd, mae'r DASG o gadw llygad a sicrhau trefniadau diogelu yn un y mae angen cadw golwg arno yn barhaus.

Y Swyddog Monitro:

Sefydlwyd y Panel Diogelu gan y Cabinet yn Nhachwedd 2012 er mwyn cael sicrwydd o drefniadau llywodraethu cadarn yn y maes diogelu plant ac oedolion. Mae'n bwysig fod y Cabinet yn derbyn adroddiadau rheolaidd gan y Panel er mwyn cyflawni ei ddyletswydd i oruchwylio'r trefniadau. 'Rwy'n fodlon fod yr adroddiad yma yn fodd o ganiatáu i hynny ddigwydd.

Y Pennaeth Cyllid:

Nodaf fod yr adroddiad gerbron yn adrodd yn ôl-syllol ar gamau sydd wedi eu cymryd i wireddu polisi strategol Diogelu Plant ac Oedolion, a ni fydd unrhyw oblygiadau ariannol ychwanegol pe bai'r Cabinet yn cymeradwyo'r camau hyn. Bydd y Panel Strategol Diogelu a'r gwaith perthnasol a rôl yn parhau, ac mae hyn wedi'i gynnwys yn y Cynllun Strategol, ond bydd modd gweithredu a chyflawni fel bo angen o fewn adnoddau cyfredol. Felly, er eglurder, cadarnhaf nad oes cais yma am ddarpariaeth adnoddau i'r perwyl, tu hwnt i beth sydd eisoes yn ei le

Atodiadau:

Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion

Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Plant ac Oedolion

2013-14

Cyflwyniad

Cychwynnwyd ar y gwaith o ddatblygu strategaeth gorfforaethol gynhwysfawr ar gyfer diogelu plant ac oedolion bregus yng Ngwynedd yng ngwanwyn 2013 yn sgil archwiliad gan Estyn, Arolygaeth ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru ar ansawdd gwasanaethau addysg plant a phobl ifanc yr awdurdod. Yn ychwanegol, ac ar yr un adeg, nododd Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol fod arni angen strwythur fyddai'n gyfrwng i'w sicrhau o ymrwymiad y Cyngor yn gorfforaethol i faterion diogelu gan fod hyn yn ofyn statudol. Roedd yn awyddus hefyd i sefydlu strwythur ar lefel uchel fyddai'n gyfrwng i adnabod ac i ymateb i unrhyw broblemau fyddai'n codi yn y maes ar lefel gorfforaethol .

Yn yr Adroddiad yn dilyn archwiliad Estyn nodwyd y canlynol fel argymhelliad

Argymhelliad 1 : Gwella diogelu drwy sicrhau bod gweithdrefnau a pholisïau'r cyngor yn cael eu deall yn glir gan bawb sy'n gweithio i'r awdurdod ac yn cael eu diweddarau a'u lledaenu'n rheolaidd

O ganlyniad, sefydlwyd Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion, sy'n cynnwys aelodau arweiniol ac uwch swyddogion perthnasol. Mae'r Panel yn cael ei gefnogi gan Banel Gweithredol Diogelu Plant ac Oedolion sy'n cynnwys rheolwyr dynodedig o holl adrannau'r Cyngor. Drwy'r paneli hyn mae'r Cyngor wedi adolygu ac ehangu yn sylweddol ei drefniadau mewn perthynas â diogelu, gan gynnwys datblygu polisïau corfforaethol ac adrannol, codi ymwybyddiaeth a darparu hyfforddiant, a sicrhau cydymffurfiaeth gydag anghenion gwiriadau cyflogaeth.

Yn ei adroddiad ar y sesiwn monitro ôl-arolygiad cyntaf, dyddiedig 25 Ebrill 2014, mae Estyn yn nodi:

Ers yr arolygiad, mae'r awdurdod wedi blaenoriaethu diogelu yn briodol yn ei strategaeth gorfforaethol. Mae hyn wedi gosod seiliau addas i'r broses o wella. O fewn cyfnod byr i ddiwedd yr arolygiad, fe fabwysiadodd yr awdurdod bolisi diogelu corfforaethol priodol. Mae hyn wedi arwain at ddatblygu a mabwysiadu polisïau cyfatebol ar gyfer bron pob gwasanaeth.

Mae'r adroddiad yn codi pwynt gweithredu pellach ym maes monitro cyflawni'r polisi diogelu corfforaethol er mwyn galluogi uwch-reolwyr a'r paneli i :

...farnu i ba raddau y mae pawb sydd yn gweithio i'r awdurdod yn deall y gweithdrefnau a pholisïau yn glir ac yn eu gweithredu yn briodol ac effeithiol.

Bydd Estyn yn dychwelyd yn ystod tymor addysgol hydref 2014 i asesu cynnydd cyffredinol y gwaith ar weithredu'r polisïau diogelu ac yn arbennig y dulliau o fonitro ymwybyddiaeth a gweithredu aelodau a staff o'r polisïau diogelu corfforaethol.

Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Plant ac Oedolion

Yr hyn sydd wedi ei wireddu yn ystod y flwyddyn:

1. Cafodd y Polisi Diogelu Corfforaethol ei fabwysiadu gan Gabinet y Cyngor ar 30/3/2013. Mae'r polisi corfforaethol yma a'r polisiau adrannol priodol yn eu lle ac ar gael i staff drwy mewnrwyd y Cyngor.
2. Mae cyfres o weithdai codi ymwybyddiaeth wedi cael eu darparu – un ar gyfer aelodau a chwech ar gyfer uwch reolwyr a rheolwyr canol. O ganlyniad, bu 25 o aelodau a 200 o reolwyr yn y sesiynau ar eu cyfer. Mae'n fwriad cynnal dwy sesiwn ychwanegol ar gyfer rheolwyr. Hefyd, mae bwletin gwybodaeth wedi ei ddarparu ar gyfer rheolwyr i raeadru gwybodaeth ar ddiogelu i'w staff. Mae pecynnau hyfforddiant electronig hefyd wedi eu datblygu.
3. Mae ffyrdd o asesu dealltwriaeth aelodau a staff o faterion diogelu yn cael eu datblygu.
4. Mae'r broses o adolygu polisiau drwy'r Panel Gweithredol Diogelu ac yna ymlaen am gymeradwyaeth i'r Panel Strategol Diogelu eisoes wedi cychwyn ar ei gylch adolygu cyntaf.

Datblygodd y Panel Diogelu Strategol Gynllun Gweithredu sydd wedi ei rannu yn feysydd gwaith, fel a ganlyn:

- 1. Sicrhau dealltwriaeth o weithdrefnau a pholisiau diogelu corfforaethol o fewn y Cyngor.**
 - i. Cafodd y Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion a'r Panel Gweithredol Diogelu Plant ac Oedolion eu sefydlu yn Nhachwedd 2012 er mwyn sicrhau datblygu'r polisiau a'r gweithredu angenrheidiol o fewn maes diogelu. Mae aelodaeth y Panel Strategol yn cynnwys Aelodau'r Cabinet; Aelod Cabinet Gofal, Aelod Cabinet Addysg, Aelod Cabinet Gwynedd Iach a Phlant a Phobl Ifanc sydd hefyd yn Aelod Arweiniol Plant a Phobl Ifanc; Cyfarwyddwr Corfforaethol a Chyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Chyfarwyddwr Corfforaethol a Swyddog Arweiniol Plant a Phobl Ifanc a Phenathiaid Adrannau.
 - ii. Mae'r Panel Strategol Diogelu yn arwain ar osod y cyfeiriad strategol gan ddelio gyda materion ymarferol sy'n gofyn mewnbwn ar y lefel uchaf. Mae'r Panel Gweithredol yn cynnwys rheolwyr dynodedig o holl adrannau'r Cyngor ac yn datblygu gwaith yn ôl y cyfeiriad sy'n cael ei osod gan y Panel Strategol.
- 2. Sicrhau ymwybyddiaeth a chydymffurfiaeth o'r 'Polisi a Chanllawiau Diogelu Plant ac Oedolion' corfforaethol.**
 - i. Cafodd y Polisi Corfforaethol ei gymeradwyo gan Gabinet Cyngor Gwynedd ar 30/3/13. Bydd y polisi yn cael ei adolygu yn rheolaidd bob blwyddyn. Cafodd y polisi corfforaethol ei adolygu eleni ym mis Mai 2014.
 - ii. Mae pob adran yn y Cyngor wedi cynhyrchu a chadarnhau eu polisi diogelu adrannol. Bydd y rhain hefyd yn cael eu hadolygu yn flynyddol gan y Panel Strategol. O fewn pob adran penodwyd un rheolwr yn " berson dynodedig " a'r

Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Plant ac Oedolion

rheolwr yma fydd yn arwain ac yn bwynt cyswllt yn y maes diogelu o fewn yr Adran arbennig honno.

- iii. Mae drafft o bamffledi a phosteri gwybodaeth yn cael eu datblygu ar hyn o bryd gyda'r bwriad o'u cyhoeddi erbyn dechrau Medi 2014.
- iv. Mae rhaglen gyfrifiadurol CETIS yn cael ei defnyddio i ymgyswrtu staff â pholisïau'r Cyngor ac mae'r polisi diogelu wedi ei osod arno gyda'r disgwyliad y bydd pob aelod o staff yn ymgyswrtu â'r polisi drwyddo. Mae 350 o staff wedi dilyn yr hyfforddiant ar-lein hyd yma.
- v. Mae'r System Gweithlu Diogel sy'n sicrhau fod yr holl staff sydd angen gwiriad cyflogaeth wedi ei osod yn ei le ac yn weithredol. Mae Protocol Gweithredu'r System Gweithlu wedi ei ddatblygu a'i gymeradwyo. Mae hyfforddiant ar y system sy'n cynnwys y modiwl Gweithlu Diogel, wedi ei drefnu ar gyfer pob aelod o'r staff rheoli gan gynnwys yr Uwch Reolwyr a'r Rheolwyr Canol.

3. Darparu hyfforddiant diogelu ar gyfer aelodau, staff a rheolwyr.

- i. Mae hyfforddiant Lefel 1 plant wedi ei ddarparu drwy raglen e-ddysgu ers mis Chwefror 2014 a disgwyliar i holl staff y cyngor fod wedi ei gyflawni'n llwyddiannus. Bydd pob aelod o staff yn ail gyflawni'r rhaglen 'hyfforddiant gloywi' bob tair blynedd.
- ii. Mae cynnwys sesiynau hyfforddiant Lefel 1 oedolion yn cael eu datblygu ar y cyd rhwng yr Uned Datblygu Gweithlu, Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, a'r Gwasanaeth Dysgu a Datblygu Corfforaethol.
- iii. Cynhaliwyd sesiynau hyfforddiant ar 'Rheoli Honiadau o Gam-drin Proffesiynol' ym mis Chwefror a Mawrth 2013 ac ym mis Ionawr 2014 ar gyfer gweithwyr proffesiynol asiantaethau partner gan Fwrdd Lleol Diogelu Môn a Gwynedd.
- iv. Cafodd sesiwn hyfforddiant diogelu ar gyfer aelodau ei gynnal ar Mai'r 7fed, 2014.

4. Cymeradwyo, dosbarthu a sicrhau ymwybyddiaeth o 'Bolisi a Chanllawiau Diogelu'r Gwasanaeth Addysg'

- i. Cafodd y Polisi Amddiffyn Plant ei ddiwygio, ei ail-gyflwyno i ysgolion a'i ddosbarthu ymysg timau canolog yr Awdurdod Lleol. Mae trefniadau cadarnhau'r polisïau a'r hyfforddiant yn eu lle ar gyfer staff ac ysgolion drwy gyfrwng y penaethiaid.
- ii. Bydd pob gweithiwr o fewn y gyflogres addysg yn derbyn hyfforddiant lefel 1, un ai'n uniongyrchol neu drwy Educare, rhaglen hyfforddiant cyfrifiadurol ar-lein. Cyflogres newydd arlwygo a glanhau wedi trosglwyddo i fod o dan ofal yr adran addysg o Chwefror 2013 ymlaen ac mae rhaglen hyfforddi mewn lle i hyfforddi'r gyflogres newydd. Mae Gwasanaeth Dysgu a Datblygu y Cyngor yn datblygu adnodd hyfforddi ar-lein ddwyieithog fydd ar gael i bawb. Unwaith y bydd hwn yn ei lle ni fydd angen defnyddio Educare.

Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Plant ac Oedolion

- iii. Cafodd cyfres o ddyddiadau hyfforddiant mewn swydd diwrnod llawn Lefel 2 eu cynnal yn ystod 2012-13, ac mae rhaglen 2013-2014 yn weithredol ar hyn o bryd. Cafodd y rhain eu cynnal gan ymgynghorydd allanol a Swyddog Grwpiau Bregus yr adran, yn ogystal â'r Cyn Uwch Reolwr Addysg sy'n gyfrifol am Ddiogelu. Mae pob Pennaeth a Llywodraethwr Dynodedig Amddiffyn Plant wedi'u gwahodd. Mae dros 90% o staff yr Adran Addysg wedi mynychu'r hyfforddiant hyd yma, gyda'r gweddill yn mynychu eleni.
- iv. Mae swyddogion perthnasol yr Adran wedi mynychu hyfforddiant lefel 3 ac mae rhaglen Lefel 3 pellach yn cael ei drefnu eleni i reolwyr eraill

5. Sicrhau awdit blynyddol annibynnol o ansawdd gweithdrefnau Diogelu ac Amddiffyn Plant mewn ysgolion,

- i. Cafodd cynllun Sir Caerfyrddin o asesu parodrwydd i ymateb i anghenion diogelu o fewn y gyfundrefn addysg ei addasu ar gyfer ymweliadau monitro sampl o 11 o ysgolion yn ystod tymor yr haf. Cafodd ysgolion eu rhagrybudd o fwriad yr awdurdod i gynnal yr awdit drwy gyfrwng grwpiau strategol uwchradd a chynradd tymor yr Hydref 2013.
- ii. Bydd pob ysgol ymwelwyd â hi yn derbyn adroddiad a chynllun gweithredu ac amserlen ar gyfer gweithredu ar yr argymhellion. Bydd adroddiad cyfansawdd yn cael ei ddarparu i'r Adran Addysg, gydag argymhellion i'w bwydo i'r cynllun gweithredu Diogelu adrannol. Bydd hefyd yn adrodd i'r Panel Strategol ac i'r Panel Gweithredol. Disgwylir yr adroddiad erbyn diwedd Mehefin 2014.

6. Sicrhau awdit blynyddol annibynnol o ansawdd gweithdrefnau Diogelu ac Amddiffyn Plant ar draws adrannau a gwasanaethau, drwy samplu gweithdrefnau gweithredol Diogelu.

- i. Mae ymgynghorydd allanol wedi ei chomisiynu i gynnal gwaith awdit ar ansawdd gweithdrefnau diogelu adrannau'r Cyngor. Disgwylir i'r adroddiad fod ar gael erbyn Gorffennaf 2014.

7. Sicrhau fod y flaenoriaeth i faes Diogelu Plant ac Oedolion yn cael eu hadlewyrchu yng Nghynllun Strategol y Cyngor

- i. Mae'r flaenoriaeth strategol i faes Diogelu Plant ac Oedolion i'w weld yng Nghynllun Strategol 2014-17 yn GOF2: Diogelu Plant ac Oedolion.

8. Aelodau Arweiniol yn derbyn tystiolaeth o berfformiad corfforaethol / trawsadrannol y Cyngor parthed materion diogelu plant ac oedolion.

- i. Mae Aelodau'r Cabinet sydd â chyfrifoldebau am feysydd Gofal Cymdeithasol a Phlant a Phobl Ifanc yn aelodau o'r Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion. Cadeirydd y Panel yw'r aelod Gwasanaethau Cymdeithasol ac Iechyd (Strategol). Bydd y Panel yn derbyn adroddiadau ar sail dangosyddion sy'n cael eu datblygu ar gyfer ei gyfer.

Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Plant ac Oedolion

- ii. Mae'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol, y Pennaeth Addysg a'r Pennaeth Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yn aelodau o Fwrdd Diogelu Môn a Gwynedd.

9. Cefnogi swyddogaethau a dyletswyddau'r Cyfarwyddwr Statudol (Gwasanaethau Cymdeithasol) o fewn y Cyngor.

- i. Mae gwaith diogelu plant ac oedolion yn rhan o ofyniad statudol y Cyfarwyddwr Statudol ond yn ddyletswydd ar y Cyngor yn ei gyfanrwydd. Mae gwaith y Panel Strategol yn dangos cefnogaeth adrannau ar draws y Cyngor i'r dyletswyddau hyn.
- ii. Mae Adroddiad y Cyfarwyddwr Statudol yn cael ei ryddhau'n flynyddol. Mae cyfeiriad penodol at y gwaith diogelu yn y rhagair ac yn fwy manwl ar dudalen 17 yn adroddiad 2012-13.
- iii. Bydd adroddiad blynyddol y Panel Strategol sy'n amlygu gweithgaredd yn y maes yn cael ei ryddhau ym mis Gorffennaf 2014.

10. Rhannu gwybodaeth am weledigaeth, blaenoriaethau a pholisïau'r Panel Diogelu

- i. Drwy gyfrwng y Paneli Strategol Diogelu a'r Panel Gweithredol Diogelu mae'r weledigaeth, blaenoriaethau a pholisïau'r Panel Diogelu wedi cael eu lledu i reolwyr a staff y Cyngor drwy gyfrwng dogfennau polisi a hyfforddiant. Mae diweddariad o'r Llawlyfr Caffael fydd yn cael ei ryddhau ym mis Mehefin yn rhoi cyfarwyddyd i staff y Cyngor wrth gomisiynu ac i'r cyrff sydd yn darparu gwasanaethau i'r Cyngor o'r disgwyliadau arnynt hwy ym maes diogelu

11. Cryfhau'r cysylltiadau rhwng y Bwrdd Lleol Diogelu Plant a gwasanaethau o fewn y Cyngor

- i. Cafodd adroddiad Ôl arolwg Estyn ei gyflwyno i'r Bwrdd Lleol Diogelu Plant Môn a Gwynedd ym Medi 2013. Mae'r Cyfarwyddwr Corfforaethol Statudol, Pennaeth Gwasanaethau Plant a Chefnogi Teuluoedd a Phennaeth yr Adran Addysg yn aelod o'r Bwrdd Lleol.

12. Trefniadau comisiynu neu reoleiddio gwaith gyda phlant a phobl ifanc y Cyngor gan asiantaethau/cyrff eraill.

- i. Comisiynwyd adroddiad gan Archwilio Mewnol i asesu'r anghenion ar gyfer datblygu ymarfer da o fewn y maes comisiynu a chaffael. O ganlyniad, sefydlwyd Grŵp Tasg Caffael a Chytundebau sydd wedi llunio diweddariad i'r Llawlyfr Caffael. Bydd y Llawlyfr Caffael yn cael ei gyhoeddi ym mis Mehefin 2014 ac yn cynnwys:
 - arweiniad cyson ar faterion diogelu
 - atodiad penodol ar ddiogelu (cynnwys cymalau safonol ac ystyriaethau yn y broses caffael)
 - atodiad penodol ar fonitro'r gofynion diogelu mewn cytundebau.

Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Plant ac Oedolion

13. Cronfa ddata corfforaethol, integredig sy'n cofnodi holl staff y Cyngor sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc.

- i. Comisiynwyd gwaith gan Archwilio Mewnol i asesu gweithdrefnau a phrosesau gwiriadau DBS ac ar sail y gwaith hwnnw gwnaed gwelliannau i'r broses gwiriad Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (DBS - Disclosure and Barring Service).
- ii. Cafodd Cronfa Ddata Gweithlu Diogel ei sefydlu i sicrhau fod yr holl staff sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc ac oedolion bregus wedi eu hadnabod fel rhai sydd angen gwiriad DBS. Mae cyfres o sesiynau hyfforddi wedi eu cynnig i reolwyr er mwyn esbonio sut mae'r system yn gweithio.

14. Sicrhau bod trefniadau a gweithdrefnau ar gyfer diogelu Oedolion yn sgil argymhellion adolygiad Winterbourne

- i. Mae dadansoddiad o'r sefyllfa gyfredol wedi ei gyflwyno i'r Panel Strategol a gwaith pellach gyda'r Gwasanaeth Oedolion ac asiantaethau partner yn cael ei wneud i sicrhau fod argymhellion adroddiad Winterbourne yn cael eu gwireddu yng Ngwynedd.

Effaith y strategaeth

- i. Mae'n ddyddiau cynnar ar fesur effaith y strategaeth ond mae adborth gan swyddogion dynodedig yr adrannau yn awgrymu fod, er enghraifft, penaethiaid ysgolion yn llawer mwy ymwybodol o faterion diogelu ers y datblygiadau ym maes addysg y mae'r adroddiad yn cyfeirio ato. Mae hyn hefyd yn sylw cyffredin gan y swyddogion dynodedig fod dealltwriaeth o faterion diogelu wedi cynyddu yn sgil y cyfarfodydd codi ymwybyddiaeth ymhlith uwch-reolwyr a rheolwyr y Cyngor..
- ii. Bydd gennym fwy o dystiolaeth o effaith y strategaeth yn sgil yr awdit blynyddol o adrannau'r cyngor a'r ysgolion fel y nodwyd ym mhwynt 5, 6 a 7.
- iii. Bydd y gwaith ar ddatblygu mesuryddion ymwybyddiaeth nodwyd ym mhwynt 8 ar ddatblygu mesuryddion yn cynorthwyo'r Panel i fesur effaith y strategaeth a bod staff yn ymateb yn briodol ni faterion diogelu.

Argymhellion

- i. Bod gwaith y Panel Strategol Diogelu Plant ac Oedolion hyd yma yn cael ei gydnabod a bod sylwadau Estyn ar y cyrhaeddiad yn cael ei nodi.
- ii. Bod angen i'r Panel gadarnhau gwaith cyflawnwyd hyd yma a sicrhau fod gwaith ar osod trefniadau cadarn a chllir ar y lefel o hyfforddiant priodol ar gyfer aelodau a staff yn cael eu cwblhau'n fuan a bod holl aelodau a staff yn cymryd rhan mewn sesiynau codi ymwybyddiaeth neu hyfforddiant sy'n briodol ar gyfer eu rôl.
- iii. Bod angen sicrhau fod adborth lleol a chenedlaethol y rheoleiddwyr yn sgil eu hymweliadau diweddar yn cael eu nodi a'u cynnwys lle'n briodol o fewn y strategaeth a'r rhaglen waith.

Diwedd glo

Cyflwynir yr adroddiad yma er mwyn rhoi blas ar weithgareddau sy'n digwydd ym maes diogelu o fewn y Cyngor. Mae pwyslais y gwaith ar y ffaith mai cyfrifoldeb

Adroddiad Blynyddol Panel Strategol Plant ac Oedolion

corfforaethol yw diogelu ac nid ar gyfer yr Adran Addysg ac Adran Gwasanaethau Cymdeithasol yn unig.

ADRODDIAD I'R CABINET

10 Mehefin 2014

Aelod Cabinet: Cyngorydd John Wyn Williams

Pwnc: Canllaw Cynllunio Atodol (CCA) Ynni Gwynt ar y Tir

Swyddog cyswllt: Bob Thomas Arweinydd Tîm (Tai a Chymunedau) Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd (01286) 685 000 (est 7000)

bobthomas@gwynedd.gov.uk

Y penderfyniad a geisir

Bod y newidiadau a argymhellir yn cael eu hymgorffori yn y CCA a'i fod yn cael ei fabwysiadu gan y Cyngor i gael ei ddefnyddio fel ystyriaeth berthnasol wrth ymdrin â cheisiadau cynllunio am Dyrbinau Gwynt ar y Tir o fewn Ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd.

Yn ogystal gofynnir am hawl dirprwyedig i gywiro unrhyw wallau ieithyddol ac ail rifo paragraffau o fewn y ddogfen derfynol cyn ei fod yn cael ei argraffu a'i osod ar safle we y Cyngor, yn y swyddfeydd perthnasol ac mewn llyfrgelloedd cyhoeddus.

Barn yr aelod lleol

Dim yn berthnasol

Cyflwyniad

Mae Canllaw Cynllunio Atodol (CCA) yn ffordd o nodi canllawiau mwy manwl ynglŷn â'r ffordd y bydd polisiâu cynllun yn cael eu defnyddio mewn amgylchiadau neu feysydd penodol. Felly ni ellir ei ddefnyddio i greu **polisi newydd**. Proses y cynllun datblygu yw'r dull o gynhyrchu polisi newydd ar gyfer pwnc penodol, a'r broses o baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol ar Cyd (Gwynedd a Môn) fyddai hynny yn yr achos yma.

Os caiff ei fabwysiadu bydd y ddogfen hon yn ategu'r polisiâu yng Nghynllun Datblygu Unedol Gwynedd 2009. Bydd y CCA yn ystyriaeth berthnasol wrth ymdrin a cheisiadau presennol ac i'r dyfodol hyd nes y bydd y cynllun uchod yn cael ei ddisodli gan y Cynllun Datblygu Lleol ar y

Cyd a fabwysiedir ac/ neu unrhyw CCA perthnasol y gellir ei lunio i gefnogi ei bolisiau.

Cafwyd cyfnod o ymgynghoriad cyhoeddus ar ddogfen ddrafft o'r CCA rhwng 13 Rhagfyr 2012 a 31 Ionawr 2013. Arweiniodd hyn at 80 o ymatebion efo oddeutu 680 o sylwadau unigol.

Yn dilyn dadansoddiad o'r ymatebion yma, gwybodaeth newydd a newid mewn amgylchiadau, argymhellwyd nifer o newidiadau arfaethedig i'r CCA. Oherwydd y nifer o newidiadau a'r diddordeb cyhoeddus, cafwyd hawl dirprwyedig i gynnal cyfnod pellach o ymgynghoriad cyhoeddus ar y newidiadau arfaethedig yma. Cafwyd ymgynghoriad ar y newidiadau arfaethedig yma rhwng 12 Rhagfyr 2013 a 6 Chwefror 2014.

Mae'r adroddiad yma, ynghyd ag atodiadau wrth gefn, yn amlinellu'r prif faterion a godwyd ynghyd ag ymateb swyddogion i rhain a sut cafodd y ddogfen ei newid yng ngoleuni hyn.

Gellir gweld copi o'r Drafft Ymgynghorol Gwreiddiol a'r Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd ar safle we y Cyngor, gweler y linc isod:

http://www.gwynedd.gov.uk/gwy_doc.asp?cat=7981&doc=29550&Language=2&p=1&c=1

Rhesymau dros argymell y penderfyniad

Mae'r CCA yn amlinellu'r materion sydd eu hangen/ neu sy'n ddelfrydol i'w gyflwyno efo cais ynghyd a'r gwahanol ystyriaethau wrth ddelio efo'r math yma o geisiadau. Golyga hyn ei fod o help i ymgeiswyr, swyddogion, y pwyllgor cynllunio a'r cyhoedd i ddeall oblygiadau'r fath geisiadau.

Oherwydd hyn buasai mabwysiadu'r CCA yn golygu y gellid rhoi pwysau iddo fel ystyriaeth berthnasol wrth ddelio efo ceisiadau cynllunio am dyrbinau gwynt ar y tir.

Ystyriaethau perthnasol

Isod mae crynhoad o'r prif faterion sydd wedi codi yng nghyd destun sylwadau ar y CCA. Fe ddylid hefyd cyfeirio tuag at Atodiad 'A' sydd yn crynhoi y materion fesul pennod a Atodiadau 'B' a 'C' sydd yn cynnwys yr holl sylwadau a godwyd yn ystod y ddau gyfnod o ymgynghoriad cyhoeddus.

Tra bod yna nifer sylweddol o sylwadau ar holl agweddau o'r CCA, isod mae'r prif faterion sydd wedi cael ystyriaeth wrth greu y fersiwn terfynol:

1] Canllaw Clir – Mae nifer o sylwadau ar wahanol feysydd yn dweud nad oes canllaw ddigon clir o fewn y ddogfen e.e. beth yw maint y datblygiad, pryd mae mwy o bwysau i'w roi i ddatblygiad ynni adnewyddol yn hytrach nag i warchod y tirwedd.

Oherwydd bod yna nifer helaeth o wahanol fathau o amgylchiadau i'w ystyried efo ceisiadau o'r fath e.e. lleoliad, maint ayb ni ellir greu canllaw sydd yn or-gaeth. Yn hytrach mae'r CCA yn codi ymwybyddiaeth o'r gwahanol faterion i'w hystyried a'r math o dystiolaeth sydd ei angen i gyfiawnhau'r fath ddatblygiadau.

2] Uchafswm Uchder Tyrbinau – Ceir nifer o sylwadau yn gofyn am gyfyngiad ar uchder tyrbinau o fewn yr ardal Cynllunio. Yn benodol mae hyn ar gyfer greu byffer i'r AHNE a Pharc Cenedlaethol Eryri. Fodd bynnag ni gafodd sail tystiolaeth ei gyflwyno i gefnogi y ffigyrau uchafswm yma.

Pan gyflwynwyd ardal fel byffer tebyg i AHNE yn CCA Ynys Môn cafwyd gwrthwynebiad gan Cyngor Cefn Gwlad Cymru (CCGC) (sydd nawr yn rhan o Cyfoeth Naturiol Cymru) i hyn, oherwydd gall effaith tyrbinau gwynt ymestyn yn bellach na phellter a gyflwynir fel byffer oherwydd natur datblygiad a/neu natur y tirwedd mewn safle penodol.

Oherwydd prinder tystiolaeth nid yw'r swyddogion o'r farn ei bod yn briodol cyflwyno'r fath gyfyngiadau. Fodd bynnag mae'r Cyngor ar y cyd efo Parc Cenedlaethol Eryri a Chyngor Môn wedi comisiynu gwaith ar Astudiaeth Sensitifrwydd a Chapasiti. Bydd y gwaith yma yn bwydo mewn i'r broses o baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd ac yn adnabod a gwarchod ardaloedd sensitif ac arbennig rhag datblygiadau amhriodol. Gall hyn arwain at gyfiawnhad dros beidio a chael datblygiadau o faint penodol o fewn rhai rhannau o'r Sir o safbwynt cymeriad y tirwedd a bydd hyn yn ystyriaeth berthnasol wrth ddelio efo ceisiadau cynllunio. Cytunir y dylid cyfeirio tuag at y gwaith yma o fewn y CCA (disgwylir canfyddiadau y gwaith yma erbyn Haf 2014).

3] Effaith Sŵn a Phellteroedd Gwahanu – Ceir gwrthwynebiadau yn datgan fod y CCA yn camddefnyddio'r canllawiau ETSU-R-97 yn ogystal i wrthwynebiadau yn cwestiynu priodoldeb defnyddio ETSU-R-97.

Mae ceisiadau tyrbinau gwynt yn cael eu hasesu ar sail safle penodol ac mae TAN 8 yn argymhell defnyddio ETSU-R-97. Canllaw yn unig yw ETSU-R-

97 a mater i'r Awdurdod Lleol yw dehongli'r ddogfen a gosod y terfynau sydd fwyaf addas i'w ardal. Mae'r Awdurdod Lleol wedi dewis dehongliad llym o ETSU-R-97 i gymryd i ystyriaeth yr ansicrwydd a'r lefelau sŵn cefndir hynod isel sy'n bodoli yn yr ardal.

Ar gyfer pellteroedd gwahanu mae yna wrthwynebiadau eisiau cynyddu'r pellteroedd o 10 gwaith uchder y tyrbîn i 500m neu 20 gwaith uchder y tyrbîn prun bynnag sydd fwyaf. Hefyd ceir gwrthwynebiadau y dylid egluro yn gliriach os mae pwrpas y rhan Agosrwydd yn rhan 7.9 o'r CCA yw ar gyfer sbarduno gofyn am gwblhau Asesiad Mwynderau Preswyl (RAA) yn ogystal a thynnu allan y gair 'lleiaf' o'r rhan yma.

Ym Mai 2012, ystyriodd Pwyllgor Deisebau Cynulliad Cenedlaethol Cymru y mater o "Reoli Sŵn o Dyrbinau Gwynt" ac argymhellodd gynyddu'r pellter gwahanu rhwng preswylfeydd a thyrbînau gwynt i 1500m o dan amgylchiadau penodol. Ymatebodd Llywodraeth Cymru drwy wrthod yr argymhelliad hwn ym mis Gorffennaf 2012 gan nodi bod "TAN 8 yn nodi bod "500m yn cael ei ystyried ar hyn o bryd yn bellter gwahanu nodweddiadol rhwng tyrbîn gwynt ac eiddo preswyl er mwyn osgoi effeithiau sŵn annerbyniol, fodd bynnag, pan gaiff ei ddefnyddio mewn modd anhyblyg gall arwain at ganlyniadau ceidwadol ac felly cynghorir rhywfaint o hyblygrwydd ", felly byddem yn disgwyl i'r pellteroedd gwahanu sydd i'w penderfynu yn lleol gael eu seilio ar asesiad trylwyr o effeithiau lleol." Felly mae safbwynt Llywodraeth Cymru yn cefnogi yr ymateb lleol o fewn y CCA, sydd yn argymhell ymateb 'cais wrth gais' er mwyn ystyried ffactorau safle penodol sydd yn berthnasol at ddiben pob cais.

Pwrpas rhan 7.9 o'r CCA yw i adnabod pellteroedd ble bydd rhaid ystyried yr angen am Asesiad Mwynderau Preswyl (RAA) felly fe gytunwyd i gyflwyno newid arfaethedig ar gyfer hyn a thynnu allan y gair 'lleiaf' allan o'r rhan yma o'r CCA.

4] Uchafswm maint Pŵer o Ddatblygiadau – Ceir dadleuon bod cyfyngu datblygiadau i 5MW yn groes i ganllaw yn Polisi Cynllunio Cymru (PCC) sydd yn hyrwyddo datblygiadau hyd at 25MW. I'r gwrthwyneb ceir dadleuon bod datblygiadau hyd at 5MW yn rhy fawr a dylid ystyried datblygiadau llawer yn llai.

Mae ffigur 12.2 yn PCC yn cyfeirio tuag at Graddfa Datblygiad yr Awdurdodau Lleol o rhwng 5MW a 25MW, a Graddfa Llai na Graddfa'r Awdurdod Lleol rhwng 50kw a 5MW. Mae paragraff 2.13 o TAN8 yn datgan buasai Llywodraeth Cymru yn cefnogi cyflwyno polisiau sydd yn

cyfyngu ar ddatblygiadau mwy na 5MW i Ardaloedd Chwilio Strategol a/neu safleoedd tir llwyd trefol / diwydiannol.

Oherwydd newidiadau i PCC cafwyd llythyr gan y Gweinidog Amgylchedd, Cynaliadwyedd a Thai ar y pryd yn Chwefror 2011 yn nodi'r materion yn TAN8 a ddisodlwyd ers 2005. Nid oedd hwn yn cyflwyno unrhyw newid i paragraff 2.13 a gyfeirir tuag ato uchod.

Cafwyd llythyr pellach gan y Gweinidog yr Amgylchedd a Datblygu Cynaliadwy yn Gorffennaf 2011 oedd yn cyfeirio tuag at uchafswm datblygiad o fewn Ardaloedd Chwilio Strategol. Ar gyfer y tu allan i'r rhannau yma mae'n dweud "...Rhagwelir y bydd y 300MW sy'n weddill yn dod o gyfuniad o ddatblygiadau o dan 25MW, safleoedd tir llwyd yn ogystal â chynlluniau lleol a chymunedol a chyfraniad gan ficrogynhyrchu...". Tra cyfeirir tuag at ddatblygiadau hyd at 25MW o wahanol ffynonellau ni yw'n datgan bod hyn yn disodli TAN8 ac yn benodol paragraff 2.13. Yn wir mae'r llythyr yn cadarnhau cefnogaeth i TAN8 "...Mae Llywodraeth Cymru'n parhau'n hollol ymrwymedig i'w pholisïau cynllunio sydd wedi eu cynnwys ym Mholisi Cynllunio Cymru a Nodyn Cyngor Technegol 8..."

Yn Ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd ceir poblogaeth wedi ei ddisbarthu ar wasgar o fewn rhai o dirluniau mwyaf godidog y Deyrnas Unedig, efo nifer o ddynodiadau tirwedd ac rhan helaeth o'r ardal yn ffinio Parc Cenedlaethol Eryri. Yn ogystal mae yna oddeutu 7.1 miliwn o ymwelwyr yn ymweld a Gwynedd pob blwyddyn. Oherwydd hyn ac yn unol efo paragraff 2.13 o TAN8 argymhelliad swyddogion yw i barhau i gyfyngu ffermydd gwynt newydd i uchafswm o 5MW (heblaw am rhai ar safleoedd tir llwyd trefol / diwydiannol sydd efo uchafswm o 25MW).

Wedi ystyried dyletswyddau o dan deddf Cydraddoldeb 2010 a'r natur a warchodir o dan y ddeddf ynghyd a tystiolaeth o geisiadau cynllunio blaenorol ni deimlwyd fod angen am effaith cydraddoldeb. Mi all materion cydraddoldeb fod yn ystyriaeth efo ceisiadau unigol ac angen bod ystyriaeth yn cael ei roi i hyn.

Camau nesaf ac amserlen

Os ceir penderfyniad gan y Cabinet i fabwysiadu'r CCA yna bydd yn cael ei ddefnyddio fel Ystyriaeth berthnasol wrth ddelio efo ceisiadau am Ynni Gwynt ar y Tir o ddyddiad y Cyfarfod yma.

Barn y swyddogion statudol

Y Prif Weithredwr: Mae'n amlwg bod ceisiadau cynllunio sy'n gysylltiedig ag ynni gwynt yn aml yn gynhennus ac yn denu barn gwahanol iawn gan bobl o fewn a thu hwnt i'w cymunedau. Mewn cyd-destun felly, mae cael canllaw cynllunio sydd mor glir â phosib yn bwysig eithriadol. Mae'n amlwg o'r nifer o ymatebion a gafwyd i'r ymgynghoriad ar y canllaw bod cryn ddiddordeb yn y mater ac, nid yn annisgwyl, mae nifer o sylwadau yn mynegi safbwyntiau gwahanol. Mae'n anorfod felly na all y canllaw blesio pawb mewn maes sydd yn denu barn mor wahanol ond mae'n ceisio cynnig arweiniad cliriach ar y mater.

Y Swyddog Monitro: Bwriad y Canllaw ydi rhoi arweiniad a chymorth i ymgeiswyr ac mae'n ffurfiol ystyriaeth gynllunio berthnasol wrth benderfynu ar geisiadau. Nid yw'n bosib iddo ffurfio polisi newydd ac nid oes modd chwaith iddo fod yn gwbl gaeth a phendant ar fanylion ceisiadau gan fod raid trin pob cais ar ei haeddiant. 'Rwy'n fodlon o safbwynt priodoldeb fod y ddogfen yn taro'r cydbwysedd cywir rhwng y materion hyn.

Y Pennaeth Cyllid: Dim i'w ychwanegu o safbwynt priodoldeb ariannol.

Atodiadau

Atodiad A – Crynhoad o'r Prif Faterion a godwyd trwy'r Ymgynghoriad Cyhoeddus.

Atodiad B – Tablau Cyflawn o'r sylwadau i'r Ymgynghoriad Gwreiddiol.

Atodiad C – Tablau Cyflawn o'r sylwadau ar y Newidiadau Arfaethedig.

Atodiad CH – Copi o'r CCA i'w Fabwysiadu.

Atodiad A – Crynodeb o'r Prif Faterion a godwyd trwy Ymgynghoriad Cyhoeddus

Cefndir

Mae'r atodiad yma yn crynhoi ar gyfer bob pennod yn y CCA:

- y prif faterion a godwyd yn ystod yr ymgynghoriad cyhoeddus;
- ymateb swyddogion i rhain;
- Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd;
- Crynhoad o'r prif faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad ar y newidiadau yma;
- Ymateb swyddogion i rhain;
- Crynhoad o newidiadau i'r Bennod yn y fersiwn derfynol.

Fe ddylid darllen yr atodiad yma ar y cyd efo Atodiad 'B' sydd yn cynnwys tablau cyflawn o'r holl sylwadau i'r **Ymgynghoriad Gwreiddiol** ac ymateb y Cyngor iddynt ac Atodiad 'C' sydd yn cynnwys tablau cyflawn o'r holl sylwadau ar y **Newidiadau Arfaethedig** sydd wedi ei derbyn ac ymateb y Cyngor i'r sylwadau yma.

Ceir copi o'r CCA i'w fabwysiadu yn Atodiad 'CH'.

Pennod 1 – Cyflwyniad	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	Dim materion sylweddol yn cael eu codi.
Ymateb Swyddogion i rhain	Dim yn berthnasol.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Y Cyngor wedi cyflwyno 2 Newid Arfaethedig yn y bennod yma, sef paragraff yn cadarnhau pwysau wrth ddelio efo cais a phwynt bwled bellach ar gyfer Amcan y CCA.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	Ni yw'r term 'amgylchiadau presennol' yn briodol.
Ymateb Swyddogion i rhain	Cytuno efo hyn.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Tynnu allan y term yma hefyd newid y Cyflwyniad i adlewyrchu'r ffaith mae hwn yw'r CCA sydd wedi ei fabwysiadu.

Pennod 2 – Cefndir	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Cwestiynu faint o swyddi sydd yn cael eu creu yn yr ardal o dyrbeini gwynt. • Honni y profwyd nad yw tyrbinau gwynt yn cyfrannu tuag at leihau carbon atmosfferig. • Dylid diweddarau'r tabl am y nifer o geisiadau yn yr ardal. • Angen gwneud yn glir pryd bydd mwy o

ATODIAD A – CRYNHOAD O'R PRIF FATERION

Pennod 2 – Cefndir	
	bwysau yn cael ei roi i ddatblygiad ynni adnewyddol a phryd i warchod y dirwedd.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Cyflwyno newid arfaethedig i baragraff 3.16 i amlinellu beth yw'r nifer o swyddi y gellid eu cael o ynni adnewyddol. • Dim tystiolaeth wedi ei dderbyn ar gyfer y sylwadau nad yw tyrbinau yn cyfrannu tuag at leihau carbon atmosfferig a swyddogion heb ddod ar draws tystiolaeth chwaith. • Pwrpas y tabl oedd cyflwyno rhan o'r cyfiawnhad ar gyfer creu CCA, gan roi ciplun o'r sefyllfa ar y pryd. Dim bwriad i'w ddiweddarau. • Rhaid pwysu a mesur fesul cais i weld beth yw'r manteision ac effeithiau posib unrhyw gais
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Y Cyngor wedi cyflwyno 2 Newid Arfaethedig yn y bennod yma. Yr un sylweddol yw PC3 sef paragraff newydd ar sut mae newid hinsawdd wedi dylanwadu polisi cynllunio ar gyfer datblygiadau tyrbinau gwynt.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	Dylid cael mwy o ganllaw ar gyfer beth yw capasiti yr ardal i ymdopi efo tyrbinau gwynt yn yr ardal.
Ymateb Swyddogion i rhain	Bydd gwaith Asesu Sensitifrwydd a Chapasiti'r Tirwedd mae'r Cyngor wedi ei gomisiynu yn rhoi cyfarwyddyd pellach ar gyfer hyn.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Cynnwys cyfeiriad i'r gwaith Sensitifrwydd mewn paragraff newydd 7.5.8a.

Pennod 3 – Y Cyd-destun Polisi	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Angen sicrhau bod ymgysylltu efo'r gymuned yn cymryd lle. • Dylid cyfeirio tuag at y rhan o TAN8 sydd yn dweud na ddylai budd cymdeithasol ddylanwadu ar benderfyniadau cynllunio. • Angen pwysleisio mae'r CDU sydd yn cael blaenoriaeth dros bolisiau eraill. • Angen egluro beth yw ystyr 'bach' a 'cymunedol' ar gyfer y CCA. • Dylid cael asesiad o effaith tyrbinau ar dwristiaeth. • Dylid cyfeirio tuag at baragraff 3.7.2 o TAN6 sydd yn cefnogi ynni adnewyddol ar ffermydd.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Yn unol efo canllaw Cenedlaethol mae'r CCA yn hybu ymrwymiad cymunedol ond

Pennod 3 – Y Cyd-destun Polisi	
	<p>ni ellid ei orfodi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tra fod y Cyngor yn gefnogol i fudd cymunedol o fath ddatblygiadau mae pennod 11 yn datgan yn glir na ddylai budd cymunedol ddylanwadu ar benderfyniadau cynllunio. • Newid arfaethedig PC1 yn esbonio'r pwysau ddylid ei roi i'r CDU ac ystyriaethau perthnasol arall. • Newid arfaethedig PC20 yn rhoi fwy o esboniad o fewn pennod 6 ar gyfer beth yw tyrbîn bach a PC45 ar gyfer datblygiad cymunedol. • Dim tystiolaeth gadarn ar gyfer effaith ar dwristiaeth. Adroddiad diweddar (Chwefror 2014) i Lywodraeth Cymru gan regeneris yn dangos nad oes tystiolaeth bod effaith arwyddocaol ar dwristiaeth o ddatblygiadau ynni gwynt ar y tir. • Mae PC46 yn cyfeirio tuag at ddatblygiadau ar ffermydd.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwynwyd 4 Newid Arfaethedig yn y bennod yma. Y rhai sylweddol yw esboniad pellach ar gyfer gwaith Gwynedd Werdd ar gyfleoedd o ddatblygiadau Ynni Adnewyddol a disgrifiad o bwrpas yr AHNE.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	Sylw yn dweud y dylid esbonio yn gliriach beth yw cyfraniad tyrbînau gwynt ar y tir i ffigyrau adroddiad Gwynedd Werdd.
Ymateb Swyddogion i rhain	Cytuno y dylid esbonio hyn y gliriach.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Cyflwyno brawddeg ychwanegol yn esbonio beth yw cyfraniad Ynni Gwynt ar y Tir i'r ffigyrau yma

Pennod 4 – Nodweddion Ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Dylid cyfeirio tuag at Pen Llyn a'r Sarnau (PLAS) SAC. • Dim cyfeiriad tuag at Dirwedd Arbennig a Hanesyddol.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Mae dynodiad PLAS SAC ar gyfer cynefinoedd tanfor ac felly ddim yn berthnasol. • Cytuno y dylid cynnwys cyfeiriad tuag at Dirwedd Arbennig a Hanesyddol.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwynwyd 2 Newid Arfaethedig ar gyfer man newidiadau.
Prif Faterion a godwyd yn yr	Dim sylwadau.

ATODIAD A – CRYNHOAD O'R PRIF FATERION

ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	
Ymateb Swyddogion i rhain	Dim yn berthnasol.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Dim newidiadau pellach.

Pennod 5 – Ardaloedd o Gyfyngiadau	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Cefnogi dim tyrbinau yn yr AHNE. • Angen gwarchod gosodiad yr AHNE trwy greu byffer. • Dylid cyflwyno uchafswm penodol ar gyfer tyrbinau yn y Diwedd o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Polisi C26 yn glir yn dweud dim tyrbinau yn yr AHNE. • Cyfarwyddyd blaenorol gan CCGC (sy'n rhan o CNC rŵan) nad yw'n briodol i gyflwyno byffer i'r AHNE gan gall effaith cais ddibynnu fwy neu lai ar natur lleoliad penodol. • Dim tystiolaeth benodol wedi ei gyflwyno i gyfiawnhau uchder penodol o fewn y Dirwedd o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig a swyddogion heb ddod ar draws tystiolaeth chwaith.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwynwyd 9 Newid Arfaethedig. Yr un mwyaf sylweddol yw PC12 oedd yn ail eirio paragraff ar gyfer Tirwedd, Parciau a Gerddi o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	Dim ond un sylw o gefnogaeth.
Ymateb Swyddogion i rhain	Dim yn berthnasol.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	<ul style="list-style-type: none"> • Cynnwys cyfeiriad tuag at waith Sensitifrwydd a Chapasiti Tirwedd sydd yn cymryd le ar hyn o bryd ym mharagraff 7.5.8a.

Pennod 6 – Mathau a Meintiau o Dyrbinau Gwynt	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Dim ond yn cefnogi graddfa fach neu rhai cymunedol yn yr ardal (gwahanol uchder yn cael ei gynnig). • Angen diffiniad gwell o raddfa fach h.y. y gwahaniaeth rhwng 20m i'r llafn a chreu hyd at 5MW o bŵer. • Honni bod cyfyngu datblygiadau i 5MW yn groes i PCC sydd yn cyfeirio tuag at

ATODIAD A – CRYNHOD O'R PRIF FATERION

	<p>ddatblygiadau hyd at 25MW.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Angen byffer o amgylch yr AHNE a Pharc Eryri. • Angen byffer rhwng gwahanol geisiadau i atal creu fferm wynt mewn ardal.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Dim tystiolaeth wedi ei gyflwyno i gyfiawnhau mai dim ond tyrbinau bach neu gymunedol yn unig y dylid eu hyrwyddo yn yr ardal. • Cytuno bod yna beth dryswch o fewn y bennod ar gyfer y gwahaniaeth rhwng maint ar sail uchder a maint ar sail pŵer a grëir. • TAN8 yn cyfeirio yn glir tuag at uchafswm o 5MW efo hyd at 25MW ar hen safleoedd diwydiannol. • Gweler ymateb i Bennod 5 ar gyfer byffer i'r AHNE a'r Parc Cenedlaethol. • Mae'r CCA yn cyfeirio tuag at ystyriaeth i effaith cyfres o geisiadau unigol yn ffurfio fferm wynt a'r effaith gronol o ddatblygiadau.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwynwyd 2 newid arfaethedig sef esboniad cliriach o ddiffiniad maint tyrbinau ac esboniad ar gyfer yr angen am Asesiad Effaith Amgylcheddol efo ceisiadau.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	<ul style="list-style-type: none"> • Dylid cyfyngu ar dyrbinau i 11m yn yr Ardal Tirwedd Hanesyddol a 15m yn weddill o Wynedd. • Angen esboniad cliriach beth yw bach yng nghyd-destun tyrbinau gwynt.
Ymateb Swyddogion i rhain	Dim cyfiawnhad wedi ei gyflwyno i gyfiawnhau cyfyngu tyrbinau i 11m yn yr Ardal Tirwedd Hanesyddol a 15m i weddill o'r ardal. Mae gwaith ar Sensitifrwydd a Chapasiti Tirwedd wedi ei gomisiynu gan y Cyngor a dylid cyfeirio tuag at hwn.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	<ul style="list-style-type: none"> • Cynnwys cyfeiriad tuag at waith Sensitifrwydd a Chapasiti Tirwedd sydd yn digwydd ar hyn o bryd ym mharagraff 7.5.8a. • Cynnwys cyfeiriad i geisiadau am dyrbeini unigol yn ail frawddeg paragraff 6.6d.

Pennod 7 – Materion Allweddol

Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Honni fod canllawiau ETSU-R-97 (sy'n ymwneud a sŵn) yn anaddas. • Dylid cael Asesiad Effaith Amgylcheddol
---	--

Pennod 7 – Materion Allweddol	
	<p>(EIA) efo'r holl geisiadau.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dylai'r pellteroedd o dai fod yn 500m neu 20 gwaith uchder y twrbin prun bynnag sydd fwyaf. • Dim cyfiawnhad dros gael isafswm pellteroedd gwahanu yn hytrach dylai pellteroedd gwahanu fod yn ffordd o adnabod angen am Asesiad Mwynder i Dai. • Angen canllaw cliriach ar gyfer effaith ar y dirwedd, LVIA dim yn ddigonol. • Cynyddu pellter ar gyfer asesu effaith ar y dirwedd o 30km i 50km. • Dim cyfeiriad tuag at ardaloedd Tirwedd Arbennig. • Effaith gronnol dim yn cael sylw priodol, eisiau map o holl geisiadau ar safle we'r Cyngor. • Dylid cael rhestr o arbenigwyr priodol sydd wedi cael eu cymeradwyo gan y Cyngor. • Poeni am effaith ar dwristiaeth yn yr ardal.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Llywodraeth yn dal i ddefnyddio ETSU-R-97 fel teclyn asesu effaith sŵn. • Mae yna ganllaw priodol ar gyfer asesu os oes angen Asesiad Effaith Amgylcheddol efo cais. • Mae Llywodraeth Cymru wedi ategu y dylid delio efo pob cais achos wrth achos gan ystyried y ffactorau unigol sydd yn berthnasol. Oherwydd hyn nid yw'n briodol cynnwys pellteroedd gwahanu o dai, fodd bynnag mae yn briodol cynnwys canllaw ar gyfer pryd bydd angen Asesiad o Effaith Mwynder ar Dai o fewn pellteroedd penodol i ddatblygiad. • Y LVIA yw'r fethodoleg gydnabyddedig ar gyfer asesu effaith ar y dirwedd. Mae Atodiad i'r CCA yn nodi mae isafswm yw'r ffigwr o 30km a ddefnyddir. • Ymateb i bennod 4 yn cytuno i gyfeirio tuag at Dirwedd Arbennig a Hanesyddol. • Teimlir bod sylw perthnasol yn cael ei roi i'r effaith gronnol. Ddim yn cytuno efo'r angen ar gyfer map o holl geisiadau ar y safle we. Fodd bynnag mae'r Cyngor yn cadw cofrestr o'r holl geisiadau ac felly hefo'r wybodaeth briodol ar gyfer y sefyllfa yn ardal y Cyngor, os gofynnir amdano.

ATODIAD A – CRYNHOAD O'R PRIF FATERION

Pennod 7 – Materion Allweddol	
	<ul style="list-style-type: none"> O'r farn ei bod yn well gofyn am arbenigwyr efo cymwysterau priodol yn hytrach na chreu rhestr o arbenigwyr sydd wedi cael eu cymeradwyo gan y Cyngor. Gweler sylw ym mhennod 3 ar gyfer yr effaith ar dwristiaeth.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwynwyd 25 newid arfaethedig a thra bod y rhan fwyaf yn golygu man newidiadau mae yna 3 sylweddol. Rhain yw esboniad bod pellter gwahanu ar gyfer cael Asesiad Mwynderau Preswyl (RAA), rhan newydd ar Gynlluniau a Arweinir gan Gymunedau a Datblygiad ar Ffermydd.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	<ul style="list-style-type: none"> Eisiau ail gyflwyno'r gair lleiafswm (h.y. pellter o dai) o fewn y CCA. Teimlir fod y rhan newydd ar Ddatblygiadau ar Ffermydd yn darllen fel polisi yn hytrach na chanllaw.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> Ddim yn cytuno efo ail gyflwyno'r gair lleiafswm. Cytuno bod angen adolygiad o'r rhan Datblygiadau ar Ffermydd.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	<ul style="list-style-type: none"> Newid cyfeiriad tuag at ffermydd gwynt ym mharagraff 7.7.3 i tyrbinau gwynt. Cynnwys cyfeiriad i'r gwaith sensitifrwydd tirwedd ym mharagraff 7.5.8a. Newid paragraff 7.8.3 trwy gyfeirio tuag at Gynghorydd Archaeoleg Gwynedd. Newid y rhan Ddatblygiadau ar Ffermydd trwy ddileu'r paragraff cyntaf a newid y trydydd frawddeg i amlygu bod meini prawf polisi C26 yn briodol. Cynnwys cyfeiriad i'r gwaith Cyflwyno Pellteroedd Gwahanu o Eiddo Preswyl ym mharagraff 7.9.10a.

Pennod 8 – Lleoliad a Dyluniad	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> Ceir cyfeiriad tuag at bellteroedd gwahanu rhwng tai a tyrbinau. Dim digon o ganllaw ar gyfer effaith bosib ar y tirwedd. Angen mwy o sylw i'r effaith gronnol. Dylid cyfyngu ar faint tyrbinau i ddim mwy na 15m y tu allan i'r AHNE yn Ardal Cynllunio Gwynedd.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> Gweler sylw ym mhennod 7 ar gyfer pellteroedd o dai.

Pennod 8 – Lleoliad a Dyluniad	
	<ul style="list-style-type: none"> • Teimlir bod rhan 7.6 ac Atodiad 4 y rhoi manylder clir ar gyfer asesu effaith tyrbinau ar y dirwedd. • Dim tystiolaeth wedi ei gyflwyno i gefnogi cyfyngu tyrbinau i uchder o 15m yng ngweddill o ardal y Cyngor.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwynwyd 1 Newid Arfaethedig oedd yn cynnwys linc i ddogfen benodol ar gyfer arweiniad pellach am leoliad a dylunio tyrbinau gwynt.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	Dim sylwadau.
Ymateb Swyddogion i rhain	Dim yn berthnasol.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Dim newidiadau pellach.

Pennod 9 – Datgomiynu ac adfer tir	
Pennod 10 – Gofynion gyda Chais	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Dylid cael bond ar gyfer ddatgomiynu. • Cyflwyno amod er mwyn datgomiynu twrbein sydd heb fod mewn defnydd am gyfnod penodol.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Cytuno y dylid adolygu y rhan ar gyfer datgomiynu er mwyn rhoi mwy o gyfarwyddyd ar gyfer yr angen am fond a chyfnod o twrbein ddim yn cael ei ddefnyddio.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwynwyd 4 Newid Arfaethedig i bennod 9 a dim i bennod 10. Rhain yn rhoi arweiniad cliriach ar gyfer amodau i adfer safle a chyfarwyddyd ar gyfer sicrhau bod adnoddau mewn lle i'w datgomiynu.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	Dim sylwadau.
Ymateb Swyddogion i rhain	Dim yn berthnasol.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Dim newidiadau pellach.

Pennod 11 – Manteision Cymunedol a Chyfraniadau Datblygwyr	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Ni ddylid cyfeirio tuag at y materion yma yn y CCA. • Efo cais cymunedol mae angen sicrhau bod sylwadau'r holl gymuned yn cael ystyriaeth.

ATODIAD A – CRYNHOD O'R PRIF FATERION

Pennod 11 – Manteision Cymunedol a Chyfraniadau Datblygwyr	
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> Mae yn briodol cyfeirio tuag at y materion yma gan eu bod yn cael eu cynnwys yn TAN8. Bydd holl sylwadau sydd yn codi materion cynllunio yn cael sylw perthnasol wrth ddelio efo unrhyw gais bod o yn un gymunedol neu beidio.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwynwyd 3 Newid Arfaethedig, yr un mwyaf sylweddol oedd PC53 er mwyn rhoi cyfarwyddyd am fudd cymdeithasol efo datblygiad.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	Bod y ffigwr o £5,000 am bob MW yn rhy isel.
Ymateb Swyddogion i rhain	Ni chafwyd unrhyw ffigwr newydd ei gynnig na chwaith cyfiawnhad dros ofyn am fwy.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Tynnu allan y cyfeiriad i Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig ym mharagraff 11.6 a cytundebau 106 ym mharagraff 11.8. Hefyd ychwanegu y geirfa 'Fel ymarfer da yn unig' ym mharagraff 11.8.

Pennod 12 – Manylion Cyswllt	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	Dim materion sylweddol yn cael eu codi.
Ymateb Swyddogion i rhain	Dim yn berthnasol.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwynwyd 1 man newid arfaethedig.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	Dim sylwadau.
Ymateb Swyddogion i rhain	Dim yn berthnasol.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Dim newidiadau pellach.

Pennod 13 – Darllen Pellach	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	Dim materion sylweddol yn cael eu codi.
Ymateb Swyddogion i rhain	Dim yn berthnasol.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwynwyd 1 man newid arfaethedig.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	Dim sylwadau.

ATODIAD A – CRYNHOD O'R PRIF FATERION

Ymateb Swyddogion i rhain	Dim yn berthnasol.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Dim newidiadau pellach.

Pennod 14 – Rhestr Termiau

Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Angen ail eirio diffiniad o Henebion Hynafol Rhestredig.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Cytuno efo'r eirfa newydd a gynigir.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwyno'r eirfa newydd ar gyfer diffiniad o Henebion Hynafol Rhestredig.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	Dim Materion
Ymateb Swyddogion i rhain	Dim yn berthnasol
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Dim newid pellach.

Atodiadau

Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Dim yn glir beth yw pwrpas y mapiau a sut y byddent yn cael ei defnyddio.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Rhain yn rhan o'r sail ar gyfer Asesiad Tirwedd ac Effaith Weledol. Cytuno y gellid esbonio hyn yn well yn Rhan 11 o Atodiad 4.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Cyflwynwyd 9 Newid Arfaethedig efo'r mwyafrif o rhain yn fan newidiadau.
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	<ul style="list-style-type: none"> • Angen adolygu radiws asesiad effaith cronol. • Gwall yn PC61 trwy ail adrodd brawddeg.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Dim tystiolaeth wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylw am radiws asesiad effaith cronol. • Cytuno i newid PC61 trwy dynnu allan brawddeg.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Tynnu allan brawddeg o PC61.

Sylwadau Cyffredinol

Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Prinder o fanylion clir o fewn y CCA. • Teimlir bod y CCA yn rhy gaeth a ddim yn adlewyrchu Polisi Cenedlaethol. • Beth yw'r targed y dylai Gwynedd ei gyfarch a thrwy ba fath o ynni adnewyddol bydd hyn?
---	--

ATODIAD A – CRYNHOAD O'R PRIF FATERION

Sylwadau Cyffredinol	
	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfeiriad tuag at arbenigwyr annibynnol wedi ei asesu gan y Cyngor. • Dim yn adlewyrchu casgliadau adroddiad Gwynedd Werdd ar gyfer cyfleoedd Ynni Adnewyddol yn enwedig y 3 safle efo capasiti o hyd at 25MW.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Mae yna fanylder clir o fewn y CCA fodd bynnag mae natur y math yma o ddatblygiadau yn golygu na ellir cyflwyno manylder clir ar yr holl faterion perthnasol. • Mae pennod 3 yn cyfeirio tuag at bolisi cenedlaethol a'r materion i'r CCA ei ystyried. • Nid yw polisi cenedlaethol yn creu targed i Awdurdodau unigol. • Cyfeirir tuag at arbenigwyr annibynnol mewn ymateb ym mhennod 7. • Pwrpas astudiaeth Gwynedd Werdd oedd Sgopio ar lefel strategol cyfleoedd posib gwahanol ynni adnewyddol yn nhermau gofynion technegol yng Ngwynedd. Ar gyfer y 3 ardal efo potensial am 25MW fe gydnabyddir fod y rhain yn agos i'r Parc Cenedlaethol a all olygu ei bod yn wynebu cyfyngiadau cynllunio o ran, er enghraifft, effaith posib ar olygfeydd i mewn neu allan o'r Parc. Nid yw adnabod y safleoedd efo potensial yn rhoi unrhyw sicrwydd y byddai cynnig yn derbyn caniatâd cynllunio.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	Dim wedi ei chyflwyno
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	Sylwadau am fan wallau yn y ddogfen
Ymateb Swyddogion i rhain	Cytuno i wneud cywiriadau i ddelio efo'r man wallau megis camsillafu.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	Man newidiadau.

SA/SEA/HRA	
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Drafft Cyntaf	<ul style="list-style-type: none"> • Mae angen nodi fod angen asesiadau priodol e.e. EIA, ar gyfer bob datblygiad ynni gwynt. • Mae angen rhagor o wybodaeth am bwrpas y broses AAS. • Efallai nad yw'r wybodaeth waelodlin a ddefnyddiwyd yn gyfoes. Dim tystiolaeth

ATODIAD A – CRYNHOAD O'R PRIF FATERION

	<p>gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi hyn.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nid yw rhai o amcanion yr AAS yn berthnasol. • Credir fod maint a dyluniad y datblygiad hefyd yn ystyriaethau pwysig. • Dylid cryfhau gwarchodaeth bioamrywiaeth yn y ddogfen. • Mân sylwadau wedi eu cyflwyno ar y ddogfen ARhC.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd yr angen am asesiad EIA yn ddibynnol ar nifer o ffactorau gwahanol. • Cytuno y dylid ychwanegu mwy o wybodaeth am y broses. • Ystyrir fod y waelodlin yn gyfoes. • Nodir yn y ddogfen ble nad yw amcanion yn berthnasol. Teimlir ei bod yn bwysig gael cysondeb gyda dogfennau AAS eraill sydd wedi'u seilio ar faterion sy'n wynebu Gwynedd. • Cytuno y dylid cyfeirio at ddyluniad a lleoliad a chryfhau'r warchodaeth at fioamrywiaeth. • Mân newidiadau wedi eu cyflwyno i'r ddogfen ARhC.
Newidiadau Arfaethedig a gyflwynwyd	<p>Cyflwynwyd 8 newid arfaethedig i'r AAS a 3 newid i'r ddogfen ARhC gyda'r mwyafrif o'r rhain yn fân newidiadau.</p>
Prif Faterion a godwyd yn yr ymgynghoriad cyhoeddus i'r Newidiadau Arfaethedig	<ul style="list-style-type: none"> • Efallai nad yw'r wybodaeth waelodlin a ddefnyddiwyd yn gyfoes. • Nid yw rhai o amcanion yr AAS yn berthnasol. • Y dylid gwrthod tyrbinau gwynt micro a bach os ydynt o fewn yr AHNE.
Ymateb Swyddogion i rhain	<ul style="list-style-type: none"> • Ystyrir fod y waelodlin yn gyfoes. • Nodir yn y ddogfen ble nad yw amcanion yn berthnasol. Teimlir ei bod yn bwysig gael cysondeb gyda dogfennau AAS eraill sydd wedi'u seilio ar faterion sy'n wynebu Gwynedd. • Cytunir y dylid ail-eirio'r rhan sy'n cyfeirio at dyrbinau o fewn yr AHNE.
Newidiadau i'r Fersiwn a Argymhellir i'w Fabwysiadu.	<ul style="list-style-type: none"> • Mân newidiadau.

Atodiad B - Tabl o Sylwadau a Dderbyniwyd ac Ymateb Swyddogion i'r Ymgynghoriad Gwreiddiol

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
PENNOD 1						
YG076			Nid yw [Polisi C26] yn sicrhau gwarchodaeth.	Bod meini prawf Polisi C26 wedi eu torri eisoes.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG080		Polisi C26	Cefnogi polisi i wrthod cynigion o fewn AHNE Llŷn.	Buasai datblygiadau o'r fath yn amharu'n andwyol ar brydferthwch yr ardal.	Nodi'r sylw	Dim Newid
PENNOD 2						
YG006	2	2.2 a 2.3	Rydym yn cefnogi'r isadrannau hyn.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Nodi'r sylwadau.	Dim Newid
YG014		2.13	Mwy o bwyslais ar baragraff 2.13 NCT 8 sy'n galluogi awdurdodau i wrthod cynigion ynni gwynt dros 5W ar diroedd yng nghefn gwlad agored	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth benodol wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG016		2.7	Mae hyn yn arwain at y cwestiwn (nad yw'n cael ei ateb yn y CCA) o sut i gydbwyso unrhyw fuddion a chyfraniadau a fwriedir o'r datblygiad yn erbyn ystyriaethau megis yr effaith ar y dirwedd, a materion cymdeithasol	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			a chymunedol			
YG016		2.8	Dylid ychwanegu pedwerydd nod, sef:- egluro ac ailddatgan wrth bawb dan sylw beth mae Cyngor Gwynedd yn disgwyl ei weld yn y pen draw o ganlyniad i weithredu ei bolisi ar dyrbinau gwynt.	Rhaid gwneud sylw fel hwn yn rhywle, neu fel arall bydd y Canllaw yn ddi-werth.	Mae hwn yn sylw ar bolisi ynni. Fodd bynnag, hwyrach y byddai'n help pe bai para. 3.16 yn ymhelaethu ar brosiect Gwynedd Werdd.	Ychwanegu sylwadau ar y sefyllfa bresennol mewn perthynas â strategaeth Gwynedd ar gyfer hyrwyddo'r sectorau ynni adnewyddadw y a charbon isel
YG017		2.2	Mae wedi'i ddangos nad yw tyrbinau gwynt yn cyfrannu'n gyffredinol at ostyngiadau mewn carbonau yn yr atmosffer.	Ar y gorau, mae eu heffaith yn niwtral, ar ôl cynnwys yr holl elfennau gweithgynhyrchu, gosod a chymorth gan danwyddau ffosil.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG017		2.2	Mae wedi'i ddangos hefyd nad yw tyrbinau gwynt yn creu swyddi mewn ardal benodol.	Mae'r gwaith sydd ynghlwm â'u gosod yn waith tymor byr a dim ond ychydig iawn o unigolion sy'n gyfrifol am gynnal a chadw nifer fawr o osodiadau dros ardal ddaeryddol eang.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG018		2.2	Mae wedi'i ddangos nad yw tyrbinau gwynt yn cyfrannu'n gyffredinol at ostyngiadau mewn carbonau yn yr atmosffer.	Ar y gorau, mae eu heffaith yn niwtral, ar ôl cynnwys yr holl elfennau gweithgynhyrchu, gosod a chymorth gan danwyddau ffosil.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG018		2.2	Mae wedi'i ddangos hefyd nad yw tyrbinau gwynt yn creu swyddi mewn ardal benodol.	Mae'r gwaith sydd ynghlwm â'u gosod yn waith tymor byr a dim ond ychydig iawn o unigolion sy'n gyfrifol am gynnal a chadw nifer fawr o osodiadau dros ardal ddaearyddol eang.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG019		2.2	Mae wedi'i ddangos nad yw tyrbinau gwynt yn cyfrannu'n gyffredinol at ostyngiadau mewn carbonau yn yr atmosffer.	Ar y gorau, mae eu heffaith yn niwtral, ar ôl cynnwys yr holl elfennau gweithgynhyrchu, gosod a chymorth gan danwyddau ffosil.	Mae hwn yn sylw ar bolisi ynni cenedlaethol.	Dim Newid
YG019		2.2	Mae wedi'i ddangos hefyd nad yw tyrbinau gwynt yn creu swyddi mewn ardal benodol.	Mae'r gwaith sydd ynghlwm â'u gosod yn waith tymor byr a dim ond ychydig iawn o unigolion sy'n gyfrifol am gynnal a chadw nifer fawr o osodiadau dros ardal ddaearyddol eang.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG021		2.8	Dylai fod yn nod yn y CCA (para 2.8) i hefyd egluro cyd-destun, sgôp a manylion polisi datblygu ynni gwynt ar y tir Gwynedd i'r cyhoedd.	Nid yw'r CCA yn dangos yn glir beth yw bwriadau a goblygiadau'r polisi yn CDUG ar gyfer capasiti, nifer a dosbarthiad tyrbinau gwynt yn yr ardal gynllunio.	Mae'r polisi wedi'i eirio fel mai lle'r datblygwr yw gwneud achos dros faint, lleoliad a chapasiti cynhyrchu ynni y prosiect, o fewn cyfyngiadau'r polisi.	Cytuno i ychwanegu pwynt bwled ychwanegol ar gyfer helpu'r cyhoedd.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG021		2.4	Nid yw (para 2.4) ond yn cyfeirio at y cyfnod Mehefin 2010 – Mehefin 2012. Dylai gynnwys y rheini hyd at ddyddiad cyhoeddi'r CCA (o fis Mehefin 2010 i fis Ionawr 2013 – mae ein cofnodion yn dangos 38 o geisiadau sy'n cynnwys 46 tyrbîn i gyd, ac eithrio ceisiadau sgrinio a aeth ymlaen i fod yn geisiadau llawn). Dylai'r tabl crynodeb gynnwys rhestr, dadansoddiad a map lleoliad ar gyfer ceisiadau am dyrbinau, a dylai hyn gael ei ddiweddarau'n rheolaidd ar y wefan gynllunio.	Mae'r cofnod anghyflawn yn nodweddiadol o ddiffyg ymwybyddiaeth a throsolwg strategol o raddfa bosib datblygiadau tyrbînau gwynt sengl drwy ardal Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd.	Pwrpas y paragraff yma yw rhan o'r cyfiawnhad ar gyfer cynhyrchu'r CCA yn hytrach na diweddariad o'r sefyllfa bresennol.	Din Newid
YG022		2.2	Mae wedi'i ddangos nad yw tyrbînau gwynt yn cyfrannu'n gyffredinol at ostyngiadau mewn carbonau yn yr atmosffer.	Ar y gorau, mae eu heffaith yn niwtral, ar ôl cynnwys yr holl elfennau gweithgynhyrchu, gosod a chymorth gan danwyddau ffosil.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG022		2.2	Mae wedi'i ddangos hefyd nad yw tyrbînau gwynt yn creu swyddi mewn ardal benodol.	Mae'r gwaith sydd ynghlwm â'u gosod yn waith tymor byr a dim ond ychydig iawn o unigolion sy'n gyfrifol am gynnal a chadw nifer fawr o osodiadau dros ardal ddaearyddol eang.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG024		2.2	Mae wedi'i ddangos nad yw tyrbînau gwynt yn cyfrannu'n gyffredinol at ostyngiadau mewn carbonau yn yr atmosffer.	Ar y gorau, mae eu heffaith yn niwtral, ar ôl cynnwys yr holl elfennau gweithgynhyrchu, gosod a chymorth gan	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				danwyddau ffosil.		
YG024		2.2	Mae wedi'i ddangos hefyd nad yw tyrbinau gwynt yn creu swyddi mewn ardal benodol.	Mae'r gwaith sydd ynghlwm â'u gosod yn waith tymor byr a dim ond ychydig iawn o unigolion sy'n gyfrifol am gynnal a chadw nifer fawr o osodiadau dros ardal ddaearyddol eang.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG027		2.2	Mae wedi'i ddangos nad yw tyrbinau gwynt yn cyfrannu'n gyffredinol at ostyngiadau mewn carbonau yn yr atmosffer.	Ar y gorau, mae eu heffaith yn niwtral, ar ôl cynnwys yr holl elfennau gweithgynhyrchu, gosod a chymorth gan danwyddau ffosil.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG027		2.2	Mae wedi'i ddangos hefyd nad yw tyrbinau gwynt yn creu swyddi mewn ardal benodol.	Mae'r gwaith sydd ynghlwm â'u gosod yn waith tymor byr a dim ond ychydig iawn o unigolion sy'n gyfrifol am gynnal a chadw nifer fawr o osodiadau dros ardal ddaearyddol eang.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG029		2.2	Mae wedi'i ddangos nad yw tyrbinau gwynt yn cyfrannu'n gyffredinol at ostyngiadau mewn carbonau yn yr atmosffer.	Ar y gorau, mae eu heffaith yn niwtral, ar ôl cynnwys yr holl elfennau gweithgynhyrchu, gosod a chymorth gan danwyddau ffosil.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG029		2.2	Mae wedi'i ddangos hefyd nad yw tyrbinau gwynt yn creu swyddi mewn ardal benodol.	Mae'r gwaith sydd ynghlwm â'u gosod yn waith tymor byr a dim ond ychydig iawn o unigolion sy'n gyfrifol am gynnal a chadw nifer fawr o osodiadau dros ardal ddaearyddol eang. Mae'r elfen hon wedi cael sylw'n ddiweddar mewn nifer o bapurau newydd yn yr Alban pan ddatgelwyd fod Llywodraeth yr Alban wedi gorliwio faint o swyddi oedd yn cael eu creu gan y diwydiant ynni gwynt.	Mae'r paragraff yn nodi y gall arwain at greu swyddi sef pwynt sydd yn cael ei ailadrodd yn adroddiad Gwynedd Werdd.	Dim Newid
YG030		2.2	Mae wedi'i ddangos nad yw tyrbinau gwynt yn cyfrannu'n gyffredinol at ostyngiadau mewn carbonau yn yr atmosffer.	Ar y gorau, mae eu heffaith yn niwtral, ar ôl cynnwys holl elfennau gweithgynhyrchu, gosod a chymorth gan danwyddau ffosil.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG030		2.2	Mae wedi'i ddangos hefyd nad yw tyrbinau gwynt yn creu swyddi mewn ardal benodol.	Mae'r gwaith sydd ynghlwm â'u gosod yn waith tymor byr a dim ond ychydig iawn o unigolion sy'n gyfrifol am gynnal a chadw nifer fawr o osodiadau dros ardal ddaearyddol eang.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG049		2.1	Dylid newid y datganiad yma er mwyn cyfeirio at yr adroddiadau diweddaraf ar yr ystadegau gan y Swyddfa Dywydd (Met Office) a ddaeth allan ar noswyl	sydd yn dangos na chynhesodd y byd cymaint yn y deng mlynedd diwethaf ag a ragolygwyd.	Dim dystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			Nadolig 2012,			
YG049		2.2	Mae'r datganiad yma yn anghywir	y byddai'r effaith ar economi'r ardal o daliadau <i>FIT</i> yn cynyddu biliau trigolion yr ardal yn aruthrol. Mae'r honiad y bydd yna swyddi yn y maes diwydiannau gweithgynhyrchu yn amherthnasol i Lyn. Ond mae'r effaith andwyol debygol ar y diwydiant twristiaeth y mae'r ardal mor ddibynnol arno am achosi colli swyddi a difrod mawr i'r economi	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG049		2.3	Ni ddylai'r CCA yma fod yn cyfeirio at bolisiâu sydd yn ymwneud â'r Ardaloedd Chwilio Strategol	am ei fod yn gwbl amherthnasol i Wynedd.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG049		2.5	Mae defnyddio'r gair arwyddocaol yn rhoi camargraff o'r angen sydd i ystyried y Polisi Cenedlaethol.	Dylid eto gyfeirio at y frawddeg bwysig mewn dyfarniad arwyddocaol mewn achos Uchel Lys dan y cyfeiriad "(2012) EWHC 1419 (Admin)" : "There is a statutory presumption in favour of the statutory development plan. Here that includes the local plan and its policies on	Gall Polisi Cynllunio Cymru fod yn ystriaeth berthnasol o bwys wrth ddelio efo rhai ceisiadau.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				landscape. In contrast, national planning policies---are merely other material considerations."		
YG049		2.6	Newid "sbardun pwysig" i "allweddol"	Dim tystiolaeth wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG049		2.7	Mae yna gyfeiriadau cyson at gadw cydbwysedd, ond yr hyn sydd angen ei wneud, ydi nodi yn glir pa un sydd i gael ei flaenoriaethu ac o dan pa amgylchiadau?	Dim tystiolaeth wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG049		2.8	Ar ôl cydbwysu dylid nodi y bydd y CDU a gwarchod y tirwedd yn cael ei flaenoriaethu?	Mae'r manteision ehangach o leihau allyriadau carbon y byd yn ganran amherthnasol o fach o gymharu a'r effaith andwyol ar Benrhyn Llyn heddiw ac i'r dyfodol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG051		2.3	Nid oes Ardaloedd Chwilio Strategol yng [Ngwynedd]. Byddai o gymorth pe bai'r CCA yn egluro pam y dewiswyd lleoliadau AChS Llywodraeth Cynulliad Cymru, ac ar ba feini prawf.	Byddai eglurhad o pam mai dyma yw'r achos yn helpu i roi'r broses gwneud penderfyniadau mewn cyd-destun.	Dewiswyd Ardaloedd Chwilio Strategol yn seiliedig ar nifer o resymau economaidd, technegol ac amgylcheddol (gweler paragraff 2.9 NCT 8). Nid yw'n glir sut y byddai darparu'r wybodaeth hon yn helpu i "roi'r broses gwneud penderfyniadau mewn cyd-destun". Mae paragraff 2.3 NCT 8 yn cyfeirio at yr angen i	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					gydbwyso'r angen am ynni adnewyddadwy yn erbyn yr angen i warchod y dirwedd. Mae hefyd yn nodi y byddai'r Llywodraeth yn cefnogi cynlluniau lleol sy'n cyfyngu bron i bob un datblygiad ynni gwynt sydd dros 5MW i'r Ardaloedd Chwilio Strategol a safleoedd tir llwyd trefol a diwydiannol. Mae Rhan 6 o'r CCA yn cyfeirio at hyn.	
YG051		2.4	Gan ystyried bod 3.15.1 a 2.7 yn ei gwneud yn glir y dylid asesu'r cyfraniad, oni ddylid gwahaniaethu rhwng y rhain a modelau rhatach, mwy effeithlon a mwy manteisiol?	Tyrbinau FIT (<i>Feed in Tariff</i>) sy'n llai effeithlon, yn llai buddiol yn nhermau arbed carbon a sydd deirgwaith mor gostus.	Mae'r rhain yn sylwadau sy'n ymwneud â'r fframwaith polisi sydd tu hwnt i sgôp a diben y CCA.	Dim Newid
YG051		2.6	Nid oes amlygrwydd yn y CCA i Bolisi Cynllunio Cymru, adran 5 neu Gylchlythyr 11/99, a phrin iawn yw'r cyfeiriad atynt.	Mae'r ddau yn berthnasol i'r dynodiadau hyn ac i'w pwrpas.	Mae'r rhain yn sylwadau sy'n ymwneud â'r fframwaith polisi sydd tu hwnt i sgôp a diben y CCA.	Dim Newid
YG065		2.4	Angen ei ddiweddarau.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth i gefnogi'r sylwadau.	Ni chyflwynwyd unrhyw dystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG067		2.4	Angen diweddarau'r nifer o geisiadau	Yr ystadegau a gyflwynir yn gwbl gamarweiniol	Mae'r ystadegau yma yn rhan o'r cyfiawnhad ar gyfer yr angen am y CCA. Ni oes bwriad i'w diweddarau gan y bydd hyn yn	Diwygio para. 2.4 pan yn cyhoeddi'r Fersiwn

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					cael ei ddyddio pan bydd y CCA yn cael ei fabwysiadu.	Derfynol
YG073		2.1/2. 2	Dylai paragraffau gydnabod mai rôl fechan yn unig sydd gan ynni gwynt i'w chwarae wrth newid y maint a'r gymysgedd o ddefnydd ynni.	Nid yw trydan ond yn cyfateb i 18% o ddefnydd ynni yn y DU, ac nid yw ynni gwynt ond yn cynhyrchu ffracsiwn o gyfanswm y trydan a gynhyrchir.	Mae'r rhain yn sylwadau sy'n ymwneud â'r fframwaith polisi sydd tu hwnt i sgôp a diben y CCA.	Dim Newid
YG077			Dylai'r Awdurdod Cynllunio ychwanegu adran sylweddol i'r CCA hwn i adlewyrchu polisiau Llywodraeth Cymru ar gynlluniau Ynni Gwynt sydd yn cael eu harwain gan y gymuned .	Mae'r CCA yn rhy gul ei gylch gorchwyl ac wedi ei gyfyngu i Nodyn Technegol 8 yn unig. Yn y ddogfen honno mae yna gyfeirio at gynlluniau cymunedol. Mae'r Cyngor i weld yn cynnig dim arweiniad yn y ddogfen yma i gynlluniau sydd yn cael eu harwain gan y gymuned.	Cytuno y dylid cynnwys adran ar gynigion wedi eu gyrru gan y gymuned	Ychwanegu adran sy'n esbonio'r agwedd tuag at gynigion sydd yn cael eu gyrru gan y gymuned
PENNOD 3						
YG002 YG011	3		Mae rhagdybiaethau Llyw Cymru am gywirdeb y targed erbyn 2017. Byddai'n golygu adeiladu 33 tyrbîn y diwrnod	Mae'n gyfystyr â 13.5 awr Giggawatt y diwrnod.	Y mae'r rhain yn sylwadau ar bolisiau cenedlaethol ac i fframwaith polisi'r cynllun datblygu lleol ac yn wrthwynebiad tu hwnt i gwmpas a phwrpas y CCA	Nodi'r sylw

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG006	3		Rydym yn cefnogi'r adran hon.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG005		3	Cyflwyno fy ngwrthwynebiad i fwy o dyrbinau gwynt gael eu caniatáu yn unrhyw le yn Ngwynedd neu Ynys Môn.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth benodol i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG010		3	Yng ngweddill Gwynedd yr ydym yn gwrthwynebu tyrbinau uwch na 15 metr, oni bai y cyflwynir i ymgynghoriad cyhoeddus ganlyniadau asesiadau o effeithiau amgylcheddol uniongyrchol ac anuniongyrchol a fydd yn profi heb amheuaeth na fydd yn cael unrhyw effeithiau niweidiol nac annerbyniol	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG012		3	Pwysleisio ein gwrthwynebiad i'r symudiad presennol i godi tyrbinau gwynt enfawr mewn mannau nodedig drwy'r sir.	Hagru ein hamgylchedd	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG016		3.11	Dylai fod yna hefyd ofyn mwy ffurfiol i awdurdodau lleol gymryd cyfrifoldeb allweddol am sicrhau bod ymgysylltu'n digwydd â'r gymuned mewn modd effeithiol a diduedd.	Ni fyddai sicrhad o degwch a thryloywder pe bai hyn yn cael ei adael i ddisgresiwn y datblygwyr.	Mae paragraff 3.12 yn cyfeirio at baragraff 2.15 NCT 8 ond dylai'r Canllaw ailadrodd hyn yn adran 11.	Cynnwys cyfeiriad at adran 6.2 NCT 8 y dylai awdurdodau lleol a datblygwyr ymdrechu i

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
						gychwyn trafodaethau gyda chymunedau lleol cyn gynted â phosib wrth greu cynigion.
YG016		3.19	Mae angen addasu neu gywiro'r datganiadau yn PP5 a PA5.	Nid ydynt yn gyson â'r datganiad cyffredinol am ddatblygiadau tyrbîn gwynt a wneir yn C26.	Mae hwn yn sylw am gynnwys Cynllun Rheoli'r AHNE.	Dim Newid
YG023		3.12	Dylai hefyd gynnwys cyfeiriad at yr amod cwbl bendant yn NCT 8 na ddylai buddion cymunedol, dan unrhyw amgylchiadau, ffurfio rhan o'r materion a gyflwynir i'r Pwyllgor Cynllunio, neu a bennir ganddo.	Byddai gwneud hynny gyfystyr â llwgrwobrwyo.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG023		3.16	Mae ynni yn weithgarwch diwydiannol.	Nid yw'r ffurf addas o gyflogaeth i rai sy'n gwarchod tirweddau'r wlad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG026		3	Hoffwn gofnodi fy ngwrthwynebiad ffurfiol i osod mwy o dyrbinau gwynt ar y tir yng Ngwynedd	oherwydd bod harddwch naturiol ein cefn gwlad yn cael ei ddinistrio, a'r effaith negyddol ddilynol ar dwristiaeth, planhigion, anifeiliaid ac ansawdd bywyd trigolion Gwynedd.	Nodi'r sylw.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG047		3	Digalonni yr ydym gyda'r nifer o geisiadau sydd yn y Cyngor ar hyn o bryd am dyrbinau gwynt.	Y rhain yn cael eu dotio o gwmpas ein cefn gwlad fel cewri anghroesawgar.	Dim tystiolaeth benodol wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG048	3	3.20 a 3.21	Rwy'n cymeradwyo'r Cynllunwyr am gydnabod pwysigrwydd twristiaeth yn Eryri, yng Ngwynedd ac yng Ngogledd Cymru, ac am gyfeirio at y ffaith fod economi Gwynedd yn llawer mwy dibynnol ar y diwydiant twristiaeth na Chymru a Phrydain,	gydag 16.3% o holl swyddi'r Sir yn y diwydiant yn 2010 o gymharu â ffigwr cyfatebol o 9.6% ar gyfer Cymru a 9.4% ar gyfer Prydain Fawr.	Nodi'r sylw	Dim Newid
YG049	3		Dylid rhoi'r polisiâu yn eu cyd-destun priodol, e.e. pa bolisi sydd yn cael y flaenoriaeth. Dylid nodi'n glir mai'r CDU sydd yn cael y flaenoriaeth a chynnwys y rhannau mwyaf perthnasol yn gyflawn	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG049		3.1	Mae'r dull yr ydych wedi ei ddewis i gyflwyno rhai rhannau o PCC allan o'u cyd destun, ac weithiau wedi eu haralleirio, wedi arwain at gyfleu ystyr wahanol i ystyr gwirioneddol y polisi.	Mae hyn yn rhoi cyflwyniad cwblw gamarweiniol a dylid ei ail osod, gan ei eirio yn gywir yn y drefn sydd yn fwyaf perthnasol i'r ardal yma.	Mae CCA yn ddull o egluro canllawiau mwy manwl ar sut i ddefnyddio polisi neu bolisiau sy'n berthnasol i thema neu ardaloedd arbennig. Yn yr achos hwn mae'n egluro Polisi C26 ar ddatblygiadau Ynni Gwynt ar y Tir.	Dim Newid
YG049		3.2	Dylid hefyd nodi yma mai ail ystyriaeth ydi hwn i CDU Gwynedd yn ogystal â gwneud cyfeiriad amlwg at Bolisi 5.5,	dyma'r polisiâu sydd yn ymwneud â gwarchod y dreftadaeth naturiol, yr arfordir	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			5.6 a 6.5	a'r amgylchedd hanesyddol.		
YG049		3.3	Dylid cynnwys eglurhad o'r gwahaniaeth sydd yna rhwng meintiau tyrbinau unigol a datblygiadau unigol yn nhermau'r polisi yn yr SSA	nad ydi datblygiad o 5MW yn addas ar gyfer y rhan helaethaf o Wynedd.	Mae Paragraff 2.3 NCT 8 yn cyfeirio at yr angen i gydbwyso yr awydd am ynni adnewyddadwy yn erbyn yr angen i ddiogelu'r dirwedd. Mae hefyd yn dweud y byddai'r Llywodraeth yn cefnogi cynllun lleol a fyddai'n cyfyngu bron bob datblygiad ynni gwynt sydd yn fwy na 5MW i'r Ardaloedd Chwilio Strategol ac i safleoedd tir llwyd trefol neu ddiwydiannol. Mae rhan 6 o'r CCA yn egluro hyn.	Dim Newid
YG049		3.8	Mae hwn wedi ei ddyfynnu yn ddarniog ac wedi ei aralleirio, gan newid ei ystyr yn gyfan gwbl ar adegau (Cyflwynir sylwadau unigol ar gynnwys y dyfyniadau)	Mae hyn yn ffordd gamarweiniol ac anghyfrifol i gyflwyno'r polisiâu ac os rhywbeth yn creu mwy o ddryswch yn hytrach na chynnig canllawiau ac arweiniad mwy manwl fel sydd ei angen.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG049		3.10.	Dylid yn gyntaf un gyfeirio at y rhan mwyaf perthnasol o'r NCT 8 fel a gyflwynir yng nghanllawiau y Cyngor Cefn Gwlad yma (Cyflwynir hefyd sylwadau unigol ar gynnwys y	Mae cyflwyno'r darnau allan o'r cyd-destun ac wedi eu haralleirio yn wir eto ac felly dylid unioni hyn.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			dyfyniadau)			
YG049		3.15	Dylid newid hwn a chynnwys y paragraff yma yn llawn (cyfeiriad at rif paragraff ym mhwynt bwled 3).	Pam gadael allan gyfeiriadau at ystyriaethau mor allweddol?	Crynodeb a gyflwynir yma	Dim Newid
YG049		3.16	[Dylid] cynnwys beth ydi ystyr "cymunedol" a "bach" yn nhermau Ynni Gwynt ar y Tir sydd yn addas i'r amgylchiadau lleol.	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Mae newidiadau i Pennod 6 a rhan newydd ym mhennod 7 ar Cynlluniau a Arweinig gan y Gymuned y rhoi mwy o arweiniad.	Newid pennod 6 a 7 i gyfarch y materion yma.
YG049		3.20.	Fe ddylid bod wedi cynnal asesiad o effaith y tyrbinau ar y diwydiant twristiaeth a'r economi yn ei sgil cyn caniatáu yr un tyrbinau gwynt yn yr ardal.	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG051		3.5	Oni ellir dangos hyn yn nhermau Capasiti'r Gosodiad (<i>Nameplate Capacity</i>)?	Mae datgan y ffigur hwn yn y fformat hwn yn ddryslyd.	Mae'r rhain yn sylwadau sy'n ymwneud â'r fframwaith polisi sydd tu hwnt i sgôp a phwrpas y CCA.	Dim Newid
YG051		3.6	A fydd y wybodaeth hon o 2010 yn berthnasol dros "hyd oes gweithredu" y CCA?	Bydd y wybodaeth yn hen ac felly ni fydd yn ddangosydd da.	Mae'r rhain yn sylwadau sy'n ymwneud â'r fframwaith polisi sydd tu hwnt i sgôp a phwrpas y CCA.	Dim Newid
YG051		3.7	A ddylai'r CCA osgoi cyfeiriadau sy'n drysu adeiladu tyrbinau gyda digomisiynu niwclear?	Mae cyfuno'r ddau felly'n gamarweiniol gan fod y ddau beth eisoes yn cael eu camddirnad ymhlith y cyhoedd,	Mae'r rhain yn sylwadau sy'n ymwneud â'r fframwaith polisi sydd tu hwnt i sgôp a phwrpas y CCA. Mae'r ddogfen y cyfeirir ati	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				gan danseilio trafodaethau.	yn cynnwys ynni gwynt o fewn ffynonellau "carbon isel".	
YG051		3.8	ond efallai ei bod yn anghywir dweud fod PCC yn cefnogi prosiectau ynni adnewyddadwy	mae OND yn cefnogi datblygiadau pan maent yn briodol.	Mae'r rhain yn sylwadau sy'n ymwneud â'r fframwaith polisi sydd tu hwnt i sgôp a phwrpas y CCA.	Dim Newid
YG051		3.15	dylid pwyso a mesur addasrwydd y safle ac effeithlonrwydd gosod y tyrbin yn erbyn yr effaith,	elw a chyfle sydd tu ôl i ddewis safleoedd, NID er mwyn gwneud y mwyaf ohonynt.	Mae'r rhain yn sylwadau sy'n ymwneud â'r fframwaith polisi sydd tu hwnt i sgôp a phwrpas y CCA.	Dim Newid
YG051		3.20.	[mae gan] [ymwelwyr] fewnbwn dilys i'r drafodaeth hon.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG051		3.21	onid yw ymwelwyr yn defnyddio'r geiriau 'heb ei ddifetha' yn y data hwn	Byddai tystiolaeth anecdotal yn dangos mai eu natur 'heb ei ddifetha' yw'r prif atyniad i'r ardaloedd yn Llŷn tu allan i Abersoch.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG067		3.19	Cwestiynu polisi Cynllun Rheoli'r AHNE	Gosodiadau yn tanseilio yr amcan o ddiogelu'r AHNE	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG077	Adran 3		Mae'r CCA Drafft yn nodi nifer o bolisiau cenedlaethol yn Adran 3, ond wedyn mae'n ymddangos nad oes sylw digonol iddynt yng nghorff y ddogfen,	cryn bwyslais ar yr elfen weledol o ddatblygiad Ynni Gwynt, a hepgor ffactorau cynllunio eraill, e.e. budd cymunedol ac economaidd .	Prif ddiben y ddogfen yw cynorthwyo'r cyhoedd, ymgeiswyr a'r penderfynwyr i ymdrin â'r pwnc. Mae polisiau cenedlaethol wedi eu	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					hadlewyrchu yn y polisiau lleol.	
YG077			Dylid ymgorffori a derbyn arweiniad Llywodraeth Cymru yn nodyn technegol 6 fel maent yn cael eu nodi ym Mhennod 3 o'r CCA yng nghorff y Canllaw Cynllunio Atodol.	Cyfeirir at baragraff 3.7.2 fel tystiolaeth "Mae'n bosibl lleoli nifer o weithgareddau economaidd yn gynaliadwy ar ffermydd. Mae gweithrediadau bach ar y fferm, megis prosesu bwyd a choed a phecynnu bwyd.....a <u>chynhyrchu ynni adnewyddadwy i gyd yn debygol o fod yn ddefnyddiau priodol.</u> "	Derbyn y pwynt	Ychwanegu adran o dan Materion Allweddol Rhif 7 sy'n ymwneud a chynhyrchu ynni gwynt ar ffermydd
PENNOD 4						
YG017		4	Yma rydych yn cydnabod harddwch y dirwedd wyllt naturiol sydd heb ei difetha a'i phwysigrwydd yng nghydestun twristiaeth. Fodd bynnag, rhaid cymryd hyn yng nghydestun Cymru gyfan a'r siroedd sy'n amgylchynu Gwynedd.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG018		4	Yma rydych yn cydnabod harddwch y dirwedd wyllt naturiol sydd heb ei difetha a'i phwysigrwydd yng nghydestun twristiaeth. Fodd bynnag, rhaid	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			cymryd hyn yng nghyd-destun Cymru gyfan a'r siroedd sy'n amgylchynu Gwynedd.			
YG022		4	Yma rydych yn cydnabod harddwch y dirwedd wyllt naturiol sydd heb ei difetha a'i phwysigrwydd yng nghyd-destun twristiaeth. Fodd bynnag, rhaid cymryd hyn yng nghyd-destun Cymru gyfan a'r siroedd sy'n amgylchynu Gwynedd.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG024		4	Yma rydych yn cydnabod harddwch y dirwedd wyllt naturiol sydd heb ei difetha a'i phwysigrwydd yng nghyd-destun twristiaeth. Fodd bynnag, rhaid cymryd hyn yng nghyd-destun Cymru gyfan a'r siroedd sy'n amgylchynu Gwynedd.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG027		4	Yma rydych yn cydnabod harddwch y dirwedd wyllt naturiol sydd heb ei difetha a'i phwysigrwydd yng nghyd-destun twristiaeth. Fodd bynnag, rhaid cymryd hyn yng nghyd-destun Cymru gyfan a'r siroedd sy'n amgylchynu Gwynedd.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG029		4	Yma rydych yn cydnabod harddwch y dirwedd wyllt naturiol sydd heb ei difetha a'i phwysigrwydd yng nghyd-	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			destun twristiaeth. Fodd bynnag, rhaid cymryd hyn yng nghyd-destun Cymru gyfan a'r siroedd sy'n amgylchynu Gwynedd.			
YG030		4	Yma rydych yn cydnabod harddwch y dirwedd wyllt naturiol sydd heb ei difetha a'i phwysigrwydd yng nghyd-destun twristiaeth. Fodd bynnag, rhaid cymryd hyn yng nghyd-destun Cymru gyfan a'r siroedd sy'n amgylchynu Gwynedd.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG035	4		Dylid cynnwys cyfeiriad at Ardal Cadwraeth Arbennig PLAS	Gorchuddio y rhan fwyaf o arfordir Penrhyn Llŷn	Mae ACA Pen Llyn a'r Sarnau (PLAS) yn ddynodiad sy'n berthnasol i gynefinoedd o dan y mor.	Dim Newid
YG035		4.2	Dwi ddim yn gweld unrhyw sôn am yr hen ' <i>Character Landscape Areas</i> ' nag y ' <i>Special Landscape Areas</i> ' arfaethedig yn hwn	Mae'r hen ardaloedd yn gorchuddio'r rhan fwyaf o Wynedd tu allan i'r Parc, ond dydi'r safleoedd arfaethedig ddim yn gwneud hyn.	Derbyn fod y dirwedd hanesyddol yn rhan bwysig o gymeriad ac ansawdd y dirwedd.	Diwygio 4.2 i gynnwys cyfeiriad at dirweddau o ddiddordeb hanesyddol eithriadol ac arbennig.
YG035		4.5	Eto dim sôn am ACA PLAS ac efallai angen sôn bod nifer o ACA wedi cael eu dynodi ar gyfer ystlumod?	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Mae Ardaloedd Cadwraeth Arbennig yn ddynodiad sy'n berthnasol i gynefinoedd o dan y môr.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG068		Adran 4	Nid yw'r adran hon yn crybwyll bod ardaloedd sylweddol yn dirweddau hanesyddol.	Mae nifer o ymholiadau wedi casglu bod tirweddau hanesyddol yn ystyriaeth faterol.	Derbyn fod y dirwedd hanesyddol yn rhan bwysig o gymeriad ac ansawdd y dirwedd.	Addasu 4.2 i gynnwys cyfeiriad at y tirweddau o ddiddordeb hanesyddol eithriadol / arbennig
YG077	4		Dylid rhoi sylw cyflawn i gefndir yr ardal gynllunio, gan gynnwys yr economi .Dylid rhoi sylw i'r Iaith Gymraeg a Diwylliant yr ardal gynllunio.	Mae'r adran yma yn disgrifio nodweddion ffisegol y Sir yn unig.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
PENNOD 5						
YG006		5.1.3	Rydym yn gwrthwynebu'r rhan hon.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG009		5.2	Cyngor gadw at y polisi a gwrthod pob cais am dyrbin gwynt o fewn yr AHNE, Polisi C26.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG010		5.2	Cyngor gadw at y polisi a gwrthod pob cais am dyrbin gwynt o fewn yr AHNE, Polisi C26.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Nodi'r sylwadau.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG010		5.2	Dylai'r CCA roi arweiniad clir a phendant ar yr ardal sydd y tu allan i ffin yr AHNE mai dim ond tyrbinau ar raddfa maint bach/micro h.y. - hyd at 11medr i'r llafn a ganiateir oddi fewn i'r Dirwedd Hanesyddol o Ddiddordeb Eithriadol.	Byddai caniatáu tyrbinau gwynt mwy na hyn yn sicr o achosi niwed sylweddol i gymeriad a harddwch yr ardal ddynodedig yma ac felly'n groes i'r polisi o warchod yr ardal rhag niwed sylweddol.	Mae para. 5.4.3 yn nodi na ddylai ceisiadau achosi niwed sylweddol i gymeriad, edrychiad, neu osodiad tirluniau hanesyddol yn unol â pholisi B12 yn y CDU. Bydd yn fater i'r datblygwr ddangos na fydd niwed sylweddol.	Dim newid.
YG016		5.2.4	Defnyddir y gair sylweddol yn y paragraff hwn yn ogystal â nifer o weithiau drwy gydol y ddogfen (e.e. para 7.5.8) heb gael diffiniad ohono yng nghyd-destun y niwed i'r amgylchedd / y gymuned / y lleoliad ac ati.	Heb ddiffiniad i osod y cyd-destun, gadewir y cwestiwn o'n union pa mor ddifrifol sy'n rhaid i unrhyw niwed neu ddifrod fod cyn iddo gael ei ddsbarthu'n 'sylweddol' i asesiadau goddrychol unigol.	Mae'r canllawiau yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisiâu cynllunio fod angen rhoi ystyriaeth i gyfuniad o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol wrth benderfynu ar geisiadau.	Dim newid
YG016		5.13	Mae diben y mapiau'n aneglur.	Ymddengys mai canlyniad i gydymffurfio ag arweiniad ymarfer da eithaf biwrocraidd yw'r mapiau. Mae'n debygol iawn y bydd yr ardaloedd o gyflymder gwynt uchel yn cael eu hadnabod yn ardaloedd dynodedig ar gyfer tyrbinau gwynt gyda throthwy is i'w gwrthod o gymharu ag ardaloedd eraill.	Mae'r map yn seiliedig ar gynnwys y Canllaw Ymarfer ar gyfer Ynni Carbon Isel ac Adnewyddadwy a gyflwynwyd gan Llywodraeth Cymru i Awdurdodau Lleol yn 2010.	Dim newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG019	5		Dylid cynnwys y cyfan o Ddyffryn Dyfrdwy Uchaf	Cynnwys y fflora a'r ffawna sy'n bresennol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid
YG021		5.13	Dylid datblygu ac egluro mwy ar y mapiau.	Mae angen dadansoddiadau a mapiau ychwanegol i egluro'r goblygiadau i feintiau canolig e.e. 30-35m a 40-45m.	Datgan adran 5.13.3 fod y rhain yn enghreifftiau ac yn berthnasol i'r categorïo a ddisgrifir yn adran 6.8.	Dim Newid
YG021		5.2.3	Dylid ategu'r frawddeg berthnasol yn C26 yn fan hyn. Dylid egluro o dan ba amgylchiadau, os o gwbl, y gall polisi cenedlaethol fod yn wahanol i bolisi lleol neu ei drechu.	Mae'r CCA yn parhau i fod angen geiriad mwy eglur o ran polisi'r AHNE.	Mae'r geiriad yn ategu cyd-destun y polisi.	Dim Newid
YG023		5.3	Dylai'r CCA egluro'n iawn fod angen gwahanu sylweddol i sicrhau nad yw tyrbinau gwynt diwydiannol yn difetha'r cynnig twristiaeth o fewn ffiniau Parc Cenedlaethol Eryri.	Nid yw'ch CCA drafft yn gwneud hyn yn ddigonol, os o gwbl.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG029		5.2	Mae cryn bryder yn Nyffryn Dyfrdwy Uchaf ynghylch y twf cynyddol mewn ceisiadau am dyrbinau gwynt ac mae'n ymddangos nad yw Parc Cenedlaethol Eryri nac ychwaith yr AHNE yn ddiogel rhagddynt.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG032		5.2	Datganaf fy mod i yn gwrthwynebu unrhyw newid i bolisi C26 sydd yn gwahardd unrhyw dyrbin gwynt oddi mewn i'r AHNE.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Nodi'r sylwadau.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG032		5.2	Yn ogystal dw i yn gwrthwynebu unrhyw dyrbin gwynt oddi allan i'r AHNE sydd yn sownd i'r grid cenedlaethol ac yn enwedig y tyrbinau gwynt sydd yn derbyn FIT (feed in tariff).	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG032		5.2	Yn eich Canllawiau atodol rydych yn awgrymu fod yna le i tyrbinau bach yn yr AHNE yn yr Ardal Gwarchod y Dirwedd ar Dirwedd o Ddiddordeb Hanesyddol Eithriadol.	Da chi yn dweud bod tyrbîn hyd at 5MW yn fach! Mae 5MW CYFYSTUR Â 100 o dyrbeini 50kw a 34 medr i'r brig neu dau dyrbein anferth 2.5MW a 125 medr i'r brig!	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG032		5.12	Oes yna eglurhad i gael pam fod chi eisiau dinistrio'r tirlun a'r diwydiant twristaidd.	Sydd yn dod â dros £800 miliwn i Wynedd yn flynyddol	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG033		5.2	Mae'n glodwiw nad yw tyrbinau gwynt i gael eu caniatáu yn yr AHNE.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG034		5.2	Pwysig iawn nad oes unrhyw tyrbinau yn cael eu lleoli o fewn yr AHNE nac yn agos i Lwybr yr Arfordir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG035		5.5.3	Newid geiriad. Gwell son y bydd angen cynnal Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd nag Asesiad Priodol.	Mae ARhC yn cwmpasu yn holl broses sydd yn cynnwys y rhan Prawf o Effaith Sylweddol Tebygol yn ogystal ag Asesiad Priodol, os oes angen un.	Cytuno gyda'r awgrym.	Diwygio'r geiriad i gyfeirio at Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG038		5.2	Gwrthodir cynigion ar gyfer melinau gwynt ar safleoedd o fewn AHNE.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG038		5.2	Rwyf o'r farn na ddylid gallu gweld melin wynt o unrhyw AHNE nac o'r Parc.	Gan eu bod yn effeithio ar eu gosodiad. Mae'r AHNE a'r Parc yn arbennig am eu cynnwys ac am yr hyn y gellir eu gweld ohonyn nhw.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG038		5.2	Beth am isafswm pellter oddi wrth yr AHNE.	Fel yr awgrymir ym Môn ac ymrwymadau sgrinio llymach na'r arfer.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG038		5.2	Rwyf yn pryderu y gwnewch chi ganiatáu rhagor o felinau gwynt ar hyd yr arfordir y gellir ei weld o Fôn.	Synnaf fod y rhain wedi'u caniatáu gan y tybiaf y gellir eu gweld o AHNE Llanddwyn, sy'n SoDdGA ac yn gyrchfan i filoedd oherwydd golygfeydd di halog a'r awyrgylch cyn-fodern ganoloesol.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG046		5.2	Ni ddylid cael unrhyw ddatblygiadau Tyrbinau Gwynt yn yr AHNE.	Mae'n ymddangos yn hurt y gall tyrbin gwynt 'warchod a gwella harddwch naturiol yr AHNE'.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG046		5.2	Dylid cael gwahardd Tyrbinau Gwynt o fewn 2km i'r AHNE a Pharc Cenedlaethol Eryri.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG047		5.1	Dylid cymryd ystyriaeth o'r effaith ar y weinyddiaeth amddiffyn yn defnyddio'r ardal.	Mae eu gofynion nhw yn newid dros amser felly rhaid cymeryd ystyriaeth ei hanghenion nhw	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				dros hyd oes y tyrbîn - 25 mlynedd yn hytrach na "snap shot".		
YG047		5.2	Dylai fod gwaharddiad o Dyrbinau Gwynt o fewn 2km o'r AHNE a Pharc Cenedlaethol Eryri.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG048	5	Ardaloedd o Gyfyn giadau	Credaf y dylai hefyd gynnwys y Dyffryn Dyfrdwy Uchaf a'r ardal o amgylch.	...gan ystyried y fflora a'r ffawna sy'n bresennol.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd .	Dim newid.
YG049	5	5.2	DYLID CYMMWYS(sic) MAP O'R AHNE	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG049			Mae PCC a'r Polisi Lleol C26, B8, yn cynnig arweiniad haniaethol o ran y termau fel "Niwed Sylweddol" ond ar yr un pryd yr unig ganllaw cadarn ydi fod cais yn llai na 5MW.	Mae hyn yn gwbl annigonol, yn anghyfrifol ac annheilwng o'r gofal y dylai Cyngor Gwynedd fod yn ei gymryd o'r dirwedd unigryw hon Mae'r PCC, y Polisi Lleol a pholisïau'r AHNE Llŷn yn rhoi arweiniad clir a phendant na ddylid trin ffin yr AHNE fel ffin bendant ac y dylid trin y rhannau sydd o fewn y golygfeydd a gosodiad yr AHNE yn yr un modd ac y mae'r rhannau sydd oddi fewn i'r ffin.	Mae dull y CCA yn adlewyrchu'r modd fod angen ystyried ceisiadau am ddatblygiadau trwy gyfuniad o ganllawiau polisi a thechnegol a sefyllfaoedd penodol.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG049		5.2.4	Mae'n rhaid cyflwyno maint a phellter priodol at dirweddau dynodedig y tu allan i AHNE Llŷn	Er mwyn osgoi niwed i'r penrhyn ac ardaloedd eraill dynodedig y cynllun unedol.	Mae dull y CCA yn adlewyrchu'r modd fod angen ystyried ceisiadau am ddatblygiadau trwy gyfuniad o ganllawiau polisi a thechnegol a sefyllfaoedd penodol.	Dim newid.
YG049		5.3	Eto dylid nodi pellteroedd a meintiau tyrbinau addas	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG049		5.4	DYLID CYNNWYS MAP	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG049		5.4.1	Fe ddylai'r canllawiau cynllunio atodol bennu 11m fel cyfyngiad o fewn y Dirwedd o Ddiddordeb Hanesyddol Eithriadol Llŷn ac Enlli	Dyma'r unig ffordd i sicrhau na fydd yna niwed sylweddol i gymeriad, edrychiad a gosodiad y dirwedd hon oddi fewn i ffin a golygfeydd y Dirwedd o Ddiddordeb Hanesyddol Eithriadol.	Mae para. 5.4.3 yn nodi na ddylai ceisiadau achosi niwed sylweddol i gymeriad, edrychiad, neu osodiad tirluniau hanesyddol yn unol â pholisi B12 yn y CDU. Bydd yn fater i'r datblygwr ddangos na fydd niwed sylweddol.	Dim newid.
YG049		5.5	Dylid cynnwys mapiau priodol yn dangos y safleoedd.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG049		5.9	Dylid nodi cyfyngiadau felly.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG049		5.12	Dylid cynnal asesiad annibynnol ar effaith tyrbinau ar y diwydiant twristiaeth, cyn caniatáu unrhyw dyrbin uwch na 15 medr yng Ngwynedd.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid
YG049		5.13.1	yr ydym yn gofyn am leiafswm o 1.5 KM rhwng tyrbinau a thai.	Yr un cyfyngiad ac a ofynnodd dros 8000 o bobl Môn amdano.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG049		5.13.1 3	Nid ydym yn cydweld fod yr ardaloedd a ddangosir fel enghreifftiau posib yn addas ar gyfer tyrbinau gwynt 20m yn addas	Oherwydd y cyfyngiadau a gofynion polisi a deddfwriaeth i warchod yr ardal oherwydd y dynodiadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG050		5.2	Cefnogir unrhyw asesiad manwl pan gyflwynir cais .	A all effeithio ar dirwedd a gwelediad oherwydd AHNE ac ati, ynghyd â buddiannau twristiaeth a hamdden.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG051		5.13.4 Mapiau	O ble ddaeth y diffiniad cyflymder gwynt >6m/e = uchel?		Uchel = >6.5m/e. Cyfeirir at y ffynhonnell ym mharagraff 5.13.1.	Dim newid.
YG056		5.2	Dim achos dros gefnogi Tyrbinau Gwynt sy'n agosach na 2km i ffiniau'r AHNE neu ffiniau Parc Cenedlaethol Eryri.	Golygfeydd oddi mewn i'r AHNE a Pharc Cenedlaethol Eryri yn cael eu heffeithio'n handwyol.	Dywed y meini prawf fod yn rhaid penderfynu p'un a fyddai'r datblygiad yn peri niwed sylweddol i'r gosodiad ai peidio a bod yn rhaid asesu pob achos yn unigol.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG061		5.2	Nid yn unig y mae tyrbinau gwynt sengl mawr yn halogi tirwedd Gwynedd a'r AHNE.	Colled amwynder sylweddol i fywydau preswylwyr.	Mae paragraff 5.2 yn ymwneud â'r AHNE. Nod polisiâu cenedlaethol a lleol yw cynnal cyfanrwydd ac ansawdd yr AHNE ac ni ddylai unrhyw ddatblygiad tyrbîn beri niwed sylweddol i'r dirwedd.	Dim newid.
YG061		5.12	Mae'r prosiectws o swyddi'n cael eu creu ar gyfer adeiladu a chynnal a chadw yn chwedl wag. Mae'r gwir berygl i swyddi twristiaeth yn sylweddol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG061		5.12	Mae'r dirwedd yn incwm gwerthfawr iawn i'r economi lleol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG063		5.4.3	Defnyddio "should not" yn lle "which" yn y fersiwn Saesneg.	Er mwyn i'r frawddeg fod yn ddealladwy.	Derbyn.	Rhoi "should not" yn lle "which" yn y fersiwn Saesneg.
YG063		5.9	Cynnwys cyfeiriad at y Cofnod Amgylchedd Hanesyddol rhanbarthol i ogledd-orllewin Cymru, sy'n cael ei gynnal gan Ymddiriedolaeth Archeolegol Gwynedd.	Dyma'r gronfa ddata anstatudol o wybodaeth archaeolegol ac mae'n cynnwys y rhan fwyaf o safleoedd archaeolegol.	Derbyn.	Cynnwys cyfeiriad yn 5.9 at Gofnod Amgylchedd Hanesyddol rhanbarthol gogledd-

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
						orllewin Cymru.
YG063		5.9.1	Ychwanegu "gosodiad" i'r meini prawf.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG063		5.9.1	<p>Ychwanegu manylion ynghylch dynodiadau archeolegol. Bydd gofyn am asesiad archeolegol pan fo posibilrwydd neu risg y bydd bwriad yn effeithio'n sylweddol (un ai ar ei ben ei hun neu mewn cyfuniad o gynlluniau neu brosiectau eraill) ar yr amgylchedd hanesyddol. Rhaid i ddatblygwyr ddarparu gwybodaeth ddigonol er mwyn medru gwneud penderfyniad deallus o ran effeithiau tebygol y datblygiad arfaethedig. Bydd ceisiadau nad ydynt yn darparu'r wybodaeth hon yn cael eu gwrthod.</p> <p>Pan fo bwriad yn debygol o beri niwed sylweddol i'r amgylchedd hanesyddol, ni ddylid ond ei ganiatáu os gellir dangos fod y rhesymau am y bwriad yn gorbwyso'r angen i ddiogelu gwerth archeolegol y safle ac y gellir lleddfu'r effeithiau'n ddigonol.</p>	I egluro'r amgylchiadau lle y gellir gwrthod ceisiadau ar sail archeolegol.	Derbyn yr angen i gyfeirio at y Polisi perthnasol yn y CDU.	Cynnwys cyfeiriad at Bolisi B7 y CDU.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG063		5.9.2	Dylid ymgynghori â Gwasanaeth Cynllunio Archeolegol Gwynedd oherwydd bydd yr ymgynghoriad hwn yn sefydlu'r angen am asesiadau a gwerthusiadau archeolegol, a'r sgôp ar eu cyfer, a bydd yn adnabod y farn sydd i'w chynnwys mewn asesiad effaith gweledol pan fo effaith weledol posib ar safleoedd archeolegol.	Nid oes gan y cyngor unrhyw arbenigedd archeolegol yn fewnol.	Derbyn.	Cynnwys cyfeiriad at yr angen i ymgynghori â Gwasanaeth Cynllunio Archeolegol Gwynedd.
YG065		5.2.4., 7.6,7. 7	Mae dibynnu ar dderbyn LVIA (Asesiad o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Gweledol) a <i>montage</i> ffotograffig gan y cleient yn anghywir. Y Cyngor ddylai ddarparu hyn a dylai'r datblygwr dalu'r gost.	Nid yw <i>montage</i> ffotograffig yn dangos beth yw effaith gwrthrych sy'n symud wedi'i osod mewn cefndir tawel.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG065		5.8	Dylai lliw pob tyrbin fod yn wyrdd tywyll.	I leihau'r effaith.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG067		5.2.2/ 5.2.4	Cefnogi'r datganiadau hyn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG067		5.2.3	Yr ystyriaeth hon yn tanseilio 5.2.2 a 5.2.4.	Agor drws i ddatblygwyr diegwyddor.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG068		Adran 5.4	Mae angen cyfeirio at y Gofrestr o Dirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru (rhan 2.2).	Fel yr uchod.	Derbyn fod y dirwedd hanesyddol yn rhan bwysig o nodweddion ac ansawdd y dirwedd.	Addasu 5.4 i gynnwys cyfeiriad at Gofrestr Tirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig Cymru (Rhan 2.2).
YG071		5.2.4	Addasu'r paragraff hwn i ddarllen; Ni fydd tyrbinau gwynt o faint canolig neu fawr o fewn 2km i'r AHNE yn cael eu cefnogi.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG072		5.2.4	Addasu'r paragraff hwn i ddarllen; Ni fydd tyrbinau gwynt o faint canolig neu fawr o fewn 2km i'r AHNE yn cael eu cefnogi.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG077	5		Dylai'r Cyngor ochel bod yn rhy gyfyngedig wrth ymdrin â cheisiadau o fewn AHNE Llŷn.	Mae paragraff 12.8.11 o Ddatganiad Polisi Cynllunio Interim y Gweinidog yn awgrymu fod eithriadau yn bosib, mewn amgylchiadau arbennig.	Mae'r Polisi yn rhoi arweiniad clir a chadarn o ran ceisiadau o fewn yr AHNE.	Dim newid.
YG077		5.13	Mae'r canllaw o geisio cyfyngu datblygiad i 10X uchder i flaen llafrn yn rhy gyfyng.	Mae'n gadael ychydig iawn o dir a fyddai'n dderbyniol i'r awdurdod cynllunio. Mae'r canllaw yn wahanol i fwyafrif o ganllawiau sydd yn cael eu	Mae 7.9.7 yn egluro mai ychydig o ganllawiau sydd ar gael. Mae'r arweiniad yn 7.9.9 yn egluro y bydd unrhyw benderfyniad ar bellteroedd gwahaniaethu yn	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				defnyddio yn genedlaethol. Mae hwn yn llawer iawn mwy ac yn ymddangos yn fympwyol, heb unrhyw resymeg wyddonol dros y cyfyngiad. Mae Awdurdodau eraill yn mesur lluosrif o ddiamedr y "rotor". Nid oes unrhyw reswm technegol, sŵn , hawl i olygfa yn rhai y gellir ei gynnal gyda chyfyngiad o'r fath. Mae hyn yn edrych fel ymgais i lesteirio ceisiadau yn ormodol heb reswm technegol i'w gefnogi.	ystyried cyfuniad o'r canllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliadaol penodol. Mae'r Mapiau 1-3 yn adlewyrchu ardal glustog o 10x yr uchder.	
YG077		5.13 Mapiau	Dylai mapiau manwl gyda graddfa briodol fod ar gael i ymgynghori arnynt cyn derbyn y CCA .	Mae graddfa'r mapiau yn ei gwneud yn amhosib dirnad yn glir y ffiniau gwahanol a gynigir.	Mae para. 5.13.2 a 5.13.4 yn ei gwneud yn glir mai pwrpas y mapiau yw adnabod ardaloedd o botensial o ystyried nifer o gyfyngiadau mwynder, risg ac ati.	Dim newid.
YG080		Polisi C26/5. 2.4	Anghytuno gydag ystyried ceisiadau tu allan i'r AHNE.	Buasai datblygiadau o'r fath yn amharu'n andwyol ar brydferthwch yr ardal. Lle bynnag y'u codir maent yn weladwy o bob cyfeiriad.	Mae'r CCA yn egluro y bydd unrhyw benderfyniad ar effaith ar osodiad yr AHNE yn ystyried cyfuniad o'r canllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleol penodol.	Dim newid.
YG020	AHNE		Gwarchod a gwella — mae angen egluro'n iawn sut all Tyrbin Gwynt warchod neu wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dylai'r canllawiau	Diffiniad o'r geiriau gwarchod a gwella. Ni fydd datblygiadau Tyrbinau Gwynt yn gwarchod nac yn gwella ein tirweddau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			fod yn ddu a gwyn, ni ddylid rhoi lle i neb eu camddefnyddio. Felly, rydym yn dadlau y dylid parhau i eithrio a gwrthod pob cais am dyrbinau micro a thyrbinau bach yn yr AHNE.	dynodedig. Nid oes diffiniad o sut all strwythur diwydiannol gyda rhesi o lafnau'n symud wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol , mae'n strwythur hollol estron.		
YG020			Rhaid rhoi ystyriaeth hefyd i olygfeydd i mewn ac allan o'r AHNE a'r Parc Cenedlaethol. Dylid cael ardaloedd i weithredu fel byffer o amgylch yr ardaloedd dynodedig hyn. Gwrthod tyrbinau gwynt ar raddfa ganolig i fawr o fewn dau gilomedr i AHNE Llŷn neu Barc Cenedlaethol Eryri.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG035			[Bydd RSPB ond rhoi sylwadau ar y tyrbinau mwyaf un neu mewn ardaloedd dynodedig i adar. Mae CCGC hefyd yn disgwyl i Uned Bioamrywiaeth Gwynedd ddelio hefo ceisiadau sydd ddim yn effeithio ar ardaloedd SoDdGA neu uwch].	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Nodi'r sylwadau.	Dim newid.
YG039			Bydd ymledu'r nifer o dyrbinau gwynt canolig a mawr yn peri difrod difrifol i'r tirweddau, i fywyd gwylt, i'r economi ac i breswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn bygwth yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig pwysig eraill y sir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG039	AHNE		Gwarchod a gwella — mae angen egluro'n iawn sut all Tyrbin Gwynt warchod neu wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dylai'r canllawiau fod yn ddu a gwyn, ni ddylid rhoi lle i neb eu camddefnyddio. Felly, rydym yn dadlau y dylid parhau i eithrio a gwrthod pob cais am dyrbinau micro a thyrbinau bach yn yr AHNE.	Diffiniad o'r geiriau gwarchod a gwella. Ni fydd datblygiadau Tyrbinau Gwynt yn gwarchod nac yn gwella ein tirweddau dynodedig. Nid oes diffiniad o sut all strwythur diwydiannol gyda rhesi o lafnau'n symud wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol , mae'n strwythur hollol estron.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG040			Bydd ymledu'r nifer o dyrbinau gwynt canolig a mawr yn peri difrod difrifol i'r tirweddau, i fywyd gwylt, i'r economi ac i breswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn bygwth yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig pwysig eraill y sir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG040	AHNE		Gwarchod a gwella — mae angen egluro'n iawn sut all Tyrbin Gwynt warchod neu wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dylai'r canllawiau fod yn ddu a gwyn, ni ddylid rhoi lle i neb eu camddefnyddio. Felly, rydym yn dadlau y dylid parhau i eithrio a gwrthod pob cais am dyrbinau micro a thyrbinau bach yn yr AHNE.	Diffiniad o'r geiriau gwarchod a gwella. Ni fydd datblygiadau Tyrbinau Gwynt yn gwarchod nac yn gwella ein tirweddau dynodedig. Nid oes diffiniad o sut all strwythur diwydiannol gyda rhesi o lafnau'n symud wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol , mae'n strwythur hollol estron.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG040			Rhaid rhoi ystyriaeth hefyd i olygfeydd i mewn ac allan o'r AHNE a'r Parc Cenedlaethol. Dylid cael ardaloedd i weithredu fel byffer o amgylch yr ardaloedd dynodedig hyn. Gwrthod tyrbinau gwynt ar raddfa ganolig i fawr o fewn dau gilomedr i AHNE Llŷn neu Barc Cenedlaethol Eryri.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG041			Bydd ymledu'r nifer o dyrbinau gwynt canolig a mawr yn peri difrod difrifol i'r tirweddau, i fywyd gwylt, i'r economi ac i breswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn bygwth yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig pwysig eraill y sir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG041	AHNE		Gwarchod a gwella — mae angen egluro'n iawn sut all Tyrbin Gwynt warchod neu wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dylai'r canllawiau fod yn ddu a gwyn, ni ddylid rhoi lle i neb eu camddefnyddio. Felly, rydym yn dadlau y dylid parhau i eithrio a gwrthod pob cais am dyrbinau micro a thyrbinau bach yn yr AHNE.	Diffiniad o'r geiriau gwarchod a gwella. Ni fydd datblygiadau Tyrbinau Gwynt yn gwarchod nac yn gwella ein tirweddau dynodedig. Nid oes diffiniad o sut all strwythur diwydiannol gyda rhesi o lafnau'n symud wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol , mae'n strwythur hollol estron.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG041			Rhaid rhoi ystyriaeth hefyd i olygfeydd i mewn ac allan o'r AHNE a'r Parc Cenedlaethol. Dylid cael ardaloedd i weithredu fel byffer o amgylch yr ardaloedd dynodedig hyn. Gwrthod tyrbinau gwynt ar raddfa ganolig i fawr o fewn dau gilomedr i AHNE Llŷn neu Barc Cenedlaethol Eryri.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG042			Bydd ymledu'r nifer o dyrbinau gwynt canolig a mawr yn peri difrod difrifol i'r tirweddau, i fywyd gwylt, i'r economi ac i breswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn bygwth yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig pwysig eraill y sir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG042	AHNE		Gwarchod a gwella — mae angen egluro'n iawn sut all Tyrbin Gwynt warchod neu wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dylai'r canllawiau fod yn ddu a gwyn, ni ddylid rhoi lle i neb eu camddefnyddio. Felly, rydym yn dadlau y dylid parhau i eithrio a gwrthod pob cais am dyrbinau micro a thyrbinau bach yn yr AHNE.	Diffiniad o'r geiriau gwarchod a gwella. Ni fydd datblygiadau Tyrbinau Gwynt yn gwarchod nac yn gwella ein tirweddau dynodedig. Nid oes diffiniad o sut all strwythur diwydiannol gyda rhesi o lafnau'n symud wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol , mae'n strwythur hollol estron.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG042			Rhaid rhoi ystyriaeth hefyd i olygfeydd i mewn ac allan o'r AONB a'r Parc Cenedlaethol. Dylid cael ardaloedd i weithredu fel byffer o amgylch yr ardaloedd dynodedig hyn. Gwrthod tyrbinau gwynt ar raddfa ganolig i fawr o fewn dwy gilomedr i AHNE Llŷn neu Barc Cenedlaethol Eryri.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG043			Bydd ymledu'r nifer o dyrbinau gwynt canolig a mawr yn peri difrod difrifol i'r tirweddau, i fywyd gwylt, i'r economi ac i breswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn bygwth yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig pwysig eraill y sir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG043	AHNE		Gwarchod a gwella — mae angen egluro'n iawn sut all Tyrbin Gwynt warchod neu wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dylai'r canllawiau fod yn ddu a gwyn, ni ddylid rhoi lle i neb eu camddefnyddio. Felly, rydym yn dadlau y dylid parhau i eithrio a gwrthod pob cais am dyrbinau micro a thyrbinau bach yn yr AHNE.	Diffiniad o'r geiriau gwarchod a gwella. Ni fydd datblygiadau Tyrbinau Gwynt yn gwarchod nac yn gwella ein tirweddau dynodedig. Nid oes diffiniad o sut all strwythur diwydiannol gyda rhesi o lafnau'n symud wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol , mae'n strwythur hollol estron.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG043			Rhaid rhoi ystyriaeth hefyd i olygfeydd i mewn ac allan o'r AHNE a'r Parc Cenedlaethol. Dylid cael ardaloedd i weithredu fel byffer o amgylch yr ardaloedd dynodedig hyn. Gwrthod tyrbinau gwynt ar raddfa ganolig i fawr o fewn dau gilomedr i AHNE Llŷn neu Barc Cenedlaethol Eryri.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG044			Bydd ymledu'r nifer o dyrbinau gwynt canolig a mawr yn peri difrod difrifol i'r tirweddau, i fywyd gwylt, i'r economi ac i breswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn bygwth yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig pwysig eraill y sir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG044	AHNE		Gwarchod a gwella — mae angen egluro'n iawn sut all Tyrbin Gwynt warchod neu wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dylai'r canllawiau fod yn ddu a gwyn, ni ddylid rhoi lle i neb eu camddefnyddio. Felly, rydym yn dadlau y dylid parhau i eithrio a gwrthod pob cais am dyrbinau micro a thyrbinau bach yn yr AHNE.	Diffiniad o'r geiriau gwarchod a gwella. Ni fydd datblygiadau Tyrbinau Gwynt yn gwarchod nac yn gwella ein tirweddau dynodedig. Nid oes diffiniad o sut all strwythur diwydiannol gyda rhesi o lafnau'n symud wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol , mae'n strwythur hollol estron.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG044			Rhaid rhoi ystyriaeth hefyd i olygfeydd i mewn ac allan o'r AHNE a'r Parc Cenedlaethol. Dylid cael ardaloedd i weithredu fel byffer o amgylch yr ardaloedd dynodedig hyn. Gwrthod tyrbinau gwynt ar raddfa ganolig i fawr o fewn dau gilomedr i AHNE Llŷn neu Barc Cenedlaethol Eryri.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG049			Cefnogi Polisi C26 i wrthod pob pob cais am dyrbin gwynt o fewn yr AHNE.	Rhag achosi niwed andwyol sylweddol i dirwedd yr ardal.	Nodi'r sylw.	Dim newid.
YG049			Y dylai'r Cyngor wrthod pob tyrbina sydd yn uwch na 11 metr oddi mewn i ffin a golygfeydd y Dirwedd o Ddiddordeb Hanesyddol Eithriadol Llŷn ac Ynys Enlli, Ardal Gwarchod y Dirwedd, a thirweddau sensitif eraill Gwynedd.	Rhag achosi niwed andwyol sylweddol i dirwedd yr ardal.	Mae para. 5.4.3 yn nodi na ddylai ceisiadau achosi niwed sylweddol i gymeriad, edrychiad, neu osodiad tirluniau hanesyddol yn unol â pholisi B12 yn y CDU. Bydd yn fater i'r datblygwr ddangos na fydd niwed sylweddol.	Dim newid.
YG049			Dylid cynnwys y paragraff arweiniol C26 sydd yn cyfeirio at yr angen i ystyried y polisi yng nghyd-destun yr holl GDU.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG049			Dylid hefyd gynnwys y polisiau a enwir sydd a "chysylltiad agosaf" at bolisi C26 - A1 – Aseiad amgylcheddol neu aseuadau effaith arall; B7 – Safleoedd o bwysigrwydd archeolegol; B8 –	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			Ardaloedd o Harddwch Eithriadol Naturiol (AHNE) Llŷn a Môn; B9 - Yr Arfordir Treftadaeth, B10 – Diogelu a chyfoethogi Ardaloedd Gwarchod y Dirwedd.			
YG057			Bydd ymledu'r nifer o dyrbinau gwynt canolig a mawr yn peri difrod difrifol i'r tirweddau, i fywyd gwylt, i'r economi ac i breswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn bygwth yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig pwysig eraill y sir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG057	AHNE		Gwarchod a gwella — mae angen egluro'n iawn sut all Tyrbin Gwynt warchod neu wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dylai'r canllawiau fod yn ddu a gwyn, ni ddylid rhoi lle i neb eu camddefnyddio. Felly, rydym yn dadlau y dylid parhau i eithrio a gwrthod pob cais am dyrbinau micro a thyrbinau bach yn yr AHNE.	Diffiniad o'r geiriau gwarchod a gwella. Ni fydd datblygiadau Tyrbinau Gwynt yn gwarchod nac yn gwella ein tirweddau dynodedig. Nid oes diffiniad o sut all strwythur diwydiannol gyda rhesi o lafnau'n symud wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol , mae'n strwythur hollol estron.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG057			Rhaid rhoi ystyriaeth hefyd i olygfeydd i mewn ac allan o'r AHNE a'r Parc Cenedlaethol. Dylid cael ardaloedd i weithredu fel byffer o amgylch yr ardaloedd dynodedig hyn. Gwrthod tyrbinau gwynt ar raddfa ganolig i fawr	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			o fewn dau gilomedr i AHNE Llŷn neu Barc Cenedlaethol Eryri.			
YG058			Bydd ymledu'r nifer o dyrbinau gwynt canolig a mawr yn peri difrod difrifol i'r tirweddau, i fywyd gwylt, i'r economi ac i breswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn bygwth yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig pwysig eraill y sir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG058	AHNE		Gwarchod a gwella — mae angen egluro'n iawn sut all Tyrbin Gwynt warchod neu wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dylai'r canllawiau fod yn ddu a gwyn, ni ddylid rhoi lle i neb eu camddefnyddio. Felly, rydym yn dadlau y dylid parhau i eithrio a gwrthod pob cais am dyrbinau micro a thyrbinau bach yn yr AHNE.	Diffiniad o'r geiriau gwarchod a gwella. Ni fydd datblygiadau Tyrbinau Gwynt yn gwarchod nac yn gwella ein tirweddau dynodedig. Nid oes diffiniad o sut all strwythur diwydiannol gyda rhesi o lafnau'n symud wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol , mae'n strwythur hollol estron.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG058			Rhaid rhoi ystyriaeth hefyd i olygfeydd i mewn ac allan o'r AHNE a'r Parc Cenedlaethol. Dylid cael ardaloedd i weithredu fel byffer o amgylch yr ardaloedd dynodedig hyn. Gwrthod tyrbinau gwynt ar raddfa ganolig i fawr o fewn dau gilomedr i AHNE Llŷn neu	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			Barc Cenedlaethol Eryri.			
YG059			Bydd ymledu'r nifer o dyrbinau gwynt canolig a mawr yn peri difrod difrifol i'r tirweddau, i fywyd gwylt, i'r economi ac i breswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn bygwth yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig pwysig eraill y sir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG059	AHNE		Gwarchod a gwella — mae angen egluro'n iawn sut all Tyrbin Gwynt warchod neu wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dylai'r canllawiau fod yn ddu a gwyn, ni ddylid rhoi lle i neb eu camddefnyddio. Felly, rydym yn dadlau y dylid parhau i eithrio a gwrthod pob cais am dyrbinau micro a thyrbinau bach yn yr AHNE.	Diffiniad o'r geiriau gwarchod a gwella. Ni fydd datblygiadau Tyrbinau Gwynt yn gwarchod nac yn gwella ein tirweddau dynodedig. Nid oes diffiniad o sut all strwythur diwydiannol gyda rhesi o lafnau'n symud wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol , mae'n strwythur hollol estron.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG059			Rhaid rhoi ystyriaeth hefyd i olygfeydd i mewn ac allan o'r AHNE a'r Parc Cenedlaethol. Dylid cael ardaloedd i weithredu fel byffer o amgylch yr ardaloedd dynodedig hyn. Gwrthod tyrbinau gwynt ar raddfa ganolig i fawr o fewn dau gilomedr i AHNE Llŷn neu	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			Barc Cenedlaethol Eryri.			
YG062			Bydd ymledu'r nifer o dyrbinau gwynt canolig a mawr yn peri difrod difrifol i'r tirweddau, i fywyd gwyllt, i'r economi ac i breswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn bygwth yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig pwysig eraill y sir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG062	AHNE		Gwarchod a gwella — mae angen egluro'n iawn sut all Tyrbin Gwynt warchod neu wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol. Dylai'r canllawiau fod yn ddu a gwyn, ni ddylid rhoi lle i neb eu camddefnyddio. Felly, rydym yn dadlau y dylid parhau i eithrio a gwrthod pob cais am dyrbinau micro a thyrbinau bach yn yr AHNE.	Diffiniad o'r geiriau gwarchod a gwella. Ni fydd datblygiadau Tyrbinau Gwynt yn gwarchod nac yn gwella ein tirweddau dynodedig. Nid oes diffiniad o sut all strwythur diwydiannol gyda rhesi o lafnau'n symud wella Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol , mae'n strwythur hollol estron.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG062			Rhaid rhoi ystyriaeth hefyd i olygfeydd i mewn ac allan o'r AHNE a'r Parc Cenedlaethol. Dylid cael ardaloedd i weithredu fel byffer o amgylch yr ardaloedd dynodedig hyn. Gwrthod tyrbinau gwynt ar raddfa ganolig i fawr o fewn dau gilomedr i AHNE Llŷn neu	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			Barc Cenedlaethol Eryri.			
YG076			[Nid] yw'r Canllawiau'n amrywio dim ar gynnwys polisiau C26 (Ynni Adnewyddol) na B8 (Yr AHNE).	[Mae hyn yn] dderbyniol o ran cynnal a gwarchod yr AHNE.	Nodi'r sylw.	Dim newid.
YG076			Dylai'r Ddogfen gyfeirio at nodau a pholisiau'n ymwneud â gwarchod y tirlun a'r golygfeydd sydd yn y Cynllun Rheoli'r AHNE.	Er cydbwysedd.	Mae paragraff 3.18 yn cyfeirio at brif ddiben strategol y Cynllun Rheoli.	Dim newid.
YG076			Dylai'r canllawiau roi eglurhad o 'cymunedol' a 'domestig' a gynhwysir ym Mholisi C26.	Dim tystiolaeth wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG076			Dylid cael peth hyblygrwydd yn yr ardaloedd sydd ar ffin yr AHNE ond yn sicrhau na fydd y datblygiadau'n afreolus.	Fel y gellir cynhyrchu ynni gwyrdd.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG076			Byddai'n fuddiol cael gwybod beth ydy anghenion ynni Llŷn.	Fel byddai'n bosib, efallai iddi fod yn ardal werdd – efallai drwy gymysgedd o ynni gwynt, ynni solar ac efallai biomas.	Nid yn fater i'r Canllawiau ond i strategaeth hyrwyddo ynni adnewyddadwy.	Nodi'r sylw.
YG077			Dylai unrhyw argymhelliad ar osodiad y Parc trwy ddatblygiad o fewn ffin awdurdod Cynllunio Gwynedd gyd-fynd ac Awdurdodau eraill sydd yn ffinio â'r parc.	Er mwyn cysondeb.	Nodi'r sylw.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
PENNOD 6						
YG002		6.11	Mae'r darn yma yn aneglur.	Nid yw 'Cartrefi' yn derm gwyddonol y mae modd ei gamddehongli.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG008		6.1	Nid oes darn perthnasol ar gyfer sut mae tyrbîn gwynt yn cynhyrchu trydan.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG016		6.8	15 metr ddylai'r lefel uchaf fod ar gyfer tyrbîn 'bach'.	Dim ond edrych ar dyrbin gwynt Castellmarch sydd angen ei wneud i sylweddoli nad oes modd diffinio'n rhesymol unrhyw beth sy'n ymestyn yn uwch na 15 metr fel rhywbeth 'bach'.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG029		6.8	Mae tyrbînau gwynt modern yn anferth ac mae'r rhai sy'n gysylltiedig ag 'arallgyfeirio ar ffermydd' yn ymestyn dros 100tr.	Mae hwn yn fater hynod niweidiol gan fod effaith weledol gyffredinol y nifer o dyrbinau sy'n ymddangos yn creu tirlun diwydiannol yn hytrach na thirlun gwylt sy'n denu twristiaid i Gymru yn gyffredinol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG033			Dylai'r CCA nodi uchafswm uchder yr hyb fel 18 metr a 25 metr hyd at ben y llafn sy'n caniatáu creu hyd at 11kw o ynni.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG033		6	Mewn lleoliadau eraill, dim ond ceisiadau am ddatblygiadau tyrbîn gwynt ar raddfa fach neu ddatblygiadau cymunedol neu ddomestig a ddylid eu cymeradwyo.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG034		6	Gan fod y mwyafrif, os nad yr holl geisiadau yn Llŷn am dyrbinâu sengl ar raddfa fach, mae'n bwysig sicrhau nad ydym yn creu tirwedd sy'n frith o dyrbinâu ar raddfa fach.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG039			Rydym angen i'r UPC ar y Cyd gadarnhau yr hyn a olygir wrth "ar raddfa fach" yn y ddogfen.	A yw "ar raddfa fach" yn rhywbeth sy'n mesur hyd at 20 metr i ben y llafn neu a ydyw'n rhywbeth sydd â chapasiti cynhyrchu o lai na 5MW? Mae gwahaniaeth mawr yn hyn ac fe ellid defnyddio hyn fel bwlch yn y canllawiau fyddai'n arwain at ddatblygwyr/rhai sy'n gwneud cais yn cymryd mantais o'r dehongliad hyblyg o "ar raddfa fach".	Mae Adran 7 yn egluro'n glir mai'r nodweddion ffisegol (h.y. Maint) a ddefnyddir ar gyfer y diffiniad. Fodd bynnag, cytunir y gellid gwneud hyn yn gliriach yn Adran 6.	Addasu paragraff 6.7 i 6.11 i egluro beth yw'r maen prawf a ddefnyddir wrth ystyried y materion allweddol yn Adran 7.
YG045	6	6.15	Mae RenewableUK yn gwrthwynebu'r Adran hon ac yn argymhell y dylid dileu'r paragraffau hyn. Ar hyn o bryd mae CCA Gwynedd yn gweithredu yn groes i'r targed diwygiedig a nodir ym Mholisi Cynllunio Cymru mewn llythyr gan y	Nid ydynt yn adlewyrchu canllawiau cynllunio cenedlaethol cyfredol, yn enwedig Polisi Cynllunio Cymru (2012). Dylid nodi bod targedau yn y Polisi Cynllunio Cymru (2012) mwyaf	Mae ffigur 12.3 a phara 12.8.16 ar gyfer prosiectau ynni gwynt ar y tir ar draws awdurdod lleol yn cyfeirio at drothwy o rhwng 5MW a 25MW. Byddai graddfa tyrbîn arferol yn awgrymu	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			Gweinidog Ynni dyddiedig Gorffennaf 2011. Ystyrir nad yw'r dull a ddefnyddir yn y CCA yn adlewyrchu hyn. Mae gosod cyfyngiad o 5MW ar ffermydd gwynt yng Ngwynedd yn rhy gaeth, nid yw'n unol â'r polisi cynllunio cenedlaethol diweddaraf ac mae'n mynd y tu hwnt i gylch gwaith y CCA hwn.	diweddar wedi cynyddu'n sylweddol i 2GW o ynni gwynt ar y tir (erbyn 2015-17), o'r targed o 0.8GW (erbyn 2010) a sefydlwyd yn NCT8. Erbyn hyn, mae'r targed cynyddol hwn yn cael ei rannu rhwng 1.7GW o fewn yr Ardaloedd Chwilio Strategol a 0.3GW y tu allan i'r Ardaloedd Chwilio Strategol. Mae datblygiadau ynni adnewyddadwy ar draws yr awdurdod lleol yn cael eu dosbarthu fel cynlluniau hyd at 25MW. Felly, ble mae modd cael cynlluniau hyd at 25MW mewn ardal awdurdod lleol, dylid hwyluso hyn. Ni ystyrir bod y CCA yn hwyluso'r math hwn o ddatblygiad, er bod ganddo gynllun datblygu wedi'i fabwysiadu sy'n ffafrio datblygiadau adnewyddadwy.	isafswm o 10-12 tyrbîn mawr neu 20 o dyrbînau canolig. Awgryma mapiau 2 a 3 bod y sgôp ar gyfer ffermydd gwynt o'r maint hwn fan leiaf yn hynod gyfyngedig ac yn agos at ffin y Parc Cenedlaethol. Fodd bynnag, cyfeiria para 2.13 at yr angen i gael cydbwysedd rhwng y dymuniad o gael ynni adnewyddadwy ac amddiffyn y dirwedd. Byddai Llywodraeth Cymru'n cefnogi cynllun polisi lleol sy'n cyfyngu bron bob datblygiad ynni gwynt sy'n fwy na 5MW i ardaloedd o fewn Ardaloedd Chwilio Strategol a safleoedd tir llwyd trefol/diwydiannol.	
YG048	6	Mathau a meintiau o dyrbei	Mae'n rhaid cydnabod bod tyrbînau gwynt yn osodiadau diwydiannol. Ni ddylid anwybyddu'r ffaith fod y tyrbînau yn cynnwys deunyddiau gwenwynig	Dylai hyn fod yn ystyriaeth berthnasol ym mhob cais cynllunio.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para ni gwynt				
YG049		6.7	Dylid nodi yma nad oes yna gytundeb cenedlaethol o ddiffiniad o faint penodol. Dylid felly diffinio 'bach a 'cymunedol a fyddai yn addas o fewn cyfyngiadau "micro/domestig" yn 11.1 m; "bach" o 11 i 15 medr i ben y llafn; "Canolig" o 15 i 30 medr i ben y llafn. Mawr 32 i 135m i ben y llafn.	Drwy gyflwyno'r diffiniadau llac a phenagored yma yr ydych yn osgoi diffinio meintiau priodol yng nghyd-destun amgylchiadau lleol	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG049		6.11	Mae cyfeirio at allu generadu tyrbîn a'i ddiffinio fel bach nodweddiadol heb gynnig diffiniadau pendant ar faint yn arwain at fwy o ddryswch yn hytrach na chynnig canllawiau ac arweiniad manwl ar bolisi C26	Mae hyn yn sylfaenol angenrheidiol er mwyn sicrhau cysondeb a thegwch wrth i'r Cyngor ymdrin a cheisiadau tyrbînau gwynt o hyn ymlaen.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG053	6	6.15/6 .16	Mae WCE yn gwrthwynebu'r Adran hon ac yn argymhell y dylid dileu'r paragraffau hyn.	Nid ydynt yn adlewyrchu canllawiau cynllunio cenedlaethol cyfredol, yn enwedig Polisi Cynllunio Cymru (2012). Dylid nodi bod targedau yn y Polisi Cynllunio Cymru (2012) mwyaf diweddar wedi cynyddu'n sylweddol i 2GW o ynni gwynt ar y tir (erbyn 2015-17), o'r targed o 0.8GW (erbyn 2010) a sefydlwyd	Mae ffigur 12.3 a phara 12.8.16 ar gyfer prosiectau ynni gwynt ar y tir ar draws awdurdod lleol yn cyfeirio at drothwy o rhwng 5MW a 25MW. Byddai graddfa tyrbîn arferol yn awgrymu isafswm o 10-12 tyrbîn mawr neu 20 o dyrbînau canolig. Awgryma mapiau 2 a 3 bod y sgôp ar gyfer ffermydd gwynt o'r maint hwn	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				yn NCT8. Erbyn hyn, mae'r targed cynyddol hwn yn cael ei rannu rhwng 1.7GW o fewn yr Ardaloedd Chwilio Strategol a 0.3GW y tu allan i'r Ardaloedd Chwilio Strategol. Mae datblygiadau ynni adnewyddadwy ar draws yr awdurdod lleol yn cael eu dosbarthu fel cynlluniau hyd at 25MW. Felly, ble mae modd cael cynlluniau hyd at 25MW mewn ardal awdurdod lleol, dylid hwyluso hyn. Ni ystyrir bod y CCA yn hwyluso'r math hwn o ddatblygiad, er bod ganddo gynllun datblygu wedi'i fabwysiadu sy'n ffafrio datblygiadau adnewyddadwy.	fan leiaf yn hynod gyfyngedig ac yn agos at ffin y Parc Cenedlaethol. Fodd bynnag, cyfeiria para 2.13 at yr angen i gael cydbwysedd rhwng y dymuniad o gael ynni adnewyddadwy ac amddiffyn y dirwedd. Byddai Llywodraeth Cymru'n cefnogi cynllun polisi lleol sy'n cyfyngu bron bob datblygiad ynni gwynt sy'n fwy na 5MW i ardaloedd o fewn Ardaloedd Chwilio Strategol a safleoedd tir llwyd trefol/diwydiannol.	
YG056		6.8	Mae angen eglurhad o'r term 'ar raddfa fach'.	Gan fod y disgrifiad cyfredol yn gwbl gamarweiniol. Ni ddylid disgrifio na dosbarthu Tyrbinau Gwynt sy'n mesur mwy na 15 metr i'r llafn fel rhywbeth bach.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG060	6		Mae angen diffinio graddfa tyrbinau yn llawer cliriach.	Yn gyffredinol, mae tyrbinau gyda phŵer o lai na 50KW yn cael eu hystyried yn dyrbinau gwynt bychan, yn unol â NCT 8.	Mae Adran 7 yn egluro'n glir mai'r nodweddion ffisegol (h.y. Maint) a ddefnyddir ar gyfer y diffiniad. Fodd bynnag, cytunir y	Addasu paragraff 6.7 i 6.11 i egluro beth yw'r maen

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					gellid gwneud hyn yn gliriach yn Adran 6.	prawf a ddefnyddir wrth ystyried y materion allweddol yn Adran 7.
YG065		6.8, Tabl 1	Dylai bach gael ei ddiffinio fel 11.1 - 15 metr	Mae 20m yn llawer rhy uchel i gael ei alw'n "fach".	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG077		6.12	Dylid newid hyn yn unol â pholisi cyfredol y Cyngor ac Argymhelliad yr Arolygwr.	Mae ceisio diffinio fferm wynt fel datblygiad gyda dwy a mwy o dyrbin yn ymddangos yn groes i sylw'r Arolygydd Cynllunio ar bolisi C26 ac Awgrym 0358 o'r adroddiad ar y CDU. Mae'r argymhelliad wedi ei dderbyn fel newid i'r CDU gan y Cyngor	Mae'r CCA yn cydnabod nad oes diffiniad clir o fferm wynt ond mae wedi dilyn canllawiau'r Rheoliadau AAA a gyhoeddwyd wedi Adroddiad yr Arolygydd CDU (yn 2008). Y diffiniad yw "mwy na 2" nid 2 neu fwy"	Dim Newid
YG080		Tabl 1	Pryder am ddiffiniadau uchder tyrbinau	Yn Llŷn byddai tyrbinau micro a bach yn weladwy iawn ac yn wrthun i gymeriad Pen Llŷn	Mae'r CCA yn egluro y bydd unrhyw benderfyniad ar effaith ar osodiad yr AHNE yn cymryd i ystyriaeth gyfuniad o'r canllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliadaol penodol.	Dim Newid
YG004			Dylai'r Cyngor wrthod pob tyrbin sy'n uwch na 11 metr mewn unrhyw dirwedd	Rhag achosi niwed sylweddol i dirwedd ardal	Y mae rhain yn sylwadau ar y fframwaith polisi sydd y tu hwnt i gwmpas a phwrpas y CCA	Nodi'r sylw

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG009			Cyngor wrthod pob tyrbin sydd yn uwch na 11 metr oddi mewn i Dirwedd o Ddiddordeb Hanesyddol Eithriadol Llŷn ac Ynys Enlli	Rhag achosi niwed sylweddol i dirwedd yr ardal.	Mae para. 5.4.3 yn nodi na ddylai ceisiadau achosi niwed sylweddol i gymeriad, edrychiad, neu osodiad tirluniau hanesyddol yn unol â pholisi B12 yn y CDU. Bydd yn fater i'r ymgeisydd ddangos na fydd niwed sylweddol.	Dim Newid
YG010			Dylai'r Cyngor wrthod pob tyrbin sydd yn uwch na 11 metr oddi mewn i Dirwedd o Ddiddordeb Hanesyddol Eithriadol Llyn ac Ynys Enlli	Rhag achosi niwed sylweddol i dirwedd yr ardal.	Mae para. 5.4.3 yn nodi na ddylai ceisiadau achosi niwed sylweddol i gymeriad, edrychiad, neu osodiad tirluniau hanesyddol yn unol â pholisi B12 yn y CDU. Bydd yn fater i'r datblygwr ddangos na fydd niwed sylweddol.	Dim Newid
YG010			Fod datblygiad tyrbin gwynt 5MW (y cyfyngiad y tu allan i'r AHNE) yn anaddas	Yn groes i'r egwyddor o warchod yr amgylchedd a'r dirwedd rhag datblygiadau anaddas.	Mae'r ffigwr 5MW wedi ei ddefnyddio gan y Llywodraeth ac yn cyfeirio at nenfwd ar gyfer ffermydd gwynt. Uchder y tyrbin fydd y maen prawf a ddefnyddir i asesu'r datblygiad yn erbyn y polisi	Dim Newid
YG015			Os oes rhaid cael tyrbinau yna eu cadw'n fach. Mewn gwirionedd byddwn yn mynd mor bell â chyfyngu'r maint i ryw 15 metr	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG020, YG040, YG041, YG042, YG043, YG044, YG057, YG058, YG059, YG062			Rydym angen i'r UPC ar y Cyd gadarnhau yr hyn a olygir wrth "ar raddfa fach" yn y ddogfen.	A yw "ar raddfa fach" yn rhywbeth sy'n mesur hyd at 20 metr i ben y llafn neu a ydyw'n rhywbeth sydd â chapasiti cynhyrchu o lai na 5MW? Mae gwahaniaeth mawr yn hyn ac fe ellid defnyddio hyn fel bwlch yn y canllawiau fyddai'n arwain at ddatblygwyr/rhai sy'n gwneud cais yn cymryd mantais o'r dehongliad hyblyg o "ar raddfa fach".	Mae Adran 7 yn egluro'n glir mai'r nodweddion ffisegol (h.y. Maint) a ddefnyddir ar gyfer y diffiniad. Fodd bynnag, cytunir y gellid gwneud hyn yn gliriach yn Adran 6.	Addasu paragraff 6.7 i 6.11 i egluro beth yw'r maen prawf a ddefnyddir wrth ystyried y materion allweddol yn Adran 7.
YG039			Yn ogystal, rhaid ystyried y golygfeydd i mewn ac allan o'r AHNE a'r Parc Cenedlaethol. Dylai bod gennym ardal byffer o gwmpas yr ardaloedd dynodedig hyn. Gwrthodir tyrbinau gwynt ar raddfa canolig neu fawr o fewn 2km o AHNE Llŷn neu Barc Cenedlaethol Eryri.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG040			Dylid addasu'r CCA gan nodi y dylid cael o leiaf 2km o fwlch rhwng ceisiadau i atal effeithiau ffermydd gwynt wasgaredig ledled y Sir.	Dwyfor - mae sawl cais unigol am un neu ddau o dyrbinau sydd wedi'u cymeradwyo'n barod, ynghyd â cheisiadau byw sy'n aros am ganiatâd wedi'u crynhoi yn yr un ardal.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG041			Dylid addasu'r CCA gan nodi y dylid cael o leiaf 2km o fwllch rhwng ceisiadau i atal effeithiau ffermydd gwynt gwasgaredig ledled y Sir.	Dwyfor - mae sawl cais unigol am un neu ddau o dyrbinau sydd wedi'u cymeradwyo'n barod, ynghyd â cheisiadau byw sy'n aros am ganiatâd wedi'u crynhoi yn yr un ardal.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	Dim Newid
YG042			Dylid addasu'r CCA gan nodi y dylid cael o leiaf 2km o fwllch rhwng ceisiadau i atal effeithiau ffermydd gwynt gwasgaredig ledled y Sir.	Dwyfor - mae sawl cais unigol am un neu ddau o dyrbinau sydd wedi'u cymeradwyo'n barod, ynghyd â cheisiadau byw sy'n aros am ganiatâd wedi'u crynhoi yn yr un ardal.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	Dim Newid
YG043			Dylid addasu'r CCA gan nodi y dylid cael o leiaf 2km o fwllch rhwng ceisiadau i atal effeithiau ffermydd gwynt gwasgaredig ledled y Sir.	Dwyfor - mae sawl cais unigol am un neu ddau o dyrbinau sydd wedi'u cymeradwyo'n barod, ynghyd â cheisiadau byw sy'n aros am ganiatâd wedi'u crynhoi yn yr un ardal.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	Dim Newid
YG060			Nid yw ETSU-R-97 yn berthnasol i dyrbinau gwynt llai.	Mae nodweddion sŵn tyrbinau bach a mawr yn eithaf gwahanol. Mae cyfraniad tyrbinau bach at gynhyrchu ynni adnewyddadwy	Mae ETSU-R-97 yn cyfeirio at dyrbinau sengl a ffermydd gwynt gyda phellter mawr rhyngddynt. Mae tyrbinau gwynt llai yn	Nodi'r sylw, ni chredir bod angen newid yn y dull.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				yn llawer llai o ystyried faint o sŵn a grëir. Awgrymu y dylid mabwysiadu'r safonau a ddefnyddir gan Gernyw a Renewable UK.	cynhyrchu llai o sŵn yn gyffredinol. Mae Swyddogion lechyd yr Amgylchedd yr Awdurdod Lleol yn asesu ceisiadau sy'n gysylltiedig â thyrbinau llai ac yn gweithredu'r dehongliad mwyaf caeth o ETSU-R-97. Dylai'r dull hwn warchod trigolion lleol rhag unrhyw niwsans sŵn posib.	
YG060			Dylai bod o leiaf 2km o bellter rhwng safleoedd.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG062			Dylid addasu'r CCA gan nodi y dylid cael o leiaf 2km o fwlch rhwng ceisiadau i atal effeithiau ffermydd gwynt gwasgaredig ledled y Sir.	Dwyfor - mae sawl cais unigol am un neu ddau o dyrbinau sydd wedi'u cymeradwyo'n barod, ynghyd â cheisiadau byw sy'n aros am ganiatâd wedi'u crynhoi yn yr un ardal.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	Dim Newid
YG074			Er y gellir gwneud lle yn gyffredinol i dyrbinau 'bach' yn y dirwedd, ystyriwn fod gosod tyrbinau 'canolig' a 'mawr' gydag uchder o hyd at 135 metr, yn anaddas ger y Parc Cenedlaethol.	Awgrymu creu ardal byffer gyfochrog â'r Parc ble na fyddai cynigion o'r fath yn cael eu cymeradwyo fel arfer.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	
YG074			Ystyried bod y pellteroedd gweledol sy'n rhaid eu cael rhwng datblygiadau yn rhy fychan.	Ni fyddai'n atal ymddangosiad o fferm wynt fechan mewn rhai ardaloedd.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG076			[Mae'r] Canllawiau'n cynnwys gwybodaeth fanwl am y cefndir polisi a manylion technegol ac yn cynnwys diffiniad defnyddiol o dyrbinau micro, bach, canolig a mawr.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Nodi'r sylw	Dim Newid
YG076			Dylid cyfyngu uchder tyrbinau gwynt y tu allan i'r AHNE i rhwng 11 a 15 medr gyda sylw hefyd yn cael ei roi i'r cynhwysedd	Bod y rhan helaethaf o ardal Llŷn yn weladwy o'r AHNE	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
PENNOD 7						
YG002		7.13.3	Dylai fod yn barcuta .	Term cywir	Derbyn	Newid
YG003		7.9.8	Mae NCT8 yn cynghori y dylid defnyddio isafswm pellter i osod pob tyrbîn yn ôl, sy'n gyfystyr ag uchder brig y llafnau o ymyl unrhyw briffordd gyhoeddus neu drac rheilffordd.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG003		7.9.11	Dylai cynlluniau lleoliad ddangos safleoedd priffyrdd, llwybrau cyhoeddus a thraciau rheilffordd o fewn pellter disgyn y tyrbin (uchder i'r brig + 50 metr) yn achos cefnffyrdd a'r rhwydwaith rheilffordd, neu pellter disgyn y tyrbin + 10% yn achos rhwydwaith trafndiaeth awdurdod lleol arall.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG005		7.7	Bydd pob tyrbin yn lladd nifer sylweddol o adar bob blwyddyn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG006		7.3.5	Rydym yn gwrthwynebu'r adran hon.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG006		7.3.5	Mae dilyn y safon yn ETSU R-97 yn gamarweiniol	Mae ETSU-R-97 yn datgan y dylai'r dewis o gyfyngiad o fewn y cyfyngiad 35-40db ddibynnu ar y nifer o anheddau a gaiff eu heffeithio, nifer o kWh a gynhyrchir a pharhad lefel y datguddiad. Ar gyfer cyfnodau yn ystod y nos, cyfyngiad sŵn allanol...yw 43dB LA90 neu 5 dB yn uwch na'r cefndir, pa un bynnag yw'r mwyaf.	Yn y pen draw, yr Awdurdod Lleol ddylai ystyried pa gyfyngiadau sŵn sy'n briodol ar gyfer datblygiad penodol mewn lleoliad penodol. Dogfen ganllaw yw ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod Lleol yn ystyried yr arweiniad a gynhwysir ynddi wrth asesu cynigion perthnasol.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG006		7.9.8	Rydym yn gwrthwynebu'r adran hon.	Nid yw'r pellteroedd gwahanu a nodir yn Nhabl 4 yn wyddonol ac maent yn gamarweiniol. Mae rhagdybio uchder yn fypwyol. Dylid defnyddio'r teclyn yn NCT 8 er mwyn diffinio pellteroedd gwahanu.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y rhai sy'n gwneud penderfyniadau ar bolisiau cynllunio bod angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliadol penodol wrth benderfynu ar geisiadau yn ymwneud â phellter oddi wrth eiddo.	Dim Newid
YG013		7.9.8	Rydym yn ystyried bod gosod y tyrbinau "canolig" a "mawr" mwy, gydag uchderau o hyd at 135 metr, yn amhriodol ger ffin y Parc Cenedlaethol.	Felly, rydym yn awgrymu creu parth byffer sy'n ffinio â'r Parc ble na fyddai cynigion o'r fath yn cael eu derbyn fel arfer.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Mae polisi C26 (i) a phara. 5.3.2 yn cyfeirio at y bwriad i warchod gosodiad y Parc Cenedlaethol.	Dim Newid
YG013		7.13	Er bod cefnogaeth i'r egwyddor o ymglymiad cymunedol, ni ddylid caniatáu i'r disgwyliad o fuddion cymunedol lleol ddylanwadu ar dderbynioldeb cynigion amgylcheddol niweidiol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG013		7.9.8	Ystyriwn fod isafswm y pellteroedd gwahanu a gaiff ei awgrymu yn rhy fach.	Ni fyddai'n atal yr effaith o weld ffermydd gwynt yn ymddangos mewn rhai ardaloedd.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y rhai sy'n gwneud penderfyniadau ar bolisiau cynllunio bod angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					Ileoliadol penodol wrth benderfynu ar geisiadau yn ymwneud â phellter oddi wrth eiddo.	
YG014		7.5	Awdurdod yn bryderus o'r effaith weledol niweidiol posibl yn deillio o unrhyw ddatblygiad ynni gwynt ar ffiniau'r Parc sydd yn amlwg yn y tirlun	Mae Polisiâu 14 a 26 y CDLI yn gwneud cyfeiriad at hyn a'r Canllaw yn atgyfnerthu sylwedd cynllunio y polisiâu yma	Mae'r canllawiau yn adlewyrchu'r angen i gymryd i ystyriaeth cyfuniad o bolisiâu cenedlaethol a lleol ac amgylchiadau lleoliad penodol	Dim Newid
YG014		7.5.1	Hoffwn weld cyfeiriad at y Parc Cenedlaethol ym mharagraff 7.5.1	Dim tystiolaeth wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Derbyn fod y Parc Cenedlaethol yn ddynodiad pwysig	Cynnwys cyfeiriad at y Parc Cenedlaethol
YG016		7.5.7	Mae angen cywiro'r paragraff hwn i ddarllen:- "Yn unol â Pholisi C26 y CDU, bydd tyrbinau gwynt o fewn AHNE yn cael eu gwrthod. Yn ogystal, ac yn amodol yn unig ar feini prawf arbennig wedi'u diffinio'n fanwl, mae Polisi B8 o'r CDU yn atgyfnerthu polisi trosfwaol i wrthod tyrbinau gwynt yn - a ger - AHNE Llŷn."	Mae'r datganiad hwn i'w groesawu a dylid ei ddefnyddio i arwain at wrthod ceisiadau am dyrbinau yn y lleoliadau hyn yn awtomatig, waeth beth fo unrhyw fuddion/manteision eraill a gaiff eu cynnig gan yr ymgeisydd.	Cytuno y dylai para. 7.5.7 gyfeirio at Polisi C26.	Newid cyfeiriad at bolisi C26
YG016		7.9.8	Mae'r paragraff hwn yn rwtsh llwyr!	Prin iawn y mae'r fath ddatganiad yn ychwanegu at gyfanswm gwybodaeth ddynol ac mae'r ymgais i gyfiawnhau'r holl eiriau drwy gyfeirio at 'system 'fathemategol' yn chwerthinllyd.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				Sothach rhifyddeg ydy o yn y bôn. O ran y tabl a'r diagram, yr unig beth maent yn ei ddangos yw beth sy'n digwydd pan ydych yn lluosu rhif gyda 10! Bydd yn destun sbort os fydd yn ymddangos yn y Canllaw cyhoeddedig.		
YG016		7.13	Dylid cryfhau'r adran hon drwy roi mwy o gyfrifoldeb ar yr awdurdod lleol i ymestyn ei drefniadau ymgynghori ei hun.	(presennol) yn hollol annigonol ar gyfer tyrbîn gwynt.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG017		7.3	Mae wedi'i hen sefydlu bod canllawiau ETSU-R-97 yn annigonol.	Ceir tystiolaeth fyd-eang y dylid cael pellteroedd gwahanu sylweddol rhwng tyrbinau ac anheddau.	Ym mis Gorffennaf 2012, gwrthododd Llywodraeth Cymru gynnig i sefydlu isafswm pellter gwahanu o 1500m rhwng tyrbinau gwynt ac eiddo preswyl. Felly, nid yw'r canllaw yn nogfen NCT 8 wedi newid; ar hyn o bryd, cynghorir y dylai'r pellter gwahanu fod yn isafswm o 500m. Mae NCT 8 yn amodi na ddylid cymhwyso'r pellter hwn mewn modd rhy haearnidd oherwydd gallai arwain at ganlyniadau ceidwadol.	Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried yr isafswm pellter gwahanu fel y nodir yn NCT 8 fel pwynt cyfeirio cychwynnol digonol. Fodd bynnag, ystyrir pob achos yn ôl ei haeddiant ei hun.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG017		7.3	Derbynnir hefyd bod gan gyfanswm sŵn tyrbinau gwynt sgil effeithiau iechyd andwyol sylweddol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG017		7.6.12	Dylid ymestyn y pellter o 30km i 50km.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG017		7.7	Cymaint yw pwysigrwydd Gwynedd i fywyd gwyllt fel y dylai popeth, ac eithrio'r cynigion lleiaf, fod yn destun Aseiad Effaith Amgylcheddol llawn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG017		7.9	Dylid sefydlu isafswm pellter o 500 medr ar gyfer pob eiddo nad ydynt ym meddiannaeth yr ymgeisydd/datblygwr ac y dylid lluosu'r pellteroedd yn y tabl yn unol ag uchder i'r brig gyda 20 yn hytrach na'r 10 presennol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG018		7.3	Mae wedi'i hen sefydlu bod canllawiau ETSU-R-97 yn annigonol.	Ceir tystiolaeth fyd-eang y dylid cael pellteroedd gwahanu sylweddol rhwng tyrbinau ac anheddau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG018		7.3	Derbynnir hefyd bod gan gyfanswm sŵn tyrbinau gwynt sgil effeithiau iechyd andwyol sylweddol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG018		7.6.12	Dylid ymestyn y pellter o 30km i 50km.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG018		7.7	Cymaint yw pwysigrwydd Gwynedd i fywyd gwyllt fel y dylai popeth, ac eithrio'r cynigion lleiaf, fod yn destun Aseiad Effaith Amgylcheddol llawn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG018		7.9	Dylid sefydlu isafswm pellter o 500 medr ar gyfer pob eiddo nad ydynt ym meddiannaeth yr ymgeisydd/datblygwr ac y dylid lluosu'r pellteroedd yn y tabl yn unol ag uchder i'r brig gyda 20 yn hytrach na'r 10 presennol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG019	7		Dylai cysylltiadau trydanol fod o dan ddaear bob amser.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG019		7.3	Mae wedi'i hen sefydlu bod canllawiau ETSU-R-97 yn annigonol.	Ceir tystiolaeth fyd-eang y dylid cael pellteroedd gwahanu sylweddol rhwng tyrbinau ac anheddau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG019		7.3	Derbynnir hefyd bod gan gyfanswm sŵn tyrbinau gwynt sgil effeithiau iechyd andwyol sylweddol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG019		7.3	Mae darganfyddiadau Adolygiad Cox, Unwin a Sherman yn awgrymu nad yw'r wyddor tu ôl i'r canllaw ETSU yn ddibynadwy.	Gweler Adroddiad Cox, Unwin a Sherman amgaeedig " <i>Wind Turbine Noise Impact Assessment - Where ETSU is silent</i> "	Mae sawl papur, yn cynnwys adroddiad Cox, Unwin a Sherman, yn cwestiynu digonolrwydd ETSU wrth ymdrin ag agweddau penodol o sŵn a gynhyrchir gan dyrbinau gwynt a'r modd y mae Awdurdodau	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					Lleol yn defnyddio'r canllaw ar gyfer prosiectau penodol. Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd yr <i>Institute of Acoustics' Good Practice Guide</i> ar asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	
YG019		7.5	Datblygwyr yn tueddu i ddefnyddio dulliau cyflwyno sy'n "gwastadu" y dirwedd ac felly'n lleihau effaith weledol y tyrbinau yn y dirwedd.	Gellir gweld hyn yn rhwydd wrth edrych ar dyrbinau sydd wedi'u gosod eisoes ac yna cymharu hynny gyda'r deunydd a ddarparwyd gan y datblygwyr.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG019		7.6.12	Dylid ymestyn y pellter o 30km i 50km.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG019		7.7.	Dylai pob cynnig, ac eithrio'r lleiaf, fod yn destun Asesiad Effaith Amgylcheddol llawn.	Cymaint yw pwysigrwydd Gwynedd i fywyd gwyllt	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG019		7.9.8 a 7.11	Awgrymaf y dylid sefydlu isafswm pellter o 500 medr ar gyfer pob eiddo nad ydynt ym meddiannaeth yr ymgeisydd/datblygwr ac y dylid lluosio'r pellteroedd yn y tabl yn unol ag uchder i'r brig gyda 20 yn hytrach na'r 10 presennol.	Yn ddiweddar, pleidleisiodd cynghorwyr yn Ynys Môn i fabwysiadu'r ffactor "20".	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG019		7.12	Dylid rhagdybio y bydd unrhyw osodiad yn tarfu ar hydroleg a bod y datblygwr/perchennog/gweithredwr yn gyfrifol am ddarparu cyflenwadau dŵr amgen os oes cyflenwad preifat wedi sychu o fewn 1km i dyrbin.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG020	Sŵn a Modyliad Osgled (AM)	7.3	Mae ETSU R97 wedi dyddio, ac yn ddiweddar mae wedi profi i fod yn ffynhonnell gyfeirio hynod annibynadwy. Dylid rhoi ystyriaeth i'r newid arfaethedig hwn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG020		7.3	Dylai ymgeiswyr / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UPCC ac Adran Gynllunio Gwynedd. Ni ddylai'r arbenigwyr hyn gael UNRHYW fuddiant personol yn y	Nid yw'r wybodaeth yn gywir bob amser ac mae modd i ymgeiswyr / datblygwyr addasu'r data i fod o'u plaid eu hunain. Cais C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL Adolygwyd y	Mae'r ETSU- R-97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar	Dim newid mewn dull.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			Diwydiant Ynni Gwynt.	data sŵn a gyflwynwyd gyda'r cais hwn a darganfuwyd ei fod yn annilys/anghyflawn.	hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Mae'r <i>Institute of Acoustics' Good Practice Guide</i> ar asesu sŵn tyrbinau gwynt a gyhoeddwyd ar 21 Mai, 2013 yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97 ac nid yw'n berthnasol ag agweddau polisi. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion a bydd angen achredu arbenigwyr acwstig a dilyn argymhellion yr <i>Institute of Acoustics</i> ar arfer dda.	
YG020	Effaith ar y tirlun		Nid yw'r CCA yn darparu canllaw digonol ar gyfer effaith bosib y tyrbinau diwydiannol hyn ar y dirwedd ehangach.	Tirwedd Gwynedd yw'r prif sbardun wrth wraidd twristiaeth sy'n rhan fawr o'n heconomi lleol. Rhaid i ni sicrhau bod set o ganllawiau manwl a chadarn yn eu lle i atal toreth o dyrbinau gwynt yn nhirwedd Gwynedd.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG020	Effaith Gronnusa		Yn amlwg, nid yw'r effaith gronnus yn cael ei gyfarch yn y CCA Drafft hwn. Gofynnwn i fap fod ar gael ar wefan Cyngor Gwynedd yn cyfeirio at bob safle ceisiadau byw, rhai sydd wedi'u cymeradwyo a'u gwrthod, ynghyd â	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			phob cais am sgrinio.			
YG020	Sŵn a Modyliad Osgled (AM)	7.3	Mae ETSU R97 wedi dyddio, ac yn ddiweddar mae wedi profi i fod yn ffynhonnell gyfeirio hynod annibynadwy. Dylid rhoi ystyriaeth i'r newid arfaethedig hwn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG020		7.3	Dylai ymgeiswyr / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UPCC ac Adran Gynllunio Gwynedd. Ni ddylai'r arbenigwyr hyn gael UNRHYW fuddiant personol yn y Diwydiant Ynni Gwynt.	Nid yw'r wybodaeth yn gywir bob amser ac mae modd i ymgeiswyr / datblygwyr addasu'r data i fod o'u plaid eu hunain. Cais C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL Adolygwyd y data sŵn a gyflwynwyd gyda'r cais hwn a darganfuwyd ei fod yn annilys/anghyflawn.	Mae Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd Cyngor Gwynedd yn craffu ar geisiadau cynllunio ac wedi'u cymhwyso'n addas i ddarparu barn ddiuedd arbenigol.	Dim newid mewn dull.
YG021		7.9.9	Mae angen gwella geiriad rhan gyntaf para 7.9.9.	Dylid mabwysiadu isafswm pellter gwahanu penodol, yn cynnwys byffer sy'n lleiafswm o 500m a graddfa symudol yn seiliedig ar gyfanswm uchder y tyrbinau dros 15m o uchder 15-20 gwaith. Dylid bod rhagdybiaeth benodol i wrthod cynigion tu allan i'r cyfyngiadau hyn, yn hytrach na sbarduno	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y rhai sy'n gwneud penderfyniadau ar bolisiâu cynllunio bod angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliadol penodol wrth benderfynu ar geisiadau yn ymwneud â phellter oddi wrth eiddo.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				Asesiad Mwynderau Preswyl yn awtomatig.		
YG021	7		Nid yw'r CCA yn rhoi canllaw digonol ar yr effaith bosib ar y dirwedd ehangach. Yn benodol, nid oes gennym hyder yn nibyniaeth y CCA ar yr Asesiad o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Gweledol (LVIA's) a'r montage ffotograffau sydd eu hangen. Dylid cael trefniadau diogelu mwy cadarn sy'n sicrhau nad yw'r asedau hyn yn cael eu tanseilio yn ddiotal drwy weithredu polisi gwan. Yn benodol, rydym yn chwilio am gyfyngiadau gwrthrychol mwy penodol ar faint a dosbarthiad o dyrbinau gwynt a ganiateir yn Arfon a Dwyfor.	Y dirwedd nawr yw'r prif ased ffisegol a'r prif sylfaen ar gyfer twristiaeth y mae'r economi leol yn gynyddol ddibynnol arni.....comisiynir [Asesiadau o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Gweledol] gan yr ymgeisydd sy'n seiliedig, yn eu hanfod, ar farn oddrychol ac sy'n agored i fias a chamddefnydd.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y rhai sy'n gwneud penderfyniadau ar bolisiau cynllunio bod angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliadol penodol wrth benderfynu ar geisiadau yn ymwneud â phellter oddi wrth eiddo.	Dim Newid
YG021		7.5.7	Dylid nodi Polisi C26 yma hefyd.	Mae hyn yn ymwneud yn benodol â thyrbinau gwynt, nid yw B8.	Cytuno y dylai paragraffau 7.5.7 a 7.5.8 gynnwys cyfeiriad at Bolisi C26 hefyd.	Cynnwys cyfeiriad at bolisi C26
YG021		7.5.1	Nid ydym yn cytuno gyda rhagdybiaeth y CCA bod dibyniaeth ar LVIA yn ffordd ddigonol o adnabod yr effaith weledol bosib.	Mae'r profiad o dyrbinau sydd wedi cael eu codi yng Ngwynedd hyd yn hyn yn awgrymu nad yw LVIA's a montage o ffotograffau cysylltiedig, wedi'u comisiynu gan yr ymgeiswyr, yn arweiniad	Mae defnyddio LVIA yn ddull derbynol o asesu effaith ar y dirwedd a'r effaith weledol.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				dibynadwy ar wir effaith. Mae'r matricesau sy'n pennu 'arwyddocâd' yr effaith yn cael eu llunio o gyfres o farnau ynglŷn â maint y newid a sensitifrwydd derbynyddion sy'n agored iawn i ddehongliad goddrychol. Pur anaml, os o gwbl, y mae effeithiau cyffredinol 'Arwyddocaol' yn cael eu canfod yn yr astudiaethau hyn. Mae'r sgôp ar gyfer darparu sylwadau camarweiniol a thanddatgan effaith drwy fontage o ffotograffau hefyd yn amlwg ac yn dra chyfarwydd.		
YG021		7.13 a Rhestr Wirio eitem 10	Croesawir yr angen newydd i'r ymgeisydd gyflwyno Datganiad Ymgysylltu Cymunedol cyn cyflwyno cais (adran 7.13 a rhestr wirio eitem 10). Mae angen i'r ACLI chwarae rôl mwy weithredol wrth hysbysu'r cyhoedd am gynigion a sicrhau bod ymgysylltu cymunedol yn effeithiol.	Dylai fod yna fwy o dystiolaeth o gefnogaeth eang ac o wir gefnogaeth ymhlith y mwyafrif o fewn cymunedau lleol am brosiectau mawr o'r fath.	Nodi sylwadau	Dim Newid
YG022		7.3	Mae wedi'i hen sefydlu bod canllawiau ETSU-R-97 yn annigonol.	Ceir tystiolaeth fyd-eang y dylid cael pellteroedd gwahanu sylweddol rhwng tyrbinau ac anheddau.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd yr <i>Institute of Acoustics' Good Practice Guide</i> ar asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	
YG022		7.3	Derbynnir hefyd bod gan gyfanswm sŵn tyrbinau gwynt sgil effeithiau iechyd andwyol sylweddol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG022		7.6.12	Dylid ymestyn y pellter o 30km i 50km.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG022		7.7	Cymaint yw pwysigrwydd Gwynedd i fywyd gwyllt fel y dylai popeth, ac eithrio'r cynigion lleiaf, fod yn destun Aseiad Effaith Amgylcheddol llawn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG022		7.9	Dylid sefydlu isafswm pellter o 500 medr ar gyfer pob eiddo nad ydynt ym meddiannaeth yr ymgeisydd/datblygwr ac y dylid lluosu'r pellteroedd yn y tabl	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			yn unol ag uchder i'r brig gyda 20 yn hytrach na'r 10 presennol.			
YG023		7.7.2	Nid yw eich CCA drafft yn disgrifio'r bygythiad i ystlumod yn benodol.	Maent yn dioddef o newidiadau pwysedd aer yng nghyffiniau'r rotorau, heb o reidrwydd wrthdaro â'r llafnau.	Noda'r papur " <i>Bats and Wind Turbines</i> " (www.snh.gov.uk/docs/B999258.pdf), a gynhyrchwyd gan <i>Scottish Natural Heritage, English Nature</i> a Chyngor Cefn Gwlad Cymru a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2012, y ceir tystiolaeth sylweddol bod gosod a gweithredu tyrbinau gwynt yn gallu cael effaith andwyol ar boblogaethau ystlumod, yn enwedig tyrbinau canolig a mawr a ffermydd gwynt. Disgwylir canlyniadau ymchwil pellach ymhen y ddwy flynedd nesaf.	Cynnwys cyfeiriad at y papur yn adran 7.7 a chynnwys cyfeiriad at ystlumod dan para. 1 Rhestr Wirio 12.
YG024		7.3	Mae wedi'i hen sefydlu bod canllawiau ETSU-R-97 yn annigonol.	Ceir tystiolaeth fyd-eang y dylid cael pellteroedd gwahanu sylweddol rhwng tyrbinau ac anheddau.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd yr <i>Institute of Acoustics' Good Practice Guide</i> ar asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	
YG024		7.3	Derbynnir hefyd bod gan gyfanswm sŵn tyrbinau gwynt sgil effeithiau iechyd andwyol sylweddol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG024		7.6.12	Dylid ymestyn y pellter o 30km i 50km.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG024		7.7	Cymaint yw pwysigrwydd Gwynedd i fywyd gwyllt fel y dylai popeth, ac eithrio'r cynigion lleiaf, fod yn destun Aseiad Effaith Amgylcheddol llawn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG024		7.9	Dylid sefydlu isafswm pellter o 500 medr ar gyfer pob eiddo nad ydynt ym meddiannaeth yr ymgeisydd/datblygwr ac y dylid lluosu'r pellteroedd yn y tabl yn unol ag uchder i'r brig gyda 20 yn hytrach na'r 10 presennol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG027		7.3	Mae wedi'i hen sefydlu bod canllawiau ETSU-R-97 yn annigonol.	Ceir tystiolaeth fyd-eang y dylid cael pellteroedd gwahanu sylweddol rhwng tyrbinau ac anheddau.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd yr <i>Institute of Acoustics' Good Practice Guide</i> ar asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	Dim Newid
YG027		7.3	Derbynnir hefyd bod gan gyfanswm sŵn tyrbinau gwynt sgil effeithiau iechyd andwyol sylweddol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG027		7.6.12	Dylid ymestyn y pellter o 30km i 50km.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG027		7.7	Cymaint yw pwysigrwydd Gwynedd i fywyd gwyllt fel y dylai popeth, ac eithrio'r cynigion lleiaf, fod yn destun Aseiad Effaith Amgylcheddol llawn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG027		7.9	Dylid sefydlu isafswm pellter o 500 medr ar gyfer pob eiddo nad ydynt ym meddiannaeth yr ymgeisydd/datblygwr ac y dylid lluosu'r pellteroedd yn y tabl yn unol ag uchder i'r brig gyda 20 yn hytrach na'r 10 presennol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG028		7.9.8	Maent wedi'u lleoli oddeutu 1/2 milltir i ffwrdd, yn uchel uwchben y bryn ac o fewn golwg llawn ein hwyneb wedd yn y cefn, ac wedi'u lleoli yn rhy agos o lawer at ein heiddo ac eiddo ein cymdogion yn Garreg Lwyd.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG028		7.9.8	Dylai'r isafswm pellter fod yn FWY na 1/2 milltir, AC rydym yn bryderus ynglŷn â'r effaith ar werth ein heiddo yn y dyfodol.	A fydd Llywodraeth Cynulliad Cymru yn digolledu perchnogion eiddo am golli gwerth a achoswyd gan effaith negyddol y tyrbinau gwynt a osodwyd yn rhy agos at eiddo, yn union fel y bu raid i'r Llywodraeth Danaidd ei wneud?	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y rhai sy'n gwneud penderfyniadau ar bolisiau cynllunio bod angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliadol penodol wrth benderfynu ar geisiadau yn ymwneud â phellter oddi wrth eiddo. Dim ond ar gyfer gwaith a wnaed dan bwerau statudol y gellir cymhwyso'r elfen o wneud iawn am golli gwerth eiddo dan y ddeddf Iawndal Tir 1973. Mae <i>Library Standard Note Tŷ'r Cyffredin</i> (Wind Farms -	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					Distances from Houses) a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2012 yn datgan nad oes unrhyw dystiolaeth derfynol o ran y berthynas rhwng ffermydd gwynt a phrisiau tai.	
YG029		7.3	Mae wedi'i hen sefydlu bod canllawiau ETSU-R-97 yn annigonol.	Ceir dystiolaeth fyd-eang y dylid cael pellteroedd gwahanu sylweddol rhwng tyrbinau ac anheddau.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd yr <i>Institute of Acoustics' Good Practice Guide</i> ar asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	Dim Newid
YG029		7.3	Derbynnir hefyd bod gan gyfanswm sŵn tyrbinau gwynt sgil effeithiau iechyd andwyol sylweddol.	Dim dystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG029		7.6.12	Dylid ymestyn y pellter o 30km i 50km.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG029		7.7	Cymaint yw pwysigrwydd Gwynedd i fywyd gwyllt fel y dylai popeth, ac eithrio'r cynigion lleiaf, fod yn destun Aseiad Effaith Amgylcheddol llawn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG029		7.9	Dylid sefydlu isafswm pellter o 500 medr ar gyfer pob eiddo nad ydynt ym meddiannaeth yr ymgeisydd/datblygwr ac y dylid lluosu'r pellteroedd yn y tabl yn unol ag uchder i'r brig gyda 20 yn hytrach na'r 10 presennol.	Golygai hyn na fyddai rhai tyrbinau gwynt presennol yn ardal gogledd Cymru wedi cael eu cymeradwyo oherwydd eu bod ymhell o fewn y pellteroedd gwahanu hyn, a allai greu problemau iechyd i breswylwyr lleol ynghyd â chael effaith ar werth eu cartrefi neu ar eu gallu i gael eu gwerthu. Mae'r agwedd hon wedi cael ei chydabod gan Asiantaeth y Swyddfa Brisió ble mae bandiau treth cyngor tai wedi cael eu hailfandio tuag at i lawr oherwydd agosrwydd ffermydd gwynt. Ceir enghreifftiau o hyn yn Nyfnaint a Cumbria ac mae nifer o gynghorau eraill yn mynd drwy'r broses hon ar hyn o bryd.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y rhai sy'n gwneud penderfyniadau ar bolisiau cynllunio bod angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliadol penodol wrth benderfynu ar geisiadau yn ymwneud â phellter oddi wrth eiddo. Dim ond ar gyfer gwaith a wnaed dan bwerau statudol y gellir cymhwyso'r elfen o wneud iawn am golli gwerth eiddo dan y ddeddf Iawndal Tir 1973. Mae Library Standard Note Tŷ'r Cyffredin (Wind Farms - Distances from Houses) a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2012 yn datgan nad oes unrhyw dystiolaeth derfynol o ran y	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					berthynas rhwng ffermydd gwynt a phrisiau tai.	
YG030		7.6.12	Dylid ymestyn y pellter o 30km i 50km.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG030		7.7	Cymaint yw pwysigrwydd Gwynedd i fywyd gwyllt fel y dylai popeth, ac eithrio'r cynigion lleiaf, fod yn destun Aseiad Effaith Amgylcheddol llawn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG030		7.6.12	Dylid ymestyn y pellter o 30km i 50km.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG030		7.7	Cymaint yw pwysigrwydd Gwynedd i fywyd gwyllt fel y dylai popeth, ac eithrio'r cynigion lleiaf, fod yn destun Aseiad Effaith Amgylcheddol llawn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG030		7.9	Dylid sefydlu isafswm pellter o 500 medr ar gyfer pob eiddo nad ydynt ym meddiannaeth yr ymgeisydd/datblygwr ac y dylid lluosu'r pellteroedd yn y tabl yn unol ag uchder i'r brig gyda 20 yn hytrach na'r 10 presennol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG034		7.11.4	Ni ddylai unrhyw eiddo fod yn agored i sŵn / taflu cysgodion oherwydd tyrbîn rhywun arall.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG034		7.3 7.11	Mae'n bwysig gwneud yn siŵr nad yw tai unigol yn cael eu heffeithio gan dyrbinau, (nad ydynt yn berthnasol â'u heiddo), yn enwedig o ystyried taflu cysgodion a sŵn.	Mae hyn yn bwysig oherwydd bod cryn dipyn o'r Penrhyn yn wledig, ac efallai mai dim ond un neu ddau eiddo sy'n cael eu heffeithio gan dyrbin yn y modd hwn.	Mae Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd Awdurdod Lleol yn craffu ar ddatblygiadau tyrbinau gwynt. Ystyrir materion sŵn a thafllu cysgod. Dilynir yr un dull waeth beth yw nifer yr eiddo preswyl allai gael eu heffeithio gan ddatblygiad.	Sylw wedi'i nodi, newid mewn dull. ddim yn cael ei ystyried yn angenrheidiol.
YG035		7.5	Eto dim sôn am yr hen Ardaloedd Tirwedd/Ardaloedd Tirwedd arfaethedig	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG035		7.7	Ydi defnyddio 'Ecolegol ac Adareg' ychydig yn ddryslyd? A fuasai 'Nodweddion Ecolegol a rhywogaethau' yn well?	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Cytuno gyda'r awgrym	Newid teitl yr adran i Nodweddion Ecolegol a Rhywogaethau
YG035		7.7.2	Gellir geirio'r paragraff yma yn well - mae'r mwyafrif o adar wedi eu gwarchod nid "rhaf" yn unig.	Mae Ystlumod gyda'r lefel uchaf un o warchodaeth.	Cytuno gyda'r awgrym	Diwygio geiriad i gynnwys cyfeiriad at "y mwyafrif o adar". Hefyd diwygio adran 7.7 i gynnwys cyfeiriad at y bygythiad i ystlumod (gweler

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
						cyfeiriad at bapur "Bats and Wind Turbines" dan YG023. Diwygio para 1 o'r Rif 12 o'r Rhestr Wirio I gynnwys cyfeiriad at ystumod
YG035		7.7.3	Newid "adareg" gyda " adar ".	Adareg = astudio adar	Mae'r disgrifiad "Rhywogaethau a chynefinoedd a warchodir" yn cynnwys adar a warchodir, felly nid oes angen categori ychwanegol.	Newid y geiriad yn nheitl 7.7 a 7.7.3 i hepgor y term "adareg"
YG035		7.7.4	Dylai'r frawddeg olaf ond un ddarllen "Pe bai angen AEA, dylai'r datganiad amgylcheddol ddarparu gwybodaeth ddigonol, yn cynnwys gwybodaeth ar unrhyw ddatblygiadau atodol, megis cysylltiadau i'r grid, is-orsafoedd, llwybrau mynediad ac ati. [atalnod llawn] Efallai fydd yr Awdurdod Cynllunio Lleol (fel yr awdurdod cymwys) angen gwybodaeth er mwyn gallu cynnal ARhC."	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Cytuno gyda'r awgrym	Newid y geiriad yn unol â'r awgrym

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG035		7.7.5 (2il frawd deg)	<i>Efallai y bydd cynnig nad ydyw o fewn safle dynodedig neu Safle Bywyd Gwyllt yn dal angen yr asesiad hwn. Mae nodweddion safleoedd dynodedig yn aml yn cynnwys rhywogaethau mudol megis adar ac ystlumod.</i>	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG035		7.7.6	A ddylai hyn fod yn 'bydd angen' neu 'ei angen fel arfer' 7.7.6 Yn benodol, mae angen arolwg fel arfer os yw cais yn agos at safle sy'n bwysig i ystlumod ac adar, neu os yw'r safle dan sylw o fewn 50 metr o nodweddion cynefinoedd perthnasol sy'n cynnig cyfleoedd hela bwyd/mudo/nythu. Er mwyn lleihau'r effaith ar fywyd gwyllt, yn enwedig ystlumod, cynghorir y dylai tyrbinau fod o leiaf 50 metr oddi wrth nodweddion hela bwyd/mudo /nythu. Gall ymgeiswyr gysylltu ag Ecolegydd y Cyngor [mae "Ymgynghorydd Ecolegol ac Amgylcheddol" ychydig yn ddryslyd] am gyngor yn ystod y cyfnod cyn sgrinio. Dylid cynnal ymgynghoriadau'n gynnar gyda Chyngor Cefn Gwlad Cymru a RSPB hefyd. Gellir cyfeirio at Gynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Gwynedd (Natur Gwynedd) i gael cyd-destun ar gefndir bioamrywiaeth yr	Er mwyn cryfhau hwn.	Cytuno gyda'r awgrym.	Diwygio'r geiriad i ddweud "Mae angen arolwg"

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			ardal.			
YG035		7.7.7	<i>"Dylid darparu arolwg cynefin Cam 1 ac efallai bydd angen arolwg NVC o gymuned llystyfiant mewn rhai achosion."</i>	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG035		7.7.8	Mae'r geiriad yma yn wan iawn	"Lle bo modd" a "Dylai" yn gwneud iddo swnio yn opsiynol iawn!	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG037		7.7	Yn ymwybodol o'r angen i ddiogelu ein bioamrywiaeth ac wedi ymroddi'r 12 mlynedd diwethaf i rwystro ein gwenynen fêl frodorol rhag mynd ar drai.	Mae rhywogaethau eraill cyn bwysiced ac ni allai lleoliad arfaethedig tyrbinau ar y ffin rhwng Gwynedd/Sir Ddinbych yn y dyfodol fod wedi'i osod mewn gwaeth lleoliad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG038		7.9	Os caiff tyrbinau eu codi dylen nhw fod ddigon pell oddi wrth dy annedd	Fel nad ydyn nhw'n cael effaith andwyol ar y preswylwyr	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG038		7.9	Dylen nhw fod digon pell oddi wrth y briffordd,	Mwy na chyfanswm uchder i ben y llafn fel na all darnau chwalu ac achosi damweiniau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG039	Sŵn a Modyliad Osgled	7.3	Mae ETSU R97 wedi dyddio, ac yn ddiweddar mae wedi profi i fod yn ffynhonnell gyfeirio hynod annibynadwy. Dylid rhoi ystyriaeth i'r	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen (AM)	Para				
			newid arfaethedig hwn.			
YG039		7.3	Dylai ymgeiswyr / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UPCC ac Adran Gynllunio Gwynedd. Ni ddylai'r arbenigwyr hyn gael UNRHYW fuddiant personol yn y Diwydiant Ynni Gwynt.	Nid yw'r wybodaeth yn gywir bob amser ac mae modd i ymgeiswyr / datblygwyr addasu'r data i fod o'u plaid eu hunain. Cais C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL Adolygwyd y data sŵn a gyflwynwyd gyda'r cais hwn a darganfuwyd ei fod yn annilys/anghyflawn.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd yr <i>Institute of Acoustics' Good Practice Guide</i> ar asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	Dim newid mewn dull.
YG039	Effaith Gronnusa	7.6	Yn amlwg, nid yw'r effaith gronnu yn cael ei gyfarch yn y CCA Drafft hwn. Gofynnwn i fap fod ar gael ar wefan Cyngor Gwynedd yn cyfeirio at bob safle ceisiadau byw, rhai sydd wedi'u cymeradwyo a'u gwrthod, ynghyd â phob cais am sgrinio.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG039		7.6	Dylid gwneud newid yn y CCA yn datgan y dylai fod o leiaf 2km o wahaniad rhwng ceisiadau i atal effeithiau ffermydd gwynt gwasgaredig drwy'r Sir.	Dwyfor - nifer y ceisiadau unigol am un neu ddau dyrbin sydd eisoes wedi'u cymeradwyo ynghyd â cheisiadau byw sy'n disgwyl cymeradwyaeth wedi'u canoli yn yr un ardal.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y rhai sy'n gwneud penderfyniadau ar bolisiau cynllunio bod angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliadol penodol wrth benderfynu ar geisiadau yn ymwneud â phellter oddi wrth eiddo.	Dim Newid
YG040	Gwahanu oddi wrth dai a llety ar gyfer ymwelwyr	7.3/7.9	Dylai'r pellter gwahanu o unrhyw Dyrbin Gwynt fod yn isafswm sy'n fwy nag isafswm o 500 medr neu 20 gwaith uchder i'r brig. Yn ogystal, dylid nodi'n glir bod rhagdybiaeth i wrthod ceisiadau tu allan i'r cyfyngiadau hyn, yn hytrach na gosod amod o Asesiad Mwynderau Preswyl.	Bydd hyn yn diogelu preswylwyr a busnesau rhag sŵn a thafllu cysgodion ac yn amddiffyn eu mwynderau gweledol / golygfeydd o'u cartrefi a'u busnesau.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y rhai sy'n gwneud penderfyniadau ar bolisiau cynllunio bod angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliadol penodol wrth benderfynu ar geisiadau yn ymwneud â phellter oddi wrth eiddo.	Dim Newid
YG040	Sŵn a Modyliad Osgled (AM)	7.3	Mae ETSU R97 wedi dyddio, ac yn ddiweddar mae wedi profi i fod yn ffynhonnell gyfeirio hynod annibynadwy. Dylid rhoi ystyriaeth i'r newid arfaethedig hwn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG040		7.3	Dylai ymgeiswyr / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UPCC ac Adran Gynllunio Gwynedd. Ni ddylai'r arbenigwyr hyn gael UNRHYW fuddiant personol yn y Diwydiant Ynni Gwynt.	Nid yw'r wybodaeth yn gywir bob amser ac mae modd i ymgeiswyr / datblygwyr addasu'r data i fod o'u plaid eu hunain. Cais C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL Adolygwyd y data sŵn a gyflwynwyd gyda'r cais hwn a darganfuwyd ei fod yn annilys/anghyflawn.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd yr <i>Institute of Acoustics' Good Practice Guide</i> ar asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	Dim newid mewn dull.
YG041	Sŵn a Modyliad Osgled (AM)	7.3	Mae ETSU R97 wedi dyddio, ac yn ddiweddar mae wedi profi i fod yn ffynhonnell gyfeirio hynod annibynadwy. Dylid rhoi ystyriaeth i'r newid arfaethedig hwn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG041		7.3	Dylai ymgeiswyr / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UPCC ac Adran Gynllunio Gwynedd. Ni ddylai'r arbenigwyr hyn gael UNRHYW fuddiant personol yn y	Nid yw'r wybodaeth yn gywir bob amser ac mae modd i ymgeiswyr / datblygwyr addasu'r data i fod o'u plaid eu hunain. Cais C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL Adolygwyd y	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar	Dim newid mewn dull.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			Diwydiant Ynni Gwynt.	data sŵn a gyflwynwyd gyda'r cais hwn a darganfuwyd ei fod yn annilys/anghyflawn.	hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd yr <i>Institute of Acoustics' Good Practice Guide</i> ar asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	
YG042	Sŵn a Modyliad Osgled (AM)	7.3	Mae ETSU R97 wedi dyddio, ac yn ddiweddar mae wedi profi i fod yn ffynhonnell gyfeirio hynod annibynadwy. Dylid rhoi ystyriaeth i'r newid arfaethedig hwn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG042		7.3	Dylai ymgeiswyr / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UPCC ac Adran Cynllunio Cyngor Gwynedd. NI DDYLAI'R arbenigwyr hyn fod ag unrhyw ddiddordeb personol yn y Diwydiant Ynni Gwynt.	Nid yw'r wybodaeth yn gywir bob amser ac mae ffyrdd i ymgeiswyr / datblygwyr drin y data at eu mantais eu hunain. Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Adolygwyd y data sŵn a gyflwynwyd a chanfuwyd nad yw'n ddilys/cyflawn.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd arweiniad yr <i>Institute of Acoustics</i> ar ymarfer da wrth asesu sŵn tyrbinau	Dim newid i'r dull gweithredu.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	
YG043	Sŵn a Modyliad Osgled (Amplitude Modulation)	7.3	Nid yw ETSU R97 yn gyfredol, ac yn ddiweddar profwyd nad yw'n ffynhonnell gyfeirio ddibynadwy. Dylid cymryd y newid arfaethedig hwn i ystyriaeth.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG043		7.3	Dylai ymgeiswyr / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UPCC ac Adran Cynllunio Cyngor Gwynedd. NI DDYLAI'R arbenigwyr hyn fod ag unrhyw ddiddordeb personol yn y Diwydiant Ynni Gwynt.	Nid yw'r wybodaeth yn gywir bob amser ac mae ffyrdd i ymgeiswyr / datblygwyr drin y data at eu mantais eu hunain. Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Adolygwyd y data sŵn a gyflwynwyd a chanfuwyd nad yw'n ddilys/cyflawn.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd arweiniad yr <i>Institute of Acoustics</i> ar ymarfer da wrth asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-	Dim newid i'r dull gweithredu.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	
YG044	Sŵn a M odyliad Osgled (Amplit ude Modula tion)	7.3	Nid yw ETSU R97 yn gyfredol, ac yn ddiweddar profwyd nad yw'n ffynhonnell gyfeirio ddibynadwy. Dylid cymryd y newid arfaethedig hwn i ystyriaeth.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG044		7.3	Dylai ymgeiswyr / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UPCC ac Adran Cynllunio Cyngor Gwynedd. NI DDYLAI'R arbenigwyr hyn fod ag unrhyw ddiddordeb personol yn y Diwydiant Ynni Gwynt.	Nid yw'r wybodaeth yn gywir bob amser ac mae ffyrdd i ymgeiswyr / datblygwyr drin y data at eu mantais eu hunain. Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Adolygwyd y data sŵn a gyflwynwyd a chanfuwyd nad yw'n ddilys/cyflawn.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd arweiniad yr <i>Institute of Acoustics</i> ar ymarfer da wrth asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi,	Dim newid i'r dull gweithredu.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					ac yn ystyried ei argymhellion.	
YG044	Sŵn a M odyliad Osgled (Amplit ude Modula tion)	7.3	Nid yw ETSU R97 yn gyfredol, ac yn ddiweddar profwyd nad yw'n ffynhonnell gyfeirio ddibynadwy. Dylid cymryd y newid arfaethedig hwn i ystyriaeth.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim newid.
YG045	Sŵn	7.3	Mae'r CCA drafft uchod, sy'n awgrymu bod angen i ymgeiswyr wneud mwy na'r hyn a ofynnir iddynt wneud yn ETSU-R-97 yn her uniongyrchol i bolisi llywodraeth y DU fel y cadarnhawyd gan y Senedd mor ddiweddar â mis Gorffennaf eleni...nid yw'r awgrymiadau a gynhwyswyd yn y CCA drafft yn seiliedig ar broblem neu angen gwirioneddol a dylid eu dileu.	Mae'r sbectrwm eang hwn o ystyriaethau yn golygu mai'r rhain yw'r canllawiau gorau ar hyn o bryd a'r ffordd fwyaf effeithiol o warchod cymunedau. Mae ETSU-R-97 yn cynrychioli cynnyrch arbenigwyr acwstig, cynllunio a diwylliannol ynglyn â'r hyn a ystyrir i fod yn "briodol" er mwyn gwarchod mwynderau preswyl. Budd arall o'r ffaith bod datblygwyr ac awdurdodau cynllunio lleol yn defnyddio canllawiau ETSU-R-97 yw eu bod yn cynnwys amodau cynllunio ar benderfyniadau, gan bennu	Arweiniad yn unig yw ETSU-R-97 a chyfrifoldeb yr Awdurdod Lleol yw dehongli'r ddogfen a phennu'r terfynau sydd fwyaf addas i'r ardal. Fel arfer, mae'r Awdurdod Lleol yn mabwysiadu dehongliad caeth o'r ETSU-R-97 wrth ystyried cynigion datblygu.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				cyfyngiadau sŵn priodol ac felly yn diogelu yn erbyn y posibilrwydd o sŵn yn creu niwsans i'r ardal leol.		
YG045		7.3.7	Nid oes cyfiawnhad dros y pellter gwahanu awgrymedig o 400-500 metr oddi wrth eiddo preswyl ac ni ddylid nodi hyn yn y CCA.	Yn ein barn ni, nid yw meini prawf fel hyn ar gyfer lleoli tyrbinau yn addas gan nad ydynt yn ystyried gwir effaith sŵn y tyrbinau neu'r fferm wynt, gwir lefelau sŵn cefndir neu topograffi lleol sydd hefyd yn gallu effeithio ar ba mor bell y gall sŵn deithio. Yn ogystal, ymdrinnir ag agweddau o sŵn acwstig tyrbinau meicro (hyd at 50kW) yn y Cynllun Tystysgrif Microgynhyrchu (Microgeneration Certification Scheme).	Mae paragraffau 7.3.6 a 6.3.7 yn ymwneud ag achos datblygiadau un tyrbinau gwynt, neu dyrbinau gwynt bach (hyd at 20m) ac yn disgrifio dull syml ETSU-R-97. Arweiniad yn unig yw ETSU-R-97 a chyfrifoldeb yr Awdurdod Lleol yw dehongli'r ddogfen a phennu'r terfynau sydd fwyaf addas i'r ardal. Fel arfer, mae'r Awdurdod Lleol yn mabwysiadu dehongliad caeth o'r ETSU-R-97 wrth ystyried cynigion datblygu.	Dim newid.
YG045		7.5.7	Nid ydym yn cytuno bod Polisi B8 yn cyfyngu/gwahardd datblygiadau o fewn yr AHNE.	Nid yw gwaharddiad cyffredinol ar ddatblygiadau tyrbinau o fewn yr AHNE yn rhoi digon o hyblygrwydd i allu adlewyrchu amgylchiadau lleol a lleoli unrhyw ddatblygiad penodol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG045		7.9.8	Mae defnyddio'r term "lleiafswm pellteroedd gwahanu" yn y paragraffau hyn yn gamarweiniol iawn a bydd yn achosi dryswch.	Mae'r term hwn yn awgrymu y gwaherddir tyrbinau o fewn y pellteroedd a ddangosir - byddai'r dehongliad llythrennol o 'lleiafswm pellter gwahanu' yn arwain at y casgliad hwn yn unig. Er nad oes gan RenewableUK unrhyw wrthwynebiad i gynnwys rhyw fath o fecanwaith sbarduno er mwyn darparu Asesiad Mwynderau Preswyl, yn amlwg dylid cyfeirio ato fel yr uchod ac nid fel "lleiafswm pellter gwahanu". Mae hyn yn camarwain unrhyw un sy'n darllen y canllawiau - yn cynnwys datblygwyr, Cyngorwyr a'r cyhoedd.	Derbyn y pwynt. Addasu paragraff 7.9.8 a theitl Tabl 4, Colofn 2 i gyfeirio at "lleiafswm pellter gwahanu sy'n sbarduno'r gofyniad am Asesiad Mwynderau Preswyl".	Addasu paragraff. 7.9.8 a Thabl 4 yn unol â'r ymateb.
YG045		7.9.14	Teimlwn y dylid dileu'r adran hon.	Nid yw RenewableUK Cymru yn ymwybodol o unrhyw ymchwil cyhoeddedig sy'n cefnogi'r goblygiad bod adeiladu tyrbinau gwynt ar y tir yn effeithio ar dwristiaeth.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Fodd bynnag, y bwriad yw gofyn i'r datblygwr adnabod yr "effeithiau andwyol sylweddol ar fuddion twristiaeth a hamdden".	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG046		7.9.8	Dylai bod lleiafswm pellter o 500 metr neu 20 gwaith cyfanswm uchder y tyrbín at y llafn at yr eiddo agosaf, pa un bynnag yw'r mwyaf.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG046		7.6	Dylid egluro'r effaith gronnus.	Dylai map yn dangos yr effaith cronnus ar yr ardal fod ar gael a dylid gorfodi pellter gwahanu o 2km rhwng tyrbinau .	Mae'r Gwasanaeth Cynllunio yn cadw cofrestr o'r holl geisiadau. Fe ellir gwneud hyn ar gael i ymgeiswyr er mwyn cario allan asesiad effaith cronnol. Yn ôl y meini prawf, rhaid dyfarnu p'un a fyddai'r datblygiad cronnus yn peri niwed sylweddol i'r gosodiad ai peidio a rhaid asesu hyn ar sail pob achos unigol.	Dim newid.
YG046		7.13	Cynlluniau cymunedol: dylid profi budd clir y cynlluniau hyn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG046		7.13	Dylid profi y bydd y rhan fwyaf o'r elw yn mynd i'r gymuned ac nid i fuddsoddwyr preifat, mae angen i'r ganran, e.e. 90% neu fwy, fod yn glir.	Fel arall bydd yn cael ei ddefnyddio fel man gwan i gymeradwyo datblygiadau anaddas yn seiliedig ar fudd cymunedol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG047		7.9.8	Dylai fod lleiafswm pellter o 500 metr neu 20 gwaith uchder y tyrbín i flaen y llafn o'r catref agosaf.	Cymerwch argymhelliad diweddar CCA Sir Fôn i ystyriaeth.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG047		7.4	Dylai'r Cyngor ystyried iechyd a diogelwch.	Yn enwedig y pellter o ysbytai, ysgolion a chartrefi henoed.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG047		7.13	Ynglyn â phrosiectau cymunedol	Dylai y budd sydd yn dod i'r gymuned gael ei hasesu gan gorff annibynol.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG048	7	Mater ion Allweddol	Credaf y dylai pob cysylltiad trydanol fod o dan y ddaear.	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG048			Derbynnir gan lawer fod y canllawiau ETSU-R-97 yn annigonol, yn enwedig gan fod y tyrbinau yn llawer talach erbyn hyn.	Mae tystiolaeth ledled y byd yn dangos y dylai fod pellteroedd gwahanu sylweddol rhwng y tyrbinau a chartrefi. Mae'n rhaid derbyn hefyd fod sŵn y tyrbinau gwynt yn cael effaith andwyol sylweddol ar iechyd.	Yn y bôn mae i lywodraeth leol benderfynu pa lefelau sŵn sydd yn briodol ar gyfer datblygiad arbennig mewn lleoliad sbesiffig. Canllaw yn unig yw ETSU-R-97. Bydd y Llywodraeth leol yn rhoi ystyriaeth i ETSU-97 wrth ymdrin â cheisiadau perthnasol. Nid oes tystiolaeth wedi ei darparu i gefnogi'r sylwadau wnaed i gyfiawnhau'r sylw.	Dim newid yn dull o ymdrin â cheisiadau sy'n ymwneud â thyrbinau gwynt.
YG048		7.3	Derbynnir gan lawer fod y canllawiau ETSU-R-97 yn annigonol, yn enwedig gan fod y tyrbinau yn llawer talach erbyn hyn. Mae tystiolaeth ledled y byd yn dangos y dylai fod pellteroedd gwahanu sylweddol rhwng y tyrbinau a	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			chartrefi.			
YG048		7.5	Mae datblygwyr yn tueddu i ddefnyddio dulliau cyflwyno sy'n "fflatio" y dirwedd ac felly yn lleihau effaith weledol y tyrbinau yn y dirwedd.	Gellir gweld hyn yn glir wrth edrych ar y gosodiadau presennol, ac yna cymharu hynny gyda'r deunydd yn y cais cynllunio a ddarparwyd gan y datblygwyr.	Mae Para. 11 o'r Rhestr Wirio yn rhoi arweiniad o ran pwy ddylai ymgymryd ag Asesiad, y dull o'i gynnal a'i gynnwys. Mae angen diweddarau'r rhestr o ddogfennau i gynnwys 3ydd Cyfrol Canllawiau Sefydliad y Dirwedd a gyhoeddwyd Gwanwyn 2013. Byddai'n help pe bai'r canllawiau yn disgrifio'r broses a chynnwys yr asesiadau sydd angen eu cynnal.	Newid Rhan 11 o'r Rhestr Wirio trwy gynnwys Tabl Crynodeb.
YG048		7.6	Credaf fod hyn yn hynod bwysig. Mae'n hanfodol bod unrhyw gynllun yn cael ei ystyried yng nghyd-destun yr holl ddatblygiadau arfaethedig hefyd, hyd yn oed os nad yw'r rhai arfaethedig wedi gwneud cais cynllunio ffurfiol eto.	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG048		7.6.12	Credaf y dylai'r pellter gael ei ymestyn o 30km i 50km.	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG048		7.7	Ac eithro y rhai bach iawn credaf y dylai pob cais fod yn destun Asesiad Effaith Amgylcheddol llawn.	Gan mor bwysig yw bywyd gwyllt yng Ngwynedd.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG048		7.9	Lle mae'r ddogfen yn nodi na "ddylai datblygiadau tyrbinau gwynt gael effaith negyddol sylweddol ar yr economi leol", - credaf y dylai'r gair "sylweddol" gael ei ddileu yn gyfan gwbl.	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG048		7.9.8	Credaf y dylai lleiafswm pellter o 500 medr gael ei sefydlu ar gyfer yr holl eiddo nad ydynt o fewn galwedigaeth yr ymgeisydd / datblygwr, ac y dylai'r pellteroedd yn y tabl yn unol ag uchder pen y llafn gael ei luosi gyda 20 yn hytrach na'r 10 presennol.	Yn ddiweddar, bu i Gynghorwyr Ynys Môn bleidleisio i luosi gyda 20.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG048		7.12	Dylid cael rhagdybiaeth y bydd unrhyw osodiad yn tarfu ar yr hydroleg, a bod y datblygwr / perchennog / gweithredwr yn gyfrifol am ddarparu cyflenwadau dŵr arall o fewn 1km o dyrbin.	Lle mae cyflenwad preifat wedi sychu o'r herwydd.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG049		7.5.2	Angen diffiniadau	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG049		7.5.7	Y mae angen ei newid	Mae hwn un ai yn gamgymeriad ac felly y mae angen ei gywiro neu y mae'n ymdrech i newid y polisi	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG051		7.5	Pam nad oes cyfeiriad at C11/99? Nid yw Gwynedd yn rhoi sylw i bwrpas a bwriad C11/99 sy'n ystyried gwarchod mwynderau gweledol o fewn, a thu allan Ardaloedd Sensitif fel y nodir yn adran 5 PCC.	Mae [hwn] yn nodi pryd fydd amgylchiadau o'r fath angen AEA.	Mae'r Rhestr Wirio yn cyfeirio at y broses AEA. Fodd bynnag, byddai'n ddefnyddiol pe bai corff y CCA yn cyfeirio at ba bryd fyddai angen AEA yn adran 6.	Cynnwys rhan newydd ar AEA.
YG053		7.9.8	Mae defnyddio'r term "lleiafswm pellteroedd gwahanu" yn y paragraffau hyn yn gamarweiniol iawn a bydd yn achosi dryswch.	Mae'r term hwn yn awgrymu y gwaherddir tyrbinau o fewn y pellteroedd a ddangosir - byddai 'r dehongliad llythrennol o 'lleiafswm pellter gwahanu' yn arwain at y casgliad hwn yn unig. Er nad oes gan WCE unrhyw wrthwynebiad i gynnwys rhyw fath o fecanwaith sbarduno er mwyn darparu Asesiad Mwynderau Preswyl, yn amlwg dylid cyfeirio ato fel yr uchod ac nid fel "lleiafswm pellter gwahanu". Mae hyn yn camarwain unrhyw un sy'n darllen y canllawiau - yn cynnwys datblygwyr, Cyngorwyr a'r cyhoedd.	Derbyn y pwynt. Addasu paragraff 7.9.8 a theitl Tabl 4, Colofn 2 i gyfeirio at "Lleiafswm pellter gwahanu sy'n sbarduno'r gofyniad am Asesiad Mwynderau Preswyl".	Addasu paragraff. 7.9.8 a Thabl 4 yn unol â'r ymateb.
YG053		7.9.14	Teimlwn y dylid dileu'r adran hon.	Nid yw WCE yn ymwybodol o unrhyw ymchwil cyhoeddedig sy'n cefnogi'r goblygiad bod adeiladu tyrbinau gwynt ar y tir	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Fodd bynnag, y bwriad yw gofyn i'r datblygwr	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				yn effeithio ar dwristiaeth.	adnabod yr "effeithiau andwyol sylweddol ar fuddion twristiaeth a hamdden".	
YG054		7.5.7	Dylid dyfynu Polisi 8B o'r CDU.	Crynfhau'r canllawiau	Cytuno y dylai paragraffau 7.5.7 a 7.5.8 hefyd gynnwys cyfeiriad at Bolisi C26.	Cynnwys cyfeiriad at bolisi C26.
YG055		7.9	Dylid ystyried agosrwydd i'r Llwybr Arfordirol newydd o ran yr ymwelwyr a'r preswylwyr.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG056		7.13	Mae yna ddiffyg dyfnder ac eglurder yn y drafft ac mae'r diffyg manylder mewn sawl lle yn achosi pryder.	Yn sicr fel y'i cyflwynwyd, ni all y drafft warchod preswylwyr Gwynedd yn ddigonol yn erbyn datblygwyr brwd sy'n awyddus i dynnu uchafswm yr adenillion oddi wrth brosiectau cymunedol ble mae mannau gwan sydd wedi'u hariannu gyda arian grant yn amlwg yn cael eu camddefnyddio i greu datblygiadau annymunol a digroeso.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG055		5.12	Mae economi Gwynedd yn dibynnu'n fawr ar dwristiaeth.	Sy'n dibynnu'n fawr ar y dirwedd brydferth iawn.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG055		5.2	Mae tirwedd ac economi Gwynedd a Pharc Cenedlaethol Eryri yn dibynnu ar ei gilydd ac mae'r holl ardaloedd nad ydynt yn barciau (ac eithrio Llŷn sy'n AHNE ar ei phen ei hun) yn agos at ei gilydd.	Byddai tyrbinau mawr, canolig neu fach e.e. ar fryniau ger Corris yn debygol o gael eu gweld o Gader Idris a Thal y Llyn.	Yn ôl y meini prawf, rhaid dyfarnu pu'n a fyddai'r datblygiad cronrus yn peri niwed sylweddol i'r gosodiad ai peidio a rhaid asesu hyn ar sail pob achos unigol.	Dim newid.
YG056		5.2	Mae ystyied unrhyw ddatblygiadau Tyrbín Gwynt un ai o fewn neu'n agos at ffiniau unrhyw AHNE yn felltith llwyr.	Ac mae dweud y gallai tyrbín gwynt 'warchod a gwella prydferthwch naturiol yr AHNE' yn gyfystyr ag anwiredd.	Yn ôl y meini prawf, rhaid dyfarnu pu'n a fyddai'r datblygiad cronrus yn peri niwed sylweddol i'r gosodiad ai peidio a rhaid asesu hyn ar sail pob achos unigol.	Dim newid.
YG056		7.9.8	Dylai bod o leiaf 500 metr o bellter at unrhyw eiddo preswyl ym mhob achos.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG056		7.6	Dylid egluro'r effaith gronrus	Dylai map yn dangos yr effaith gronrus ar yr ardal fod ar gael a dylid gorfodi pellter gwahanu o 2km rhwng tyrbinau.	Mae'r Gwasanaeth Cynllunio yn cadw cofrestr o'r holl geisiadau. Fe ellir gwneud hyn ar gael i ymgeiswyr er mwyn cario allan asesiad effaith cronrus. Yn ôl y meini prawf, rhaid dyfarnu pu'n a fyddai'r datblygiad cronrus yn peri niwed sylweddol i'r gosodiad ai peidio a rhaid asesu hyn ar sail pob achos unigol.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG056		7.13	Dylai'r rhan fwyaf o elw a wneir o unrhyw dyrbin pan gyfeirir ato fel prosiect cymunedol fwydo yn ôl i'r gymuned.	Yn hytrach nag i goffrau'r buddsoddwyr a'r tirfeddiannwyr fel sy'n digwydd ar hyn o bryd.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG056		7.13	Nid yw'r buddsoddwyr a'r tirfeddiannwyr wedi gwneud digon o ymdrech i ymgysylltu â'u cymuned leol.	Mae tirfeddiannwyr a buddsoddwyr yn peoni am eu bod yn gwybod eu bod mewn peryg o dderbyn gwrthwynebiad gan eu cymunedau ac felly yn cyflwyno cyn lleied o wybodaeth â phosib i'r gymuned.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG058	Sŵn a Modyliad Osgled (Amplitude Modulation)	7.3	Nid yw ETSU R97 yn gyfredol, ac yn ddiweddar profwyd nad yw'n ffynhonnol gyfeirio ddibynadwy. Dylid cymryd y newid arfaethedig hwn i ystyriaeth.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd arweiniad yr <i>Institute of Acoustics</i> ar ymarfer da wrth asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG058		7.3	Dylai ymgeiswyr / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UPCC ac Adran Cynllunio Cyngor Gwynedd. NI DDYLAI'R arbenigwyr hyn fod ag unrhyw ddiddordeb personol yn y Diwydiant Ynni Gwynt.	Nid yw'r wybodaeth yn gywir bob amser ac mae ffyrdd i ymgeiswyr / datblygwyr drin y data at eu mantais eu hunain. Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Adolygwyd y data sŵn a gyflwynwyd gyda'r cais hwn a chanfuwyd nad yw'n ddilys/cyflawn.	Mae Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd Cyngor Gwynedd yn craffu ceisiadau cynllunio ac maent wedi cymhwyso'n briodol i ddarparu barn arbenigol ddiudedd	Dim newid i'r dull gweithredu.
YG059	Sŵn a Modyliad Osgled (Amplitude Modulation)	7.3	Nid yw ETSU R97 yn gyfredol, ac yn ddiweddar profwyd nad yw'n ffynhonnol gyfeirio ddibynadwy. Dylid cymryd y newid arfaethedig hwn i ystyriaeth.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd arweiniad yr <i>Institute of Acoustics</i> ar ymarfer da wrth asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG059		7.3	Dylai ymgeiswyr / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UPCC ac Adran Cynllunio Cyngor Gwynedd. NI DDYLAI'R arbenigwyr hyn fod ag unrhyw ddiddordeb personol yn y Diwydiant Ynni Gwynt.	Nid yw'r wybodaeth yn gywir bob amser ac mae ffyrdd i ymgeiswyr / datblygwyr drin y data at eu mantais eu hunain. Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Adolygwyd y data sŵn a gyflwynwyd gyda'r gais hwn a chanfuwyd nad yw'n ddilys/cyflawn.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd arweiniad yr <i>Institute of Acoustics</i> ar ymarfer da wrth asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	Dim newid i'r dull gweithredu.
	Pellter Gwahanu a Sŵn	7.3	Dylid gofyn i ymgeiswyr/datblygwyr nodi pa dyrbin fyddai'n cael ei ddefnyddio.	Nid yw asesiad ETSU-R- 97 yn ystyried lefelau insiweiddio sŵn isel carafanau a chartrefi symudol.	Derbynnir na fyddai carafán neu gartref symudol yn manteisio ar yr un lefel o leihad mewn sŵn o gymharu â strwythur gyda màs uwch, megis tŷ. Nid yw ETSU yn cyfeirio'n benodol at garafanau a chartrefi symudol. Gall Swyddogion lechyd yr Amgylchedd yr Awdurdod Lleol ystyried effaith sŵn datblygiadau tyrbinau gwynt o fewn anheddau	Dim newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					o'r fath os yw hynny'n briodol.	
YG060		7.3	Dylai'r CCA ystyried diweddarau'r canllawiau ETSU.	Mae'n debyg y byddent yn cael eu diweddarau'n fuan.	Bydd arweiniad yr Institute of Acoustics ar ymarfer da wrth asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried ei argymhellion.	Bydd unrhyw ddogfen newydd yn cael pwysau fel ystyriaeth berthnasol mewn ceisiadau perthnasol.
YG060		7.3	Bydd y lefelau sŵn a ragwelir llawer yn uwch mewn carafan nag mewn adeilad oherwydd eu gwneuthuriad.	Nid yw canllawiau ETSU yn ystyried lefelau insiwleiddio sŵn isel carafanau a chartrefi symudol.	Derbynir na fyddai carafan neu gartref symudol yn manteisio ar yr un lefel o leihad mewn sŵn o gymharu â strwythur gyda más uwch, megis tŷ. Nid yw ETSU yn cyfeirio'n benodol at garafanau a chartrefi symudol. Gall Swyddogion lechyd yr Amgylchedd yr Awdurdod Lleol ystyried effaith sŵn datblygiadau tyrbinau gwynt o fewn anheddau o'r fath os yw hynny'n briodol.	Nodi'r sylwad. Dim angen newid y dull gweithredu.
YG060	Agosrwydd	7.9	Dylai'r lleiafswm pellter gwahanu fod y mwyaf o un ai lleiafswm o 500 metr neu 20 gwaith uchder y tyrbîn.	Mae NCT 8 yn awgrymu lleiafswm pellter gwahanu o 500 metr.	Mae arweiniad NCT 8 (Atodiad D ar Ardaloedd Chwilio Strategol 3.4 yn nodi "ystyrir 500m yn	Dim newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					bellter gwahanu arferol rhwng tyrbîn gwynt ag eiddo preswyl i osgoi unrhyw effeithiau sŵn annerbyniol. Fodd bynnag.....cynghorir defnyddio peth hyblygrwydd". Nid yw hyn yn cyfeirio at fwynder gweledol. Yn fy marn i, mae'r awdurdod yn mabwysiadu'r hyblygrwydd priodol yn yr achos hwn.	
YG060	Tirwedd ac Aseiad Effaith Gweledol	7.5/At. 3	Dylai aseswr annibynnol gynnal yr asesiadau.	I sicrhau y caiff <i>montage</i> ffotograffig cywir ei baratoi.	Mae paragraff 11 y rhestr wirio yn darparu arweiniad o ran pwysd dylai gynnal yr LVIA yn ogystal â'r dull i'w ddefnyddio a'i gynnwys. Mae angen diweddarau'r rhestr dogfennau i gynnwys trydydd argraffiad o ganllawiau Sefydliad y Dirwedd ar asesiadau o'r dirwedd ac asesiadau gweledol a gyhoeddwyd yng ngwanwyn 2013. Efallai y byddai disgrifio'r broses a chydannau'r asesiadau sydd eu hangen yn cynorthwyo i egluro'r cyngor.	Diweddarau'r cyfeiriad at ganllawiau LVIA. Cynnwys crynodeb o'r broses a'r rhannau ohoni sy'n berthnasol i faint y tyrbînau mewn tablau.
YG060	Effaith Cronnuss	7.6	Dylai Gwynedd ddarparu map yn dangos pob cais a gymeradwywyd, pob un a wrthodwyd, ceisiadau cyfredol a cheisiadau am opsiynau sgrinio.	Byddai hyn yn dangos effaith gronnus cynigion yng Ngwynedd.	Ni fyddai map o'r fath yn dangos yr effaith gronnus.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG060		7.13	Dylai ymgeiswyr ddarparu tystiolaeth glir i ddangos sut maent wedi ymgysylltu gyda'r gymuned leol a sut maent wedi ystyried barn pobl.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG062	Sŵn a M odyliad Osgled (Amplit ude Modula tion)	7.3	Nid yw ETSU R97 yn gyfredol, ac yn ddiweddar profwyd nad yw'n ffynhonnol gyfeirio ddibynadwy. Dylid cymryd y newid arfaethedig hwn i ystyriaeth.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG062		7.3	Dylai ymgeiswyr / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol sydd wedi'u cymeradwyo gan yr UPCC ac Adran Cynllunio Cyngor Gwynedd. NI DDYLAI'R arbenigwyr hyn fod ag unrhyw ddi-ddordeb personol yn y Diwydiant Ynni Gwynt.	Nid yw'r wybodaeth yn gywir bob amser ac mae ffyrdd i ymgeiswyr / datblygwyr drin y data at eu mantais eu hunain. Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Adolygwyd y data sŵn a gyflwynwyd gyda'r cais hwn a chanfuwyd nad yw'n ddilys/cyflawn.	Mae'r ETSU - R -97 yn dal yn ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac yn ceisio cymhwyso'r defnydd mwyaf caeth o ETSU wrth asesu cynigion perthnasol. Bydd arweiniad yr <i>Institute of Acoustics</i> ar ymarfer da wrth asesu sŵn tyrbinau gwynt yn cael ei gyhoeddi ar 21 Mai, 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymwneud â chymhwyso ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi,	Dim newid i'r dull gweithredu.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					ac yn ystyried ei argymhellion.	
YG063		7.2.2 (iii)	Dylid newid y frawddeg i ddarllen: "Dylid ystyried yr effaith posib ar ddŵr daear, ar ecoleg, ar archeoleg , ar dynnu uwchbridd ac ar gyfradd a maint y graig fydd yn cael ei chloddio."	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Cytuno i gynnwys 'archeoleg' yn y paragraff.	Newid 7.2.2 (iii) trwy gynnwys 'archeoleg'.
YG063		7.8.2	Byddem yn awgrymu newid yr ail frawddeg fel a ganlyn: "Lle mae nodweddion archeolegol yn bresennol, neu gallent fod, efallai bydd angen cynnal gwerthusiad a/neu asesiad archeolegol a'r canlyniadau i gael eu cynnwys yn y cais. Pan fo cynnig yn derbyn caniatâd, efallai y bydd gofyn am fesurau lleddfu archeolegol cyn ac/neu yn ystod y cyfnod adeiladu i sicrhau y caiff unrhyw nodweddion archaeolegol eu cofnodi'n briodol. Gall y mesurau lleddfu gynnwys osgoi nodweddion archeolegol fel nad ydynt yn cael eu difrodi neu eu dinistrio. Rhaid ymgynghori gyda Gwasanaeth Cynllunio Archeolegol Gwynedd ar yr angen i gynnal gwaith archeolegol (un ai cyn neu ar ôl derbyn caniatad	Egluro'r camau ble y cyfeirir at archeoleg yn y broses gynllunio.	Derbyn bwriad yr awgrym, ond yn awgrymu y dylai'r geiriad fod yn debyg i'r rhannau eraill e.e. ecoleg.	Addasu ail frawddeg 7.8.2 fel a ganlyn: "Lle mae nodweddion archeolegol yn bresennol, neu gallent fod, efallai bydd angen cynnal gwerthusiad a/neu asesiad archeolegol a'r canlyniadau i gael eu cynnwys yn y cais. Pan fo cynnig yn derbyn

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			cynllunio). Dylid nodi efallai y bydd angen cynnal asesiad archeolegol (yn cynnwys gwerthusiad ymwthiol neu heb fod yn ymwthiol o bosib) hyd yn oed os oes angen AEA neu asesiad effaith ar y dirwedd ac asesiad effaith gweledol.			caniatâd, efallai y bydd gofyn am fesurau lleddfu archeolegol cyn ac/neu yn ystod y cyfnod adeiladu i sicrhau y caiff unrhyw nodweddion archaeolegol eu cofnodi'n briodol. Gall y mesurau lleddfu gynnwys osgoi nodweddion archeolegol fel nad ydynt yn cael eu difrodi neu eu dinistrio. Ceir cyngor ac arweiniad pellach yn y Rhestr Wirio (adran 13) a

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
						gan Wasanaeth Cynllunio Archeolegol Gwynedd
YG063		7.8.3	Nid yw 'gwerthusiad o dreftadaeth' yn derm cydnabyddedig a dylid ei newid i 'asesiad archeolegol', a 'gwerthusiad archeolegol'. Gallai fod yn help i gynnwys diffiniad o'r termau hyn yn 14 Geirfa .	Sydd wedi canfod ystyron penodol (ar gyfer asesiad wrth ddesg ac ymchwiliad maes).	Derbyn.	Addasu yn unol â'r awgrym.
YG065		7.5.7	Cynnwys cyfeiriad at Bolisi C26 sy'n nodi gwrthodiad o fewn yr AHNE.	Hwn yw'r polisi perthnasol o ran tyrbinau o fewn yr AHNE.	Cytuno y dylai paragraffau 7.5.7 a 7.5.8 hefyd gyfeirio at Bolisi C26.	Cynnwys cyfeiriad at bolisi C26.
YG065		7.13.3	Ni ddylai'r ymgynghoriad fod yn agored i gymdogion agos yn unig.	Gall effaith posib datblygiadau fod yn eang.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG067		7.5	Croesawu'r datganiadau yn 7.5.7,7.5.8 a 7.7.2	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG068	Rhestr Wirio	Adran 7	Dylid egluro bod AEA angen datganiad o ddewisiadau eraill rhesymol o ran manylion y cynllun.	Lleihau effeith cynlluniau.	Derbyn.	Addasu'r ail baragraff "yn cynnwys datganiad o ddewisiadau eraill rhesymol".

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG071		7.9.8	Newid y paragraff i ddarllen; ar gyfer tyrbinau sy'n fwy na 20m bydd y pellter gwahanu o eiddo preswyl neu lety i dwristiaid yn fwy na 500m neu 20 gwaith uchder y tyrbîn i'r llafn (mewn metrau).	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG072		7.9.8	Newid y paragraff i ddarllen; ar gyfer tyrbinau sy'n fwy na 20m bydd y pellter gwahanu o eiddo preswyl a thwristiaeth yn fwy na 500m neu 20 gwaith yr uchder i'r llafn (mewn metrau).	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG073		7.12.1	Dim digon o ddiogelwch i ffermwyr a phreswylwyr o ran cyflenwadau preifat.	Nid yw llif dŵr drwy strata yn wyddoniaeth manwl gywir ac nid yw'n gwbl ddealladwy.	Mae Adran 16 y Rhestr Wirio yn cynnwys cyfeiriad at gynnal asesiad ar y risg i ddŵr daear a dŵr wyneb.	Dim newid.
YG077		7.9.9	Mae'r trydydd pwynt bwled yn gwarchod tai gwyliau, i bobl nad ydynt yn byw ynddynt efallai	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG073			ETSU R97 wedi cael ei ddifrio i raddau mawr.	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG073			Byddai'n syniad da i gynnwys cafeat priodol sy'n ymwneud â sŵn amledd isel (infrasound).	Nid yw effaith feddygol sŵn amledd isel (infrasound) yn hysbys.	Datgan ETSU - R -97 fod dwy brif elfen sy'n ychwanegu at gymeriad synau, synau'r llafnau a'r tonau. Mae ETSU-R-97 yn caniatáu defnyddio amod i fesur	Sylwad wedi'i nodi. Mae angen arweinaid pellach sy'n

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					sŵn tyrbîn gwynt os caiff tŵn ei hadnabod. Os nad yw'r dull hwn yn llwyddo i ymdrin ag unrhyw broblem amledd isel, gall yr Awdurdod Lleol ymdrin â'r mater drwy ddefnyddio'r ddarpariaeth niwsans statudol dan Ddeddf Amddiffyn yr Amgylchedd 1990.	seiliedig ar dystiolaeth.
YG077		7.9.8	Dylid gwrthod y cynnig hwn a dilyn trefn arferol sgrinio fyddai yn nes at 6x diamedr y rotor.	Nid oes cyfiawnhad dros eithrio Awdurdod Cynllunio Gwynedd o Awdurdodau eraill yng Nghymru. Mae paragraff 7.11.3 yn sôn am 10x y rotor ar dir hollol wastad lle mae'r tyrbîn yn taflu cysgod uniongychol ar annedd.	Mae 7.9.7 yn egluro mai ychydig o ganllawiau sydd ar gael. Mae'r arweiniad yn 7.9.9 yn egluro y bydd unrhyw benderfyniad ar bellteroedd gwahanu yn ystyried cyfuniad o'r canllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliadol penodol.	Dim newid.
YG013			Ymddengys nad oes cyfeiriad at unrhyw linellau trosglwyddo neu waith isadeiledd sy'n gysylltiedig â chynigion newydd.	Teimlwn y dylai'r CCA ystyried effaith amgylcheddol datblygiadau o'r fath.	Mae Adrannau 7.2 a 8.8 yn ymdrin ag isadeiledd.	Dim newid.
YG019			Mae tyrbînau gwynt yn cael effaith andwyol ar economi wledig Cymru.	Mae hefyd wedi hen sefydlu bod tyrbînau gwynt yn gyrru twristiaid i ffwrdd i ardaloedd eraill. Hefyd derbynnir y gall presenoldeb tyrbînau gwynt leihau gwerth tai. Mae hefyd yn amlwg bod y posibilrwydd o adeiladu tyrbînau gwynt mewn	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				ardaloedd penodol yn cael effaith ar y farchnad dai wrth i brynwyr ac asiantaethau tai adrodd nad yw prynwyr yn fodlon prynu tai mewn ardaloedd o'r fath.		
YG020			Bydd y nifer fawr o dybinau gwynt canolig a mawr yn cael effaith niweidiol ar y dirwedd, ar fywyd gwyllt, ar yr economi ac ar breswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn effeithio ar yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig eraill sy'n bwysig iawn yn y Sir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG020	Twristiaeth a'r Economi		Ni fydd twristiaid eisiau ymweld â Gwynedd i weld tirwedd gyda llawer o Dyrbinau Gwynt Diwydiannol.	Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Parc Gwyliau Coed Helen sy'n eiddo i Grŵp Haulfryn sydd tua 600 metr oddi wrth gais am dyrbin gwynt - maent yn poeni'n fawr ac wedi gwrthwynebu'r ddau gais gan eu bod yn teimlo y bydd y tyrbîn yn cael effaith ar eu busnes twristiaeth oherwydd lleoliad y Parc Gwyliau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG035			Ymgynghorydd Ecolegol ac Amgylcheddol y Cyngor braidd yn ddryslyd	Term gwahanol yn cael ei ddefnyddio eto yn Adran 7.7.7 ac Atodiad 4 no. 12. Mae angen cysoni'r term yma.	Cytuno gyda'r awgrym	Diwygio'r geiriad i sicrhau cysondeb.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG039	Twristiaeth a'r Economi		Ni fydd twristiaid eisiau ymweld â Gwynedd i weld tirwedd gyda llawer o Dyrbinau Gwynt Diwydiannol.	Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Parc Gwyliau Coed Helen sy'n eiddo i Grŵp Haulfryn sydd tua 600 metr oddi wrth gais am dyrbin gwynt - maent yn poeni'n fawr ac wedi gwrthwynebu'r ddau gais gan eu bod yn teimlo y bydd y tyrbîn yn cael effaith ar eu busnes twristiaeth oherwydd lleoliad y Parc Gwyliau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG040	Twristiaeth a'r Economi		Ni fydd twristiaid eisiau ymweld â Gwynedd i weld tirwedd gyda llawer o Dyrbinau Gwynt Diwydiannol.	Mae'r dystiolaeth a gyflwynwyd i gefnogi'r datganiad yn gyfyngedig i gyfeiriad at wrthwynebiad gan un safle llety i dwristiaid sydd gerllaw.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG041	Twristiaeth a'r Economi		Ni fydd twristiaid eisiau ymweld â Gwynedd i weld tirwedd gyda llawer o Dyrbinau Gwynt Diwydiannol.	Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Parc Gwyliau Coed Helen sy'n eiddo i Grŵp Haulfryn sydd tua 600 metr oddi wrth gais am dyrbin gwynt - maent yn poeni'n fawr ac wedi gwrthwynebu'r ddau gais gan eu bod yn teimlo y bydd y tyrbîn yn cael effaith ar eu busnes twristiaeth oherwydd lleoliad y Parc Gwyliau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG042	Pellter o anheddau a llety i dwristiaid		Dylai'r lleiafswm pellter gwahanu oddi wrth unrhyw Dyrbin Gwynt fod y mwyaf o un ai lleiafswm o 500 metr neu 20 gwaith uchder y tyrbîn i'r llafn. Hefyd, dylid nodi'n glir y tu allan i'r ffiniau hyn bod rhagdybiaeth i wrthod ceisiadau yn hytrach na gosod amod i gynnal Asesiad Mwynderau Preswyl.	Bydd hyn yn diogelu preswylwyr a busnesau rhag sŵn a chysgod ac yn gwarchod eu mwynderau / golygfeydd o'u cartrefi a'u busnesau.	Mae'r canllawiau yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y sawl sy'n penderfynu ar bolisiâu cynllunio fod angen i benderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â'r pellter o eiddo ystyried cyfuniad o ganllawiau cyffredinol yn ogystal ag amgylchiadau penodol y lleoliad dan sylw.	Dim newid.
YG042	Twristiaeth a'r Economi		Ni fydd twristiaid eisiau ymweld â Gwynedd i weld tirwedd gyda llawer o Dyrbinau Gwynt Diwydiannol.	Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Parc Gwyliau Coed Helen sy'n eiddo i Grŵp Haulfryn sydd tua 600 metr oddi wrth gais am dyrbin gwynt - maent yn poeni'n fawr ac wedi gwrthwynebu'r ddau gais gan eu bod yn teimlo y bydd y tyrbîn yn cael effaith ar eu busnes twristiaeth oherwydd lleoliad y Parc Gwyliau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG043	Pellter oddi wrth anheddau a llety i dwristiaid		Dylai'r lleiafswm pellter gwahanu oddi wrth unrhyw Dyrbin Gwynt fod y mwyaf o un ai lleiafswm o 500 metr neu 20 gwaith uchder y tyrbîn i'r llafn. Hefyd, dylid nodi'n glir y tu allan i'r ffiniau hyn bod rhagdybiaeth i wrthod ceisiadau yn hytrach na gosod amod i	Bydd hyn yn diogelu preswylwyr a busnesau rhag sŵn a chysgod ac yn gwarchod eu mwynderau / golygfeydd o'u cartrefi a'u busnesau.	Mae'r canllawiau yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y sawl sy'n penderfynu ar bolisiâu cynllunio fod angen i benderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â'r pellter o eiddo ystyried cyfuniad o ganllawiau	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen aid	Para				
	aid		gynnal Asesiad Mwynderau Preswyl.		cyffredinol yn ogystal ag amgylchiadau penodol y lleoliad dan sylw.	
YG043	Twristiaeth a'r Economi		Ni fydd twristiaid eisiau ymweld â Gwynedd i weld tirwedd gyda llawer o Dyrbinau Gwynt Diwydiannol.	Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Parc Gwyliau Coed Helen sy'n eiddo i Grŵp Haulfryn sydd tua 600 metr oddi wrth gais am dyrbin gwynt - maent yn poeni'n fawr ac wedi gwrthwynebu'r ddau gais gan eu bod yn teimlo y bydd y tyrbin yn cael effaith ar eu busnes twristiaeth oherwydd lleoliad y Parc Gwyliau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG044	Pellter oddi wrth anheddau a llety i dwristiaid		Dylai'r lleiafswm pellter gwahanu oddi wrth unrhyw Dyrbin Gwynt fod y mwyaf o un ai lleiafswm o 500 metr neu 20 gwaith uchder y tyrbin i'r llafn. Hefyd, dylid nodi'n glir y tu allan i'r ffiniau hyn bod rhagdybiaeth i wrthod ceisiadau yn hytrach na gosod amod i gynnal Asesiad Mwynderau Preswyl.	Bydd hyn yn diogelu preswylwyr a busnesau rhag sŵn a chysgod ac yn gwarchod eu mwynderau / golygfeydd o'u cartrefi a'u busnesau.	Mae'r canllawiau yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y sawl sy'n penderfynu ar bolisiâu cynllunio fod angen i benderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â'r pellter o eiddo ystyried cyfuniad o ganllawiau cyffredinol yn ogystal ag amgylchiadau penodol y lleoliad dan sylw.	Dim newid.
YG044	Twristiaeth a'r Economi		Ni fydd twristiaid eisiau ymweld â Gwynedd i weld tirwedd gyda llawer o Dyrbinau Gwynt Diwydiannol.	Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Parc Gwyliau Coed Helen sy'n eiddo i Grŵp	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
	mi			Haulfryn sydd tua 600 metr oddi wrth gais am dyrbin gwynt - maent yn poeni'n fawr ac wedi gwrthwynebu'r ddau gais gan eu bod yn teimlo y bydd y tyrbinau yn cael effaith ar eu busnes twristiaeth oherwydd lleoliad y Parc Gwyliau.		
YG055			Ni ddylid tybio y bydd cyfyngiadau ar dyrbinau gwynt yn niweidio'r economi mewn ardaloedd sydd y tu allan i'r Parc Cenedlaethol.	Efallai fod ymwelwyr sy'n aros mewn ardaloedd llai deniadol mewn parciau carafanau ac ati yn mwynhau mynydda yn y Parc Cenedlaethol neu wyluo adar yn Llyn Morfa Gwynt, Tywyn a gallai tyrbinau gael effaith andwyol ar weithgareddau o'r fath.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG057	Sŵn a Modyliad Osgled (Amplitude Modulation)		Nid yw ETSU R97 yn gyfredol, ac yn ddiweddar profwyd nad yw'n ffynhonnol gyfeirio ddibynadwy. Dylid cymryd y newid arfaethedig hwn i ystyriaeth.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG057	Twristiaeth a'r Economi		Ni fydd twristiaid eisiau ymweld â Gwynedd i weld tirwedd gyda llawer o Dyrbinau Gwynt Diwydiannol.	Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Parc Gwyliau Coed Helen sy'n eiddo i Grŵp Haulfryn sydd tua 600 metr oddi	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				wrth gais am dyrbin gwynt - maent yn poeni'n fawr ac wedi gwrthwynebu'r ddau gais gan eu bod yn teimlo y bydd y tyrbin yn cael effaith ar eu busnes twristiaeth oherwydd lleoliad y Parc Gwyliau.		
YG058	Pellter oddi wrth anheddau a llety i dwristiaid		Dylai'r lleiafswm pellter gwahanu oddi wrth unrhyw Dyrbin Gwynt fod y mwyaf o un ai lleiafswm o 500 metr neu 20 gwaith uchder y tyrbin i'r llafn. Hefyd, dylid nodi'n glir y tu allan i'r ffiniau hyn bod rhagdybiaeth i wrthod ceisiadau yn hytrach na gosod amod i gynnal Asesiad Mwynderau Preswyl.	Bydd hyn yn diogelu preswylwyr a busnesau rhag sŵn a chysgod ac yn gwarchod eu mwynderau / golygfeydd o'u cartrefi a'u busnesau.	Mae'r canllawiau yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y sawl sy'n penderfynu ar bolisiâu cynllunio fod angen i benderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â'r pellter o eiddo ystyried cyfuniad o ganllawiau cyffredinol yn ogystal ag amgylchiadau penodol y lleoliad dan sylw.	Dim newid.
YG058	Twristiaeth a'r Economi		Ni fydd twristiaid eisiau ymweld â Gwynedd i weld tirwedd gyda llawer o Dyrbinau Gwynt Diwydiannol.	Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Parc Gwyliau Coed Helen sy'n eiddo i Grŵp Haulfryn sydd tua 600 metr oddi wrth gais am dyrbin gwynt - maent yn poeni'n fawr ac wedi gwrthwynebu'r ddau gais gan eu bod yn teimlo y bydd y tyrbin yn cael effaith ar eu busnes twristiaeth oherwydd lleoliad y Parc Gwyliau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG059	Twristiaeth a'r Economi		Ni fydd twristiaid eisiau ymweld â Gwynedd i weld tirwedd gyda llawer o Dyrbinau Gwynt Diwydiannol.	Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Parc Gwyliau Coed Helen sy'n eiddo i Grŵp Haulfryn sydd tua 600 metr oddi wrth gais am dyrbin gwynt - maent yn poeni'n fawr ac wedi gwrthwynebu'r ddau gais gan eu bod yn teimlo y bydd y tyrbin yn cael effaith ar eu busnes twristiaeth oherwydd lleoliad y Parc Gwyliau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim newid.
YG060			Dylai asesiadau sŵn gynnwys asesiad sŵn cefndir priodol ar gyfer y lleoliad dan sylw.	Mae lefelau sŵn cefndir yn dibynnu ar y lleoliad.	Pe bai angen, bydd yr Awdurdod Lleol yn disgwyl i ddatblygwyr gynnal arolygon sŵn cefndir cyn ystyried cynnig yn llawn.	Dim newid i'r dull gweithredu.
YG062	Pellter oddi wrth anheddau a llety i dwristiaid		Dylai'r lleiafswm pellter gwahanu oddi wrth unrhyw Dyrbin Gwynt fod y mwyaf o un ai lleiafswm o 500 metr neu 20 gwaith uchder y tyrbin i'r llafn. Hefyd, dylid nodi'n glir y tu allan i'r ffiniau hyn bod rhagdybiaeth i wrthod ceisiadau yn hytrach na gosod amod i gynnal Asesiad Mwynderau Preswyl.	Bydd hyn yn diogelu preswylwyr a busnesau rhag sŵn a chysgod ac yn gwarchod eu mwynderau / golygfeydd o'u cartrefi a'u busnesau.	Mae'r canllawiau yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg y sawl sy'n penderfynu ar bolisiau cynllunio fod angen i benderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â'r pellter o eiddo ystyried cyfuniad o ganllawiau cyffredinol yn ogystal ag amgylchiadau penodol y lleoliad dan sylw.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG062	Twristiaeth a'r Economi		Ni fydd twristiaid eisiau ymweld â Gwynedd i weld tirwedd gyda llawer o Dyrbinau Gwynt Diwydiannol.	Cais rhif C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - Parc Gwyliau Coed Helen sy'n eiddo i Grŵp Haulfryn sydd tua 600 metr oddi wrth gais am dyrbin gwynt - maent yn poeni'n fawr ac wedi gwrthwynebu'r ddau gais gan eu bod yn teimlo y bydd y tyrbin yn cael effaith ar eu busnes twristiaeth oherwydd lleoliad y Parciau Gwyliau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG076			Nad oedd sylw'n cael ei roi i'r mastiau monitro yn y Canllawiau.	Bwriad y mastiau ydy darparu ar gyfer cael tyrbin gwynt.	Mae paragraff 7.2.1 yn cyfeirio at fastiau mesur gwynt ond nid yw'n cael ei ystyried yn fater cynhennus o bwys.	Dim newid.
YG076			Dylai'r Canllawiau roi gwybodaeth bellach ynglŷn ag agosrwydd tyrbinau arfaethedig at dai.	[Y mae'r] wybodaeth yn gyfyngedig i dyrbinau 21 metr a 65 metr o uchder i ben y llafrn gyda'r uchder canolig yn cael ei anwybyddu	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG076			Byddai buddsoddiadau fyddai'n cael eu gwneud gan rai fyddai'n ymdrin â datblygiadau ynni gwynt o fudd i'r economi leol.	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.
YG077			Dylid gochel rhag gwahardd Tyrbinau i hyrwyddo twristiaeth.	Gellir dadlau mai cynnal yr economi dwristiaeth bresennol yn hytrach na'i datblygu ymhellach sydd orau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
PENNOD 8						
YG021		8.6.1	Rydym yn dadlau o blaid rhagdybiaeth o liwiau cadwraeth tywyllach mewn amodau cynllunio.	Erbyn hyn, mae'r mwyafrif o dyrbinau sydd wedi'u hadeiladu yn yr ardal gynllunio yn rhyw liw gwyn, sy'n tueddu i fod yn hynod amlwg, yn enwedig pan fo'r haul yn disgleirio'n llachar. Yn wahanol i sawl fferm wynt gonfensiynol mewn mannau eraill, y dirwedd sy'n llunio'r gefnlen i'r mwyafrif o'r tyrbinau lleol, yn hytrach na'r awyr. O brofiad gyda safleoedd carafannau, dyma'r lliw gwaethaf i ymdoddi i'r dirwedd tra y gall mabwysiadu lliwiau gwyrdd tywyll fod yn effeithiol iawn o ran lleihau'r effaith weledol. Mae angen rhoi mwy o bwyslais ar y mater hwn.	Mae Adran 8.6 yn cynghori bod lliw'r tyrbinau gwynt yn ystyriaeth o bwys ac mae angen iddo gysylltu â'r gefnlen.	Dim Newid
YG067		8.8	Gofynion am seilwaith ategol yn tanlinellu natur diwydiannol y datblygiadau	Gwrthrychau estron ydynt	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG019			Rhaid cydnabod bod effaith tyrbinau yn llawer ehangach na ffiniau'r Awdurdodau Lleol unigol.	Mae sefyll ar gopa'r Wyddfa yn caniatáu i chi weld tyrbinau yn Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Powys ac yn y môr.	Mae cydnabyddiaeth yn y CCA drafft drwy'r canllawiau ychwanegol ar yr effaith weledol a'r effaith ar y dirwedd angen cytuno ar y meysydd i'w hystyried wrth gynnal LVIA.	Dim Newid
YG020	Pellter o aneddi adau a llety i dwristi aid		Dylai'r pellter lleiaf rhwng unrhyw Dyrbin Gwynt fod yr uchaf o naill ai 500 metr (fel isafswm) neu 20 gwaith uchder y tyrbîn i'r llafn. Yn ogystal, dylid nodi'n glir bod rhagdybiaeth i wrthod y tu allan i'r cyfyngiadau hyn yn hytrach na gosod amod Asesiad Mwynderau Preswyl.	Bydd hyn yn diogelu trigolion a busnesau rhag sŵn, taflu cysgod ac yn gwarchod eu mwynderau gweledol / golygfeydd o'u cartrefi a'u busnesau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid
YG020			Dylid addasu'r CCA gan nodi y dylid cael o leiaf 2km o fwlch rhwng ceisiadau i atal effeithiau ffermydd gwynt gwasgaredig ledled y Sir.	Dwyfor - mae sawl cais unigol am un neu ddau o dyrbinau sydd wedi'u cymeradwyo'n barod, ynghyd â cheisiadau byw sy'n aros am ganiatâd wedi'u crynhoi yn yr un ardal.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid
YG039	Pellter o aneddi adau a llety i dwristi aid		Dylai'r pellter lleiaf rhwng unrhyw Dyrbin Gwynt fod yr uchaf o naill ai 500 metr (fel isafswm) neu 20 gwaith uchder y tyrbîn i'r llafn. Yn ogystal, dylid nodi'n glir bod rhagdybiaeth i wrthod y tu allan i'r cyfyngiadau hyn yn hytrach na gosod amod Asesiad Mwynderau Preswyl.	Bydd hyn yn diogelu trigolion a busnesau rhag sŵn, taflu cysgod ac yn gwarchod eu mwynderau gweledol / golygfeydd o'u cartrefi a'u busnesau.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG039	Effaith ar y Dirwedd		Nid yw'r CCA yn rhoi digon o arweiniad ar effaith bosib y tyrbinau diwydiannol hyn ar y dirwedd ehangach.	Tirwedd Gwynedd yw prif yrrwr twristiaeth sy'n rhan annatod bwysig o'n economi leol ac mae'n rhaid i ni sicrhau bod cyfres o ganllawiau manwl a chadarn yn eu lle i atal tyrbinau gwynt rhag britho tirwedd Gwynedd.	Mae'r CCA yn gweithio o fewn y fframwaith polisi a ddarperir gan bolisiau cynllunio cenedlaethol a lleol. Cyfeirir at ganllawiau'r CCA ar yr effaith ar y dirwedd a'r effaith weledol yn 7.5.2 ac Atodiad 4, adran 11.	Dim Newid
YG040	Effaith ar y Dirwedd		Nid yw'r CCA yn rhoi digon o arweiniad ar effaith bosib y tyrbinau diwydiannol hyn ar y dirwedd ehangach.	Tirwedd Gwynedd yw prif yrrwr twristiaeth sy'n rhan annatod bwysig o'n economi leol ac mae'n rhaid i ni sicrhau bod cyfres o ganllawiau manwl a chadarn yn eu lle i atal tyrbinau gwynt rhag britho tirwedd Gwynedd.	Mae'r CCA yn gweithio o fewn y fframwaith polisi a ddarperir gan bolisiau cynllunio cenedlaethol a lleol. Cyfeirir at ganllawiau'r CCA ar yr effaith ar y dirwedd a'r effaith weledol yn 7.5.2 ac Atodiad 4, adran 11.	Dim Newid
YG040	Effaith Gronnuss		Yn amlwg, ni roddir sylw i'r effaith gronnus yn y CCA drafft hwn. Gofynnwn i fap fod ar gael drwy wefan Cyngor Gwynedd yn tynnu sylw at yr holl safleoedd ble mae cais wedi'i wneud, wedi'i gymeradwyo, wedi'i wrthod neu'n fyw, ynghyd â'r holl geisiadau am sgrinio.	Byddai hyn yn ffordd rhwydd o ddangos yr effaith gronnus mewn ardal.	Ni fyddai map o'r fath yn dangos yr effaith gronnus wirioneddol.	Dim Newid
YG041	Pellter o aneddiadau a llety i dwristi		Dylai'r pellter lleiaf rhwng unrhyw Dyrbin Gwynt fod yr uchaf o naill ai 500 metr (fel isafswm) neu 20 gwaith uchder y tyrbinau i'r llafn. Yn ogystal, dylid nodi'n glir bod rhagdybiaeth i wrthod y tu allan i'r cyfyngiadau hyn yn	Bydd hyn yn diogelu trigolion a busnesau rhag sŵn, taflu cysgod ac yn gwarchod eu mwynderau gweledol / golygfeydd o'u cartrefi a'u busnesau.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen aid	Para				
			hytrach na gosod amod Asesiad Mwynderau Preswyl.		ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	
YG041	Effaith ar y Dirwedd		Nid yw'r CCA yn rhoi digon o arweiniad ar effaith bosib y tyrbinau diwydiannol hyn ar y dirwedd ehangach.	Tirwedd Gwynedd yw prif yrrwr twristiaeth sy'n rhan annatod bwysig o'n economi leol ac mae'n rhaid i ni sicrhau bod cyfres o ganllawiau manwl a chadarn yn eu lle i atal tyrbinau gwynt rhag britho tirwedd Gwynedd.	Mae'r CCA yn gweithio o fewn y fframwaith polisi a ddarperir gan bolisiâu cynllunio cenedlaethol a lleol. Cyfeirir at ganllawiau'r CCA ar yr effaith ar y dirwedd a'r effaith weledol yn 7.5.2 ac Atodiad 4, adran 11.	Dim Newid
YG041	Effaith Gronnws		Yn amlwg, ni roddir sylw i'r effaith gronnus yn y CCA drafft hwn. Gofynnwn i fap fod ar gael drwy wefan Cyngor Gwynedd yn tynnu sylw at yr holl safleoedd ble mae cais wedi'i wneud, wedi'i gymeradwyo, wedi'i wrthod neu'n fyw, ynghyd â'r holl geisiadau am sgrinio.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid
YG042	Effaith ar y Dirwedd		Nid yw'r CCA yn rhoi digon o arweiniad ar effaith bosib y tyrbinau diwydiannol hyn ar y dirwedd ehangach.	Tirwedd Gwynedd yw prif yrrwr twristiaeth sy'n rhan annatod bwysig o'n economi leol ac mae'n rhaid i ni sicrhau bod cyfres o ganllawiau manwl a chadarn yn eu lle i atal tyrbinau gwynt rhag britho tirwedd Gwynedd.	Mae'r CCA yn gweithio o fewn y fframwaith polisi a ddarperir gan bolisiâu cynllunio cenedlaethol a lleol. Cyfeirir at ganllawiau'r CCA ar yr effaith ar y dirwedd a'r effaith weledol yn 7.5.2 ac Atodiad 4, adran 11.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG042	Effaith Gronnusa		Yn amlwg, ni roddir sylw i'r effaith gronnus yn y CCA drafft hwn. Gofynnwn i fap fod ar gael drwy wefan Cyngor Gwynedd yn tynnu sylw at yr holl safleoedd ble mae cais wedi'i wneud, wedi'i gymeradwyo, wedi'i wrthod neu'n fyw, ynghyd â'r holl geisiadau am sgrinio.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid
YG043	Effaith ar y Dirwedd		Nid yw'r CCA yn rhoi digon o arweiniad ar effaith bosib y tyrbinau diwydiannol hyn ar y dirwedd ehangach.	Tirwedd Gwynedd yw prif yrrwr twristiaeth sy'n rhan annatod bwysig o'n economi leol ac mae'n rhaid i ni sicrhau bod cyfres o ganllawiau manwl a chadarn yn eu lle i atal tyrbinau gwynt rhag britho tirwedd Gwynedd.	Mae'r CCA yn gweithio o fewn y fframwaith polisi a ddarperir gan bolisiau cynllunio cenedlaethol a lleol. Cyfeirir at ganllawiau'r CCA ar yr effaith ar y dirwedd a'r effaith weledol yn 7.5.2 ac Atodiad 4, adran 11.	Dim Newid
YG043	Effaith Gronnusa		Yn amlwg, ni roddir sylw i'r effaith gronnus yn y CCA drafft hwn. Gofynnwn i fap fod ar gael drwy wefan Cyngor Gwynedd yn tynnu sylw at yr holl safleoedd ble mae cais wedi'i wneud, wedi'i gymeradwyo, wedi'i wrthod neu'n fyw, ynghyd â'r holl geisiadau am sgrinio.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid
YG044	Effaith Gronnusa		Yn amlwg, ni roddir sylw i'r effaith gronnus yn y CCA drafft hwn. Gofynnwn i fap fod ar gael drwy wefan Cyngor Gwynedd yn tynnu sylw at yr holl safleoedd ble mae cais wedi'i	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			wneud, wedi'i gymeradwyo, wedi'i wrthod neu'n fyw, ynghyd â'r holl geisiadau am sgrinio.			
YG044			Dylid addasu'r CCA gan nodi y dylid cael o leiaf 2km o fwlch rhwng ceisiadau i atal effeithiau ffermydd gwynt gwasgaredig ledled y Sir.	Dwyfor - mae sawl cais unigol am un neu ddau o dyrbinau sydd wedi'u cymeradwyo'n barod, ynghyd â cheisiadau byw sy'n aros am ganiatâd wedi'u crynhoi yn yr un ardal.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	Dim Newid
YG049			Dylai'r Cyngor wrthod pob cais am dyrbinau uwch na 15 metr yng ngweddill Gwynedd, oni bai y cyflwynir i ymgynghoriad cyhoeddus ganlyniadau Aseidiadau o Ardrawiad Amgylcheddol uniongyrchol ac anuniongyrchol a fydd yn profi heb amheuaeth na fydd yn cael unrhyw effeithiau niweidiol nac annerbyniol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid
YG055			Cytunaf â'r mudiad 'DimGwynt' y dylid cyfyngu uchder y tyrbinau sydd yno i 11m, gyda'r rhai yn ardaloedd cynllunio eraill Gwynedd yn ddim mwy na 15m.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid
YG057	Pellter o aneddi		Dylai'r pellter lleiaf rhwng unrhyw Dyrbin Gwynt fod yr uchaf o naill ai 500 metr (fel isafswm) neu 20 gwaith	Bydd hyn yn diogelu trigolion a busnesau rhag sŵn, taflu cysgod ac yn gwarchod eu mwynderau	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
	adau a llety i dwristiaid		uchder y tyrbîn i'r llafrn. Yn ogystal, dylid nodi'n glir bod rhagdybiaeth i wrthod y tu allan i'r cyfyngiadau hyn yn hytrach na gosod amod Asesiad Mwynderau Preswyl.	gweledol / golygfeydd o'u cartrefi a'u busnesau.	bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	
YG057	Effaith ar y Dirwedd		Nid yw'r CCA yn rhoi digon o arweiniad ar effaith bosib y tyrbînau diwydiannol hyn ar y dirwedd ehangach.	Tirwedd Gwynedd yw prif yrrwr twristiaeth sy'n rhan annatod bwysig o'n economi leol ac mae'n rhaid i ni sicrhau bod cyfres o ganllawiau manwl a chadarn yn eu lle i atal tyrbînau gwynt rhag britho tirwedd Gwynedd.	Mae'r CCA yn gweithio o fewn y fframwaith polisi a ddarperir gan bolisiau cynllunio cenedlaethol a lleol. Cyfeirir at ganllawiau'r CCA ar yr effaith ar y dirwedd a'r effaith weledol yn 7.5.2 ac Atodiad 4, adran 11.	Dim Newid
YG057	Effaith Gronnuss		Yn amlwg, ni roddir sylw i'r effaith gronnus yn y CCA drafft hwn. Gofynnwn i fap fod ar gael drwy wefan Cyngor Gwynedd yn tynnu sylw at yr holl safleoedd ble mae cais wedi'i wneud, wedi'i gymeradwyo, wedi'i wrthod neu'n fyw, ynghyd â'r holl geisiadau am sgrinio.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid
YG057			Dylid addasu'r CCA gan nodi y dylid cael o leiaf 2km o fwlch rhwng ceisiadau i atal effeithiau ffermydd gwynt gwasgaredig ledled y Sir.	Dwyfor - mae sawl cais unigol am un neu ddau o dyrbînau sydd wedi'u cymeradwyo'n barod, ynghyd â cheisiadau byw sy'n aros am ganiatâd wedi'u crynhoi yn yr un ardal.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG058	Effaith ar y Dirwedd		Nid yw'r CCA yn rhoi digon o arweiniad ar effaith bosib y tyrbinau diwydiannol hyn ar y dirwedd ehangach.	Tirwedd Gwynedd yw prif yrrwr twristiaeth sy'n rhan annatod bwysig o'n economi leol ac mae'n rhaid i ni sicrhau bod cyfres o ganllawiau manwl a chadarn yn eu lle i atal tyrbinau gwynt rhag britho tirwedd Gwynedd.	Mae'r CCA yn gweithio o fewn y fframwaith polisi a ddarperir gan bolisiau cynllunio cenedlaethol a lleol. Cyfeirir at ganllawiau'r CCA ar yr effaith ar y dirwedd a'r effaith weledol yn 7.5.2 ac Atodiad 4, adran 11.	Dim Newid
YG058	Effaith Gronnuss		Yn amlwg, ni roddir sylw i'r effaith gronnus yn y CCA drafft hwn. Gofynnwn i fap fod ar gael drwy wefan Cyngor Gwynedd yn tynnu sylw at yr holl safleoedd ble mae cais wedi'i wneud, wedi'i gymeradwyo, wedi'i wrthod neu'n fyw, ynghyd â'r holl geisiadau am sgrinio.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid
YG058			Dylid addasu'r CCA gan nodi y dylid cael o leiaf 2km o fwllch rhwng ceisiadau i atal effeithiau ffermydd gwynt gwasgaredig ledled y Sir.	Dwyfor - mae sawl cais unigol am un neu ddau o dyrbinau sydd wedi'u cymeradwyo'n barod, ynghyd â cheisiadau byw sy'n aros am ganiatâd wedi'u crynhoi yn yr un ardal.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	Dim Newid
YG059	Pellter o aneddiadau a llety i		Dylai'r pellter lleiaf rhwng unrhyw Dyrbin Gwynt fod yr uchaf o naill ai 500 metr (fel isafswm) neu 20 gwaith uchder y tyrbinau i'r llafn. Yn ogystal, dylid nodi'n glir bod rhagdybiaeth i	Bydd hyn yn diogelu trigolion a busnesau rhag sŵn, taflu cysgod ac yn gwarchod eu mwynderau gweledol / golygfeydd o'u cartrefi a'u busnesau.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
	dwrystiaid		wrthod y tu allan i'r cyfyngiadau hyn yn hytrach na gosod amod Asesiad Mwynderau Preswyl.		angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	
YG059	Effaith ar y Dirwedd		Nid yw'r CCA yn rhoi digon o arweiniad ar effaith bosib y tyrbinau diwydiannol hyn ar y dirwedd ehangach.	Tirwedd Gwynedd yw prif yrrwr twristiaeth sy'n rhan annatod bwysig o'n economi leol ac mae'n rhaid i ni sicrhau bod cyfres o ganllawiau manwl a chadarn yn eu lle i atal tyrbinau gwynt rhag britho tirwedd Gwynedd.	Mae'r CCA yn gweithio o fewn y fframwaith polisi a ddarperir gan bolisiau cynllunio cenedlaethol a lleol. Cyfeirir at ganllawiau'r CCA ar yr effaith ar y dirwedd a'r effaith weledol yn 7.5.2 ac Atodiad 4, adran 11.	Dim Newid
YG059	Effaith Gronnws		Yn amlwg, ni roddir sylw i'r effaith gronnus yn y CCA drafft hwn. Gofynnwn i fap fod ar gael drwy wefan Cyngor Gwynedd yn tynnu sylw at yr holl safleoedd ble mae cais wedi'i wneud, wedi'i gymeradwyo, wedi'i wrthod neu'n fyw, ynghyd â'r holl geisiadau am sgrinio.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid
YG059			Dylid addasu'r CCA gan nodi y dylid cael o leiaf 2km o fwllch rhwng ceisiadau i atal effeithiau ffermydd gwynt gwasgaredig ledled y Sir.	Dwyfor - mae sawl cais unigol am un neu ddau o dyrbinau sydd wedi'u cymeradwyo'n barod, ynghyd â cheisiadau byw sy'n aros am ganiatâd wedi'u crynhoi yn yr un ardal.	Mae'r canllaw yn adlewyrchu consensws cyffredinol ymysg penderfynwyr polisi cynllunio bod penderfyniadau ar geisiadau sy'n ymwneud â phellter o eiddo angen ystyried cymysgedd o ganllawiau cyffredinol ac amgylchiadau lleoliad penodol.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG062	Effaith ar y Dirwedd		Nid yw'r CCA yn rhoi digon o arweiniad ar effaith bosib y tyrbinau diwydiannol hyn ar y dirwedd ehangach.	Tirwedd Gwynedd yw prif yrrwr twristiaeth sy'n rhan annatod bwysig o'n economi leol ac mae'n rhaid i ni sicrhau bod cyfres o ganllawiau manwl a chadarn yn eu lle i atal tyrbinau gwynt rhag britho tirwedd Gwynedd.	Mae'r CCA yn gweithio o fewn y fframwaith polisi a ddarperir gan bolisiau cynllunio cenedlaethol a lleol. Cyfeirir at ganllawiau'r CCA ar yr effaith ar y dirwedd a'r effaith weledol yn 7.5.2 ac Atodiad 4, adran 11.	Dim Newid
YG062	Effaith Gronnuss		Yn amlwg, ni roddir sylw i'r effaith gronnus yn y CCA drafft hwn. Gofynnwn i fap fod ar gael drwy wefan Cyngor Gwynedd yn tynnu sylw at yr holl safleoedd ble mae cais wedi'i wneud, wedi'i gymeradwyo, wedi'i wrthod neu'n fyw, ynghyd â'r holl geisiadau am sgrinio.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim Newid
PENNOD 9						
YG002		9.2	Tynnu allan 'Efallai y'. Yn ogystal, ychwanegu cymal sy'n berthnasol ar gyfer tyrbinau sydd heb gynhyrchu am gyfnod (e.e. blwyddyn neu ddwy flynedd) ac ystyrir ei fod yn addas i'w ddadgomisiynu.	Yn America mae nifer o dyrbinau gwynt yn cael eu gadael yn y tirlun ar ôl iddynt dorri i lawr.	Nid yw'n briodol i gynnwys rheidrwydd ym mhob achos. Derbyn yr ail bwynt ynghylch datblygiadau sydd angen caniatad cynllunio. Mae CCA Cyngor Cernyw yn cynnwys cymal i ddarparu ar gyfer achosion lle nas ddefnyddiwyd y tyrbinau am gyfnod o 12 mis neu fwy. Hefyd,	Cynnwys rhan yn cyfeirio tuag at dynnu tyrbinau o safle os nad yw wedi cael ei ddefnyddio ers cyfnod penodol o amser.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					gweler amod gan yr Arolygwr yn Apêl 20C277.	
YG008		9	Rhaid ystyried dadgomisynu ac adfer y tir, sef ychwanegu cymal sy'n datgan y dylid ystyried dadgomisynu tyrbîn gwynt os nad yw wedi bod yn cynhyrchu am gyfnod penodol fel nad yw'r tyrbîn yn cael ei adael yn y tirlun ar ôl iddo dorri i lawr.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG017		9	Mae'n gwbl hanfodol bod bond yn cael ei gyflwyno am y costau dadgomisynu llawn a ragwelir. Dylai dadgomisynu gynnwys tynnu'r sylfeini a'u cludo oddi ar y safle.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG018		9	Mae'n gwbl hanfodol bod bond yn cael ei gyflwyno am y costau dadgomisynu llawn a ragwelir. Dylai dadgomisynu gynnwys tynnu'r sylfeini a'u cludo oddi ar y safle.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG019	9		Mae'n gwbl hanfodol bod bond yn cael ei gyflwyno am y costau dadgomisynu llawn a ragwelir. Dylai dadgomisynu gynnwys tynnu'r sylfeini a'u cludo oddi ar y safle.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG022		9	Mae'n gwbl hanfodol bod bond yn cael ei gyflwyno am y costau dadgomisynu llawn a ragwelir. Dylai dadgomisynu gynnwys tynnu'r sylfeini a'u cludo oddi ar y safle.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG023	9		Angen i'r datblygwr/ perchennog gyflwyno bond sy'n ddigon i dalu am gostau tynnu sylfeini concriid y tyrbinau.	Nid yw'n ddigon gorchuddio'r wyneb yn unig a gadael y strwythurau tanddaearol yn eu lle.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG024		9	Mae'n gwbl hanfodol bod bond yn cael ei gyflwyno am y costau dadgomisynu llawn a ragwelir. Dylai dadgomisynu gynnwys tynnu'r sylfeini a'u cludo oddi ar y safle.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG027		9	Mae'n gwbl hanfodol bod bond yn cael ei gyflwyno am y costau dadgomisynu llawn a ragwelir. Dylai dadgomisynu gynnwys tynnu'r sylfeini a'u cludo oddi ar y safle.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG029		9	Mae'n gwbl hanfodol bod bond yn cael ei gyflwyno am y costau dadgomisynu llawn a ragwelir. Dylai dadgomisynu gynnwys tynnu'r sylfeini a'u cludo oddi ar y safle.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG030		9	Mae'n gwbl hanfodol bod bond yn cael ei gyflwyno am y costau dadgomisynu llawn a ragwelir. Dylai dadgomisynu gynnwys tynnu'r sylfeini a'u cludo oddi	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			ar y safle.			
YG040	9		Dylai newid arall i'r CCA ddatgan y bydd yn rhaid i ymgeiswyr/datblygwyr gyflwyno bond cyn y rhyddheir caniatad cynllunio er mwyn sicrhau bod safleoedd yn cael eu clirio yn iawn unwaith y bydd tyrbín gwynt yn mynd yn segur. Felly, ni fydd y costau o glirio safleoedd yn cael eu hysgwyddo gan y trethdalwyr.	Mae tyrbínau'n barod wedi'u codi yng Ngwynedd. Nid yw'r Aseidiadau o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Weledol a'r cyfresi o luniau a gyflwynir gan ymgeiswyr / datblygwyr yn dangos y gwir ardrawiad ar y tirlun. Mae hyn yn amlwg iawn erbyn hyn yn ardal Dwyfor.	Mae cyngor yn datgan y gellid ei gwneud yn ofynnol i ddatblygwyr sicrhau bod digon o gyllid yn cael ei roi o'r neilltu er mwyn eu galluogi i gyflawni'r rhwymedigaethau adfer llawn. Efallai y bydd yr awdurdod yn dymuno cyfyngu cc am nifer penodol o flynyddoedd (e.e. 25 mlynedd) Efallai y bydd yr ALL yn dymuno hefyd cynnwys cyfeiriad at adfer pe bydd y tyrbín(au) yn mynd yn segur, dyweder am dros 12 mis, oni bai bod gwir ystyriaethau lliniarol.	Dim Newid
YG040	9		Bydd yn rhaid i ymgeiswyr/datblygwyr gyflwyno bond cyn y rhyddheir caniatad cynllunio.	Er mwyn sicrhau bod safleoedd yn cael eu clirio yn iawn unwaith y bydd tyrbín gwynt yn mynd yn segur.	Mae cyngor yn datgan y gellid ei gwneud yn ofynnol i ddatblygwyr sicrhau bod digon o gyllid yn cael ei roi o'r neilltu er mwyn eu galluogi i gyflawni'r rhwymedigaethau adfer llawn. Efallai y bydd yr awdurdod yn dymuno cyfyngu cc am nifer penodol o flynyddoedd (e.e. 25	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					mlynedd) Efallai y bydd yr ALL yn dymuno hefyd cynnwys cyfeiriad at adfer pe bydd y tyrbin(au) yn mynd yn segur, dyweder am dros 12 mis, oni bai bod gwir ystyriaethau lliniarol.	
YG048		9	Mae'n gwbl hanfodol bod bond yn cael ei gyflwyno am y costau dadgomisynu llawn a ragwelir. Dylai dadgomisynu gynnwys tynnu'r sylfeini a'u cludo oddi ar y safle.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG073		9.2	Dylai bond fod yn ofynnol ac yn ddigon i dalu am falu'r sylfeini concriid a'u cludo i ffwrdd.	Mae profiad mewn mannau eraill yn awgrymu bod amod yn gofyn am glirio a chludo i ffwrdd yn annigonol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG080	9	9.1	Pryder ynglŷn â gallu gorfodi cynhyrchwyr i glirio'r safle.	Sawl enghraifft o ddiffyg gorfodaeth yn y sector carafannau.	Mae Adran 9 yn egluro bod yn rhaid i Awdurdodau ystyried amodau priodol pan yn dadgomisynu tyrbinau gwynt ac yn adfer y tir, ynghyd â'r posibilrwydd o ofyn i gael bond. Mae'r Canllaw yn cymryd i ystyriaeth amgylchiadau penodol.	Dim Newid
YG020, YG039, YG041, YG042, YG043,			Dylai newid arall i'r CCA ddatgan y bydd yn rhaid i ymgeiswyr/ddatblygwyr gyflwyno bond cyn y rhyddheir caniatad cynllunio er mwyn sicrhau bod safleoedd yn cael eu clirio yn iawn	Mae tyrbinau yn barod wedi'u codi yng Ngwynedd. Nid yw'r Asesiadau o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Weledol a'r cyfresi o luniau a gyflwynir gan ymgeiswyr	Mae cyngor yn datgan y gellid ei gwneud yn ofynnol i ddatblygwyr sicrhau bod digon o gyllid yn cael ei roi o'r neilltu er mwyn eu galluogi i gyflawni'r	Newid paragraff 9.2 i gyfeirio tuag at datganiad dadgomisynu.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG044, YG057, YG058, YG059, YG062			unwaith y bydd tyrbin gwynt yn mynd yn segur. Felly, ni fydd y costau o glirio safleoedd yn cael eu hysgwyddo gan y trethdalwyr.	/ datblygwyr yn dangos y gwir ardrawiad ar y tirlun. Mae hyn yn amlwg iawn erbyn hyn yn ardal Dwyfor.	rhwymedigaethau adfer llawn. Efallai y bydd yr awdurdod yn dymuno cyfyngu cc am nifer penodol o flynyddoedd (e.e. 25 mlynedd) Efallai y bydd yr ALL yn dymuno hefyd cynnwys cyfeiriad at adfer pe bydd y tyrbin(au) yn mynd yn segur, dyweder am dros 12 mis, oni bai bod gwir ystyriaethau lliniarol.	
PENNOD 10						
YG021		7.13 ac eitem 10 y Rhestr Wirio	Croesawir y gofyn newydd ar yr ymgeisydd i gyflwyno Datganiad Ymgysylltu Cymunedol cyn cyflwyno cais (adran 7.13 ac eitem 10 ar y Rhestr Wirio). Mae angen i'r ACLI gymryd rhan fwy gweithredol yn hysbysu'r cyhoedd am gynigion a sicrhau bod yr ymgysylltiad cymunedol yn effeithiol.	Dylid bod mwy o dystiolaeth yn dangos gwir gefnogaeth eang gan gymunedau lleol am brosiectau o'r fath.	Nodi'r sylwadau	Dim Newid
YG035		10.4	Ychwanegu at ' Asesiad Ardrawiad Amgylcheddol' ... ac unrhyw archwiliadau cynefinoedd perthnasol'?	Dim dystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG077		10.3	Fel Grŵp Cymunedol rydym yn croesawu'r sylw yma, ac yn ei <u>nodi fel newid sylweddol</u> i'r arfer presennol.	Dim dystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG020			Mae'n amlwg o'r casgliad o ffotograffau a gyflwynwyd â'r ceisiadau hyd yma na ellir dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir gan ymgeiswyr/datblygwyr. Dylid bod gofyn am fwy o fanylion /tystiolaeth mewn cais yn dangos sut NA FYDD pobl, eu cartrefi, eu gerddi a'u busnesau yn cael eu heffeithio gan y datblygiadau hyn. Dylai unrhyw wybodaeth ategol fod wedi'i chael o asesiad annibynnol.	Dim dystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG039			Mae'n amlwg o'r casgliad o ffotograffau a gyflwynwyd â'r ceisiadau hyd yma na ellir dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir gan ymgeiswyr/datblygwyr. Dylid bod gofyn am fwy o fanylion /tystiolaeth mewn cais yn dangos sut NA FYDD pobl, eu cartrefi, eu gerddi a'u busnesau yn cael eu heffeithio gan y datblygiadau hyn. Dylai unrhyw wybodaeth ategol fod wedi'i chael o asesiad annibynnol.	Dim dystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG039	Ymgynghoriad / Ymgysylltiad Cymun		Dylid bod dystiolaeth glir wedi'i darparu gyda chais yn dangos sut yr ymgysylltodd yr ymgeisydd/datblygwr â'r cyhoedd.	Cais C11/0690/14/LL - Adran 8 ar y ffurflen gais - ymgynghoriad â'r cymdogion a'r gymuned. Roedd enw a chyfeiriad 9 o'r cymdogion ond ni ymgynghorwyd â 7 ohonynt. Yn ogystal, cafodd y	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen edol	Para				
				Rhybuddion Cynllunio a osodwyd gan yr Adran Gynllunio yn yr ardal eu tynnu i lawr (mae'r dacteg hon yn adnabyddus ac fe'i defnyddir yn aml).		
YG040			Mae'n amlwg o'r casgliad o ffotograffau a gyflwynwyd â'r ceisiadau hyd yma na ellir dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir gan ymgeiswyr/datblygwyr. Dylid bod gofyn am fwy o fanylion /tystiolaeth mewn cais yn dangos sut NA FYDD pobl, eu cartrefi, eu gerddi a'u busnesau yn cael eu heffeithio gan y datblygiadau hyn. Dylai unrhyw wybodaeth ategol fod wedi'i chael o asesiad annibynnol.	Dim dystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG041			Mae'n amlwg o'r casgliad o ffotograffau a gyflwynwyd â'r ceisiadau hyd yma na ellir dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir gan ymgeiswyr/datblygwyr. Dylid bod gofyn am fwy o fanylion /tystiolaeth mewn cais yn dangos sut NA FYDD pobl, eu cartrefi, eu gerddi a'u busnesau yn cael eu heffeithio gan y datblygiadau hyn. Dylai unrhyw wybodaeth ategol fod wedi'i chael o asesiad annibynnol.	Dim dystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG041	Ymgynghoriad / Ymgysylltiad Cymunedol		Dylid bod tystiolaeth glir wedi'i darparu gyda chais yn dangos sut yr ymgysylltodd yr ymgeisydd/datblygwr â'r cyhoedd.	Cais C11/0690/14/LL - Adran 8 ar y ffurflen gais - ymgynghoriad â'r cymdogion a'r gymuned. Roedd enw a chyfeiriad 9 o'r cymdogion ond ni ymgynghorwyd â 7 ohonynt. Yn ogystal, cafodd y Rhybuddion Cynllunio a osodwyd gan yr Adran Gynllunio yn yr ardal eu tynnu i lawr (mae'r dacteg hon yn adnabyddus ac fe'i defnyddir yn aml).	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG042			Mae'n amlwg o'r casgliad o ffotograffau a gyflwynwyd â'r ceisiadau hyd yma na ellir dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir gan ymgeiswyr/datblygwyr. Dylid bod gofyn am fwy o fanylion /tystiolaeth mewn cais yn dangos sut NA FYDD pobl, eu cartrefi, eu gerddi a'u busnesau yn cael eu heffeithio gan y datblygiadau hyn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG042	Ymgynghoriad / Ymgysylltiad Cymunedol		Dylid bod tystiolaeth glir wedi'i darparu gyda chais yn dangos sut yr ymgysylltodd yr ymgeisydd/datblygwr â'r cyhoedd.	Cais C11/0690/14/LL - Adran 8 ar y ffurflen gais - ymgynghoriad â'r cymdogion a'r gymuned. Roedd enw a chyfeiriad 9 o'r cymdogion ond ni ymgynghorwyd â 7 ohonynt. Yn ogystal, cafodd y Rhybuddion Cynllunio a osodwyd gan yr Adran Gynllunio yn yr	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				ardal eu tynnu i lawr (mae'r dacteg hon yn adnabyddus ac fe'i defnyddir yn aml).		
YG043			Mae'n amlwg o'r casgliad o ffotograffau a gyflwynwyd â'r ceisiadau hyd yma na ellir dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir gan ymgeiswyr/ddatblygwyr. Dylid bod gofyn am fwy o fanylion /tystiolaeth mewn cais yn dangos sut NA FYDD pobl, eu cartrefi, eu gerddi a'u busnesau yn cael eu heffeithio gan y datblygiadau hyn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG043	Ymgynghoriad / Ymgysylltiad Cymunedol		Dylid bod tystiolaeth glir wedi'i darparu gyda chais yn dangos sut yr ymgysylltodd yr ymgeisydd/datblygwr â'r cyhoedd.	Cais C11/0690/14/LL - Adran 8 ar y ffurflen gais - ymgynghoriad â'r cymdogion a'r gymuned. Roedd enw a chyfeiriad 9 o'r cymdogion ond ni ymgynghorwyd â 7 ohonynt. Yn ogystal, cafodd y Rhybuddion Cynllunio a osodwyd gan yr Adran Gynllunio yn yr ardal eu tynnu i lawr (mae'r dacteg hon yn adnabyddus ac fe'i defnyddir yn aml).	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG044			Mae'n amlwg o'r casgliad o ffotograffau a gyflwynwyd â'r ceisiadau hyd yma na ellir dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir gan ymgeiswyr/datblygwyr.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			Dylid bod gofyn am fwy o fanylion /tystiolaeth mewn cais yn dangos sut NA FYDD pobl, eu cartrefi, eu gerddi a'u busnesau yn cael eu heffeithio gan y datblygiadau hyn. Dylai unrhyw wybodaeth ategol fod wedi'i chael o asesiad annibynnol.			
YG020	Ymgynghoriad / Ymgysylltiad Cymunedol		Dylid bod dystiolaeth glir wedi'i darparu gyda chais yn dangos sut yr ymgysylltodd yr ymgeisydd/datblygwr â'r cyhoedd	Cais C11/0690/14/LL - Adran 8 ar y ffurflen gais - ymgynghoriad â'r cymdogion a'r gymuned. Roedd enw a chyfeiriad 9 o'r cymdogion ond ni ymgynghorwyd â 7 ohonynt. Yn ogystal, cafodd Rhybuddion Cynllunio a osodwyd gan yr Adran Gynllunio yn yr ardal eu tynnu i lawr (mae'r dacteg hon yn adnabyddus ac fe'i defnyddir yn aml).	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG044	Ymgynghoriad / Ymgysylltiad Cyhoeddus		Dylid bod dystiolaeth glir wedi'i darparu gyda chais yn dangos sut yr ymgysylltodd yr ymgeisydd/datblygwr â'r cyhoedd	Cais C11/0690/14/LL - Adran 8 ar y ffurflen gais - ymgynghoriad â'r cymdogion a'r gymuned. Roedd enw a chyfeiriad 9 o'r cymdogion ond ni ymgynghorwyd â 7 ohonynt. Yn ogystal, cafodd y Rhybuddion Cynllunio a osodwyd gan yr Adran Gynllunio yn yr ardal eu tynnu i lawr (mae'r dacteg hon yn adnabyddus ac fe'i	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				defnyddir yn aml).		
YG046			Dylai Aseidiadau Ardrawiad Amgylcheddol fod yn fandadol i unrhyw dyrbinau talach na 15 metr o uchder yn gyfan gwbl.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG056			Dylai Aseidiadau Ardrawiad Amgylcheddol fod yn fandadol i unrhyw dyrbinau talach na 15 metr o uchder yn gyfan gwbl, yn sicr unwaith y byddant yn dalach na'r uchder hwn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG057			Mae'n amlwg o'r casgliad o ffotograffau a gyflwynwyd â'r ceisiadau hyd yma na ellir dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir gan ymgeiswyr/datblygwyr. Dylid bod gofyn am fwy o fanylion /tystiolaeth mewn cais yn dangos sut NA FYDD pobl, eu cartrefi, eu gerddi a'u busnesau yn cael eu heffeithio gan y datblygiadau hyn. Dylai unrhyw wybodaeth ategol fod wedi'i chael o asesiad annibynnol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG057	Ymgynghoriad / Ymgysy		Dylid bod tystiolaeth glir wedi'i darparu gyda chais yn dangos sut yr ymgysylltodd yr ymgeisydd/datblygwr â'r cyhoedd.	Cais C11/0690/14/LL - Adran 8 ar y ffurflen gais - ymgynghoriad â'r cymdogion a'r gymuned. Roedd enw a chyfeiriad 9 o'r cymdogion	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
	Iltiad Cymun edol			ond ni ymgynghorwyd â 7 ohonynt. Yn ogystal, cafodd y Rhybuddion Cynllunio a osodwyd gan yr Adran Gynllunio yn yr ardal eu tynnu i lawr (mae'r dacteg hon yn adnabyddus ac fe'i defnyddir yn aml).		
YG058			Mae'n amlwg o'r casgliad o ffotograffau a gyflwynwyd â'r ceisiadau hyd yma na ellir dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir gan ymgeiswyr/datblygwyr. Dylid bod gofyn am fwy o fanylion /tystiolaeth mewn cais yn dangos sut NA FYDD pobl, eu cartrefi, eu gerddi a'u busnesau yn cael eu heffeithio gan y datblygiadau hyn. Dylai unrhyw wybodaeth ategol fod wedi'i chael o asesiad annibynnol.	Dim dystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG058	Ymgynghoriad / Ymgysy Iltiad Cymun edol		Dylid bod dystiolaeth glir wedi'i darparu gyda chais yn dangos sut yr ymgysylltodd yr ymgeisydd/datblygwr â'r cyhoedd	Cais C11/0690/14/LL - Adran 8 ar y ffurflen gais - ymgynghoriad â'r cymdogion a'r gymuned. Roedd enw a chyfeiriad 9 o'r cymdogion ond ni ymgynghorwyd â 7 ohonynt. Yn ogystal, cafodd y Rhybuddion Cynllunio a osodwyd gan yr Adran Gynllunio yn yr ardal eu tynnu i lawr (mae'r dacteg hon yn adnabyddus ac fe'i	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				defnyddir yn aml).		
YG059			Mae'n amlwg o'r casgliad o ffotograffau a gyflwynwyd â'r ceisiadau hyd yma na ellir dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir gan ymgeiswyr/datblygwyr. Dylid bod gofyn am fwy o fanylion /tystiolaeth mewn cais yn dangos sut NA FYDD pobl, eu cartrefi, eu gerddi a'u busnesau yn cael eu heffeithio gan y datblygiadau hyn. Dylai unrhyw wybodaeth ategol fod wedi'i chael o asesiad annibynnol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG059	Ymgynghoriad / Ymgysylltiad Cymunedol		Dylid bod tystiolaeth glir wedi'i darparu gyda chais yn dangos sut yr ymgysylltodd yr ymgeisydd/datblygwr â'r cyhoedd	Cais C11/0690/14/LL - Adran 8 ar y ffurflen gais - ymgynghoriad â'r cymdogion a'r gymuned. Roedd enw a chyfeiriad 9 o'r cymdogion ond ni ymgynghorwyd â 7 ohonynt. Yn ogystal, cafodd y Rhybuddion Cynllunio a osodwyd gan yr Adran Gynllunio yn yr ardal eu tynnu i lawr (mae'r dacteg hon yn adnabyddus ac fe'i defnyddir yn aml).	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG060			Dylai'r ymgeisydd ddarparu delweddau manwl o'r manau yn yr ardal gyfagos o ble y gellir gweld y datblygiad.	Er sicrhau y gellir gwneud asesiad llawn.	Mae eithriadau yn y Rhestr Wirio i geisiadau am dyrbinau bach sy'n llai na 20m (at ben y llafn) ble y bydd dadansoddiad gweledol ffurfiol yn llai tebygol o fod yn ofynnol yn ddibynnol ar leoliad, cyd-destun, a lleoliad ardaloedd sensitif ac neu dderbynyddion. Mae'r gofyn felly yn ddibynnol ar asesiad unigol bob achos.	Dim Newid
YG062			Mae'n amlwg o'r casgliad o ffotograffau a gyflwynwyd â'r ceisiadau hyd yma na ellir dibynnu ar y wybodaeth a gyflwynir gan ymgeiswyr/datblygwyr. Dylid bod gofyn am fwy o fanylion /tystiolaeth mewn cais yn dangos sut NA FYDD pobl, eu cartrefi, eu gerddi a'u busnesau yn cael eu heffeithio gan y datblygiadau hyn. Dylai unrhyw wybodaeth ategol fod wedi'i chael o asesiad annibynnol.	Dim dystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG062	Ymgynghoriad / Ymgysylltiad Cymunedol		Dylid bod dystiolaeth glir wedi'i darparu gyda chais yn dangos sut yr ymgysylltodd yr ymgeisydd/datblygwr â'r cyhoedd	Cais C11/0690/14/LL - Adran 8 ar y ffurflen gais - ymgynghoriad â'r cymdogion a'r gymuned. Roedd enw a chyfeiriad 9 o'r cymdogion ond ni ymgynghorwyd â 7 ohonynt. Yn ogystal, cafodd y Rhybuddion Cynllunio a osodwyd	Dim dystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				gan yr Adran Gynllunio yn yr ardal eu tynnu i lawr (mae'r dacteg hon yn adnabyddus ac fe'i defnyddir yn aml)		
YG076			Mae angen mwy o ymgynghori ac ymgysylltiad cymdeithasol cyn cymeradwyo datblygiadau.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG040	Ymgynghoriad / Ymgysylltiad Cymunedol		Dylid bod tystiolaeth glir wedi'i darparu gyda chais yn dangos sut yr ymgysylltodd yr ymgeisydd/datblygwr â'r cyhoedd	Mae'r dystiolaeth a gyflwynwyd i gefnogi'r datganiad yn gyfyngedig i gyfeiriad at wrthwynebiad gan un safle llety twristiaeth cyfagos.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
PENNOD 11						
YG017		11	Nid yw elfennau o'r fath oddi mewn i faes Cyfraith Gynllunio a dylent gael eu gadael allan o'r ddogfen hon.	Maent gyfystyr â llwgrwobrwyath.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG018		11	Nid yw elfennau o'r fath oddi mewn i faes Cyfraith Gynllunio a dylent gael eu gadael allan o'r ddogfen hon.	Maent gyfystyr â llwgrwobrwyath.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG019	11		Nid yw elfennau o'r fath oddi mewn i faes Cyfraith Gynllunio a dylent gael eu gadael allan o'r ddogfen hon.	Maent gyfystyr â llwgrwobrwyath.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG022		11	Nid yw elfennau o'r fath oddi mewn i faes Cyfraith Gynllunio a dylent gael eu gadael allan o'r ddogfen hon.	Maent gyfystyr â llwgrwobrwyath.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG023	11		Llwgrwobrwyath gan y Llywodraeth yw hyn a dylid ei ddileu'n gyfan gwbl o'r CCA.	Mae'r rhesymau i'w gweld yn glir yn NCT 8.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG024		11	Nid yw elfennau o'r fath oddi mewn i faes Cyfraith Gynllunio a dylent gael eu gadael allan o'r ddogfen hon.	Maent gyfystyr â llwgrwobrwyath.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG027		11	Nid yw elfennau o'r fath oddi mewn i faes Cyfraith Gynllunio a dylent gael eu gadael allan o'r ddogfen hon.	Maent gyfystyr â llwgrwobrwyath.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG029		11	Nid yw elfennau o'r fath oddi mewn i faes Cyfraith Gynllunio a dylent gael eu gadael allan o'r ddogfen hon.	Maent gyfystyr â llwgrwobrwyath.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG030		11	Nid yw elfennau o'r fath oddi mewn i faes Cyfraith Gynllunio a dylent gael eu gadael allan o'r ddogfen hon.	Maent gyfystyr â llwgrwobrwyath.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG048		11	Dylid eu heithrio o'r ddogfen hon.	Nid yw'r elfennau hyn yn dod o fewn maes Cyfraith Gynllunio...Maent yn gyfystyr â llwgrwobrwyath.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG065		11.8	Addasu'r frawddeg i ddarllen "50kw a drosodd"	Mae nifer o geisiadau hyd yma am dyrbin 50kw ac nid oes rheidrwydd arnynt i wneud cyfraniad i'r gymuned.	Derbyn y pwynt	Newid "dros 50kW" i "50kW a drosodd"

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG068	Rhestr Wirio	Adran 11	Rhowch gyfeirnod i'r Canllaw Arfer Dda ar Ddefnyddio'r 'Gofrestr o Dirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol yng Nghymru yn y Broses Gynllunio a Datblygu ' (CADW ail rifyn (diwyg.) 2007).	Wrth Asesu Datganiadau AEA.	Derbyn	Rhoi cyfeirnod i'r Canllaw yn y Rhestr Wirio yn Adran 11
YG076		11.8	Newid y geiriad i "disgwyl i bob datblygiad ynni gwynt sy'n cynnwys tyrbinau gwynt canolig neu fawr gyda chapasiti pŵer masnachol o 50 KW neu fwy wneud cyfraniad (ariannol neu fel arall) i gymunedau lleol yr effeithir arnynt"	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG020			Pan gaiff cais ei gyflwyno fel Prosiect Cymunedol rhaid i'r cais roi ystyriaeth i farn pawb yn y gymuned a dangos yn glir y rhoddwyd ystyriaeth i safbwyntiau'r holl drigolion.	Cais C12/0316/37/LL mae adroddiadau gan drigolion ynghylch y prosiect hwn yn datgan nad oedd pawb yn gwbl gefnogol i'r cais, ni chafodd pawb eu hysbysu am y prosiect, fe gynhaliwyd cyfarfodydd tu ôl i ddrysau caeedig, ac nid yw'n glir hyd heddiw sut fydd yr arian o fudd i'r gymuned.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG039			Pan gaiff cais ei gyflwyno fel Prosiect Cymunedol rhaid i'r cais roi ystyriaeth i farn pawb yn y gymuned a dangos yn glir y rhoddwyd ystyriaeth i safbwyntiau'r holl drigolion.	Cais C12/0316/37/LL mae adroddiadau gan drigolion ynghylch y prosiect hwn yn datgan nad oedd pawb yn gwbl gefnogol i'r cais, ni chafodd pawb	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				eu hysbysu am y prosiect, fe gynhaliwyd cyfarfodydd tu ôl i ddrysau caeedig, ac nid yw'n glir hyd heddiw sut fydd yr arian o fudd i'r gymuned.		
YG040			Pan gaiff cais ei gyflwyno fel Prosiect Cymunedol rhaid i'r cais roi ystyriaeth i farn pawb yn y gymuned a dangos yn glir y rhoddwyd ystyriaeth i safbwyntiau'r holl drigolion.	Mae'r dystiolaeth a gyflwynwyd i gefnogi'r datganiad yn gyfyngedig i wrthwynebiad gan un safle llety twristiaid gerllaw.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG041			Pan gaiff cais ei gyflwyno fel Prosiect Cymunedol rhaid i'r cais roi ystyriaeth i farn pawb yn y gymuned a dangos yn glir y rhoddwyd ystyriaeth i safbwyntiau'r holl drigolion.	Cais C12/0316/37/LL mae adroddiadau gan drigolion ynghylch y prosiect hwn yn datgan nad oedd pawb yn gwbl gefnogol i'r cais, ni chafodd pawb eu hysbysu am y prosiect, fe gynhaliwyd cyfarfodydd tu ôl i ddrysau caeedig, ac nid yw'n glir hyd heddiw sut fydd yr arian o fudd i'r gymuned.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG042			Pan gaiff cais ei gyflwyno fel Prosiect Cymunedol rhaid i'r cais roi ystyriaeth i farn pawb yn y gymuned a dangos yn glir y rhoddwyd ystyriaeth i safbwyntiau'r holl drigolion.	Cais C12/0316/37/LL mae adroddiadau gan drigolion ynghylch y prosiect hwn yn datgan nad oedd pawb yn gwbl gefnogol i'r cais, ni chafodd pawb eu hysbysu am y prosiect, fe gynhaliwyd cyfarfodydd tu ôl i ddrysau caeedig, ac nid yw'n glir	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				hyd heddiw sut fydd yr arian o fudd i'r gymuned.		
YG043			Pan gaiff cais ei gyflwyno fel Prosiect Cymunedol rhaid i'r cais roi ystyriaeth i farn pawb yn y gymuned a dangos yn glir y rhoddwyd ystyriaeth i safbwyntiau'r holl drigolion.	Cais C12/0316/37/LL mae adroddiadau gan drigolion ynghylch y prosiect hwn yn datgan nad oedd pawb yn gwbl gefnogol i'r cais, ni chafodd pawb eu hysbysu am y prosiect, fe gynhaliwyd cyfarfodydd tu ôl i ddrysau caeedig, ac nid yw'n glir hyd heddiw sut fydd yr arian o fudd i'r gymuned.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG044			Pan gaiff cais ei gyflwyno fel Prosiect Cymunedol rhaid i'r cais roi ystyriaeth i farn pawb yn y gymuned a dangos yn glir y rhoddwyd ystyriaeth i safbwyntiau'r holl drigolion.	Cais C12/0316/37/LL mae adroddiadau gan drigolion ynghylch y prosiect hwn yn datgan nad oedd pawb yn gwbl gefnogol i'r cais, ni chafodd pawb eu hysbysu am y prosiect, fe gynhaliwyd cyfarfodydd tu ôl i ddrysau caeedig, ac nid yw'n glir hyd heddiw sut fydd yr arian o fudd i'r gymuned.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG057			Pan gaiff cais ei gyflwyno fel Prosiect Cymunedol rhaid i'r cais roi ystyriaeth i farn pawb yn y gymuned a dangos yn glir y rhoddwyd ystyriaeth i	Cais C12/0316/37/LL mae adroddiadau gan drigolion ynghylch y prosiect hwn yn datgan nad oedd pawb yn gwbl	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
			safbwyntiau'r holl drigolion.	gefnogol i'r cais, ni chafodd pawb eu hysbysu am y prosiect, fe gynhaliwyd cyfarfodydd tu ôl i ddrysau caeedig, ac nid yw'n glir hyd heddiw sut fydd yr arian o fudd i'r gymuned.		
YG058			Pan gaiff cais ei gyflwyno fel Prosiect Cymunedol rhaid i'r cais roi ystyriaeth i farn pawb yn y gymuned a dangos yn glir y rhoddwyd ystyriaeth i safbwyntiau'r holl drigolion.	Cais C12/0316/37/LL mae adroddiadau gan drigolion ynghylch y prosiect hwn yn datgan nad oedd pawb yn gwbl gefnogol i'r cais, ni chafodd pawb eu hysbysu am y prosiect, fe gynhaliwyd cyfarfodydd tu ôl i ddrysau caeedig, ac nid yw'n glir hyd heddiw sut fydd yr arian o fudd i'r gymuned.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG059			Pan gaiff cais ei gyflwyno fel Prosiect Cymunedol rhaid i'r cais roi ystyriaeth i farn pawb yn y gymuned a dangos yn glir y rhoddwyd ystyriaeth i safbwyntiau'r holl drigolion.	Cais C12/0316/37/LL mae adroddiadau gan drigolion ynghylch y prosiect hwn yn datgan nad oedd pawb yn gwbl gefnogol i'r cais, ni chafodd pawb eu hysbysu am y prosiect, fe gynhaliwyd cyfarfodydd tu ôl i ddrysau caeedig, ac nid yw'n glir hyd heddiw sut fydd yr arian o fudd i'r gymuned.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG062			Pan gaiff cais ei gyflwyno fel Prosiect Cymunedol rhaid i'r cais roi ystyriaeth i farn pawb yn y gymuned a dangos yn glir y rhoddwyd ystyriaeth i safbwyntiau'r holl drigolion.	Cais C12/0316/37/LL mae adroddiadau gan drigolion ynghylch y prosiect hwn yn datgan nad oedd pawb yn gwbl gefnogol i'r cais, ni chafodd pawb eu hysbysu am y prosiect, fe gynhaliwyd cyfarfodydd tu ôl i ddrysau caeedig, ac nid yw'n glir hyd heddiw sut fydd yr arian o fudd i'r gymuned.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG074			Ni ddylid gadael i fuddion cymunedol lleol posib ddylanwadu ar dderbyn cynigion sy'n niweidiol i'r amgylchedd.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG076			Angen eglurhad pendant ynglŷn â graddfa tyrbin cymunedol;	Rhaid i dyrbin cymunedol fod yn ganolig neu'n fawr er mwyn bod yn hyfyw.	Cytuno y dylid cynnwys adran ar gynigion wedi eu gyrru gan y gymuned	Ychwanegu adran sy'n esbonio'r agwedd tuag at gynigion sydd yn cael eu gyrru gan y gymuned
YG079			Rhaid ystyried yr angen i ofalu am yr amgylchedd a gallu ei fwynhau mewn heddwch yn erbyn lles economaidd y gymuned.	Ond yn y mwyafrif o geisiadau am dyrbinau gwynt, unigolion sy'n elwa ohonynt lle nad yw'n glir a fydd y gymuned yn elwa ai peidio.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Mae gofyn i Awdurdodau Cynllunio Lleol weithredu eu swyddogaethau cynllunio gyda'r amcan o	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					gyfrannu at gyflawni datblygiad cynaliadwy.	
PENNOD 12						
YG063		12.1	Amnewid Ymddiriedolaeth Archeolegol Gwynedd am Wasanaeth Cynllunio Archeolegol Gwynedd.	Dyma yw'r enw cyswllt mwyaf priodol ar gyfer materion yn ymwneud â chynllunio.	Derbyn	Addasu yn unol â 'r argymhelliad.
PENNOD 13						
Dim Sylwadau						
PENNOD 14						
YG063		14	Mae angen aralleirio'r diffiniad o Heneb Gofrestredig. Awgrymir y geiriad "Safle neu heneb archeolegol o bwysigrwydd cenedlaethol a warchodir yn gyfreithiol. Gall yr ardal ddynodedig fod yn cynnwys olion sydd dal yn sefyll, neu olion sy'n gyfan gwbl dan ddaear."	Mae'r eglurhad presennol yn rhy annelwig.	Derbyn	Addasu yn unol â 'r argymhelliad.

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
ATODIADAU						
YG002	Atodiad		Angen atodiad sy'n egluro ffiseg cynhyrchu gwynt	Mae'r disgrifiad yn 6.10 yn arwynebol	Y mae rhain yn sylwadau ar y fframwaith polisi sydd y tu hwnt i gwmpas a phwrpas y CCA	Nodi'r sylw
YG035	Atodiad 1		A ddylent fod yn rhoi map sy'n dangos yr hen ' <i>Landscape Areas</i> ' a'r rhai arfaethedig?	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG048	Atodiad 1	Map Dynodiadau Gwarcnod Bywyd Gwylt	Camgymeriadau ar y map	Heb gynnwys Llyn Tegid ac Afon Dyfrdwy fel safleoedd RAMSAR	Mae Llyn Tegid yn gyfan gwbl o fewn ffin Parc Cenedlaethol Eryriad yw'n rhan o ardal y CCA. Nid yw'r rhan o Afon Dyfrdwy sydd o fewn Gwynedd wedi ei dynodi'n safle RAMSAR	Dim Newid
YG060		Atodiad 3	Ni ddylai'r un cais cynllunio gael ei ddilysu na'i gofrestru tan fod y rhestr wirio wedi'i chwblhau.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth i gefnogi'r datganiad.	Ni chyflwynwyd tystiolaeth gadarn i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG073		Atodiad 3	Dylai Cynlluniau Rheoli Traffig gynnwys manylion cynigion sy'n ymwneud â chroesi rheilffyrdd	er mwyn osgoi damweiniau difrifol ar groesfannau rheilffyrdd.	Mae Adran 14 y Rhestr Wirio yn cynnwys cyfeiriad at greu Cynllun Rheoli Traffig Adeiladu. Derbyn y gellid gwneud cyfeiriad hefyd at gysylltu â Network Rail ac/neu weithredwyr rheilffyrdd preifat pan fo hynny'n berthnasol.	Addasu Adran 14 y Rhestr Wirio i gynnwys cyfeiriad at groesfannau rheilffyrdd

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG076			Nad yw pwrpas y mapiau a'r modd y byddent yn cael eu defnyddio wrth ystyried cais cynllunio, yn glir;	Dim tystiolaeth wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG021			Rydym yn croesawu'r Rhestr Wirio fanwl ar Geisiadau ac yn croesawu cyflwyno'r egwyddor o Bellteroedd Gwahanu Preswyl.	Ystyriwn fod y drafft Ymgynghori presennol yn welliant ar fersiynau blaenorol.	Nodi'r sylwadau	Dim Newid
CYFFREDINOL						
YG007	Cyffredinol		Gwrthwynebu unrhyw dyrbinau ar y tir yng Ngwynedd.	Maent yn hynod hyll, maent angen mwy o ynni na'r hyn a gynhyrchir. Mae'r enghraifft yn Sbaen yn dangos yr hyn a allai ddigwydd.	Dim tystiolaeth gadarnhaol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG008			Mae cryn bryder am faint y tyrbinau.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG008			Ni ddylai datblygiadau tyrbinau gael effaith negyddol ar fuddiannau twristiaeth a hamdden, gall amharu'n sylweddol ar yr economi leol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG008			Dylid ystyried yn ddwys yr effaith weledol a'r effaith ar y dirwedd oherwydd gwerth uchel yr amgylchedd.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG016, YG076	Cyffred inol		Mae'r ddogfen yn llawer rhy hir...mewn manau allweddol, mae'n methu â chyflawni ei bwriad o roi mwy o eglurder.	Mae llawer ohoni yn ailadrodd neu'n crynhoi polisiâu a chanllawiau cyfredol. Mae rhannau eraill yn mynd i ormod o fanylder, gan fynd yn or-fiwrocraidaidd a ffug-wyddonol.	Mae natur y datblygiadau yma yn golygu bod nifer o wahanol faterion sydd angen cyfeirio tuag atynt.	Dim Newid
YG019	Cyffred inol		Rydym yn siomedig na chawsom ein cynnwys ar y rhestr o ymgynghoreion swyddogol.	Mae gennym gannoedd o gefnogwyr/aelodau ac mae llawer ohonynt yn byw yng Ngwynedd.	Ac eithrio'r ymgynghoreion statudol, mae'r holl unigolion a grwpiau eraill wedi cael yr un cyfle i graffu'r ymgynghoriad drafft ac ymateb iddo.	Dim Newid
YG020, YG039 , YG040, YG041, YG042, YG043, YG044, YG057, YG058, YG059, YG062	Cyffred inol		Rydym yn teimlo bod diffyg eglurder, manylder a chyfeiriad yn gyfan gwbl. Mae amwysder rhai rhannau o'r ddogfen CCA arfaethedig yn gwneud i ni ddod i'r casgliad nad oes i'r canllaw hwn fanyleb nac arweiniad manwl.	Mae hyn yn gwneud y canllawiau'n agored i gael eu camddefnyddio gan ymgeiswyr a datblygwyr ac ni fydd yn gwarchod trigolion, tirweddau na'r economi twristiaeth yma yn Ngwynedd.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG031			Dogfen llawn ffeithiau a fyddai o fudd pan yn gwneud penderfyniad ond nid yw'n bolisi ac nid yw'n mynegi beth yw safbwynt Cyngor Gwynedd ar ynni gwynt ar y tir.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Nodi'r sylwadau	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG032			Nid yw tyrbinau gwynt ar y tir hwn yn gwneud unrhyw gyfraniad at ostwng allyriadau CO2.	Rheswm syml bod yn rhaid i'r pwerdai glo a nwy fod yn llosgi yn y cefndir, gwynt yn chwythu ai peidio!	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG037			Wedi siarad â'n gwsteion, 'rwyf yn argyhoeddiedig y byddai fy musnes yn cael ei effeithio'n fawr gan ffermydd gwynt.	Byddai'r colledion yn sgil hyn yn dod â'r cwbl i ben gan y byddai costau yswiriant, hysbysebu a gorbenion eraill yn gwneud yr holl beth yn amhroffidiol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG038			Pryderus y bydd gorglystyru mewn rhai ardaloedd gan wneud iddynt ymddangos fel ffermydd gwynt.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG046	Cyffredinol		Mae diffyg eglurder yn y drafft ac mae'n amwys iawn mewn rhannau.	Ni fyddai'n rhoi digon o amddiffyniad i drigolion Gwynedd yn erbyn datblygwyr yn dod o hyd i fylchau mewn polisïau er mwyn cael caniatâd i ddatblygiadau anaddas.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG052			Y farn oedd ei fod yn ddigon derbyniol. Yr unig sylwadau pellach a gafwyd rhwng hynny a heddiw oedd bod rhai Cynghorwyr yn cefnogi sylwadau Cyngor Tref Nefyn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Nodi'r Sylw	Dim Newid
YG053	Cyffredinol		Rydym yn teimlo bod rhai elfennau o'r CCA yn rhy gaethiwus.	Gwrthdaro â Pholisi Cynllunio Cymru	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG054	Cyffredinol		Croesawu cynnwys y ddogfen ac yn falch ei bod yn adnabod nodweddion Ardal yr Awdurdod Cynllunio yn cynnwys ansawdd a gwerth y dirwedd.	Adlewyrchu nifer y dynodiadau tirwedd yn yr ardal	Nodi'r Sylw	Dim Newid
YG060	Cyffredinol		Mae angen rhoi ystyriaeth ofalus i leoliad tyrbinau gwynt.	Sicrhau nad ydynt yn cael effaith andwyol ar fusnesau twristiaeth presennol neu'n gwneud i dwristiaid osgoi'r ardal.	Nodi'r sylw	Dim Newid
YG061			Mae'r ôl-troed carbon yn anferth wrth gynhyrchu, adeiladu tyrbinau gwynt.	Mae'r cyfnod ad-dalu carbon yn mynd i fod yn llawer hwy nag oes yr unedau hyn.	Mae'r rhain yn sylwadau ar y polisi ynni cenedlaethol sydd y tu hwnt i sgôp a phwrpas y CCA.	Dim Newid
YG067	Polisi C26		Cefnogi'r Polisi	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Nodi'r sylw.	Dim Newid
YG066			Oes gyfyngedig sydd gan y tyrbinau, mae angen eu cynnal a'u cadw ac mae'n rhaid asesu eu budd i'r gymuned (os o gwbl) yn briodol ac yn deg.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim Newid
YG066			A oes sicrwydd yswiriant erioed wedi ei gael, o ran iechyd a diogelwch?	Dylai fod yn rhan o'r broses a'r penderfyniad cynllunio	Ddim yn ystyriaeth cynllunio defnydd tir	Dim Newid
YG077	Cyffredinol		Angen mwy o amser i sicrhau y clywir barn yr holl fudd-ddeiliaid.	Rydym yn amau mai dim ond ychydig o bobl fydd yn ymateb i'r ddogfen hon gyda'r ymgynghoriad yn cael ei gynnal dros gyfnod y Nadolig	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG005			Mae'r diwydiant wedi gorliwio effeithiolrwydd y tyrbinau hyn yn barhaus.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG005			Ni fyddai ynni gwynt yn hyfyw heblaw am y cymorthdaliadau gorhael sy'n bodoli.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG005			Nid yw ynni gwynt yn garbon niwtral os ydych yn ystyried y gwaith o gynhyrchu a chludo'r tyrbinau hefyd.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG005			Mae honiad y diwydiant bod iddynt oes o 25+ mlynedd wedi'i brofi i fod yn rhywbeth tebycach i 10-15 mlynedd.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Nodi'r Sylw	Dim Newid
YG020, YG057, YG058, YG059, YG062	Arall		Mae sawl cyfeiriad at "Ynys" drwy'r ddogfen, addaswch a chywirwch hyn.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Cytuno i dynnu allan cyfeiriad tuag at 'Ynys'.	Tynnu allan cyfeiriad tuag at 'Ynys'.
YG020, YG039, YG040, YG041, YG042, YG043, YG044, YG057, YG058, YG059,	Adroddiadau Annibynnol		Rydym yn gwneud cais i'r UPC ar y Cyd lunio rhestr o arbenigwyr annibynnol y gall pobl sy'n cyflwyno cais / datblygwyr ei defnyddio pan maent yn ystyried cais cynllunio llawn am Dyrbinau Gwynt. Ni ddylai'r arbenigwyr hyn fod ag unrhyw gyswllt â'r diwydiant ynni gwynt o gwbl.	Profwyd yn barod nad yw'r adroddiadau dan sylw yn gywir bob amser. 'Rydym wedi gweld sawl cais ble nad yw'r wybodaeth a gafwyd yn cael ei herio gan yr awdurdodau ac mae gwaith ymchwil byr a wnaed wedi dangos bod y wybodaeth yn gamarweiniol, yn anghywir neu'n	Mae Swyddogion Iechyd yr Amgylchedd Cyngor Gwynedd yn craffu ceisiadau cynllunio ac maent yn gymwys i roi barn arbenigol diduedd.	Dim newid yn y dull

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG062				gwbl anwir.		
YG014			Mae'r canllaw yn un cynhwysfawr ac yn cyferirio at effaith tyrbeini gwynt ar osodiad, nodweddion a chymeriad arbennig y Parc.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Nodi'r sylw	Dim Newid
YG010			Llygru'r lle wrth ganiatáu'r tyrbinau am gael effaith ddrwg iawn ar y diwydiant twristiaeth sy'n bwysig iawn i'r ardal.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG015			Ymddengys bod cymorthdaliadau hael wedi cael eu rhoi i gael tyrbinau yn eu lle.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Nodi'r sylwadau	Dim Newid
YG015			O ystyried faint o ynni a gynhyrchir, a'r ôl-troed carbon a adewir wrth greu'r tyrbinau yn y lle cyntaf a yw'r holl beth werth y ffraeo sy'n dod yn sgil y tyrbinau?	Ymddengys, yn gam neu'n gymwys, y gallasai ynni rhad fod ar ei ffordd hefo ffracio.	Mae hwn yn sylw ar bolisiau cendlaethol a lleol sydd y tu hwnt i bwrpas y CCA	Dim Newid
YG020			Yn y CCA, dylid egluro faint o'r targed hwn y mae disgwyl i Wynedd ei gynhyrchu, faint a gynhyrchir gennym yn barod ynghyd â manylion ynghylch sut mae'r ynni'n cael ei gynhyrchu, h.y. gwynt, dŵr, llanw, ac ati.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG028			Y mater allweddol o ran tyrbinau yw'r ffaith mai'r UNIG reswm y maent yn gynaliadwy...	...yw'r ffaith eu bod yn cael eu sybsideiddio yn sgil ein biliau ynni cynyddol - ac yr wyf i o'r farn fod hyn yn anfoesol ac yn warth llwyr yn ein gwlad fach ni, o ystyried y tywydd oer a gwlyb yr ydym yn ei ddiodeff - yn enwedig pan mae'r oedrannus a'r tlawd yn diodeff ac yn gorfod dewis rhwng cynhesu eu cartrefi neu fwyta. Pe byddai ynni adnewyddadwy yn ffynhonnell ynni hyfyw, ni fyddai angen ceiniog gan y bobl sy'n talu'r biliau.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG034			Ni ddylai unrhyw berchennog cartref ddiodeff effaith negyddol (sic) yn sgil tyrbîn cymydog.	Mae pobl leol yn cael anawsterau i brynu tai yn y farchnad leol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG020, YG039, YG040, YG041, YG042, YG043, YG044, YG057, YG058, YG059, YG062			Yn y CCA, dylid egluro faint o'r targed hwn y mae disgwyl i Wynedd ei gynhyrchu, faint a gynhyrchir gennym yn barod ynghyd â manylion ynghylch sut mae'r ynni'n cael ei gynhyrchu, h.y. gwynt, dŵr, llanw, ac ati.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG045	Cyffredinol		Nid yw'n ymddangos bod y CCA yn adlewyrchu canlyniadau adroddiad Sgopio Cyfleoedd Ynni Adnewyddadwy Gwynedd (SCYAG) gan Gwynedd Werdd. Tynnodd yr adroddiad hwn sylw at sawl safle posib i'w ddatblygu yng Ngwynedd yn unol â'r CDU cyfredol ac mae'n ceisio hysbysu datblygiad y CDLI. Mae'n peri pryder bod y CCA drafft yn creu rhwystrau anfwriadol i gyflawni potensial economaidd ynni adnewyddadwy yng Ngwynedd.	Mae'r CCA hwn yn cyflwyno cyfyngiadau ar ddatblygiadau a allai bennu bod y safleoedd a nodwyd yn yr adroddiad SCYAG yn rhai na ellir eu datblygu. Nododd yr adroddiad 5 safleoedd â'r potensial i gynhyrchu 5MW neu fwy o ynni adnewyddadwy, gyda 3 â chapasiti o hyd at 25MW.	Mae'r CCA yn rhoi canllawiau technegol i waith o fewn y fframwaith polisi a ddarparwyd gan bolisiau cynllunio cenedlaethol a lleol. Mae NCT 8, para 2.13 yn cyfeirio at yr angen i gael cydbwysedd rhwng y dymuniad o gael ynni adnewyddadwy a gwarchod y dirwedd. Byddai LIC yn cefnogi polisi cynllun lleol sy'n cyfyngu bron bob datblygiad ynni gwynt sy'n fwy na 5MW oddi mewn i safleoedd Ardaloedd Chwilio Strategol a safleoedd trefol/diwydiannol tir llwyd.	Cynnwys cyfeiriad at strategaeth Ynni Adnewyddadwy a Charbon Isel Gwynedd Werdd a'r Adroddiad SCYAG
YG057			Dylai pobl sy'n gwneud cais / datblygwyr ddefnyddio rhestr o arbenigwyr annibynnol a gymeradwywyd gan yr UPC ar y Cyd ac Adran Gynllunio Gwynedd. NI ddylai'r arbenigwyr hyn fod ag unrhyw gyswllt â'r Diwydiant Ynni Gwynt.	Nid yw'r wybodaeth wastad yn gywir ac mae ffyrdd i rai sy'n gwneud cais / datblygwyr lywio'r data er eu budd eu hunain. Ceisiadau C11/0690/14/LL a C12/1022/14/LL - adolygwyd y data sŵn gyda'r cais hwn ac fe ganfuwyd ei fod yn annilys/anghyflawn.	Mae ETSU - R -97 yn parhau'n ganolog i bolisi ynni gwynt Llywodraeth y DU a Chymru. Mae'r Awdurdod Lleol yn ystyried ETSU-R-97 fel y ddogfen gyfeirio fwyaf perthnasol sydd ar gael ar hyn o bryd ac mae'n ceisio defnyddio ETSU yn y ffordd fwyaf cadarn wrth asesu cynigion perthnasol. Mae'r <i>Institute of Acoustics' Good Practice Guide</i> ar asesu sŵn tyrbinau gwynt yn	Dim newid yn y dull

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
					mynd i gael ei gyhoeddi ar 21 Mai 2013. Bydd y canllaw hwn yn ymdrin â defnyddio ETSU-R-97. Bydd yr Awdurdod yn nodi, ac yn ystyried, ei argymhellion.	
YG063			Dylid cyfeirio hefyd at yr effaith bosib ar olion archeolegol nad ydynt wedi'u canfod hyd yma.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r datganiad.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG076			Angen rhoi gwybodaeth ynglŷn ag unrhyw wahaniaethau neu wrthdaro allai ddigwydd rhwng polisiau cenedlaethol a'r Cynllun Datblygu Unedol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG076			Byddai'r bobl gyffredin yn dioddef	[oherwydd] costau uchel cynhyrchu ynni gwynt	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG076			[Nid] oes sylw'n cael ei roi i'r ceisiadau a gyflwynwyd ers Mehefin 2012.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG076			Dylid rhoi peth ystyriaeth i effaith tyrbeini ar y môr.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG076			Bod y cyfeiriad a wneir yn y ddogfen at y Polisi Cenedlaethol yn ddarniog iawn gyda rhai pwyntiau pwysig yn cael sylw haeddianol.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
YG076			Bod angen cwestiynu gwerth tyrbeini gwynt mewn perthynas ag allyriadau nwyon tŷ gwydr.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG076			Bod y Cydbwyllgor hwn yn cael cyfle pellach i ystyried adroddiad drafft pellach cyn i'r canllawiau gael eu mabwysiadu.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG077			Dogfennau a Pholisiau diweddar pwysig a pherthnasol eraill heb eu henwi yn y ddogfen: Adroddiad Pwyllgor Amgylcheddol y Cynulliad Cenedlaethol ar Bolisi Ynni a Chynllunio yng Nghymru. Ymateb Llywodraeth i argymhellion y Pwyllgor. Angen i'r Cyngor gymryd sylw llawn o'r Adroddiad ac Ymateb y Llywodraeth iddo. Hefyd y Cyngor yn rhoi llawer mwy o gefnogaeth mewn polisi (drwy'r Canllaw Cynllunio Atodol) ac yn ymarferol, i gynlluniau sy'n cael ei harwain gan y gymuned.	Dim tystiolaeth wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
YG077			Does dim digon o sylw yn cael ei roi i oblygiadau datblygiadau ynni gwynt ar ddyfodol yr iaith Gymraeg.	Mae'r iaith Gymraeg yn ffactor gynllunio o bwys, ac wedi ei chydabod felly. Mae'r economi yn cael effaith sylweddol ar yr iaith. Mae gofalu am incwm cynaliadwy yn y tymor hir i	Dim tystiolaeth benodol wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Mae cyfeiriad ym mharagraffau 2.8 a 3.13 at y buddion economaidd a chymdeithasol o ddatblygiadau	Dim Newid

Cyfeirnod (sylwebydd)	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Pen	Para				
				ffermydd yn sicr o gryfhau'r iaith.	ynni gwynt a'u swyddogaeth mewn cefnogi cymunedau gwledig cynaliadwy.	
YG077			Nifer o Strategaethau Pwysig ar Ddatblygu Cynaliadwy, Newid Hinsawdd ynghyd â Datganiad Gweinidogion yn cael eu nodi ym mhennod tri o'r ddogfen Ddrafft, [ond] nid ydynt i weld wedi cael eu hystyried a'u cynnwys wrth ddarparu'r Canllaw Cynllunio Atodol.	Mae'r Canllaw Cynllunio Atodol yn ddiffygiol, gan nad ydyw yn cymryd sylw o bob Strategaethau Cenedlaethol a Pholisïau Cenedlaethol perthnasol. Mae'r Awdurdod Cynllunio yn ymddwyn yn drahaus tuag at y Polisiâu a Strategaethau hynny.	Pwrpas y CCA yw darparu canllawiau i ddangos sut y bydd y polisi yn cael ei weithredu mewn amgylchiadau neu ardaloedd penodol. Yr wyf yn fodlon fod y CCA yn cyfeirio at y prif ystyriaethau polisi cenedlaethol.	Dim Newid

Sylwadau ar yr Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS)

Sylwebydd	Adran	Sylwadau	Ymateb y Cyngor/Diwygiadau
Asiantaeth yr Amgylchedd	Tabl 3.1	Nid yw pwynt 11 o'r Fframwaith AC yn gyflawn ac mae'n gorffen ar ganol brawddeg.	Cytuno. Mae rhan o'r tabl sy'n cynnwys amcanion AC 7-11 wedi ei adael allan. Dylid cywiro hyn.
CCGC	Tabl 4.2	Dylai'r newid arfaethedig / a argymhellir i bolisi (7.7.3) gael ei gryfhau er mwyn sicrhau fod prosesau asesu perthnasol (AEA a ARhC) yn ofynnol ar gyfer pob datblygiad ynni gwynt, gan gynnwys datblygiad ategol.	Dim newid. Mae'r gofyniad am AEA (EIA) yn dibynnu ar nifer o ffactorau gan gynnwys graddfa, lleoliad a thebygolrwydd effeithiau arwyddocaol. Fe fydd yr Awdurdod Cynllunio Lleol yn penderfynu os oes angen AAA. Mae paragraff 7.7.4 o'r CCA yn nodi'r angen i ystyried datblygiad ategol fel rhan o'r broses AEA.

Sylwebydd	Adran	Sylwadau	Ymateb y Cyngor/Diwygiadau
CCGC	Atodiad 1 Amcan AC 1	Nid yw'r gofyn ynddo'i hun i gynnal AEA ar lefel prosiect i 'warchod yn erbyn y risg' o effeithiau andwyol ar fioamrywiaeth yn rhoi mesur osgoi neu liniaru yn y fantol.	Cytuno. Dylid ail eirio'r frawddeg er mwyn adlewyrchu union swyddogaeth AEA. <i>Dogfen AAS:</i> Nodir nifer o fesurau lliniaru posib, drwy ddefnyddio polisiau'r cynllun datblygu a mesurau penodol ar gyfer y safle. ynghyd â Mae'r gofyn i gynnal AEA <u>hefyd yn golygu bod effeithiau andwyol posib yn cael eu hadnabod a'u lliniaru.</u> a ddefnyddir yn rheolaidd i warchod yn erbyn risgiau o'r fath.
CCGC	2.2	Mae CCGC yn cytuno y dylai'r broses AAS osgoi a lliniaru effeithiau andwyol ar yr amgylchedd ond dylid nodi hefyd bod y broses AAS yn gofyn am ystyriaeth o'r effeithiau cadarnhaol a'r negyddol ar yr amgylchedd.	Cytuno. Dylid cynnwys testun i adlewyrchu hyn: <i>Dogfen AAS:</i> Ar y llaw arall, mae'r Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS) yn broses sy'n anelu at alluogi diogelwch o'r radd flaenaf ar gyfer yr amgylchedd, hwyluso'r broses o wneud penderfyniadau a sicrhau bod materion amgylcheddol yn cael eu hintegreiddio i'r broses o lunio cynllun gyda'r nod o hyrwyddo datblygiad cynaliadwy. <u>Mae'n anelu at adnabod yr effeithiau arwyddocaol cadarnhaol a negyddol tebygol ar yr amgylchedd sy'n codi o weithredu'r cynllun...</u>
CCGC	2.6	Mae CCGC yn cytuno y gallai prosesau AC ac AAS gael eu hintegreiddio, fodd bynnag, rhaid cymryd gofal i sicrhau bod gofynion Cyfarwyddeb AAS a'i	Dim newid. Roedd yr ymarfer sgopio ar gyfer AC y CDLI ar y Cyd yn golygu casglu amrediad eang o ystadegau oedd yn ymwneud â nifer o wahanol

Sylwebydd	Adran	Sylwadau	Ymateb y Cyngor/Diwygiadau
		Rheoliadau gweithredu yn cael eu bodloni.	bynciau gan ddefnyddio gwybodaeth eang a chyfredol. Arweiniodd y dadansoddiad hwn o gyflwr presennol yr amgylchedd, a materion cynladwyedd a phroblemau oedd yn wynebu'r ardal, at ddatblygu amcanion cynladwyedd i asesu effeithiau'r cynllun. Roedd yr amcanion hyn hefyd yn cynnwys nifer o is-amcanion oedd yn galluogi asesiad trylwyr a manwl. Yn y cyswllt hwn, cafodd gofynion Cyfarwydddeb AAS eu bodloni'n llawn ac ystyrir bod y camau priodol wedi'u dilyn. Ystyrir hefyd ei bod yn bwysig cael cysondeb yn y fethodoleg asesu o ran y dogfennau perthnasol h.y. y CDLI ar y Cyd sydd ar fin ei gyhoeddi a'r CCA. Felly, ystyrir bod y data a gasglwyd fel rhan o'r broses hon ynghyd â'r amcanion a ddefnyddiwyd i asesu'r CCA yn ddigon cadarn er dibenion yr AAS hwn.
CCGC	3	Dylid labelu'r tablau yn yr adran hon yn gywir.	Cytuno. <i>Dogfen AAS:</i> Tabl 3.2 3.4: Fframwaith AC
CCGC	3.4	Gall defnyddio data o astudiaeth flaenorol er mwyn sefydlu gwaelodlin amgylcheddol a materion cynladwyedd allweddol olygu nad yw'r data a ddefnyddir yn gyfredol ac efallai na fydd materion allweddol yn berthnasol bellach.	Dim newid. Ystyrir bod y data a ddefnyddiwyd fel rhan o'r broses sgopio yn gyfredol ac yn berthnasol. Gweler hefyd yr ymateb i'r sylw sy'n ymwneud ag adran 2.6 uchod.
CCGC	3.5	Byddai CCGC yn awgrymu nad yw'n briodol efallai i ddefnyddio adroddiad sgopio AAS generig ar gyfer un cynllun (sydd bellach wedi dod i ben) i gynnal y	Dim newid. Gweler yr ymateb i'r sylw sy'n ymwneud ag adran 2.6 uchod.

Sylwebydd	Adran	Sylwadau	Ymateb y Cyngor/Diwygiadau
		broses AAS ar gyfer y CCA hwn. Mae'r broses AAS yn gofyn am ystyried effaith gweithredu cynllun yng nghyd-destun gwaelodlin amgylcheddol benodol ardal y cynllun. Rhaid i'r amcanion a'r dangosyddion a ddefnyddir yn y broses asesu fod yn berthnasol ac ymatebol i'r polisiâu penodol dan sylw.	
CCGC	Tabl 3.1	Amcan 1: Byddai CCGC yn awgrymu ychwanegu is-amcanion sy'n berthnasol i'r angen i gynnal a gwella'r capasiti a swyddogaeth ecolegol a hefyd yr angen i gynnal a gwella pridd a swyddogaethau pridd.	Dim newid. Ystyrir bod yr is-amcan presennol yn rhoi sylw digonol i'r angen i gynnal a gwella'r capasiti ecolegol presennol. O ran y sylw sy'n ymwneud â phridd, dylid nodi bod yr adran sydd wedi'i gadael allan o'r Fframwaith AC fel y nodwyd yn y sylw ar Dabl 3.1 uchod yn cynnwys amcan penodol sy'n ymwneud â phridd a swyddogaethau pridd.
CCGC	Tabl 3.1	Amcan 2: Nid yw rhai o'r is-amcanion yn uniongyrchol berthnasol i'r canllaw dan sylw h.y. yn bodloni anghenion poblogaeth sy'n heneiddio.	Cydnabyddir nad yw rhai o'r amcanion yn uniongyrchol berthnasol i'r CCA. Nodir hyn yn y gwerthusiad ble bo'n briodol.
CCGC	Tabl 3.1	Amcan 6: Nid yw'n glir sut mae'r canllaw cynllunio yn ymwneud â darparu mynediad i gyfleoedd hyfforddiant, addysg a datblygu sgiliau i bob sector o'r gymuned.	Cydnabyddir nad yw rhai o'r amcanion yn uniongyrchol berthnasol i'r CCA. Nodir hyn yn y gwerthusiad ble bo'n briodol.
CCGC	Tabl 3.1	Amcan 8: Yn ogystal â gwarchod a gwella nodweddion arbennig y dirwedd yn ardal y cynllun, yn cynnwys Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol, y dirwedd	Cytuno. <i>Dogfen AAS:</i>

Sylwebydd	Adran	Sylwadau	Ymateb y Cyngor/Diwygiadau
		arfordirol/morol a threfweddau, dylai'r CCA anelu hefyd at warchod a gwella Parciau Cenedlaethol.	Gwarchod a gwella nodweddion arbennig y dirwedd yn ardal y cynllun, yn cynnwys Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol, y dirwedd arfordirol/morol a threfweddau, <u>a lleoliad y Parc Cenedlaethol.</u>
CCGC	Tabl 3.1	Amcanion 4, 7 a 10 Byddai CCGC yn awgrymu nad yw'r amcanion hyn yn berthnasol nac yn ymatebol i'r cynllun dan sylw. Dylai amcanion AAS fod yn berthnasol i'r cynllun dan sylw a gallu ymateb i'r polisiau a'r argymhellion sy'n cael eu cynnig. Mae CCGC yn derbyn a chydabod bod yr amcanion a ddewisir yn seiliedig ar amcanion generig a gynhyrchir ar gyfer cynlluniau a rhaglenni eraill ond byddant yn awgrymu y dylai'r amcanion a ddewisir ganolbwyntio ar y materion hynny sy'n berthnasol ac yn ymatebol i gyd-destun Ynni Gwynt Ar y Tir.	Mae'r amcanion yn y Fframwaith AC wedi deillio o ddadansoddiad gwaelodlin cadarn o'r sefyllfa bresennol yng Ngwynedd. Ystyrir bod cael cysondeb yn y fethodoleg asesu o ran y dogfennau perthnasol yn bwysig h.y. mae'r CDLI ar y Cyd sydd ar fin ei gyhoeddi a'r CCA, ble y cynhwysir pob amcan, tra cydnabyddir na fydd rhai yn uniongyrchol berthnasol i'r CCA, yn darparu cyd-destun a chysondeb ag asesiad o ddogfennau eraill. Ar y cyfan, ystyrir bod yr amcanion yn ddigonol er dibenion asesu'r CCA.
CCGC	4.7	Mae CCGC yn nodi gyda phryder mai'r unig ddewis arall a ystyrir yw'r dewis 'dim gweithredu'. Awgrymir nad yw ystyried dewisiadau eraill yng nghyd-destun 'busnes fel arfer' yn unig yn cynrychioli'r arfer gorau a'i fod yn peryglu potensial y broses asesu i gyfarwyddo a datblygu polisiau cadarn.	Mae Cyfarwyddeb AAS yn mynnu y dylai dewisiadau rhesymol eraill gael eu hasesu fel rhan o'r broses. Ystyrir bod yr opsiwn 'gwneud dim' yn cynrychioli dewis o'r fath.
CCGC	4.9	Mae CCGC yn croesawu'r ddarpariaeth o grynodedd o fatrics gwerthusiad, fodd bynnag, yn absenoldeb unrhyw fanylion ar y polisiau a aseswyd a'r mesurau lliniaru/osgoi a argymhellir, mae'n anodd gwneud sylwadau pellach.	Derbyn y sylw.

Sylwebydd	Adran	Sylwadau	Ymateb y Cyngor/Diwygiadau
CCGC	4.10	Mae CCGC yn cydnabod y gall mesurau lliniaru ac osgoi leihau'r effeithiau (andwyol) posib ar y dirwedd, fodd bynnag, ni ddarparwyd unrhyw esboniad na gwybodaeth ynglŷn â natur y mesurau lliniaru ac osgoi. Heb ddarparu manylion ychwanegol, nid yw'n bosib ystyried effeithiolrwydd y mesurau lliniaru arfaethedig.	Ystyrir bod Atodiad 1 a 2 yn amlinellu'r mesurau lliniaru ac osgoi posib yn ddigonol.
CCGC	4.13	Byddai eglurhad ynglŷn â natur yr addasiadau a wnaed i 2il ddrafft o'r CCA yn cael ei groesawu, yn enwedig oherwydd bod Tabl 4.2 yn cyfeirio at 'argymhellion' ac nid at addasiadau.	Er eglurder, dylid gwneud yr addasiad a ganlyn i'r Ddogfen AAS: Tabl 4.2 Argymhellion ar gyfer y <u>Addasiadau i'r CCA</u>
CCGC	Tabl 4.2	Pwynt 7.7.3 - mae CCGC yn cydnabod bod p'un a yw prosiect yn peri effaith gronnu ai peidio yn ymwneud yn benodol â'r safle. Fodd bynnag, dylid asesu pob safle ar gyfer yr effaith bosib hon. Dylid dileu'r geiriad 'ble bo'n briodol'.	Cytuno. Dogfen AAS a'r CCA: 7.7.3... Dylid hefyd ystyried yr effeithiau cronnu ar fioamrywiaeth ble bo'n briodol.
CCGC	Tabl 6 Pwynt 1	Cydnabyddir bod lleoliad hefyd yn ffactor bwysig wrth bennu p'un a fydd tyrbîn yn cael effaith andwyol ar fioamrywiaeth ai peidio. Fodd bynnag, dylid ystyried lleoliad datblygiad arfaethedig yn ogystal â'i faint a'i ddyluniad.	Cytuno <i>Dogfen AAS:</i> Bydd effaith ar asedau bioamrywiaeth yn dibynnu ar leoliad, <u>maint a dyluniad</u> y datblygiad.
CCGC	Tabl 6 pwynt 8	Gweler y pwynt uchod.	Cytuno <i>Dogfen AC:</i> Mae'r adran hon yn amlinellu gwahanol faint a

Sylwebydd	Adran	Sylwadau	Ymateb y Cyngor/Diwygiadau
			graddfa tyrbinau allai bennu lefel yr effaith ar dreftadaeth / diwylliant pan gânt eu cyfuno â ffactorau eraill megis lleoliad, <u>maint a dyluniad</u> .
CCGC	Tabl 7 Pwynt 1	<p>Ni ddylid cyfeirio at Reoliadau Gwarchod Cynefinoedd a Rhywogaethau 2010 (fel y'u diwygiwyd). Mae CCGC yn croesawu ymrwymiad yr awdurdod i osgoi effeithiau andwyol ar yr amgylchedd drwy fynnu na ddylai unrhyw brosiect yn unigol neu'n gronnus gael effaith arwyddocaol ar fioamrywiaeth, fodd bynnag, awgrymir y dylid cryfhau'r addasiadau arfaethedig fel y gellir gofyn am brosesau asesu perthnasol.</p> <p>Gweler y sylw ar Dabl 4.1 uchod - mae CCGC yn cydnabod bod p'un a yw prosiect yn peri effaith gronnus ai peidio yn ymwneud yn benodol â'r safle. Fodd bynnag, dylid asesu pob safle ar gyfer yr effaith posib hwn. Dylid dileu'r geiriad 'ble bo'n briodol'.</p>	<p>Cytunir na ddylid cyfeirio at Reoliadau Gwarchod Cynefinoedd a Rhywogaethau 2010 (fel y'u diwygiwyd):</p> <p>Dogfen AAS:</p> <p>Mae paragraff 7.7 yn darparu cofnod manwl o'r effaith bosib ar adnoddau bioamrywiaeth. Dylai'r angen i gynnal arolwg ecolegol ar gyfer cynigion sy'n debygol o gael effaith arwyddocaol ar gadwraeth natur yn ogystal â'r cyfeiriad at yr angen i gynnal asesiad priodol dan ofynion Rheoliadau Cynefinoedd 1994, sicrhau bod <u>yr effeithiau posib ar</u> asedau bioamrywiaeth yn <u>cael eu harchwilio'n drylwyr</u> yn cael eu gwarchod yn ddigonol. Amlygir unrhyw fesurau lliniaru ar gyfer unrhyw niwed ecolegol posib a chânt eu hystyried yn ddigonol.</p> <p>Ystyrir bod y CCA yn cynnwys gwybodaeth ddigonol o ran yr angen am brosesau asesu perthnasol.</p> <p>Cytunir y dylid dileu'r geiriad 'ble bo'n briodol'.</p> <p>Dogfen CCA a dogfen AAS:</p> <p>7.7.2...Dylid hefyd ystyried yr effeithiau cronus posib ar fioamrywiaeth ble bo'n briodol.</p>

Sylwebydd	Adran	Sylwadau	Ymateb y Cyngor/Diwygiadau
CCGC	Tabl 10 pwynt 1	<p>Oni bai y gellir darparu eglurhad pellach ynglŷn â natur yr effeithiau cadarnhaol ar Fioamrywiaeth, ni ellir ystyried bod osgoi effeithiau negyddol ychwanegol (drwy AEA) yn effaith gadarnhaol. Felly, byddai CCGC yn awgrymu y dylid ailystyried y dull 'sgorio' ar gyfer yr amcan hwn.</p> <p>Dylid nodi y bydd unrhyw brosiect sy'n cyrraedd y cam hwn yn cael ei ailasesu ar gyfer ei effeithiau cronnus posib ar yr amgylchedd.</p>	Nid yw CCA Ynni Gwynt Ar y Tir Gwynedd yn cynnwys adran ar 'Ailbweru'. Felly, nid yw tabl 10 (yr adran sy'n ymwneud ag 'ailbweru') fel y cynhwysir yn yr AAS yn berthnasol i CCA Gwynedd a dylid ei ddileu.
CCGC	Tabl 10 Pwyntiau 2, 5 ac 8	Yn unigol, nid yw cwblhau asesiad megis AEA/Asesiad o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Gweledol (LVIA) sy'n ymwneud ag ailbweru prosiect (oni bai y ceir eglurhad pellach) yn effaith gadarnhaol. Hefyd, ni ellir rhagdybio y bydd datblygu tyrbinau gwynt newydd mewn lleoliadau newydd yn cael effaith fwy andwyol nag ailbweru. Felly, ni all CCGC gytuno gyda'r casgliad a wnaed ar y dull o 'sgorio'.	Fel yr uchod

Atodiad C - Tabl o Sylwadau a Dderbyniwyd ac Ymateb Swyddogion i'r Newidiadau Arfaethedig

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
Cyffredinol						
AYG001	Cyffredinol		Dim twrbeini gwynt yn yr ardal hon.	caniatâd am dwrbin wedi ei roi ym Morfa Bychan ac yn weladwy iawn. Caniatâd wedi gosod cynsail perygl.	Sylwadau yn gwbl groes i'r rhai a roddwyd o ganlyniad i'r Ymgynghoriad cyntaf (sef o blaid ynni gwynt adnewyddadwy)	Nodi'r sylw
AYG002	Cyffredinol		Dylai'r Cyngor gadw at Polisi C26.		Y mae rhain yn sylwadau ar weithredu polisiâu'r cynllun datblygu lleol	Nodi'r sylw
AYG003	Cyffredinol		Dylai'r Cyngor gadw at Polisi C26.		Y mae rhain yn sylwadau ar weithredu polisiâu'r cynllun datblygu lleol	Nodi'r sylw
AYG004	Cyffredinol		Dylai'r Cyngor gadw at Polisi C26.		Y mae rhain yn sylwadau ar weithredu polisiâu'r cynllun datblygu lleol	Nodi'r sylw
AYG005	Cyffredinol	PC 26	Dim sylwad ond yn hapus i'w adael yn nwylo Pwyllgor Cynllunio a Chynghorwyr Gwynedd a effeithir.	Ei etholaeth yn y Parc Cenedlaethol Eryri	Nodi'r sylwadau	Dim Newid
AYG011	Cyffredinol		Croesawu gwell eglurder a chryfhad y		Nodi'r Sylwadau	Dim Newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
			canllaw i gefnogi datblygiad a fyddai yn arwain at fudd lleol, prosiectau a arweinir gan y gymuned			
AYG012	Cyffredinol		Ni ydynt yn gweddu gyda'r ardal o harddwch, groes i polisi Lle mae hi'n statudol i Cynghorau warchod AHNE.		Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
AYG020	Cyffredinol		Rwyf yn llwyr gefnogi y symudiad sy'n ceisio atal tyrbinau gwynt mawr rhag cael eu codi ym Mhen Llŷn.		Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid
AYG021			Cwestiynu gwerth y ddogfen,	yn dilyn y caniatâd a roddwyd drwy apêl ym Modfel.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
AYG035	Cyffredinol		Mae'r Uned AHNE yn croesawu nifer o'r mân welliannau ac ychwanegiadau i'r ddogfen ar sail eglurdeb a chywirdeb. Cefnogir hefyd y bwriad i gyfeirio at faterion ychwanegol o ran ystyried effaith datblygiadau ar y tirlun a'r amgylchedd naturiol megis cyfeirio at LANDMAP, ASIDOHL ayb.		Nodwyd	Dim Newid
AYG036	Cyffredinol		Ni ddylid caniatáu tyrbinau gwynt sy'n fwy na 10kW / 15m yng Ngwynedd.	Mae nifer anghyfartal o dyrbinau gwynt eisoes yn yr ardaloedd chwilio strategol dynodedig yng Nghymru. Mae	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				Gwynedd a Môn yn dibynnu ar dwristiaeth ac mae pobl yn ymweld â Chymru i ddianc oddi wrth ddiwydiannaeth. Er mwyn gwarchod twristiaeth mae'n hollbwysig nad oes tyrbinau yn cael eu codi yn yr ardaloedd prydferthaf.		
AYG036	Ymgynhoriad PC:		Dylid ymgynghori â'r holl breswylwyr ar bob datblygiad. Dylai'r CCA ymgorffori'r canllawiau ymgynghori a bennwyd gan Eric Pickles – Ysgrifennydd Gwladol dros Gymunedau ar 18 Tachwedd 2013.	Mae Tyrbinau ar y Llŷn yn effeithio ar Benrhyn Llŷn yn gyffredinol. Mae defnyddio papur A4 aneglur a gwlyb sydd wedi'i lapio o amgylch polyn i roi gwybod i bobl am gais cynllunio yn gwbl annigonol.	Mae canllawiau ymgynghori yn wahanol yng Nghymru. Mae canllawiau ymgynghori yn berthnasol i geisiadau mawr (h.y. dros 50MW) a/neu i Loegr yn unig.	Dim newid
AYG036			Nid yw system gynllunio Gwynedd yn bwrpasol wrth ddelio â thyrbinau gwynt. Yng Ngwynedd maent eisoes wedi cael eu twyllo i ganiatáu tyrbinau sydd llawer yn rhy fawr ar gyfer yr eiddo cysylltiedig.	Mae'n amlwg nad yw'r swyddogion cynllunio yn dechnegol gymwys i ddeall manylion technegol y ceisiadau cynllunio a gyflwynir.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid
AYG036		lawndal ar gyfer yr eiddo a effeithir	Dylai'r CCA bennu lefelau priodol o iawndal am golli incwm busnes a gostyngiadau yn y Dreth Gyngor ar gyfer eiddo a effeithir gan dyrbinau gwynt.		Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau	Dim newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
					a dderbyniwyd.	
Pennod 1 – Cyflwyniad						
AYG026	PC1	Paragraff newydd rhwng 1.1 a 1.2	Nid ydym yn derbyn bod “amgylchiadau presennol” yn ystyriaeth berthnasol ddilys	Mae hyn yn rhy amwys o lawer ac yn frawddeg rhy gyffredinol.	Cytuno fod hyn yn amwys.	Dileu'r cyfeiriad at “amgylchiadau presennol”. Yr ail frawddeg i ddarllen “Ystyriaethau perthnasol, er enghraifft...gellir cynnwys polisiau mewn cynllun datblygu sy'n cael ei baratoi a pholisiau cynllunio Llywodraeth Cymru.”
Pennod 2 – Cefndir						
AYG026	PC3	Paragraff newydd ar ôl 2.2	Dylai'r CCA roi arwydd mwy clir...o rif capasiti a rhaniad tyrbinau gwynt o fewn yr ardal gynllunio.	Rydym yn parhau i feddwl fod hyn yn wan.	Mae'r meini prawf a fabwysiadwyd yn C26 yn darparu arweiniad ar ffactorau yn ymwneud â lleoliad. Fodd bynnag, mae'n bosib y bydd yr astudiaeth a'r strategaeth ar sensitifrwydd y dirwedd sydd i fod i gael ei gorffen yn fuan yn rhoi mwy o arweiniad ar leoliad ardaloedd	Yn amodol ar fabwysiadu Astudiaeth a Strategaeth Sensitifrwydd y Dirwedd yng Ngwynedd – cynnwys cyfeiriad priodol at y gwaith ym mharagraff 7.5.8a.

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
					sensitif.	
Pennod 3 – Y Cyd-destun Polisi						
AYG033	3	PC6	DIM tyrbinau gwynt o fewn yr AHNE dan unrhyw amgylchiadau. Roedd rheswm pam na ddewiswyd Gwynedd i gynnal ardaloedd chwilio strategol (fel NCT 8)! Rheswm – Yr effaith ar dirwedd Gwynedd, ei golygfeydd a'i hanes.	Dylem fod yn anelu at wella'r ardaloedd gwerthfawr hyn. Isod ceir dyfyniad o <i>The Rough Guide to Wales</i> sy'n cadarnhau bod ein tirwedd yn bwysig. "Perched on the rocky fringe of western Europe, Wales packs a lot of physical beauty into its small mass of land: its mountain ranges, lush valleys, ragged coastline, old-fashioned market towns and ancient castles all invite long and repeated visits. The culture, too, is compelling, whether in its Welsh- or English-language manifestations, its Celtic or its industrial traditions, its ancient cornerstones of belief or its contemporary chutzpah. Wales often gets short shrift in comparison to its	Sylwadau ar y polisi ei hun yw'r rhain yn hytrach na'r CCA.	Dim newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				<p>Celtic cousins of Ireland and Scotland. Neither so internationally renowned nor so romantically perceived, the country is usually defined by its male voice choirs and tightly packed pit villages. But there's far more to the place than the hackneyed stereotypes and, at its best, Wales is the most beguiling part of the British Isles. Even its comparative anonymity serves it well: where the tourist pound has swept away some of the more gritty aspects of local life in parts of Ireland and Scotland, reducing ancient cultures to misty Celtic pastiche, Wales remains brittle and brutal enough to be real, and diverse enough to remain endlessly fascinating."</p>		
AYG033	3	PC7	Noda'r datganiad y bydd 110 megawatt	110 Megawatt erbyn	Mae'r Adroddiad	Cynnwys brawddeg

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
			yn cael ei gynhyrchu o ganlyniad i greu ynni adnewyddadwy. Mae angen mwy o eglurder.	2020, 160 o swyddi gweithredol a £16m i mewn i'r economi leol. Darparu dadansoddiad yn y ddogfen CCA ar sut y bydd hyn yn cael ei gyflawni e.e. gwynt, dŵr, solar ac ati (Mae gan Gyngor Wrecsam raglen wych o ynni solar preswyl - Mae angen i Gwynedd Werdd ystyried pob dull nid gwynt yn unig). Mae'r datganiad yn sefyll ar ei ben ei hun ac mae'n awgrymu y bydd y 110 megawatt yn cael ei ddarparu gan Wynt ar y tir yn unig. Os na chaiff y datganiad hwn ei gefnogi gyda dadansoddiad cynhwysfawr, bydd datblygwyr yn gafael yn hwn ac yn ei ddefnyddio fel dadl o fewn eu Datganiadau Cynllunio/Datganiadau Dylunio a Mynediad.	Sgopio yn nodi fod gan Ynni Gwynt ar y Tir y potensial i gyfrannu hyd at 33MW (29.7%) o'r Ynni Adnewyddadwy ychwanegol a rennir ond dim ond 12.8% o swyddi cynhyrchu a gosod ar draws y DU a thair swydd gweithredol a chynnal a chadw.	ychwanegol i esbonio canfyddiadau'r adroddiad ar gyfraniad posib ynni gwynt ar y tir i gapasiti a swyddi ynni adnewyddadwy.
AYG035	3	PC8	Hefyd cefnogir y bwriad i gynnwys paragraff newydd ar yr AHNE (PC 8).	(fel a nodwyd yn y sylwadau gwreiddiol).	Nodwyd	Dim Newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
			Fodd bynnag, credir y dylai'r paragraff ar yr AHNE yn cynnwys cyfeiriad at Gynllun Rheoli'r AHNE			
Pennod 4 – Nodweddion Ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd						
Dim						
Pennod 5 – Ardaloedd o Gyfyngiadau						
AYG035	5	PC11	Hefyd cefnogir y bwriad i gynnwys paragraff newydd ar y Dirwedd o Ddiddordeb Hanesyddol Eithriadol		Nodwyd	Dim Newid
Pennod 6 – Mathau a Meintiau Tyrbinau Gwynt						
AYG002	6	PC20	Dylir y Cyngor wrthod twrbeini fwy nag 11medr o fewn Ardal Tirwedd Hanesyddol ac Ynys Enlli		Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Nodi'r sylw
AYG002	6	PC20	Gwarchod cefn gwlad - dim mwy nag 11medr o fewn tirwedd hanesyddol, AHNE. Dim mwy nag 15medr yn weddill o Wynedd.	Rhag achosi niwed sylweddol i dirwedd yr ardal	Mae'r sylwadau hyn ar faint yn ymwneud a pholisi nid y CCA. Mae'r meini prawf Polisi C26 yn rhoi arweiniad ar leoliad ond o bosibl bydd y astudiaeth a'r strategaeth ar sensitifrwyd y tirwedd a gwblheir yn y dyfodol agos yn rhoi arweiniad	Yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth yr astudiaeth a'r strategaeth cynnwys cyfeiriad at y strategaeth o dan paragraff 7.5.8a.

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
					pellach ar gyfer gosodiad ardaloedd sensitif.	
AYG003	6	PC20	Dyla'r CCA nodi maint a lleoliadau priodol tyrbeini i 11medr o fewn ardal Tirwedd Hanesyddol ac Ynys Enlli.	Rhag achosi niwed sylweddol i dirwedd yr ardal	Mae'r sylwadau hyn ar faint yn ymwneud a pholisi nid y CCA. Mae'r meini prawf Polisi C26 yn rhoi arweiniad ar leoliad ond o bosibl bydd y astudiaeth a'r strategaeth ar sensitifrwydd y tirwedd a gwblheir yn y dyfodol agos yn rhoi arweiniad pellach ar gyfer gosodiad ardaloedd sensitif.	Yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth yr astudiaeth a'r strategaeth cynnwys cyfeiriad at y strategaeth o dan paragraff 7.5.8a.
AYG003	6	PC20	Angen canllawiau pellachi roi cyfyngiad rhesymol ar faint a lleoliadau addas i dyrbinau	Rhag achosi niwed sylweddol i dirwedd yr AHNE	Mae'r sylwadau hyn ar faint yn ymwneud a pholisi nid y CCA. Mae'r meini prawf Polisi C26 yn rhoi arweiniad ar leoliad ond o bosibl bydd y	Yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth yr astudiaeth a'r strategaeth cynnwys cyfeiriad at y strategaeth o dan paragraff 7.5.8a.

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
					astudiaeth a'r strategaeth ar sensitifrwydd y tirwedd a gwblheir yn y dyfodol agos yn rhoi arweiniad pellach ar gyfer gosodiad ardaloedd sensitif.	
AYG004	6	PC20	Dyla'r CCA nodi maint a lleoliadau priodol tyrbeini i 11medr o fewn ardal Tirwedd Hanesyddol ac Ynys Enlli.	Rhag achosi niwed sylweddol i osodiad a golygfeydd AHNE Llyn	Mae'r sylwadau hyn ar faint yn ymwneud a pholisi nid y CCA. Mae'r meini prawf Polisi C26 yn rhoi arweiniad ar leoliad ond o bosibl bydd y astudiaeth a'r strategaeth ar sensitifrwydd y tirwedd a gwblheir yn y dyfodol agos yn rhoi arweiniad pellach ar gyfer gosodiad ardaloedd sensitif.	Yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth yr astudiaeth a'r strategaeth cynnwys cyfeiriad at y strategaeth o dan paragraff 7.5.8a.
AYG004	6	PC20	Angen canllawiau pellachi roi cyfyngiad rhesymol ar faint a lleoliadauaddas i dyrbinau	Rhag achosi niwed sylweddol i osodiad a golygfeydd AHNE	Mae'r sylwadau hyn ar faint yn ymwneud a pholisi	Yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth yr astudiaeth a'r

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				Llyn	nid y CCA. Mae'r meini prawf Polisi C26 yn rhoi arweiniad ar leoliad ond o bosibl bydd y astudiaeth a'r strategaeth ar sensitifrwydd y tirwedd a gwblheir yn y dyfodol agos yn rhoi arweiniad pellach ar gyfer gosodiad ardaloedd sensitif.	strategaeth cynnwys cyfeiriad at y strategaeth o dan paragraff 7.5.8a.
AYG007	6	PC20	Cyfyngiad penodol o 11-15m ar uchder tyrbinau masnachol yw'r unig ffordd sicr o gyfyngu effaith niweidiol tyrbinau masnachol ar y dirwedd, yn cynnwys yr AHNE.	Nid gwrthwynebiadau lleol yn unig, ond dylai asesiad esblygu o enillion gostyngol buddsoddiadau mawr mewn tyrbinau gwynt, berswadio'r cynllunwyr i wrthod unrhyw fwriad pellach o adeiladu'r strwythur enfawr a argymhellir. Fel y gwyddoch: Nid yw'r diffiniad presennol o gynllun 'bach' yn addas. Mae'r cynnig i gynyddu'r uchder i 74m ym Modfel yn	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Nid oedd yr apêl wedi ystyried y CCA drafft.	Dim newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				warthus.		
AYG008	6	PC20	Yr unig ffordd resymol i sicrhau cyfyngu ar effaith niweidiol y tyrbinau masnachol ar y dirwedd, gan gynnwys gosodiad yr AHNE, ydi cynnwys canllaw polisi fydd yn cyfyngu uchder tyrbinau i 11 - 15 metr o uchder. '	Mae'r penderfyniad i ganiatáu'r tyrbîn 74m o uchel ym Modfel ar apêl a hynny yn groes i wrthwynebiad lleol chwyrn, yn profi bod y diffiniad presennol yn y CCA o 'gynllun bach' yn gyfangwbwl annigonol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Ni chymerwyd i ystyriaeth y drafft CCA yn yr apel.	Dim Newid
AYG009	6	PC20	Cyfyngiad penodol o 11-15m ar uchder tyrbinau masnachol yw'r unig ffordd sicr o gyfyngu effaith niweidiol tyrbinau masnachol ar y dirwedd, yn cynnwys yr AHNE.	Ystyried apêl am dyrbin gwynt 74m ym Modfel, yn groes i wrthwynebiad lleol oedd bron yn unfrydol yn dangos nad yw'r diffiniad presennol o gynllun 'bach' yn ddigonol	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Nid oedd yr apêl wedi ystyried y CCA drafft.	Dim newid
AYG010	6	PC20	Yr unig ffordd resymol i sicrhau cyfyngu ar effaith niweidiol y tyrbinau masnachol ar y dirwedd, gan gynnwys gosodiad yr AHNE, ydi cynnwys canllaw polisi fydd yn cyfyngu uchder tyrbinau i 11 - 15 metr o uchder. '	Mae'r penderfyniad i ganiatáu'r tyrbîn 74m o uchel ym Modfel ar apêl a hynny yn groes i wrthwynebiad lleol chwyrn, yn profi bod y diffiniad presennol yn y CCA o 'gynllun bach' yn gyfangwbwl annigonol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Ni chymerwyd i ystyriaeth y drafft CCA yn yr apel.	Dim Newid
AYG012	6	PC20	Dylsa taldra y turbeinni yma cael ei		Dim tystiolaeth	Dim Newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
			cwrtogi i tua 14m		gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	
AY013		PC20	Cyfyngiad penodol o 11-15m ar uchder tyrbinau masnachol yw'r unig ffordd sicr o gyfyngu effaith niweidiol tyrbinau masnachol ar y dirwedd, yn cynnwys yr AHNE.	Nodaf ag anghrediniaeth, y caniatawyd y tyrbîn gwynt 74m ym Modfel yn yr apêl, yn groes i wrthwynebiad lleol oedd bron yn unfrydol. Pwysleisia hyn bod y diffiniad presennol o gynllun 'bach' yn gwbl annigonol. Ymddengys bod tîrfeddianwyr breintiedig penodol, sefydliadau ariannol allanol a buddsoddwyr yn y 'ddinas' yn cael eu hystyried yn bwysicach na'r bobl sy'n byw ym Mhen Llŷn.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Nid oedd yr apêl wedi ystyried y CCA drafft.	Dim newid
AYG014	6	PC20	Yr unig ffordd resymol i sicrhau cyfyngu ar effaith niweidiol y tyrbinau masnachol ar y dirwedd, gan gynnwys gosodiad yr AHNE, ydi cynnwys canllaw polisi fydd yn cyfyngu uchder tyrbinau i 11 - 15 medr o uchder. '	Mae'r penderfyniad i ganiatáu'r tyrbîn 74m o uchel ym Modfel ar apêl a hynny yn groes i wrthwynebiad lleol chwyrn, yn profi bod y diffiniad presennol yn	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Ni chymerwyd i ystyriaeth y drafft	

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				y CCA o 'gynllun bach' yn gyfangwbl annigonol.	CCA yn yr apel.	
AYG015	6	PC20	Yr unig ffordd resymol i sicrhau cyfyngu ar effaith niweidiol y tyrbinau masnachol ar y dirwedd, gan gynnwys gosodiad yr AHNE, ydi cynnwys canllaw polisi fydd yn cyfyngu uchder tyrbinau i 11 - 15 medr o uchder. '	Mae'r penderfyniad i ganiatáu'r tyrbîn 74m o uchel ym Modfel ar apêl a hynny yn groes i wrthwynebiad lleol chwyrn, yn profi bod y diffiniad presennol yn y CCA o 'gynllun bach' yn gyfangwbl annigonol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Ni chymerwyd i ystyriaeth y drafft CCA yn yr apel.	Dim Newid
AYG016	6	PC20	Yr unig ffordd resymol i sicrhau cyfyngu ar effaith niweidiol y tyrbinau masnachol ar y dirwedd, gan gynnwys gosodiad yr AHNE, ydi cynnwys canllaw polisi fydd yn cyfyngu uchder tyrbinau i 11 - 15 medr o uchder. '	Mae'r penderfyniad i ganiatáu'r tyrbîn 74m o uchel ym Modfel ar apêl a hynny yn groes i wrthwynebiad lleol chwyrn, yn profi bod y diffiniad presennol yn y CCA o 'gynllun bach' yn gyfangwbl annigonol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Ni chymerwyd i ystyriaeth y drafft CCA yn yr apel.	Dim Newid
AYG017	6	PC20	Yr unig ffordd resymol i sicrhau cyfyngu ar effaith niweidiol y tyrbinau masnachol ar y dirwedd, gan gynnwys gosodiad yr AHNE, ydi cynnwys canllaw polisi fydd yn cyfyngu uchder tyrbinau i 11 - 15 medr o uchder. '	Mae'r penderfyniad i ganiatáu'r tyrbîn 74m o uchel ym Modfel ar apêl a hynny yn groes i wrthwynebiad lleol chwyrn, yn profi bod y diffiniad presennol yn	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Ni chymerwyd i ystyriaeth y drafft	Dim Newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				y CCA o 'gynllun bach' yn gyfangwbl annigonol.	CCA yn yr apel.	
AYG018		PC20	Cyfyngiad penodol o 11-15m ar uchder tyrbinau masnachol yw'r unig ffordd sicr o gyfyngu effaith niweidiol tyrbinau masnachol ar y dirwedd, yn cynnwys yr AHNE.	Ystyried apêl am dyrbin gwynt 74m ym Modfel, yn groes i wrthwynebiad lleol oedd bron yn unfrydol yn dangos nad yw'r diffiniad presennol o gynllun 'bach' yn ddigonol	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Nid oedd yr apêl wedi ystyried y CCA drafft.	Dim newid
AYG019		PC20	Cyfyngiad penodol o 11-15m ar uchder tyrbinau masnachol yw'r unig ffordd sicr o gyfyngu effaith niweidiol tyrbinau masnachol ar y dirwedd, yn cynnwys yr AHNE.	Ystyried apêl am dyrbin gwynt 74m ym Modfel, yn groes i wrthwynebiad lleol oedd bron yn unfrydol yn dangos nad yw'r diffiniad presennol o gynllun 'bach' yn ddigonol	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Nid oedd yr apêl wedi ystyried y CCA drafft.	Dim newid
AYG021		PC 20	1) Na ddylid ganiatau unrhyw dyrbein uwch na 11medr drwy Gwynedd i gyd.	er mwyn ceisio achub y sefyllfa	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
AYG024		PC20	Mi ddylia polisi cynllunio newid o ddifri gyda maint tyrbeini gwynt,mae 11-15 medr yn ddigonol	Gyda rhywbeth mewn maint yn uwch nid oes chwarae teg fod drws nesaf neu y fferm cyfagos yn gorfod byw a tyrbeini	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				<p>gwynt anferth,ar ddiwedd y dydd mae y maint yr rhai mwy na 11-15 medr yn dinistro y gymuned yn llwyr,mae hyn yn digwydd ar llawr gwlad yn barod,ond nid yw hyn yn ddigon o dystiolaeth ,mae yn hwyr amser I gael ymateb clir gyda y tyrbeini gwynt a polisi cadarn ar ddiwedd dydd.Mae yn ddigalon o feddwl fod Cyngor Gwynedd mor araf na fedran edrych dros eu cymuned a ir bobol nac ydynt eisiau eu gweld yn eu gerddi cefn o yndi mae hyn yn digwydd yn barod,felly ar ran ein cymuned a lle mae yna</p> <p>gwrthwynebiad cryf iawn polisi cryf yn sefyll ar 11-15 medr o uchder ,felly mi fuasa pawb ohonom yn cael</p>		

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				y chwarae teg a byw ein bywyda o ddydd I ddydd gyda charedigrwydd at ein gilydd. Croen am asgwrn yr ydym I gyd ar ddiwedd y dydd ac dim hollt yn ein cymuned.		
AYG025		PC20	Ystyried apêl am dyrbin gwynt 74m ym Modfel, yn groes i wrthwynebiad lleol oedd bron yn unfrydol yn dangos nad yw'r diffiniad presennol o gynllun 'bach' yn ddigonol.	Cyfyngiad penodol o 11-15m ar uchder tyrbinau masnachol yw'r unig ffordd sicr o gyfyngu effaith niweidiol tyrbinau masnachol ar y dirwedd, yn cynnwys yr AHNE. Mae adeiladu tyrbinau mawr sy'n weladwy hyd yn oed o draeth Niwbwrch fel nodwedd mewn tirwedd sydd fel arall yn naturiol eithriadol yn dangos yn glir y niwed a achoswyd dros ardal fawr gan ddatblygiad amhriodol.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid
AYG026	PC20	6.7-6.11	Yn ein barn ni mae'r esboniad diwygiedig yn parhau i fethu â mynd i'r afael â'r dryswch o ran y diffiniadau o	Diffinnir y cyfyngiad capasiti o 5W...fel trothwy uwch. Cyfeirir	Cytuno y gellir gwneud yr ail frawddeg yn	Ychwanegu i baragraff 6.6d, ail frawddeg "Fodd

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
			raddfa rhwng capasiti ynni a maint ffisegol.	at hyn ym Mholisi C26 fel cyfyngiad graddfa'r cynllun heb esboniad pellach. Nid yw hyn yn dweud fod y trothwy hwn yn unig yn ddiffiniad derbyniol o ran ffermydd gwynt unigol. Mae'r prif feini prawf cymhwyso yn ymwneud â'r effaith gweledol arwyddocaol ar y dirwedd. Mae'r egwyddor o gyfyngiadau manwl wedi hen sefydlu.	gliriach.	bynag yn y rhan fwyaf o achosion ac ym mhob achos sy'n ymwneud â thyrbinau sengl , y mwyaf..."
AYG026	6	6.9	Mae hwn yn fframwaith defnyddiol a dylai fod ynghlwm â'r polisi.		Wedi'i nodi.	Dim newid
AYG026	6	6.6d	Byddem yn disgwyl gweld pob cais yn cael ei graffu ar yr un lefel yn seiliedig ar yr astudiaethau a'r dogfennau angenrheidiol.		Wedi'i nodi.	Dim newid
AYG026	6	6.18	Dylid bod yn glir bod effaith gweledol cronus yn wahanol i allbwn ynni cronus.		Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid
AYG027	6	PC20	Rhaid i'r CCA gynnwys cyfyngiadau uchder ar gyfer tyrbinau gwynt wedi'u nodi'n glir. Awgrymir cyfyngiad o 10-15m o fewn yr AHNE.	Dyma'r unig ffordd sicr o gyfyngu'r effaith niweidiol mewn ardaloedd sy'n sensitif yn amgylcheddol a'r AHNE yn benodol. Y	Mae'r meini prawf a fabwysiadwyd yn C26 yn darparu arweiniad ar ffactorau yn ymwneud â	Yn amodol ar fabwysiadu Astudiaeth a Strategaeth Sensitifwydd y Dirwedd yng

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				broblem ganolog yw bod y CCA yn parhau i ddefnyddio trothwy o 5MW, fyddai'n galluogi tyrbinau gwynt mor fawr ag unrhyw le yn y byd i gael eu hadeiladu yng Ngwynedd yng nghyffiniau'r AHNE a'r ardaloedd sensitif eraill. Rhaid newid hwn a chyflwyno mesur mwy ymarferol, dealladwy a phriodol.	Ileoliad. Fodd bynnag, mae'n bosib y bydd yr astudiaeth a'r strategaeth ar sensitifrwydd y dirwedd sydd i fod i gael ei gorffen yn fuan yn rhoi mwy o arweiniad ar leoliad ardaloedd sensitif.	Ngwynedd – cynnwys cyfeiriad priodol at y gwaith ym mharagraff 7.5.8a.
AYG028	6	PC20	Mae angen cyfyngder pendant ar uchder tyrbeini yng Ngwynedd o 15 metr	Nid yw'r ardal ddigon eang i dderbyn tyrbinau mawr. Byddai hyn yn rhoi cadarnhad for Cyngor Gwynedd yn cefnogi ac yn hybu ynni adnewyddol ond yn bwysicach o lawer yn gwarchod incwm pwysicaf ein hardal sef twristiaeth, trwy gyfyngu effaith gweledol tyrbinau gwynt. Mae ffigyrau diweddaraf yn dangos	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				heb os pa mor bwysig ydyw twristiaeth i economi leol ein hardal wledig.		
AYG029		PC20	Hoffwn gadarnhau bod y CCA cyfredol yn parhau i fethu â darparu diffiniad clir neu ddigonol o beth yw cynllun ynni gwynt 'bach'. Dylid gosod cyfyngiadau uchder o 10-15m.	Byddai defnyddio trothwy 5MW yn caniatáu tyrbinau gwynt mor fawr ag unrhyw le arall yn y byd i gael eu hadeiladu yng Ngwynedd. Mae'n amlwg ers ystyried apêl am dyrbin gwynt 74m ym Modfel, oedd yn groes i wrthwynebiad lleol oedd bron yn unfrydol, nad yw'r diffiniad presennol o gynllun 'bach' yn ddigonol. Cyfyngiad penodol o 11-15m ar uchder tyrbinau masnachol yw'r unig ffordd sicr o gyfyngu effaith niweidiol tyrbinau masnachol ar y dirwedd, yn cynnwys yr AHNE.	Mae'r meini prawf a fabwysiadwyd yn C26 yn darparu arweiniad ar ffactorau yn ymwneud â lleoliad. Fodd bynnag, mae'n bosib y bydd yr astudiaeth a'r strategaeth ar sensitifrwydd y dirwedd sydd i fod i gael ei gorffen yn fuan yn rhoi mwy o arweiniad ar leoliad ardaloedd sensitif.	Yn amodol ar fabwysiadu Astudiaeth a Strategaeth Sensitifrwydd y Dirwedd yng Ngwynedd – cynnwys cyfeiriad priodol at y gwaith ym mharagraff 7.5.8a.
AYG030		PC20	NI ddylid caniatáu [tyrbinau] sy'n uwch na chyfyngiad uchder o 11-15m.	Gallai'r diffiniad cyfredol o faint datblygiad bach sy'n	Mae'r meini prawf a fabwysiadwyd yn C26 yn darparu	Yn amodol ar fabwysiadu Astudiaeth a

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				llai na 5MW ganiatáu tyrbinau mawr iawn gydag effeithiau niweidiol cysylltiedig.	arweiniad ar ffactorau yn ymwneud â lleoliad. Fodd bynnag, mae'n bosib y bydd yr astudiaeth a'r strategaeth ar sensitifrwydd y dirwedd sydd i fod i gael ei gorffen yn fuan yn rhoi mwy o arweiniad ar leoliad ardaloedd sensitif.	Strategaeth Sensitifrwydd y Dirwedd yng Ngwynedd – cynnwys cyfeiriad priodol at y gwaith ym mharagraff 7.5.8a.
AYG032		PC20	Yn syml felly sail ein sylwadau oedd yr angen i'r Canllawiau Cynllunio Atodol gynnwys canllaw pellach i'r meini prawf sydd yn y polisi, yn gwahardd datblygiadau fydd yn cael <u>“effaith niweidiol sylweddol”</u> ar y dirwedd a gosodiad yr AHNE. Hynny yw pa faint a math o dyrbin fydd yn cael <u>“effaith niweidiol sylweddol”</u> yn lle.	Mi wyddom i gyd erbyn hyn, fod yr unig gyfeiriad at faint yn y polisi yn cyfeirio at allu generadu o “lai na 5MW”, yn annigonol. Mae parhau a threfn sydd yn agored i fympwy a barn gwahanol unigolion yn lle rhoi canllaw priodol yn eu lle yn esgeulus. Ers yr ymgynghoriad diwethaf mae' cais am dyrbin 800kw wedi ei ganiatáu ar apêl ym	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Ni chymerwyd i ystyriaeth y drafft CCA yn yr apel.	Dim newid.

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				<p>Modfel. Cafodd ei ganiatáu gan yr arolygydd oherwydd y diffyg canllawiau polisi priodol ar ba faint tyrbin sydd am gael “effaith niweidiol sylweddol”. Mae’r penderfyniad yma yn profi’r angen i gyfyngu maint mewn tirweddau sensitif a’i gyflwyno mewn canllaw cynllunio atodol i’r polisi. Mae’r penderfyniad yma hefyd yn profi fod peidio â rhoi’r canllawiau yma yn eu lle wedi bod yn esgeulus ac anghyfrifol ar ran y Cyngor ac wedi arwain ar dyrbin 74 metr o uchder fydd yn cael effaith niweidiol sylweddol ar y dirwedd a’r AHNE.</p>		
AYG033		PC20	<p>Mae angen i’r UPCC gadarnhau yn y ddogfen beth o olygir pan ddywedir “graddfa fechan”. Fel arfer defnyddir tyrbin gwynt 5MW oddi ar y lan ac mae</p>	<p>Nid yw’r ystyr yn cael ei esbonio’n llawn ac mae’n rhaid i hyn fod yn glir yn y CCA. A yw</p>	<p>Dim tystiolaeth gadarn wedi’i chyflwyno i gefnogi’r sylwadau</p>	<p>Dim newid</p>

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
			ganddynt lafnau sy'n troi dros 120 metr. Mae angen diffiniad o raddfa fechan yn y CCA.	'graddfa fechan' hyd at 20 metr i frig y llafn neu a yw ei gapasiti cynhyrchu yn llai na 5MW? Mae gwahaniaeth enfawr a gellid defnyddio hyn fel man gwan yn y canllawiau fyddai'n arwain at ddatblygwyr/ymgeiswyr yn cymryd mantais o'r diffiniad hyblyg o 'raddfa fechan'. Bydd y doreth o dyrbinau gwynt canolig a mawr yn cael effaith niweidiol ar y dirwedd, y bywyd gwylt, yr economi a phreswylwyr Gwynedd. Bydd hefyd yn cyfaddawdu yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri a safleoedd dynodedig eraill sy'n bwysig iawn yn y Sir.	a dderbyniwyd.	
AYG033			An explicit limit of 11-15m on the height of commercial turbines is the only sure way of limiting the damaging impact of commercial turbines on the landscape, including the setting of the AONB.	The allowance on appeal of a 74m high wind turbine at Bodvel, contrary to almost universal local	No substantive evidence submitted to support the comments	No Change

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				opposition, shows that the present definition of a 'small' scheme is inadequate.	received	
AYG034	CH 6	6a 6b	Byddai'n helpu pawb pe bai'r CCA yn glir ynglŷn â beth yw "bach" ac ym mha gyd-destun dylid ei ddefnyddio. Oes modd cadarnhau a nodi mai colofn 1 tabl 3.1 fydd y diffiniad terfynol o faint.	I egluro, mae defnyddio 5MW a'i wneud yn berthnasol i dyrbinau sengl yn y cyd-destun hwn yn gwneud tyrbîn gwynt 5MW sengl nid yn unig yn fawr, ond hwn fyddai'r tyrbîn gwynt ar y tir mwyaf yn Ewrop. Oni chaiff y termau bach, canolig a mawr eu hegluro a'u rhoi mewn cyd-destun byddent yn ddiwerth ac maent eisoes wedi cael eu camddefnyddio mewn nifer o geisiadau cynllunio. 6a 6b yn gyfystyr â "Llai" yn NCT 8 2.12 ac mae ei ddefnyddio i olygu bach yng nghyd-destun C26 yn anghywir. Gweler cynrychiolaeth ffotograffig. Er mwyn cynorthwyo pawb dan	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Fodd bynnag, disgwylir mwy o arweiniad ar Aseidiadau Mwynderau Preswyl yn Strategaeth Sensitifrwydd y Dirwedd yng Ngwynedd a dylid cyfeirio at hyn yn y CCA.	Yn amodol ar fabwysiadu Astudiaeth a Strategaeth Sensitifrwydd y Dirwedd yng Ngwynedd – cynnwys cyfeiriad priodol at y gwaith ym mharagraff 7.5.8a.

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				<p>sylw yn ogystal â maint (ac nid yw tabl 3.1 yn wych) efallai byddai'n fuddiol defnyddio mesur neu fethodoleg empeiraidd i gytuno ar effaith weledol strwythurau fertigol ar yr arsyllwr a byddai darparu hwn yn cynorthwyo dealltwriaeth gyffredin a lleihau unrhyw elfen o oddrychedd.</p> <p>Mae Ymgynghorydd Statudol Cyfoeth Naturiol Cymru yn defnyddio cyfrifiad syml o 26 gwaith yr uchder (wedi'i brofi gan gysail Ymchwiliadau Cynllunio) i ddiffinio effaith weledol "Dominyddol neu Fwy". Felly oedd modd i'r CCA ffurfio cyfrifiad tebyg ar gyfer effaith weledol Dominyddol neu Fwy. Cysail CNC <26 x uchder Effaith Weledol Arwyddocaol</p>		

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				(gweler C26) < 50 x uchder? Effaith weledol gymedrol <75 x effaith weledol isel <75 x uchder? Gwerthoedd a awgrymir yw'r rhain yn unig a gellir eu graddnodi o enghreifftiau presennol, megis Crugeran uchod gan ddefnyddio lens 50mm (sy'n efelychu'r llygaid ddynol orau ac mae defnyddio arc llorweddol 60 gradd fel y llygaid ddynol yn eithrio golwg ymylol.		
AYG035	6	PC20	Anghytunir â'r paragraffau newydd hyn. Credir y dylid rhoi diffiniad mwy caeth na datblygiadau gyda capasiti cynhyrchu o hyd at 5MW. Mae 5MW mewn gwirionedd yn ddatblygiad sylweddol mewn ardal fel Gwynedd.	Mae yma gyfle i ddadansoddi NCT ar gyfer beth sydd yn addas ar gyfer Gwynedd oddi allan i'r AHNE. Rhaid cofio mai un o brif asedau Gwynedd yw yr amgylchedd naturiol hardd a di-lygredd, gyda llawer ohono	Mae'r sylwadau hyn ar faint yn ymwneud a pholisi nid y CCA. Mae'r meini prawf Polisi C26 yn rhoi arweiniad ar leoliad ond o bosibl bydd y astudiaeth a'r strategaeth ar	Yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth yr astudiaeth a'r strategaeth cynnwys cyfeiriad at y strategaeth o dan paragraff 7.5.8a.

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				wedi ei ddynodi ar sail y gwerth hynny a chadwraeth.	sensitifrwydd y tirwedd a gwblheir yn y dyfodol agos yn rhoi arweiniad pellach ar gyfer gosodiad ardaloedd sensitif.	
AYG035	6	PC20	Er ddim yn rhan o'r Newidiadau Arfaethedig - credir fod angen edrych eto ar y diffiniadau hyn o ran maint tyrbinau. Mae ystod eang ghwng y meintiau yn y tabl a chredir y dylid cynnwys categorïau ychwanegol rhwng 20m a 65m a 65m a 135 medr gan fod yr ystod yma yn eang iawn.		Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
AYG036		PC20	Mae'r cyfyngiad o 5MW yn anghywir ac yn annerbyniol o uchel, mae'r ffigwr hwn wedi'i gymryd yn anghywir o NCT 8 sy'n cyfeirio at "ffermydd gwynt." Felly dylai'r CCA ymdrin â thyrbinau sengl.	Mae Gwynedd tu allan i'r saith ardal chwilio strategol dynodedig ac ni ddylid caniatáu unrhyw fferm wynt yng Ngwynedd.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid
AYG036			Dylai tyrbinau gwynt yng Ngwynedd fod yn gyfyngedig i 10kW a 15 metr ar y mwyaf. Dylid annog pob tyddyn yn y gymuned sydd â safle addas i osod tyrbîn gwynt er mwyn sicrhau y caiff gwerth economaidd ei ledaenu mor eang â phosib. Mae'r CCA yn ei ffurf bresennol yn caniatáu buddsoddwyr oddi ar y lan i elwa o anrheithio ac ecsbloetio ein cefn gwlad.	Mae'r system bresennol yn caniatáu ychydig o dirfeddianwyr cyfoethog a dylanwadol i wneud elw gormodol o drethi pobl dlawd, mae hyn yn gwbl groes i amcanion Plaid Cymru sy'n honni eu bod yn	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				"rhoi Cymru'n gyntaf".		
Pennod 7 – Materion allweddol						
AYG006	7	PC30	Yn ail frawddeg 7.7.3 dylid dileu'r geiriau "ffermydd gwynt" a dylid nodi "tyrbinau gwynt" yn eu lle.	Yna byddai hwn yn ymdrin â thyrbinau sengl. (Gyda llaw, ymddengys nad yw "ffermydd gwynt" yn cael ei ddiffinio er y cyfeirir atynt yn y CCA)	Mae paragraffau 7.7.1 a 7.7.2 yn cyfeirio at dyrbinau gwynt. Caiff ffermydd gwynt eu diffinio'n glir ym mharagraff 6.13 CCA drafft fel "mwy na dau dyrbin". Felly er cysondeb cytunir y dylai'r ail frawddeg ddarllen "tyrbinau gwynt" yn hytrach na "ffermydd gwynt".	Newid y cyfeiriad yn yr ail frawddeg i "dyrbinau gwynt".
AYG006	7	PC46	Ar ôl y geiriau "cynllun i fod yn gynnog lle mae:" dylid ychwanegu'r geiriau a ganlyn – "POB UN o'r meini prawf a ganlyn yn cael eu cyrraedd."	Er mwyn atal dewis a dethol!	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid
AYG011	7	PC38	Dylid ymgynhgori gyda arbenigwr cydnabyddiedig, megis Gwasanaeth Cynllunio Archeolegol Gwynedd.....Nid yn dderbyniol nodi un darparwr gwasanaeth.	Nifer o gwmnïau ac unigolion eraill â all gynnog y gwasanaeth hwn.	Cytuno gyda'r sylw. Fodd bynnag mae hi'n fwy priodol i newid y cyfeiriad yn PC37 4ydd brawddeg.	Newid "Gwasanaeth Cynllunio Archeoleg Gwynedd" i "Cynghorydd Archeoleg Gwynedd"
AYG011	7	PC41	1) Awgrym i newid para 7.9.14 yn gyfan gwbl i gynnwys effaith ar yr	Nid oes cyfianwhad dros y paragraff yma	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei	Dim Newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
			economi fel y ddiffinir gan Pennod 7 Cynllunio Cymru.	fel y mae wedi ei ysgrifennu. Mae ymchwil yn dangos nad yw tyrbin(au) gwynt yn cael effaith negyddol ar dwristiaid sydd yn ymweld ag ardal.	gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	
AYG026	7	PC26	Yn falch o nodi fod C26 yn hytrach na B8 bellach yn cael ei adnabod fel y polisi gan eithrio tyrbinau gwynt o'r AHNE.		Wedi'i nodi.	Dim newid
AYG026	7	Mwynderau Preswyl PC39 / PC40 Tabl 4	Dylid bod o leiaf 500m o bellter gwahanu o eiddo preswyl.	Nid yw byffer arfaethedig sy'n ddeg gwaith uchder y tyrbin yn darparu digon o amddiffyniad. Mae Aseiad Mwynderau Preswyl yn cyflwyno elfen arall o gymhlethdod ac ansicrwydd.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Fodd bynnag, disgwylir mwy o arweiniad ar Aseidiadau Mwynderau Preswyl yn Strategaeth Sensitifrwydd y Dirwedd yng Ngwynedd a dylid cyfeirio at hyn yn y CCA.	Yn amodol ar fabwysiadu Astudiaeth a Strategaeth Sensitifrwydd y Dirwedd yng Ngwynedd – cynnwys cyfeiriad priodol at y gwaith ym mharagraff 7.5.8a.
AYG026	7	Arallgyfeirio ar y fferm - PC46	Croesawu a chefnogi'r cynigion adeiladol hyn		Wedi'i nodi.	Dim newid
AYG033	7	PC34	Gwnaed y rhan fwyaf o'r arolygon	Mae hyn yn gwbl	Dim tystiolaeth	Dim newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
			[cynefinoedd a rhywogaethau] a gynhaliwyd wrth ddesg (pa mor aml caiff y cofnodion hyn eu diweddarau?) gydag un ymweliad safle undydd.	annerbyniol ac ni all unrhyw un wneud asesiad manwl gywir o ecoleg ardal yn seiliedig ar un ymweliad a barodd un diwrnod! Tystiolaeth Cais C12/1022/14/LL	gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	
AYG033	7	PC39	Adfer y gair lleiafswm	Bydd wastad enghreifftiau ble bydd y datblygwr/asiant yn datgan bod y pellter gwahanu yn fwy nag y mae mewn gwirionedd. Mae trigolion Gwynedd angen gwybod na fydd y cartrefi maent yn gweithio'n galed iawn i'w cynnal a'u cadw yn cael eu difetha gan ddatblygiadau yn rhy agos i'w cartrefi. Yn ddiweddar cafwyd adroddiadau yn y wasg bod datblygu tyrbinau gwynt yn tynnu gwerth eiddo i lawr (yn wir yn Denmarc mae datblygwyr yn aml yn cynnig iawndal) mae canllaw NCT 8 yn	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				awgrymu lleiafswm o 500m. Os gall Dogfen Llywodraeth Cymru gynnwys y gair lleiafswm rwy'n siŵr y gall Gwynedd wneud hyn hefyd. Rhaid i'r gofyn am Asesiad Mwynderau Preswyl gael ei ddarparu gan unigolyn neu gwmni wedi'i gymhwyso'n addas (eto dylid defnyddio rhestr wedi'i chymeradwyo gan Adran Cynllunio Cyngor Gwynedd). Enghraifft o gam-gyfleu'r pellter o eiddo preswyl ac unigolyn anghymwys yn rhoi sylwadau ar Asesiad Mwynderau Preswyl – Cais C12/1022/14/LL.		
AYG033	7	PC40	Adfer lleiafswm (gweler uchod)	Bydd wastad enghreifftiau ble fydd y datblygwr/asiant yn datgan bod y pellter gwahanu yn fwy nag y mae mewn gwirionedd. Mae trigolion Gwynedd angen gwybod na fydd	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				<p>y cartrefi maent yn gweithio'n galed iawn i'w cynnal a'u cadw yn cael eu difetha gan ddatblygiadau yn rhy agos i'w cartrefi. Yn ddiweddar cafwyd adroddiadau yn y wasg bod datblygu tyrbinau gwynt yn tynnu gwerth eiddo i lawr (yn wir yn Denmarc mae datblygwyr yn aml yn cynnig iawndal) mae canllaw NCT 8 yn awgrymu lleiafswm o 500m. Os gall Dogfen Llywodraeth Cymru gynnwys y gair lleiafswm rwy'n siŵr y gall Gwynedd wneud hyn hefyd. Rhaid i'r gofyn am Aseiad Mwynderau Preswyl gael ei ddarparu gan unigolyn neu gwmni wedi'i gymhwyso'n addas (eto dylid defnyddio rhestr wedi'i chymeradwyo gan Adran Cynllunio Cyngor Gwynedd).</p>		

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
AYG033	7	PC44	Mae angen i ddatblygwyr ddarparu tystiolaeth gadarn h.y. taflenni, prawf o arddangosfeydd cymunedol ac ati i ddangos sut mae'r datblygwyr / asiantau ac ymgeiswyr wedi ymgysylltu â'r gymuned leol.	Ceir enghraifft o ddiffyg ymgynghoriad cymunedol yng nghais C11/0690/14/LL. Mae'r ymgeisydd a'r asiant wedi darparu rhestr o enwau ac eiddo yn y cais gan ddatgan yr ymgynghorwyd â'r bobl hyn. Hyn DDIM YN WIR defnyddiwyd yr enwau a'r cyfeiriadau hyn ar gam. Cafodd celwyddau eu dweud wrth y cynghorwyr lleol hefyd ynglŷn â gwir faint y datblygiad.	Nid oes gorfodaeth ar ymgeiswyr i ymgysylltu/ymgyng hori â'r gymuned ac mae'r ffordd y caiff hyn ei wneud yn fater i'w ystyried a'i bwysu a mesur yn ystod cam y cais cynllunio.	Dim newid
AYG033	7	PC46	Ynglŷn ag Arallgyfeirio ar y fferm	Gall ynni adnewyddadwy gefnogi arallgyfeirio (gall ganiatáu'r fferm i ddefnyddio arian a arbedwyd ar gostau ynni i'w ddefnyddio rhywle arall yn y busnes). Ni fyddem yn gwrthwynebu tyrbinau gwynt ar raddfa fechan (11-15m i frig y llafn) tu allan i'r AHNE ac ardaloedd dynodedig cyn belled â'u bod	Wedi'i nodi.	Dim newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
				wedi'u lleoli'n agos i adeiladau'r fferm ac yn agosach i'r tŷ fferm na thai'r cymdogion. Rydym yn cydnabod pwysigrwydd y sector amaethyddiaeth ac os na chaiff ei rheoli'n iawn rydym mewn peryg o weld ffermydd yn darfod ac yn cyfnewid y gwaith o gynhyrchu bwyd gyda chynhyrchu ynni oherwydd y System Tariff Cyflenwi Trydan hael.		
AYG034	7		Wrth edrych ar y mater o Gynlluniau Cymunedol oes modd pwysleisio yr ariannir yr holl fuddion cymunedol gan deuluoedd yn y gymuned ehangach drwy eu biliau trydan, beth bynnag fo'r buddion cymunedol a hawlir.	Ym mis Mawrth 2013 £0.54bn oedd cost gosod FIR i ddefnyddwyr a chaiff y rhan fwyaf o hyn ei ariannu o filiau tanwydd domestig.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid
AYG034	7	PC39	Oni ddylai hyn gynnwys "neu mewn unrhyw leoliad ble all eu heffaith fod yn arwyddocaol".	Unwaith eto rwy'n awgrymu fformiwla empeiraidd fel yr awgrymwyd uchod fel y ffordd orau a mwyaf cyfiawn o sefydlu yr un peth.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd. Fodd bynnag, disgwylir mwy o arweiniad ar Asesiadau	Yn amodol ar fabwysiadu Astudiaeth a Strategaeth Sensitifrwydd y Dirwedd yng Ngwynedd – cynnwys cyfeiriad priodol at y gwaith

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
					Mwynderau Preswyl yn Strategaeth Sensitifrwydd y Dirwedd yng Ngwynedd a dylid cyfeirio at hyn yn y CCA.	ym mharagraff 7.5.8a.
AYG035		PC30	Rhaid amau cywirdeb ac addasrwydd y datganiad a wneir yn y paragarff ychwanegol yma.	Sut gall datblygiad ynni gwynt fyddai yn cael effaith "andwyol" ar rywiogaeth, gynefin neu safle a warchodir ei ganiatau ?	Y maen prawf yw effaith andwyol sylweddol.	Dim Newid
AYG035		PC41	Anghytunir â'r Newid Arfaethedig hwn. Nid ar sail effaith ar gyfleusterau twristiaeth a hamdden yn unig y dylid asesu ceisiadau.	Gall tyrbinau, trwy anharddu'r tirlun a'r amgylchedd naturiol, gael effaith ar y diwydiant twristiaeth sy'n ddiwydiant mor bwyisg i Gwynedd, ac yn arbennig Benrhyn Llyn.	Dim tystiolaeth gadarn wedi ei gyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd	Dim Newid
AYG035		PC45	Mae'r egwyddor o roi cefnogaeth i ynni adnewyddadwy ar gyfer budd cymunedol yn glodwiw. Fodd bynnag, mae nifer o wahanol fathau o ynni adnewyddol ac ni chredir y dylai hynny olygu mwy o hyblygrwydd o ran tyrbinau gwynt yn benodol.	Credir fod perygl yn sgil hyn ac mai'r brif ystyriaeth ar bob achlysur ddylai fod yr effaith ar y tirlun.	Mae Polisi C26 yn ei gwneud yn eglur y cyd-destun a'r meini prawf a ddefnyddir i gymeradwyo ceisiadau	Dim Newid

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
			Mae'r paragraff olaf yma yn awgrymu y bydd prosiectau ynni gwynt "cymunedol" yn cael eu hystyried yn wahanol i gynigion gan eraill. Ond ydi hynny yn golygu llai o bwyslais ar yr effaith ar yr amgylchedd naturiol a golygfeydd yn benodol ?			
AYG035	7	PC46	Awgrymir fod angen ail-edrych ar y Newid Arfaethedig hwn. Fel yn achos cynigion cymunedol, mae'n ymddangos fod mwy o hyblygrwydd o ran ystyried tyrbeini gwynt mewn rhai achosion. Fel y nodwyd eisoes y brif ystyriaeth ar bob achlysur ddylai fod os yw'r cynnig yn dderbyniol o ran ei effaith ar yr amgylchedd naturiol, a'r tirlun yn benodol. Mae pryder am y datganiad sy'n cyfeirio at dyrbinau gwynt fel modd addas o arallgyfeirio gan "roi cyfle i ffermwyr werthu neu rentu tir i gwmnïau ynni gwynt masnachol, neu gefnogi prosiectau ynni adnewyddadwy cymunedol". Rhaid nodi hefyd nad yw NCT6 yn cyfeirio yn benodol at ynni gwynt pan yn sôn am "ynni adnewyddadwy". Mae'r meini prawf sydd wedi eu gosod ar gyfer ystyried ceisiadau yn fanwl iawn, ac eto yn darllen yn debycach i bolisi na chanllawiau. Hefyd credir y gallai fod yn	Dyma ychwanegiad arwyddocaol i'r CAA sy'n ymddangos fel datganiad polisi yn hytrach na gwybodaeth i'w gynnwys mewn Canllaw Cynllunio Atodol. Credir fod hwn yn ddatganiad penagored ac fod angen ystyried yr oblygiadau posibl a rheolaeth yn fanwl. Mae nifer o fathau eraill o ynni adnewyddadwy allai fod yn addas ar ffermydd megis solar (byddai yn addas iawn ar siediau amaethyddol), biomas, treuliant anaerobig, trydan dwr ayb.	Mae'r ychwanegiad yn ystyried ymysg materion eraill yr anogaeth a roddir yn NCT6(gweler crynodeb ym mharagraffau 3.13 I 3.15) a'r CDU ei hun ar gyfer arallgyfeirio gwledig. Mae'r anogaeth yn amodol I ystyriaethau eraill o fewn y CCA a bod prif weithgaredd y fferm yn cael ei warchod. Cytunir, fodd bynnag, fod rhannu o'r paragraff cyntaf lle	Dileu'r paragraff cyntaf. Newid trydydd frawddeg yr ail baragraff I ddarllen" Felly, mae'r egwyddor o sefydlu prosiect ynni adnewyddadwy megis melinau gwynt yn weithgaredd arallgyfeirio dilys ar fferm yn ddarostyngedig I feini prawf Polisi C26."

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
			anodd i weithredu rhai ohonynt e.e pam mai ffermwyr llawn amser yn unig fyddai yn gymwys a sut gellir rheoli hyn ? Mae pryder hefyd am gyplysu capasiti tyrbín ac anghenion trydan uned amaethyddol - ?	beth am unedau hefo anghenion trydan sylweddol megis parlwr godro ? Sut mae hynny yn cyd-fynd â pholisiau cynllunio mabwysiedig ar dyrbiniau gwynt a gwarchod y tirlun	cyfeirir at "gyfle i amaethwyr werthu neu rentu tir i gwmnïau masnachol" roi camagraff o'r anogaeth a fwriedir yma.	
Pennod 8 – Lleoliad a Dyluniad						
Dim						
Pennod 9 – Dadgomisiynu ac Adfer Tir						
Dim						
Pennod 11 – Manteision Cymunedol a Chyfraniadau Datblygwyr						
AYG026	11	Cynlluniau a Buddion Cymunedol – PC45	Croesawu cyflwyno diffiniad o brosiect ynni a arweinir gan y gymuned.		Wedi'i nodi.	Dim newid
AYG026	11	Cynlluniau a Buddion Cymunedol – PC53	Dylai'r canllawiau cyfraniad fod yn ddibynnol ar gyfran o'r incwm blynyddol gros a ddisgwylir i gael ei gynhyrchu gan y tyrbín.	Mae'r ffigwr o £5,000/MW yn swm pitw iawn.	Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid
Cyngor Gwynedd	11	11.6 & 11.8	Dylid tynnu allan y cyfeiriad tuag at Cylchlythyr 13/97 ym mharagraff 11.6 a Cytundebau 106 ym 11.8 gan ychwanegu'r geirfa 'Fel ymarfer da yn unig' ar ddechrau paragraff 11.8.	Yn dilyn trafodaethau efo datblygwyr posib ac i sicrhau nad oes camddechongli o'r rhan yma o'r canllaw.	Derbyn y newid er mwyn sicrhau bod y canllaw yn cyd fynd efo cyfarwyddyd cenedlaethol.	Dileu y cyfeiriad tuag at cylchlythyr 13/97 ym mharagraff 11.6 a Cytundeb 106 ym mharagraff 11.8 ac ychwanegu 'Fel ymarfer da yn unig' ar ddechrau 11.8.

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
Pennod 12 – Cysylltiadau						
Dim						
Pennod 12 – Cysylltiadau						
Dim						
Pennod 14 – Rhestr Termau						
Dim						
Atodiad 4 – Rhestr Wirio						
AYG026	A4	AEA - PC61	Nid yw'n glir pam ei bod yn angenrheidiol ailadrodd y frawddeg "Yn ddiibynol ar y ..."		Camgymeriad golygyddol. Symudwyd y frawddeg ond ni chafodd ei dileu o'r man gwreiddiol.	Dileu'r frawddeg "Yn ddiibynol ar y..." gyntaf.
AYG026	A4	Asesiad Effaith Weledol ac ar y Dirwedd – PC62	Mae angen adolygu'r datganiadau sy'n ymwneud â radiws yr asesiad effaith gronnus		Dim tystiolaeth gadarn wedi'i chyflwyno i gefnogi'r sylwadau a dderbyniwyd.	Dim newid
AYG033	A4	PC62	Rhaid i ddatblygwyr ddefnyddio'r rhestr gymeradwy a ddarparwyd gan Gyngor Gwynedd.			
AYG033	A4	PC64	Newid – Efallai y bydd yn ofynnol i ymgeiswyr gomisiynu asesiad archeolegol a/neu werthusiad archeolegol i - Efallai y bydd yn ofynnol i ymgeiswyr gomisiynu asesiad archeolegol a/neu werthusiad archeolegol, rhaid i'r rhaglen archeolegol gael ei chynnal gan berson neu sefydliad proffesiynol wedi'i gymhwyso'n priodol. Mae gan Sefydliad yr			

Cyfeirnod	CCA		Crynodeb o'r Sylw a Dderbyniwyd	Cyfiawnhad am y Sylw	Ymateb Swyddogion	Argymhelliad
	Rhif y Newid	Para				
			Archeolegwyr restr o Sefydliadau Archeolegol sydd wedi'u Cofrestru ar eu gwefan http://www.archaeologists.net/ro ac mae rhestr diduedd o gontractwyr archeolegol ar gael ar wefan British Archaeological Jobs Resource http://www.bair.org/WhoseWho/contractor.asp			
Man newidiadau eraill						
AYG011	7	PC38	1) Cywiriad iaith "gyda" yn lle "efo"		Yr arferiad yn y Gymraeg ysgrifenedig yw defnyddio "gyda"	Newid o "efo" i "gyda"
AYG026		para 2.3	Elfen amhendant ar goll yn y Saesneg ...'There is not a Strategic Area...'		Cytunwyd	Newid y fersiwn Saesneg.
AYG026		para 3.20	Gwario cyfanswm o 21.5m ar ddyddiau twristiaeth' – ystyr yn aneglur – a yw hyn yn cyfeirio at £ werth ariannol?		Dyddiau yn yr ardal yw'r ffigwr yma dim gwariant.	Newid y fersiwn Saesneg trwy dynnu allan y gair 'on' ar ol 21.5m.
AYG026		para 5.2.4	Mae yna gyfeiriad at bara 5.3.7 ac nid yw hwn yn ymddangos yn y CCA.		Hwn yn cyfeirio tuag at baragraff yn PCC.	Newid trwy esbonio mae paragraff o PCC yw hwn.
AYG026		para 5.13.4	Atalnodi yn llinell 3 yn y Saesneg. '...in these areas. All proposals....'		Cytunwyd	Newid y fersiwn Saesneg.
AYG026		para 5.4.1	Camgymeriad teipio yn y Saesneg: ...Cadw's 'Register....'		Cytunwyd	Newid y fersiwn Saesneg.
AYG026		para 7.5.3	D' ar goll yn y gair LANDMAP		Cytunwyd	Newid y fersiwn Saesneg.
AYG026		para 7.9.8	llinell 20 - 'blade'		Cytunwyd	Newid y fersiwn Saesneg.

Sylwadau ar yr Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS)

Sylwebydd	Adran	Sylwadau	Ymateb y Cyngor / Newidiadau
Cyfoeth Naturiol Cymru (AYG031)	Tabl 3.2	<p>Tabl 3.2</p> <p>Amcan 4, 7 a 10. Awgrymwn nad yw'r amcanion hyn yn berthnasol nac yn ymatebol i'r cynllun dan sylw. Dylai amcanion AAS fod yn berthnasol i'r cynllun dan sylw a gallu ymateb i'r polisiau a'r argymhellion sy'n cael eu cynnig. Awgrymwn y dylai'r amcanion a ddewisir ganolbwytio ar y materion sy'n berthnasol ac yn ymatebol i gyd-destun Ynni Gwynt Ar y Tir.</p> <p>Amcan 2 – Nid yw rhai o'r is-amcanion yn uniongyrchol berthnasol i'r canllaw dan sylw h.y. yn bodloni anghenion poblogaeth sy'n heneiddio.</p> <p>Amcan 6 – Nid yw'n glir sut mae'r canllaw cynllunio yn ymwneud â darparu mynediad i gyfleoedd hyfforddiant, addysg a datblygu sgiliau i bob sector o'r gymuned.</p>	<p>Cydnabyddir nad yw rhai o'r amcanion yn uniongyrchol berthnasol i'r CCA. Nodir hyn yn y gwerthusiad ble bo'n berthnasol.</p> <p>Mae'r amcanion yn y Fframwaith AC wedi deillio o ddadansoddiad gwaelodlin cadarn o'r sefyllfa bresennol yng Ngwynedd. Ystyrir bod cael cysondeb yn y fethodoleg asesu o ran y dogfennau perthnasol yn bwysig h.y. mae'r CDLI ar y Cyd sydd ar fin ei gyhoeddi a'r CCA, ble y cynhwysir pob amcan, tra cydnabyddir na fydd rhai yn uniongyrchol berthnasol i'r CCA, yn darparu cyd-destun a chysondeb ag asesiad o ddogfennau eraill. Ar y cyfan, ystyrir bod yr amcanion yn ddigonol er dibenion asesu'r CCA.</p>
Cyfoeth Naturiol Cymru (AYG031)	Adran 3.4	<p>Adran 3.4</p> <p>Gall defnyddio data o astudiaeth flaenorol er mwyn sefydlu gwaelodlin amgylcheddol a materion cynladwyedd allweddol olygu nad yw'r data a ddefnyddir yn gyfredol ac efallai na fydd materion allweddol yn berthnasol bellach. Awgrymir bod adolygiad o'r data a'r materion allweddol yn cael ei gynnal.</p>	<p>Dim newid. Ystyrir bod y data a ddefnyddiwyd fel rhan o'r broses sgopio yn gyfredol a pherthnasol. Gweler hefyd yr ymateb i'r sylw sy'n ymwneud â thabl 3.2 uchod.</p>
Cyfoeth Naturiol Cymru (AYG031)	Adran 3.5	<p>Adran 3.5</p> <p>Awgrymwn nad yw'n briodol efallai i ddefnyddio adroddiad sgopio AAS generig ar gyfer un cynllun i gynnal y broses AAS ar gyfer y CCA hwn. Mae'r broses AAS yn gofyn am ystyried effaith gweithredu cynllun yng nghyd-destun gwaelodlin amgylcheddol</p>	<p>Dim newid. Gweler yr ymateb i'r sylw sy'n ymwneud â thabl 3.2 uchod.</p>

Sylwebydd	Adran	Sylwadau	Ymateb y Cyngor / Newidiadau
		benodol ardal y cynllun. Rhaid i'r amcanion a'r dangosyddion a ddefnyddir yn y broses asesu fod yn berthnasol ac ymatebol i'r polisiau penodol dan sylw.	
Cyfoeth Naturiol Cymru (AYG031)	Adran 7.12.2	<p>Adran 7.12.2</p> <p>Cyfeirir at Asiantaeth yr Amgylchedd. Dylid newid hwn i ddarllen: Cyfoeth Naturiol Cymru.</p>	<p>Cytuno.</p> <p><i>Dogfen AAS:</i></p> <p>7.12.2 Bydd angen asesiad o'r risgiau i'r ansawdd dŵr ar gyfer pob datblygiad ynni gwynt ar raddfa ganolig a mawr ac ymgynghorir â Asiantaeth yr Amgylchedd Cyfoeth Naturiol Cymru pan fo'n briodol.</p>
Cyfoeth Naturiol Cymru (AYG031)	Adran 12.1	<p>Adran 12.1</p> <p>Dylid dileu'r cyfeiriadau cyswllt ar gyfer Cyngor Cefn Gwlad Cymru ac Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru a'u newid gyda:</p> <p>Cyfoeth Naturiol Cymru, Llwyn Brain, Ffordd Penlan, Parc Menai, Bangor, Gwynedd LL57 4DE, planning@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk</p>	<p>Cytuno.</p> <p><i>Dogfen AAS:</i></p> <p>Cyngor Cefn Gwlad Cymru Plas Penrhos Ffordd Penrhos Bangor LL57 2BX www.ccw.gov.uk</p> <p>Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru Ffordd Penlan Parc Menai Bangor LL57 4DE www.environment-agency.gov.uk</p> <p><u>Cyfoeth Naturiol Cymru, Llwyn Brain, Ffordd Penlan, Parc Menai, Bangor, Gwynedd LL57 4DE, planning@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk</u></p>

Sylwebydd	Adran	Sylwadau	Ymateb y Cyngor / Newidiadau
YDCW (AYG026)	Tabl Materion Allweddol (t33)	Dylai'r AC fod yn glir yn unol â'r Polisi micro a dylid parhau i wahardd cynlluniau ynni gwynt ar raddfa fechan o'r AHNE.	Cytuno. <i>Dogfen AAS:</i> Rhoddir gwarchodaeth lawn i'r AHNE ble y bydd cynigion am <u>ddatblygiadau tyrbinau gwynt yn cael eu gwrthod</u> ni chefnogir tyrbinau gwynt canolig a mawr a dim ond os fydd datblygiadau ar raddfa micro neu fechan yn dangos eu bod yn diogelu a gwella harddwch naturiol yr AHNE yn cael eu cefnogi.
YDCW (AYG026)		Dylai eglurhad o'r crynodeb yn y prif destun hefyd grybwyll fod Rheoliadau AEA yn gofyn i bob cynnig am dyrbin gwynt mewn ardal sy'n gwbl neu'n rhannol sensitif, yn cynnwys AHNE, gael ei sgrinio am AEA.	Mae'r Cyngor yn cytuno bod prosiectau a restrir yn Atodlen 2 sydd wedi'u lleoli – neu eu lleoli'n rhannol – mewn ardal sensitif, hefyd angen eu sgrinio, hyd yn oed os ydynt o dan y trothwyon neu ddim yn bodloni'r meini prawf. Cyfeirir at hyn yn Atodiad 4 o'r CCA. Teimla'r Cyngor y byddai darparu manylion o'r fath ym mhrif gorff y Canllaw yn ychwanegu manylion ac yn ailadrodd yn ddiangen.

CANLLAWIAU CYNLLUNIO ATODOL(CCA)

YNNI GWYNT AR Y TIR

(COPI TERFYNOL)

Mehfin 2014

Cyngor Gwynedd

**Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd
Gwasanaeth yr Amgylchedd
Adran Rheoleiddio
Neuadd y Dref
Bangor
Gwynedd
LL57 1DT**

www.gwynedd.gov.uk

CYNNWYS

	<u>Rhan</u>	<u>Tudalen</u>
1]	Cyflwyniad	3
2]	Cefndir	5
3]	Cyd-destun Polisi	7
4]	Nodweddion Gwynedd	12
5]	Ardaloedd o Gyfyngiadau	14
6]	Mathau a Meintiau o Dyrbinau Gwynt	22
7]	Materion Allweddol	27
8]	Lleoliad a Dyluniad	45
9]	Dadgomisiynu ac adfer tir	47
10]	Gofynion gyda Chais	48
11]	Manteision Cymunedol a Chyfraniadau Datblygwyr	49
12]	Manylion Cyswllt	50
13]	Darllen Pellach	51
14]	Rhestr Termiau	54

Atodiadau

Atodiad 1 – Dynodiadau a Parthau Ymgynghori yng Ngwynedd	58
Atodiad 2 – Amodau Cynllunio Posib - Sŵn	62
Atodiad 3 – LANDMAP 2011	66
Atodiad 4 – Rhestr Wirio	69

1.0 Cyflwyniad

- 1.1 Dylai cynllun datblygu gynnwys polisiau a chynigion digonol i ddarparu'r sail ar gyfer penderfynu ceisiadau cynllunio. Mae Canllawiau Cynllunio Atodol (CCA) yn ffordd o nodi canllawiau thematig manylach neu safle-benodol ynglŷn â'r ffordd y bydd polisiau'r cynllun yn cael eu defnyddio mewn amgylchiadau neu ardaloedd penodol.
- 1.1A Dylai ceisiadau am ganiatâd cynllunio gael eu penderfynu yn unol â'r Cynllun Datblygu cymeradwy neu a fabwysiadwyd ar gyfer yr ardal oni bai bod ystyriaethau perthnasol sy'n nodi fel arall. Gallai ystyriaethau perthnasol gynnwys polisiau mewn cynllun datblygu sy'n cael ei baratoi a pholisiau cynllunio Llywodraeth Cymru.
- 1.2 Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd (CDU) (2009) yw'r cynllun datblygu cyfredol ar gyfer ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd. Bydd y CCA hwn felly yn ychwanegu yn bennaf at Bolisi Strategol 9 a Pholisi C26 sydd yn y CDU sy'n darllen:

Polisi Strategol 9 – Ynni

Caniateir cynlluniau i ddarparu ynni o ffynonellau adnewyddadwy na fyddai'n niweidio'r amgylchedd neu fwynderau trigolion cyfagos mewn modd arwyddocaol.

Polisi C26 – Datblygiadau melinau gwynt - Gwrthodir cynigion ar gyfer datblygiadau melinau gwynt ar safleoedd o fewn AHNE Llŷn. Mewn lleoliadau eraill, dim ond cynigion ar gyfer datblygiadau melin wynt ar raddfa fechan neu rai cymunedol neu ddomestig fydd yn cael eu caniatáu cyn belled ag y gellir cydymffurfio â'r meini prawf canlynol i gyd:

- i. na fyddai'r datblygiad yn cael effaith niweidiol sylweddol ar osodiad AHNE Llŷn neu Fôn neu Barc Cenedlaethol Eryri;
- ii. bod unrhyw ddatblygiadau atodol cysylltiedig (e.e. adeiladau/adeiladweithiau, manau parcio ceir, ffensys, ffyrdd ac ati) yn cael eu dylunio a'u gosod, mewn modd sy'n lleddfu eu heffaith weledol lle bo hynny'n bosib;
- iii. na fydd y datblygiad, (naill ai'n unigol neu ynghyd â datblygiadau ynni gwynt eraill), yn cael effaith niweidiol sylweddol ar y dirwedd neu nodweddion cadwraeth natur;
- iv. nad oes unrhyw effaith amgylcheddol annerbyniol bosib neu effaith ar fwynderau'n deillio o'r melinau gwynt, yn cynnwys sŵn, llewyrch golau a chysgodion;
- v. na fydd y datblygiad yn creu ymyrraeth sylweddol electromagnetig â systemau trosglwyddo neu dderbyn presennol na ellir eu lleddfu'n ddigonol;
- vi. bod y mae'r cynllun yn cynnwys darpariaeth ddigonol gyda golwg ar ddadgomisiynu (yn cynnwys symud yr holl ddatblygiadau atodol), adfer y tir ac ôl-ofal pan ddaw'r defnydd i ben;
- vii. na fydd y datblygiad yn achosi niwed sylweddol i ardaloedd o

bwysigrwydd archeolegol, yn arbennig o fewn neu gerllaw ardaloedd dynodedig

- 1.3 Cafwyd cyfnod o ymgynghoriad cyhoeddus ar ddogfen ddrafft o'r CCA rhwng 13 Rhagfyr 2012 a 31 Ionawr 2013. Arweiniodd hyn at 80 o ymatebion efo oddeutu 680 o sylwadau unigol.
- 1.4 Yn dilyn dadansoddiad o'r ymatebion yma, gwybodaeth newydd a newid mewn amgylchiadau, argymhellwyd nifer o newidiadau arfaethedig i'r CCA. Oherwydd y nifer o newidiadau a'r diddordeb cyhoeddus, cafwyd hawl dirprwyedig i gynnal cyfnod pellach o ymgynghoriad cyhoeddus ar y newidiadau arfaethedig yma. Cafwyd ymgynghoriad ar y newidiadau arfaethedig yma rhwng 12 Rhagfyr 2013 a 6 Chwefror 2014.
- 1.5 Cafodd y CCA yma ei fabwysiadu yn dilyn cyfarfod o Cabinet Cyngor Gwynedd ar y 10 Mehefin 2014.
- 1.6 O ganlyniad i natur y mater testun hwn, defnyddir nifer o dermau technegol. I gynorthwyo'r darllenydd mae Rhestr Dermau yn cael ei chynnwys yn adran 14 y CCA.
- 1.8 Felly, nod y CCA yw:
- cynorthwyo a rhoi arweiniad i ymgeiswyr ac asiantau ynghylch y wybodaeth sydd ei hangen yn ystod y camau cyn gwneud cais, wrth sgrinio, sgopio a gwneud cais cynllunio.
 - cynorthwyo swyddogion achos a'r pwyllgor cynllunio i wneud penderfyniadau deallus ynghylch ceisiadau am felinau gwynt. Bydd hyn yn fodd o hyrwyddo cysondeb wrth ymdrin â cheisiadau cynllunio.
 - helpu i sicrhau bod y buddion ehangach sy'n deillio o gynhyrchu ynni adnewyddadwy yn cael eu cydbwyso yn erbyn materion lleol megis effeithiau ar y dirwedd, bioamrywiaeth, yr economi, y gymdeithas a mwynderau cymunedau lleol.
 - helpu aelodau eraill y cyhoedd a budd-ddeiliad eraill sydd â diddordeb yn natblygiad eu hardal i ddeall goblygiadau'r bwriadau.

2.0 Cefndir

- 2.1 Derbynnir yn eang fod llosgi tanwyddau ffosil, sy'n cynhyrchu gollyngiadau nwyon tŷ gwydr, yn un o'r prif bethau sy'n cyfrannu at y newid yn ein hinsawdd.
- 2.2 Felly mae gan ynni gwynt rôl bwysig i'w chwarae mewn cyfrannu at leihau neu addasu i effeithiau andwyol y newid yn ein hinsawdd. Gall hefyd gynnig manteision cymdeithasol ac economaidd drwy greu swyddi yn y diwydiannau gweithgynhyrchu, adeiladu a chynnal a chadw.
- 2.2A Mae effeithiau newid hinsawdd wedi cael ardrawiad pwysig ar bolisïau cenedlaethol a rhyngwladol tuag at gyflenwi ynni. Mae Llywodraeth y DU wedi ymrwmo i gyflawni lleihad arwyddocaol mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr a chynyddu cyfran yr ynni a gawn o ffynonellau adnewyddadwy. Mae'r ymrwymiad hwn, ynghyd â chefnogaeth Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU i dechnolegau adnewyddadwy wedi arwain at gynnydd yn niferoedd y ceisiadau am ddatblygiadau melinau gwynt ar draws y wlad.
- 2.3 Nid oes Ardal Chwilio Strategol am fferm wynt yn ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd. Mae'r Awdurdod Cynllunio Lleol yn delio â cheisiadau yn bennaf ar gyfer tyrbinau unigol neu grŵp bychan ohonynt ar draws yr ardal.
- 2.4 Yn y cyfnod Mehefin 2010 i Fehefin 2012 bu'r awdurdod yn delio â:

Math o gais	Nifer y Ceisiadau a Gofrestrwyd
Ceisiadau Sgrinio	26
Ceisiadau Cwmpasu	0
Ceisiadau Llawn	27 (11 caniatâd amodol, 3 tynnu'n ôl, 4 gwrthod a 9 heb benderfynu eto)

- 2.5 Yn ychwanegol at y polisïau gyfeiriwyd atynt yn adran 1.0 uchod, rhaid rhoi sylw i bolisïau manwl eraill o fewn y CDU. Mae'r rhain yn cynnwys polisïau manwl ynglŷn â gwarchod yr AHNE a'i osodiad, gwarchod gosodiad Parc Cenedlaethol Eryri, gwarchod y tirwedd, cadwraeth natur, datblygiad ar yr arfordir, archeoleg, gwarchod tir amaethyddol o ansawdd uchel, y dreftadaeth adeiledig yn ogystal â pholisi cyffredinol sy'n cyfeirio at effeithio ar fwynderau preswyl. Mae polisïau a chanllawiau cynllunio cenedlaethol ynghylch y pynciau hyn hefyd yn ystyriaethau cynllunio perthnasol arwyddocaol.
- 2.6 Mae nifer y dynodiadau amgylcheddol yn yr ardal yn adlewyrchu ei harddwch naturiol, sy'n brif atyniad yr ardal fel cyrchfan i dwristiaid. Mae'r diwydiant twristiaeth yn sbardun pwysig yn economi lleol ardal.
- 2.7 Wrth ymdrin â cheisiadau tyrbinau gwynt mae angen cael cydbwysedd rhwng cyfraniad y dechnoleg hon tuag at dargedau cenedlaethol ar gyfer ynni adnewyddadwy ac unrhyw effaith andwyol y gallai'r cais ei gael ar y ffactorau a restrir ym mharagraff 2.5 a 2.6 uchod.

3.0 Cyd-destun Polisi

- 3.1 Mae Polisi Cynllunio Cymru (PCC) yn nodi polisiâu cynllunio defnydd tir Llywodraeth Cymru. Mae'n cael ei ategu gan gyfres o Nodiadau Cyngor Technegol.
- 3.2 Mae Adran 12.8 o Bolisi Cynllunio Cymru a TAN 8 yn darparu polisi penodol ac arweiniad mewn perthynas â chynhyrchu ynni Adnewyddadwy a Carbon Isel.
- 3.3 Mae'r broses caniatâd i brosiectau ynni adnewyddadwy yng Nghymru yn dibynnu ar faint a lleoliad y datblygiad adnewyddadwy arfaethedig. Bydd cynlluniau ynni gwynt ar y tir hyd at 50MW yn cael eu trin gan yr Awdurdod Lleol a Gweinidogion Cymru. Bydd cynlluniau uwchlaw 50MW yn cael eu trin gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ynni a Newid yn yr Hinsawdd / Comisiwn Cynllunio Seilwaith / yr Ysgrifennydd Gwladol priodol.

Polisi Cynllunio Cymru (Argraffiad 5 – Tachwedd 2012)

- 3.4 Mae paragraff 12.8.1 Polisi Cynllunio Cymru yn nodi bod y DU yn destun i ofynion Cyfarwydddeb Ynni Adnewyddadwy yr UE ac mae'r rhain yn cynnwys targed y DU o 15% o ynni o ffynonellau adnewyddadwy erbyn 2020. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i chwarae ei rhan drwy ddarparu rhaglen ynni sy'n cyfrannu at leihau allyriadau carbon fel rhan o'u dull o ymdrin â newid yn yr hinsawdd.
- 3.5 Mae Datganiad Polisi Ynni Llywodraeth Cymru (2010) yn nodi'r potensial ynni adnewyddadwy cynaliadwy ar gyfer amrywiaeth o dechnolegau gwahanol. Mewn perthynas â gwynt ar y tir, y nod yw:

Cael 4.5 kWh / d / p o gapasiti cynhyrchu gwynt ar y tir wedi'i osod erbyn 2015/17.

(kWh / d / p - Cilowat awr y dydd fesul person yn seiliedig ar boblogaeth o 3 miliwn).

I wneud hyn bydd Llywodraeth Cymru yn gwneud y defnydd gorau o ardaloedd chwilio strategol presennol a nodir yn TAN 8 a thrwy hyrwyddo defnydd pellach o safleoedd tir llwyd neu leol ar gyfer prosiectau ar raddfa lai sy'n briodol i'w lleoliadau.

- 3.6 Mae Atodiad 1 yn Natganiad Polisi Ynni Llywodraeth Cymru (2010) yn rhoi'r capasiti cynhyrchu trydan ar bob cynnig ynni adnewyddol \geq hafal neu fwy na 10 MW arfaethedig (ynghyd â ffigwr ar gyfer gwynt ar y tir o dan 10 MW). Yn 2010 roedd y capasiti gwynt ar y tir presennol yn sefyll ar 0.73 kWh/d/p.
- 3.7 Yn Ynni Cymru: Pontio Carbon Isel (2012) mae Llywodraeth Cymru yn nodi ei Rhaglen ar gyfer Llywodraeth sy'n ceisio "*creu economi gynaliadwy, carbon isel i Gymru*". Mae'n canolbwyntio ar gyfleoedd gwaith yn y sector hwn. Mae'n nodi'r heriau a'r cyfleoedd sy'n gysylltiedig â dadgomisiynu niwclear ac adeiladu o'r newydd, datblygu gwynt ar y môr, datblygu biomas, gweithgaredd effeithlonrwydd ynni a gwelliannau seilwaith sy'n gysylltiedig â'r datblygiad ynni.

3.8 Isod ceir dyfyniadau o Bolisi Cynllunio Cymru sy'n cefnogi prosiectau ynni adnewyddadwy, gan gynnwys datblygu gwynt ar y tir:

Rhan o PCC	Crynodeb o'r Mater a Nodwyd
Paragraff 12.8.9	Yn nodi y dylai Awdurdodau Cynllunio Lleol (ACLI) hwyluso datblygu pob math o ynni adnewyddadwy a charbon isel i symud tuag at economi carbon isel. Y ffactorau perthnasol ar gyfer tyrbinau gwynt ar y tir y dylid eu hystyried yw: <ul style="list-style-type: none"> • y cyfraniad y gall yr ardal ei wneud; • sicrhau bod penderfyniadau rheoli datblygu yn gyson â rhwymedigaethau newid yn yr hinsawdd gan gynnwys cyfraniadau at dargedau ynni adnewyddadwy a dyheadau; a • cydnabod y cyfleoedd amgylcheddol, economaidd a chymdeithasol maent yn ei wneud i gynllunio ar gyfer cynaliadwyedd.
Paragraff 12.8.12	Mae ynni gwynt graddfa strategol yn parhau i gynnig y potensial mwyaf ac mae'n rhan allweddol o fodloni gweledigaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer cynhyrchu trydan adnewyddadwy yn y dyfodol.
Paragraff 12.8.19	Cymorth penodol ar gyfer prosiectau ynni adnewyddadwy a yrrir gan y gymuned.
Paragraff 12.9.7	Dynodi potensial safleoedd tir llwyd trefol / diwydiannol.
Paragraff 12.9.9	Mae datblygiadau ar raddfa o rhwng 50kW a 5MW yn cael eu nodi fel Is Awdurdod Lleol. Mae prosiectau o fewn y trothwy hwn yn berthnasol i bob rhan o Gymru a dylai cynlluniau datblygu annog datblygiad o'r fath a nodi'n glir y meini prawf lleol yn erbyn y rhai y byddid ynn gwerthuso ceisiadau o'r fath.

3.9 Mae rhannau eraill o Bolisi Cynllunio Cymru yn tynnu sylw at faterion y mae angen eu hystyried wrth ymdrin â cheisiadau o'r fath:

Rhan o PCC	Crynodeb o'r Mater a Nodwyd
Paragraff 12.8.13	Yn datgan mai'r lleoliadau mwyaf priodol a ddynodir ar gyfer datblygu ffermydd gwynt ar raddfa fawr yw Ardaloedd Chwilio Strategol (SSA). Disgwylir i ddatblygiadau yn y lleoliadau hyn gyfrannu'n sylweddol at ddyheadau ynni gwynt ar y tir LIC.
Paragraff 12.8.12	Yn amlygu bod: <ul style="list-style-type: none"> • ardaloedd dynodedig, rhywogaethau a

Rhan o PCC	Crynodeb o'r Mater a Nodwyd
	<p>chynefinoedd ac amgylchedd hanesyddol yn cael eu diogelu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mesurau lliniaru yn ofynnol ar gyfer effeithiau andwyol posibl ar gymunedau lleol, tra'n sicrhau bod yr effaith bosibl ar hyfywedd economaidd yn cael ystyriaeth lawn; a • dylid optimeiddio ynni adnewyddadwy a charbon isel mewn datblygiadau newydd.
Paragraff 12.8.12	Mae Llywodraeth Cymru yn derbyn bod y cyflwyno strwythurau newydd, sy'n aml yn fawr iawn ar gyfer gwynt ar y tir angen eu hystyried yn ofalus er mwyn osgoi, a lle bo'n bosibl lleihau, eu heffaith.
Paragraff 12.8.14	Fel arfer ni fydd datblygiad ffermydd gwynt mawr neu gynlluniau ynni adnewyddadwy a charbon isel eraill ar raddfa fawr yn briodol mewn ardaloedd a safleoedd sydd yn ddynodedig yn rhyngwladol neu genedlaethol.

TAN 8 - Cynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddadwy (2005)

- 3.10 Mae'r TAN yn gosod allan y prif agweddau cynllunio defnydd tir technolegau ynni adnewyddadwy yng Nghymru. Mae'r adran hon yn canolbwyntio ar y materion perthnasol ar gyfer ynni gwynt ar y tir.
- 3.11 Isod ceir dyfyniadau o TAN 8 sy'n cefnogi prosiectau ynni adnewyddadwy, gan gynnwys datblygu gwynt ar y tir:

Rhan o TAN 8	Crynodeb o'r Mater a Nodwyd
Paragraff 2.2	Nodi mai gan ynni gwynt ar y tir y mae'r potensial mwyaf ar gyfer cynnydd mewn cynhyrchu trydan o ynni adnewyddadwy yn y tymor byr i ganolig.
Paragraff 2.11	Y potensial safleoedd tir llwyd trefol / diwydiannol hyd yn hyn heb ei ddefnyddio i raddau helaeth, dylid annog safleoedd o hyd at 25MW ar safleoedd o'r fath.
Paragraff 2.12	Rhoi anogaeth i gynlluniau ffermydd gwynt cymunedol llai (yn gyffredinol yn llai na 5MW).
Paragraff 2.14	Bydd cyfleoedd i ailbweru ac / neu ymestyn ffermydd gwynt sy'n bodoli eisoes ac sydd o bosibl tu allan i Ardal Chwilio Strategol, a dylai'r rhain gael eu hannog ar yr amod bod yr effeithiau amgylcheddol a thirwedd yn dderbyniol.
Paragraff 6.2	Mae'n annog datblygwyr ac awdurdodau cynllunio lleol i gael trafodaethau â chymunedau lleol cyn gynted a phosib wrth ffurfio cynigion.

- 3.12 Mae rhannau eraill o'r TAN 8 yn amlygu materion sydd angen eu hystyried wrth ymdrin â cheisiadau o'r fath:

Rhan o TAN 8	Crynodeb o'r Mater a Nodwyd
Paragraff 2.4	Mae'r TAN yn nodi 7 ardal chwilio strategol (SSA) sy'n gallu darparu ar gyfer cynlluniau ynni gwynt ar y tir ar raddfa fawr. Nid yw'r un o'r ardaloedd hyn wedi eu lleoli yng Ngwynedd.
Paragraff 2.7	Byddai rhannau helaeth o Gymru yn cael eu heithrio rhag cael eu hystyried fel Ardaloedd Chwilio Strategol yn enwedig ceisiadau gwynt mawr penodol mewn Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol gan y byddai hyn yn groes i bolisi cynllunio hir-sefydledig, ac felly ddim yn cael ei ystyried yn yr ardaloedd hyn. Yn yr un modd mae'r lefelau uchaf o ran dynodiadau cadwraeth natur a threftadaeth hefyd wedi cael eu heithrio
Paragraff 2.13	Dylai'r rhan fwyaf o ardaloedd y tu allan i Ardaloedd Chwilio Strategol fod yn rhydd o gynlluniau ynni gwynt mawr. Efallai y bydd awdurdodau cynllunio lleol yn dymuno ystyried effaith gronnu cynlluniau bach mewn ardaloedd y tu allan i'r Ardaloedd Chwilio Strategol a sefydlu meini prawf sy'n addas ar gyfer pellteroedd gwahanu oddi wrth ei gilydd. Mae angen cael cydbwysedd rhwng dymunoldeb ynni adnewyddadwy a diogelu'r dirwedd. Er na ddylai arwain at gydbwysedd cyfyngiad difrifol ar ddatblygu capasiti ynni gwynt, mae achos dros osgoi sefyllfa lle mae tyrbinau gwynt yn cael eu lledaenu ar draws y cyfan o sir. Gall datblygiadau y tu allan i Ardal Chwilio Strategol dros 5MW a safleoedd tir llwyd trefol / diwydiannol gael eu gwrthod.
Paragraff 2.15	Annog datblygwyr i gymryd rhan weithredol wrth ymgysylltu â'r gymuned leol ar geisiadau ynni adnewyddadwy.

TAN 6 - Cynllunio ar gyfer Cymunedau Gwledig Cynaliadwy (2010)

- 3.13 Mae'r TAN yn darparu canllawiau ymarferol ar rôl y system gynllunio wrth gefnogi cyflenwi cymunedau gwledig cynaliadwy. Mae'r adran hon yn canolbwyntio ar y materion perthnasol ar gyfer ynni gwynt ar y tir.
- 3.14 Isod ceir dyfyniadau o TAN 6 sy'n cefnogi prosiectau ynni adnewyddadwy, gan gynnwys datblygu gwynt ar y tir:

Paragraff 2.1.1	Rhaid i'r system gynllunio ymateb i'r heriau
-----------------	--

	sy'n codi yn sgil newid yn yr hinsawdd, er enghraifft drwy gynnwys yr angen i gynhyrchu ynni adnewyddadwy..... Dylai awdurdodau cynllunio geisio cryfhau cymunedau gwledig, drwy helpu i sicrhau bod modd i'w trigolion presennol weithio a defnyddio gwasanaethau yn lleol, gan ddefnyddio dulliau teithio carbon isel a chael cyfran uwch o'u hynni o ffynonellau adnewyddadwy lleol.
Paragraff 3.7.2	Mae'n bosibl lleoli nifer o weithgareddau economaidd yn gynaliadwy ar ffermydd. Mae gweithrediadau bach ar y fferm, megis prosesu bwyd a choed a phecynnu bwyd, ynghyd â gwasanaethau (e.e. swyddfeydd, gweithdai, llogi a chynnal a chadw offer), gwasanaethau chwaraeon a hamdden, cynhyrchu cynydau heblaw am fwyd a chynhyrchu ynni adnewyddadwy i gyd yn debygol o fod yn ddefnyddiau priodol.

3.15 Mae paragraff 12.10.1 Polisi Cynllunio Cymru yn crynhoi'r materion y dylid eu cymryd i ystyriaeth wrth benderfynu ar gais am ddatblygiad ynni adnewyddadwy a charbon isel a seilwaith cysylltiedig. Mae'r materion hyn wedi eu crynhoi isod:

- y cyfraniad y bydd cais yn ei wneud i gyfarfod â thargedau a nodwyd yn genedlaethol, yn y DU ac yn Ewropeaidd;
- manteision amgylcheddol, cymdeithasol ac economaidd ehangach, a chyfleoedd o ddatblygiad ynni adnewyddadwy a charbon isel;
- yr effaith ar y dreftadaeth naturiol, yr Arfordir a'r Amgylchedd Hanesyddol;
- yr angen i leihau'r effeithiau ar gymunedau lleol, i ddiogelu ansawdd bywyd ar gyfer cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol;
- ffyrdd o osgoi, lliniaru neu wneud iawn am yr effeithiau andwyol a nodwyd
- effeithiau newid yn yr hinsawdd ar leoliad, dyluniad, adeiladu a gweithredu datblygiad ynni adnewyddadwy a charbon isel. Wrth wneud hynny ystyried p'un a yw mesurau i addasu i effeithiau newid yn yr hinsawdd yn arwain at effeithiau ychwanegol;
- materion cysylltiad grid lle y cynigir datblygiadau ynni adnewyddadwy (trydan); a
- capasiti, ac effeithiau ar, y rhwydwaith trafniadaeth sy'n ymwneud ag adeiladu a gweithrediad y cais.

Prosiect Gwynedd Werdd a'r Sector Carbon Isel

3.16 Mae Prosiect Gwynedd a'r Sector Carbon Isel yn un o'r prosiectau fydd Cyngor Gwynedd a phartneriaid yn gweithio arno er mwyn ceisio sicrhau bod trigolion yn elwa o economi sy'n manteisio fwy ar adnoddau craidd a chefnogi mentrau economaidd gymunedol a gwledig i sefydlu cynlluniau cynhyrchu ynni adnewyddol a meicro-gynhyrchu. Mae Gwynedd Werdd wedi astudio'r posibilrwydd o gynhyrchu

ygni adnewyddadwy drwy wneud y mwyaf o adnoddau naturiol y sir. Mae Astudiaeth Sgopio Gwynedd Werdd wedi amlygu'r posibilrwydd o allu cynhyrchu dros 110 Megawat erbyn 2020. Gallai hyn greu hyd at 160 o swyddi a rhoi £16m i mewn i'r economi lleol. Ar gyfer ygni gwynt ar y tir mae ganddo'r potensial i gyfrannu hyd at 33MW (29.7%) o'r ygni adnewyddadwy ychwanegol a rennir ond dim ond 12.8% o swyddi cynhyrchu a gosod ar draws y DU a thair swydd gweithredol a chynnal a chadw yn lleol. Ceir mwy o wybodaeth am y prosiect yma yng Nghynllun Busnes Cyngor Gwynedd 2011 – 2014.

Cynllun Rheoli Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Penrhyn Llyn (2010 – 2015)

- 3.17 Mae'r Cynllun Rheoli, sy'n gynllun statudol mabwysiedig, yn cynnwys adroddiad ar gyflwr cyfredol yr AHNE. Mae'n rhoi'r Weledigaeth (hyd at 2030) ynghyd â'r Strategaeth a Gweithredu ar gyfer rheolaeth gynaliadwy yr AHNE i'r dyfodol dros y 5 mlynedd nesaf.
- 3.18 Prif nod strategol y Cynllun Rheoli ar gyfer yr AHNE yw cynnal, gwarchod a gwella cymeriad a harddwch arbennig unigryw tirlun, arfordir a morlun Llyn.
- 3.18A Y prif amcan dros ddynodi Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol yw sicrhau eu cadwraeth a gwella eu prydferthwch naturiol. Dylai polisïau cynlluniau datblygu a phenderfyniadau rheoli datblygiadau sy'n effeithio ar Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol gefnogi cadwraeth y prydferthwch naturiol, er y byddai'n briodol hefyd i ystyried lles economaidd a chymdeithasol yr ardaloedd. Mae gan awdurdodau lleol, cyrff cyhoeddus eraill ac awdurdodau perthnasol eraill ddyletswydd statudol i ystyried dibenion yr AHNE.
- 3.19 Rhoddir cefnogaeth tuag at gynhyrchu ygni adnewyddadwy ar raddfa briodol o fewn yr AHNE ym mholisi PP5 ac yn amcan PA5, fel y dangosir isod:

“PP5: cefnogi mentrau ygni adnewyddol sydd yn addas o ystyried Amgylchedd sensitif yr AHNE a rhywogaethau adar a mamaliaid sydd wedi eu dynodi'n Rhyngwladol.”

“PA5: Cynyddu lefelau o greu ygni adnewyddol fydd yn addas o ran effaith ar dirlun a rhywogaethau adar a mamaliaid sensitif yr AHNE erbyn 2012.”

Cynllun Rheoli Cyrchfan (DMP) ar y gweill (2012-2016)

- 3.20 Mae tua 7.1m o ymwelwyr yn ymweld â Gwynedd pob blwyddyn, gan wario cyfanswm o 21.5m o ddiwrnodau twristiaeth o fewn y Sir. Dangosai ystadegau refeniw fod gan y sector llety gyda gwasanaeth rôl llawer llai yng Ngwynedd nag ar draws Gogledd Cymru. Mae gwariant lletygarwch yn awr mor hanfodol i'r economi yng Ngwynedd, mae'r Sir wedi ymddangos ymysg y deg uchaf o 'fannau poeth' economi ymwelwyr y DU mewn rhestr newydd. Mae economi Gwynedd llawer mwy dibynnol ar y diwydiant twristiaeth na Chymru a Phrydain, gydag 16.3% o holl swyddi'r Sir yn y diwydiant yn 2010 o gymharu â ffigwr cyfatebol o 9.6% ar gyfer Cymru a 9.4% ar gyfer Prydain Fawr.

- 3.21 Yn ôl ymchwil ymwelwyr diweddar, y prif gymhelliad dros ymweld â Gwynedd yw'r golygfeydd, y traethau, y mynyddoedd a Pharc Cenedlaethol Eryri.

4.0 Nodweddion ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd

- 4.1 Mae'r boblogaeth wedi ei dosbarthu ar wasgar rhwng nifer fechan o brif drefi a'i chymunedau gwledig. Mae bron i 45% o boblogaeth y Sir yn wasgaredig, naill ai mewn cefn gwlad agored neu mewn pentrefi sydd â chlystyrau poblogaeth o lai na 1,250. Y patrwm cyffredinol yng Ngwynedd (y Sir) yw cyfartaledd o 46 person i bob milltir sgwâr, o'i gymharu â chyfartaledd Cymru o 141. Ceir rai o'r tirluniau mwyaf godidog a welir hyd a lled y Deyrnas Unedig. Mae'n amgylchedd unigryw ac fe amrywia'n sylweddol trwy gydol yr ardal – o arfordir dramatig Penrhyn Llyn i ucheldir agored a chymoedd rhewlifol Eryri.
- 4.2 Fe adlewyrchir ansawdd y tirlun unigryw a gwerthfawr hwn yn nifer y dynodiadau tirwedd a fo'n berthnasol i'r ardal. Mae'r rhain yn cynnwys nifer o Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig, Ardaloedd Cadwraeth Arbennig, Gwarchodfeydd Natur Genedlaethol, Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol Llyn, Tirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig ac Eithriadol. Yn ogystal a hynny lleolir 67.5% o arwynebedd tir Gwynedd (y sir) du mewn i Barc Cenedlaethol Eryri. Mae'r Parc Cenedlaethol wedi cael ei ganoli yn bennaf ar hyd yr arfordor rhwng Abermaw ac Harlech.
- 4.3 Mae arfordir hardd Pen Llyn, gyda'i greigiau medal a'i draethau tywod a'i lonydd culion a'i gloddiau pridd cynhenid yn unigryw o ran cymeriad. Mewn cyferbyniad llwyr, mae ucheldiroedd amlwg Eryri, sydd y nein harwain i lawr at ddyffrynnoedd gwyrddion a gweddillion coedlannau hynafol yr un mor werthfawr. Mae traddodiad cryf o dwristiaeth a hamdden yng Ngwynedd a fo yn ei dro'n gwneud cyfraniad sylweddol i'r economi trwy eneradu incwm a gwaith ar hyd a lled y sir gyfan.
- 4.4 Dynodwyd rhan fawr o Benrhyn Llyn fel Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol yn 1956. Prif ddiben y dynodiad AHNE yw gwarchod a gwella harddwch naturiol yr ardal, sy'n cynnwys diogelu fflora, ffawna a nodweddion daeregol yn ogystal a thirwedd. Mae'r tirwedd hefyd wedi cael ei ffurfio gan ddyn, ac mae'n holl bwysig bod olion archaeolegol, a hanesyddol a nodweddion penserniol yn cael eu diogelu hefyd. Mae'r AHNE yn ymestyn yn bennaf ar hyd yr arfordir ac yn cyrraedd i'r tir i gynnwys copaon folcanig Garn Fadrun a'r Eifl. 15,500 hectar ydy cyfanswm arwynebedd tir yr AHNE. Rhai o brif nodweddion yr AHNE Penrhyn Llyn yw:
- Tirlun, Arfordir a Mor
 - Amgylchedd glan a thangnefedd
 - Cyfoeth o fywyd gwyllt
 - Amgylchedd hanesyddol
 - Iaith a'r diwylliant Cymreig
 - Cymunedau clos
 - Sgiliau ac economi a'i gwreiddiau yn lleol
 - Cyfle i grwydro a mwynhau
- 4.5 Mae 88.3 cilomedr o'r arfordir ym Mhenrhyn Llyn wedi cael ei adnabod fel Arfordir Treftadaeth, sy'n ddynodiad anstatudol cenedlaethol. Mae Llwr Arfordirol Cymru Gyfan yn teithio trwy ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd

- 4.6 Fel y nodwyd yn barod mae yna 7.1m o ymwlewyd yn ymweld â Gwynedd pob blwyddyn. Mae'r mathau mwyaf poblogaidd o hamdden yn cynnwys hwylio, pysgota, beicio, cerdded, syrffio gwynt a sgïo jet.

5.0 Ardaloedd o Gyfyngiadau

5.1 Mae'r adran hon yn tynnu sylw at y derbynyddion sensitif (ardaloedd neu rywogaethau a warchodir gan gynnwys bodau dynol) sydd angen eu hystyried gydag unrhyw gais. Nid yw ffin ardal ddynodedig yn awgrymu y dylai fod ffin glir rhwng gwerthoedd cadwraeth o fewn, a diystyru'r fath werthoedd tu allan. Felly, mae angen ystyried ei leoliad hefyd neu yn achos y buddiannau bioamrywiaeth yr effaith bosibl o ddatblygiadau y tu allan i'r safle e.e. llwybrau hedfan, newidiadau i hydroleg safleoedd gwlyptir ayb.

5.1.1 Mae'r adran wedyn yn defnyddio'r Canllawiau Arfer Gorau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru i fapio pob un o'r cyfyngiadau hyn er mwyn cynhyrchu asesiad strategol, lefel uchel o'r potensial ynni gwynt sydd ar gael ar gyfer ardal.

5.2 Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE)

5.2.1 Mae Deddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad yn darparu'r sail statudol ar gyfer dynodiad yr AHNE. Mae Deddf CROW 2000 yn rhoi'r un amddiffyniad iddynt â Pharciau Cenedlaethol o ran tirwedd a harddwch golygfaol a rhoi dyletswydd statudol i lunio a chyhoeddi Cynllun Rheoli AHNE. Mae dyletswydd ar unrhyw gorff cyhoeddus, o dan adran 85 o Ddeddf CROW, i roi sylw i bwrpas gwarchod a gwella harddwch naturiol yr AHNE. Dyma'r prif amcan er y bydd hefyd yn briodol rhoi sylw i les economaidd a lles cymdeithasol yr ardal. Mae paragraff 5.3.5 o Bolisi Cynllunio Cymru hefyd yn nodi beth ydy prif amcan AHNE.

5.2.2 Mae'r amddiffyniad ar gyfer AHNE a Pharciau Cenedlaethol yn cael ei amlygu ym mharagraff 8.4 o Atodiad D TAN8 sy'n datgan:

“Mae amcan ymhlyg yn TAN 8 i gynnal cywirdeb ac ansawdd y tirwedd o fewn y Parciau Cenedlaethol / AHNEoedd Cymru h.y. dim newid yng nghymeriad y dirwedd o du ddatblygiadau tyrbinau gwynt.”

5.2.3 Caiff cynnig am dyrbin gwynt du mewn i'r AHNE ei asesu'n erbyn gofynion, Polisi cynllunio cenedlaethol, Polisi B8 a Pholisi C26 Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd.

5.2.4 Tu allan i AHNE Llyn ac Ynys Mon ni ddylai unrhyw gais tyrbinau o fewn ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd achosi niwed sylweddol i leoliad AHNE. Mae'r drefn yma'n cyd-fynd gyda pholisi cynllunio cenedlaethol (gweler paragraff 5.3.7 o Polisi Cynllunio Cymru). Bydd angen cynnal LVIA i ddangos unrhyw effaith bosibl y cynllun er mwyn sicrhau nad oes unrhyw niwed sylweddol yn digwydd o ganlyniad i'r cais. Caiff yr wybodaeth ei ddefnyddio i asesu effaith y cynnig ar bolisi cynllunio cenedlaethol, Polisi B8 a Pholisi C26 Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd.

5.2.5 Mae Cyngor Gwynedd mewn partneriaeth wedi cynhyrchu Cynllun Rheoli AHNE statudol a mabwysiedig sy'n cynnwys gwybodaeth ddefnyddiol am y dynodiad. Mae copi o gynllun rheoli'r AHNE ar gael ar wefan y Cyngor yn: http://www.ahne-llyn-aonb.org/management_plan_2010_-_2015-58.aspx

5.3 Parc Cenedlaethol Eryri

5.3.1 Mae'r Parc Cenedlaethol yn ardal o dirweddau sydd o bwysigrwydd rhyngwladol, ac yn cael eu diogelu gan statud sy'n cydnabod ei bwysigrwydd i'r genedl. Mae yna ddau bwrpas statudol i'r Parc, sef (i) gwarchod a gwella hardwch naturiol, bywyd gwyllt a threftadaeth ddiwylliannol yr ardal, a (ii) hyrwyddo cyfleodd i'r cyhoedd ddeall a mwynhau nodweddion arbennig yr ardal.

5.3.2 Mae'r ddyletswydd i roi sylw i ddibenion Parciau Cenedlaethol yr un mor gymwys i'r gweithgareddau sy'n effeithio ar yr ardaloedd hyn, p'un a yw'r gweithgareddau hynny y tu mewn neu'r tu allan iddo. Yn unol a pholisi cynllunio cenedlaethol (paragraff 5.3.7) a Pholisi B14 y CDU ni fydd tyrbinau gwynt sy'n niweidio nodweddion a chymeriad arbennig y Parc Cenedlaethol yn cael eu caniatáu.

5.4 Tirweddau Hanesyddol, Parciau a Gerddi Hanesyddol o Ddiddordeb Arbennig yng Nghymru

5.4.1 Gellir cael gwybodaeth am ffiniau'r dynodiadau anstatudol yma yng Nghofrestr Tirluniau, Parciau a Gerddi o Bwysigrwydd Hanesyddol Arbennig Cymru, Rhan 1: Cofrestr Parciau a Gerddi o Bwysigrwydd Hanesyddol Arbennig – Conwy, Gwynedd ac Ynys Môn; a Rhan 2.1: Cofrestr Tirluniau o Bwysigrwydd Hanesyddol Arbennig lawn, ar gyfer disgrifiadau o lefydd yng Ngwynedd; a Rhan 2.2 o Gofrestr Tirluniau o Bwysigrwydd Hanesyddol Arbennig yng Nghymru. Cadw sydd wedi cyhoeddi'r Gofrestr.

5.4.2 Gellir cael hyd i wybodaeth am ffiniau'r dynodiadau anstatudol hyn yng nghofrestr Cadw, 'Cofrestr Tirweddau, Parciau a Gerddi o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru - Conwy, Gwynedd ac Ynys Môn, a Rhan 1: Cofrestr Tirweddau, Parciau a Gerddi o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig – Conwy, Gwynedd ac Ynys Môn; a Rhan 2.1: Cofrestr o Dirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig.

5.4.3 Yn unol â Pholisi B12 yn y CDU , fe fydd ceisiadau sy'n achosi niwed sylweddol i gymeriad, edrychiad neu osodiad tirluniau hanesyddol neu'r parciau a gerddi hanesyddol yn cael eu gwrthod.

5.5 Dynodiadau Ecolegol Rhyngwladol

5.5.1 Mae paragraff 5.3.9 PCC yn nodi y bydd y Llywodraeth yn sicrhau yr amddiffynnir safleoedd cadwraeth natur statudol dynodedig rhyngwladol rhag difrod a dirywiad, gyda'u nodweddion pwysig yn cael eu gwarchod gan reolaeth briodol. Ceir canllawiau manwl mewn perthynas â cheisiadau datblygu a allai effeithio ar safle dynodedig rhyngwladol yn Atodiad 3 o TAN 5. Dylid cyfeirio at hyn gydag unrhyw gaisa allai effeithio ar safle o'r fath.

Dynodiad	Disgrifiad
Safleoedd Ramsar	Ardaloedd gwlyptir o bwysigrwydd rhyngwladol
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (SAC)	Ardaloedd sy'n cyfrannu at gynnal neu adfer statws

	cadwraeth ffafriol y cynefinoedd neu rywogaethau a restrir yn Atodiadau I a II y Gyfarwyddeb Cynefinoedd.
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (SPA)	Ardaloedd dynodedig sy'n helpu gwarchod cynefinoedd i rywogaethau prin a bregus a rhywogaethau o adar mudol.

5.5.2 Yn unol â Pholisi B15 y CDU, ni ddylai ceisiadau achosi niwed sylweddol i gymeriad cyflawn safleoedd rhyngwladol pwysig, p'un a ydynt wedi'u lleoli oddi mewn neu tu allan i'r dynodiad a dylid gwneud iawn am golledion pan nad oes modd osgoi difrod. Os nad all prosiect sicrhau effaith andwyol ar safle Ewropeaidd neu os nad oes yna ddigon o wybodaeth ar gael i wneud yr asesiad, yna ni fydd yn derbyn caniatâd.

5.5.3 Bydd angen Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd lle mae tebygolrwydd neu risg y bydd cynnig, (naill ai ar ei ben ei hun neu mewn cyfuniad â chynlluniau neu brosiectau eraill) yn cael effaith sylweddol ar safle Ewropeaidd fel y nodir hynny ym mharagraff 5.5.1. Rhaid i ddatblygwyr roi digon o wybodaeth am y datblygiad arfaethedig fel y gellir dod i farn wybodus o ran ei effeithiau tebygol. Bydd y rhai sy'n methu â gwneud y ddau beth uchod yn cael eu gwrthod o dan reoliad 61 Rheoliadau Cynefinoedd a Rhywogaethau 2010. Os methir â darparu'r wybodaeth hon, yna gwrthodir y cais cynllunio.

5.6 Dynodiadau Ecolegol Cenedlaethol

5.6.1 Yn achos SoDdGA, sydd o bwysigrwydd cenedlaethol, mae'r Ddeddf Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000, yn gosod dyletswydd ar bob corff cyhoeddus (gan gynnwys awdurdodau cynllunio lleol) i gymryd camau rhesymol, sy'n gyson ag ymarfer priodol o'u swyddogaethau, i hybu cadwraeth a gwella'r nodweddion oherwydd y rheiny y mae'r SoDdGA o ddiddordeb arbennig. Gall SoDdGA gael eu difrodi gan ddatblygiadau o fewn neu gerllaw eu ffiniau, ac mewn rhai achosion, gan ddatblygiad sydd gryn bellter i ffwrdd. Mae paragraff 5.5.8 PCC yn nodi bod rhagdybiaeth yn erbyn datblygiad sy'n debygol o niweidio SoDdGA.

Dynodiad	Disgrifiad
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SSSI/ SoDdGA)	Mae SoDdGA yn ardaloedd o dir a ddynodwyd fel rhai o ddiddordeb cadwraeth natur cenedlaethol.
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (NNR)	Mae ardaloedd o bwysigrwydd cadwraeth natur cenedlaethol yn cael eu dynodi'n Warchodfeydd Natur Cenedlaethol.

5.6.2 Yn unol â Pholisi B16 yn y CDU, ni ddylai ceisiadau gael effaith andwyol ar amcanion cadwraeth safleoedd a ddynodwyd fel rhai o bwysigrwydd bywyd gwylt cenedlaethol, p'un a ydynt wedi'u lleoli oddi mewn neu'n effeithio ar y dynodiad.

5.7 Dynodiadau Ecolegol Lleol

Dynodiad	Disgrifiad
Gwarchodfeydd Natur Lleol (LNR)	Dynodedig ar gyfer ddiddordeb lleol gan y Cyngor.
Safleoedd Bywyd Gwyllt Ymgeisiol (CWS)/ Safleoedd Bywyd Gwyllt (WS)	Safleoedd anstatudol y tybir eu bod o werth arbennig ecolegol.

5.7.1 Lle bo cais yn debygol o wneud niwed sylweddol i Warchodfa Natur Leol neu CWS/WS, dylai ond cael ei ganiatáu os gellir dangos bod rhesymau dros y cais sy'n gorbwyso'r angen i ddiogelu gwerth cadwraeth natur y safle ac y gellir lliniaru a digolledu'r effeithiau. Polisi B17 yn y CDU yw'r polisi cynllunio lleol perthnasol.

5.8 Arolygon ar gyfer Safleoedd Ecolegol Dynodedig

5.8.1 O ran safleoedd ecolegol dynodedig, mae arolygon ecolegol fwyaf tebygol o fod yn ofynnol ar gyfer ceisiadau a leolir yn agos at safleoedd o'r fath.

5.9 Dynodiadau Treftadaeth

5.9.1 Ni ddylai ceisiadau achosi niwed sylweddol i gymeriad ac ymddangosiad Ardaloedd Cadwraeth, Adeiladau Rhestredig, Henebion Cofrestredig, Tirluniau Hanesyddol Cofrestredig, Safleoedd Treftadaeth y Byd, Arfordiroedd Treftadaeth neu barciau a gerddi hanesyddol a thirluniau hanesyddol na'u gosodiad. Mae'r Cofnod Amgylcheddol Hanesyddol Rhanbarthol (HER) yn cynnwys gwybodaeth archeolegol a chynhwysir ynddo'r rhan fwyaf o safleoedd archeolegol y Sir. Bydd angen cynnal asesiad addas i ddangos yn glir na fydd unrhyw niwed sylweddol yn digwydd o ganlyniad i'r cais. Y polisi cynllunio lleol perthnasol yw Polisi B7 yn y CDU.

5.9.2 Dylai pob cais barn sgrinio, ceisiadau barn gwmpasu a cheisiadau llawn ar gyfer cynlluniau tyrbin gwynt o fewn un o'r dynodiadau amgylcheddol hyn neu sy'n effeithio ar eu lleoliad, y golygfeydd i/o neu rhyngddynt, gael ei gyfeirio at Swyddog Cadwraeth Adeiladau'r Cyngor a Cadw a Gwasanaeth Cynllunio Archeolegol Gwynedd.

5.10 Diddordebau Hedfan

5.10.1 Gall y symudiad o dyrbin gwynt ymyrryd â radar gan y gallai gael ei ddehongli fel gwrthrych sy'n symud. Gallai hyn beri iddo gael ei gamgymryd am awyren neu leihau'r gallu i olrhain awyrennau gan radar yn yr ardal datblygiad ynni gwynt.

5.10.2 Bydd angen i ddatblygwyr ymgynghori â gweithredwyr radar os yw cais yn dod o fewn parth ymgynghori 15 cilomedr, neu'r parth 30-32 cilomedr ymgynghorol o amgylch y ddau radar traffig awyr sifil a milwrol, yn y drefn honno. Bydd angen ymgynghori â'r Weinyddiaeth Amddiffyn hefyd. Mae canllawiau ar gael i gynorthwyo datblygwyr ar wefan yr Awdurdod Hedfan Sifil (<http://www.caa.co.uk/default.aspx?catid=1959>).

5.10.3 Mae'r Gwasanaethau Traffig Awyr Cenedlaethol (NATS) wedi dweud eu bod yn dymuno i ni ymgynghori ar yr holl geisiadau cynllunio neu geisiadau 'Hysbysiad o Fwriad i Ddatblygu' ar gyfer datblygiadau tyrbîn gwynt waeth beth fo'u maint.

5.11 Gosodiadau Darlledu

5.11.1 Gall tyrbînau gwynt ymyrryd â darllediadau electromagnetig trwy allyrru signal electromagnetig ei hun, gan ymyrryd â signalau electromagnetig.

5.11.2 Dylid ymgynghori'n gynnar gyda'r Swyddfa Gyfathrebu (OFCOM), sy'n dal cofrestr ganolog o'r holl weithredwyr cyfathrebiadau radio sifil yn y DU ac yn gweithredu fel pwynt cyswllt canolog ar gyfer nodi'r ymgylgoreion penodol sy'n berthnasol i safle. Yn ogystal, dylid cael ymgynghoriad cyn gynted â phosib ag Arqiva sy'n gweithredu'r rhwydwaith teledu yn y DU a'r mwyafrif o'r rhwydwaith darlledu radio.

5.12 Derbynyddion Preswyl a Thwristiaeth

5.12.1 Mae Adran 7.0 y CCA yn cyfeirio at nifer o'r Materion Allweddol y mae angen eu gwerthuso o ran effaith bosibl y ceisiadau ar dderbynyddion preswyl a thwristiaeth.

5.12.2 At ddibenion yr ymarfer yn adran 5.13 isod rhoddwyd clustog gwahanol i bob pwynt cyfeiriad preswyl yn y Sir yn ddibynnol ar uchder y tyrbîn.

5.13 Potensial Ynni Gwynt yng Ngwynedd - Asesiad Strategol

5.13.1 Yn unol a Chanllawiau Arfer Gorau Llywodraeth Cymru - Ynni adnewyddadwy - Pecyn Cymorth i Gynllunwyr (2010) Llywodraeth Cymru, cynhaliwyd asesiad strategol lefel uchel o botensial ynni gwynt hygyrch. Mae hyn yn cynnwys defnyddio System Gwybodaeth Ddaearyddol (GIS) i fapio nifer fawr o gyfyngiadau er mwyn adnabod ardaloedd tir a allai o bosib fod yn addas ar gyfer datblygiadau gwynt. Mae'r cyfyngiadau'n cynnwys y pellteroedd rhwng unedau tai a thyrbînau gwynt, sef 10 x uchder y tyrbîn i'r llafn (gweler mwy am hyn yn adran 7.9 o'r CCA).

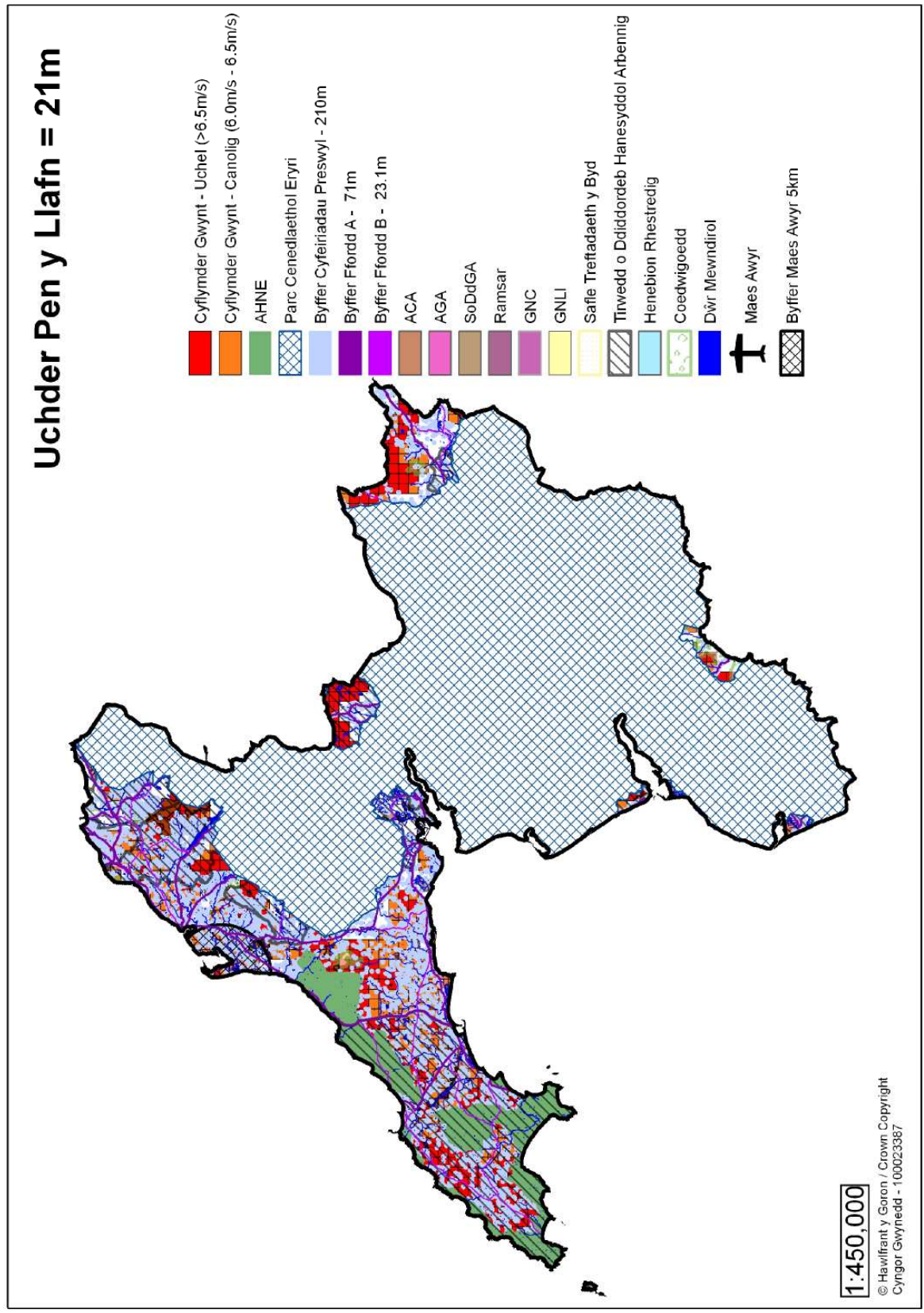
5.13.2 Rhaid rhoi ystyriaeth i natur strategol yr ymarfer hwn, ac nad yw materion fel nodweddion presennol yn y dirwedd e.e. ffurf y tir, tyrbînau gwynt presennol, mastiau telegyfathrebu ayb., a chyfyngiadau posib eraill fel parth clustog o gwmpas safleoedd bywyd gwyllt, llwybrau hedfan, cysylltedd bywyd gwyllt, a'u heffaith gronnu wedi cael eu gwerthuso.

5.13.3 Mae'r mapiau isod yn seiliedig ar dyrbînau hyd at uchder pen llafn o 21m, 65m a 135m a'u pwrpas i'w dangos enghreifftiau o ardaloedd posib o gyfle ar gyfer tyrbînau gwynt o'r uchder penodol yma ar sail cyflymder gwynt. Gellir gweld manylion am y gwahanol dyrbînau gwynt yn adran 6.0 o'r CCA.

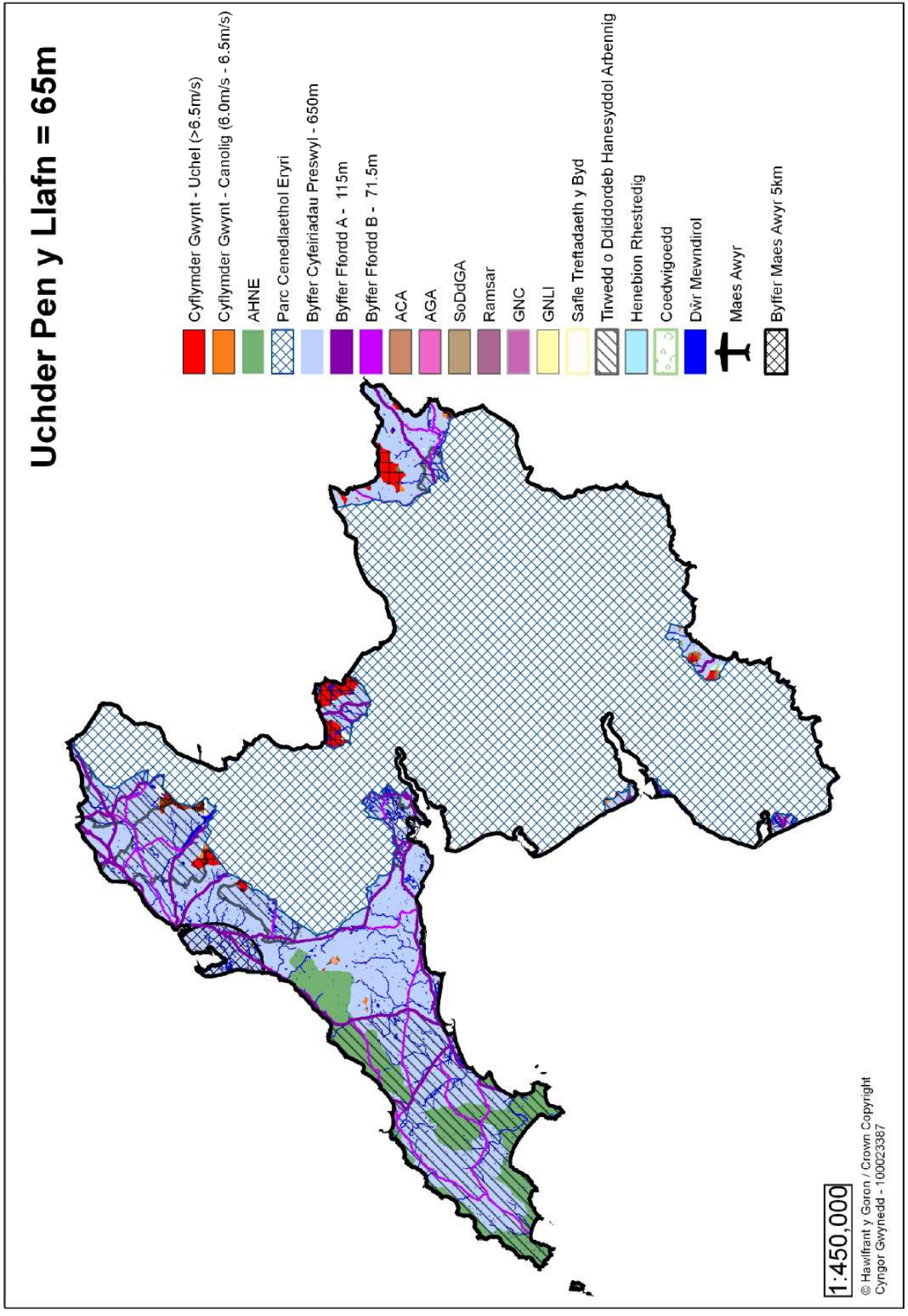
5.13.4 Mae'r ardaloedd mewn coch ac oren yn ardaloedd posibl o ran cyflymder gwynt yn ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd. Serch hynny, nid pwrpas y mapiau yma ydy dangos cefnogaeth neu dderbyniad cynigion yn yr ardaloedd yma. Byddai ceisiadau ar gyfer datblygiadau tyrbîn gwynt yn yr ardaloedd hyn yn parhau i fod angen asesiad manwl fel gyfeirir ato yn y Canllaw yma, sy'n dehongli holl bolisiau

cenedlaethol a lleol perthnasol cyn y gellid eu cefnogi. Ceir rhagor o wybodaeth yn adran 7.9 o'r CCA

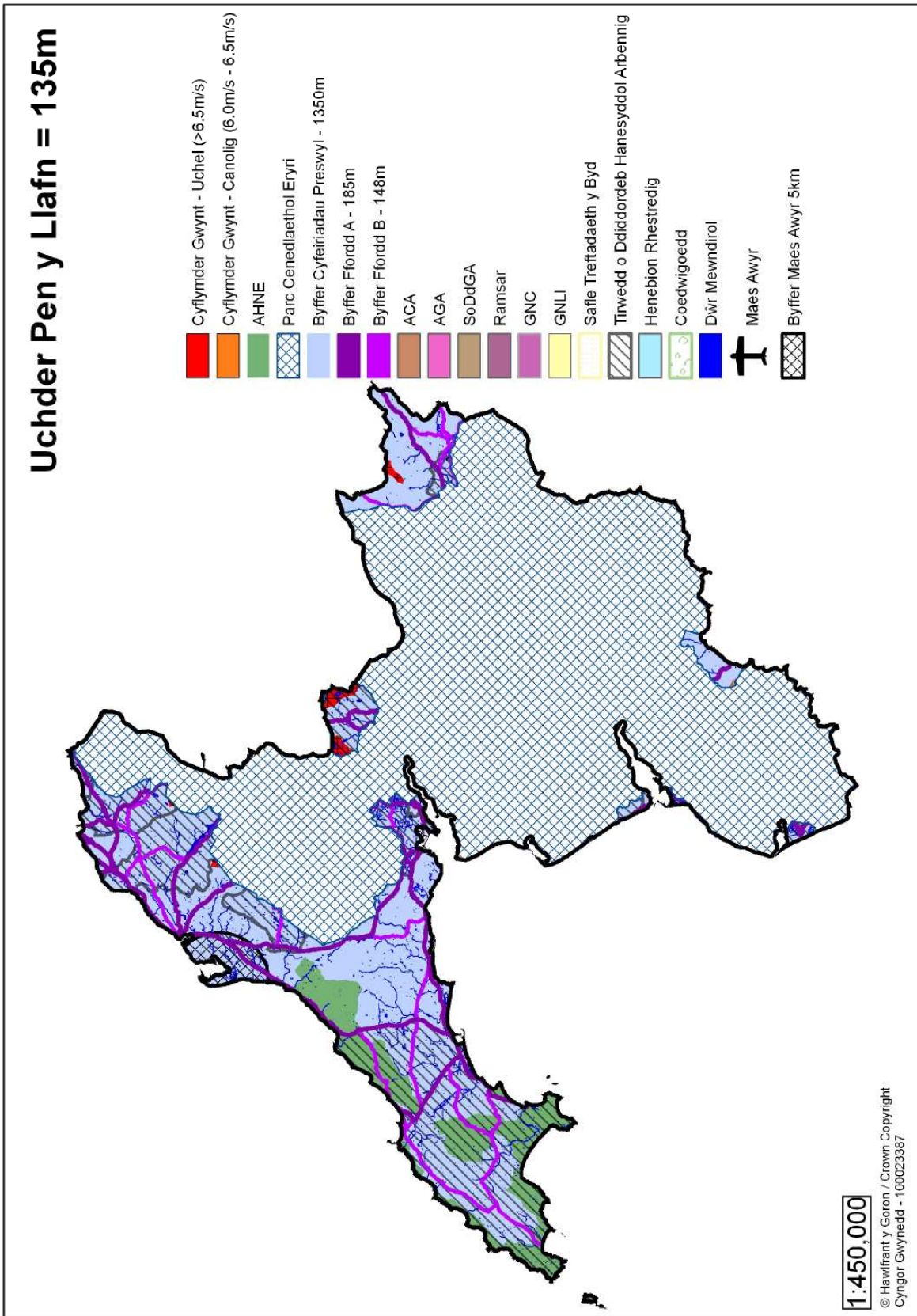
Map 1 – Aseiad Strategol 21m i uchder pen y llafn

Map 2 - Aseiad Strategol 65m i uchder pen y llafn

Map 3 - Asesiad Strategol 135m i uchder pen y llafn

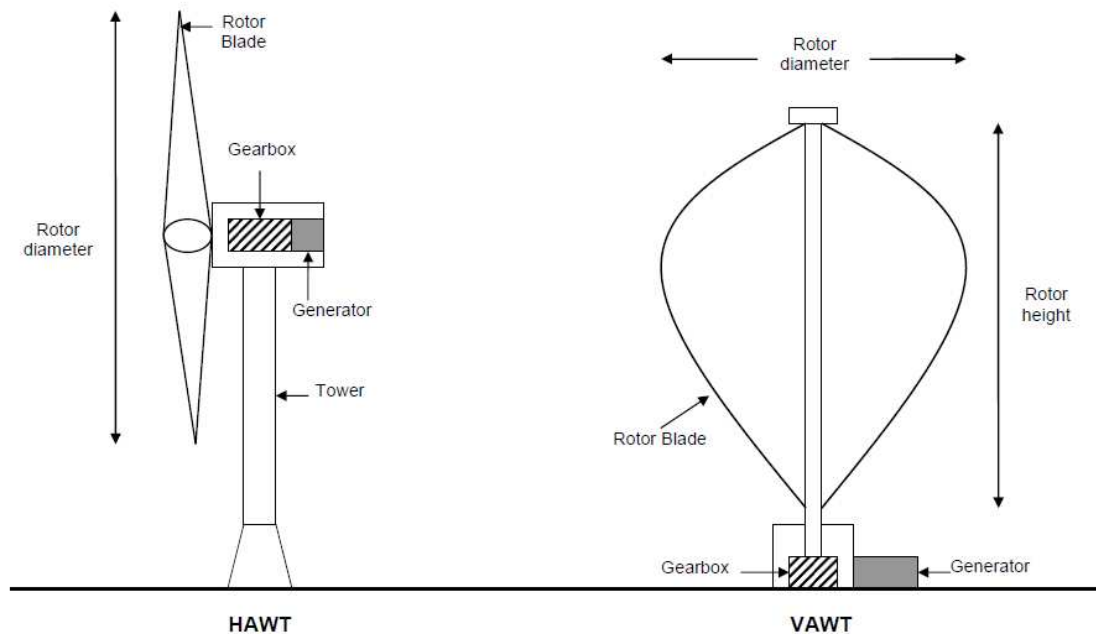

6.0 Mathau a Meintiau o Dyrbinau Gwynt

6.1 Yn yr adran hon amlygir y ddau brif fath o dechnoleg tyrbinau. Mae hefyd yn rhoi diffiniad, at ddibenion y CCA hwn, o'r hyn yw datblygiad micro, bach, canolig a mawr o ran maint tyrbinau unigol, maint y ffermydd gwynt ac allbwn trydan.

Mathau o Dyrbinau Gwynt

6.2 Mae dau brif fath o dyrbinau gwynt - tyrbinau gwynt echel fertigol (VAWT) a thyrbinau gwynt echel lorweddol (HAWT) fel y dangosir yn y ffigwr isod:

Tyrbinau Gwynt Echel Fertigol

6.3 Mewn tyrbinau gwynt echel fertigol (VAWTs) mae'r brif siafft rotor trefnu yn fertigol. Gydag echelin fertigol, gall y cydrannau generadur ac eraill gael eu lleoli ger y ddaear fel nad yw'r twr angen ei gefnogi, sydd hefyd yn ei gwneud yn haws cynnal a chadw. Mae manteision VAWTs yn cynnwys:

- Cael llai o effaith ar y dirwedd a gellir eu hadeiladu mewn lleoliadau lle y byddai strwythurau talach yn cael eu gwahardd;
- Mae ganddynt arwynebedd wyneb mwy ar gyfer cipio ynni;
- Yn fwy effeithlon mewn gwyntoedd cryf;
- Gellir eu lleoli yn nes at y ddaear, gan ei gwneud yn haws i gynnal y rhannau symudol;
- chyflymder-cychwyn is na HAWTs;
- Wedi'u lleoli yn agos at y ddaear gallant fanteisio ar leoliadau lle mae toeau, bryniau, llinellau crib neu bas yn sianelu gwynt ac yn cynyddu cyflymder y gwynt.

6.4 Mae anfanteision VAWTs yn cynnwys:

- Mae gan y rhan fwyaf o VAWTs effeithlonrwydd cyfartalog gostyngol o HAWT cyffredin, yn bennaf oherwydd y llusgo ychwanegol sydd gan eu llafnau wrth gylchdroi i mewn i'r gwynt. Mae fersiynau sy'n lleihau llusgo yn cynhyrchu mwy o ynni, yn enwedig y rhai hynny sy'n sianelu gwynt i mewn i'r ardal gasglu;
- Nid yw cael rotorau wedi'u lleoli yn agos at y ddaear lle mae cyflymder gwynt yn is yn cymryd mantais o gyflymder uwch y gwynt uwchlaw.

Tyrbinau Gwynt Echel Llorweddol

6.5 Tyrbinau gwynt echel lorweddol (HAWT) yw'r arddull mwyaf cyffredin o dyrbinau gwynt. Mae ganddynt gynllun tebyg i felin wynt, ac mae'r llafnau'n edrych fel llafn gwrthio sy'n troi ar yr echelin llorweddol. Mae prif siafft rotor yr HAWTs a'r generadur trydan ar frig y tŵr, a gellir eu pwyntio i mewn neu allan o'r gwynt. Mae manteision HAWTs yn cynnwys:

- Goleddf llafn amrywiol sy'n rhoi'r ongl gorau bosibl o ymosodiad i'r llafnau tyrbinau;
- Mae sail y tŵr uchel yn caniatáu mynediad i wynt cryfach mewn safleoedd gyda gwyntoedd croesrym. Mewn rhai safleoedd gwynt croesrym, bob deg metr i fyny, gall y cyflymder y gwynt gynyddu o 20% a'r allbwn ynni o 34%;
- Effeithlonrwydd uchel gan fod y llafnau bob amser yn symud yn berpendicwlar i'r gwynt, gan dderbyn grym drwy'r cylchdro cyfan.

6.6 Mae anfanteision HAWTs yn cynnwys:

- Mae eu uchder yn eu gwneud yn oramlwg weladwy ar draws ardaloedd eang, gan amharu ar edrychiad y tirlun ac weithiau creu gwrthwynebiad lleol;
- Mae'r tyrau a llafnau tal hyd at 90 metr o hyd yn anodd eu cludo. Gall cludiant bellach gostio 20% o gostau'r offer;
- Mae HAWTs tal yn anodd eu gosod, sydd angen craenau tal a drud iawn a gweithredwyr medrus;
- Mae angen adeiladu tŵr enfawr i gefnogi'r llafnau trwm, blwch gêr, a generadur;
- Gall adlewyrchiadau o HAWTs tal effeithio llabedau ochr gosodiadau radar gan greu annibendod signalau, er y gall hidlo ei atal;
- Mae amrywiadau cyfeiriad y gwynt ddiodef o flinder a methiant strwythurol a achosir gan gynnwrf pan fydd llafn yn mynd trwy gysgod gwynt y tŵr (am y rheswm hwn, mae mwyafrif yr HAWTs yn defnyddio dyluniad o du'r gwynt, gyda'r rotor yn wynebu'r gwynt o flaen y tŵr);
- Angen mecanwaith rheoli yaw ychwanegol i droi'r llafnau tuag at y gwynt.

Maint Tyrbinau – Allbwn Trydanol

6.6a Datgan Polisi C26 mai y tu allan i'r AHNE dim ond cynigion am ddatblygiadau tyrbinau gwynt ar raddfa fechan neu gymunedol neu ddomestig a ganiateir. Datgan yr eglurhad ym mharagraff 4.5.5. y bydd datblygiadau tyrbinau gwynt ar raddfa

fechan a rhai cymunedol yn cael eu hystyried yn ddatblygiadau â chapasiti cynhyrchu o lai na 5MW.

- 6.6b Adlewyrcha hyn y canllaw ym mharagraff 2.12 yn NCT 8 , ble mae'r Llywodraeth yn disgwyl i awdurdodau cynllunio lleol annog, drwy eu polisiau cynllun datblygu ac wrth ystyried ceisiadau cynllunio unigol, gynlluniau ffermydd gwynt cymunedol llai (yn gyffredinol llai na 5MW).
- 6.6c Mae ffigwr 12.3 'Graddfeydd ynni adnewyddadwy a charbon isel at ddibenion cynllunio' y PCC yn adnabod graddfa datblygu Is-awdurdod Lleol i fod rhwng 50kW a 5MW. Mae Paragraff 12.9.9. y PCC yn datgan bod graddfeydd prosiectau ynni adnewyddadwy is-awdurdod lleol yn berthnasol ym mhob rhan o Gymru a dylai cynlluniau datblygu annog datblygiadau o'r fath a sefydlu'n glir y meini prawf lleol yn erbyn yr hyn y caiff cynigion o'r fath eu harfarnu.
- 6.6d Yn wyneb hyn, cefnogir cynigion hyd at gapasiti cynhyrchu o 5MW gan bolisi C26 y tu allan i AHNE Llŷn, yn ddibynnol ar gydymffurfio â chyfres o feini prawf, ynghyd â pholisiau perthnasol eraill yn y Cynllun ac ystyriaethau cynllunio perthnasol. Fodd bynnag, yn y rhan fwyaf o achosion ac ym mhob achos sy'n ymwneud â thyrbiniau sengl y mwyaf yw maint y cynllun arfaethedig, boed hynny o ran uchder y tyrbinau neu nifer y tyrbinau, yna'r mwyaf o gyfiawnhad fydd ei angen i fodloni meini prawf Polisi C26, ynghyd â pholisiau perthnasol eraill yn y Cynllun, e.e. Polisi B8.
- 6.7 Fel arfer mae tyrbinau gwynt yn cael eu diffinio gan "gapasiti wedi'i raddio" sy'n cael ei fesur mewn cilowat (kW) neu megawat (MW). Mae'r "capasiti wedi'i raddio" yn cyfateb i'r uchafswm allbwn o drydan. Mae'n werth nodi bod:
- cynnydd yn niamedr rotor tyrbinau gwynt yn arwain at fwy na newid cyfrannol mewn ynni wedi'i raddio.
 - Mae allbwn ynni'n gymesur â chiwb y cyflymder y gwynt, ac felly bydd dyblu cyflymder y gwynt yn arwain at gynnydd sydd yn fras wyth gwaith yn fwy mewn allbwn ynni. Bydd tyrbinau gwynt ar safle sydd â chyflymder gwynt cymedr blynyddol o 6 m/s (metr fesul eiliad) fel arfer yn cynhyrchu dim ond hanner cymaint o ynni â'r un peiriant ar safle lle mae cyflymder gwynt cyfartaledd blynyddol yn 8 m/s (TAN8).
- 6.8 Mae tabl 3 canlynol yn rhoi syniad bras o ynni a'r nifer posibl o gartrefi a all dderbyn cyflenwad gan y gwahanol fathau o dyrbinau a amlinellir uchod.

Tabl 3

Graddfeydd nodweddiadol o dechnolegau tyrbinau gwynt unigol			
Graddfa	Ynni (kW)	Graddfa Tyrbinau Nodweddiadol	Nifer posibl o gartrefi a gyflenwir
Micro	Llai na 2.5kW	2.5kW	0.7
Bach	1.5 – 50kW	20kW	6
Canolig	50kW – 750kW	500kW	205
Mawr	Dros 750kW	2.5MW	1,536

(Ffynhonnell: "Canllawiau Ymarfer: Goblygiadau cynllunio datblygiadau ynni adnewyddadwy a charbon isel" (Chwefror 2011) Llywodraeth Cynulliad Cymru)

- 6.8a Mae'r Canllaw Ymarfer yn egluro ymhellach bod cynigion allbwn bychan neu allbwn micro fel y nodir yn Nhabl 3 uchod yn gyffredinol yn beiriannau sengl sy'n cyflenwi adeiladau neu ddatblygiadau penodol (e.e. adeiladau fferm, ysgolion, busnesau bach ac ati), yn darparu ynni i adeilad presennol neu er mwyn cyrraedd targed lleihau allyriadau fel rhan o ddatblygiad newydd. Gall canolig neu fawr o ran allbwn fel y'i diffinnir yn Nhabl 3 hefyd fod yn beiriannau sengl ond fel arfer fe'u defnyddir mewn grwpiau i ffurfio rhan o gais cynllunio mwy ar ffurf fferm wynt raddfa fawr.
- 6.8b Yr uchaf yw'r capasiti wedi'i raddio mewn bwriad, yna bydd y Cyngor yn disgwyl i'r rhain fod naill ai yn gynigion a yrrir gan y gymuned ac / neu yn gynlluniau ar raddfa fechan sy'n darparu buddion cymunedol derbyniol fel rhan o'r bwriad.

Maint y Tyrbin – Uchder at ben y llafn

- 6.9 Bydd perthynas tyrbinau gwynt â'u hamgylchedd yn ystyriaeth allweddol o ran asesu ardrawiad gweledol tyrbinau ar y dirwedd a mwynderau gweledol preswylwyr ac ymwelwyr. Mae'r "Cyfarwyddyd Ymarfer: Goblygiadau cynllunio datblygiadau ynni adnewyddadwy a charbon isel" (Chwefror 2011), a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru, yn ogystal â chanllawiau a gyhoeddwyd gan lywodraethau cenedlaethol neu leol eraill yn cynorthwyo i ddarparu diffiniad o wahanol raddfeydd o dyrbinau. Mae'r canllawiau hyn wedi galluogi categoreiddio'r tyrbinau fel y dangosir yn y tabl 1 isod.

Tabl 1

	<i>Micro/ domestig</i>	<i>Bach</i>	<i>Canolig</i>	<i>Mawr</i>
<i>Ystod uchder nodweddiadol tyrbinau gwynt</i>	Hyd at 11m i ben y llafn	Hyd at 20m i ben y llafn	Hyd at 65m i ben y llafn	Hyd at 135m i ben y llafn

- 6.10 At ddibenion eglurder mewn perthynas â gwahanol fathau o geisiadau, bydd y Cyngor yn defnyddio'r ystod uchder categoreiddio i ddiffinio tyrbinau bach, canolig a mawr fel sail ar gyfer adnabod y dystiolaeth sydd ei angen i gefnogi cynigion ar gyfer tyrbinau gwynt fel sydd wedi ei amlinellu ym Mhennod 7 'Materion Allweddol' a'r Rhestr Wirio yn Atodiad 4. Yn aml, mae'n anodd barnu maint tyrbin heb rywbeth i osod ei raddfa yn ei erbyn. Dengys Tabl 2 uchderau cymharol elfennau a geir yn y dirwedd a allai fod wedi'u lleoli yn agos at dyrbinau arfaethedig.

Tabl 2 – Uchder Elfennau yn y Tirwedd

Elfen tirwedd	Uchder mewn metrau
Tŷ un llawr	5 metr
Tŷ 1.5 i 2 llawr	6 – 10 metr
Seilo graen fferm	10 metr
Polyn telegraff	10.5 metr
Coed coedwig aeddfed	20 metr
Peilon	Fel arfer tua 30 – 35 metr

Asesiad Effaith Amgylcheddol

6.10A Dan Rheoliadau Asesu Effaith Amgylcheddol (Cymru a Lloegr) (1999), mae rhai datblygiadau ynni gwynt angen Asesiad Effaith Amgylcheddol (AEA) ffurfiol drwy rinwedd eu natur, eu maint a'u lleoliad. Mae Asesiad Effaith Amgylcheddol (AEA) yn broses systematig o adnabod, rhagfynegi a gwerthuso effeithiau sylweddol posib datblygiad ar yr amgylchedd. Dylid nodi bod AEA yn declyn i hwyluso'r broses o wneud penderfyniadau. Ni ddylid defnyddio canlyniadau AEA fel yr unig reswm dros wrthod neu ganiatáu cais cynllunio. O safbwynt gweithdrefn, mae Atodlen 2 o'r Rheoliadau yn dangos y gall AEA fod yn ofynnol pan fydd datblygiad yn bodloni un neu ragor o'r meini prawf isod:

- i) Mae'r datblygiad yn golygu gosod mwy na 2 dyrbin; neu
- ii) Mae'r uchder i ganol unrhyw dyrbin gwynt neu uchder unrhyw strwythur yn fwy na 15 metr.

6.10B Penderfynir p'un a fydd angen AEA (sgrinio) ai peidio ar gyfer cynnig datblygiad penodol mewn nifer o wahanol gamau yn ystod y broses o ymgeisio am hawl cynllunio. Cynghorir datblygwyr i ymgynghori â'r awdurdod cynllunio mor fuan â phosib i gadarnhau p'un a fyddai melin wynt arfaethedig yn destun AEA neu beidio. Bydd y Farn Sgrinio a gynhelir yn unol â'r Rheoliadau, i asesu p'un a yw'r prosiect yn debygol o beri effeithiau amgylcheddol sylweddol. Gwerthusir p'un a fydd gofyn cael AEA neu beidio ar sail pob achos unigol.

Graddfa Ffermydd Gwynt

6.12 Nid oes diffiniad clir o'r hyn sy'n cyfrif fel fferm wynt yn hytrach na cheisiadau lluosog tyrbinau gwynt unigol yn agos at ei gilydd. Fodd bynnag, mae'r Tabl yn Atodlen 2 Rheoliadau Asesu Effeithiau Amgylcheddol (2008/2093) mewn perthynas ag adran 3 'Diwydiant Ynni' yn is-adran (i) yn cyfeirio at:

"Gosodiadau ar gyfer y harneisio pŵer y gwynt i gynhyrchu ynni (ffermydd gwynt)".

Yn y golofn trothwy a meini prawf berthnasol ceir cyfeiriad at

"(i) Mae'r datblygiad yn cynnwys gosod mwy na 2 o dyrbinau ..."

6.13 Er mwyn sicrhau cysondeb wrth ymdrin â gwahanol fathau o geisiadau bydd y CCA yn nodi unrhyw gais ar gyfer mwy na 2 dyrbin yn gyfystyr â fferm wynt.

6.14 Disgwylir i ddatblygiadau ffermydd gwynt mawr gael eu lleoli mewn Ardaloedd Chwilio Strategol a nodwyd yn TAN 8. Nid oes SSA yn cael ei nodi yn ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd. Mae potensial safleoedd tir llwyd trefol / diwydiannol o geisiadau hyd at 25MW yn cael eu hannog yn TAN 8. Oherwydd treftadaeth ddiwydiannol gyfyngedig yn yr ardal, mae cyfleoedd ar safleoedd o'r fath yn cael eu hystyried yn brin.

6.15 Dywed paragraff 2.13 TAN 8 ar gyfer ardaloedd sydd y tu allan i ardaloedd chwilio strategol a safleoedd tir llwyd trefol / diwydiannol, byddai Llywodraeth Cymru yn cefnogi cyfyngu ar bron yr holl ddatblygiadau ynni gwynt sy'n fwy na 5MW.

- 6.16 Yng ngoleuni hyn dylai datblygiadau ffermydd gwynt newydd gael eu cyfyngu i uchafswm allbwn o 5MW.
- 6.17 Oherwydd yr amrywiad sylweddol ym maint y tyrbinau ac allbwn trydan, nid yw'r CCA yn cynnwys teipoleg o ffermydd gwynt. Bydd y gwaith asesu manwl sy'n ofynnol gydag unrhyw gynllun yn penderfynu p'un a all y raddfa o fferm wynt, o fewn y trothwyon allbwn ynni uchod, gael ei gynnwys yn yr ardal.

Effaith allbwn ynni cronrus

- 6.18 Dros y ddwy flynedd ddiwethaf mae'r mwyafrif helaeth o'r ceisiadau a dderbyniwyd yn yr ardal wedi bod ar gyfer naill ai tyrbîn unigol neu hyd at ddau dyrbîn. Er bod rhannau eraill y CCA hwn yn sicrhau bod yr effeithiau gweledol a sŵn cronrus ceisiadau yn cael eu hystyried, mae angen rhoi ystyriaeth i allbwn ynni cyffredinol o geisiadau unigol lluosog. Mae hyn er mwyn sicrhau nad yw datblygiadau ffermydd gwynt mawr h.y. datblygiadau sy'n fwy na 5MW o drydan, yn cael eu creu drwy geisiadau unigol.
- 6.19 Nid oes ffermydd gwynt sefydledig yn ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd y gellir cael arweiniad am lefelau dwysedd. Mae yna 3 fferm wynt ar Ynys Mon ac awgrymir y cyfeirir atynt i gael syniad o lefel dwysedd. Mae asesiad o ddwysedd y ffermydd gwynt presennol sydd ar Ynys Mon yn rhoi'r lefelau dwysedd canlynol:

Fferm Wynt	Cyfanswm Arwynebedd y safle (ha) (ardal cynllunio safle)	Nifer o dyrbinau	Lefel dwysedd (Tyrbîn fesul ha)
Rhyd y Groes	280	24	11.7ha
Trysglwyn	120	19	6.3ha
Llyn Alaw	500	34	14.7ha
Cyffredinol	900	77	11.6ha

- 6.20 Caiff y lefel dwysedd cyfartalog ei gymhwysu i benderfynu os yw clwstwr o geisiadau cynllunio cyfagos (gweithredol, wedi eu caniatau ond heb eu datblygu a cheisiadau byw) yn 'fferm wynt fawr'. Os ellir disgrifio tyrbina cyfagos fel 'fferm wynt fawr' oherwydd dwysedd adeiladu yn y parth yma, yna fe gaiff cyfanswm allbwn trydan yn cael ei gyfrifo. Os wnaiff y gwaith cyfrifo yma ddangos cyfanswm allbwn ynni sy'n uwch na 5MW yna fe gaiff y cynnig perthnasol ei asesu yn erbyn canllawiau cynllunio cenedlaethol sydd yn TAN 8, a gyfeirir ato yn 6.15 uchod.

Micro-gynhyrchu– Datblygiad a Ganiateir

- 6.21 O ddydd Llun 18^{fed} Mehefin, 2012 daeth yr Offeryn Statudol Gorchymyn 'Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir) (Diwygio) (Cymru) 2012 - Rhan 40 (Micro-gynhyrchu)' i rym. Mewn perthynas â thyrbinau gwynt mae'n cyflwyno hawliau datblygu a ganiateir newydd ar gyfer deiliaid tai sy'n dymuno gosod tyrbinau gwynt annibynnol (dosbarth H) (hyd at 11.1 metr o uchder) a mastiau anemomedr dros dro (dosbarth I) yn destun i amodau penodol e.e. Nid mewn AHNE, Cwrtil Adeilad Rhestredig, ar safle dynodedig fel Heneb Gofrestredig ayb. Nid yw'r newidiadau ychwanegol i hawliau datblygu a ganiateir am microgynhyrchu

ac adeiladau annomestig ddaeth i rym ym mis Hydref 2012 yn berthnasol i dyrbini gwynt.

7.0 Materion Allweddol

7.1 Mae'r adran hon yn amlygu materion penodol y dylid eu hystyried gyda chais:

7.2 Seilwaith

7.2.1 Mae Paragraffau 2.9 a 2.10 o Atodiad C yn TAN 8 yn cyfeirio at seilwaith sy'n gwasanaethu tyrbinau gwynt. Gallai'r rhain gynnwys mynediad digonol ar y ffyrdd, traciau ar y safle, sylfeini'r tyrbinau, lloriau caled i graen, mastiau anemomedr, safle adeiladu, ceblau trydanol, is-orsaf drydanol a rheoli adeiladu.

7.2.2 Y prif faterion i'w hystyried yw:

- i) Traciau Mynediad - bydd gofyn i ddatblygwyr a'u contractwyr, mewn ymgynghoriad â'r Cyngor, gynhyrchu Cynllun Rheoli Traffig ble y bydd datblygiadau tyrbinau gwynt yn golygu llwyth sylweddol cynyddol ar ffyrdd cyhoeddus. Bydd yr effeithiau posibl hyn yn llai arwyddocaol i dyrbinau gwynt unigol a thyrbinau micro. Oherwydd maint y cydrannau sy'n cael eu cludo, gellir hefyd gael materion mewn perthynas â chapasiti ffyrdd gwledig i ymdopi â'r llwythi. Dylai datblygwyr felly, ymgynghori â'r Adran Prifffyrdd o ran cyflenwadau llwythi anarferol i'r safle datblygu
- ii) Cysylltiad ceblau trydan - Dylai llwybrau ceblau gael eu dewis yn ofalus er mwyn osgoi ardaloedd sensitif. Dylid lleoli ceblau o dan y ddaear ble bynnag y bo'n bosibl. Lle nad oes modd gosod llinellau pŵer o'r tyrbinau o dan y ddaear, dylid rhoi ystyriaeth ofalus i effaith weledol llinellau trawsyrru a seilwaith arall cysylltiedig.
- iii) Cloddio gan gynnwys gwaith draenio – mae angen rhoi ystyriaeth i effeithiau sy'n gysylltiedig â'r cyfnod adeiladu yn ogystal â goblygiadau unrhyw waith draenio. Dylai'r effaith bosibl ar ddŵr daear, archaeoleg, ecoleg, tynnu uwchbridd, cyfradd a maint y graig i gael ei chloddio i gyd gael eu hystyried.
- iv) Adeiladau rheoli, is-orsafedd a gwaith allanol - dylai unrhyw adeiladau arfaethedig a gwaith allanol sydd eu hangen fel rhan o'r datblygiad tyrbinau gael eu lleoli'n ofalus er mwyn lleihau eu heffaith weledol.
- v) Nodweddion Tirwedd Traddodiadol – fe ddylai datblygiadau osgoi colli gwrychoedd pwysig / hanesyddol, waliau cerrig / cloddiau, coed a ddiogelir ac amwynder a nodweddion tirwedd traddodiadol eraill sydd o fewn ffiniau'r safle neu oherwydd gwelliannau i fynedfeydd oddi ar y safle neu welliannau er mwyn gwasanaethu'r safle.

7.2.3 Mae arweiniad pellach ynglŷn â materion seilwaith mynediad yn cael eu cynnwys yn y rhestr wirio yn Atodiad 4, gweler adrannau 6 a 14.

7.2.4 Bydd angen manylion ynglŷn â'r materion hyn gydag unrhyw gais a rhoddir ystyriaeth i effaith bosibl y rhain yn ychwanegol at y tyrbinau arfaethedig

7.3 Sŵn

7.3.1 Mae TAN 8 - Ynni Adnewyddadwy (2005):

“Mae'r ‘Asesiad a Graddfa Sŵn o Ffermydd Gwynt’ (ETSU-R-97) yn disgrifio'r fframwaith ar gyfer mesur sŵn fferm wynt ac yn rhoi lefelau sŵn dangosol a gyfrifir i gynnig rhywfaint o amddiffyniad i gymdogion y fferm wynt, heb osod cyfyngiadau afresymol ar ddatblygu fferm wynt neu ychwanegu'n ormodol at y costau a beichiau gweinyddol ar ddatblygwyr ffermydd gwynt neu awdurdodau cynllunio. Mae'r adroddiad yn cyflwyno canfyddiadau'r Gweithgor Sŵn traws-fuddiannau ac yn gwneud cyfres o argymhellion y gellir ei ystyried fel cyfarwyddyd perthnasol ar arferion da.”

Datblygiadau Tyrbinau Gwynt Canolig neu Fawr (dros 20m) a Datblygiadau Ffermydd Gwynt

- 7.3.2 Ar gyfer tyrbinau mwy o faint a datblygiadau ffermydd gwynt sy'n dod o fewn y gofyniad am Asesiad Effaith Amgylcheddol, bydd asesiad sŵn llawn yn ofynnol a derbynnir ETSU-R-97 yn gyffredinol fel y meini prawf i osod amodau sŵn (yn gyffredinol a tonaid) i'r fath ddatblygiad tyrbinau gwynt. Fodd bynnag, cyn y gall unrhyw asesiad gael ei wneud, byddai gofyn i'r datblygwr gomisiynu cyfres o arolygon sŵn cefndir yn y derbynyddion mwyaf sensitif o amgylch y safle. Fel arfer yn seiliedig ar $L_{A90, 10m}$ dylai'r mesuriadau sŵn cefndir eu cydberthynu'n erbyn cyflymder gwynt deilliadol (nid wedi'i fesur) 10 metr o uchder ar y safle fferm wynt arfaethedig, gan roi ystyriaeth i wynt croesrym sy'n benodol i'r safle. Bydd yr ymagwedd yma'n sicrhau y caiff cyflwr y tir o safle i safle ei ystyried.
- 7.3.3 Er mwyn gallu gwneud hyn, byddai angen mesur cyflymder y gwynt ar ddau uchder ar y safle drwy gydol yr arolwg sŵn gwaelodlin. Gwyddom fod rhaid i un uchder fod ddim llai na 60% o uchder y both arfaethedig a'r uchder sy'n weddill rhwng 40-50%. Mae'n rhaid i safon garwedd o hyd 0.05 metr gael ei ddefnyddio i gael cyflymder gwynt 10 metr o uchder.
- 7.3.4 Dylai'r dull Darogan Band Wythfed Safon Ryngwladol ISO9613-2 gael ei ddefnyddio er mwyn rhagweld lefelau sŵn allyriadau tyrbinau gwynt, gan ddefnyddio lefelau pŵer sŵn tyrbinau gwarantiedig a gefnogir gan ddata profion gan gadw'r ansicrwydd am y mater mewn cof. Dylid tybio amodau atmosfferig o 10°C a 70% RH ynghyd â ffactor daear $G = 0.5$ (gydag uchder derbynnydd 4 metr) (ni ddylid tybio tir 'meddal' ($G = 1$)). Ni ddylid cynnwys cyfrifiad gwanhau rhwystr trwy ddefnyddio'r dull yn ISO9613-2 o fewn y rhagfyngiadau, ac yn gyffredinol ni ddylai unrhyw ystyriaeth gael ei rhoi i wanhau rhwystr gan y tirffurf, oni bai nad oes llinell-golwg rhwng y derbynnydd a'r pwynt uchaf ar y rotor.
- 7.3.5 Gan ddilyn y safon a amlinellir yn ETSU-R-97 a'r manylion ategol ychwanegol a amlinellwyd uchod, ni chaiff sŵn o'r tyrbinau gwynt fod yn fwy na lefel gyffredinol o 35dB(A) neu 5dB(A) (wedi'i fesur fel $L_{A90, 10 \text{ min}}$) uwchben y cefndir, pa un bynnag sydd fwyaf, hyd at gyflymder gwynt o 12m/s ar uchder 10m. At ddibenion y ddogfen hon $LA90=L_{Aeq} - 2\text{dB}$. Ceir enghraifft o amod cynllunio yn seiliedig ar y meini prawf asesu yn Atodiad 1.

Datblygiadau Tyrbinau Bach neu Unigol (hyd at 20m)

- 7.3.6 Mae ETSU-R-97 yn cynnig dull syml y gellid ei ystyried yn briodol ar gyfer datblygiadau tyrbin bach neu sengl. Mae'r dull symlach yn awgrymu lle gall sŵn gael ei gyfyngu i lai na $35\text{dB } L_{A90, 10\text{m}}$ hyd at gyflymder gwynt o 10m/s ar uchder 10m, yna byddai'r amod hwn ar ben ei hun yn cynnig gwarchodaeth amwynder digonol.
- 7.3.7 Fodd bynnag, mewn gwirionedd, oni bai bod tyrbinau sengl mwy o faint yn cael eu lleoli ymhellach na 400-500 metr o eiddo preswyl (heb gynnwys y rhai sy'n gysylltiedig â'r datblygiad), mae'n annhebygol y byddent yn gallu cydymffurfio â'r dull syml hwn a byddai angen defnyddio methodoleg lawn ETSU-R-97 yn lle hynny.
- 7.3.8 Bydd yr Awdurdod Lleol yn ei gwneud yn ofynnol i'r ymgeisydd ymgymryd â phrofion sŵn, ar ei gost ei hun, i ddangos cydymffurfiaeth ag unrhyw amod sŵn, petai cwyn y gellir ei chyfiawnhau o niwsans sŵn am y tyrbin gwynt yn cael ei derbyn. Bydd y fethodoleg a ddefnyddir i benderfynu ar gydymffurfiaeth yn cael ei chytuno gydag Adain Iechyd yr Amgylchedd yr Awdurdod Lleol. "

Tyrbinau Gwynt Micro-Domestig

- 7.3.9 Tyrbinau gwynt domestig yw tyrbinau a godir i ychwanegu at y defnydd o drydan gan dy unigol. Mae'r allbwn pŵer is yn caniatáu i'r tyrbinau hyn gael diamedr llafn llai a mastiau byrrach na modelau mwy. Mewn llawer o achosion, mae hyn yn dod â gostyngiadau sŵn sylweddol yn ei sgil, a all ganiatáu i'r tyrbinau gael eu lleoli yn nes at eiddo cyfagos na'r hyn a awgrymwyd uchod. Argymhellir y dylai'r canllawiau canlynol gael eu dilyn wrth ystyried gosod cyfarpar o'r fath:

- Dim ond ar ôl i'r eiddo gael ei arolygu'n broffesiynol gan y gwneuthurwr/gosodwr tyrbin y dylai safle tyrbin gwynt gael ei benderfynu.
- Ni chaiff ceisiadau fel arfer eu hystyried oni bai bod gwneuthuriad a model penodol y tyrbin wedi'i bennu, a bod gwybodaeth y gwneuthurwr ar lefelau sŵn a ragwelir yn cyd-fynd ag ef, yn cael ei chefnogi gan ddata prawf.
- Er mwyn lleihau'r posibilrwydd o niwsans sŵn, dylai tyrbinau gael eu lleoli i ffwrdd o ffiniau a ffenestri eiddo arall sy'n sensitif i sŵn. Mae'n werth cofio y gallai eiddo cymydog newid dwylo, ac er gwaethaf cytundeb â'r preswlydd blaenorol, nid yw'r trigolion newydd yn cael eu hatal rhag gwneud cwyn o niwsans sŵn i'r Cyngor.
- Dylai'r tyrbin gael ei osod gan berson cymwys addas, yn unol â chyfarwyddiadau'r gwneuthurwr a'r arolwg safle.
- Bydd y tyrbinau gwynt yn cael eu cynnal a'u cadw yn unol ag argymhellion y gwneuthurwr.

- 7.3.10 Yn ogystal â'r uchod, byddai'r amod sŵn canlynol hefyd yn cael ei ddefnyddio gyda'r datblygiad: -

"Ni chaiff y sŵn o'r tyrbin fod yn fwy na'r mwyaf o $40\text{dB } L_{\text{aeq}} (5 \text{ min})$ neu 5dB(A) uwchlaw'r sŵn cefndir $L_{90} 3.5\text{m}$ o ffasâd unrhyw eiddo cyfagos lle mae rhywun yn byw, nad yw ym mherchnogaeth yr ymgeisydd. Pan fydd y rhan agosaf o unrhyw

eiddo cyfagos uwchlaw lefel y ddaear, bydd y lleoliad monitro 1m o'r ffasâd a defnyddir cywiriad ffasâd o 3dB(A)."

Siffrwd y llafn neu Fodylu Osgledau

7.3.11 Y term technegol ar gyfer siffrwd y llafn yw Modylu Osgledau [AM] ac mae'r Ddogfen "Methodoleg Cwynion Niwsans Statudol Sŵn Fferm Wynt" - a gynhyrchwyd gan DEFRA yn 2011 yn nodi:-

"Er nad yw'r holl achosion yn hysbys, mae'n ymddangos bod AM yn tueddu i ddigwydd o dan amodau meteorolegol arbennig a bod y dystiolaeth gyfyngedig sydd ar gael yn awgrymu bod effaith hwn yn debygol o fod yn amlwg mewn lleiafrif o ffermydd gwynt. Ar ben hynny, mae'n faes technegol iawn; er gwaethaf ymchwil gan ymchwilwyr niferus dros yr 20 mlynedd diwethaf, nid oes hyd yn hyn unrhyw esboniad a dderbynnir yn gyffredinol ynghylch yr hyn sy'n achosi AM na ffordd o ragweld ei ddigwyddiad "

7.3.12 Mabwysiadodd yr Arolygydd Cynllunio yn Ymchwiliad Denbrook (APP/Q1153/A/06/2017162) yn 2009 y fethodoleg ganlynol ar gyfer mesur Modylu Osgledau: -

"Modylu Osgledau yw modiweiddio o lefel y sŵn band eang sy'n cael ei allyrru gan dyrbin ar amlder pasio llafn. Bydd y rhain yn cael eu hystyried yn fwy na'r disgwyl os bydd y nodweddion canlynol yn berthnasol:

- a) Newid yn y mesur LAeq, 125 milieiliadau tyrbin lefel y sŵn o fwy na 3 dB (a gynrychiolir fel codi a gostwng mewn lefelau ynni sŵn pob un o fwy na 3 dB) sy'n digwydd o fewn cyfnod o 2 eiliad.*
- b) Ni fydd y newid a nodir yn (a) uchod yn digwydd llai na 5 gwaith mewn unrhyw un cyfnod o un munud a bwrw bod y LAeq, tyrbin lefel ynni sŵn tyrbin 1 munud ar gyfer y funud ddim is na 28 dB.*
- c) Ni fydd y newidiadau a nodir yn (a) a (b) yn digwydd am lai na 6 munud mewn unrhyw awr. Bydd allyriadau sŵn yn nhŷ'r achwynydd yn cael ei fesur ddim pellach na 35m o'r adeilad perthnasol, ac nid yn nes na 3.5m o fewn unrhyw adeilad neu wyneb adlewyrchol, neu o fewn 1.2m o'r ddaear."*

7.3.13 Fodd bynnag, roedd gan adroddiad DEFRA y canlynol i'w ddweud am yr amod yma: -

"Awgrymir y gallai'r dull uchod, er nad yw'n syml na'n hawdd i'w weithredu efallai, roi man cychwyn wrth geisio mesur AM yn ôl mesur uniongyrchol, er nad yw'n cynrychioli dull wedi'i ddilysu o asesu arwyddocâd unrhyw effaith nac effaith ar amwynder , ac nid yw'n rhoi trothwy ar gyfer Niwsans Statudol."

Ar adeg ysgrifennu'r Canllawiau Cynllunio Atodol, roedd y Gweithgor Sŵn (a ffurfiwyd o dan gyfarwyddyd y Sefydliad Acwsteg) yn paratoi i gyhoeddi ei ddogfen ymgynghoriad terfynol ar adolygiad o faterion technegol sy'n gysylltiedig ag asesiad o sŵn tyrbinau gwynt. Rhagwelir y bydd y ddogfen hon yn cynnwys trafodaeth ar Fodylu Osgledau. Unwaith y bydd wedi'i chyhoeddi, bydd datblygwyr yn cael eu cynghori i gysylltu ag Adain Iechyd yr Amgylchedd, am ddehongliad yr Awdurdod Lleol o'r canllawiau hyn.

Tonyddiaeth

- 7.3.14 Mae Cyngor Gwynedd yn rhwystro'r defnydd o'r tyrbinau sydd wedi eu nodi fel rhai tonyddol. Bydd yr Awdurdod Lleol yn ystyried adroddiadau sŵn a gynhaliwyd gan ddefnyddio naill ai'r "Safon Diogelwch a pherfformiad Tyrbin Gwynt Bach BWEA" (Chwefror 2008) neu BS EN 61400-11:2003 "Systemau generadur tyrbin gwynt - Rhan 11: technegau mesur sŵn acwstig" fel asesiadau priodol o donyddiaeth tyrbin. Fodd bynnag, mae'r amod cynllunio enghreifftiol a geir yn Atodiad 2 yn seiliedig ar y dull a amlinellir yn ETSU-R-97.

Effaith Sŵn Cronnus

- 7.3.15 Mae'n bosibl y gallai lleoliad y tyrbinau gwynt ychwanegol yn agos at safleoedd presennol gynyddu lefelau sŵn i eiddo cyfagos. Mae ETSU-R-97 yn cyfeirio at y mater o effaith cronnus fel a ganlyn: -

"Mae'r Gweithgor Sŵn o'r farn y dylai terfynau sŵn absoliwt ac ymylon uwchlaw'r chefnidir ymwneud ag effaith gronrus yr holl dyrbinau gwynt yn yr ardal sy'n cyfrannu at y sŵn a dderbynnir yn yr eiddo dan sylw. Mae'n amlwg yn afresymol awgrymu, oherwydd bod fferm wynt wedi'i hadeiladu yn y cyffiniau yn y gorffennol wedi arwain at lefelau sŵn cynyddol mewn rhai anheddau, bod trigolion yr anheddau hynny bellach yn gallu goddef lefelau hyd yn oed uwch o sŵn. Ni ddylai'r fferm wynt bresennol gael ei hystyried fel rhan o'r sŵn cefndir cyffredinol."

- 7.3.16 Lle bwriedir codi tyrbin gwynt o fewn neu'n agos at barth dylanwad sŵn rhagweledig tyrbin arall, fferm wynt neu grŵp o ffermydd gwynt, dylid cynnal asesiad sŵn cronrus. Rhaid i ffin y "Parth Dylanwad Sŵn a Ragwelir" fod yn gyfartal â'r cyfuchlin 35dB LA90 yn seiliedig ar wynt o 10m/s ar uchder 10m. Rhaid i'r Ymgeisydd ymgynghori â'r Awdurdod Lleol ar union ddehongliad a lleoliad y gyfuchlin hon.
- 7.3.17 Bydd yr asesiad sŵn cronrus angen dangos bod y lefel sŵn cyfunol o bob tyrbin/au gwynt ddim yn fwy na lefel gyffredinol o 35 dB (A) neu 5DB (A) uwchlaw y cefndir hyd at gyflymder gwynt o 12m/s ar uchder 10m. Bydd y lefelau sŵn cefndir a'r asesiad sŵn yn mabwysiadu'r un fethodoleg sy'n cael ei hamlinellu yn hwnnw ar gyfer "tyrbinau mwy o faint a datblygiadau ffermydd gwynt" a grybwyllir uchod, a rhaid i'r ymgeisydd wneud pob ymdrech i sicrhau bod y cyfnodau tawel yn ystod y dydd a'r nos, a ddefnyddir ar gyfer yr asesiad sŵn cefndir, ddim yn cael eu dylanwadu gan unrhyw dyrbinau gwynt gerllaw.

7.4 Diogelwch

- 7.4.1 Mae Paragraff 2.20 TAN 8 yn nodi y bydd y pellter dymunol lleiaf rhwng tyrbin ac eiddo lle mae pobl yn byw fydd fel arfer yn fwy na'r hyn sy'n ofynnol i fodloni gofynion diogelwch.
- 7.4.2 Bydd angen gwybodaeth gyda'r cais sy'n dangos bod ystyriaeth wedi cael ei rhoi i safle unrhyw dyrbin arfaethedig mewn perthynas ag agosrwydd unrhyw ddatblygiad o amgylch a'r risg o anaf i bobl drwy fethiant offer trychinebus neu daflu rhew ac

effeithiau posibl tynnu sylw gweledol i ddiogelwch ar y ffyrdd. Mae Adran 6 y rhestr wirio yn Atodiad 4 yn delio â'r mater hwn.

7.5 Effeithiau Tirwedd a Gweledol

- 7.5.1 Mae hon yn ystyriaeth allweddol ar gyfer ceisiadau ar gyfer tyrbinau gwynt yn yr ardal oherwydd gwerth uchel yr amgylchedd a adlewyrchir yn y nifer o ddynodiadau yma, sy'n cynnwys yr AHNE, Parc Cenedlaethol Eryri, Ardaloedd Cadwraeth, Adeiladau Rhestredig, Heneb Gofrestredig, Arfordir Treftadaeth, Tirweddau Hanesyddol / Gerddi a Safle Treftadaeth y Byd.
- 7.5.2 Bydd lefel yr LVIA sy'n ofynnol yn dibynnu ar y cais, ei leoliad, ac agosrwydd at dderbynyddion sensitif. Ceir canllawiau yn adran 11 o'r rhestr wirio yn Atodiad 4 ynglŷn â'r manylder sydd ei angen gyda gwahanol fathau o geisiadau.
- 7.5.3 Dylai offer megis LANDMAP, a ddatblygwyd gan Gyngor Cefn Gwlad Cymru, neu ASIDOHL2, sy'n cael ei hyrwyddo gan CCGC a Cadw gael ei ddefnyddio i helpu asesu effeithiau gweledol y tyrbinau gwynt a'u seilwaith cysylltiedig, fel ffyrdd mynediad a chysylltiadau grid. Mae LANDMAP, y dull Cymreig o asesu tirwedd, yn adnodd tirwedd GIS (System Gwybodaeth Ddaearyddol) lle mae nodweddion tirwedd, nodweddion a dylanwadau ar y tirweddau yn cael eu cofnodi a'u gwerthuso mewn set ddata sy'n gyson yn genedlaethol. Mae'r linc yma yn mynd a chi i dudalen LANDMAP ar safle we CCGC: <http://www.ccg.gov.uk/landscape-wildlife/protecting-our-landscape/landmap.aspx?lang=cy-gb>
- 7.5.4 Mae Strategaeth Tirwedd' (2010) Cyngor Gwynedd wedi cael ei gynhyrchu gan ddefnyddio LANDMAP. Dylid cyfeirio at yr ardal(oedd) cymeriad perthnasol yn y strategaeth wrth asesu cynlluniau newydd. Gellir gweld copi yn: <http://www.gwynedd.gov.uk/upload/public/attachments/1140/CanllawiauDylunioMeh2012.pdf>
- 7.5.5 Mae'r 'Canllawiau ar gyfer Asesiad Tirwedd ac Effaith Weledol' gan y Sefydliad Tirwedd a'r Sefydliad Asesiad Amgylcheddol 2il argraffiad a Chyngor Cefn Gwlad Cymru yn dogfennu 'Nodyn Canllawiau Gwybodaeth LANDMAP 3: Defnyddio LANDMAP ar gyfer Asesiad Tirwedd ac Effaith Weledol Tyrbinau Gwynt ar y Tir' hefyd yn rhoi gwybodaeth ddefnyddiol. Mae'n rhaid i'r rhain gael eu defnyddio wrth baratoi LVIAs i dyrbinau canolig i fawr. Gall y fethodoleg gael ei haddasu fel y bo'n briodol ar gyfer ceisiadau tyrbinau micro a bach.
- 7.5.6 Gweler Atodiad 3 - 'LANDMAP 2011 Gwerthusiad Tirwedd Cyffredinol am fapiau ar y themâu canlynol: Gweledol a Synhwyraidd, Tirweddau Diwylliannol, Tirweddau Hanesyddol, Tirweddau Daearegol a Chynefinoedd Tirwedd. Mae ASIDOHL2 yn anstatudol ac yn ymgynghorol yn unig. Ei fwriad yw cynorthwyo awdurdodau cynllunio lleol yn eu penderfyniad ynghylch faint o bwysau y dylid ei roi ar wybodaeth yn y Gofrestr wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio. Yn ogystal, ei fwriad yw cynorthwyo eraill sy'n gysylltiedig â'r broses datblygu a chynllunio yng Nghymru, yn enwedig datblygwyr sy'n paratoi datganiadau Asesiadau Effaith Amgylcheddol, er mwyn dod â chynlluniau a chynigion ymlaen sy'n debygol o gael yr ardrowiad andwyol lleiaf posib ar ardaloedd o dirweddau hanesyddol a gynhwysir yng Nghofrestr Tirwedd o Ddiddordeb Hanesyddol Eithriadol.

- 7.5.7 Yn unol â Pholisi C26 o'r CDU ni fydd tyrbinau gwynt o fewn yr AHNE yn cael eu cefnogi.
- 7.5.8 Tu allan i'r AHNE ni ddylai unrhyw gais tyrbîn achosi niwed sylweddol i leoliad yr AHNE neu'r Parc Cenedlaethol. Bydd angen cynnal LVIA i ddangos unrhyw effaith bosibl y cynllun er mwyn sicrhau nad oes unrhyw niwed sylweddol yn digwydd o ganlyniad i'r cais.
- 7.5.8A Mae'r Cyngor wedi comisiynu gwaith i asesu Sensitifrwydd a Chapasiti'r Tirwedd a fydd yn adnabod a gwarchod ardaloedd sensitif ac arbennig rhag datblygiadau amhriodol. Fe fydd yn ffurfio rhan o'r sail tystiolaeth ar gyfer polisiau perthnasol yn y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd sydd ar y gweill. Yn y cyfamser pan fydd yr astudiaeth yn cael ei gyhoeddi (disgwylir hyn Haf 2014) fe ddylid rhoi ystyriaeth iddo wrth ddelio efo ceisiadau am ynni gwynt ar y tir.
- 7.5.9 Yn y mwyafrif o achosion, bydd yn ofynnol cael LVIA; dylai ymgeiswyr gysylltu a'r Gwasanaeth Cynllunio yn y Cyngor i sefydlu a chytuno ar hyd a lled yr asesiad, gan gynnwys dewis o fannau gwyllo. Mae'r ZTV i gael ei gytuno ar y dechrau a dilyn y pellteroedd a argymhellir yn adran 11 o'r rhestr wirio yn Atodiad 4.
- 7.6 Effeithiau Tirwedd a Gweledol Cronnus
- 7.6.1 Gall y gydberthynas rhwng tyrbinau unigol gael effaith allweddol ar dirwedd. Gall arwain at bentyrru a rhoi'r argraff weledol o grynhoad o ffermydd / tyrbinau gwynt hyd yn oed os ydynt mewn gwirionedd yn bell oddi wrth ei gilydd. Gelwir hyn yn effaith gronnus, sy'n ystyriaeth bwysig wrth wneud penderfyniadau.
- 7.6.2 Mae effaith gronnus yn dod yn fwyfwy perthnasol i asesu datblygiadau tyrbinau gwynt wrth i fwy o geisiadau gael eu cyflwyno. Gall y ffenomenon yma godi lle mae datblygiad ynni gwynt presennol a chynigir estyniad iddo neu lle mae cynigion ar gyfer datblygiadau ynni gwynt eraill yn yr un ardal. Bydd yr effaith weledol yn amrywio gan ddibynnu ar ai cynnig ar gyfer tyrbîn unigol, neu glwstwr neu fferm wynt fawr ydyw. Gall effeithiau cronnus fod yn andwyol neu beidio, gan ddibynnu ar y cynigion ac ar osodiad tirwedd neilltuol. Felly rhaid gwerthuso capasiti'r dirwedd i dderbyn pob tyrbîn ynghyd ag effaith gronnus grŵp o dyrbinau.
- 7.6.3 Mae rhywfaint o effaith cronnus yn gynnyrch y nifer o ffermydd / tyrbinau gwynt unigol a'r pellter rhyngddynt, y rhyngberthynas rhwng eu Parthau Dylanwad Gweledol (ZVI), cymeriad cyffredinol y dirwedd a'i sensitifrwydd i ffermydd / tyrbinau gwynt, y berthynas gyda strwythurau adeiledig eraill a lleoliad a dyluniad y ffermydd gwynt eu hunain. Bydd effaith gyffredinol llinellau trosglwyddo ynni a'r isadeiledd cysylltiedig yn ystyriaethau pwysig pan asesir effaith gronnus datblygiadau tyrbinau gwynt. Mae'n bwysig cydnabod bod effaith gronnus yn effeithio ar amwynder gweledol yn ogystal â'r dirwedd.
- 7.6.4 Mae effeithiau cronnus ar amwynder gweledol yn cynnwys gwelededd ac effeithiau cyfunol dilyniannol.

- Mae Gwelededd Cyfunol yn digwydd lle mae'r arsylwr yn gallu gweld dau neu fwy o ddatblygiadau o un safbwynt. Wrth ystyried yr effeithiau cronus sy'n deillio o welededd cyfunol, mae angen ystyried, ar gyfer pob un o'r safbwyntiau o fewn ZVI y fferm /tyrbinau gwynt dan sylw, yr effaith gyfun o'r holl ffermydd / tyrbinau gwynt sydd (neu a fyddai'n) weladwy o'r safbwyntiau hyn. Gall Gwelededd Cyfunol fod naill ai'n gyfuniad (lle mae nifer o ffermydd / tyrbinau gwynt o fewn arc gwelededd yr arsylwr ar yr un pryd) neu yn olynol (lle mae'r arsylwr yn gorfod troi i weld y ffermydd / tyrbinau gwynt amrywiol).
- Mae effeithiau dilyniannol yn digwydd pan fydd yr arsylwr yn gorfod symud i safbwynt arall i weld datblygiadau gwahanol. Dylai effeithiau dilyniannol gael eu hasesu ar gyfer teithio ar hyd llwybrau a ddefnyddir yn rheolaidd - fel prif ffyrdd neu lwybrau poblogaidd.

7.6.5 Efallai y bydd achosion o effeithiau dilyniannol amrywio o'r *aml ddilyniannol* (y nodweddion yn ymddangos yn rheolaidd a chyda bylchau amser byr rhyngddynt, yn dibynnu ar gyflymder teithio a phellter rhwng y safbwyntiau) i rai sydd o *bryd i'w gilydd yn ddilyniannol* (bylchau amser hir rhwng ymddangosiadau, oherwydd bod yr arsylwr yn symud yn araf iawn a / neu fod pellteroedd mawr rhwng y safbwyntiau.)

7.6.6 Bydd effeithiau gweledol cronus yn amrywio o ran graddfa gyda

- nifer a sensitifrwydd y derbynyddion gweledol;
- hyd, amlder a natur gyfunol a dilyniannol y golygfeydd (cipolwg neu olwg hirach; golygfeydd ar osgo, wedi'u hidlo neu'n fwy uniongyrchol; gwahaniad amser rhwng safbwyntiau dilyniannol);
- effaith gymharol pob fferm /tyrbin gwynt unigol, o ran amwynder gweledol; a
- phresenoldeb strwythurau adeiledig eraill.

7.6.7 Mae effeithiau cronus tirwedd yn effeithio ar ffabrig ffisegol neu gymeriad y dirwedd, neu unrhyw werthoedd arbennig sydd ynghlwm wrth y dirwedd.

- Mae effeithiau cronus ar *ffabrig ffisegol* y dirwedd yn codi pan fydd dau neu fwy o ddatblygiadau yn effeithio ar elfennau tirwedd megis coetiroedd a gwrychoedd. Er na all hyn effeithio'n sylweddol ar gymeriad tirwedd, gall yr effaith gronus ar y cydrannau hyn fod yn sylweddol.
- Gall effeithiau cronus ar *gymeriad y dirwedd* yn deillio o ddau neu fwy o ddatblygiadau ffermydd neu tyrbinau gwynt yn ogystal â seilwaith bresennol fel peilonau neu fastiau trydan. Mae tyrbinau gwynt neu ffermydd gwynt yn cyflwyno nodweddion newydd i'r dirwedd. Yn y ffordd hon, gall newid yng nghymeriad y dirwedd greu math gwahanol o gymeriad tirwedd, mewn ffordd debyg i goedwigo ar raddfa fawr. Gall y newid hwn fod yn andwyol i gymeriad tirwedd neilltuol; mewn rhai achosion efallai na fydd y newid yn andwyol; gall rhai tirweddau diwydiannol neu ddifffiaith gael eu gwella o ganlyniad i newid o'r fath yng nghymeriad y dirwedd. Gall yr effeithiau cronus ar gymeriad y dirwedd gynnwys newidiadau eraill, er enghraifft tueddiadau neu bwysau am newid dros gyfnodau hir o amser, a ddylai fod yn rhan o unrhyw ystyriaeth o brosiect penodol.

7.6.8 Mae pwyntiau cyffredinol y dylid eu hystyried wrth asesu arwyddocâd yr effeithiau cronus ar y dirwedd. Y rhain yw'r effeithiau ar ddynodiadau tirwedd, tirweddau a

gynlluniwyd, cymeriad tirwedd, ymdeimlad o raddfa, ymdeimlad o bellter, pwyntiau ffocws presennol yn y dirwedd, leinin awyr, naws anghysbell neu anialwch, a diddordebau tirwedd arbennig eraill.

- 7.6.9 Bydd y dirwedd ac effeithiau gweledol tyrbinau gwynt yn amrywio ar sail achos wrth achos yn ôl y math o dyrbin gwynt (model ac uchder), ei leoliad, lleoliad tirlun y datblygiad arfaethedig ac effeithiau ar ardaloedd sensitif a / neu derbynyddion. Dylai effaith gronnu gymryd i ystyriaeth ffermydd / tyrbinau gwynt presennol, y rhai sydd â chaniatâd ond sydd heb eu codi, a'r rhai sy'n destun ceisiadau dilys, ond sydd heb eu penderfynu.
- 7.6.10 Dylai'r effeithiau cronnu posibl ar dderbynyddion sensitif awdurdodau lleol cyfagos hefyd gael eu hystyried.
- 7.6.11 Mewn ardal lle mae effeithiau cronnu y tyrbinau gwynt yn cael eu hystyried yn sylweddol mae'n debygol y bydd angen Aseiad Tirwedd ac Effaith Weledol. Mae Adran 11 y rhestr wirio yn Atodiad 4 yn rhoi rhagor o wybodaeth am yr hyn sy'n ofynnol fel rhan o Aseiad Tirwedd ac Effaith Weledol. Mae'r Cyngor yn cadw rhestr gyfredol o'r holl geisiadau ynni gwynt a gyflwynwyd.
- 7.6.12 Fel rhan o'r weithdrefn LVIA ar gyfer ceisiadau tyrbinau gwynt, bydd angen i ddatblygwyr gael rhestr o geisiadau presennol, a ganiatawyd, byw a cheisiadau ar fin digwydd. Er gwybodaeth argymhellir y dylid edrych ar geisiadau cynllunio a datblygiadau cyfredol o fewn 5km wrth wneud LVIA cronol ar gyfer tyrbinau bychan, tra dylid edrych ar ardal o rhwng 15km a 30 km i tyrbinau canolig neu fawr.

7.7 Nodweddion Ecoleg a Rhywogaethau

- 7.7.1 Mae'r prif effeithiau ecolegol sy'n deillio o tyrbinau gwynt yn gysylltiedig â'r seilwaith safle. Gall nodweddion ecolegol gael eu heffeithio yn ystod cyfnod adeiladu, gweithredu neu ddadgomisynu cynllun ynni gwynt e.e. colli cynefin, sŵn ac effeithiau uniongyrchol ac anuniongyrchol o weithredu tyrbinau gwynt ar dderbynyddion ecolegol e.e. taro ystlumod ac adar.
- 7.7.2 Mae'r effaith ar ystlumod ac adar yn enwedig yn arbennig o berthnasol i ddatblygiadau ynni gwynt. Mae'r holl ystlumod a'r rhan fwyaf o adar yn rhywogaethau a ddiogelir ac mae angen eu hystyried wrth ddatblygu cynllun ynni gwynt. Mae'r papur "Bats and Wind Turbines" (Scottish Natural Heritage, English Nature a Chyngor Cefn Gwlad Cymru, Mehefin 2012) yn rhoi mwy o fanylion ynghylch yr effaith mae tyrbinau gwynt, yn enwedig y rhai canolig a mawr yn ogystal â ffermydd gwynt yn eu cael ar boblogaethau ystlumod. Gall tyrbinau gwynt gael effaith ar boblogaethau adar mewn nifer o ffyrdd gan gynnwys colli cynefinoedd yn uniongyrchol, dadleoli adar oherwydd amharu ar eu llefydd bwydo a bridio a'r potensial y cânt eu lladd oherwydd gwrthdrawiadau gyda llafnau'r tyrbinau.
- 7.7.3 Ni ddylai cynigion ar gyfer tyrbinau gwynt (naill ai'n unigol neu'n fronnol) gael effaith sylweddol ar systemau a swyddogaethau bioamrywiaeth yng Ngwynedd. Er y gall effeithiau andwyol ar rywogaethau, cynefinoedd neu safleoedd a ddiogelir gan un

datblygiad ynni gwynt fod yn dderbyniol, fodd bynnag, gall yr effeithiau cronnu oherwydd datblygiadau pellach fod yn annerbyniol a bydd yn rhaid cael asesiad. Bydd tyrbinau gwynt sydd eisoes â chaniatâd a'r rhai sy'n destun ceisiadau dilys ond sydd heb eu penderfynu eto yn cael eu hystyried wrth asesu effaith gronnu y bwriad. Bydd yr holl geisiadau yn cael eu hasesu o ran eu heffaith ar fioamrywiaeth, gan gynnwys rhywogaeth a warchodir, a chynefinoedd. Yn ogystal, dylid ystyried yr effeithiau cronnu posibl ar fioamrywiaeth. Bydd asesiadau safle-benodol yn ofynnol i nodi'r risgiau i fioamrywiaeth ynghyd ag unrhyw fesurau lliniaru ar y safle neu fesurau cydadferol oddi ar y safle.

7.7.4 Yn achos rhai cynlluniau ynni gwynt, bydd angen cynnal AEA i edrych yn fanwl ar fuddiannau cadwraeth natur ar y safle ac oddi arno. Dylai'r AEA nodi'n fuan yr agweddau cadwraeth natur sy'n debygol o gael eu heffeithio gan ddatblygiad. Os oes angen AEA yna fe ddylai'r datganiad amgylcheddol ddarparu digon o wybodaeth, gan gynnwys wybodaeth am ddatblygiad atodol, fel cysylltiadau grid, is-orsafoedd, ffyrdd mynediad, ac ati. Efallai bydd yr Awdurdod (fel yr awdurdod cymwys) angen gwybodaeth i wneud ARhC. Mewn perthynas ag adar, dylai'r AEA gynnwys gwybodaeth ynghylch manau clwydo, llinellau hedfan, llecynnau bwydo a llecynnau bridio. Pe bai angen AEA, dylai'r datganiad amgylcheddol ddarparu gwybodaeth ddigonol, yn cynnwys gwybodaeth am unrhyw ddatblygiadau atodol, megis cysylltiadau i'r grid, is-orsafoedd, llwybrau mynediad ac ati, er mwyn i'r Awdurdod (fel yr Awdurdod cymwys) allu cynnal ARhC.

7.7.5 Lle nad yw'r cynnig yn un y mae angen AEA ar ei gyfer, dylai ymgeiswyr gyflwyno un neu ragor o'r canlynol fel sy'n briodol.

Adroddiad Daearegol/Hydrolegol/Hydroddaearegol: yn rhoi sylw i faterion perthnasol ar y safle neu nodweddion a effeithir yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol gan y datblygiad arfaethedig gan gynnwys arolwg, dadansoddiad, mesurau osgoi, lliniaru ac unrhyw gynigion ar gyfer gwelliannau.

Adroddiad ar y Pridd: yn dangos sut a pha bryd y bydd unrhyw bridd a gaiff ei effeithio gan y cynigion datblygu yn cael ei symud, ei storio, ei ddefnyddio a'i gadw.

Adroddiad ar rywogaethau a ddiogelir: gan gynnwys dull arolwg, amseru a chanlyniadau'r arolwg, unrhyw gyfyngiadau yn yr arolwg, dadansoddiad o niwed posibl i rywogaethau ac unrhyw fesurau osgoi neu liniaru a gynigir.

Arolwg Daearegol: Technegau gan gynnwys arolwg cerdded drosodd, yn astudio cerrig brig a thirffurfiau; dulliau ymwithiol megis tyllu tyllau turio â pheiriannau a defnyddio technegau geoffisegol a dulliau synhwyro o hirbell, megis ffotograffiaeth o'r awyr.

Gwerthusiad Ecolegol: Bydd arolwg ecolegol ac asesiad yn ofynnol ar gyfer ceisiadau sy'n debygol o gael effaith sylweddol ar fywyd gwylt lleol, cenedlaethol neu ryngwladol a chadwraeth natur. Er y bydd hyn yn aml yn agos at safleoedd dynodedig, oherwydd nodweddion gwahanol y safleoedd, gyda nifer ohonynt yn cael eu nodi oherwydd eu diddordebau rhywogaethau ac adar, gall effeithiau ar nodweddion y safle gael eu profi beth pellter i ffwrdd o'r safle a ddynodwyd.

7.7.6 Yn benodol, bydd arolwg yn ofynnol fel arfer, os yw cais yn agos at safle o bwysigrwydd hysbys am ystumod ac adar, neu os a fwriedir safle o fewn 50 metr oddi wrth nodweddion cynefin perthnasol sy'n cynnig chwilota / cymudo / cyfleoedd clwydo. Er mwyn lleihau'r effaith ar fywyd gwyllt, fe'ch cynghorir y dylai tyrbinau fod yn isafswm o 50 metr i ffwrdd oddi wrth y mathau hyn o nodweddion cynefin. Gall ymgeiswyr gysylltu ag Ymgynghorydd Ecolegol ac Amgylcheddol y Cyngor i gael cyngor, ar y cam cyn-sgrinio. Dylid hefyd gynnal ymgynghoriadau cynnar gyda Chyngor Cefn Gwlad Cymru a'r RSPB. Gellir cyfeirio at Gynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Gwynedd am gyd-destun bioamrywiaeth gefndirol yr ardal.

Cynigion Gwella Cadwraeth Natur: yn dangos sut y bydd y datblygiad yn sicrhau cadwraeth nodweddion treftadaeth naturiol ar y safle ac yn darparu manteision o ran cadwraeth natur;

Cynllun Rheoli Cadwraeth Natur: disgrifiad sut y bydd y safle yn cael ei reoli i sicrhau cadwraeth natur a gwella cadwraeth natur ar y safle ac oddi arno gan gynnwys pwy fydd yn rheoli gwahanol rannau neu elfennau, sut y bydd y gwaith rheoli yn cael ei gyllido, ei adolygu a'i addasu dros gyfnod o amser.

7.7.7 Lle gallai cynllun, naill ai ar ei ben ei hun neu wedi ei gyfuno gyda chynlluniau neu brosiectau eraill, gael effaith ar safle a ddynodwyd yn rhyngwladol, rhaid i Gyngor Gwynedd cyn iddo benderfynu i roi caniatâd i'r cynnig gynnal asesiad o effaith sylweddol debygol y cynllun hwnnw o ran amcanion cadwraethol y safle. Fe all fod angen arolwg cynefin neu rywogaethau fel tystiolaeth i'r asesiad. Yn ogystal a hynny mae'n bosib y bydd angen arolwg cynefin neu rywogaeth fel tystiolaeth i asesiad ardrawiad ar SoDdGA, Safleoedd Bywyd Gwyllt Ymgeisiol a chynefinoedd a rhywogaethau blaenoriaeth a restrir gan Lywodraeth Cymru o dan adran 42 o Ddeddf NERC 2006. Dylid cytuno ar sgôp yr arolwg gydag Uned Bioamrywiaeth yr Awdurdod Cynllunio Lleol. Yn gyffredinol dylai arolwg cynefin/ rhywogaethau gynnwys: safle'r tyrbîn, y traciau mynediad, traciau cynnal a chadw ac unrhyw symud cynefin i ehangu ar y ffyrdd i ganiatáu ar gyfer cyflwyno i'r safle. Dylai'r arolwg cynefin fod yn gynefin arolwg Cam 1.

7.7.8 Lle bo modd, dylai datblygwyr liniaru ar gyfer unrhyw ddifrod ecolegol potensial. Mae'n well rhoddi sylw i gamau lliniaru yn fuan a dylid eu cynnwys yn yr adroddiad sgopio fel rhan o AEA. Bydd y mesurau lliniaru penodol yn amrywio o achos i achos. Gallai mesurau liniaru gynnwys:

- Ailddylunio / microleoli i ddileu risgiau o wrthdrawiad neu effeithiau dadleoli
- Gallai hyn gynnwys adfer cynefinoedd ymylon ger y seilwaith, gan gynnwys gwaith cloddio,
- Gellir lleihau effeithiau sylweddol posibl drwy gau i lawr y tyrbinau yn ystod y cyfnodau hedfan prysur eto naill ai ar gyfer tyrbîn unigol neu glystyrau o dyrbinau.

7.7.9 Yn ogystal, wedi i'r broses asesu gael ei gwblhau, dylid rhoddi sylw i gyfleodd ar gyfer gwella cadwraeth natur mewn safle a'r ardal o'i gwmpas megis darparu cynefinoedd newydd neu nodweddion cynefin ar dir cyfagos. Mewn rhai achosion, dylid ystyried sefydlu cynefinoedd o'r newydd. Enghreifftiau o fesurau osgoi a lliniaru ydy'r rhain. Mae'n bosib y bydd rhaid cael neu roi ystyriaeth i fesurau

ychwanegol yn ddibynol ar gasgliadau'r broses ARhC. Ceir cyfarwyddyd perthnasol yn adran 12 o'r rhestr wirio yn Atodiad 4 ynglŷn â materion ecolegol.

7.8 Archaeoleg

- 7.8.1 Gall tyrbinau gwynt gael effaith sylweddol ar nodweddion archeolegol. Gall hyn gynnwys colled neu effaith uniongyrchol ar y nodweddion a nodwyd, neu effeithiau anuniongyrchol ar gymeriad neu ymddangosiad a lleoliad nodweddion.
- 7.8.2 Rhaid sicrhau fod digon o bellter rhwng y tyrbinau a nodweddion archeolegol er mwyn sicrhau bod y posibilrwydd o ddifrod yn cael ei leihau, fel yn achos niwed posibl neu ddinistrio gan gwymp y tŵr cefnogol neu lafn dyrbin wedi torri. Lle mae nodweddion archeolegol yn bresennol, neu lle gallant fod, efallai bydd angen asesiad archeolegol ac/neu arfarniad gyda'r canlyniadau yn cael ei cyflwyno gyda cais cynllunio. Ble bydd bwriad yn cael caniatâd cynllunio, efallai bydd angen am lliniariad archeolegol cyn ac/neu yn ystod y cyfnod adeiladu i sicrhau fod unrhyw nodweddion archeolegol yn cael eu cofnodi. Gall lliniaru olygu osgoi nodweddion archeolegol i sicrhau nad ydynt yn cael niwed neu eu dinistrio. Dylid ymgynghori gyda Cyngorydd Archeolegol Gwynedd ar gyfer anghenion archeolegol (unai cyn cyflwyno cais neu wedi caniatâd). Nodir efallai bydd angen asesiad archeolegol (o bosib yn cynnwys arfarniad ymwthiol/anymwthiol) hyd yn oed os nad oes angen EIA neu Asesiad Effaith Tirwedd a Gweledol gyda cais.
- 7.8.3 Lle'r effeithir ar olion archeolegol cenedlaethol pwysig (boed yn gofrestredig ai peidio) ac mae eu lleoliadau yn debygol o gael eu heffeithio gan ddatblygiad tyrbin gwynt, dylai fod rhagdybiaeth o blaid eu gwarchod yn eu lle. Mewn achosion o olion archeolegol llai, bydd rhaid i'r Awdurdod Cynllunio Lleol benderfynu ar bwysigrwydd cymharol y nodwedd archeolegol yn erbyn y manteision a'r angen am y datblygiad arfaethedig. Gellir cael gwybodaeth ynghylch nodweddion archeolegol nad ydynt wedi'u dynodi gan Cyngorydd Archeolegol Gwynedd. Ceir cyfarwyddyd yn adran 13 o'r rhestr wirio yn Atodiad 4 ynglŷn â materion gwerthuso treftadaeth.

7.9 Agosrwydd

- 7.9.1 Mae'r adran hon yn ymdrin ag agosrwydd y tyrbinau arfaethedig i'r priffyrdd a rheilffyrdd, llinellau pŵer, hedfan, tai, safleoedd twristiaeth, a derbynyddion sensitif eraill.
- 7.9.2 Mae'r ardal yn un wledig yn bennaf gyda phatrwm gwasgaredig o ddatblygiad. Oherwydd y ffaith bod rhai ardaloedd yn bell o aneddiadau presennol neu anheddau unigol, mae effeithiau amwynder datblygiad gwynt yn debygol o fod yn sylweddol mewn sawl rhan o'r ardal.
- 7.9.3 Mae'n bwysig gwahaniaethu rhwng effaith amwynder preswyl ac effeithiau eraill sy'n deillio o gynigion gwynt, fel tirwedd a materion gweledol ehangach. Gall parthau clustogi gael eu defnyddio i leihau effeithiau.
- 7.9.4 Mae'r rhan yma'n rhoi arweiniad am amgylchiadau byw cymdogion cyfagos gan ganolbwyntio ar fwynderau gweledol. Dylid pwysleisio mai dim ond un agwedd o

'fwynderau preswyl' ydy 'mwynderau gweledol'. – ceir cyfeiriad at agweddau eraill o fwynderau preswyl yn rhannau eraill o'r CCA yma.

- 7.9.5 Mae'r egwyddor nad oes hawl i gadw golygfa heb ei newid o eiddo preifat yn un hir sefydlog. Er hynny fe all gwarchod golygfa o eiddo fel hyn o ran datblygiad sy'n rhy ormesol neu sy'n tra-arglwyddiaethu'n ormodol fod er budd cyhoeddus. Yn y cyddestun yma mae golygfa'n golygu'r mwynderau gweledol o lefydd sy'n union wrth ymyl y tŷ, a allai gael ei effeithio gan strwythur arall neu ddefnydd anghydnaws o dir cyfagos. I bwrpas y canllaw yma rhoddir ystyriaeth hefyd i effaith ar eiddo a ddefnyddir fel llety gwyliau.
- 7.9.6 Cydnabyddir bod yna bosibilrwydd i dyrbinau gwynt gael effaith annerbyniol ar fwynderau gweledol/ golygfeydd oherwydd eu maint a'r rhannau ohonynt sy'n symud. Mae asesiad o nifer o benderfyniadau apêl ynglŷn â datblygiad tyrbinau/ fferm wynt wedi dangos bod arolygwyr wedi penderfynu bod mwynderau gweledol preswylwyr wedi cael eu hamharu'n andwyol lle mae'r effeithiau gweledol y cynigion yn ormesol a/neu lethol. Mewn amgylchiadau fel yma bydd byw mewn eiddo yn annymunol neu amhleserus. Bydd asesiad o hyn yn galw am ymagwedd mor wrthrychol â phosib, ond yn y pen draw mae'n fater o farn sy'n seiliedig ar ystyriaethau cynllunio defnydd tir. Fel y nodwyd yn flaenorol mae amodau byw yn cael eu dylanwadu gan ffactorau ar wahân i fwynderau gweledol/ golygfeydd, fel sŵn. **Dim ond delio gyda mwynderau gweledol o amodau byw mae'r rhan yma.**
- 7.9.7 Mae'r debygoliaeth y caiff mwynderau gweledol/ golygfeydd o eiddo preswyl neu dwristiaeth ei effeithio'n andwyol gan dyrbinau) gwynt yn cael ei ddylanwadu gan nifer o ffactorau. Un o'r rhain yw agosrwydd y datblygiad i'r eiddo preswyl neu dwristiaeth. Ychydig o arweiniad cenedlaethol sydd ar gael am barthau clustogi rhwng tyrbinau gwynt ag aneddleoedd neu dai neu eiddo twristiaeth unigol.
- 7.9.8 Heb arweiniad cenedlaethol, mae'r ddogfen yma'n cyflwyno'r ymagwedd leol i dyrbinau gwynt yn yr ardal. Mae'n wybyddus bod y gwahaniaeth rhwng gwrthrych a'i gefndir yn lleihau wrth i'r pellter rhwng y gwrthrych a'r gynyddu (h.y. perspective awyrol). Hefyd fel mae gwrthrych yn mynd y bellach maent yn ymddangos yn llai oherwydd bod eu ongl weledol yn lleihau (h.y. perspective llinol). Ongl weledol gwrthrych yw'r ongl sy'n cael ei gynnal gan y llygad mewn triongl, gyda'r gwrthrych ar ei waelod. Y pellaf ydy'r gwrthrych o'r llygad, yr uchaf ydy uchder y triongl yma a lleiaf ydy'r ongl weledol. Trwy gymhwyso'r system fathemategol yma (h.y. $h=1/d*a$)¹ ceir cyfres o barthau clustogi, sy'n golygu y gall y Cyngor gymryd ymagwedd ragofalus er mwyn ceisio osgoi cael effaith andwyol ar fwynderau gweledol eiddo preswyl neu dwristiaeth. Mae Tabl 4 a diagram 1 isod yn dangos y pellter gwahanu posib sy'n sbarduno'r gofyn am gwblhau Asesiad Mwynderau Preswyl (RAA) ar gyfer tyrbinau gwynt bychan, canolig neu fawr. Mae newidiadau diweddar i Hawliau Datblygu Cyffredinol a Ganiateir (a gyfeirir ato ym mharagraff 6.21 uchod) yn golygu na fydd angen caniatâd cynllunio mewn rhai achosion ar gyfer tyrbinau micro/ domestig (h.y. hyd at 11.1 i ben y llafn). Ar ôl ystyried hyn, ac uchder a swmp tyrbinau gwynt micro/ domestig ac anghenion polisïau cynllunio

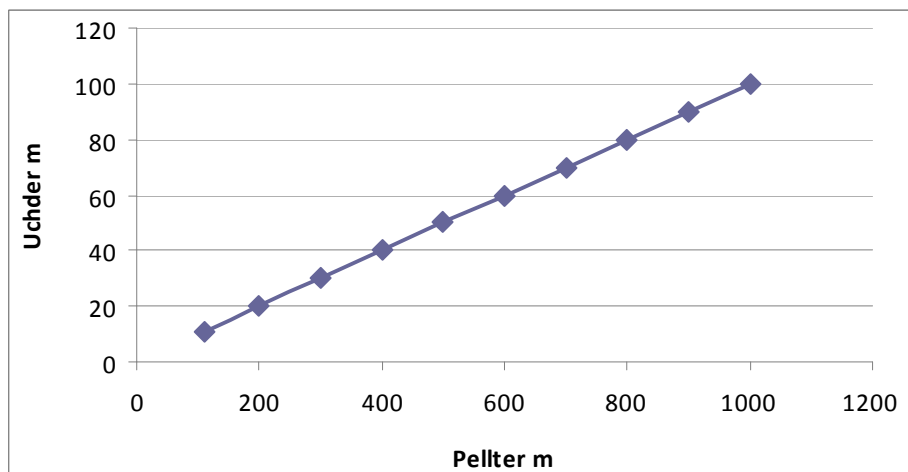
¹ Lle mae h = uchder a ganfyddir, d = pellter, ac a = yr uchder

Ileol a chenedlaethol ni chafodd parth clustogi ei adnabod ar gyfer y math yma o dyrbin:

Tabl 4

Math o dyrbin	Y parth byffer sy'n sbarduno'r gofyn am Asesiad Mwynderau Preswyl (RAA)
Bach (h.y. rhwng 11.1m – 20m pen y llafn)	111m – 200m
Canolig (h.y. rhwng 20.1m – 65m pen y llafn)	201m – 650m
Mawr (h.y. rhwng 65.1m – 135m + pen y llafn)	651m – 1,350+m

Diagram 1

7.9.9 Nid yw'r parthau clustog leiaf yn benderfynyddion tra-chywir o ardrawiadau. Bydd y gwir bellter yn dibynnu ar amgylchiadau lleoliad gwyddonol. Bydd rhaid i ddatblygiad nad yw'n gyson a'r parth clustog perthnasol yn Nhabl 4 gael ei gyflwyno gydag Asesiad Mwynderau Preswyl (RAA). Mae RAA yn mynd tu hwnt i asesiad ar olygfeydd a mwynderau gweledol mwy eang fel y gwelir mewn LVIA. Mae ei angen er mwyn penderfynu ar effeithiau amodau byw. Mae dadansoddiad o benderfyniadau apêl yn dangos mai'r ffactorau canlynol sydd angen sylw:

- Uchder y tyrbin i'r llafn,
- Maint y strwythur(au)
- Agosrwydd at y tyrbin(au) gwynt
- A fydd y cyfan o'r tyrbin i'w weld
- Cyfeiriadedd y tai/ llety twristiaeth - yr eiddo i gynnwys y tŷ (prif ystafelloedd) a'r rhannau o'r ardd/ patio lle fyddai'r preswylwyr yn eistedd allan
- A yw'r berthynas gyda'r eiddo yn un ar osgo neu'n un sydd union gyferbyn

- Y raddfa mae'r tyrbin yn cael ei sgrinio gan lystyfiant sydd rhyngddo a'r eiddo
- Graddfa'r ffurf adeiledig, gan gynnwys adeiladau allanol neu estyniadau i dai rhwng yr eiddo a'r tyrbin
- A fyddai'r golygfeydd allan o'r adeilad tuag at y tyrbin(au) yn cael ei guddio'n rhannol, rhan fwyaf neu'n gyfan gwbl oherwydd ffurf y tir
- A yw'r prif olygfeydd yn cynnwys strwythurau amlwg sy'n tynnu oddi ar yr olygfa
- Oes yna bethau nodedig neu amlwg yn weledol sy'n tynnu oddi ar yr olygfa yn agos at yr eiddo,
- Y nifer posib o dyrbinau a stent y tyrbinau sy'n weladwy, eu lleoliad o fewn yr olygfa gyffredinol o'r eiddo, h.y. a ydynt ar y gorwel, ar ymyl yr olygfa neu o fewn golwg amlwg
- Canran yr olygfa o'r eiddo fydd yn cael ei gymryd gan y datblygiad ac os ellir gweld y tyrbinau o fwy nag un ochr o'r eiddo
- Presenoldeb tebygol o elfennau atodol eraill yn y golygfeydd o'r eiddo, er enghraifft, ffyrdd mynediad neu'r compownd adeiladu
- Presenoldeb golau ar y tyrbinau

7.9.10 Bydd rhaid gwneud penderfyniad os yw'r effaith yn un trechol, gormesol neu lethol annerbyniol. Bydd pob cynnig yn cael ei ystyried ar sail ei haeddiant ei hun.

7.9.10A Mae'r Cyngor wedi comisiynu gwaith ar gyfer creu canllaw i Gyflwyno Pellteroedd Gwahanu o Eiddo Preswyl. Fe fydd yn ffurfio rhan o'r sail tystiolaeth ar gyfer polisiau perthnasol yn y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd sydd ar y gweill. Yn y cyfamser pan fydd yr astudiaeth yn cael ei gyhoeddi (disgwylir hyn Haf 2014) fe ddylid rhoi ystyriaeth iddo wrth ddelio efo ceisiadau am ynni gwynt ar y tir.

7.9.11 Mae TAN8 yn cynghori y dylai pob tyrbin gael ei osod yn ôl o bellter lleiaf, sy'n cyfateb i uchder blaen y llafn o ymyl unrhyw briffordd gyhoeddus neu linell reilffordd.

7.9.12 Mae polisi cynllunio cenedlaethol yn nodi y dylai tyrbinau gwynt gael eu gwahanu oddi wrth linellau trydan uwchben yn unol â Safon Cyngor Trydan 44-8 "Cliriadau Llinell Uwchben".

7.9.13 O ran yr agosrwydd at fuddiannau hedfan, mae datblygiadau o fewn radiws penodol o brif feysydd awyr ac erodromau yn amodol ar ymgynghori â'r Awdurdod Hedfan Sifil (CAA), y Weinyddiaeth Amddiffyn (MoD) a'r Gwasanaethau Traffig Awyr Cenedlaethol. Mae Adran 5.0 y CCA yn cyfeirio at ardaloedd a warchodir gan gynnwys Awyrennau a Meysydd Awyr.

7.9.14 O ran twristiaeth, bydd yr holl geisiadau yn cael eu hasesu o ran eu heffaith ar cyfleusterau twristiaeth a hamdden. Mae twristiaeth yn elfen bwysig o'r economi leol ac felly dylai unrhyw effeithiau andwyol ar y sector economaidd hwn sy'n deillio o ddatblygiadau ynni gwynt gael eu lleihau. Wrth asesu ceisiadau, dylai graddfa gymharol cyfleusterau hamdden a thwristiaeth presennol yn yr ardal gael eu hystyried. Ni ddylai datblygiadau tyrbinau gwynt gael effaith negyddol sylweddol ar yr economi leol. Ceir cyfarwyddyd pellach yn rhan o adran 17 o'r rhestr wirio yn Atodiad 4.

7.10 Cynhyrchu Electromagnetig ac Ymyrraeth

7.10.1 Gall tyrbinau gwynt ymyrryd â darllediadau electromagnetig trwy allyrru signal electromagnetig ei hun, gan ymyrryd â signalau electromagnetig. Mae hyn yn cynnwys cysylltiadau tonnau teledu, radio a micro a systemau a ddefnyddir gan yr heddlu a'r gwasanaethau brys. Gall yr effeithiau ymyrraeth hyn gael eu lleihau trwy newidiadau i leoliad tyrbinau ac ymgynghori â gweithredwyr. Ar yr amod bod sylw gofalus yn cael ei dalu i'r lleoliad, ni ddylai tyrbinau gwynt achosi unrhyw effeithiau andwyol sylweddol ar systemau cyfathrebu sy'n defnyddio tonnau electromagnetig fel cyfrwng darlledu (e.e. cysylltiadau teledu, radio a microdon). Yn nodweddiadol mae angen pellter clirio o 100m naill ochr a'r llall o gyswllt llinell olwg o ardal ysgubedig y llafnau tyrbinau, er y byddai ymgynghoriadau unigol yn ofynnol er mwyn adnabod pellter diogelwch pob sefydliad. Dylid gwneud ymdrech i ymgynghori'n gynnar gyda'r Swyddfa Gyfathrebu (OFCOM), sy'n dal cofrestr ganolog o'r holl weithredwyr cyfathrebu radio sifil yn y DU ac yn gweithredu fel pwynt cyswllt canolog ar gyfer nodi ymgynghoreion penodol sy'n berthnasol i safle.

7.10.2 Yn aml, mae'n bosibl lliniaru effeithiau trwy leoli tyrbinau unigol yn ofalus o fewn safle, fel bod y llafnau tyrbinau yn osgoi'r parth clustogi, yn nodweddiadol 100m y naill ochr i'r llwybr signal.

7.10.3 Ceir cyfarwyddyd pellach ynghylch asesiad Electro magnetig yn adran 15 o'r rhestr wirio yn Atodiad 4.

7.11 Cysgodion Symudol a Golau a Adlewyrchir

7.11.1 Cysgodion symudol yw effaith strôb o olau'n fflachio trwy symudiad y llafnau'n taflu cysgod symudol dros eiddo cyfagos o fewn 13 ° naill ochr o'r gogledd. Gall cysgodion achosi aflonyddwch i drigolion yr effeithir arnynt mewn eiddo cyfagos a gall gael effeithiau niweidiol posibl ar ddiodefwyr epilepsi ffoto-sensitif.

7.11.2 Mae'r tebygolrwydd o daflu cysgodion yn digwydd a'i ddifrifoldeb yn dibynnu ar:

- Cyfeiriad yr annedd mewn perthynas â'r tyrbina (au);
- Pellter o'r tyrbina (au);
- Uchder y tyrbina;
- Yr adeg o'r flwyddyn (yr effaith yn fwy pan fo'r haul ar ei isaf yn yr awyr);
- Cyfran yr oriau golau dydd y mae'r tyrbina (au) yn gweithredu;
- Amlder haul llachar ac awyr ddigwmwl (yn enwedig ar dir isel uwchben y gorwel);
- Cyflymder a chyfeiriad y gwynt cyffredinol.

7.11.3 Yn seiliedig ar ddadansoddiad o benderfyniadau apêl, er mwyn osgoi cysgodion symudol dylai pellter gwahanu o 10 diamedr rotor rhwng y tyrbinau gwynt a'r annedd agosaf fod yn ddigonol yn y rhan fwyaf o achosion, er bod y topograffi lleol a lleoliad y tyrbinau mewn perthynas â'r annedd (anheddau) yn cael ei ystyried yn ystod unrhyw asesiad. Mae hefyd wedi ei brofi bod o fewn y 10 diamedr rotor hwn, bydd cysgodion symudol ond yn digwydd o dan rhai amodau am beth o'r amser a dim ond ar eiddo cyfagos o fewn 130° naill ochr o'r gogledd y bydd yn effeithio.

7.11.4 O fewn y 10 pellter diamedr rotor hwn, dylai ymchwiliadau gael eu gwneud gan yr ymgeisydd i nodi unrhyw eiddo sy'n debygol o gael eu heffeithio gan gysgodion symudol. Dylai canlyniadau'r asesiad gael eu cyflwyno gyda'r cais cynllunio. Os sefydlir bod effeithiau annerbyniol gan gysgodion symudol, dylai mesurau lliniaru gael eu cymryd gan gynnwys symud lleoliad y tyrbîn, a defnyddio technoleg i atal tyrbînau yn ystod cyfnodau cysgodion symudol, neu, yn niffyg dim arall, defnyddio plannu coed a gosod bleindiau ffenestri i liniaru effaith.

7.11.4A Yn ogystal, dylid ystyried agosrwydd tyrbînau gwynt i rwydweithiau ffyrdd a rheilffyrdd. Gallai cysgod-grynu effeithio ar ddefnyddwyr y rhwydweithiau hyn drwy effeithio ar welededd.

7.11.5 Gall tyrbînau hefyd achosi fflachiadau o olau yn adlewyrchu, a all fod yn weladwy o gryn bellter. Mae'n bosibl i liniaru fflachio, ond nid yw'n bosibl ei ddileu. Gall dewis gofalus o liw llafn a gorffeniad wyneb helpu i leihau'r effaith.

7.11.6 Ceir cyfarwyddyd pellach ynghylch asesu cysgodion symudol yn adran 8 o'r rhestr wirio yn Atodiad 4.

7.12 Dŵr daear a dŵr wyneb

7.12.1 Mae datblygiadau ynni gwynt yn tueddu i gael ychydig neu ddim effaith ar adnoddau dŵr neu i'r amgylchedd dŵr unwaith y byddant yn weithredol. Fodd bynnag, gall y gwaith adeiladu a dadgomisiynu'r dyrbinau gwynt, naill ai'n unigol neu fel grwpiau mwy, gael effeithiau posibl ar gyrсияu dŵr lleol, cyrff dŵr, dŵr daear a chyflenwadau dŵr o ganlyniad i lygredd, erydiad, gwaddodi a rhwystrau i lifo yn deillio o weithgaredd adeiladu. Mae effeithiau datblygiadau yn ystod y cyfnod adeiladu angen eu hystyried a'u monitro yn ofalus, er mwyn osgoi llygru gyrсияu dŵr ac osgoi effeithiau andwyol ar ddŵr daear a statws ecolegol cyrff dŵr. Mewn achosion o'r fath, efallai y bydd angen cyflwyno manylion y mesurau lliniaru gyda'r cais llawn.

7.12.2 Bydd asesiad o'r risgiau i ansawdd y dŵr yn ofynnol ar gyfer pob datblygiad ynni gwynt ar raddfa ganolig i fawr a bydd Asiantaeth yr Amgylchedd yn ymgynghori lle bo'n briodol. Yn ogystal, dylai unrhyw effaith andwyol posibl yn y drefn hydrolegol neu safon y dŵr ar ddynodiadau statudol gael ei asesu. Gall y gwaith o baratoi Cynllun Rheoli Amgylcheddol cyn adeiladu / dadgomisiynu liniaru unrhyw risg bosibl i ddŵr daear a dŵr wyneb.

7.13 Ymgysylltu Cymunedol

7.13.1 Dylai datblygwyr, mewn ymgynghoriad â'r awdurdod cynllunio lleol, gymryd rhan weithredol wrth ymgysylltu â'r gymuned leol mor fuan â phosibl ar y ceisiadau ynni gwynt. Dylai hyn gynnwys trafodaeth cyn gwneud cais a darparu gwybodaeth gefndir ar y dechnoleg ynni adnewyddadwy sy'n cael ei chynnig.

7.13.2 Gall ymgysylltiad cynnar â'r gymuned leol ar y cam cyn-cais arwain at well dealltwriaeth o'r cynllun a'i fanteision. Dylai ymgeiswyr ymgysylltu ag aelodau o'r cyhoedd yn ogystal â Chynghorau Tref a Chymuned.

7.13.3 Bydd angen i'r ceisiadau gael eu cefnogi gan ddatganiad ymgysylltu â'r gymuned yn nodi sut y mae'r ymgeisydd wedi cynnal ymgynghori cyn gwneud cais. Dylai ymgeiswyr ddarparu tystiolaeth o'r dulliau a ddefnyddiwyd, e.e. cyfarfodydd cyhoeddus, arddangosfeydd, arolygon, taflenni. Dylai ceisiadau ddangos eu bod wedi hysbysu'r rhai a fyddai'n cael eu heffeithio gan y cais, h.y. cymdogion agos. Dylai ymgeiswyr hefyd ddangos eu bod wedi ymgynghori â grwpiau hamdden lleol megis clybiau cyfeiriannu, crwydrwyr a chlybiau llaw-gleidio, lle bo hynny'n bosibl. Mae Adran 10 y rhestr wirio yn Atodiad 4 yn rhoi gwybodaeth bellach o'r hyn sy'n ofynnol yn y datganiad ymgysylltu â'r gymuned.

Cynlluniau a Arweinig gan y Gymuned

7.13.3A Datgan Polisi Cynllunio Cymru "*Polisi Llywodraeth Cynulliad Cymru yw cefnogi prosiectau ynni adnewyddadwy a arweinir gan y gymuned ble caiff buddiannau o'r prosiectau eu dychwelyd i'r gymuned wreiddiol*" (para. 12.18.19). Nid yw Polisi Cynllunio Cymru yn diffinio beth a olygir gan "prosiect ynni a arweinir gan y gymuned", ond fe allai fod rhai achosion ble y gellir rhoi pwysau ar y buddiannau lleol uniongyrchol a dilys sy'n gysylltiedig â "phrosiect ynni a arweinir gan y gymuned" a bydd yn rhaid eu hystyried yn erbyn ystyriaethau cynllunio perthnasol eraill pan fydd ceisiadau cynllunio yn cael eu hasesu.

7.13.3B Mae Cyngor Gwynedd yn ystyried "prosiect ynni a arweinir gan y gymuned" yn brosiect sy'n cael ei arwain gan y gymuned leol er budd y gymuned leol. Pan fydd ceisiadau cynllunio'n cael eu hasesu, bydd pwysau'n cael ei roi ar fuddiannau lleol uniongyrchol y cynllun yn unig os y gellir dangos fod y bwriad mewn gwirionedd yn 'brosiect ynni a arweinir gan y gymuned'. Caiff y buddion a ddosberthir i'r gymuned leol eu pennu gan yr ACLI mewn ymgynghoriad â'r datblygwr a bydd yn dibynnu ar natur y cynnig.

7.13.3C Er mwyn cynrychioli prosiect ynni gwynt cymunedol, bydd angen tystiolaeth glir y byddai ym mherchnogaeth grŵp cymunedol, neu'n brosiect menter ar y cyd ble mae sefydliad cymunedol lleol yn brif gyfranddaliwr, neu fod â threfniant cytundebol i ddarparu buddion sylweddol ar gyfer cymuned wedi'i ddiffinio ar sail proses glir ac agored o gynnwys y gymuned. Pan fo cynnig yn cael ei gyfiawnhau ar sail bod yn seiliedig ar gymuned, efallai bydd unrhyw grant neu ganiatâd yn ceisio sicrhau'r buddion hynny drwy gytundeb cyfreithiol ac amodau cynllunio.

Datblygiadau Ynni Gwynt ar Ffermydd

7.13.3D Mae Nodyn Cyngor Technegol 6 (NCT6) yn cefnogi polisi cynllunio cenedlaethol ar gymunedau gwledig cynaliadwy ac mae adran 3.7 yn canolbwyntio ar arallgyfeirio ar ffermydd. Mae'n datgan "*Wrth ystyried ceisiadau cynllunio ar gyfer prosiectau arallgyfeirio ar y fferm, dylai awdurdodau cynllunio ystyried natur a graddfa'r gweithgarwch*" ac y byddai "*Gweithrediadau bach ar y fferm megis ... ynni adnewyddadwy yn debygol o fod yn ddefnyddiau priodol*". Felly, mae'r egwyddor

o sefydlu prosiect ynni adnewyddadwy megis melinau gwynt yn weithgaredd arallgyfeirio dilys ar fferm yn ddarostyngedig i feini prawf polisi C26.

7.13.3E Fodd bynnag, ni fyddai pob ffurf o ddatblygiad melin wynt ar dir amaethyddol yn dderbyniol fel cynllun arallgyfeirio ar y fferm. Ystyria'r Cyngor bod cynllun melin wynt i arallgyfeirio ar y fferm yn fwriad ble mae:

- Prif waith yr ymgeisydd yw ffermio a byddai'r felin wynt yn cael ei hadeiladu ar dir amaethyddol sy'n ffurfio rhan o ddaliad fferm yr ymgeisydd.
- Byddai'r tyrbîn yn cael ei leoli i ymddangos fel bod cydberthynas ffigol rhyngddo ag adeiladau'r fferm o ran ei faint, ei raddfa a'i leoliad.
- Byddai'r bwriad tyrbîn gwynt yn amlwg yn atodol i'r prif fusnes ffermio a bod digon o wybodaeth yn cael ei chyflwyno i ddangos sut y byddai'r tyrbîn gwynt yn ffitio yn y patrwm ffermio ehangach a sut y bydd yn cyfrannu tuag at hyfywdra hirdymor y fenter ffermio.
- Bod capasiti cynhyrchu'r tyrbîn gymesur ag angenion ynni'r fenter ffermio. Asesir hyn gan y Cyngor drwy gymharu maint y tyrbîn o ran ei gapasiti cynhyrchu yn erbyn gofynion trydan blyneddol adeiladau'r fferm.
- Dylid darparu data cywir o'r trydan a ddefnyddir yn adeiladau'r fferm ynghyd ag allbwn trydan blyneddol a ragwelir o'r tyrbîn(au) arfaethedig mewn kWh neu MWh.
- Byddai'r tyrbîn wedi'i gysylltu â'r grid trydan drwy fesurydd trydan y fferm fel y gellir os dymunir ddefnyddio'r trydan a gynhyrchir ar y safle, yn hytrach na bod 100% o'r trydan yn cael ei allforio yn uniongyrchol i'r grid.

7.14 Mwynau a Phridd

7.14.1 Ni ddylid stereleiddio safleoedd sy'n cynnwys adnoddau mwynau gwerthfawr oherwydd datblygiad amhriodol. Pan mae cynnig wedi ei leoli ger safle fel yma rhaid cyflwyno manylion mesurau lliniaru gyda'r cais cynllunio ar ol trafod y rheini gyda'r Gwasanaeth Mwynau a Gwastraff sy'n cael ei rannu ar draws Gogledd Cymru.

7.14.2 Mae Mapaiâu Cynigion yn CDU Gwynedd yn adnabod y safleoedd mwynau a'r cylchfeydd rhagod o gwmpas y safleoedd.

7.14.3 Dylid osgoi a lliniaru'r posibilrwydd y bydd adnoddau pridd yn cael eu llygru oherwydd datblygiadau am dyrbinâu gwynt yn arbennig felly yn ystod y cyfnod adeiladu.

7.15 Cyfyngu Oes Caniatad Cynllunio

7.15.1 Mae Rhan 91 o'r Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 yn rhoi hawl i awdurdodau cynllunio lleol i gyfyngu ar oes caniatad cynllunio mewn amgylchiadau perthnasol. Credir bod yr angen i roi ystyriaeth i ardrawiad cronol, o ran sŵn, effaith weledol ac allbwn ynni'r tyrbînau gwynt/ ffermydd gwynt mewn lleoliad yn cyfiawnhau defnyddio'r amod i gyfyngu hyd y caniatâd. Byddai asesiad o'r effaith gronol yn rhoi sylw i dyrbinâu sydd i fyny'n barod, rhai gyda caniatâd ond heb eu codi eto a phob cais cynllunio sydd wedi ei gyflwyno cyn yr un sy'n cael ei asesu. Os oes gwir angen am y datblygiad, h.y. nad cynllun hapfasnachol ydy o, gellir dadlau y caiff y

tyrbin ei godi yn fuan ar ôl derbyn caniatâd. Bydd datblygiad buan y safleoedd hefyd yn gymorth i gyrraedd targedi cenedlaethol ar gyfer ynni o ffynonellau adnewyddol.

7.15.2 Fe ddylai'r cyfnod caniatâd byrrach ddal roi digon o amser i ddatblygwyr gydymffurfio gydag unrhyw amodau a datrys materion er mwyn gwireddu'r datblygiad, e.e. cyllid.

7.15.3 Oherwydd hyn, rhoddir caniatâd am dyrbin gwynt/ fferm wynt fel arfer am gyfnod o 2 flynedd er mwyn sicrhau y caiff y datblygiad ei wireddu o fewn cyfnod priodol. Rhoddir ystyriaeth i gyfnod hirach yn ddarostyngedig i dystiolaeth i fodloni'r Awdurdod Cynllunio Lleol bod yna resymau penodol i gefnogi hynny.

8.0 Lleoliad a Dyluniad

- 8.1 Mae lleoliad a chynllun y tyrbinau gwynt yn ystyriaethau pwysig a bydd yn seiliedig ar nifer o ffactorau gan gynnwys mynediad, cyflymder y gwynt, a chysylltiad â'r grid. Bydd nifer o ffactorau sy'n gysylltiedig â thyrbinau megis maint, lliw a'u dosbarthiad i gyd yn chwarae eu rhan wrth benderfynu p'un a yw'r datblygiad yn ymddangos fel petai'n cilio i mewn neu'n sefyll allan yn y dirwedd.
- 8.2 Bydd yr holl geisiadau tyrbinau gwynt yn cael eu hasesu o ran eu heffaith ar y dirwedd ac amwynder gweledol yng nghyswllt eu dyluniad o safbwynt lleoliad, effaith ar gymeriad tirwedd, math o dyrbin, lliw, gofod a seilwaith ategol. Mae canllawiau gan Scottish Natural Heritage ar leoliad a dyluniad tyrbinau gwynt yng nghyd destun tirweddau yn rhoi cyngor technegol eang, ac efallai bydd yr ymgeisydd yn falch o gael golwg arnynt (gweler rhan 14 o'r CCA yma).

8.3 Lleoliad a Gosodiad

- 8.3.1 Dylai tyrbinau gwynt gael eu lleoli yn ofalus a dylid rhoi ystyriaeth i'r materion tirwedd canlynol:

- Sut mae tyrbinau yn perthnasu i'r gorwel gweledol;
- Sensitifrwydd y lleoliadau o ble y gellir eu gweld;
- Yr effaith ar amwynder yr ardal gyfagos, gan gymryd arwyddocâd hanesyddol, diwylliannol a hamdden yr ardal i ystyriaeth;
- Y nodweddion presennol yn y dirwedd.

- 8.3.2 Mae adran 6 o'r rhestr wirio yn Atodiad 4 yn nodi'r wybodaeth sydd ei hangen gyda phob cais mewn perthynas â lleoliad y ceisiadau ar gyfer tyrbinau gwynt.

8.4 Cynllun a chymeriad y dirwedd

- 8.4.1 Dylai ceisiadau ar gyfer tyrbinau gwynt ystyried cyd-destun cyffredinol y dirwedd a chymeriad yr ardal o ran ei olwg gyffredinol, patrwm, gorchudd tir, natur agored / gaeedig, cymeriad elfennau fertigol a nodweddion presennol y dirwedd. Dylai cynlluniau eraill gael eu harchwilio mewn perthynas â'r safbwyntiau mwyaf sensitif.

8.5 Ffurf a dyluniad y tyrbinau

- 8.5.1 Mae datblygiadau technolegol wedi arwain at amrywiaeth eang o dyrbinau gwynt. Mae'r gwahanol fodelau hyn yn rhoi gwahanol ddewisiadau o ran maint, cyfrannau'r twr tyrbinau i hyd llafn a chyflymder cylchdro. Dylai uchder a dyluniad y tyrbinau fod yn gymesur â'r ardal, a bydd addasrwydd cynllun penodol yn dibynnu ar sensitifrwydd tirwedd yr ardal.

8.6 Lliw'r Tyrbinau

- 8.6.1 Mae lliw'r tyrbinau gwynt hefyd yn ystyriaeth bwysig wrth asesu effaith bosibl datblygiadau o'r fath. Mae'n bwysig dewis lliw sy'n ymwneud yn gadarnhaol â chefnidir y dirwedd sydd union gerllaw, y gellir gweld y tyrbinau yn ei erbyn. Mae gorffeniad di-sglein cael ei ystyried yn hanfodol.

8.7 Pellter rhwng Tyrbinau

8.7.1 Mae angen lleoli tyrbinau gwynt fel bod y pellter rhyngddynt tua 3-10 diamedr rotor (byddai hyn yn cyfateb i 180-600 metr ar gyfer datblygiad sy'n defnyddio rotorau diamedr 60m, tyrbinau 1.3MW) (enghraifft a gymerwyd o TAN 8).

8.8 Seilwaith ategol

8.8.1 Yn ogystal â'r tyrbinau gwynt, gall seilwaith angenrheidiol fferm wynt gynnwys mynediad ffordd ddigonol, traciau ar y safle, sylfeini'r tyrbinau, llawr caled i graen, mastiau anemomedr, safle adeiladu, ceblau trydanol ac is-orsaf drydan ac adeilad rheoli. Dylid rhoi ystyriaeth i'r materion canlynol wrth ystyried lleoliad a lleoliad datblygiad ategol. Gweler adran 7.2 y CCA hwn am ystyriaeth fanwl o'r hyn sy'n ofynnol ar gyfer seilwaith ategol.

8.8.2 Gydag unrhyw adeiladau atodol sy'n ofynnol ar y safle, o ystyried natur wledig y rhan fwyaf o'r lleoliadau ar gyfer tyrbinau, dylai adeiladau o'r fath fod yn amaethyddol o ran ymddangosiad naill ai'n fodern neu draddodiadol, yn dibynnu ar gymeriad y lleoliad penodol.

8.8.3 Gellir cael arweiniad pellach ynglŷn â lleoli a dylunio tyrbinau gwynt mewn perthynas a'r dirwedd yn: "Siting and Designing windfarms in the landscape", Version 1, December 2009, SNH
<http://www.snh.gov.uk/publications-data-and-research/publications/search-the-catalogue/publication-detail/?id=1434>

9. Dadgomisiynu ac adfer tir

9.1 Mae Paragraff 6.4 TAN 8 yn nodi y dylai Awdurdodau Cynllunio Lleol ystyried amodau priodol ar gyfer dadgomisiynu tyrbinau gwynt ac adfer tir yr effeithir arno. Yn ogystal, efallai y bydd gofyn i weithredwyr sicrhau bod cyllid digonol yn cael ei neilltuo i'w galluogi i fodloni rhwymedigaethau adfer yn llawn.

Amcangyfrifir bod oes fferm wynt fel arfer yn 25 mlynedd ac yn ystod y cyfnod hwn bydd y gweithredwyr yn adolygu hyfywdra'r cynllun. O ganlyniad i'r angen am sicrhau bod strwythurau segur yn cael eu gwaredu a'r safle'n cael ei adfer, ble bynnag y bydd caniatâd cynllunio yn cael ei gymeradwyo am ddatblygiad tyrbinau gwynt, bydd amodau'n cael eu cymhwyso yn seiliedig ar yr egwyddorion a ganlyn:

- Os bydd unrhyw dyrbin gwynt yn peidio â gweithredu am gyfnod parhaus o 12 mis, yna ystyrir ei fod wedi'i adael a dylid ei symud oddi ar y safle o fewn 3 mis wedi hynny.
- Pan fo fferm wynt yn cyrraedd diwedd ei hoes weithredol, rhaid symud oddi ar y safle'r holl strwythurau, adeiladau, offer a ffyrdd mynediad o fewn chwe mis a rhaid i'r ardal gael ei hadfer yn llwyr i ddefnydd a chyflwr sy'n briodol i'r ardal o gwmpas.
- Ar ôl symud y tyrbinau a'r strwythurau oddi ar y safle, rhaid adfer y tir yn unol â'r Datganiad Dadgomisiynu.

9.2 Os defnyddir yr opsiwn i ddadgomisiynu, yna dylai fod mecanwaith yn ei le (amod cynllunio neu gytundeb cyfreithiol) er mwyn sicrhau bod y tyrbinau a'r strwythurau cysylltiedig yn cael eu tynnu i lawr. Gellir gadael sylfaen y tyrbinau yn ei le er mwyn osgoi difrod drwy ei waredu. Dylid cyflwyno Datganiad Dadgomisiynu a chynllun adfer yn rhoi cynigion manwl o'r ffordd y bwriedir adfer y tir i'w gyflwr blaenorol oni bai y cytunwyd fel arall gan yr awdurdod cynllunio.

9.3 Mae adfer llawn angen cael gwared â thyrbinau, strwythurau atodol a thraciau, ac adfer llystyfiant priodol. Mewn rhai achosion gallai cael gwared ar draciau arwain at fwy o niwed na'u gadael yn eu lle oherwydd difrod i dir cyfagos yn ystod gwaith sy'n ymwneud â'r broses. Yn destun i foddhad yr Awdurdod Cynllunio Lleol ynglŷn ag effaith weledol traciau o'r fath a'r effaith o'u symud, efallai y bydd achosion lle na fydd symud traciau yn ofynnol. Dylid sicrhau bod natur y gwaith adfer yn integreiddio'n gadarnhaol yn y dirwedd bresennol. Hefyd, anogir cyfleoedd i wella rhinweddau arbennig y dirwedd.

9.4 Anogir gweithredwyr, yn dilyn dadgomisiynu, i aildefnyddio neu ailgylchu cydrannau tyrbinau a deunyddiau eraill sy'n gysylltiedig â thyrbinau gwynt.

Ble y bo'n briodol i wneud hynny, rhaid i'r Cyngor sicrhau cyn belled ag y gall, y bydd gwarantau cyllidol cadarn wedi'u sefydlu dros gyfnodau digon hir er mwyn sicrhau y gellir ymgymryd â hyn pe bydd angen. Bydd angen peirianwaith addas, e.e. bond, er mwyn sicrhau y byddai digon o adnoddau ar gael ar gyfer datgymalu ac adfer. Mae hyn er mwyn sicrhau bod mesurau digonol yn eu lle i wneud yn siŵr y bydd y safle'n cael ei adfer mewn modd priodol. Bydd maint y bond yn dibynnu ar y ffactorau a ganlyn:

- maint y tyrbîn, gan gynnwys ei sylfaen a'r strwythurau cysylltiedig;
- yr amser a gymerir i gael gwared â'r holl dyrbinau a'r traciau, y ceblau a'r adeiladau cysylltiedig;
- gwaith adfer a'r effaith ar yr amgylchedd ehangach, e.e. cynefinoedd naturiol.

10.0 Gofynion gyda Chais

- 10.1 Yn y lle cyntaf, buasem yn argymhell y dylai pob ymgeisydd tyrbinau gwynt potensial fod yn destun i drafodaethau cyn gwneud cais gyda'r Gwasanaeth Cynllunio er mwyn sefydlu p'un a yw'r safle dan sylw wedi ei leoli o fewn neu yn agos at unedau preswyl, unrhyw ddynodiadau amgylcheddol neu dirwedd, unrhyw adeiladau neu strwythurau gwarchoddedig, unrhyw nodweddion perthnasol o ddiddordeb ecolegol, neu unrhyw barthau ymgynghori statudol.
- 10.2 Mae Gwasanaeth Cynllunio'r Cyngor yn cadw catalog daearyddol helaeth a chyfredol o'r holl ddynodiadau pwysig, adeiladau a strwythurau a warchodir, a pharthau ymgynghori statudol. Yn y lle cyntaf, dylid cysylltu â'r Gwasanaeth Cynllunio er mwyn sefydlu a oes unrhyw faterion o'r fath yn berthnasol i'r safle.
- 10.3 Argymhellir yn gryf gwneud ymgysylltiad cynnar â Gwasanaeth Cynllunio'r Cyngor ac adrannau mewnol perthnasol eraill a sefydliadau allanol yn achos pob cais tyrbinau gwynt, waeth beth fo'i leoliad neu raddfa.
- 10.4 Mae trafodaethau o'r fath yn galluogi i gwmpas y wybodaeth y dylid ei chyflenwi gael ei chytuno gyda'r awdurdod cynllunio ac mae'n galluogi'r datblygwr i gomisiynu astudiaethau angenrheidiol mewn modd amserol. Mae hyn yn arbennig o wir am geisiadau a fydd angen Aseiad Effaith Amgylcheddol lle mae'r rheoliadau perthnasol yn caniatáu i'r awdurdod ddarparu 'barn gwmpasu' i lywio cynnwys yr astudiaeth honno. Dylai trafodaethau cyn cyflwyno cais, lle y bo'n briodol, gynnwys awdurdodau cyfagos lle bydd effeithiau gweledol traws-ffiniol ac effeithiau posibl pellter hir cronus.
- 10.5 Dylid ymgysylltu'n gynnar â chymunedau lleol er mwyn sicrhau bod trigolion lleol yn meddu ar ddealltwriaeth lawn o'r cynllun, gan gynnwys ei fanteision cymunedol posibl.
- 10.6 Gall y cysylltiadau a gynhwysir yn yr adran nesaf hefyd roi cyngor ac arweiniad ar ddatblygu tyrbinau gwynt.
- 10.7 Mae'r cyhoeddiadau a gynhwysir yn yr adran 'Darllen pellach' yn rhoi cyngor ac arweiniad defnyddiol y dylid cyfeirio ati mewn ceisiadau newydd.
- 10.8 Mae'r gwasanaeth cynllunio wedi cynhyrchu 'Cais Tyrbinau Gwynt - Rhestr Wirio' er mwyn darparu eglurder o ran y wybodaeth sydd ei hangen i gefnogi cais.
- 10.9 Ceir copi o'r rhestr wirio yn Atodiad 4 a dylid cyfeirio ati, yn ychwanegol at y materion a amlygwyd yn y CCA hwn.

11.0 Manteision Cymunedol a Chyfraniadau Datblygwyr

- 11.1 Mae datblygwyr neu dirfeddianwyr yn cael eu hannog i ymwneud yn uniongyrchol â chymunedau lleol o ran manteision cymunedol posibl sy'n gysylltiedig, yn hytrach na gyda'r Cyngor. Yn unol â NCT8, nid yw absenoldeb neu bresenoldeb unrhyw gyfraniad i gymunedau lleol yn fater a fydd gael ei ystyried gan y Cyngor wrth iddo benderfynu a ddylai caniatâd cynllunio gael ei roi neu beidio.
- 11.2 Mae enghreifftiau o fanteision y gellid eu cynnig i gymunedau lleol yn cynnwys adeiladu cyfleuster cymunedol, taliad ariannol sydd o fudd i'r gymuned, taliadau blyneddol i'r gymuned, gwella addysg, sgiliau a hyfforddiant i'r boblogaeth leol neu ymrwymiad gan y datblygwr i ddefnyddio llafur lleol lle bynnag y bo'n bosibl.
- 11.2A Mae rhai taliadau buddion cymunedol yn seiliedig ar ffigwr fesul MW a osodir. Ym mis Mehefin 2013, cyhoeddodd Llywodraeth y DU ganllaw cynllunio newydd ar gyfer datblygiadau melinau gwynt ar y tir yn Lloegr oedd yn cynnwys cynyddu taliadau a delir gan ddatblygwyr i gymunedau o £1000/MW o gapasiti a osodir bob blwyddyn i £5000/MW bob blwyddyn. Nid oes gofyn cyfreithiol i ddatblygwyr gynnig taliadau. Mae'r rhain yn wirfoddol ac yn gyfan gwbl yn ôl disgrisiwn y datgilygwr.
- 11.2B Er nad oes canllaw terfynol yng Nghymru ynglŷn â'r swm y dylai datblygwyr ei gyfrannu, awgrymir, fel arweiniad, y dylai prosiectau ynni gwynt ar y tir ystyried y ffigurau a nodir uchod fel cyfraniad budd cymunedol.
- 11.2C Bydd dosbarthiad daearyddol y buddion yn amrywio, yn dibynnu ar amgylchiadau sy'n lleol i'r fferm wynt yn cynnwys agosrwydd at y datblygiad, effaith weledol y datblygiad, nifer y preswylwyr yn yr ardal a lefel yr aflonyddwch a'r niwsans a achosir gan weithgarwch adeiladu a thraffig.
- 11.3 Os yw datblygwyr yn cynnig manteision cymunedol nad ydynt yn perthyn yn uniongyrchol i'r broses gynllunio, yna ni all hyn gael ei ddefnyddio fel ystyriaeth wrth benderfynu ar unrhyw gais cynllunio. Mae Atodiad B TAN 8 yn darparu manylion pellach o hyn.
- 11.4 Dylai manylion gael eu darparu ar ffurf chyfraniadau'r datblygwyr o ganlyniad i'r datblygiad ynni gwynt arfaethedig. Bydd yr angen am gyfraniadau datblygwyr yn cael eu hasesu o ran effaith y datblygiad arfaethedig ar yr ardal, megis effeithiau gweledol a seilwaith ffyrdd (e.e. yr angen am lwybrau troed newydd neu ledu'r ffordd), neu effeithiau economaidd-gymdeithasol.
- 11.5 Bydd disgwyl i ymgeiswyr a datblygwyr drafod y dull o liniaru effeithiau o'r fath gyda'r swyddfa achos perthnasol, yn ddelfrydol ar y cam cyn-cais.
- 11.6 Ni fydd buddiannau ariannol, megis sefydlu cronfa ymddiriedolaeth gymunedol, yn cael eu trin fel ystyriaeth berthnasol.
- 11.7 Gall datblygiadau ynni gwynt o bosibl gynnig cyfleoedd i ddarparu manteision i'r gymuned trwy'r broses gynllunio e.e. gwelliannau yn y seilwaith priffyrdd neu reoli cynefinoedd bywyd gwylt.

- 11.8 Fel ymarfer da yn unig bydd y Cyngor yn disgwyl i bob datblygiad ynni gwynt sy'n cynnwys tyrbini Canolig neu Fawr (dros 20m i flaen y llafn) gyda capasiti pŵer masnachol o 50 kW neu drosodd fesul tyrbîn wneud cyfraniad (ariannol neu fel arall) i gymunedau lleol yr effeithir arnynt. Dylai bod cydberthynas rhwng gwerth y cyfraniad a maint a graddfa'r datblygiad.

12.0 Manylion Cyswllt

- 12.1 Mae'r cysylltiadau a ddarperir, ac eithrio'r rhai ar gyfer Cyngor Gwynedd, yn sefydliadau annibynnol ac nid ydynt yn gysylltiedig â chyhoeddi'r ddogfen hon mewn unrhyw ffordd.

<p>Cyngor Gwynedd Gwasanaeth Cynllunio Adran Rheoli Datblygu Swyddfeydd y Cyngor Pwllheli LL77 7TW cynllunio@gwynedd.gov.uk</p>	<p>Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd Ynys Môn a Gwynedd, Neuadd y Dref Bangor Gwynedd LL57 1DT polisicynllunio@gwynedd.gov.uk</p>
<p>Renewable UK Greencoat House Francis Street London SW1P 1DH www.britishwindenergy.co.uk</p>	<p>RSPB Southerland House Castlebridge Cowbridge Road East Caerdydd CF11 9AB www.rspb.org.uk</p>
<p>Cadw Plas Carew Uned 5/7, Cefn Coed Parc Nantgarw Caerdydd CF15 7QQ www.cadw.wales.gov.uk</p>	<p>Ymddiriedolaeth Garbon Cymru Albion House Oxford Street Nantgarw Caerdydd CF15 7TR www.carbontrust.co.uk</p>
<p>Yr Awdurdod Hedfan Sifil CAA House 45-49, Kingsway London WC2B 6TE www.caa.co.uk</p>	<p><u>Cyngor Cefn Gwlad Cymru</u> <u>Plas Penrhos</u> <u>Ffordd Penrhos</u> <u>Bangor</u> <u>LL57 2BX</u> www.ccw.gov.uk</p>
<p>Ymddiriedolaeth Arbed Ynni Cymru 1, Caspian Point Caspian Way Caerdydd CF10 4DQ www.energysavingtrust.org.uk</p>	<p>Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru Ffordd Penlan Parc Menai Bangor LL57 4DE www.environment-agency.gov.uk</p>
<p>Gwasanaeth Cynllunio Archeolegol Gwynedd Craig Beuno Garth Road Bangor LL57 2RT www.heneb.co.uk</p>	<p>OFCOM Riverside House 2a, Southwark Bridge Road London SE1 9HA www.ofcom.org.uk</p>
<p>Y Weinyddiaeth Amddiffyn Kingston Road Sutton Coldfield West Midlands B75 7RL www.mod.uk</p>	<p>Llywodraeth Cymru Adeiladau'r Goron Parc Cathays Caerdydd CF10 3NQ www.wales.gov.uk</p>

13.0 Darllen Pellach

- Ymddiriedolaeth Gwarchod Ystlumod – Bat Surveys: Best Practice Guidance – Surveying for Onshore Wind Farms (dyddiadau amrywiol)
- Yr Ymddiriedolaeth Gwarchod Ystlumod – Bat Surveys: Good Practice Guidance (2012)
- Cadw – Canllaw arfer dda ar ddefnyddio'r Gofrestr o Dirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru yn y Broses Cynllunio a Datblygu (2007)
- Cadw – Cofrestr Tirweddau, Parciau a Gerddi o Ddiddordeb Hanesyddol Arbennig yng Nghymru – Conwy, Gwynedd ac Ynys Môn (1998)
- Cadw – Ynni Adnewyddadwy a'ch Adeilad Hanesyddol: Gosod Systemau Microgynhyrchu: Canllawiau Ymarfer Gorau (2010)
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Cadw a Llywodraeth Cynulliad Cymru – Canllawiau Ymarfer Gorau ar Ddefnyddio'r Gofrestr o Dirweddau o Diddordeb Hanesyddol yng Nghymru yn y Broses Gynllunio a Datblygu (2007)
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru – Nodyn Cyfarwyddyd Gwybodaeth LANDMAP 1 : Ardaloedd Tirwedd Arbennig a LANDMAP (2008)
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru – Nodyn Cyfarwyddyd Gwybodaeth LANDMAP 3: Defnyddio Landmap ar gyfer Asesiad Gweledol o Dyrbinau Gwynt ar y Tir (2010)
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (2009) Asesiad Morlun Cymru
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (2010). Nodyn Cyfarwyddyd. Asesu effaith Datblygiadau Ffermydd Gwynt ar Fawnogydd yng Nghymru
- Cyngor Cefn Gwlad Cymru (Mehefin 2010) Nodiadau Cyfarwyddyd LANDMAP
- Cyngor Gwynedd – Adroddiad Gwynedd Werdd - Sgopio Cyfleoedd Ynni Adnewyddadwy yng Ngwynedd (2012)
- Awdurdod Hedfan Sifil: CAP 764 'CAA Policy and Guidelines on Wind Turbines (2012)
- Datganiad Polisi Cenedlaethol DECC (NPS) EN1 Overarching Energy (2011)
- DECC NPS EN3 Renewable Energy Infrastructure (2011)
- Yr Adran Ynni a Newid Hinsawdd – Update of UK Shadow Flicker Evidence Base (2011)
- Yr Adran Masnach a Diwydiant – ETSU W/14/00533/00/00: The Influence of Colour on the Aesthetics of Wind Turbine Generators
- Yr Adran Masnach a Diwydiant – ETSU-R-97: The Assessment and Rating of Noise from Wind Farms – Final Report (1996)

- Yr Adran Masnach a Diwydiant – Wind Energy and Aviation Interests: Interim Guidelines (2002)
- Yr Adran Busenes, Menter a Diwygio Rheoleiddio – Adolygiad o'r Canllaw ar asesu effeithiau cronnus ffermydd gwynt oddi ar y tir (2008). <https://www.og.decc.gov.uk/EIP/pages/windfarm-cumulative-impacts-report.pdf>
- Cyngor Trydan – Standard 44-8: Overhead Line Clearances
- Cyngor Gwynedd – Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd (2009)
- Cyngor Gwynedd – Cynllun Rheoli AHNE
- Cyngor Gwynedd – Cynllun Rheoli Safle Treftadaeth Byd
- Sefydliad Tirwedd Cymru a Sefydliad Rheoli ac Asesu'r Amgylchedd – Canllawiau ar gyfer Gwerthuso'r Dirwedd a'r Effaith Weledol (2^{il} argraffiad, 2002 neu'r 3^{ydd} argraffiad o 2013).
- Natural England – Technical Information Note TIN051 (First Edition, 11th February 2009): Bats and Onshore Wind Turbines – Interim Guidance
- Natural England – Technical Information Note 059: Bats and Single Mawr Wind Turbines: Joint Agencies Interim guidance (2011)
- Natural England, Scottish Natural Heritage & CCW – Bats and Wind Turbines (Jan 2012)
- Ofcom - Tall structures and their impact on broadcast and other wireless services (2009)
- Renewables Advisory Board & Department of Trade and Industry – Delivering Community Benefits from Wind Energy Development – A Toolkit (2007)
- Rhos Garn Whilgarn, Talgarreg (Apêl cyf: APP/D6820/A/07/1200875)
- Scottish Natural Heritage – Guidance: Cumulative Effect of Wind Farms (Version 2 – Revised 13.04.05)
- Scottish Natural Heritage – Location and Siting of Wind Farms in the Landscape (Version 1 – December 2009)
- Scottish Natural Heritage – Siting and design of small scale wind turbines of between 15 and 50 metres in height, (March 2012)
- Scottish Natural Heritage – Visual Representation of Winfarms: Good Practice Guidance, 2007. <http://www.snh.gov.uk/publications-data-and-research/publications/search-the-catalogue/publication-detail/?id=846>
- Scottish Natural Heritage - Assessing the cumulative impact of onshore wind energy developments, Mawrth 2012, (mae hwn yn disodli eich cyfeiriad gwreiddiol at yr effaith cronnus yn 2005). Cyswllt: www.snh.gov.uk/docs/A675503.pdf

- Scottish Natural Heritage: “Natural Heritage Assessment of wind energy projects which do not require formal EIA (2008)
- Scottish Natural Heritage - Siting and design of small scale wind turbines of between 15 and 50 metres in height, Mawrth 2012 Cyswllt: www.snh.gov.uk/docs/A719295.pdf
- Llywodraeth Cymru (a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru) - Cynhyrchu Eich Ynni Eich Hun: Rheoliadau Cynllunio Cyfredol (2011)
- Llywodraeth Cymru (a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru) – Cynhyrchu Ynni Eich Hun: Gwynt - Canllaw Cynllunio i Ddeiliaid Tai, Cymunedau a Busnesau (2011)
- Llywodraeth Cymru (a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru) – Cymru'n Un: Un Blaned - Cynllun Datblygu Cynaliadwy Llywodraeth Cynulliad Cymru (2009)
- Llywodraeth Cymru (a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru)– Polisi Cynllunio Cymru (4^{ydd} arg, 2011)
- Llywodraeth Cymru (a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru)– Nodyn Cyngor Technol 5: Cadwraeth Natur a Chynllunio (2009)
- Llywodraeth Cymru (a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru)– Nodyn Cyngor Technol 8: Cynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddadwy (2005)
- Llywodraeth Cymru – Canllawiau Ymarfer: Goblygiadau Cynllunio Datblygiadau Ynni adnewyddadwy a charbon isel (2011)
- Llywodraeth Cymru *Datganiad Polisi ar Barciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol yng Nghymru (2007)*
- Swyddfa Gymreig – Cylchlythyr 60/96: Archaeoleg a Chynllunio
- Swyddfa Gymreig – Cylchlythyr 1/98: Cynllunio a'r Amgylchedd Hanesyddol: Cyfarwyddiadau gan Ysgrifennydd Gwladol Cymru
- Swyddfa Gymreig – Cylchlythyr 61/96: Cynllunio a'r Amgylchedd Hanesyddol: Adeiladau Hanesyddol ac Ardaloedd Cadwraeth
- Swyddfa Gymreig – Cylchlythyr 13/97: Rhwymedigaethau Cynllunio

14. Rhestr Termiau

Term	Esboniad
Adeilad Rhestredig	Mae'n ofynnol ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru yn ôl y gyfraith i lunio rhestrau o adeiladau o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol arbennig. Yn ogystal â darparu dogfen gyfeirio barod o adeiladau o bwysigrwydd i dreftadaeth y genedl, mae rhestru yn darparu lefel ychwanegol o ddiogelwch cyfreithiol.
Adran 106	Amod cyfreithiol sy'n caniatáu i Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLI) wneud cytundeb cyfreithiol rhwymol neu rwymedigaeth gynllunio gyda thirfeddiannwr wrth roi caniatâd cynllunio.
Ardal Cadwraeth	Mae Ardaloedd Cadwraeth yn cael eu dynodi oherwydd eu diddordeb pensaernïol a hanesyddol arbennig.
Ardal Cadwraeth Arbennig (SAC)	Ardaloedd sy'n cyfrannu at gynnal neu adfer statws cadwraeth ffafriol y cynefinoedd neu rywogaethau a restrir yn Atodiadau I a II y Gyfarwyddeb Cynefinoedd.
Ardal Gwarchodaeth Arbennig (SPA)	Ardaloedd dynodedig sy'n helpu gwarchod cynefinoedd ar gyfer rhywogaethau prin a bregus a rhywogaethau o adar mudol.
Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol (AHNE)	Dynodiad statudol a gynlluniwyd i ddiogelu tirweddau naturiol sy'n bwysig yn genedlaethol.
Ardaloedd Chwilio Strategol (SSA)	Ardal sydd wedi ei nodi ar lefel strategol fel un sydd â'r nodweddion cyffredinol sy'n addas ar gyfer cynnwys ffermydd gwynt mawr.
Arfordir Treftadaeth	Mae Arfordir Treftadaeth yn llain o arfordir a ddynodwyd gan Gyngor Cefn Gwlad Cymru fel un sydd â harddwch naturiol nodedig neu arwyddocâd gwyddonol
Arolwg Cynefinoedd Cam I	Mae Dosbarthiad Cynefinoedd a thechneg arolwg maes cysylltiedig yn rhoi system safonol i gofnodi llystyfiant lled-naturiol a chynefinoedd bywyd gwyllt arall.
Asesiad Archeolegol	Ymgwymerir ag asesiad 'wrth y ddesg', astudiaeth o'r hanes a'r archeoleg a gofnodwyd yn y safle er mwyn asesu ei bosibilrwydd archeolegol ac er mwyn penderfynu a oes angen unrhyw waith archeolegol ynghyd â'r math o waith archeolegol allai fod ei angen mewn ymateb i gynigion datblygu.
Arfarniad Archeolegol	Mae arfarniad fel arfer yn cynnwys arolwg heb fod yn ymwithiol megis geoffiseg ac / neu gloddio un neu ragor o ffosydd er mwyn sefydlu presenoldeb, maint, natur a phwysigrwydd yr archeoleg ar unrhyw safle. Yn ddibynnol ar ganlyniadau'r arfarniad, gallai'r awdurdodau cynllunio benderfynu bod angen gwaith archeolegol pellach, fel arfer yn amod ar ganiatâd

Term	Esboniad
	cynllunio.
Asesiad Effaith Amgylcheddol (EIA)	Y broses a ddefnyddir i ddisgrifio, dadansoddi a gwerthuso ystod o effeithiau amgylcheddol a achosir gan gais ynni gwynt.
Asesiad Effaith Tirwedd a Gweledol (LVIA)	Mae hon yn broses sy'n rhoi gwybodaeth waelodlin ynghylch y tirlun a'r adnoddau gweledol ac yn rhoi barn arnynt o ran natur yr adnoddau a natur yr ardrawiad er mwyn gwneud penderfyniadau deallus, ond nid yw'n ddull o "sicrhau" bod y rhai sy'n gwneud penderfyniadau "yn ystyried" y pwnc hwn.
Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLI)	Awdurdod Cynllunio Lleol yw'r awdurdod lleol neu'r cyngor sydd â grym yn ôl y gyfraith i arfer swyddogaethau cynllunio tref statudol ar gyfer ardal benodol.
Awdurdod Hedfan Sifil (CAA)	Yr Awdurdod Hedfan Sifil (CAA) yw'r gorfforaeth gyhoeddus sy'n goruchwyllo ac yn rheoleiddio pob agwedd ar y diwydiant awyrennau yn y Deyrnas Unedig.
Cofrestr Tirwedd Hanesyddol	Ardal o dirwedd sydd wedi cael ei adnabod fel un arbennig iawn neu arbennig yng Nghymru ac ar Gofrestr Tirweddau, Parciau a Gerddi o Bwysigrwydd Hanesyddol yng Nghymru gan Cadw
Cwmpasu	Y broses o benderfynu ar gwmpas a lefel manylder EIA, gan gynnwys effeithiau amgylcheddol y mae angen eu hystyried, y dulliau asesu i'w defnyddio, a strwythur a chynnwys yr Adroddiad Amgylcheddol.
Cymeriad Tirwedd	Y patrwm pendant neu gyfuniad o elfennau sy'n digwydd yn gyson mewn tirwedd arbennig a sut mae hyn yn cael ei weld gan bobl.
Datblygu Cynaliadwy	Datblygu sy'n cynnal neu'n gwella ansawdd bywyd y genhedlaeth bresennol tra'n gwarchod yr amgylchedd ac adnoddau i gwrdd ag anghenion cenedlaethau'r dyfodol.
Datganiad Amgylcheddol (ES)	Y ddogfen sy'n cefnogi cais cynllunio sy'n nodi canfyddiadau'r EIA.
Datganiad Dylunio a Mynediad	Mae Datganiad Dylunio a Mynediad (DDM) yn adroddiad byr sydd wedi'i atodi i gais cynllunio ac yn ei gefnogi. Dylai DDM egluro'r egwyddorion a chysyniadau dylunio sydd wedi'u cymhwyso i agweddau penodol o'r bwriad – sef maint, gosodiad, graddfa, cynlluniau tirweddu ac edrychiad y datblygiad.
Effeithiau Cronnus	Mae hyn yn ganlyniad i fwy nag un cynllun yn cael eu hadeiladu ac mae'n effaith gyfunol yr holl ddatblygiadau, wedi'u cymryd gyda'i gilydd. Gall hyn fod o ran eu heffaith ar y dirwedd ac amwynder gweledol, poblogaethau adar, bywyd gwylt arall, yr economi leol, twristiaeth ayb.
ETSU-R-97	Methodoleg asesu a graddio sŵn o dyrbinau gwynt.

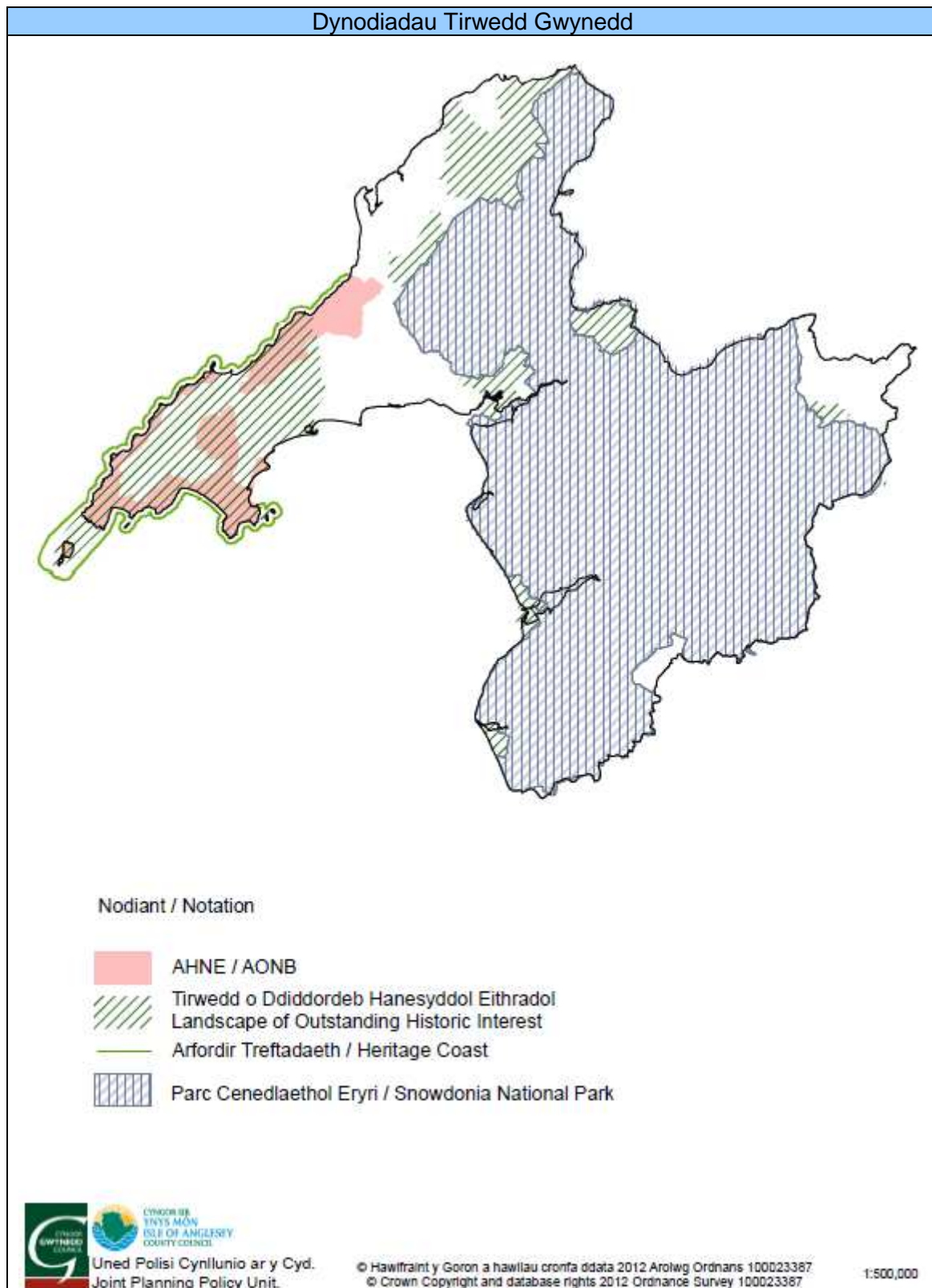
Term	Esboniad
Gorchudd Tir	Y gorchudd (bio) ffisegol yr arsylwir ar wyneb y ddaear sy'n cynnwys llystyfiant a strwythurau o waith dyn
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (NNR)	Mae ardaloedd o bwysigrwydd cadwraeth natur cenedlaethol yn cael eu dynodi'n Warchodfeydd Natur Cenedlaethol.
Gwarchodfeydd Natur Lleol (LNR)	Dynodedig ar gyfer ddiddordeb lleol gan y Cyngor.
Gwasanaethau Traffig Awyr Cenedlaethol (NATS)	Mae Gwasanaethau Traffig Awyr Cenedlaethol y Deyrnas Unedig (NATS) yn gwmni a sefydlwyd yn 2001 i redeg gwasanaethau rheoli traffig awyr. Mae hyn yn golygu y gall NATS sicrhau bod awyrennau yn hedfan tyn ddiogel ar draws Prydain, ac y gall awyrennau esgyn a glanio yn ddiogel ym meysydd awyr Prydain.
Gwynt Croesrym	Gwynt Croesrym yw'r gwahaniaeth mewn cyflymder a chyfeiriad y gwynt dros bellter cymharol fyr yn yr atmosffer. Gall gwynt croesrym gael ei dorri i lawr i gydrannau fertigol a llorweddol, gyda gwynt croesrym llorweddol yn cael ei weld ar draws ffryntiau a ger yr arfordir, a gwynt croesrym fertigol fel arfer yn agos at yr wyneb, er bod hefyd ar lefelau uwch yn yr atmosffer ger jetiau lefel uchaf a pharthau ffryntiau uwchben.
Heneb Gofrestredig (SAM)	Safle neu gofeb archeolegol o bwysigrwydd cenedlaethol sydd wedi'i diogelu drwy ddeddfwriaeth. Gall yr ardal ddynodedig fod ag olion sy'n sefyll neu gallant fod i gyd dan y ddaear.
LA90 10m (para. 7.3.2)	Mae ESTU-R-97 yn unol ag arfer cyffredin BS4142 yn defnyddio LA90 i ddiffinio sŵn yn y cefndir. Mae hon y lefel yr eir drosti 90% o'r amser, felly mewn cyfnod o ddeng munud mae lefel y sŵn yn fwy na'r LA90 am gyfanswm o 9 munud.
LANDMAP	GIS (System Gwybodaeth Ddaearyddol) yn seiliedig ar adnoddau tirwedd lle mae nodweddion tirwedd, nodweddion a dylanwadau ar y dirwedd yn cael eu cofnodi a'u gwerthuso i set data sy'n genedlaethol gyson.
Lliniaru	Mesurau, gan gynnwys unrhyw broses, gweithgaredd neu ddylunio i osgoi, lleihau neu unioni effeithiau andwyol cais datblygu.
Llwyth Annormal Anwahanadwy (AIL)	Unrhyw lwyth na ellir ei dorri i lawr yn llawer llai heb gostau diangen neu risg o niwed, e.e. tyrbinau gwynt.
Megawat (MW)	Mae wat yn uned o bŵer trydanol. Mae megawat yn filiwn wat.
Microgynhyrchu	Cynlluniau cynhyrchu pŵer ar raddfa fychan iawn, fel arfer yn darparu ynni i un aelwyd / swyddfa.
Modylu Osgledau	Techneg a ddefnyddir mewn cyfathrebu electronig

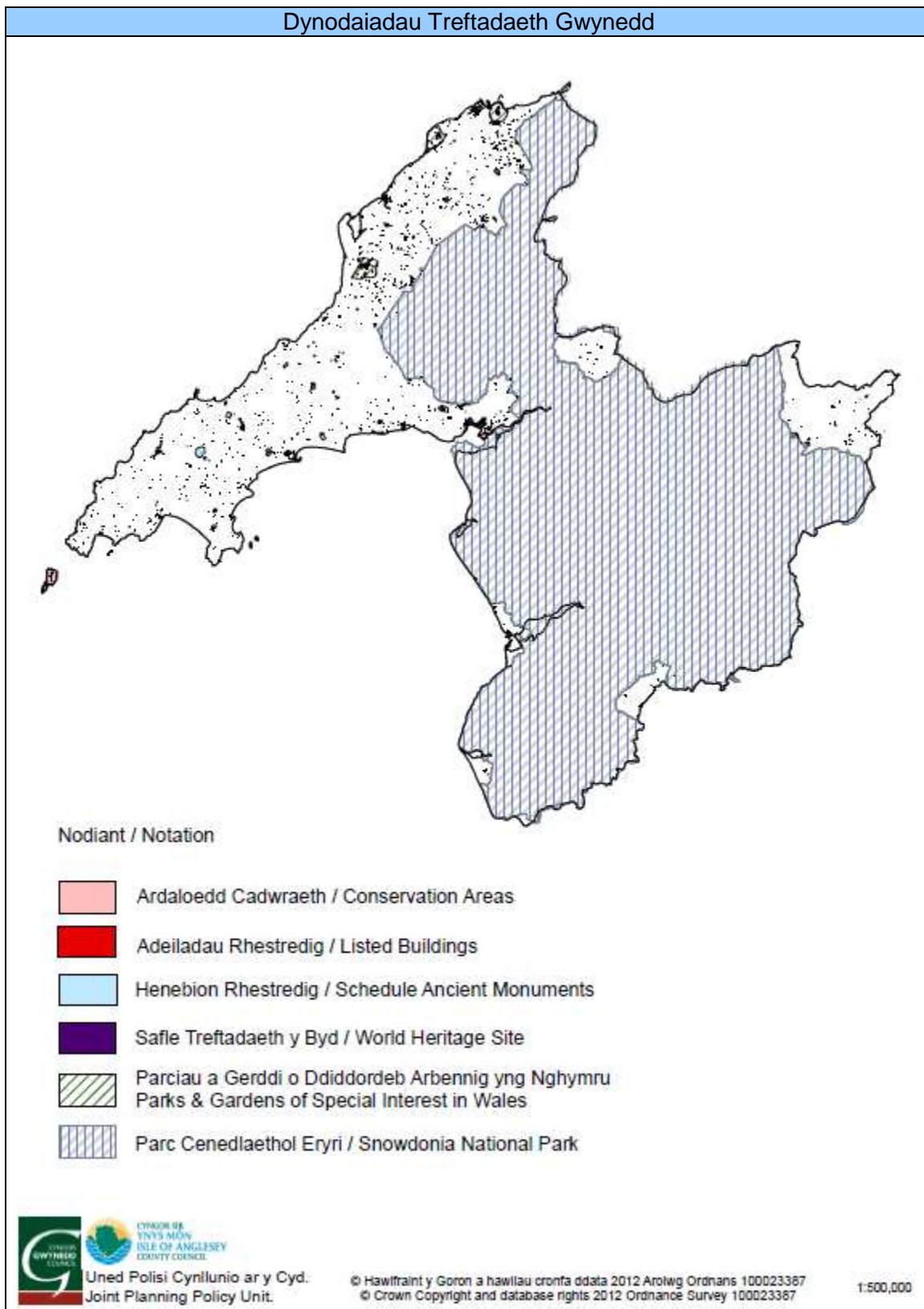
Term	Esboniad
(AM)	trwy gyfrwng ton cludwr radio.
Newid mewn Hinsawdd	Proses o newidiadau i batrymau tywydd a thymheredd a achoswyd yn bennaf gan allyriadau o rai 'nwyon tŷ gwydr' oddi ar y ddaear, sy'n gysylltiedig yn bennaf â llosgi tanwydd ffosil.
Nodyn Cyngor Technegol (TAN)	Darparu cyngor technegol ac arweiniad ar feysydd polisi cynllunio penodol.
Nwyon Tŷ Gwydr	Y chwe phrif nwy sy'n cyfrannu at newid yn yr hinsawdd a geir yn yr atmosffer uchaf. Maent yn atal peth ynni rhag cael ei ail-drosglwyddo i'r gofod. Mae'r nwyon yn cynnwys carbon deuocsid, methan, ocsid nitraidd, hydroflourocarbons, perfluorocarbons a sylffwr hecsafflorid.
Ôl Troed Carbon	Faint o garbon deuocsid neu gyfansoddion garbon eraill a ollyngir i'r atmosffer gan weithgareddau unigolyn, cwmni, gwlad ayb.
Parth Gweledol Damcaniaethol (ZTV)	Yr ardal lle mae'r datblygiad yn ddamcaniaethol weladwy. Defnyddir meddalwedd gyfrifiadurol yn aml i ychwanegu at fanylder a chysondeb mewn astudiaethau.
Pellter Gwahanu	Y pellter rhwng y tyrbinau gwynt ac aneddiadau neu anheddau unigol.
Rhagolwg Band Wythfed	Dyma'r dull rhagfynegi mwyaf cywir, ond mae angen mesur sŵn mwyaf manwl ac mae'n cynnwys y dull mwyaf cymhleth o gyfrifo'r LAeq yn y glust.
Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (So DdGA)	Mae SoDdGA yn ardaloedd o dir a ddynodwyd fel rhai o ddiddordeb cadwraeth natur cenedlaethol
Safle Treftadaeth y Byd	Dynodiad y Cenhedloedd Unedig sy'n ymwneud â thir o bwysigrwydd hanesyddol neu ddiwylliannol penodol ar lefel ryngwladol. Yn achos Blaenafon mae hyn yn ymwneud â'i bwysigrwydd allweddol i'r chwyldro diwydiannol.
Safloedd Bywyd Gwyllt Ymgeisiol (CWS)	Safleoedd anstatudol y tybir eu bod o werth ecolegol arbennig.
Safloedd Ramsar	Ardaloedd gwlyptir o bwysigrwydd rhyngwladol.
Sgrinio	Y broses o benderfynu a yw cynllun neu raglen angen EIA.
Siffrwd Llafn	Modiwleiddio rhythmig o sŵn a achosir gan aerodynamig y cylchdro o dyrbin gwynt.
Tirwedd	Ardal, fel y caiff ei gweld gan bobl, y mae ei math o gymeriad neu ardal yn gallu cynnwys newid heb effeithiau andwyol annerbyniol ar ei chymeriad. Mae capasiti yn debygol o amrywio yn ôl math a natur y newid a gynigir.
Tonyddiaeth	Tonal sound is defined as sound at discrete frequencies. It is caused by components such as

Term	Esboniad
	meshing gears, non-aerodynamic instabilities interacting with a rotor blade surface, or unstable flows over holes or slits or a blunt trailing edge.
Y Swyddfa Gyfathrebiadau (OFCOM)	Y Swyddfa Gyfathrebiadau yw'r awdurdod rheoleiddio a chystadleuaeth a gymeradwywyd gan y llywodraeth i'r diwydiannau darlledu, telegyfathrebiadau a phost y Deyrnas Unedig.
Ynni Adnewyddadwy	Term casgliadol ar gyfer llifoedd ynni sy'n digwydd yn naturiol a dro ar ôl tro yn yr amgylchedd. Mae'n cynnwys ynni sy'n deillio o wynt, yr haul, ynni dŵr, tonnau, llanw, biomas, biodanwydd ac o ffynonellau geothermol.

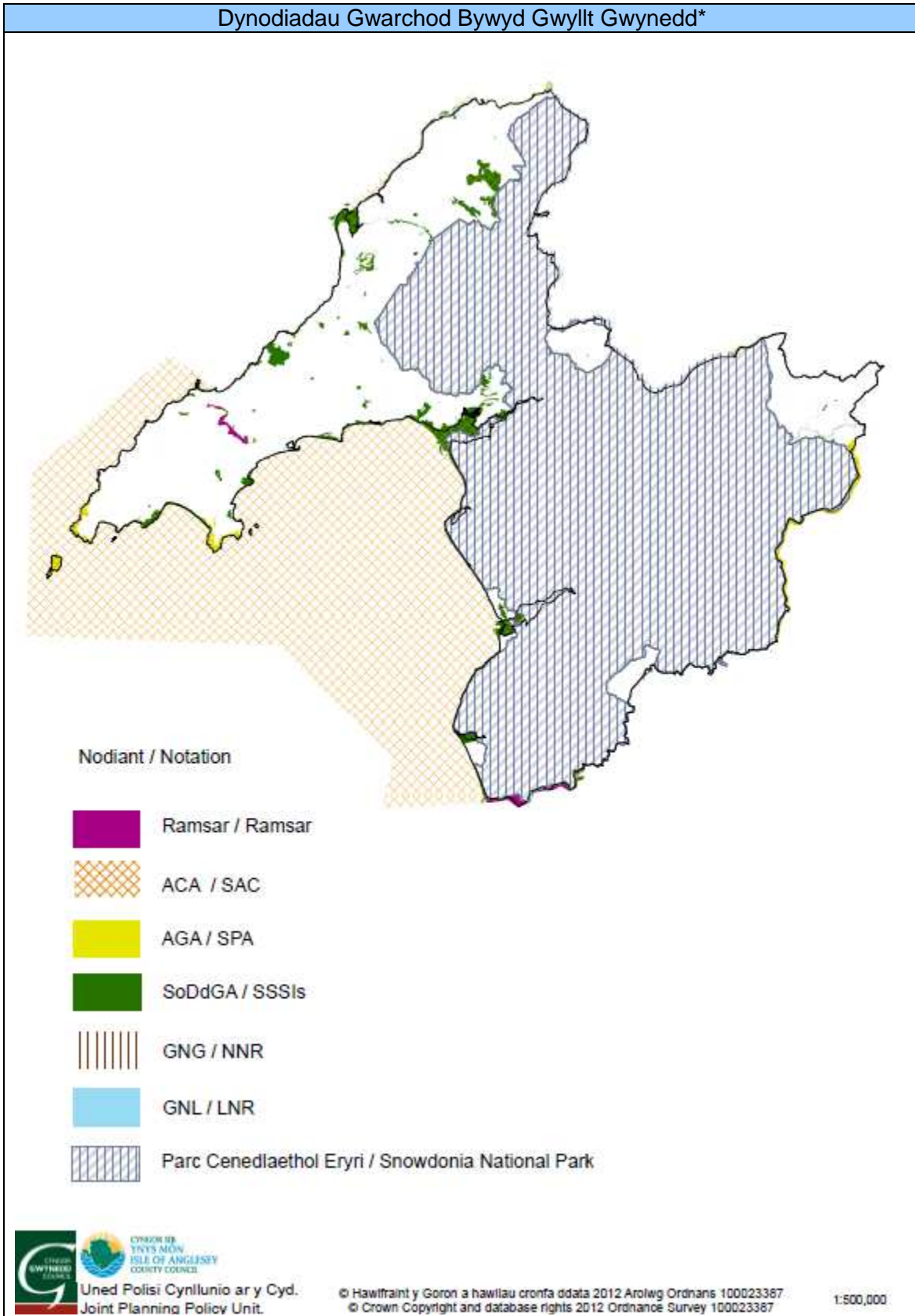
Atodiad 1 – Dynodiadau a Parthau Ymgynghori yn ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd

Dim ond i bwrpas dangosol yn unig y dylid defnyddio'r map hwn oherwydd gallai ffiniau'r dynodiadau gael eu newid yn y dyfodol. Gweler yr Eirfa yn Rhan 15.0 am wybodaeth am enw llawn y dynodiadau.

Fe ddylid cysylltu gyda'r Gwasanaeth Cynllunio ynglyn a mapiau manwl o leoliad y dynodiadau yma. Bydd rhaid talu am y gwasanaeth yma o dan y drefn Costau Ymholiad Ymchwil Cynllunio.

* Nid oes mapiau o'r Safleoedd Bywyd Gwyllt Posib/ safleoedd Bywyd Gwyllt ar gael ar hyn o bryd. Caiff y map yma ei ddiweddarau ar ol cael yr wybodaeth. Gellir gweld mapiau

manwl o'r dynodiadau rhyngwladol a chenedlaethol ar wefan Cyngor Cefn Glwad Cymru
Wales' (CCW) web site <http://www.ccw.gov.uk/interactive-maps.aspx>

Atodiad 2 – Amodau Cynllunio Posib - Sŵn

1. Bydd lefel yr allyriadau sŵn o'r datblygiad a ganiateir drwy hyn yn cael ei fesur yn unol ac ni fydd yn mynd uwchben y lefelau a nodir yn y cynllun allyriadau sŵn fel y nodir ym mharagraffau 2 i 10 isod: -
2. Bydd lefel yr allyriadau sŵn sy'n deillio o'r fferm wynt yn cael ei hasesu drwy ddefnyddio'r gweithdrefnau a ddisgrifir yn 'The Assessment and Rating of Noise from Wind Farms' (ETSU-R-97), a gyhoeddir gan ETSU ar ran yr Adran Masnach a Diwydiant, yn benodol yr adran 'Supplementary Guidance Notes to the Planning Obligation'.
3. Ni chaiff lefel yr allyriadau sŵn o effeithiau cyfunol y generaduron tyrbinau gwynt yn Fferm Wynt XXX fynd dros:-
 - a. ran y tai annedd a restrir yn Nhabl 1 Atodlen 1, y lefelau a nodir ar gyfer y tai hyn yn y tabl hwnnw (ar y cyflymderau gwynt a nodir yn y tabl).
 - b. ran y tai annedd a restrir yn Nhabl 2 Atodlen 1, y lefelau a nodir ar gyfer y tai hyn yn y tabl hwnnw (ar y cyflymderau gwynt a nodir yn y tabl).
 - c. ran yr holl dai annedd eraill sy'n bodoli'n gyfreithlon ar adeg y caniatâd cynllunio, ni chaiff lefel y sŵn fynd dros 43dBLA90 ar gyflymder gwynt o 8 metr yr eiliad ar uchder o 10 metr.
4. Bydd lefel yr allyriadau sŵn y cyfeirir atynt ym mharagraff 3 uchod yn cael eu mesur drwy ddefnyddio mynegai LA90 dros 20 cyfnod o leiaf, pob un yn para 10 munud, yn defnyddio mesurydd sŵn o ansawdd Dosbarth 1 o leiaf (yn ymgorffori'r arferion gorau presennol) ac yn ymgorffori microffon . modfedd o ddiamedr o dan amodau heb adlais 1.2 metr uwchlaw lefel y ddaear ac o leiaf 3.5 metr o unrhyw wal, gwrych neu wyneb adlewyrchol (yn defnyddio ymateb cyflym wedi'i bwysoli).
5. Os yw lefel yr allyriadau sŵn a fesurir yn unol a pharagraff 4 yn uwch na'r lefelau perthnasol y cyfeirir atynt neu a nodir ym mharagraff 3 uchod neu Atodlen 1 ynghlwm, yna bydd cyfraniad y sŵn cefndir at lefel yr allyriadau sŵn yn cael ei fesur.
 - a. Bydd lefelau sŵn cefndir o'r fath yn cael eu mesur yn defnyddio mynegai LA90 dros 6 chyfnod o leiaf a phob un yn para 10 munud, yn unol a gofynion paragraff 4.
 - b. Bydd y mesuriadau hyn yn cael eu gwneud dros gyfnod o fesur sŵn o effeithiau cyfunol y generaduron tyrbinau gwynt yn Fferm Wynt XXX (yn unol a'r gofynion ym mharagraff 4).
 - c. Rhaid cymhwyso cywiriad yn defnyddio'r ymarfer gorau presennol i lefel y sŵn a fesurwyd i benderfynu pa gyfraniad y mae'r sŵn cefndir yn ei wneud i'r lefelau cyffredinol a fesurwyd pan fo'r tyrbinau gwynt yn troi.
6. Rhaid cyfateb y mesuriadau a gymerwyd yn unol a pharagraffau 4 a 5 gyda chyflymderau gwynt wedi eu mesur ar uchder o 10 metr dros y cyfnodau y cyfeirir atynt ym mharagraffau 4 a 5. Rhaid deillio'r lefel sŵn LA90 yn defnyddio llinell ffit gorau y lefelau sŵn a fesurwyd ar gyfer pwyntiau data sy'n cyfateb i gyflymderau gwynt ar uchder o 10 metr rhwng 1 a 12 metr yr eiliad.
7. Rhaid dangos cydymffurfio gyda pharagraffau 3(a) a 3(b) yn defnyddio'r dulliau a ddiffinnir ym mharagraff 4 – 6 i fodlonrwydd yr awdurdod cynllunio lleol ac ar gost i'r datblygwr o fewn 3 mis ar ôl dechrau cynhyrchu trydan neu ar unrhyw adeg ar gais ysgrifenedig yr awdurdod cynllunio lleol ac, ar ôl hynny, o leiaf unwaith pob 20 mis calendr. Drwy gyflwyno adroddiad ysgrifenedig, rhaid dangos i'r awdurdod cynllunio lleol bod y datblygiad yn cydymffurfio gyda'r cynllun allyriadau sŵn, a rhaid i'r awdurdod yna gymeradwyo hwn yn ysgrifenedig. Efallai y bydd yr awdurdod cynllunio lleol yn gofyn i'r datblygwr ddatrys unrhyw broblemau o dorri'r cynllun

allyriadau sŵn a hynny o fewn amserlen benodol sydd i'w chyflwyno i, a'i chymeradwyo gan yr awdurdod cynllunio lleol cyn i'r datblygiad ddechrau a rhaid anfon cadarnhad ysgrifenedig i'r awdurdod cynllunio lleol o weithrediad y ceisiadau hyn i ddatrys unrhyw broblemau tor-cynllun cyn i'r datblygiad ddechrau. Bydd y gofynion o dan y cynllun allyriadau sŵn mewn grym drwy gydol oes y datblygiad.

8. Bydd sŵn tonaidd yn cael ei fesur gan weithredwr y fferm wynt ar gost iddo ef / iddo hi ar gais rhesymol yr awdurdod cynllunio lleol yn unol a'r gweithdrefnau a ddisgrifir yn 'The Assessment and Rating of Noise from Wind Farms, ETSU-R-97' a gyhoeddwyd gan ETSU ar ran yr Adran Masnach a Diwydiant.
9. Os, mewn unrhyw dŷ annedd sy'n bodoli'n gyfreithlon ar adeg y caniatâd cynllunio, yw'r sŵn tonaidd sy'n deillio o effaith gyfunol y tyrbinau gwynt yn Fferm Wynt XXX yn mynd dros y trothwy clywadwyedd:-
 - a). o fwy na 2.0dB ond llai na 6.5dB, ychwanegir cosb o $((5/6.5) \times \text{Clywadwyedd})$ dB at lefel y sŵn sy'n deillio ar gyfer yr eiddo hwnnw yn unol a gweithdrefn asesu sŵn tonaidd ETSU-R-97;
 - b). o fwy na 6.5dB, yna ychwanegir cosb o 5dB at lefel y sŵn sy'n deillio ar gyfer yr eiddo hwnnw yn unol â gweithdrefn asesu sŵn tonaidd ETSU-R-97.
10. Rhaid i'r datblygwr ddarparu data ar gyflymder a chyfeiriad y gwynt i'r awdurdod cynllunio lleol ar gais fel bo'r Cyngor yn gallu cadarnhau bod y datblygwr yn cydymffurfio gyda darpariaethau paragraffau 1 i 9 uchod.
11. Rhoddir dehongliad o rai o'r termau a ddefnyddir yn yr amod hwn yn Atodlen 2 sydd ynghlwm.

Atodlen 1

Tabl 1: Tai Annedd yn Gysylltiedig a'r Datblygiad

Eiddo A (Nodwch y Cyfeirnod Grid)																
Wind Speed at 10m height (m/s)																
4	4.5	5	5.5	6	6.5	7	7.5	8	8.5	9	9.5	10	10.5	11	11.5	12
Cyfyngiad Sŵn L _{A90} dB																

Table 2: Eiddo nad yw'n gysylltiedig â Datblygu.

Eiddo 1 (Nodwch y Cyfeirnod Grid)																
Cyflymder y Gwynt ar uchder o 10m (metr yr eiliad)																
4	4.5	5	5.5	6	6.5	7	7.5	8	8.5	9	9.5	10	10.5	11	11.5	12
Cyfyngiad Sŵn L _{A90} dB																

Eiddo 2 (Nodwch y Cyfeirnod Grid)																
Cyflymder y Gwynt ar uchder o 10m (metr yr eiliad)																
4	4.5	5	5.5	6	6.5	7	7.5	8	8.5	9	9.5	10	10.5	11	11.5	12
Cyfyngiad Sŵn L _{A90} dB																

Atodlen 2

Dehongliad

Mae 'Clywadwyedd' yn golygu pa mor glywadwy yw'r Sŵn Tonaidd fel a ddiffinnir yn (ac sydd i'w fesur yn unol a'r) dull cymeradwy yn 'The Assessment and Rating of Noise from Wind Farms' (ETSU-R-97) a gyhoeddwyd gan ETSU ar ran yr Adran Masnach a Diwydiant, yn benodol paragraff 2.1 yn yr adran 'Supplementary Guidance Notes to the Planning Obligation'.

Mae 'Lefel y Sŵn Cefndir' yn golygu'r lefel sŵn cwmpasol sy'n bresennol yn yr amgylchedd heb unrhyw sŵn a gynhyrchir gan y datblygiad.

Mae 'llinell ffit gorau' yn golygu'r gromlin linellol sy'n ffitio orau i fynegi lefel y sŵn fel swyddogaeth cyflymder gwynt sy'n deillio o lefelau sŵn a fesurwyd, ar gyfer data a godwyd, yn unol â'r argymhellion ym mharagraff 1.2 yn yr adran 'Supplementary Guidance Notes to the Planning Obligation' yn ETSU-R-97.

Mae 'dB(A) LA90 10min' yn golygu'r lefel dB(A) sy'n mynd dros y lefel gymeradwy 90% o'r amser ac wedi'i mesur dros gyfnod o 10 munud.

Mae ETSU-R-97 yn golygu 'The Assessment and Rating of Noise from Wind Farms' (ETSU-R-97) a gyhoeddwyd gan ETSU ar ran yr Adran Masnach a Diwydiant (Adroddiad Terfynol Medi 1996).

Mae 'Amodau heb adlais' yn golygu amgylchedd lle nad oes unrhyw wynebau adlewyrchol (ar wahân i'r ddaear) a allai effeithio ar y mesuriadau o fewn yr ystod amledd sy'n cael ei mesur.

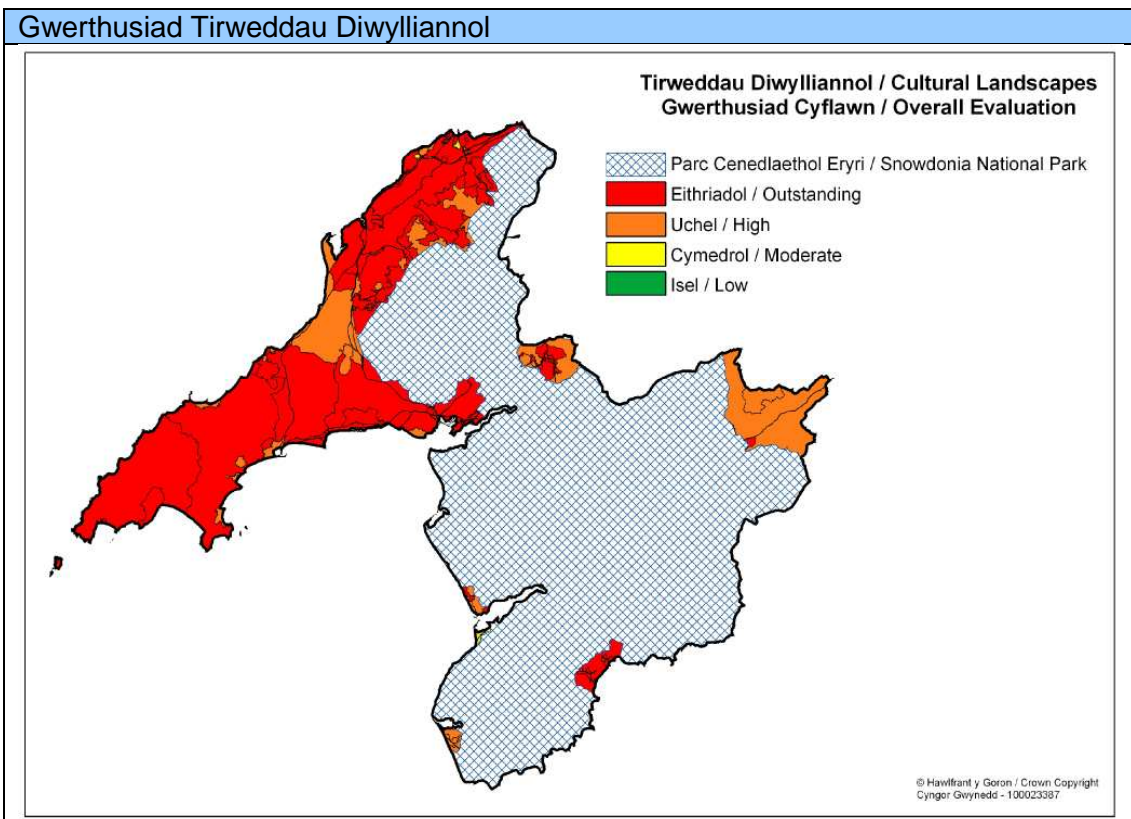
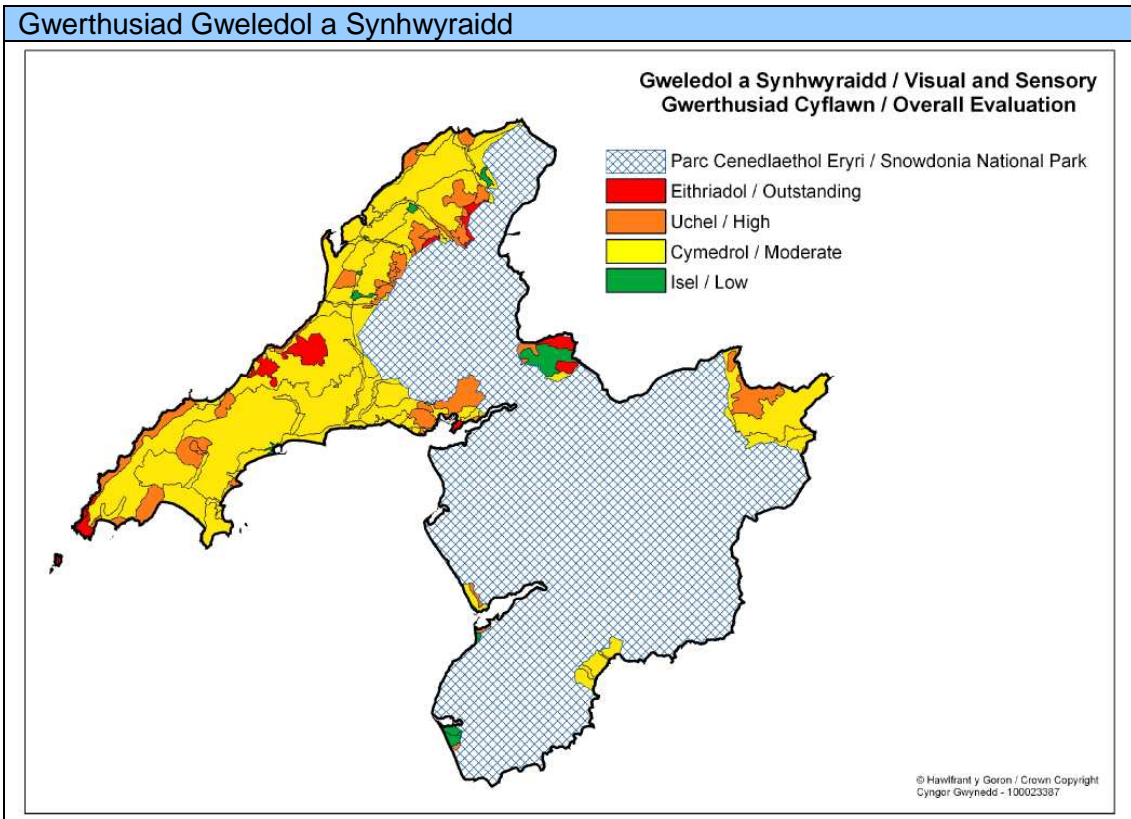
Mae 'Cais Rhesymol' yn golygu yn dilyn cwyn i'r Cyngor ynghylch sŵn yn allyrru o'r fferm wynt.

Mae 'Sŵn Tonaidd' yn golygu sŵn sy'n cynnwys elfen o amledd ar wahân.

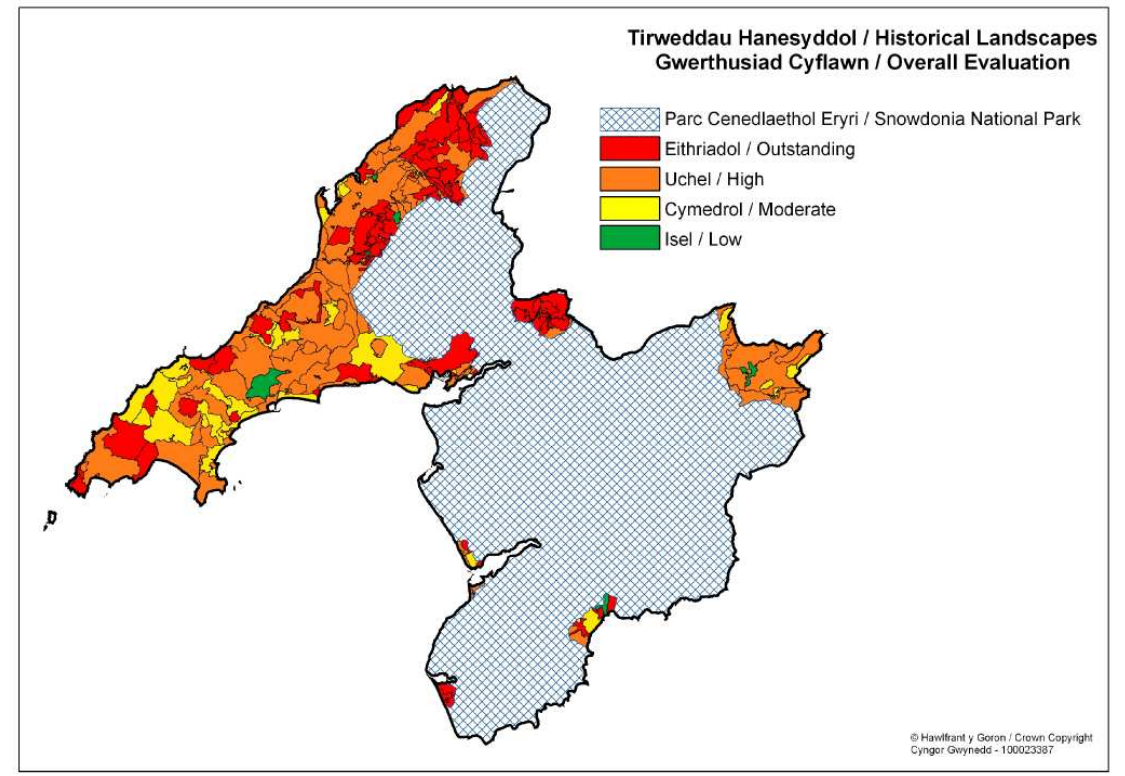
Mae 'Cyflymder gwynt 10 metr' yn golygu (oni bai fod y cyd-destun yn awgrymu fel arall) cyflymderau gwynt wedi eu mesur ar uchder o 10 metr uwchlaw lefel y ddaear.

Mae 'Tyrbinau Gwynt' yn golygu'r generaduron tyrbinau gwynt sydd i'w codi fel rhan o'r datblygiad.

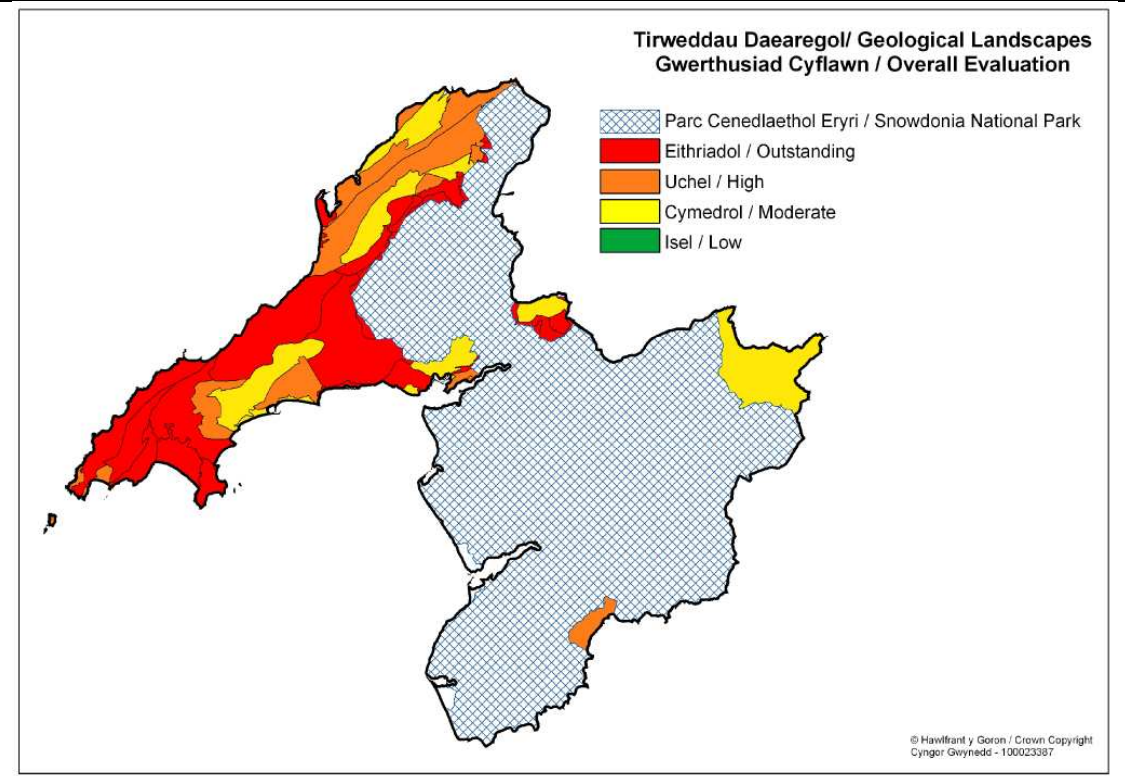
Atodiad 3 – Canlyniadau Arolwg LANDMAP 2011 (Diweddariad â Sicrwydd Ansawdd)

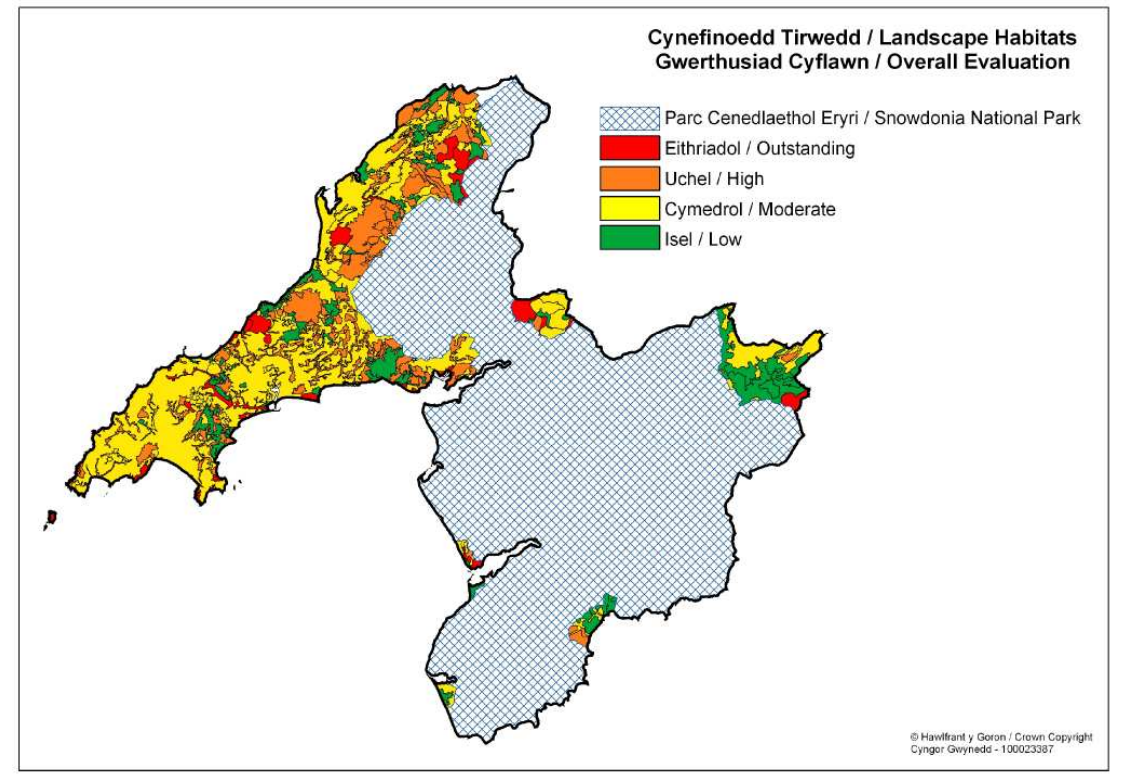
Tirweddau Hanesyddol

Tirweddau Daearegol

Tirweddau Cynefinoedd

Atodiad 4 – Rhestr wirio

CEISIADAU TYRBIN GWYNT – RHESTR WIRIO

CEISIADAU TYRBIN GWYNT – RHESTR WIRIO

Cyflwyniad

Camau Penderfynu Ceisiadau Tyrbín Gwynt	
(Nid yw Camau 4 i 6 yn Berthnasol os nad oes angen Asesiad Effaith Amgylcheddol)	
1	Cais i'r Cyngor am eu Barn Sgrinio <ul style="list-style-type: none"> Cais gan yr ymgeisydd i'r Cyngor – Y bwriad cyffredinol o ofyn am farn sgrinio yw y gall yr ymgeisydd gael syniad clir gan y Cyngor ynglŷn â'r angen am ddatganiad amgylcheddol (ES) ymhell cyn iddynt gyrraedd y cam o gyflwyno cais cynllunio ffurfiol (cam 7 isod). Dylai hyn leihau'r posibilrwydd o oedi neu ansicrwydd. Os y bernir bod angen ES, ni fydd unrhyw gamau'n cael eu cymryd ar y cais cynllunio hyd nes bod y datblygwr wedi paratoi'r ES a'i gyflwyno i'r awdurdod cynllunio.
2	Cais am Farn Sgrinio wedi'i gofrestru gyda Rheoli Datblygu <ul style="list-style-type: none"> Mae gan Gyngor 3 wythnos i ddarparu Barn Sgrinio
3	Cyngor yn darparu Barn Sgrinio <ul style="list-style-type: none"> Sefydlu os oes angen ES
4	Cais i'r Cyngor am Farn Sgopio <ul style="list-style-type: none"> Os bydd y Cyngor yn penderfynu bod angen ES gall yr ymgeiswyr geisio cyngor ar gynnwys yr ES drwy wneud cais am 'Farn Sgopio'.
5	Cais am Farn Sgopio wedi'i gofrestru gyda Rheoli Datblygu <ul style="list-style-type: none"> Mae gan Gyngor 5 wythnos i ddarparu Barn Sgopio
6	Cyngor yn darparu Barn Sgopio <ul style="list-style-type: none"> Materion i'w cynnwys yn yr ES
7	Cais llawn yn cael ei gyflwyno i'r awdurdod cynllunio lleol <ul style="list-style-type: none"> Yr holl dystiolaeth ategol, gan gynnwys ES (os oes angen), yn cael ei chyflwyno gyda'r cais llawn
8	Cais yn cael ei brosesu a sylwadau'r ymgynghorai'n cael eu darparu <ul style="list-style-type: none"> Pwyllgor neu swyddog dirprwyedig yn ystyried y cais Gweinidog Cymru yn ystyried 'galw cais i mewn'
9	Penderfyniad ar gais llawn <ul style="list-style-type: none"> Pwyllgor neu swyddog dirprwyedig yn penderfynu ar y cais Gweinidog Cymru'n penderfynu ar y cais sydd 'wedi ei alw i mewn'

- 1 Mae gwahanol fathau o geisiadau cynllunio angen gwahanol fathau o wybodaeth gefndir er mwyn i'r Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLI) allu eu dilysu yn ogystal â gwneud penderfyniad gwybodus amdanynt.
- 2 Mae gwneud cais am ganiatâd yn ei gwneud yn ofynnol i'r ymgeisydd ddarparu amrywiaeth o gynlluniau, datganiadau a dogfennaeth arall cyn y gall yr ACLI ddechrau ei brosesu fel cais dilys. Bydd peth o'r wybodaeth sy'n ofynnol yn dibynnu ar natur a'r math o gais neu natur cymeriad yr ardal lle mae safle'r cais.
- 3 Os nad yw'r wybodaeth hon yn cael ei darparu, yna o bosib ni all yr ACLI gofrestru neu dilysu'r cais ac hefyd o bosib gallu prosesu a chyhoeddi'r penderfyniad ar y ceisiadau.

- 4 Mae'r dull 'blwch ticio' hyn o ddilysu yn cynnig eglurder ar gyfer ymgeiswyr trwy nodi pa ddogfennau ac eitemau gwybodaeth sydd eu hangen. Mae'r dogfennau a'r wybodaeth sydd eu hangen i wneud cais cynllunio dilys yn cynnwys gofynion gwybodaeth cenedlaethol gorfodol yn ogystal â gofynion gwybodaeth leol.
- 5 Dylai ceisiadau ar gyfer cynlluniau sy'n debygol o gael effeithiau sylweddol ar yr ardal gyfagos (neu ymhellach i ffwrdd) gynnwys ymgysylltu mewn trafodaethau cyn cyflwyno cais fel bod ymgeiswyr yn glir ynghylch lefel y manylion y bydd yr ACLI angen er mwyn deall yr effeithiau a ragwelir o'r cais.
- 6 Dylai ceisiadau a datganiadau cysylltiedig gael eu paratoi gan gyrff neu unigolion cymwys, o ran y mater penodol sy'n cael sylw. Bydd lefel y manylion sydd eu hangen yn amrywio gyda phob cynllun ac mae angen ymgynghori yn gynnar gyda Gwasanaeth Rheoli Datblygu'r Cyngor er mwyn sicrhau bod yr holl asesiadau/ datganiadau perthnasol yn addas i'r diben.
- 7 Mae'r nodiadau hyn i'ch helpu wrth i chi gyflwyno eich cais am dyrbinau gwynt ar y lan.

Am unrhyw wybodaeth bellach:

Ysgrifennwch atom yn:
Gwasanaeth Cynllunio
Swyddfa'r Cyngor
Ffordd y Cob
Pwllheli
Gwynedd
LL535AA

Cysylltwch â ni ar:
01766 771000

E-bostiwch ni yn:
cynllunio@gwynedd.gov.uk

Gellir gweld a lawrlwytho'r rhestr wirio o wefan y Cyngor www.gwynedd.gov.uk

Rhestr wirio

- 8 Mae'r tabl canlynol yn rhoi rhestr o'r dogfennau a'r wybodaeth sy'n ofynnol (fel y nodir, bydd y wybodaeth a fydd yn ofynnol yn amrywio ar sail pob achos unigol a bydd yn dibynnu ar natur y cynnig. Bydd trafodaethau gyda'r ACLI yn sefydlu'r union fanylion fydd eu hangen ochr yn ochr â'r cais):

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
1.	Ffurflen Gais / Tystysgrifau (Gofyniad cenedlaethol statudol)	<p>Cwblhewch y ffurflen 'Cais am ganiatâd cynllunio'.</p> <p>Dylai'r cynnig gael ei ddisgrifio fel a ganlyn: " Codi tyrbinau gwynt (nifer y tyrbinau) gydag uchafswm uchder both o hyd at (metr uchder both), diamedr rotor o hyd at (metr diamedr) ac uchder fertigol unionsyth mwyaf yr asgell hyd at (metr uchder) ynghyd â chodi (cynhwyswch y strwythurau cysylltiedig) a chreu mynedfa newydd a ffordd fynediad ar dir yn (cyfeiriad). "</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gwiriwch bod yr holl gwestiynau wedi eu cwblhau, hyd yn oed os nad yw'n berthnasol rhowch Amh. i mewn er mwyn osgoi unrhyw amheuaeth fel ein bod yn gwybod nad ydych wedi methu'r cwestiwn trwy gangymeriad. • Gwiriwch bod y datganiad wedi ei lofnodi a'i ddyddio. • Gwiriwch bod y tystysgrifau cywir wedi cael eu cwblhau, eu llofnodi a'u dyddio, gan gynnwys y dystysgrif amaethyddol. • Gwiriwch bod unrhyw beth y cyfeirir ato ar y ffurflen yn cyd-fynd ag unrhyw gynlluniau a dogfennau pellach a gyflwynwyd, megis y rhifau cynllun a ddyfynnir. 	
2.	Cynllun Lleoliad (Gofyniad cenedlaethol statudol)	<p>Mae'r cynllun lleoliad angen bod ar raddfa o 1:2500 neu 1:1250 a chynnwys pwynt y gogledd. Argymhellir hefyd bod cynllun graddfa o 1:25000 neu 1:50000 yn cael ei gyflwyno at ddibenion y cyd-destun.</p> <p>Rhaid i'r tyrbinau gwynt a phob datblygiad sy'n ymwneud â thyrbin(au) gwynt fod o fewn ymyl goch a ddangosir ar y cynllun lleoliad safle. Ni ellir chaniateir datblygiad y tu allan i'r ymyl coch, ac mae hyn yn cynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i:</p>	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<ul style="list-style-type: none"> • Unrhyw ardal a allai ddod o dan llafnau'r tyrbîn • Traciau, ffyrdd neu lwybrau mynediad • Ffesydd Ceblau • Ystafelloedd Rheoli, is-orsafoedd, newidyddion • Mastiau meteorolegol • Unrhyw waith peirianeg arall, adeiladau, neu strwythur ategol i'r tyrbîn (au) • Unrhyw giatiau neu ffensys arfaethedig <p>Nid oes angen i'r ymyl coch fod yn gyffyrddol â'i gilydd gan nad oes angen cynnwys tir rhwng y tyrbinau neu ddatblygiad ategol lle na fwriedir cael datblygiad.</p> <p>Mae angen i unrhyw dir arall sy'n eiddo/ a reolir gan yr ymgeisydd gael ei amlinellu mewn glas.</p> <p>Dangoswch leoliad priffyrdd, llwybrau cyhoeddus a llinellau rheilffordd o fewn pellter disgyn y tyrbîn (uchder asgell + 50 metr) yn achos cefnffyrdd a rhwydwaith rheilffordd, neu bellter disgyn y tyrbîn + 10% yn achos rhwydwaith trafndiaeth arall yr awdurdod lleol .</p> <p>Dylid dangos llwybrau ceffyl o fewn 200m o'r tyrbinau arfaethedig.</p> <p>Dylid dangos llinellau trawsyrru o fewn 3 gwaith diamedr rotor y tyrbîn gwynt neu o fewn pellter disgyn y tyrbîn + 10%.</p>	
3.	Cynllun safle / cynllun bloc	Mae angen i'r cynllun safle fod ar raddfa o 1:500 neu 1:200.	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
	(Gofyniad cenedlaethol statudol)	<p>Mae angen cynllun safle i ddangos i raddfa leoliad y tyrbinau/au gwynt a lleoliad y cyfarpar atodol megis cypyrddau a newidyddion, ffyrdd mynediad, lloiau caled a ffensys, goleuo ar gyfer cyfansoddion - yn y bôn, unrhyw beth a fwriedir ei roi ar y safle.</p> <p>Dylid darparu cyfeiriad grid chwe ffigur dwyreiniad a chwe ffigur gogleddiad ar gyfer pob tyrbinau.</p> <p>Dangoswch leoliad unrhyw goed neu wrychoedd ar y safle neu o fewn 50 metr i'r safle, gan amlygu rhai y bwriedir eu symud (fel arfer gan linell doredig).</p> <p>Dangoswch unrhyw ddymchweliadau arfaethedig ar gynllun y safle (fel arfer gan linell doredig).</p>	
4.	Cynlluniau drychiad (Gofyniad cenedlaethol statudol)	Mae angen i'r cynlluniau drychiad fod ar raddfa 1:100 neu 1:50. Mae angen darluniau drychiad ar gyfer y tyrbinau ac unrhyw offer atodol megis dodrefn a ffensio os yn berthnasol. Mae'n ofynnol hefyd cael manylion o unrhyw fynediad / ffyrdd mynediad newydd neu rai wedi'u newid.	
5.	Y ffi gywir (Gofyniad cenedlaethol statudol)	<p>Dylai'r ffi gywir gael ei anfon gyda'r cais pan anfonir ef drwy'r post neu os yw'n cael ei roi i mewn â llaw, neu dylai gael ei dalu dros y ffôn ((01248) 752015 neu (01248) 752669) ar ddiwrnodiau'r wythnos yn ystod oriau swyddfa arferol.</p> <p>Dylai sieciau fod yn daladwy i Gyngor Gwynedd.</p> <p>Mae'r Cylchlythyr sy'n delio â ffioedd cynllunio yn datgan bod Tyrbinau Gwynt i gael eu trin fel Categori 5 - Peiriannau a Pheirianwaith, ac eithrio tyrbinau domestig ar raddfa fach sydd wedi'u gosod o fewn cwrtel tŷ annedd presennol a gwblhawyd, y dylid eu trin fel Categori 6</p>	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<p>neu 7 (a). Mae Ffioedd cais Categori 5 wedi eu seilio ar arwynebedd y safle. Rhaid i arwynebedd y safle gael ei nodi'n gywir ar y ffurflen gais a rhaid i'r arwynebedd a roddir yma gyd-fynd ag arwynebedd y safle oddi mewn i'r ymyl goch a ddangosir ar y cynllun lleoliad safle (gweler 2 uchod). Y lleiafswm ffi sy'n daladwy ar hyn o bryd o dan Categori 5 yw £335 am ardal safle o hyd at 0.1 hectar (1000 metr sgwâr).</p> <p>Gan fod ffensio (gweler 2 uchod) yn strwythur Categori 2 nad yw'n creu unrhyw arwynebedd llawr, defnyddir y rheolau ar gyfer ceisiadau categori cymysg ac nid oes unrhyw ffi yn ddyledus ar gyfer yr ardal a gwmpesir gan y ffens.</p>	
6.	<p>Datganiad Dylunio a Mynediad (Gofyniad cenedlaethol statudol)</p> <p>Polisi B22 – Dyluniad Adeiladau a B23 – Mwynderau, Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd</p>	<p>Mae angen 'Datganiad Dylunio a Mynediad'. Mae'r Datganiad yn ofynnol i ddangos y 'meddwl' tu ôl i'r cais. Anogir datblygwyr i ddangos sut y mae lleoli a dylunio mewn perthynas â gosodiad y tirlun wedi dylanwadu ar y bwriad. Mae 8 o bethau i'w hystyried - 'defnydd', 'nifer', 'cynllun', 'graddfa', 'tirlunio', 'golwg', 'mynediad' a 'mynediad cynhwysol' mewn perthynas â chanllawiau polisi cynllunio cenedlaethol a lleol perthnasol.</p> <p><u>Defnydd</u> - esboniwch pam yr ydych wedi dewis y safle penodol hwn ar gyfer y tyrbinau/au gwynt arfaethedig.</p> <p><u>Nifer</u> – esboniwch pam yr ydych wedi dewis y nifer o dyrbinau y gwnaethoch gais amdanynt.</p> <p><u>Gosodiad</u> – esboniwch pam yr ydych wedi dewis gosod y tyrbinau/au gwynt a'r adeiladau ategol fel y dangosir yn y cais. Fe ddylai'r cynnig ffangos sut mae gosodiad y tirwedd wedi dylanwadu ar leoliad a dylunio y tyrbinau gwynt. Dylai ymgeiswyr asesu'r potensial ar gyfer i'r cais effeithio ar y golygfeydd o adeiladau cyfannedd. Darparwch fanylion o'r mesurau a gymerwyd, os oes</p>	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<p>angen, er mwyn osgoi neu leihau effaith sylweddol andwyol ar y golygfeydd o eiddo cyfannedd. Fe ddylid darparu Asesiad Mwynderau Preswyl gyda neu o fewn y Datganiad Dylunio a Mynediad ar gyfer tyrbinau o 11.1 metr (blaen y llafn) neu uwch sydd du mewn i'r parthau clustog lleiaf sydd gyfystyr a 10 gwaith ucher y tyrbîn i flaen y llafn.</p> <p>Darparwch fanylion am y pellter rhwng y tyrbîn/au gwynt arfaethedig a'r tyrbîn/au gwynt agosaf presennol neu arfaethedig. Bydd y Gwasanaeth Cynllunio yn gallu darparu manylion am leoliad a statws hysbys tyrbinau eraill. Dangoswch bod lleoliad y tyrbîn/au gwynt wedi ystyried agosrwydd unrhyw ddatblygiad cyfagos a'r risg o anaf i bobl drwy fethiant trychinebus o'r offer neu dafliaid rhew, ac effeithiau posibl tynnu sylw gweledol o safbwynt diogelwch ar y ffyrdd.</p> <p><u>Graddfa</u> – rhowch fanylion canlynol y tyrbîn gwynt: uchder both/au, hyd llafn (mewn metrau) a nifer y llafnau, ac esboniwch y rheswm dros hyn. Rhowch fanylion am gapasiti cynhyrchu pob tyrbîn mewn naill ai kW neu MW. Rhowch fanylion am y cysylltiad arfaethedig i'r rhwydwaith trosglyddiad. Dylech gynnwys manylion am y sylfeini arfaethedig. Ar y sail nad oes unrhyw Ardaloedd Chwilio Strategol yng Ngwynedd, disgwylir na ddylai tyrbinau gwynt / cynlluniau fferm wynt fod yn fwy na 5 MW, neu 25MW o ran cynigion i ail gynhyrchu pŵer ar ffermydd gwynt presennol, a rhoddir ystyriaeth i effaith gronnu cynlluniau bach a chynigion i ail gynhyrchu pŵer mewn ardaloedd y tu allan i'r Ardaloedd Chwilio Strategol.</p> <p><u>Tirlunio</u> – esboniwch pa dirlunio sydd wedi ei ddarparu a pham.</p> <p><u>Golwg</u> – esboniwch pam yr ydych wedi dewis ymddangosiad arbennig megis lliw y tyrbîn/au gwynt. Rhowch fanylion am unrhyw fesurau lliniaru a gynigir ar y safle neu eilaidd / oddi ar y safle.</p>	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<p><u>Mynediad</u> – rhowch fanylion am y llwybr mynediad a ddewiswyd er mwyn adeiladu, gwasanaethu neu ddatgymalu tyrbinau. Darparwch fanylion am natur a graddau parhaol addasiadau i fynedfeydd a/ neu ffyrdd</p> <p><u>Mynediad cynhwysol</u> – os anogir mynediad cyhoeddus i'r safle, rhowch fanylion am sut y mae safle'r cais yn gynhwysol i bawb, waeth beth fo'r anabledd sydd ganddynt.</p> <p><u>Agosrwydd at Reilffordd</u> – darparu cadarnhad bod ymgynghoriad wedi bod â Network Rail ble y gall fod pryderon oherwydd agosrwydd at reilffordd.</p>	
7.	Datganiad Effaith Amgylcheddol (Gofyniad cenedlaethol statudol)	<p>Mae'r Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Asesiad Effaith Amgylcheddol) 1999 yn nodi'r amgylchiadau lle mae Asesiad Effaith Amgylcheddol (EIA) yn ofynnol. Mae hyn yn fwy perthnasol mewn 'ardaloedd sensitif' fel AHNE Llyn. Gall ymgeisydd wneud cais am 'Farn Sgrinio' gan yr ACLI cyn cyflwyno cais cynllunio er mwyn penderfynu p'un a oes angen EIA. Yn ddibynnol ar y tebygolrwydd o effeithiau arwyddocaol, gall fod prosiectau sy'n syrthio dan drothwyon Atodlen 2 (o'r Rheoliadau AEA) angen AEA yn ogystal.</p> <p>Pan fo angen EIA, rhaid darparu Datganiad Amgylcheddol (gweler camau 1 i 6 yn nhabl 1 uchod) gan gynnwys datganiad o ddewisiadau amgen.</p> <p>Pan nad oes angen EIA, efallai y bydd y ACLI yn parhau i fod angen darpariaeth gwybodaeth amgylcheddol. Mae Rhan 9 a Rhannau 11 i 16 o'r rhestr wirio yma'n amlinellu'r math o wybodaeth sydd ei angen. Anogir ymgeiswyr i drafod yr anghenion gyda Gwasanaeth Rheoli Datblygu'r Cyngor yn ystod y cyfnod cyn cyflwyno cais.</p>	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		Pan dderbynnir cais am ganiatâd cynllunio ar gyfer datblygiad sy'n ofynnol eu sgrinio o dan Atodlen 2 o'r Rheoliadau heb gais blaenorol am Farn Sgrinio (cam 1 yn Nhabl 1 uchod), bydd cais am Farn Sgrinio yn cael ei gofrestru yr un pryd â'r cais cynllunio. Bydd penderfyniad y Cyngor ar y cam hwyr hwn bod angen EIA yn anochel yn effeithio ar y cais a'r amserlen ar gyfer dod i benderfyniad. Anogir ymgeiswyr i wneud eu ceisiadau am Farn Sgrinio cyn cyflwyno cais am ganiatâd cynllunio.	
8.	Asesiad fflachiadau / taflu cysgod (Adrannau PCC 12.10 3.17 & Polisi B23, Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd - Mwynderau)	Rhaid cymryd i ystyriaeth yr effaith ar breswylwyr aneddiadau ac eiddo cyfagos o amgylch y datblygiad arfaethedig. Dylid paratoi asesiad o botensial fflachiadau cysgod a thaflu cysgod trwy gydol y flwyddyn, ar gyfer pob annedd o fewn pellter o 10 diamedr rotor o leoliad arfaethedig pob tyrbîn gwynt. Mae angen cynnwys manylion am bob annedd yr effeithir arnynt ynghyd â ffotograffau, cyfeiriadedd, lleoliad prif ffenestri, ayb. ynghyd â chynigion monitro a manylion am fesurau lliniaru.	
9.	Asesiad Effaith Sŵn (Adrannau PCC 3.17, 12.10 & 13.15; Polisiâu B23 – Mwynderau, Polisi A1 – Asesiadau Amgylcheddol neu Asesiadau o Effeithiau Eraill, Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd)	Ar y sail fod tyrbîn gwynt yn medru bod yn ddatblygiad sy'n sensitif o ran sŵn, rhaid i'r ceisiadau gael eu cefnogi gan Asesiad Effaith Sŵn a baratowyd gan arbenigwr sŵn sydd â chymwysterau acwstig addas. Wrth ystyried cais, dylai datblygwyr nodi unrhyw dderbynyddion sy'n sensitif i sŵn, megis cartrefi, busnesau sy'n seiliedig ar hamdden tawel, mannau tawel ac ardaloedd eraill sy'n cael eu gwerthfawrogi yn arbennig oherwydd eu hamgylchedd acwstig neu ansawdd y dirwedd, neu safleoedd dynodedig lle gall sŵn gael effaith andwyol ar warchod rhywogaethau neu fywyd gwyllt arall. Bydd ceisiadau ar gyfer tyrbinau mawr a ffermydd gwynt fel arfer angen EIA, a bydd angen	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<p>cynnal asesiad effaith sŵn llawn a'i asesu yn unol â'r ETSU-R-97. Dylid cynnwys tystiolaeth bod y lleoliad a hyd y monitro cefndir wedi cael ei gytuno gydag Adain Iechyd yr Amgylchedd y Cyngor, a bod gwybodaeth yn cael ei chyflwyno yn y dull a ddisgwylir o adroddiadau o'r fath. Bydd hyn yn cynnwys lluniau o offer mesur sain yn eu lleoliadau monitro maes, manylion penodol am yr offer gan gynnwys y calibrad a manylion yn ymwneud â chymhwysedd / hyfforddiant yr unigolyn sy'n gosod yr offer yn ei le.</p> <p>Ar gyfer datblygiadau llai ble nad oes angen EIA, bydd y Cyngor yn disgwyl i bob cais gynnwys adroddiad prawf a baratowyd naill ai trwy ddefnyddio Safon Ryngwladol IEC61400 "Systemau generadur tyrbîn gwynt - Rhan II" neu, fel arall, "Perfformiad Tyrbînau Gwynt Bach a Safon Diogelwch" Cymdeithas Ynni Gwynt Prydain. Bydd yr adroddiad prawf yn cynnwys dadansoddiad amllder 1/3 wythfed er mwyn galluogi'r awdurdod lleol i ddilysu ceisiadau am donyddiaeth y tyrbîn.</p> <p>Rhaid i'r Ymgeisydd ddangos bod y wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad sŵn wedi cael ei defnyddio i bennu union leoliad y tyrbîn (a nodwyd gan ddefnyddio cyfeirnod grid chwe ffigur dwyreiniaid a chwe ffigur gogleddiad) a phellter gwahanu oddi wrth eiddo preswyl cyfagos. Pan fydd lefel y sŵn a ragwelir yn fwy na 35 dB (A) ar 10m/s ar uchder 10m mewn unrhyw eiddo cyfagos nad ydynt yn eiddo i'r ymgeisydd ac nad oes unrhyw fesuriadau sŵn cefndir wedi cael eu cynnwys, bydd yr ymgeisydd yn cynnwys cyfiawnhad pam na chynhwyswyd data o'r fath.</p> <p>Mae un o'r sefyllfaoedd mwyaf cymhleth mewn perthynas ag effaith sŵn o dyrbinau gwynt yn digwydd pan fo nifer o dyrbinau mewn lleoliad. O ran effaith gronnu, mae ETSU-R-97 yn datgan: -</p>	

Rhestr wirio			
	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<p><i>'Dylai'r terfynau a maint sŵn dros y cefndir ymwneud ag effaith gronnus yr holl dyrbinau gwynt yn yr ardal yn cyfrannu at y sŵn a geir yn yr eiddo dan sylw.'</i></p> <p>Mewn sefyllfaoedd lle bwriedir codi tyrbîn o fewn neu'n agos at barth dylanwad sŵn rhagweledig tyrbîn arall neu grŵp o dyrbinau, bydd angen cael asesiad sŵn effaith gronnus. Rhaid i ffin y "Parth Dylanwad Sŵn a Ragwelir" fod yn gyfartal â chyfuchlin 35 dB LA90 yn seiliedig ar wynt o 10m/s ar uchder 10m. Dylai'r ymgeisydd ymgynghori â'r Awdurdod Lleol ar union ddehongliad a lleoliad y gyfuchlin hon.</p> <p>Bydd yr asesiad sŵn cronus angen dangos nad yw'r lefel sŵn cyfunol o <u>bob</u> tyrbîn/au gwynt yn fwy na lefel gyffredinol o 35 dB (A) neu 5DB (A) uwchlaw cefndir i fyny at gyflymder gwynt o 12m /s ar uchder 10m. Bydd y lefelau sŵn cefndir ac asesiad sŵn yn mabwysiadu methodoleg sy'n gwneud pob ymdrech i sicrhau nad yw'r cyfnodau tawel yn ystod y dydd a nos a ddefnyddir ar gyfer asesiad sŵn cefndir yn cael eu dylanwadu gan unrhyw dyrbinau gwynt gerllaw.</p> <p>Mae trafodaeth cyn cyflwyno cais rhwng ymgeiswyr ac Adain Iechyd yr Amgylchedd y Cyngor yn bwysig iawn o ran sicrhau bod y data cywir, gwaelodlin asesiad sŵn, ac asesiad priodol yn cael eu cyflwyno gydag unrhyw gais.</p>	
10.	Datganiad Ymgysylltu â'r Gymuned (Adrannau PCC 3.1.7 & 2.2; Protocol ar gyfer ymgysylltu â'r cyhoedd gyda datblygiadau ynni	Bydd angen i'r ceisiadau gael eu cefnogi gan ddatganiad (a) yn nodi sut y mae'r ymgeisydd wedi cynnal ymgynghori cyn-cais, e.e. cyfarfod cyhoeddus, arddangosfeydd, arolygon, taflenni / deunydd post, a (b) dangos bod barn cymdogion / y gymuned lleol wedi ei cheisio a'i chymryd i ystyriaeth wrth lunio'r cais datblygu. Dylai cynnwys a manylder y Datganiad adlewyrchu maint y datblygiad a graddau oblygiadau'r datblygiad. Fel isafswm, dylai Datganiad Ymgysylltu	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
	gwynt arfaethedig yng Nghymru (2007))	Cymuned nodi sut y bu'r gymuned leol yn gysylltiedig, beth yw eu barn nhw, a sut mae'r safbwyntiau hyn wedi cael eu cymryd i ystyriaeth.	
11.	Asesiad Tirwedd ac Effaith Weledol (Adrannau PCC 5 & 12.10; TAN 12; Polisiâu B8, B10, B12, B13, B14, B15, B16, B17, B18, B20, B21 B23 Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd)	<p>Ystyriaeth allweddol i geisiadau ar gyfer tyrbinau gwynt fydd eu heffaith ar gymeriad y dirwedd a mwynderau gweledol. Bydd y dirwedd ac effeithiau gweledol tyrbinau gwynt yn amrywio ar sail achos wrth achos yn ôl y math o dyrbin gwynt (model ac uchder), ei leoliad, lleoliad tirwedd y datblygiad arfaethedig ac effeithiau ar ardaloedd sensitif a/ neu derbynyddion. Efallai y bydd angen asesiadau effaith gronnu hefyd. Yn y cyd-destun hwn, dylai cyfeiriadau at dirwedd gael eu cymryd fel rhai sy'n cwmpasu morlun a threflun lle y bo'n briodol. Mae ardaloedd sensitif yn cynnwys, ond nid yn gyfyngedig i, Parciau Cenedlaethol, AHNE, Ardaloedd Cadwraeth, Arfordir Treftadaeth, Tirweddau Hanesyddol / Gerddi, safleoedd Treftadaeth y Byd, ardaloedd o werth uchel neu arbennig yn LANDMAP ayb. Mae derbynyddion sensitif yn cynnwys llwybrau troed cyhoeddus, anheddau, rhywogaethau gwarchoddedig ayb. Ym mhob achos, dylai Effeithiau ar Amwynder Preswyl gael eu hasesu ar wahân i'r asesiad effaith tirwedd ac effaith weledol y cyhoedd. Dylai'r asesiadau gael eu cynnal gan Bensaer Tirwedd Siartredig neu swyddog proffesiynol â chymwysterau addas gyda phrofiad priodol. Mae Cyfarwyddyd/ Dogfennau perthnasol yn cynnwys y canlynol:</p> <p>Strategaeth Tirwedd Gwynedd 2007 Cynllun Rheoli AHNE 2010 - 2015 Canllawiau ar gyfer Asesiadau Tirwedd ac Effaith Weledol 3ydd Rhifyn 2013 Landmap Canllawiau Nodyn 3 Landmap Cyngor Cefn Gwlad Cymru Cofrestr o Dirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol Yng Nghymru yn y Broses Cynllunio a Datblygu (CADW 2^{ll} Rifyn (Rhifyn Diwygiedig 2007)</p>	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<p>Bydd y gofynion canlynol yn berthnasol:</p> <p>(i) <u>Tyrbinau o hyd at 20m o uchder.</u></p> <p>Ar gyfer tyrbinau bach o lai na 20m (blaen y llafn), bydd yr angen am asesiad effaith weledol ffurfiol yn llai tebygol, yn dibynnu ar gyd-destun lleoliad a phresenoldeb ardaloedd a/ neu derbynyddion sensitif. Bydd y gofynion yn gymesur a'r lefelau ardrawiad a ragwelir. Efallai y bydd astudiaethau Parth Gweledd Damcaniaethol, Ffotogyfosodiadau a / neu darluniau ffrâm-weiren/ llinell yn ddefnyddiol mewn lleoliadau mwy sensitif penodol. Efallai y bydd angen asesiad effaith gronnus. Er gwybodaeth argymhellir y dylid edrych ar geisiadau cynllunio a datblygiadau o fewn 5km er mwyn gwneud asesiad cronnus. Fodd bynnag, dylid darparu cynllun manwl o'r safle yn cynnwys gwybodaeth am nodweddion topograffig, effaith weledol ar anheddau o fewn ystod o (500m i 1 km), safleoedd dynodedig (ee ACA, AGA, SoDdGA, y PCE, Safleoedd Bywyd Gwyllt Lleol), ac ardaloedd sensitif, derbynyddion (e.e. adeiladau rhestredig, ardaloedd cadwraeth, henebion cofrestredig, llwybrau troed cyhoeddus ayb.), gwarchod cynefinoedd tebygol, rhywogaethau a warchodir, ac o bosib canlyniadau chwilio data cefndir yn dibynnu ar raddfa o effeithiau posibl yn ogystal â lluniadau manwl yn dangos y dyluniad bwriadedig i'r Awdurdod Cynllunio Lleol. Mater i'r Awdurdod Cynllunio Lleol fydd penderfynu p'un a oes angen unrhyw wybodaeth ychwanegol ategol ar gyfer y cais cynllunio. Bydd angen i'r awdurdod lleol sgrinio tyrbinau rhwng 15m ac 20m am AEA.</p> <p>(ii) <u>Tyrbinau rhwng 20m a 65m o uchder</u></p>	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<p>Dylai'r cais gynnwys cynllun safle manwl sy'n cynnwys gwybodaeth am nodweddion topograffig, effeithiau gweledol tebygol ar anheddau o fewn ystod o (1 to 1.5km), safleoedd dynodedig (ee ACA, AGA, SoDdGA, y PCE, Safleoedd Bywyd Gwyllt Lleol), ac ardaloedd a derbynyddion sensitif (e.e. adeiladau rhestredig, ardaloedd cadwraeth, SAMs), gwarchod cynefinoedd tebygol, rhywogaethau gwarchodedig posibl ac o bosibl canlyniadau chwiliad data cefndir yn dibynnu ar faint o effeithiau posibl, yn ogystal â lluniadau manwl yn dangos dyluniad y cais. Mae'n debygol y bydd angen Asesiad Tirwedd ac Effaith Weledol. Dylai hyn gynnwys, fel lleiafswm, map Parth Gwelededd Damcaniaethol yn cwmpasu ardal hyd at 15km (radiws) o'r tyrbîn a darluniau ffrâm-weiren/ llinell a / neu ffotogyfosodiadau o nifer cyfyngedig o safbwyntiau allweddol. Pan fydd y tyrbîn (au) yn cael eu lleoli mewn Ardal Dirwedd Hanesyddol Cofrestredig, neu dirweddau wedi eu dosbarthu'n 'Rhagorol', 'Uchel' neu 'Ganolog' ar Landmap, dylai'r ymgeisydd ymgynghori â'r Awdurdod Cynllunio Lleol ar lefel yr asesiad sydd ei angen i'r cais penodol. Efallai y bydd angen asesiad effaith gronnu hefyd. Er gwybodaeth argymhellir y dylid edrych ar geisiadau cynllunio a datblygiadau i fyny at 30km er mwyn gwneud asesiad cronnu.</p> <p>(iii) <u>Tyrbinau dros 65m o uchder</u></p> <p>Fel uchod, dylai'r cais gynnwys cynllun safle manwl sy'n cynnwys gwybodaeth am nodweddion topograffig, effeithiau gweledol tebygol ar anheddau o fewn 2 km, safleoedd dynodedig (ee ACA, AGA, SoDdGA, Safleoedd Bywyd Gwyllt Lleol) a derbynyddion gweledol sensitif (e.e. adeiladau rhestredig, ardaloedd cadwraeth, SAMs, Tirweddau Hanesyddol Cofrestredig), gwarchod cynefinoedd tebygol, rhywogaethau gwarchodedig posibl ac o bosibl canlyniadau chwiliad data cefndir yn dibynnu ar faint o effeithiau posibl, yn ogystal â lluniadau manwl yn dangos dyluniad y cais. Bydd angen Asesiad Tirwedd ac Effaith Weledol mwy manwl, yn</p>	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<p>dibynnu ar leoliad.</p> <p>Ar y raddfa hon o ddatblygiad, byddai'r LVIA yn debygol o ofyn am o leiaf:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. map ZTV hyd at 30km; ii. Delweddau a ffotogyfosodiad, yn canolbwyntio ar safbwyntiau allweddol. iii. Asesiad o sensitifrwydd y dirwedd (ansawdd 'Eithriadol', 'Uchel 'neu 'Ganolig' ar Landmap), maint y newid ac effeithiau gweddilliol; iv. Map cynllun sylfaen o'r holl geisiadau tyrbinau gwynt yn y parth cyhoeddus hyd at 60km; v. Asesiad wedi'i ffocysu ar yr holl geisiadau y gwnaethpwyd cais amdanynt, a gafodd ganiatâd neu a adeiladwyd o fewn radiws o 30km o'r cynnig cais. <p>Rhaid i effaith unigol neu gyfunol tyrbinau yn y cefn gwlad gael eu hasesu er mwyn peidio â chreu effeithiau gweledol neu dirwedd annerbyniol. Gall effeithiau cronus olygu terfyn ar faint o ddatblygiadau ynni gwynt a geir mewn ardaloedd penodol. Er gwybodaeth argymhellir y dylid edrych ar geisiadau cynllunio a datblygiadau o fewn 15km i 30km er mwyn gwneud asesiad cronus.</p> <p>Dylai nifer a lleoliad y manau golygfeydd fod yn gymesur â maint y datblygiad a sensitifrwydd y lleoliad, a dylid eu cytuno gydag Adran Amgylchedd Adeiledig a Thirwedd y Cyngor. Fel canllaw, dylai manau golygfeydd gael eu hysbysu gan gyfeirio at:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) y parth gwelededd damcaniaethol (h.y. lle y byddai'r tyrbinau yn ymddangos mewn golygfeydd), b) uchder y tyrbinau (au) a phellter o leoliad yr olygfa (h.y. pa mor fawr fyddai'r tyrbinau yn 	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.						
		<p>y mddangos yn y golygfeydd)</p> <p>c) cymeriad a sensitifrwydd y dirwedd (h.y. cyd-destun lleoliad y golygfeydd hynny) a</p> <p>d) pwysigrwydd y golygfeydd hynny (h.y. y gwerth mae cymdeithas yn ei osod ar y golygfeydd o'r tirweddau hynny)</p> <p>Dylai'r asesiad tirwedd a gweledol gynnwys cyfeiriad at asesiad y Cyngor o gymeriad tirwedd fel ffordd o asesu effeithiau ar y dirwedd sy'n berthnasol i'r prosiect arfaethedig. Dylai gynnwys yr effeithiau yn ystod adeiladu'r prosiect ac effeithiau'r datblygiad wedi'i gwblhau, a'i weithrediad ar elfennau tirwedd a chymeriad y dirwedd.</p> <p><u>Crynodeb o'r Broses a'r Cydrannau</u></p> <table border="1" data-bbox="757 895 1890 1318"> <thead> <tr> <th data-bbox="757 895 1099 930">Maint y Tyrbîn</th> <th data-bbox="1099 895 1890 930">Prosesau Allweddol / Gofynion Gwybodaeth</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="757 930 1099 1283">Hyd at 20m o uchder</td> <td data-bbox="1099 930 1890 1283"> <ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Safle Manwl yn cynnwys gwybodaeth am nodweddion topograffeg, yr effaith weledol ar dai, safleoedd dynodedig, cynefinoedd a rhywogaethau a warchodir ac ati. • Asesiad o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Gweledol (LIVA) er mwyn ystyried tai o fewn 5 km • Astudiaethau Parth Gwelededd Damcaniaethol • <i>Montage</i> ffotograffig • Asesiad Effaith Gronnus • </td> </tr> <tr> <td data-bbox="757 1283 1099 1318">Rhwng 20m a 65m</td> <td data-bbox="1099 1283 1890 1318"> <ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Safle Manwl yn cynnwys gwybodaeth am </td> </tr> </tbody> </table>	Maint y Tyrbîn	Prosesau Allweddol / Gofynion Gwybodaeth	Hyd at 20m o uchder	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Safle Manwl yn cynnwys gwybodaeth am nodweddion topograffeg, yr effaith weledol ar dai, safleoedd dynodedig, cynefinoedd a rhywogaethau a warchodir ac ati. • Asesiad o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Gweledol (LIVA) er mwyn ystyried tai o fewn 5 km • Astudiaethau Parth Gwelededd Damcaniaethol • <i>Montage</i> ffotograffig • Asesiad Effaith Gronnus • 	Rhwng 20m a 65m	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Safle Manwl yn cynnwys gwybodaeth am 	
Maint y Tyrbîn	Prosesau Allweddol / Gofynion Gwybodaeth								
Hyd at 20m o uchder	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Safle Manwl yn cynnwys gwybodaeth am nodweddion topograffeg, yr effaith weledol ar dai, safleoedd dynodedig, cynefinoedd a rhywogaethau a warchodir ac ati. • Asesiad o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Gweledol (LIVA) er mwyn ystyried tai o fewn 5 km • Astudiaethau Parth Gwelededd Damcaniaethol • <i>Montage</i> ffotograffig • Asesiad Effaith Gronnus • 								
Rhwng 20m a 65m	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Safle Manwl yn cynnwys gwybodaeth am 								

Rhestr wirio				
	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad		✓ neu ✗ neu amh.
			<p>nodweddion topograffeg, yr effaith weledol ar dai, safleoedd dynodedig, cynefinoedd a rhywogaethau a warchodir ac ati.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asesiad o'r Effaith ar y Dirwedd a'r Effaith Gweledol (LIVA) er mwyn ystyried tai o fewn 15km • Astudiaethau Parth Gweledd Damcaniaethol (hyd at 15 km) • Asesiad LANDMAP • <i>Montage</i> ffotograffig • Asesiad Effaith Gronnus 	
		Dros 65m o uchder	<ul style="list-style-type: none"> • Cynllun Safle Manwl yn cynnwys gwybodaeth am nodweddion topograffeg, yr effaith weledol ar dai, safleoedd dynodedig, cynefinoedd a rhywogaethau a warchodir ac ati. • Astudiaethau Parth Gweledd Damcaniaethol (hyd at 30km) • Asesiad LANDMAP • Cyfeiriad at Asesiad Cymeriad y Tirlun • <i>Montage</i> ffotograffig • Asesiad Effaith Gronnus 	
		Mae Parciau Cenedlaethol ac AHNEau wedi cael eu cadarnhau gan y Llywodraeth (Adran 85 (AHNE) Deddf CROW) fel rhai sydd â'r statws warchodaeth uchaf o ran tirwedd a harddwch		

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<p>golygfaol. Mae'r ddyletswydd i ystyried dibenion ardaloedd a ddynodwyd yn genedlaethol hefyd yn berthnasol wrth ystyried ceisiadau ar gyfer prosiectau y tu allan i ffiniau'r ardaloedd hyn, a allai gael effeithiau oddi mewn iddynt.</p> <p>Dylai ymgeiswyr ymgynghori gyda Chyngor Sir Ynys Môn, Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy neu Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, lle bydd y datblygiad tyrbín gwynt arfaethedig yn weladwy o un neu fwy o'r ardaloedd yr Awdurdod hyn.</p> <p>Dylai ymgeiswyr gysylltu â'r Gwasanaeth Cynllunio am ragor o gyngor.</p>	
12.	<p>Arolwg ecolegol</p> <p>(Adrannau PCC 5 & 12.10; TANs 5 & 12; Polisiâu B15, B16, B17, B18, B19, B20, B21 o Gynllun Datblygu Unedol Gwynedd)</p>	<p>Dylai ymgeiswyr ystyried y potensial ar gyfer i'r cais gael effeithiau mewn perthynas â safleoedd dynodedig, o fewn 20km o leoliad y safle yn cynnwys AGA, ACA neu SoDdGA. Fe fydd angen archwilio a mynd i'r afael â materion yn ymwneud â chysylltedd adar rhwng safleoedd dynodedig a chefn gwlad pellach ynghyd â'r effaith posib ar ystumod. Ble'n berthnasol, dylai'r cais cynllunio ddangos sut gafodd y ffactorau hyn eu hysyried.</p> <p>Mae angen ystyried ardrawiadau uniongyrchol ar safle'r tyrbín, gan gynnwys rhywogaethau a chynefinoedd sydd wedi'u gwarchod. Efallai bydd angen arolwg ecolegol os yw'r cais yn agos i safle sy'n gydnabyddedig oherwydd ei bwysigrwydd i ystumod neu adar, neu os yw safle o fewn 50 medr o nodweddion cynefinoedd perthnasol sy'n cynnig cyfleoedd helbori / cymudo/ clwydo e.e. adeiladau, gwrychoedd, ymyl coetiroedd, nentydd. Er mwyn isafu'r ardrawiad ar fywyd gwyllt, cynghorir fod tyrbinau o leiaf 50 medr i ffwrdd o'r nodweddion cynefinoedd hyn.</p>	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<p>Byddai'r arolwg yn cynnwys dosbarthiad a dadansoddiad o'r cynefin naturiol a'r rhywogaethau, cyd-destun amaethyddol, ardrawiad hydrolegol, parth dylanwadu'r cynnig, dadansoddiad o'r ardrawiadau, a chwmpas y mesurau lliniaru o'r ardrawiadau hynny.</p> <p>Dylai ymgeiswyr gysylltu ag Uned Bioamrywiaeth y Cyngor am gyngor.</p>	
13.	<p>Gwerthuso treftadaeth (seiliedig ar ddesg neu'r maes)</p> <p>(Adrannau PCC 6.5 & 12.10; TAN 12; Polisiâu B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7 o Gynllun Datblygu Unedol Gwynedd)</p>	<p>Mae gan Gwynedd ardaloedd sylweddol o ddiddordeb hanesyddol, uwchben ac o dan y ddaear. Efallai y bydd angen i ymgeiswyr gomisiynu asesiad archeolegol a/neu gwerthusiad archeolegol o oblygiadau'r datblygiad ar nodweddion o ddiddordeb hanesyddol naill ai drwy golled uniongyrchol o nodwedd, neu effaith weledol ar osodiad nodweddion o ddiddordeb hanesyddol. Efallai y bydd yn rhaid i ymgeiswyr gymhwyso'r broses ASIDOHL (Asesiad o'r effeithiau ffisegol uniongyrchol ac anuniongyrchol ar nodweddion hanesyddol yr ardal) er mwyn asesu'r effaith ar ardaloedd a gynhwysir yng Nghofrestr Tirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol.</p> <p>Dylai ymgeiswyr gysylltu â Gwasanaeth Archeolegol Gwynedd a'r Gwasanaeth Cynllunio am ragor o gyngor.</p>	
14.	<p>Asesiadau Traffig a Chludiant</p> <p>(Adrannau PCC 8; Polisiâu A1, CH25 CH28, CH33, CH34 CDU Gwynedd)</p>	<p>Mae angen Cynllun Rheoli Traffig Adeiladu gyda phob cais, a ddylai ddangos bod ystyriaeth wedi'i rhoi i gynifer o'r ffactorau canlynol ag y bo modd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • y llwybr trafniadaeth arfaethedig o'r ffatri ac yn achos rhannau mwy ar gyfer unrhyw gerbydau llwyth annormal anwahanadwy (AIL); • dimensiynau arfaethedig adrannau unigol y tyrbin, a dimensiynau cyfatebol cerbydau a chraeniau AIL; 	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		<ul style="list-style-type: none"> • nifer, amllder, math a phwysau gros uchaf yr holl gerbydau adeiladu eraill a fydd yn cael eu cynhyrchu gan y datblygiad, a'u llwybrau arfaethedig i'r safle ac oddi yno; • manylion y gwelliannau arfaethedig i'r rhwydwaith priffyrdd lleol i hwyluso symudiadau traffig AIL a thraffig adeiladu; • manylion trefniadau mynediad arfaethedig y safle oddi ar y rhwydwaith priffyrdd lleol; • manylion o ddulliau cysylltu gyda'r rhwydwaith trawsyriant a allai fod yn ofynnol fel rhan o'r datblygiad arfaethedig; • manylion o unrhyw byllau carreg benthyg a gynigir fel rhan o'r datblygiad arfaethedig. • manylion o unrhyw gynigion rheoli traffig adeiladu i liniaru gwrthdaro ac aflonyddwch i ddefnyddwyr y briffordd bresennol. • Dylid hefyd ystyried manylion unrhyw gynigion sy'n cynnwys croesfannau rheilffyrdd fel y gellir osgoi damweiniau ar groesfannau rheilffyrdd. <p>Gwerthfawrogir na fydd peth o'r wybodaeth hon ar gael yn ystod y cyfnod cynnar o reoli prosiectau. Fodd bynnag, rhaid i oblygiadau priffyrdd y prosiect gael ystyriaeth gynnar er mwyn galluogi mewnbwn priodol o'r persbectif ffyrdd lleol a ffyrdd cefnffordd. Mae cynllunio tymor hir hefyd yn hanfodol ar gyfer symudiadau AIL a'r gofynion hysbysu.</p>	
15.	Asesiad electromagnetig	<p>Bydd angen i ddatblygwyr ymgynghori â gweithredwyr radar os yw cais yn disgyn o fewn parth ymgynghori 15km, neu y parth 30-32km ymgynghorol o amgylch radar traffig awyr sifil a milwrol, yn y drefn honno. Mae gwefan Awdurdod Hedfan Civil yn rhoi arweiniad i helpu datblygwyr (http://www.caa.co.uk/default.aspx?catid=1959). Dylai datblygwyr ddefnyddio hwn.</p> <p>Yn ogystal, bydd yn rhaid i ddatblygwyr ymgynghori ag OFCOM yn ystod y cam cyn cyflwyno cais a dylid ceisio cael ymgynghoriad buan ag Arqiva sy'n gweithredu'r rhwydwaith teledu yn y DU a'r rhan fwyaf o'r rhwydwaith darlledu radio. Mae'r</p>	

Rhestr wirio			
	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		Gwasanaethau Traffig Awyr Cenedlaethol (NATS) wedi dweud ei bod yn dymuno i ni ymgynghori ar yr holl geisiadau cynllunio neu gynigion 'Hysbysiad o Fwriad i Ddatblygu' ar gyfer datblygiadau tyrbini gwynt, waeth beth fo'u maint. Dylai manylion effeithiau andwyol posibl a mesurau priodol i liniaru effeithiau gael eu cyflwyno.	
16.	Dwrdaear a dwr wyneb (Polisiau B32, B33 o Gynllun Datblygu Unedol Gwynedd)	Bydd angen asesiad o'r risgiau i adnoddau dwr a'r amgylchedd dwr, h.y. cyrsiau dwr lleol, ardaloedd dwr, dwr daear a chyflenwadau dwr, yn ystod y cyfnod adeiladu, yn arbennig os all datblygiad gael ardrawiad andwyol uniongyrchol neu anuniongyrchol ar trefn hydrolegol sy'n bwysig i safleoedd dynodedig. Ymgynghorir gyda'r Asiantaeth Amgylchedd lle mae'n briodol.	
17.	Gweithgareddau twristiaeth ac hamdden (Polisiau B7, B8, B9 B10, B12, B13, B14, B23 CH26, CH42, CH46 o Gynllun Datblygu Unedol Gwynedd)	<p>Bydd yr ardrawiad ar weithgareddau twristiaeth a hamdden yn dibynnu ar natur y weithgaredd a'r math o ardrawiadau gweledol ac eraill ar dderbynnydd arwyddocaol, (e.e. ymwelwyr, trigolion lleol neu gymunedau). Dylid rhoi sylw penodol i ardrawiad ar ddefnyddwyr ffyrdd, llwybrau, parciau gwledig a chefn gwlad mynediad-agored sy'n bwysig i fywyd dyddiol, hamdden ac ymwelwyr, ac sy'n cael effaith arwyddocaol ar ddelwedd neu ansawdd bywyd lle neu ardal.</p> <p>I drigolion lleol, fe all bodolaeth tyrbini gael effaith arwyddocaol are u mwynhad o'r tirwedd lleol neu ehangach pan edrychir arno o lwybrau, parciau a thir mynediad agored. Gall ymwelwyr a thwristiaid sy'n dod draw i'r ardal neu le oherwydd ansawdd neu gymeriad yr olygfa neu ei drefwedd gael eu heffeithio'n arwyddocaol hefyd. Fe allai hynny arwain at lai o ymwelwyr a'r sgil-ffeithiau gymdeithasol-economaidd.</p> <p>Mae rhannau 11 ac 13 o'r restr wirio yma'n cyfeirio at faterion sy'n gysylltiedig ag ardrawiadau ar gymeriad tirlun, mwynderau gweledol cyhoeddus ac asedau hanesyddol/ diwylliannol. Fe ddylai'r dyfarniad ar briodoldeb y datblygiad sy'n seiliedig ar warchodaeth y tirwedd a</p>	

Rhestr wirio

	Dogfen neu wybodaeth sydd ei hangen (sail ar gyfer y gofyniad mewn cromfachau)	Disgrifiad	✓ neu ✗ neu amh.
		mwynderau gweledol cyhoeddus roi'r warchodaeth ddigonol i fwynderau twristiaeth.	
18.	Cytundebau cyfreithiol (Adrannau PCC 3.6 & 3.7)	<p>Yr angen am gyfraniadau gan ddatblygwyr sy'n ofynnol o ganlyniad i'r tyrbin/au gwynt arfaethedig, e.e. effeithiau gweledol a seilwaith ffyrdd (h.y. yr angen am lwybrau troed newydd, lledu'r ffordd). Efallai y bydd angen cytundebau cynllunio neu gytundebau cyfreithiol i ddelio ag unrhyw faterion o'r fath. Bydd yn ddefnyddiol trafod materion o'r fath a pharatoi penawdau telerau drafft ar gam cynnar yn y broses, yn ddelfrydol ar y cam cyn-cais.</p> <p>Efallai y bydd angen peirianwaith addas, e.e. bond, er mwyn sicrhau y bydd digon o adnoddau ar gael ar gyfer datgymalu ac adfer. Mae hyn er mwyn sicrhau bod mesurau digonol ar waith i sicrhau bod y safle'n cael ei adfer mewn modd priodol.</p>	
19.	Materion eraill (TAN 8)	Manteision cymunedol cysylltiedig – efallai y bydd y datblygwr / perchennog tir yn dymuno chwarae rhan weithredol yn y gymuned. Mae datblygwyr neu berchnogion tir yn cael eu hannog i ymgysylltu'n uniongyrchol â chymunedau yn hytrach na gyda'r Cyngor ar y mater hwn. Nid yw absenoldeb neu bresenoldeb unrhyw gyfraniad i gymunedau lleol yn fater a gaiff ei ystyried gan yr ACLI wrth iddo benderfynu p'un a ddylid rhoi caniatâd cynllunio.	

ADRODDIAD I'R CABINET

10, Mehefin, 2014.

Aelod Cabinet : Cyngorydd Ioan Thomas (Gofal Cwsmer)

Pwnc : Trefn Gwynion

Swyddogion cyswllt : Dilys Phillips a Gwenan Parry.

Y penderfyniad a geisir

Mabwysiadu trefn gwynion newydd i'r Cyngor yn unol â'r Atodiad.

Barn yr aelod lleol

Dim yn fater lleol.

Cyflwyniad

1. Gofynnir i'r Cabinet fabwysiadu Trefn Gwynion newydd yn unol â'r polisi sydd yn yr Atodiad.
2. Nodweddion y drefn newydd ydi :-
 - 2.1. Pwyslais ar ddatrys cwynion a gwneud hynny yn gyflym. I hybu hyn dau gam sydd i'r drefn newydd, sef datrys anffurfiol ac ymchwiliad ffurfiol.
 - 2.2. Defnyddio Galw Gwynedd fel pwynt cyswllt canolog ar gyfer pob cwyn ffurfiol. Bydd hyn yn caniatáu cysondeb wrth dderbyn a chofnodi cwynion, cynorthwyo cwynwyr a monitro atebion.
 - 2.3. Sefydlu fîm cydlynu cwynion gyda chyfrifoldeb am weinyddu'r drefn. Bydd y fîm yn cynnwys swydd benodol yn Galw Gwynedd gyda'r cyfrifoldeb o roi cymorth i'r cwynydd, graddio'r gŵyn, ceisio datrysiaid cyflym iddi a monitro cynnydd ar ymchwiliadau ffurfiol. Bydd y fîm hefyd yn cynnwys un o'r Cyfreithwyr fydd a'r cyfrifoldeb i oruchwyllo ymchwiliadau mwy cymhleth eu natur.
 - 2.4. Y gallu i ddysgu gwersi oddi wrth gwynion drwy adroddiadau trosolwg fydd yn cael eu cyflwyno i'r Tîm Rheoli Corfforaethol a'r Aelod Cabinet, ac yn achlysurol yn ôl yr angen, i'r Cabinet, er mwyn sicrhau gwelliant parhaus.

Rhesymau dros argymell y penderfyniad

3. Bydd mabwysiadu'r drefn newydd yn dod â buddiant penodol i'r dinesydd drwy ganolbwyntio ar y datrysiad yn hytrach na'r broses. Bydd yn caniatáu ymdrin yn gyflymach â chwynion, gan ddiddymu un cam o'r drefn bresennol sydd yn eithaf llafurus a hir wyntog.
4. Bydd y drefn newydd yn caniatáu cydlynu cwynion sydd yn cwmpasu mwy nag un adran yn well, ac hefyd cydlynu cwynion sy'n cynnwys asiantaethau neu bartneriaid allanol.
5. Drwy sefydlu bas-data canolog, cynhwysfawr, bydd modd cymryd trosolwg o'r patrwm cwynion a dysgu gwersi fel sefydliad. Ar hyn o bryd mae'r wybodaeth werthfawr sydd ynghlwm mewn cwynion yn tueddu i gael ei cholli.
6. Rhagwelir y bydd y drefn yn cyd-fynd yn well hefo diwylliant newydd y Cyngor o rymuso staff i wneud penderfyniadau a chyflawni un o ffrydiau gwaith prosiect "Ffordd Gwynedd"

Ystyriaethau perthnasol

7. Bydd cost cychwynnol un tro o oddeutu £90,000 er mwyn sefydlu'r drefn newydd. Mae'r gost yma yn deillio o gyflogi swyddog penodol yng Ngalgw Gwynedd am gyfnod o hyd at dair blynedd er mwyn caniatáu i'r trefniadau newydd ymsefydlu. Disgwylir ar ôl y cyfnod cychwynnol hwn y bydd y trefniadau ymdrin â chwynion newydd wedi eu hymgorffori yng ngwaith dydd i ddydd yr adrannau. Pe byddai'r Cabinet yn mabwysiadu'r drefn newydd gellir cwrdd â'r gost un-tro o £90000 drwy ddefnyddio elfen o danwariant 2013/14 ar gyllidebau corfforaethol.
8. Mae'r drefn newydd yn cyd-fynd â'r polisi enghreifftiol ar gwynion a phryderon a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ac a luniwyd dan oruchwyliaeth Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Mae i hyn y fantais ei fod yn gyson gyda threfniadau cwynion cyrff cyhoeddus eraill gan wneud cyflwyno cwyn yn haws i'r cyhoedd ar draws sefydliadau cyhoeddus.
9. Ac eithrio derbyn adroddiadau am wersi i'w dysgu, nid oes rôl benodol i gynghorwyr, ac yn arbennig aelodau Cabinet wrth ymdrin â chwynion. Barn yr Ombwdsmon yw nad yw yn briodol i'r Cabinet fod yn rhan o ymchwiliad i gwynion unigol. Mae trefniadau mewnol y Cyngor yn caniatáu i unrhyw gynghorydd sydd yn anfodlon â gweithrediad adran benodol i ddwyn ei bryder i sylw yr aelod Cabinet perthnasol. Mae'n fwriad parhau gyda'r trefniant yma ar gyfer datrys pryderon gan gynghorwyr, ond bydd raid cymryd gofal nad yw aelod Cabinet yn camu i mewn i'r rôl o ymchwilio i gwynion penodol gan aelodau o'r cyhoedd.

Camau nesaf ac amserlen

10. Os bydd y Cabinet yn mabwysiadu y drefn newydd, rhagwelir cyfnod o hyfforddi a chyflwyno'r drefn i staff cyn rhoi cyhoeddusrwydd mwy eang i'r trefniadau newydd fydd yn dod i rym yn yr hydref.
11. Serch hynny, os oes modd dod â rhai agweddau i rym yn syth e.e. dileu'r trydydd cam o Banel Cwynion, fe wneir hynny lle bynnag bo'n ymarferol bosibl.

Barn y swyddogion statudol :

Y Prif Weithredwr:

Mae cael trefn gwynion effeithiol yn gwbl allweddol i unrhyw gorff cyhoeddus ac mae'r cynigion yn yr adroddiad hwn, sydd wedi eu cytuno'n fewnol, yn cynnig gwelliant amlwg ar y trefniadau cyfredol. Mae'n amlwg bod angen buddsoddiad tymor byr i weithredu ar hyn ac mae modd sicrhau'r buddsoddiad hynny. Awgrymaf felly bod y Cabinet yn derbyn yr argymhellion

Y Swyddog Monitro:

Rwyf wedi cael mewnbwn i lunio'r trefniadau newydd ac yn fodlon â hwy o safbwynt priodoldeb

Y Pennaeth Cyllid:

Cadarnhaf gywirdeb cynnwys paragraff 7 o'r adroddiad 'Trefn Gwynion', sef byddai £90,000 yn gyllideb ddigonol er mwyn sefydlu swydd benodol yn Galw Gwynedd i weinyddu'r drefn gwynion newydd am gyfnod o 3 blynedd (ac i sefydlu'r bas-data canolog, cynhwysfawr, fydd yn caniatáu ymdrin yn gyflymach â chwynion er budd i'r dinesydd).

Ymhellach, cadarnhaf pe byddai'r Cabinet yn penderfynu mabwysiadu'r drefn a argymhellir yma, gellir cwrdd â'r gost un-tro yma drwy neilltuo elfen o danwariant ar gyllidebau corfforaethol wrth gau'r cyfrifon (sylwer fod argymhelliad perthnasol yn yr adroddiad 'Alldro 2013/14' sydd hefyd ar raglen y cyfarfod hwn o'r Cabinet).

Atodiadau :

Polisi Pryderon a Chwynion Cyngor Gwynedd..

POLISI PRYDERON A CHWYNION CYNGOR GWYNEDD.

ADRAN 1 - Rhagymadrodd.

- 1.1 Diben y polisi hwn yw caniatáu i'r Cyngor ymdrin yn effeithiol â phryderon a chwynion.
- 1.2 Mae'n seiliedig ar bolisi enghreifftiol a ddatblygwyd gan Lywodraeth Cymru ac sy'n addas ar gyfer holl wasanaethau cyhoeddus Cymru.
- 1.3 Mae'r polisi yn cynnwys nifer o egwyddorion sylfaenol ynghyd â threfn gwyno gynhwysfawr. Mae'n berthnasol i holl wasanaethau'r Cyngor heblaw'r rhai sy'n cael eu trin dan drefn gwyno'r Gwasanaethau Cymdeithasol.

ADRAN 2 - Diffiniad ac Egwyddorion.

2.1 Beth yw Cwyn?

2.1.1 Cwyn yw:

- mynegiad o anfodlonrwydd neu bryder
- naill ai ar bapur neu ar lafar neu drwy unrhyw ffordd arall o gyfathrebu
- fe'i gwneir gan un neu ragor o'r cyhoedd
- mae ynglŷn â'r ffordd y mae'r Cyngor wedi gweithredu neu heb weithredu
- neu mae ynglŷn â safon y gwasanaeth a ddarparwyd
- ac mae angen ymateb iddi.

2.1.2 Nid cwyn yw:

- cais cychwynnol am wasanaeth megis rhoi gwybod am olau stryd diffygiol
- apêl yn erbyn penderfyniad sydd 'wedi cael ei wneud yn briodoli
- ffordd o geisio newid deddfwriaeth neu benderfyniad polisi sydd 'wedi cael ei wneud yn briodol'
- ffordd i grwpiau/mudiadau lobbio geisio hyrwyddo achos.

2.2 Egwyddorion er mwyn delio â chwynion.

2.2.1 Pan fydd rhywun yn cwyno, mae ganddo bob amser broblem ynglŷn â gwasanaeth sydd wedi ei ddarparu neu na chafodd ei ddarparu. Mae angen ymdrin â'r cwynion mewn ffordd sy'n golygu mai ar yr achwynydd y mae'r ffocws, nid ar y broses ei hun. Yn y cyd-destun hwn y dylid rhoi'r egwyddorion canlynol ar waith:

(i) Hygyrch a Syml

- Digon o gyhoeddusrwydd
- Hawdd dod o hyd iddo, ei ddeall a'i ddefnyddio - i'r cyhoedd a'r staff.
- Cyfarwyddiadau syml a chlr i'r cyhoedd ar sut mae gwneud cŵyn.
- Bod y polisi'n ddigon hyblyg i ateb anghenion gwahanol bobl, gan sicrhau nad yw'r rhai sy'n wynebu her o ran mynediad yn cael eu heithrio.
- Ei fod yn darparu gwybodaeth am wasanaethau eiriolaeth a chyngor.
- Bod cyn lleied â phosibl o gamau yn y broses delio â chwynion.

(ii) Teg a Diduedd

- Bod cwynion yn cael eu trin mewn ffordd ystyriol a diduedd.
- Bod sicrwydd yn cael ei roi i achwynwyr na fydd gwneud cwyn yn effeithio'n andwyol ar eu hymwneud a'u cyswllt â'r Cyngor yn y dyfodol.
- Mae'n sicrhau bod achwynwyr yn cael ymateb llawn a bod y penderfyniadau yn gymesur, yn briodol ac yn deg.
- Mae'r staff y gwneir cwyn amdanynt yn cael eu trin yr un mor deg â'r achwynwyr.

(iii) Amserol, Effeithiol a Chyson.

- O fewn terfynau'r hyn sy'n briodol ac yn bosibl, dylai staff rheng flaen eu hunain geisio datrys cwynion.
- "Ymchwilio Unwaith, Ymchwilio'n Dda" - pan fydd angen ymchwilio'n ffurfiol i gŵyn, dylai hyn gael ei wneud yn drylwyr i sefydlu ffeithiau'r achos.
- Delio â chwyn mor gyflym â phosibl. Fel arfer, ni ddylai gymryd mwy nag 20 diwrnod gwaith o'r adeg y daw'r gŵyn i law yn y Cam Ffurfiol hyd nes y caiff ei datrys. Os yw cwyn yn fwy cymhleth, dylid dweud wrth achwynwyr pam y gallai gymryd mwy o amser i ymchwilio iddi a pha mor hir y disgwylir i hynny ei gymryd. Dylid rhoi gwybod yn rheolaidd i'r achwynwyr a'r staff dan sylw sut mae'r broses yn mynd rhagddi.

- Dylai fod yn gyson fel bob pobl mewn amgylchiadau tebyg yn cael eu trin mewn ffyrdd tebyg.
- Ymdrinnir â chwynion sy'n ymwneud â mwy nag un darparwr gwasanaethau cyhoeddus yn y fath fodd fel mai profiad o un system yn unig a gaiff yr achwynydd.

(iv) Atebol.

- Mae'n darparu esboniadau gonest, wedi'u seilio ar dystiolaeth, ac yn rhoi rhesymau am benderfyniadau.
- Caiff gwybodaeth ei ddarparu mewn ffordd glir ac agored.
- Pan ganfyddir bod cyfiawnhad i bryderon, fe sy'n briodol mae'r Cyngor :
 - yn cydnabod camgymeriadau
 - yn ymddiheuro mewn ffordd ystyrllon
 - yn cywiro pethau
 - yn darparu iawn yn ddiymdroi, yn briodol ac yn gymesur.
- Caiff hynt y broses ei dilyn i sicrhau bod unrhyw benderfyniadau'n cael eu gweithredu'n gywir ac yn ddiymdroi.
- Lle mae hynny'n briodol, dywedir wrth yr achwynydd pa wersi a ddysgwyd a pha newidiadau a wnaed i'r gwasanaeth, i ganllawiau neu i bolisi.
- Mae'n sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei rhoi i achwynwyr am eu hawl i gwyno i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (neu am lwybrau Comisiynydd yr Iaith Gymraeg yng nghyswllt cwynion am gydymffurfio â Chynlluniau Iaith Gymraeg, y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol).

(v) Yn Sicrhau Gwelliant Parhaus

- Mae'r gwersi a ddysgir o gwynion yn cael eu casglu a defnyddir adborth i wella'r ffordd y caiff gwasanaethau eu cynllunio a'u darparu.
- Mae systemau wedi cael eu sefydlu i gofnodi, dadansoddi ac adrodd ar yr hyn sy'n cael ei ddysgu yn sgîl pryderon.
- Mae arweinyddiaeth y Cyngor :
 - yn cymryd perchnogaeth dros y broses gwyno
 - yn adolygu a chraffu ar effeithiolrwydd y broses yn rheolaidd
 - yn cael adroddiadau monitro rheolaidd ar gwynion, ac
 - yn dangos beth mae'r sefydliad wedi'i wneud i wella'r ffordd y caiff gwasanaethau eu cyflwyno o ganlyniad i gwynion.
- Mae gan reoleiddwyr rôl bwysig i sicrhau bod y gwersi a ddysgir yn sgîl codi pryderon yn cael eu gweithredu'n foddhaol a'u cynnal.

ADRAN 3 – Trefniadau Ymdrin â Cwynion.

3.1 Y nôd yw darparu ffordd gyffredin o ymdrin â chwynion drwy newid systemau 'tra dibynnol ar broses' am system sy'n syml, yn hyblyg ac yn rhoi pwyslais ar gael y canlyniad mwyaf priodol i unigolion a gwasanaethau. Mae'r trefniadau yn caniatáu i'r Cyngor ddelio mewn ffordd lawer mwy rhagweithiol â phryderon drwy ganolbwyntio ar anghenion pobl ac nid ar y broses gwyno ei hun.

3.2 Datganiad Ymrwymiad.

3.2.1 "Bydd pobl yn ei chael yn hawdd cwyno a chael pethau wedi'u cywiro pan nad yw'r gwasanaeth y maent yn ei gael yn ddigon da."

3.3 Pwy gaiff ddod â phryder gerbron.

3.3.1 Gall unrhyw aelod o'r cyhoedd, yn cynnwys plentyn, sydd wedi derbyn, neu a oedd â hawl i dderbyn, gwasanaeth oddi wrth y Cyngor, wneud cwyn. Mae'r un peth yn wir os ydynt wedi dioddef oherwydd gweithredu amhriodol neu ddiffyg gweithredu gan y Cyngor.

3.3.2 Pan fydd unigolyn ifanc neu blentyn yn mynegi pryder, bydd y Cyngor yn rhoi iddynt y cymorth y gall fod ei angen arnynt yn rhesymol er mwyn iddynt allu mynd â'u pryder i'r cam nesaf. Mae hyn yn cynnwys gwneud unigolyn ifanc neu blentyn yn ymwybodol o'r cymorth y gellid ei ddarparu gan Gomisiynydd Plant Cymru.

3.3.3 Gall pryder gael ei gyflwyno hefyd gan rywun ar ran rhywun arall, fel a ganlyn:

(a) rhywun sydd wedi marw

(b) plentyn

(c) y rhai nad yw'r gallu ganddynt (yn unol â diffiniad Deddf Galluedd Meddyliol 2005(1))

(ch) bod y sawl yr effeithwyd arno wedi gofyn iddo wneud hynny.

Yn achos (b); (c) a (ch) bydd y Cyngor yn bodloni ei hun, cyn belled ag y mae amgylchiadau'r sawl yr effeithwyd arno yn caniatáu hynny, fod y cynrychiolydd yn gweithredu gydag awdurdod y person ac, os yw'n bosibl, cael ei lofnod i gadarnhau hyn.

3.3.4 Nid yw'r weithdrefn hon, fodd bynnag, yn gyfrwng i aelod staff godi materion cyflogaeth. Mae mecanweithiau mewnol eraill ar gyfer y math hwn o bryderon, er enghraifft, gweithdrefnau canu'r gloch, bwllo neu gwyno.

3.4 Rolau.

3.4.1 Bydd y Cabinet yn sicrhau bod y polisi'n cael ei fabwysiadu a'i fod ar waith. Nid yw'n briodol i'r Cabinet fod yn rhan o'r ymchwiliad i gwynion unigol. Fodd bynnag, dylai gael adroddiadau ar y nifer a'r math o gwynion a ddaw i law, eu canlyniadau ac unrhyw gamau unioni a gymerir o ganlyniad. Mater i'r Cabinet yw penderfynu pa mor aml y dylai gael adroddiadau o'r fath.

3.4.2 Bydd y Tîm Rheoli Corfforaethol a'r aelod Cabinet perthnasol yn derbyn adroddiadau rheolaidd ar y math o gwynion a ddaw i law ac unrhyw wersi i'w dysgu ohonynt.

3.4.3 **Swyddog Cyfrifol** - Y Swyddog Monitro sydd yn gyfrifol am sicrhau bod y polisi'n cael ei fabwysiadu a bod y canllawiau'n cael eu dilyn.

3.4.4 **Tîm cyd-lynu cwynion** - Mae'r tîm cyd-lynu cwynion yn cynnwys Swyddog Cwynion a leolir yng Ngalgw Gwynedd (sydd a'r cyfrifoldeb am gydlynu ymateb i bob cwyn na chaiff ei datrys ar y cam anffurfiol, a rhoi cymorth i achwynwyr) ac Uwch Gyfreithiwr yn yr Uned Gyfreithiol (sy'n gyfrifol am benderfynu ar ymchwiliadau yn yr achosion mwyaf cymhleth).

3.5 Adnoddau.

3.5.1 Bydd y Cyngor yn sicrhau bod yr adnoddau angenrheidiol yn cael eu darparu fel bod modd gweithredu'r polisi. Mae hyn yn cynnwys :-

- staffio (yn cynnwys cymorth gweinyddol, os oes rhaid);
- hyfforddiant;
- systemau gweinyddol i ymdrin â chwynion.

3.6 Hygyrchedd y weithdrefn gwyno a rhoi cyhoeddusrwydd iddi.

3.6.1 Bydd y 'Datganiad Ymrwymiad ynglŷn â Chwynion' a'r broses gwynion yn cael cyhoeddusrwydd eang drwy :

- hyrwyddo bodolaeth y weithdrefn, ynghyd â manylion cyswllt priodol, yn rheolaidd mewn unrhyw gylchlythyron y mae'r Cyngor yn eu cyhoeddi ar gyfer ei ddefnyddwyr gwasanaethau;
- cynhyrchu taflen wybodaeth ddwyieithog am gwynion (gweler 3.7 isod) fydd ar gael ym mhob derbynfa gyhoeddus ac ardaloedd 'cyffredin' y gallai defnyddwyr gwasanaethau fynd iddynt yn ogystal ag i staff;
- gyhoeddi'r drefn ar ran amlwg, hawdd cyrchu ati o wefan y Cyngor.

3.6.2 O safbwynt ystyriaethau hygrychedd:

- bydd y wybodaeth am weithdrefn gwyno ar gael mewn fformatau amgen, megis ar CD, mewn print bras, Braille, ac ati, ar gais.
- bydd cyngor yn cael ei ddarparu i achwynwyr y mae angen cymorth arnynt o ran y sefydliadau cynghori ac eiriolaeth sy'n gweithredu yn y sir.

3.7 Y daflen wybodaeth am gwynion/y ffurflen gwyno

3.7.1 Mae'r Cyngor wedi cyhoeddi taflen am gwynion mewn Cymraeg a Saesneg.

3.7.2 Wrth godi pryder, dylai pobl yn ddelfrydol lenwi ffurflen gwyno naill a'i y fersiwn brintiedig neu'r ffurf ar y we.

3.7.3 Fodd bynnag, mae'n bosib y byddai'n well gan bobl gyflwyno eu cŵyn dros y ffôn, drwy e-bost neu'n bersonol (neu drwy gyfrwng dull arall). Wrth wneud hynny dylai staff sy'n ymdrin â'r gŵyn sicrhau eu bod wedi casglu'r un wybodaeth â'r hyn a geisir ar y ffurflen gwyno â sicrhau ei bod wedi'i chofnodi'n briodol.

3.8 Y Weithdrefn Gwyno.

Cam 1 - Datrys Anffurfiol

3.8.1 Mae'r cam hwn yn cynnig y cyfle i gysylltu'n anffurfiol yn y man lle caiff y gwasanaeth ei gyflwyno i geisio datrys cwynion un ai pan fydd y pryder yn codi neu'n fuan iawn wedyn. Mae'r cam hwn yn rhan annatod o ddarparu gwasanaeth rheng flaen ac nid rhywbeth sy'n gwbl ar wahân iddo. Y cam cyntaf hwn fel arfer fydd eglurhad neu gamau unioni priodol eraill gan staff rheng flaen.

- Bydd staff yn cael eu hawdurdodi a'u hyfforddi i ddelio â chwynion fel y byddant yn codi, gyda'r nôd o ddatrys problemau yn y fan a'r lle.
- Bydd staff yn cael eu hyfforddi i sylweddoli pa mor ddifrifol yw cŵyn a deall pryd y dylai gael ei chyfeirio at aelod uwch o'r staff.

- Gall staff gael cwynion nad ydynt yn ymwneud â'u gwasanaeth hwy, ond â gwasanaeth adran arall. Gall fod yn anodd iddynt wybod at bwy y dylent gyfeirio'r achwynydd, ac felly dylent gyfeirio'r achwynydd at y Swyddog Cwynion, a fydd wedyn yn gallu rhoi cyngor priodol i'r achwynydd.
- Mewn modd tebyg, gall staff gael cwynion sydd nid yn unig yn ymwneud â'u gwasanaeth hwy ond hefyd â gwasanaeth adran arall. Yn yr achosion hyn, argymhellir - gan ei bod yn annhebygol y bydd gan yr aelod staff yr awdurdod angenrheidiol i ddatrys cŵyn ar ran maes arall o wasanaeth y Cyngor - y dylai'r achwynydd gael ei gyfeirio'n uniongyrchol at y Swyddog Cwynion.
- Rhaid i staff roi gwybod i achwynwyr sut mae symud ymlaen â'u cŵyn i'r cam ymchwilio ffurfiol, os nad ydynt yn fodlon â chanlyniad eu cŵyn ar ddiwedd y cam anffurfiol.
- Efallai y bydd achwynwyr am i'w cwyn gael ei rhoi 'ar y trywydd cyflym' i fynd ar ei union i ymchwiliad mewnol (Cam 2). Gallai hynny ddigwydd yn arbennig os bu anghytuno gyda staff sy'n uniongyrchol gyfrifol am gyflwyno'r gwasanaeth. Mae gan yr achwynydd yr hawl i fynd â'i gŵyn yn uniongyrchol i Gam 2 o'r weithdrefn a dylai staff rheng flaen rhoi gwybod iddo sut y gall wneud hynny.
- Bydd staff rheng flaen yn cael eu hyfforddi a'u hannog i ddarparu gwybodaeth briodol am gymorth cynghori ac eiriolaeth ar Gam 1 o'r broses gŵyn, ac os nad ydi'r wybodaeth berthnasol am y cymorth ar gael ganddynt, i gyfeirio'r achwynydd at y Swyddog Cwynion.
- Bydd y Swyddog Cwynion yn ffynhonnell cymorth i staff rheng flaen yng nghyswllt datrys cwynion yn lleol.

3.8.2 Dylai'r cam datrys anffurfiol gael ei gwblhau mor gyflym â phosibl ac yn sicr ni ddylai gymryd mwy na 10 diwrnod gwaith. Os nad yw'n bosibl datrys y pryder o fewn y cyfnod perthnasol, dylai'r mater gael ei symud ymlaen i'r cam ymchwilio ffurfiol.

3.8.3 Dyma enghreifftiau o'r math o bryder y gellir ei ddatrys ar y cam datrys lleol :-

- mae rhywun yn cwyno nad yw ei fin wedi ei wagio gan y gwasanaeth casglu sbwriel pan ddylai fod wedi cael ei wagio.
- mae rhywun yn cwyno nad yw ei ymholiad wedi cael ateb o fewn y cyfnod y dylai fod

3.8.4 Fodd bynnag, dyma enghreifftiau o'r math o gŵyn na ddylai gael ei datrys ar y cam anffurfiol:

- os oes a wnelo'r gŵyn â methiant gan y gwasanaethau cymdeithasol i ddiogelu plant
- os yw'r gŵyn yn ymwneud ag achos cyfreithiol sydd gerbron y llys
- os oes a wnelo'r pryder â materion lle mae'n ymddangos bod gwasanaeth wedi methu oherwydd problem systemig amlwg.

Cam 2 – Ymchwilio Mewnol Ffurfiol.

3.8.5 "*Ymchwilio unwaith, ymchwilio'n dda*" yw egwyddor y cam hwn o'r broses. Mae'r pwyslais yn cael ei roi ar un ymchwiliad i ddelio'n drylwyr â'r pryderon a godwyd, yn hytrach nag ar amryw o ymchwiliadau ar wahanol lefelau yn y sefydliad sy'n gallu arwain at ymchwiliadau hir ac, weithiau, penagored. Fodd bynnag, mae elfen Cam 2 y broses gwyno wedi'i bwriadu i fod yn hyblyg i ymateb yn briodol i'r gŵyn. Mae 'ymchwilio'n dda' hefyd yn golygu cynnal ymchwiliad mewn ffordd sy'n gymesur â natur y gŵyn a pha mor ddifrifol yw. Mae cymesur yn golygu na fydd angen, efallai, i'r ymchwiliad i'r cwynion hynny nad ydynt mor ddifrifol eu natur fod mor fanwl.

3.8.6 Mae'r isod yn nodi sut y dylid ymdrin â chwyn ar Gam 2.

- Dylai cwynion Cam 2 gael eu hanfon gan yr achwynydd at y Swyddog Cwynion. Dylai unrhyw aelod staff, nad yw'n swyddog sy'n delio â chwynion yn ganolog, sy'n derbyn ffurflen gwyno ei hanfon ymlaen yn ddiymdroi.
- Ar ôl derbyn cwyn yn ffurfiol ar Gam 2, dylai cydnabyddiaeth gael ei hanfon gan y Swyddog Cwynion cyn gynted â phosibl ond o fewn pum diwrnod gwaith fan bellaf.
- Os yw'r gŵyn "allan o amser", - h.y. y mater y cwynir amdano yn hŷn na 6 mis (o'r adeg y daeth yr achwynydd yn ymwybodol o'r broblem) dylid ystyried a oes rhesymau da pan y dylid ei derbyn serch hynny.
- Dylai'r Swyddog Cwynion yn ganolog drafod y mater gyda'r achwynydd, yn cynnwys:
 - helpu'r sawl sy'n cwyno i ddeall y broses.
 - cadarnhau gydag ef y dull cyfathrebu y mae'n ei ffafrio a'r hyn y mae am iddo ddigwydd o ganlyniad iddo wneud y gŵyn
 - darparu gwybodaeth am wasanaethau eiriolaeth a chynghori perthnasol os oes angen help ar yr achwynydd i wneud y gŵyn

- Yn dibynnu ar natur y gŵyn gall fod yn angenrheidiol cael caniatâd yr achwynydd i weld eu ffeil bersonol. Os bydd yr achwynydd yn gwrthod rhoi caniatâd, yna dylid esbonio iddynt y bydd hyn yn effeithio ar y gallu i gynnal ymchwiliad trwyadl.
- Os yw'r achwynydd yn cwyno ar ran rhywun arall, bydd yn rhaid ystyried a oes angen caniatâd i ymchwilio i'r gŵyn.
- Ar ôl bodloni ei hun ei fod wedi deall manylion y gŵyn yn ddigonol, dylai'r Swyddog Cwynion (mewn ymgynghoriad a'r Uwch Gyfreithiwr lle'n briodol)
 - raddio pa mor ddifrifol yw'r gŵyn er mwyn penderfynu ar y lefel briodol o ymchwiliad
 - nodi swyddog sydd ar lefel ddigon uchel, â hygyrdded ac sy'n ddigon annibynnol o ffynhonnell y gŵyn i gynnal yr ymchwiliad : -
 - yn dibynnu ar natur y gŵyn, gallai hwn fod yn rhywun o fewn yr uned wasanaeth, ond gallai gofyn cael rhywun sy'n annibynnol o'r gwasanaeth neu adran
 - wrth benderfynu ar 'ymchwiliwr' dylid ystyried a fydd angen i'r ymchwiliad rychwantu mwy nag un gwasanaeth, a lefel pa mor uchel sy'n ofynnol i ymchwilio ar draws yr holl feysydd hynny
- Ar ôl cofnodi'r gŵyn ar y system ymdrin â chwynion wedi iddi ddod i law, dylai'r Swyddog Cwynion gadw llygad ar hynt yr ymchwiliad (a'i gofnodi) a bod yn gyfrifol am sicrhau ei fod yn mynd rhagddo'n esmwyth, ac y cedwir at y terfynau amser. Fel arfer dylai proses gwyno cam 2 gael ei chwblhau o fewn 20 diwrnod gwaith. Lle nad yw hyn yn bosibl, rhaid rhoi gwybod i achwynwyr am y rhesymau ac iddynt gytuno i unrhyw estyniad. Sut bynnag, dylai fod cyswllt rheolaidd â'r achwynydd, i roi'r wybodaeth ddiweddaraf am hynt yr achos.
- Gall achwynydd dynnu eu pryder yn ôl unrhyw bryd, ond, mae'n bosib y bydd y darparwr gwasanaethau cyhoeddus yn dal i ymchwilio os yw'n teimlo ei bod yn angenrheidiol gwneud hynny.

Ymchwiliadau i Gwynion.

- 3.8.7 Dylai ymchwiliad i gŵyn fod yn ymarferiad canfod ffeithiau sy'n ddiudedd, yn agored, yn dryloyw ac yn gymesur â difrifoldeb y gŵyn. Gyda chwynion difrifol, mae angen llunio cynllun fel bod modd ymchwilio'n systematig i'r gŵyn.

- 3.8.8 Fodd bynnag, er bod y gŵyn wedi cyrraedd y Cam Mewnol Ffurfiol, efallai fod potensial o hyd i ddatrys y pryder mewn modd sy'n bodloni'r achwynydd drwy '**ateb cyflym**' a heb orfod ymgymryd ag ymchwiliad llawn a maith. Dylid ystyried a yw hyn yn bosibl.
- 3.8.9 Dylid ystyried hefyd a fyddai cyfarfodydd wyneb yn wyneb a/neu gyfryngu yn ffordd o ddatrys y gŵyn efallai.
- 3.8.10 Gall casglu tystiolaeth gynnwys:
- gohebiaeth (llythyron a negeseuon e-bost)
 - nodiadau o sgysiau dros y ffôn
 - polisïau a gweithdrefnau'r sefydliad
 - canllawiau ymarfer da
 - cofnodion (yn cynnwys y rheini sy'n ymwneud yn benodol â'r gŵyn dan sylw a chofnodion hyfforddi'r staff y mae a wnelont â'r gŵyn)
 - deddfwriaeth
 - cyfweiliadau (yn cynnwys cymryd nodiadau manwl)
 - cynlluniau ac ymweliadau safle
 - tystiolaeth ffotograffig
 - recordiau mewn gwahanol fformatau (e.e. ffôn, fideo, Teledu Cylch Cyfyng)
 - cael cyngor proffesiynol/arbenigol
 - cofnodion hyfforddi staff perthnasol.
- 3.8.11 Dylai argymhellion sy'n deillio o ymchwiliadau fod yn rai CAMPUS (Cyraeddadwy, Amserol, Mesuradwy, Penodol, Uchelgeisiol, Synhwyrol).
- 3.8.12 Ar ddiwedd ymchwiliad, dylai canlyniad ysgrifenedig, megis llythyr neu e-bost, gael ei gynhyrchu, ac mewn achosion mwy difrifol, adroddiad. Lle caiff adroddiad ei gynhyrchu dylai hwn gynnwys, lle mae'n briodol :
- cwmpas yr ymchwiliad
 - crynodeb o'r ymchwiliad:
 - manylion y materion allweddol, yn nodi cronoleg y digwyddiadau a arweiniodd at y gŵyn yn fyr
 - y rhai a gafodd eu cyfweld (yn cynnwys nodi i ba raddau y bu gan yr achwynydd ac, os yw'n briodol, unrhyw berthnasau yr effeithiwyd arnynt, eiriolwyr, ac ati, ran yn yr ymchwiliad).
 - y casgliad
 - os canfyddir bod cyfiawnhad i'r gŵyn/y caiff ei chadarnhau
 - sut y digwyddodd – h.y. beth aeth o le
 - pam y digwyddodd – h.y. achos sylfaenol y broblem (e.e. camgymeriad dynol, methiant systemig)
 - pa effaith a gafodd ar yr achwynydd

- os oes methiant systemig wedi cael ei ganfod, eglurhad o'r camau a gymerwyd i gywiro pethau, gyda golwg ar sicrhau nad yw'r un broblem yn digwydd eto
 - os yw'n briodol, ymddiheuriad
 - os yw'n briodol, cynnig o iawn
- os nad yw'r gŵyn wedi cael ei chadarnhau, dylid esbonio pam y daethpwyd i'r casgliad hwn, gan ddangos y daethpwyd iddo ar sail y dystiolaeth a gasglwyd
- drwyddo draw dylai'r adroddiad dangos bod y gŵyn wedi cael ei chymryd o ddifrif o'r dechrau i'r diwedd, fod yr ymchwiliad a gynhaliwyd wedi bod yn deg ac, yn unol â difrifoldeb y gŵyn wedi bod yn drwyadl i raddau cymesur.
- hyd yn oed mewn achosion lle mae ymchwiliad yn cadarnhau'r gŵyn ac yn cynnig rhwymedig/iawn, efallai y bydd yr achwynydd yn dal yn anfodlon am ryw reswm. Felly, ym mhob achos, dylai'r adroddiad hysbysu'r achwynydd fod ganddo'r hawl, os yw'n dal yn anfodlon, i ofyn am i'w gŵyn gael ei hystyried yn allanol yn annibynnol. Dylai gwybodaeth am wneud cŵyn i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ac eraill priodol sy'n delio â chwynion gan gynnwys Comisiynydd yr Iaith Gymraeg gael ei darparu.

Y camau terfynol

- 3.8.14 Mewn achosion lle mae cŵyn wedi cael ei chadarnhau neu lle mae problem systemig amlwg, dylai'r Rheolwr priodol sicrhau bod cynllun gweithredu'n cael ei lunio, yn nodi sut y caiff yr argymhellion eu gweithredu ac yn enwi'r sawl a fydd yn gyfrifol am eu gweithredu. Pan fydd yn effeithio ar staff rheng flaen, dylent gael eu cynnwys yn y broses hon. Dylai'r cynllun hefyd gynnwys trefniadau ar gyfer cadarnhau i'r achwynydd bod newidiadau wedi'u gweithredu a gwneud darpariaeth i fonitro a gwerthuso trefniadau newydd a gaiff eu cyflwyno er mwyn asesu eu heffaith.
- 3.8.15 Pan gaiff achos cwyno ei gau, dylai'r Swyddog Cwynion sicrhau bod y dogfennau gwaith a ddefnyddiwyd yn ystod yr ymchwiliad yn cael eu cadw mewn ffordd drefnus a'u storio'n ddiogel. Os daw'r gŵyn yn destun ymchwiliad allanol pellach, megis gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru, efallai y bydd angen y dogfennau gwaith hyn fel tystiolaeth y darparwr gwasanaethau cyhoeddus. Dylid cadw cofnodion achosion cwyno am o leiaf flwyddyn ar ôl cau'r achos ar ddiwedd Cam 2.

Person Annibynnol

- 3.8.16 I rai ymchwiliadau, ystyrir weithiau ei bod yn briodol cynnwys person annibynnol yn yr ymchwiliad Cam 2. Cyfrifoldeb y Tîm Cydlynw Cwynion yw sicrhau bod gan y sefydliad gronfa o bobl addas i alw arnynt yn ôl yr angen.

Cwynion sy'n cynnwys Achosion Cyfreithiol neu Ddisgyblu Eraill.

- 3.8.17 Weithiau, daw cwynion i law a fydd yn cynnwys achosion cyfreithiol neu ddisgyblu. O bryd i'w gilydd efallai y bydd rhaid oedi cyn ymchwilio i gŵyn nes bydd yr achosion hynny wedi dod i ben. Fodd bynnag, ni ddylid tybio'n awtomatig fod hyn yn angenrheidiol ym mhob achos. Dylid gwneud asesiad (gan geisio cyngor cyfreithiol, os yw hynny'n briodol) i ganfod a yw'n bosibl ymdrin â thestun y gŵyn heb effeithio'n annheg ar yr achosion eraill sydd ar y gweill. Mae'n bwysig, os yw achwynydd o dan anfantais barhaus o ganlyniad yn ôl pob tebyg i gyflwyno gwasanaethau'n wael, fod pob cam yn cael ei gymryd i ddod â'r rhan hon o'r gŵyn i ben. Bydd hyn yn golygu, os caiff y gŵyn ei chadarnhau, y dangoswyd bod y sefydliad yn gwneud popeth a all i'w roi'n ôl mor gyflym â phosibl yn y sefyllfa y byddai wedi bod ynddi pe a bai'r methiant hwnnw wedi digwydd yn y lle cyntaf.

Cwynion yn ymwneud â mwy nag un darparwr gwasanaethau

- 3.8.18 Mae adegau pan fydd cŵyn a ddaw i law yn ymwneud â mwy nag un sefydliad. Mewn achos felly bydd rôl y Swyddog Cwynion ychydig yn wahanol. Ar ôl sefydlu elfennau'r gŵyn a pha sefydliadau yw'r rhai perthnasol, dylai gysylltu â'i swyddog(ion) cyfatebol yn y sefydliad(au) arall/eraill dan sylw. Dylai'r swyddogion cwynion wedyn benderfynu pa un ohonynt ddylai arwain y gwaith o gyd-drefnu'r ymateb i'r achwynydd. Byddai'n ymddangos yn synhwyrol mai'r sefydliad sydd â'r rhan fwyaf yn y gŵyn ddylai wneud hyn. Fodd bynnag, efallai y bydd yn briodol i'r sefydliad sydd â'r adnodd mwyaf i ddelio â chwynion ymgymryd â'r rôl hon.

Rôl y swyddog cwynion a neilltuir i'r gŵyn dan sylw yw cyd-drefnu'r ymchwiliadau ym mhob un o'r meysydd gwasanaeth dan sylw. Y nôd yn y pen draw, felly, yw darparu un ymateb 'cyfun' cynhwysfawr i'r achwynydd ar ran yr holl sefydliadau dan sylw.

Ceir cwynion lle mae pob elfen yn ddigon amlwg ac ar wahân fel mai'r cyfan a fydd yn ofynnol yw nodi manylion a chanlyniad pob llinyn ymchwilio ac ychwanegu casgliad cyffredinol wedyn at yr ymateb.

Fodd bynnag, cydnabyddir y bydd rhai achosion lle bydd gofyn am gytundeb gan bawb dan sylw er mwyn datrys ac unioni cŵyn ac y gallai hyn arwain at densiynau ac anghytuno. Lle mae anghytuno o'r fath yn golygu na ellir parhau, gallai olygu y bydd rhaid cyfeirio'r broblem at uwch reolwyr ym mhob un o'r sefydliadau hyn (at y Prif Weithredwr o bosibl, yn dibynnu ar ba mor ddifrifol yw'r mater) i geisio datrys y sefyllfa.

Lle nad oes modd datrys yr anghytuno wedyn, efallai mai doeth fydd cyfeirio'r mater bryd hynny at y corff annibynnol allanol perthnasol i ddelio â chwynion ar Gam 3 (e.e. Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru). Fodd bynnag, dylid dweud wrth yr achwynydd am y bwriad hwn, ynghyd â'r rheswm drosto, a dylid gofyn iddo gytuno i hynny cyn cyfeirio'r gŵyn fel hyn.

ADRAN 4 - Dysgu Gwersi

4.1 Dysgu o gwynion/gwella'n barhaus

4.1.1 Bydd y Cyngor yn defnyddio gwybodaeth am gwynion i wella'r ffordd y mae yn cyflwyno gwasanaethau ac i wneud hynny'n fwy effeithiol.

4.1.2 I'r perwyl hwn, bydd y camau canlynol yn cael eu gweithredu:

- Bydd Tîm Cydlynw Cwynion, o bryd i'w gilydd, yn adolygu canlyniad pob cŵyn a'r argymhellion i ganfod a oes unrhyw batrymau i'r cwynion/gwersi ehangach i'w dysgu nad ydynt efallai yn amlwg o gwynion unigol yn unig. Wrth ystyried y gwersi y mae modd eu dysgu o gŵyn, dylid asesu:
 - a yw'r rhain yn gyfyngedig i'r gwasanaeth neu adran dan sylw
 - a oes iddynt oblygiadau i'r sefydliad drwyddo draw
 - neu yn wir a ydynt yn wersi y dylid eu rhannu ar draws y sector yn y gwasanaeth cyhoeddus neu yn wir ar draws y gwasanaeth cyhoeddus yn ei gyfanrwydd yng Nghymru.
- Bydd adroddiadau ar gwynion y cael eu hystyried yn rheolaidd gan y Tîm Rheoli Corfforaethol, gan gynnwys dadansoddiad o'r data a gasglwyd a gwybodaeth am yr argymhellion a wnaethpwyd i wella'r ffordd o gyflwyno gwasanaethau.
- Bydd y wybodaeth a gafodd y Tîm Rheoli Corfforaethol yn cael ei ddefnyddio i dargedu unrhyw feysydd sy'n achosi problemau ac ystyried a oes potensial i wella polisiâu, gweithdrefnau ac, yn sgil hynny, wasanaethau.
- Bydd yr Aelod Cabinet perthnasol yn cael adroddiadau sy'n rhoi trosolwg o'r cwynion a ddaeth i law, yn nodi pa newidiadau sydd wedi cael eu gwneud o ganlyniad i'r wybodaeth am gwynion ac, ar ôl monitro'r ffordd y cawsant eu gweithredu, pa ganlyniadau a gafwyd.

- Bydd adroddiad blynyddol ar gwynion yn cael ei gynhyrchu, yn crisialu'r gwersi a ddysgwyd dros y cyfnod hwn ac yn dangos sut y maent wedi cyfrannu at wella'r ffordd y mae gwasanaethau'n cael eu cyflwyno.

4.2 Cofnodi a monitro cwynion.

4.2.1 Mae ffyrdd effeithiol o reoli cwynion yn casglu data penodol ac yn nodi problemau sy'n digwydd dro ar ôl tro neu broblemau sy'n bodoli ar draws y system. Dylai'r holl adborth a chwynion a ddaw i law gael eu cofnodi i sicrhau bod modd gwneud gwerthusiad cynhwysfawr o'r data.

4.2.2 I'r perwyl hwn :

- Mae gan y Cyngor system i gasglu data am gwynion ar draws y sefydliad.
- Mae'n defnyddio'r system i helpu i olrhain cwynion a sicrhau eu bod yn cydymffurfio â'r amserlenni.
- Mae'r data a gofnodir yn golygu bod modd cipio'r niferoedd a'r mathau o gwynion, eu canlyniadau a thueddiadau, i hwyluso cymariaethau â chyfnodau blaenorol ac i ganfod cwynion sy'n digwydd dro ar ôl tro neu ar draws y system.
- Mae'r system hefyd yn golygu bod modd cipio pwyntiau o'r gwersi a ddysgwyd.
- Bydd y Cyngor yn ysgrifennu at yr achwynydd yn manylu ar ganfyddiadau'r ymchwiliad, gan ymddiheuro am unrhyw ddiffygion a disgrifio'r camau a gaiff eu cymryd i atal hyn rhag digwydd eto.

[**Noder:** Dylid annog staff rheng flaen i roi gwybod i'r Swyddog Cwynion am bob cŵyn ddifrifol neu gwynion â phwyntiau dysgu ehangach y maent wedi delio â nhw'n anffurfiol fe bod modd cofnodi'r rhain ar y gronfa ddata ganolog delio â chwynion. Dylid gwneud hyn pa un a gafodd y gŵyn ei datrys yn y fan a'r lle ai peidio. O ran y cwynion difrifol hynny na chawsant eu datrys, bydd gweithredu fel hyn yn golygu y bydd cofnod o'r digwyddiad pe bai'r gŵyn yn mynd ymlaen i Gam 2 o'r broses gwyno.]

ADRAN 5 – Staff a Hyfforddiant.

5.1 Staff

- 5.1.1 Er nad yw'n anghyffredin i bobl chwilio am rywun i'w feio pan fydd pethau'n mynd o chwith, dylai staff fod yn dawel eu meddwl nad dyna nôd ymchwiliad. Dylid ei gwneud yn glir mai diben unrhyw gyfweiliad a gaiff ei gynnal yw sefydlu ffeithiau fel rhan o ymchwiliad i gŵyn, ac nad yw'n rhan o unrhyw drefn ddisgyblu. (Fodd bynnag, gallai proses ddisgyblu ar wahân gael ei chynnal os yw hyn yn briodol)
- 5.1.2 Wrth ofyn i staff ddod am gyfweiliad, dylid dweud wrthynt beth yw pwrpas yr ymchwiliad, beth i'w ddisgwyl a pha baratoi y mae angen iddynt ei wneud. Dylid dweud wrthynt y cant ddod â rhywun gyda hwy (cydweithiwr, er enghraifft), i'w cefnogi - er y dylid gwneud y sefyllfa o ran cyfrinachedd a'u rôl nhw yn glir. Dylid dweud wrthynt hefyd beth fydd yn digwydd ar ôl y cyfweiliad.
- 5.1.3 Mae bod yn destun cŵyn yn sefyllfa llawn straen beth bynnag ac, yn dibynnu ar amgylchiadau'r gŵyn a'r materion dan sylw, efallai y bydd yn ddoeth hysbysu'r sawl sy'n cael ei gyfweled am y cymorth/cwmsela i staff sydd ar gael.
- 5.1.4 Yn yr un modd ag y mae'n bwysig rhoi gwybod yn gyson i achwynwyr am hynt yr ymchwiliad a'i ganlyniad, mae'r un peth yn wir yng nghyswllt staff.
- 5.1.5 Yn ogystal â hysbysu staff o ganlyniadau cwynion ac unrhyw argymhellion sy'n codi, dylai fod ffordd hefyd (cylchlythyron staff, darparu'r adroddiad blynyddol ar y fewnrwyd) o ledaenu i'r staff sut y gall y ffordd y maent yn delio â chwynion gyfrannu at well gwasanaethau cyhoeddus. Dylid sefydlu diwylliant yn y sefydliad fel bod rhoi gwybod am gŵyn a'r camau a gymerwyd yn cael ei weld fel gweithred gadarnhaol gan ei bod yn hybu dysgu sefydliadol. Os oes llawer o unigolion (wedi'u lleoli mewn gwahanol fannau efallai), yn delio â math tebyg o broblem heb i'r wybodaeth hon gael ei rhannu ag eraill, efallai na fydd problem sydd mewn gwirionedd yn un systemig, wedi gwreiddio'n ddwfn o fewn y sefydliad, yn dod i'r wyneb. Os yw staff rheng flaen yn hysbysu'r achwynydd o'r cam gweithredu hwn (a fwriedir), mae'n debygol o gael effaith bositif o safbwynt cysylltiadau da â chwsmeriaid.

5.2 Hyfforddiant

- 5.2.1 Bydd y Cyngor yn sicrhau adnoddau digonol ar gyfer y swyddogaeth gwynion gan staff sydd wedi cael hyfforddiant priodol.

- 5.2.2 Dylai'r Swyddog Cwynion adolygu'n barhaus y nifer o swyddogion medrus a hyfforddedig sydd gan y sefydliad i gynnal ymchwiliadau a pharatoi adroddiadau arnynt.
- 5.2.3 Mae'n fwy na thebyg y bydd angen hyfforddiant 'arbenigol' ychwanegol ar y rhai sy'n debygol o ymwneud â chynnal ymchwiliadau 'sensitif'.
- 5.2.4 Bydd hyfforddiant cyffredinol gael ei gynnwys hefyd yn y rhaglen gynefino i bawb yn y sefydliad (mae hyn yn cynnwys staff ac aelodau Cabinet).

5.3 Gweithredu Annerbyniol gan achwynwyr.

- 5.3.1 Mae'r Cyngor yn cydnabod y gall rhai pobl ymddwyn mewn ffordd sy'n groes i'w natur mewn cyfnodau o helbul neu drallod. Dylid cofio bod yr amgylchiadau a arweiniodd at gŵyn wedi peri gofid neu loes efallai.
- 5.3.2 Ni fydd y Cyngor yn goddef ymddygiad annerbyniol tuag at staff. Felly mae gan y Cyngor "Bolisi Cwynwyr Blinderus" a bydd yn sicrhau bod staff yn derbyn hyfforddiant briodol ynglŷn â hynny.

CABINET REPORT

10 June, 2014

Cabinet Member: Councillor Gareth Thomas

Subject: The future of special educational needs provision in Meirionnydd a Dwyfor

Contact officers: Iwan T Jones – Corporate Director /
Garem Jackson – School Standards Improvement Officer / Project
Lead

The resolution sought / purpose of the report

The purpose of this report is to ask the permission of the Council Cabinet to commence a period of statutory consultation on the proposal to develop a new special education needs school, with a residential and short break provision, in Parc Eryri, Penrhyndeudraeth and to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran to this site.

Views of the local members

Any comments by Local Members will be presented in the meeting.

I. INTRODUCTION

- 1.1 The purpose of this report is to ask the Council Cabinet for permission to carry out a statutory consultation on the intention to reorganise the Special Education Needs provision in the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd. We ask that the Cabinet decides on:
 - i. The preferred model for the SEN provision for consultation, and
 - ii. The proposed new site for the SEN school to cater for the children and young people of Meirionnydd and Dwyfor that require SEN education
- 1.2 In its meeting on the 9 October 2012, the Cabinet agreed on the '*Priorities Plan – Reorganisation of Education Provision*' which included the Council's intention to amend its SEN provision.
- 1.3 The report noted the Council's wish to *amend its Special Education provision because the capacity of the existing provision at Ysgol Hafod Lon is insufficient and in need of being modernised and extended.*

- 1.4 *There is appropriate and suitable provision for the northern part of the county at Ysgol Pendalar, Caernarfon, and the new provision will aim at establishing a similar provision, at a central location, for the remainder of the county. The aim is to provide a regional Special Educational Needs Centre of Excellence and to rationalise the provision for pupils who are at present placed beyond the county boundaries. The current provision is not centrally positioned for the area it serves, and the resources within it do not meet modern educational requirements.*
- 1.5 The 21st Century Schools Programme was implemented by the Welsh Government in March 2010 as a major, long-term and strategic capital investment programme to establish a generation of 21st century schools in Wales. The programme aims to focus resources on the right schools in the right places.
- 1.6 Gwynedd Council has identified the 21st Century School Programme as a key priority within the local Authority's Strategic Corporate Plan. The Council is committed to developing high quality capital projects as an integral part of improved educational provision through ensuring schools of appropriate size and location throughout the County.
- 1.7 Gwynedd Council has identified the need for a new SEN school for the Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd as one of the priority projects within their 21st Century Schools Programme.
- 1.8 The new school will cater for any child that has a statement because of a recognised educational/medical need condition e.g autism, which is judged serious enough by experts and the Statement of Educational Needs Moderation Panel (which includes the head of Ysgol Hafod Lon and Pendalar) to require access to a SEN school. The school will not receive children with emotional and behavioural difficulties that do not have educational/medical needs.
- 1.9 The proposal to build a new SEN school would ensure that the County's **Strategic Plan 2013-2017** to provide equally and fairly for all its residents is realised, in building a new special school in the south of the county which ensures parity of access to specialist provision regardless of where pupils with more profound and multiple learning difficulties may live would be realised.
- 1.10 The development will also help meet the four aims of Gwynedd's **Strategic Plan 2013-2017** for **Children and Young People 'Supporting all children and young people to live fulfilled lives'** with particular emphasis on the 1st, 2nd and 3rd priorities, and improved prospects for fulfilling the 4th priority:
- Raising the educational standards of children and young people;
 - Equalising opportunities for vulnerable groups of children, young people and families;

- Improving the suitability of the schools system;
 - Better preparing young people for work and life.
- 1.11 The **Strategic Plan** refers to the need to: ‘improve some buildings to create a sustainable network of schools that are fit for the future’ and to ‘increase in the number of school places for children with additional educational needs in Merion/Dwyfor’, which are the most sparsely populated areas of Gwynedd.
- 1.12 The development of a new SEN School that is suitable in terms of the location, building, staffing and resources will enable the authority to respond fully to the rights of parents to choose suitable education for their children - mainstream or special school (**Special Educational Needs and Disability Act 2001**) and to comply with the requirements of the **Equality Act (2008)**.
- 1.13 This development will also comply with Gwynedd Council’s Welsh Language policy and latest **Welsh Language Strategy** in ensuring that the right of these pupils to be educated through their first language is met and that the wishes of their parents are respected.
- 1.14 Gwynedd Council’s decision to priorities the provision of a new SEN School which is fit for purpose, would address the recommendation (R2 continue to work with the LEA to realise the plans for improving the suitability and quality of the building) within Ysgol Hafod Lon’s school inspection report by Estyn in 2010 which stated that that ‘*the size of, and facilities at, the school are no longer sufficient for the number of learners*’ (there were 38 pupils attending the school at the time of the inspection).
- 1.15 Furthermore the **Strategic Review of Additional Learning Needs Report** commissioned from CAPITA by Gwynedd Council in 2011, makes direct links between the need to transform ALN/SEN services in conjunction with the provision of a new SEN School in the Meirionnydd and Dwyfor area.

2. The business case

- 2.1 Following the Cabinet’s approval of *Priorities Plan – Reorganisation of Education Provision*’ in its meeting on 9th October 2012, the council moved ahead with realising the project including creating a business case outlining the business needs and consideration of options for the future of SEN provision in Meirionnydd and Dwyfor. Not only would the business case set the direction of the project but would also be a necessity to ensure funding from the Welsh Government towards the capital costs of establishing the new school. The business case submitted to the Welsh Government will be based on a ‘5 case business model.’

2.2 The first stage of the business case, the 'strategic Outline Case' has already been approved by the Welsh Government. This included the case for change, business needs and the appraisal of options.

2.3 An outline of the current situation and case for change is outlined in **Appendix I**.

3. Developing options and agreeing a preferred way forward

3.1 In order to identify and assess possible options for the future provision of SEN education in Meirionnydd and Dwyfor it was agreed to set up a Working Group. During numerous meetings the Group discussed the need for change, the future SEN needs in the area and agree possible options that would meet these needs. The Working Group membership consisted of Gwynedd Council officers from the Education and Social Services departments, Local Councillors with an interest in SEN, chair of the governing body of Ysgol Hafod Lon. Head of Ysgol Hafod Lon and responsible person for Uned Ty Aran, Head of Ysgol y Gader, Dolgellau, Scope Cymru Family and Young Persons Officer and gCommunity Children's Health Officer for Betsi Cadwaladr Health Board.

3.2 During the series of meetings the Working Group came up with 8 possible options and to assess them against agreed investment objectives (see **Appendix 2**).

3.3 The result of this exercise was an agreed short-list of 4 options, including a favoured way forward. The 4 options including the advantages and disadvantages associated with each option and the reasoning behind their suitability as an option for the future provision of SEN education in Meirionnydd and Dwyfor can be seen in **Appendix 2**.

3.4 The capital and revenue costs as well as the conclusion reached on the 4 options can be seen below.

3.4.1 Option 1: do nothing

This option would mean that Gwynedd would continue with its present provision

Capital costs

If continuing with the present provision, as it is, an estimated £1.5m has been identified in order to continue with the present provision in Ysgol Hafod Lon at its present location and Ty Aran and Ty Meirion. This would not improve the provision nor increase the capacity for more children to attend the school.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
Ysgol Hafod Lon - Allocation	46	£764,122
Tŷ Aran – Budget	3	£103,040
Tŷ Meirion - Budget	10	£240,000
Uned ABC	8	£73,178
Short term - Barnados		£62,000
Short term – other services		£52,000
Out-of-county residential and daily (education and residential)	2+5 pupils	£562,050
Mainstream pupils	59	£1,003,000
Transport costs		£447,719
Total revenue costs	133	£3,307,109
Other income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£144,000
Total income		£144,000
Total NET cost		£3,163,109

Conclusion

It was felt that this option would result in very little real advantages for the future of SEN in the area and numerous disadvantages such as not enough SEN school places, facilities remaining not fit for purpose, location of SEN school not being central to Meirionnydd and Dwyfor, some children continue to go out of county for their education.

It was not felt that it would improve the education needs for children with SEN in Meirionnydd and Dwyfor adequately to answer the required strategic and business needs for the future. It would also not address the strategic and

business needs for a residential provision in Gwynedd that would allow children to attend the new school rather than the expensive out-of-county provision or allow short break provision for families.

3.4.2 Option 2: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision and closing Ysgol Hafod Lon and the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion. This option would mean:

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Residential / short term unit	6 beds	£550,000
Mainstream pupils	33	£561,000
Transport costs		£357,872
Total revenue costs	133	£3,108,732
Other possible income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£0
Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£2,925,399

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in financial savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, and lower costs.

The main disadvantage would be the removal of the SEN provision in the south of the county that allows children to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

This option would address all strategic and business needs but would mean discontinuing with the provision at Uned Tŷ Meirion.

- 3.4.3 Option 3:** Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, closing Ysgol Hafod Lon and continuing with the current provision at the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion. This option would mean:

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Uned Ty Aran - Budget	3	£103,040
Uned Ty Meirion - Budget	10	£240,000
Residential / short term unit	6 beds	£550,000
Mainstream pupils	20	£340,000
Transport costs		£439,149
Total revenue costs	133	£3,312,049
Other possible income		

Betsi Cadwaladr Health Board		£0
Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£3,128,716

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, continuing with the provision in Ty Meirion which enables children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The main disadvantage would be higher revenue costs due to continuing with the SEN Units in Dolgellau and that children continuing to attend these units would have limited use of modern specialist SEN resources.

This option would address all strategic and business needs but would mean continuing with the expensive and under used provision at Uned Tŷ Aran.

3.4.4 Option 4: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, closing Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran and continuing with the current provision at Uned Tŷ Meirion. This option would mean:

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Uned Ty Meirion - Budget	10	£240,000
Residential / short term unit	6 beds	£550,000
Mainstream pupils	23	£391,000
Transport costs		£424,008
Total revenue costs	133	£3,244,868
Other possible income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£0
Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£3,061,535

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, continuing with the provision in Ty Meirion which enables children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The main disadvantage would be higher revenue costs due to continuing with Uned Ty Meirion in Dolgellau and that children attending this unit would have limited use of modern specialist SEN resources.

This option would address all strategic and business needs and would mean discontinuing the under used provision at Uned Tŷ Aran. It would also mean continuing with Uned Ty Meirion enabling children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The reason for continuing with Uned Ty Meirion

- a) The case for continuing with Uned Ty Meirion in Dolgellau is a highly relevant one for pupils who have to travel long distances for specialist education. We have pupils who live close to Powys, Conwy, Ceredigion and Denbighshire, who presently attend Ty Meirion in Dolgellau. The present pupil population includes pupils who are unable to travel long distances because of complex medical needs, and/or who are severely disabled, and/or have high sensory intolerance levels for proprioceptive activities (they cannot cope with being in a vehicle, or find it a highly distressing experience). Their morning routines and preparations before leaving home for school are on average 90 minutes long, those who need physiotherapy take longer. They presently travel approximately 30 minutes to school, which means that their mornings can begin as early as 6.30 a.m. in order to be in school by 9am. An additional 30 minutes to the proposed new school site at Penrhyndeudraeth (which is half way between both ends of Meirionnydd and Dwyfor) would be unreasonable for some of these pupils. In Dwyfor there will still be the possibility for the present Uned y Traeth to be used for pupils who have similar problems, and who live in Aberdaron/Abersoch/Botwnnog. Unlike the Meirionnydd area, we presently have no PMLD or PMED pupils with complex medical/proprioceptive needs in the far outreaches of Dwyfor.
- b) In addition to reducing travel times for complex PMED pupils in south Meirionnydd, Uned Ty Meirion continues to be an integral part of the education department's Strategic Equality Plan (Disabled Access Adaptations to Mainstream Schools), as it provides the opportunity for pupils to be integrated into mainstream secondary classes on a daily basis. The secondary school pupils at Ysgol Y Gader and Ty Meirion pupils presently share curriculum experiences including music, art, design and technology, assembly, enterprise and PSE, social and Urdd activities and competition and other extra-curricular experiences. Those pupils from Ty Meirion who can sit GCSE, Welsh Bac and entry level qualifications can do so side by side with their more able-bodied peers.
- c) The new SEN school for Meirion Dwyfor will cater for mostly learning disabled pupils, and those pupils who are not learning disabled, but are physically disabled, will continue to be educated in mainstream settings as far as possible, such as the facility provided by Uned Ty Meirion.
- d) This integration has been rated as a strength in Ysgol y Gader's Estyn inspection in 2010, and all recent consultation data demonstrates that parents, governors and local community wish this facility to continue. The last Estyn inspection carried out for Ysgol

Y Gader, Dolgellau was in December 2010. In the report there are the following references to Tŷ Meirion:

'The pupils at the Tŷ Meirion unit are integrated into the life and work of the school in an excellent manner. The school monitors these pupils' educational and social development very effectively through innovative methods.'

4. COMMUNICATION

4.1 Meetings

Following the work carried out by the Working Group it was decided to hold meetings with the staff and governing body members of the relevant schools and parents of children with SEN in Meirionnydd and Dwyfor, and a series of open days in order to consult with the wider community. These took place during October and November 2013 and consisted of:

- Meetings with staff at Ysgol Hafod Lon, Uned Ty Aran and Uned Ty Meirion.
- Meetings with the governing bodies at Ysgol Hafod Lon, Ysgol Gynradd Dolgellau and Ysgol Y Gader, Dolgellau.
- Meetings with parents at Pwllheli, Dolgellau, Porthmadog and Blaenau Ffestioniog.
- Open days at Pwllheli, Dolgellau and Porthmadog.

The main purpose of these meetings was to:

- Share the vision for the future of SEN provision in Meirionnydd and Dwyfor
- Explain the process so far and the work carried out by the Working Group
- Share early plans for the new SEN centre including size, resources and location
- Explain the work that required to be completed in order to secure the Welsh Government investment
- Receive people's opinion on the options
- Share the target timetable for completing the workstreams and opening of the new school

These meetings provided the Council with the opportunity to answer any questions and discuss any concerns that people might have had as well as collecting feedback on the plans for the school and benefits of the favoured option. A vast majority of the people we spoke to (especially parents) were very positive about the plans and looked forward to the opening of the new school.

4.2 Written communications

In July a newsletter was produced and sent to all schools in Meirionnydd and Dwyfor, including mainstream schools, for circulation to staff and parents of SEN children to

explain the objective of the project and the intention to engage with staff, school governor's and parents about the result of the work of the Working Group.

Following the meetings with staff, school governors, parents and other members of the community in October and November it was decided to create a newsletter to share questions raised and replies given during these events. The newsletter was shared with all staff, school governors and parents who were invited to the meetings and open days, whether they attended or not, in order to share the feedback with all the main stakeholders.

All communications shared leading up to, and following, the meetings were also put on the Gwynedd Council website, information was also included in the October issue of *Newyddion Gwynedd* and Local Members were updated via *Rhaeadr*, their regular information bulletin.

The preferred option, which was agreed following assessments against investment objectives and critical success factors (**see appendix I**) carried out during the Working Group meetings, received overwhelming support from the majority of people we talked to which gives us confidence in the selection.

5. THE PREFERRED OPTION

We recommend consulting on the model of developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran to this site and continuing with the current provision at Uned Tŷ Meirion. This is the favoured option because it would address the following business needs:

- a) Develop a new school with a centralised location for children living in both Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd. We aim to open the new school in the Penrhyndeudraeth area of Gwynedd which will mean that SEN children from both Meirionnydd and Dwyfor would have to travel similar distances to receive their education.
- b) Increase SEN school places in Meirionnydd and Dwyfor in order to offer provision for up to 100 children including those with more complex and profound special educational needs, including autism,
- c) Develop a school that will meet the 21st Century Schools standard, the highest standard of curriculum, alternative and therapeutic resources that meet the needs of children with more complex and profound special educational needs, including autism.
- d) Develop a school with the required resources such as a hydrotherapy pool, sensory rooms, specialist rebound therapy rooms, therapeutic external learning

environments, horticultural and small business facilities to realise the favoured model.

- e) Provide a 6 bed residential/short breaks facilities for children and young people with SEN in Gwynedd, and possibly other Local Authorities.
- f) Develop facility that will serve as a central hub to provide professional working space for key workers to fully engage with parents, specialist teaching staff and support staff on a regular basis.

By realising the objectives we envisage the following benefits for SEN children:

- Increasing school places will allow more children to attend an SEN school
- Fewer children would need to access out-of-county SEN provision which would result in cost savings
- More children would be able to live at home
- Better learning environment for the children and young people attending the new provision. A report by Estyn titled *'An evaluation of performance of schools before and after moving into new buildings or significantly refurbished premises'* noted:

'In nearly all schools with new or refurbished buildings that we surveyed, pupils' attainment and achievement have improved. '

'Most schools offer pupils more choices than in their previous buildings because they have more space and better facilities. Also, the provision the school makes for before-school and after-school activities significantly improves.'

- More space and better play provision on the school site
- More room and better provision for young people to learn life and vocational skills
- Specialist provision and equipment like a hydrotherapy pool and therapy rooms available on the school site
- Opportunities for children to use the specialist facilities outside school hours
- Based on present contracts, the majority of children would travel less to the new school
- More children could receive their education in Welsh by not having to attend out-of-county SEN schools

- A short break facility for the use of children of Gwynedd which would result in less family breakdown, and therefore the need for some long term residential placements for these children and their families
- The continuation of the current provision at Ty Meirion would allow access to mainstream secondary education to those children who would find it hard to access the new school from the south of the county
- Children would receive equal opportunities wherever they live in the county

In addition to benefits to children we envisage the following benefits:

- An opportunity to invest £12.4m in a new SEN provision
- Better working environment for staff
- The new facility would meet modern standards that one would expect for SEN children
- Specialist provision and specialist resources would be available on the site of the new centre
- Residential care available
- Possibility of raising income through offering school places and residential care for children from other counties requiring a Welsh language provision
- Option for people to use the specialist facilities outside of school hours
- Parents would have the choice to send their children to a specialist SEN school or to integrate their children in a mainstream secondary school including the SEN unit in the south of the County
- Some reduction in upkeep costs with the closure of one unit

6. INCOME AND RUNNING COSTS FOR THE PREFERRED OPTION

- 6.1 As can be seen from the table below it is anticipated that the running cost of the preferred option will be £2,820,860 and transport costs of £424,008, which is a gross total of £3,244,868.
- 6.2 This compares with a present gross cost of £3,307,109 which means it would be £62,241 less.
- 6.3 An assumption has been made that we could attract an income of £183,333 from other Local Authorities paying for education and residential provision for

children from their counties. We do not envisage any contribution from Betsi Cadwaladr Health Board towards residential costs of the new development.

- 6.4 This compares with an income of £144,000 from from Betsi Cadwaladr Health Board towards out-of-county residential provision art present.
- 6.5 If the predicted income is realised it would result in a reduction of £101,574 to compare with the present net total.

	budget 2013/14	preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	Lower cost
Income	£144,000	£183,333	£39,333	Possible income increase
Net total	£3,163,109	£3,061,535	-£101,574	Possible difference

- 6.6 It must be noted here that there is a risk attached to the assumed income as there is no guarantee of income from other Local Authorities. Although a couple of Local Authorities have expressed an interest in the possibility of sending childre to the new school as day or residential pupils in the future there is no guarantee that this will happen. There is a need for fuurther work in order to try and gain a more concrete commitment from other Local Authorities.
- 6.7 Because of this risk there is the possibility that no additional income will be attracted. If so, as can be seen from the table below, Gwynedd Council will need to find a further £31,759 to its present budget towards the cost of the new SEN provision.

	Budget 2013/14	Preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,770,860	-£88,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,194,868	£112,241	Lower cost
Income	£144,000	£0	£144,000	No income

Net total	£3,163,109	£3,194,868	£31,759	Possible higher cost
-----------	------------	------------	---------	----------------------

* The cost of provision is lower because there will be no need for a residential provision for 2 beds which means the running costs of the residential/short break unit will be lower.

6.8 The Children and Family Support Department and Education Department have agreed to cover any deficit if the income from other Local Authorities is insufficient to cover the running costs.

6.9 In order to reach a situation where there is no need to identify any extra money there would be a need to realise an income of £81,759 which is equivalent to slightly less than offering one residential bed to another Local Authority, as can be seen from the table below.

	Budget 2013/14	Preferred option	+ / -	
Cost of provision	£2,859,390	£2,820,860	-£38,530	Lower cost
Transport cost	£447,719	£424,008	-£23,711	Lower cost
Gross total	£3,307,109	£3,244,868	-£62,241	Lower cost
Income	£144,000	£81,759	£62,241	Possible reduction in income
Net total	£3,163,109	£3,163,109	-£0	

7. COMMUNITY, WELSH LANGUAGE AND EQUALITY IMPACT ASSESSMENT

In accordance with the Welsh Government's *Statutory Code Document 006/2013* an assessment was conducted on what effect the change to the present provision would have on the community, the Welsh language and equality (**Appendix 4**). As can be seen from the report no negative impact is expected on the area where the present provision is located or on the children who attend and that the new provision will create positive opportunities for the future.

7.1 Community

Following an analysis of the community use of the present provision and their contribution to the communities and an assessment of the impact the new system would have on this, it was concluded that there would be no impact on the areas where the current provision was and on the pupils who attended and that the new provision would create positive opportunities for the future.

As no negative impact was recognised of relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran, no mitigating measures have been identified.

When implementing the proposal of establishing the new school, in order to make full use of the new provision it is intended to promote community use for the community on a wider level, especially those with special needs.

7.2 The Welsh Language

In brief, what was noted in the assessment is that any change to the present provision would not have a negative effect on the use of the Welsh language in the schools/unit where they are located or on the local community as the majority of children travel from a number of dispersed locations to receive their education.

It is felt that establishing the new school would create more opportunities to reinforce the use of the Welsh language, especially for those who would have attended the units as there would be an opportunity for them to mix with more children through the medium of Welsh. Attending the new school would also be an opportunity for those children who would have to go out-of-county (to a non-Welsh provision) under the existing system to receive Welsh education and an opportunity to mix with children through the medium of Welsh.

It should be noted that it is difficult to measure the potential impact of schools re-organisation on the Welsh language. The main positive points that derive from the impact assessment are the advantages to the provision in terms of education. Although the current category of the school in terms of language would not change, the proposal is an opportunity to improve education and strengthen the Welsh medium education of children with SEN in Meirion and Dwyfor.

7.3 Equality

A full equality assessment of the impacts of different models was undertaken and as a result we are confident that arrangements would be in place to ensure that the proposal complies with relevant policies to positively promote equal opportunities and that measures are in place to ensure that no discrimination takes place. There is a need to emphasise that it is a SEN school that is under consideration here, therefore disability equality is a key part of all the considerations and that the ultimate aim is to improve the provision for SEN pupils.

8. LOCATION OF THE NEW SCHOOL

- 8.1 As noted in the Cabinet Report on 9th October 2012 *the current provision is not centrally positioned for the area it serves, and the resources within it do not meet modern educational requirements.*
- 8.2 In addition to this it was noted in the suitability assessment of the present Ysgol Hafod Lon that the present site is totally unsuitable for any development because of the size of the site. The suitability report (1.7) in **Appendix I** notes that Ysgol Hafod Lon could reasonably be expected as a stand-alone special school for 49-50 pupils to be more than 3 times the floor area it is and on a larger site.
- 8.3 Because of this it was recognised that the construction of a new school on a new site would be required in order to address the increasing need for SEN school places in the area, should the option to develop a new school be taken, it was decided to recognise an appropriate site.
- 8.4 Because it was recognised that any new provision would need to be located central to Meirionnydd and Dwyfor it was decided to search the areas of Porthmadog and Penrhyndeudraeth for appropriate sites.
- 8.5 Following recognising a number of possible sites and conducting an assessment (see **Appendix 3**) it was concluded that the Parc Eryri site in Penrhyndeudraeth was the best option.
- 8.6 It is therefore recommended that we should consult on the intention to develop a new SEN school on the Parc Eryri, Penrhyndeudraeth site as the best option to ensure a modern fit-for-purpose and sustainable school that is centrally located for both Meirionnydd and Dwyfor.
- 8.7 It is envisaged that the cost of developing a new school and residential / short break unit on the site will be around £12.4m and a business case will need to be presented to the Welsh Government in order to secure 50% of the this investment. The first stage of the business case has already been submitted and approved by the Welsh Government.

9. CONSEQUENCES OF THE RECOMMENDATION

- 9.1 .This recommendation means that Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran, Dolgellau would be relocated to a new SEN school in Parc Eryri, Penrhyndeudraeth.

9.2 Following carrying out a community, language and equality assessment (**Appendix 3**) it isn't envisaged that there will be any negative impact resulting from the relocation of Ysgol Hafod Lon or Uned Ty Aran.

9.3 However, as part of mitigating any impact of school closure in any area, if there is any local interest in developing the existing sites for the benefit of the community the Council will ask the Regeneration Officer to assist the community to develop any ideas for the use of land and buildings that become vacant as a result of school reorganisation. This is done in accordance with the policy and protocol adopted by the Council in 2010.

9.4 **Staffing Considerations**

9.4.1.1 As we are in fact moving the present school /unit to a new site the present staff will also be offered the opportunity to move. We are already consulting directly with staff and unions and will continue to do so during the statutory consultation period and following any decisions resulting from this process. Gwynedd Council has developed a comprehensive staffing policy, in conjunction with trade unions and headteachers. Clear and open communication with staff will be a pivotal part of any proposals.

9.4.2 Whilst developing the new school, it is required that the Governing Body take responsibility for developing and agreeing the staff structure required. The Council's Personél Department will be available to give advice and assistance to the Governing Body and help with any new requirment required.

9.5 **Establishing a new school**

9.5.1 Whilst woking to open the new SEN school the present Ysgol Hafod Lon Governing Body will be responsible for agreeing the school constitution and staff structure and recruitment.

9.5.2 The school budget will be based on the number of pupils attending the school in line with the school budget formula in accordance with Section 52 of the School Standards and Framework Act 2013.

10. NEXT STEPS

- a) Note that the action taken thus far is all part of the process of gathering information in order to put together initial proposals.
- b) Circular 006/2013 *Schools Organisation Proposals* was published by the Welsh Government and these proposals were made with the help of these guidelines.

- c) It is therefore confirmed that the steps taken to put together these proposals are not part of the statutory process. The discussions thus far are in addition to what Welsh Government expects. We must now decide on a model on which to conduct further consultations, in accordance with the Schools Standards and Framework Act 2013, because of the following:
- i. Site transfer
The transfer of any school to a new site or sites unless a main entrance of the school on its new site or sites would be within 1.609344 kilometres (one mile) of any of a main entrance of the school on its current site or sites
 - ii. Increase in pupil numbers
Except where the school is in a hospital, an increase in the number of pupils for whom the school makes provision which, when taken together with all such previous increases in the number of pupils, would increase the number of pupils by 10% or the relevant number of such pupils (whichever is the lesser)
 - iii. Residential provision
The introduction or ending of a residential provision, or the alteration of residential provision such that the number of pupils for whom provision is made is increased or decreased by 5 pupils
- d) If the Cabinet decides to move ahead with the recommendations in this report a period of statutory consultation will need to be held in accordance with the Schools Standards and Framework Act 2013 and the guidance in the Circular 006/2013 *Schools Organisation Proposals*. It is predicted that this consultation period will be held during the coming weeks. During the consultation period information and the findings of the community, language and equality impact assessments will be published.
- e) Afterwards, a further report will be submitted to the Cabinet, detailing the results of that consultation. The Cabinet will have to consider the consultation, and subject to a recommendation by the Cabinet, a decision will be made whether a Statutory Notice should be published to implement the proposal. If a Statutory Notice is published, a period of 28 days will be allowed for any objections to be submitted. Following this a report will be submitted to the relevant Council committee for a final decision.

II. RECOMMENDATIONS

II.1 Therefore the recommendation is:

To commence the process of a statutory consultation in accordance with the requirements of the School Standards and Framework Act (Wales) 2013 to relocate Ysgol Hafod Lon and Uned T? Aran to a new site in Penrhyndeudraeth on 1st September 2016, increase the school's capacity and add a residential (and short break) facility as outlined in the report.

VIEWS OF THE STATUTORY OFFICERS

The Chief Executive:

The report makes it clear that the recommended case for change is clear and sensible and the Head of Finance notes the financial considerations clearly in his comments. I do not have anything further to add to the report except to note my support to the recommendation.

The Monitoring Officer:

Legal input was provided whilst developing the proposal and I am content with the recommendation from a propriety and legality perspective.

Head of Finance:

I note that the purpose of the report is to ensure a decision by the Cabinet to conduct a period of statutory consultation in order to develop a new special education needs school in Penrhyndeudraeth to include a residential and short break facility. I support the intention to reorganise schools in a fair and logical manner, despite the challenge to try and do this in a very challenging financial context. With a capital grant of £6.2m in the balance, it is clear there will be risks with any delays and the report recognises some possible future revenue benefits.

From the project's capital perspective, I note from section 2.2 of the report that the Welsh Government has already approved the first stage of the business case to attract a grant from the '21st Century Schools Programme', that is, the Government has approved the outline strategic business case which included the case for change, business needs and option appraisal. In addition, I confirm that the Council's Asset Management Plan has already committed to provide the required match funding, that is, the Council has reserved £6.2m, which is 50% of the capital cost, for realising this project.

From the continuous funding perspective (annual revenue budget) resulting from the preferred option, section 6.5 of the report shows how the project could result in annual savings of £101,574. Of course, that is to be welcomed in the current financial climate, though the risk should be noted (as recognised in sections 6.6 and 6.7 of the report) that there is no guarantee of attracting the income from other counties to the Council. In the context of this risk, I understand that the Education Department and Children and Family Support Department have thoroughly considered the scheme within their savings strategy, and it is clear that these departments will be responsible for addressing any deficit in the revenue costs of the new development.

Statutory Director of Social Services:

I support the proposal to commence a period of statutory consultation to develop a special educational needs school in Penrhyndeudraeth that will include a residential and short break provision. A residential and local short break provision as part of the development would certainly improve results for children who presently have to be placed in provision outside of the county and increase the ability to offer short break provision to support local families.

Appendices

Appendix 1	Existing arrangements and associated business needs
Appendix 2	Option appraisal
Appendix 3	Site considerations
Appendix 4	Community, language and equality impact assessment

APPENDIX I

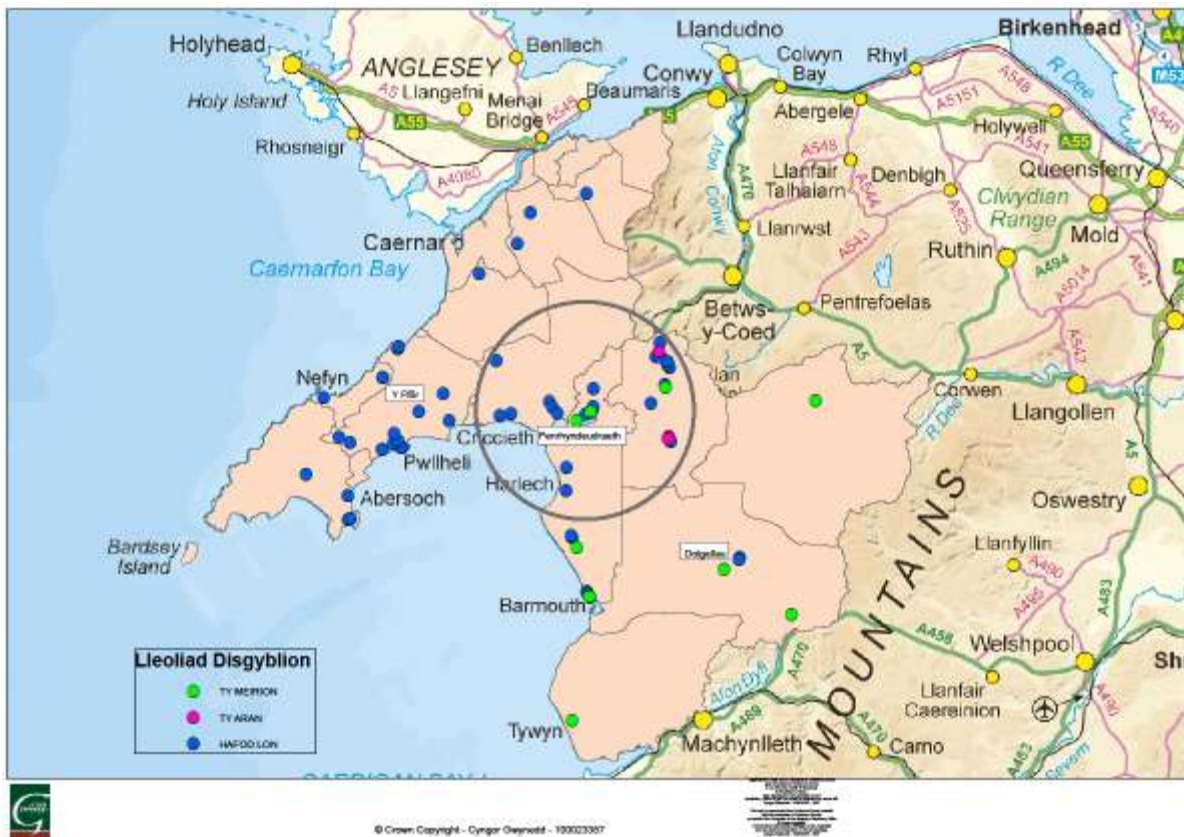
EXISTING ARRANGEMENTS AND ASSOCIATED BUSINESS NEEDS

- I.1 There are presently two Special Education Needs Schools in Gwynedd, Ysgol Pendalar in Arfon which serves Bangor, Caernarfon and the surrounding area and Ysgol Hafod Lon in Y Ffor near Pwllheli, which serves the other two regions of Dwyfor and Meirionnydd.
- I.2 Unfortunately Ysgol Hafod Lon's present location, and distance from the south of Meirionnydd, makes it impractical for many disabled and complex needs SEN pupils to attend the school, as the travelling distances are too great, particularly for pupils that have proprioceptive challenges and complex medical needs. As a result, satellite facilities (Uned Tŷ Aran and Uned Tŷ Meirion) were developed on mainstream school sites in Dolgellau, in the south of Meirionnydd. In addition to this, a number of pupils from the southernmost area of Meirionnydd have had to travel out of county for day placements and a number have required costly residential placements which have historically been far more expensive than local placements and have accounted for between 8-10% of the overall SEN annual budget of £14.5 million.
- I.3 The present Ysgol Hafod Lon does not have hydrotherapy, sensory or rebound therapy facilities, and in addition it has outgrown its original capacity by nearly 100% in the last few years. As a result another satellite unit (Uned y Traeth) has been added at a mainstream school in Pwllheli to deal with additional pupils who need access to special school curricula. Dependent upon the locally identified needs of any further profoundly disabled pupils who may need more local teaching facilities in the future Uned y Traeth remains a flexible option as a satellite facility in the Dwyfor area.
- I.4 Uned Tŷ Meirion in particular has earned praise in providing very good quality teaching and learning opportunities for their pupils, yet these satellite units have limited resources and cannot provide the full range of specialist facilities, and neither of the units have access to hydrotherapy, sensory or rebound facilities. It is anticipated that as a result of opening the new school, it will afford new opportunities for Tŷ Meirion pupils to have access to these facilities.
- I.5 **Location of present provision**
 - I.5.1 The map below shows the location of Ysgol Hafod Lon, Uned Tŷ Aran and Uned Tŷ Meirion and where the children who attend each provision live (see colour key), as well as the location of the intended new SEN school in Penrhyndeudraeth. We have circled a radius of approximately 10 miles around this new provision and 26 current pupils would live within this distance, and therefore closer than Ysgol Hafod Lon. A

further 12 live to the south of the new provision, and therefore, once more, closer than Ysgol Hafod Lon.

- I.5.2 At the furthest point, there are two pupils that travel from Dolgellau to Ysgol Hafod Lon which is approximately 37 miles each way and takes over an hour to travel (Route Planner 2013). If these pupils were to travel to the new provision then their distance would be 23 miles with a travelling time of 30 minutes. The furthest distance to travel to Penrhyndeudraeth from Dwyfor using the current data is from Botwnnog which is 25 miles.
- I.5.3 A number of children ((3 in 2012/13) attend out-of-county locations in Powys, Ceredigion and Denbighshire because there isn't a local specialist provision for them within a reasonable travelling distance to their homes in the southernmost edge of the county. Reasonable travelling times are always an important factor when making decisions about suitable school placements for pupils with complex and profound medical and physical needs, and this has led to out of county placements for these PMLD pupils.
- I.5.4 18 of the 59 pupils presently attending mainstream schools, that could attend a SEN school, live within the 10 mile radius of Penrhyndeudraeth and a further 20 live to the south of the new provision.

TABLE I: Location of present SEN provision and pupils homes

I.5.5 Business needs

Develop a new school with a centralised location for children living in both Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd.

We aim to open the new school in the Penrhyndeudraeth area of Gwynedd which will mean that SEN children from both Meirionnydd and Dwyfor would have to travel similar distances to receive their education.

1.6 Capacity

- 1.6.1 There are currently 54 pupils attending Ysgol Hafod Lon which was originally built to accommodate 28 pupils. The building is small and cramped, has no therapeutic facilities and sits in a small plot of land.
- 1.6.2 Because of this pupils that are eligible for entry into the school cannot presently be registered, resulting in alternative and more costly arrangements having to be made at other locations such as Uned Ty Aran, Uned Ty Meirion and sending children out-of-county for the provision.

TABLE 2: Number of children attending Ysgol Hafod Lon

2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
24	29	39	47	49	54

- 1.6.3 Three main factors that have contributed to the marked increase in the need for SEN provision in Meirion Dwyfor:
- Growth in the number of young pupils that have been assessed as requiring entry to a special school.

TABLE 3: Number of children in Gwynedd assessed as needing SEN education for the first time

Calendar year	Age			Total
	0-4	5-10	11-15	
2009	16	21	5	42
2010	24	36	15	75
2011	15	21	8	44
2012	30	23	9	62

- The arrival of pupils with profound and multiple learning difficulties into Gwynedd from other local authorities in Wales and beyond.
- The activities associated with the Welsh Government funding 'Unlocking the Potential of Special Schools' in mainstream schools leading to increases in applications for dual placements between mainstream/special schools, and an increase in some parents requesting full time placements at the special school.

- I.6.4 The present SEN school cannot accommodate the steady increase in pupil numbers (from 24 in 2008-9 to the current level of 54) and despite extensive adaptations and building work and a portable classroom added on site at Ysgol Hafod Lon, satellite centres/units in mainstream schools have had to be established to accommodate the needs of pupils who meet the criteria for special school placements.
- I.6.5 The new school will provide placements for all pupils in Meirionnydd and Dwyfor who meet the criteria for special school placements, on a site which will offer all the facilities and therapies expected of a 21st Century Special School, and within reasonable travelling distances for all pupils in Meirionnydd and Dwyfor.
- I.6.6 A need has been recognised for a school that has the capacity for 100 children. This has been based on the current number of children who are eligible for SEN school provision and continued increased in the need.

The table below outlines the children who would be eligible to attend the new school in Meirion Dwyfor based on the 2012/13 figures:

TABLE 4: Children eligible to attend SEN school (2012/13)

Present provision	number of children
Ysgol Hafod Lon	49
Uned Tŷ Meirion	10
Uned Tŷ Aran	3
Out-of-county day students (that could attend the new SEN school)	5
Out-of-county residential (that could attend the new SEN school)	2
Mainstream Meirion and Dwyfor (that could attend the Centre)	59
TOTAL	128

- I.6.7 In keeping with Gwynedd's SEN policy, those pupils with profound and complex needs who can access the mainstream curriculum, and whose parents wish them to integrate into mainstream settings, will be able to access primary and secondary schools that have been appropriately adapted for disabled access.

I.6.8 Business needs

Increase SEN school places in Meirion Dwyfor in order to offer provision for up to 100 children, to include those with more complex and profound special educational needs including autism.

1.7 Suitability

1.7.1 A review of the space and accommodation standards at the existing special schools that serve the Meirionnydd and Dwyfor regions of Gwynedd was carried out using the most up to date design guidance for special needs accommodation is provided by Building Bulletin 102 (BB 102 which was published by the Department for Education in 2008 in England but is referred to by the Welsh Government 21st Century Schools section as the 'principal guidance document for the design of mainstream and special schools with pupils with SEN and disabilities'.

1.7.2 The review of space and accommodation was based on actual visits to the schools and analysis of scaled drawings of the accommodation and sites. The findings for each school are summarised below.

1.7.3 Following the review the following points were concluded:

- a) All three schools are significantly under the area guidelines in BBI02. This lack of floor area means that most pupil are taught in class groups with a wide age range and that specialist facilities to support a wider curriculum, sensory and therapy are very limited on all sites and key facilities are not able to be provided.
- b) Ysgol Hafod Lon could reasonably be expected as a stand-alone special school for 49-50 pupils to be more than 3 times the floor area it is and on a larger site.
- c) Uned Tŷ Aran and Tŷ Meirion even though sited adjacent mainstream Primary and Secondary schools could each be at least twice the floor area that they currently are and with improved covered and accessible routes to the main buildings.
- d) The ability to improve the accommodation and external works on all 3 sites is significantly limited by the topography, available area and also the impact of trying to do work on constrained sites whilst schools are in operation.
- e) It should be noted that plans are afoot to reorganise the Ysgol y Gader catchment area as part of the 21st Century Schools Programme in Gwynedd and that any redevelopment will consider SEN provision.

1.7.8 Business needs

- a) Develop a school that will meet the 21st Century Schools standard, the highest standard of curriculum, alternative and therapeutic resources that meet the needs of children with more complex and profound special educational needs, including autism.

- b) Develop a school with the required resources such as a hydrotherapy pool, sensory rooms, specialist rebound therapy rooms, therapeutic external learning environments, horticultural and small business facilities to realise the favoured model.

1.8 Residential and short breaks provision

- 1.8.1 Gwynedd is the only county in North Wales that does not have a SEN residential facility resulting in Gwynedd Council relying on sending children to locations that are far from their families and which are costly, currently £519,577 and as much as £1,402,681 in 2011/12.
- 1.8.2 As can be seen from the table below expenditure on children and families' out of county residential placements for profound and complex needs in recent years has generally been high. This number has fluctuated over the years with a high of 9 children needing out-of-county residential care at a cost of £1,402,681 in 2011/12:

TABLE 5: Gwynedd children accessing out-of-county residential provision

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14
Number of children	6	8	6	9	8	4
Cost	£842,794	£1,229,411	£1,261,286	£1,402,681	£993,193	£519,577

- 1.8.3 Some children have to go out-of-county and receive a non-Welsh provision. At the time of producing this report not one of the residential facilities used provided a Welsh language service.
- 1.8.4 The development of a residential/short break unit for 6 children would mean avoiding having to send some children out-of-county and as a result make substantial savings and provide children with Welsh language provision.
- 1.8.5 It is envisaged that the short break provision would provide more children and their families with much needed short term breaks and as a result avoid family breakdown and the resulting need for longer term residential placement for the children which would be expensive. At present 14 children receive short breaks through foster care but there is a further 16 on the waiting list. It is envisaged that the demand for short breaks will grow in future years therefore a short break unit is deemed to be essential.
- 1.8.6 The development of a specialist bilingual and Welsh-medium residential and short break facility for Gwynedd to be located on the new school site, for pupils and their families who will need bilingual short break and residential provision. This will allow some children who attend out-of-county provision to receive their education in Gwynedd. Based on the current situation it is envisaged that 2 of the children receiving out-of-county residential provision at a cost of £432,000 would receive the provision in Gwynedd.

The provision would also present the possibility of offering a limited number of placements to other Local Authorities who need Welsh-medium/bilingual special school and residential facilities for their pupils, thus creating an income towards the running costs of the new centre.

1.8.7 Business needs

Provide a 6 bed residential/short breaks facilities for children and young people with SEN in Gwynedd, and possibly other Local Authorities.

1.9 Multi-agency collaboration

1.9.1 Although some agencies and partners already work very well with Ysgol Pendalar and Ysgol Hafod Lon the structure of this collaborative multi-agency work cannot be formalized or disseminated fully and equitably across the county. The present Ysgol Hafod Lon has an entirely inadequate building which cannot even presently house all of its own pupils on a full-time basis let alone provide space for other agencies to work from. Finding multi-professional practitioner office and working space to offer to Occupational Therapists, Physiotherapists, SALT teams and Post-graduate research staff and students from Bangor University's prestigious Psychology department, is presently impossible.

1.9.2 Although there is already clear evidence of close collaboration between agencies to develop an integrated Person Centred Plan for many pupils within Special Schools across the county, the 'Strategic Review of Additional learning Needs 2012-13' findings at Phase One identified clear parental and multi-agency will to establish Single Integrated Person Centred Planning as a way forward in Gwynedd. Providing professional working space for key workers to fully engage with parents, specialist teaching staff and support staff on a regular basis, within the new Special School for Merion Dwyfor, will be integral to ensuring a shared vision for key workers and families.

1.9.3 Business needs

Develop a facility that will serve as a central hub to provide professional working space for key workers to fully engage with parents, specialist teaching staff and support staff on a regular basis.

1.10 Existing costs

1.10.1 Based on 2013/14 allocation the present cost of the provision for children who could access the new SEN school is:

TABLE 6: 2013/14 budget/allocation for SEN provision in Meirion Dwyfor

	number of children based on	Budget / allocation /cost		Cost per head (average)
Ysgol Hafod Lon	46	Education	£764,122	£16,611

Uned Tŷ Meirion	10	Education	£240,000	£24,000
Uned Tŷ Aran	3	Education	£103,040	£34,347
ABC assessment unit	8	Education	£73,178	£9,147
Out-of-county day students (that could attend the Centre)	5	Education	£130,050	£26,010
Out-of-county residential (that could attend the Centre)	2	Education	£144,000	£72,000
		Social Services	£144,000	£72,000
		Health	£144,000	£72,000
Mainstream Meirion and Dwyfor (that could attend the Centre)	*59	Education	£1,003,000	£17,000
TOTAL	133		£2,745,390	£20,642

*Based on 2012/13 figures the number of children that have been assessed with SEN but attend mainstream schools in Meirionnydd and Dwyfor is 145 (2012/13), of these, based on their needs, we have identified 59 that could attend the new SEN school depending on their parents' wishes.

Based on the 2013/14 figures (table 6) there are significant differences between the cost per pupil from £16,611 in Ysgol Hafod Lon, £34,347 in Uned Ty Aran to £216,000 for out-of-county residential provision. The average cost per head is £20,642.

The forecasted allocation for the new school for 100 pupils is £1,639,860, which translates to an average cost of £16,399 per pupil.

1.10.2 Transport

The cost of transporting children with special education needs to their respective provision as paid by Gwynedd Council. These costs for 2012/13 are noted in the table below:

TABLE 7: SEN transport costs Meirionnydd and Dwyfor 2012/13

Location	Number of pupils	Total cost	average cost per pupil
Ysgol Hafod Lon	41	£178,936	£4,364
Uned Tŷ Aran	2	£15,141	£7,571
Uned Tŷ Meirion	11	£66,136	£6,012
Mainstream	11	£64,851	£5,896
Out-of-county	3	£122,655	£40,885

TOTAL	68	£447,719	£6,584
--------------	-----------	-----------------	---------------

Initial calculations suggest that transport costs for the preferred model would be in the region of £424,000 which is lower than the costs for 2012/13 in Table 7.

Business needs

A cost-effective SEN provision for the children of Meirionnydd and Dwyfor that is fit for purpose.

APPENDIX 2

Option appraisal against investment objectives and critical success factors

1. Long list of options

Option 1: Do nothing
Option 2 A new SEN Centre consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision and relocating Ysgol Hafod Lon and the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion
Option 3 A new SEN Centre consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, relocating Ysgol Hafod Lon and continuing with the current provision at the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion.
Option 4 A new SEN Centre consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, relocating Ysgol Hafod Lon and the unit at Tŷ Aran and continuing with the current provision at Tŷ Meirion.
Option 5 A new SEN Centre consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, relocating Ysgol Hafod Lon and Tŷ Meirion and continuing with the current provision at Tŷ Aran.
Option 6 A virtual school with 3 SEN centres and a 6 bed residential/short breaks provision located at one of the centres. Closing Ysgol Hafod Lon and the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion.
Option 7 A new SEN Centre with a 6 bed residential/short breaks provision, with 13 regional units located in each secondary school catchment area. Closing Ysgol Hafod Lon and the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion.
Option 8 Adapting the present site of Ysgol Hafod Lon to accommodate up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision and closing the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion

2. Option appraisal

OPTION	1	2	3	4	5	6	7	8
Investment objective 1: Increase bilingual SEN school places to 100 and locate the school within reasonable travelling distance for the majority of children living in both Meirionnydd and Dwyfor areas of Gwynedd from September 2016	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Investment	X	X	✓	✓	X	✓	✓	✓

<p>objective 2:</p> <p>Ensure parity of education and social opportunities for SEN children and the wider community in Gwynedd from September 2016, providing all parents with equitable choices for their children's education and that access to appropriate facilities are also available to other SEN agencies and the wider community.</p>								
<p>Investment objective 3:</p> <p>Achieve efficiencies through a more centralised provision and less dependency on expensive out-of-county provision from September 2016.</p>	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
<p>Investment objective 4:</p> <p>Provide more positive outcomes for SEN children by improving partnership working including outreach into mainstream schools from September 2016</p>	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<p>Investment objective 5:</p> <p>Develop facilities to 21st Century Schools standard that will provide excellent teaching, learning and social environments for SEN children to fulfil their potential and offer</p>	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

wider community benefits through the use of the facilities by SEN agencies, parents and the community.								
Investment objective 6: Develop the best possible outreach services for children with special education needs. Ensure flexible, expert and practical solutions and provisions regardless of location within the county, in partnership with other agencies.	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Critical success factors								
Strategic fit	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Business need	X	✓	✓	✓	X	✓	✓	X
Benefits optimisation	X	✓	✓	✓	✓	X	X	X
Supply-side capacity and capability	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	✓
Potential affordability								
a) Revenue	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	✓
b) Capital	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	✓
Potential achievability	✓	✓	✓	✓	✓	X	X	X
	Carried forward	possible	possible	preferred	discounted	discounted	discounted	discounted

3. Short list options

3.1 Option 1: do nothing

This option would mean that Gwynedd would continue with its present provision of continuing with:

- the current outdated and over capacity provision in Ysgol Hafod Lon, with 49 pupils
- Uned Tŷ Aran, on the site of the primary school in Dolgellau, which currently provides a service for 3 children
- Uned Tŷ Meirion, on the site of the secondary school in Dolgellau, which currently provides a service for 10 children
- mainstream school provision with the assistance of varying amounts of 1:1 care for children whose parents choose this option
- having to send children with profound and complex needs to expensive out-of-county provision
- having to rely on foster placements for short breaks

Capital costs

If continuing with the present provision, as it is, an estimated £1.5m has been identified in order to continue with the present provision in Ysgol Hafod Lon at its present location and Ty Aran and Ty Meirion. This would not improve the provision nor increase the capacity for more children to attend the school.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
Ysgol Hafod Lon - Allocation	46	£764,122
Tŷ Aran – Budget	3	£103,040
Tŷ Meirion - Budget	10	£240,000
Uned ABC	8	£73,178
Short term - Barnados		£62,000
Short term – other services		£52,000
Out-of-county residential and daily (education and residential)	2+5 pupils	£562,050
Mainstream pupils	59	£1,003,000

Transport costs		£447,719
Total revenue costs	133	£3,307,109
Other income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£144,000
Total income		£144,000
Total NET cost		£3,163,109

Advantages

- No need to build a new provision
- No need for pupils to adapt to changes
- Enough staff with the necessary skills and qualifications
- Continue with the SEN units in the south of the county

Disadvantages

- Not enough required SEN school places for children with special educational needs in Meirionnydd and Dwyfor
- Current facilities not fit for purpose
- Current location of the SEN school not appropriate for all children in Meirionnydd and Dwyfor
- The present SEN school in the area is well over capacity
- A number of children with complex and profound special education needs, including autism have to go out-of-county for their education
- Most children who go out-of-county do not receive their education in Welsh
- The present SEN school and units do not meet 21st Century School standards
- There is no residential or short break facilities in Gwynedd
- Likely to be significant future upkeep costs for the current provision
- No modern SEN facilities such as a hydrotherapy pool or sensory rooms in the current school
- Parents are restricted in their choice of education provision for their child because of the lack of available places in SEN schools

Conclusion

It was felt that this option would result in very little real advantages for the future of SEN in the area and numerous disadvantages such as not enough SEN school places, facilities remaining not fit for purpose, location of SEN school not being central to Meirionnydd and Dwyfor, some children continue to go out of county for their education.

It was not felt that it would improve the education needs for children with SEN in Meirionnydd and Dwyfor adequately to answer the required strategic and business needs for the future. It would also not address the strategic and business needs for a

residential provision in Gwynedd that would allow children to attend the new school rather than the expensive out-of-county provision or allow short break provision for families.

3.2 Option 2: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision and relocating Ysgol Hafod Lon and the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion. This option would mean:

- Developing a new centre of excellence for special education needs primarily for providing education for children with SEN that live in the Meirionnydd and Dwyfor area of Gwynedd. The centre would provide up to 100 school places for children and young people between the ages of 3 and 19.
- Developing a residential/short breaks unit that would offer residential and short break provision. The residential unit would enable some children, depending on the severity of their needs, that under the current circumstances would have to access out-of-county provision, to attend the new school. These beds would also provide an opportunity for other local authorities to send children with SEN to the new provision in order to access Welsh medium education.
- The short breaks beds would provide a much needed provision in the county which, at present, totally dependent on foster placements.
- The residential/short break unit will be designed to provide flexibility in the way that the service is provided as there will be 2 wings, one with 2 and the other with 4 bedrooms. This means that 2,4 or 6 residential or short breaks can be offered at any one time.
- It would mean relocating Ysgol Hafod Lon and the units that are attached to Ysgol Gynradd Dolgellau (Uned Tŷ Aran) and Ysgol y Gader (Uned Tŷ Meirion).
- The centre would also provide a hub for other partner organisations and agencies to provide centre-based and outreach SEN services.

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Residential / short term unit	6 beds	£550,000

Mainstream pupils	33	£561,000
Transport costs		£357,872
Total revenue costs	133	£3,108,732
Other possible income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£0
Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£2,925,399

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Advantages

- The new centre would be appropriate for the needs of SEN children, including ones with complex and profound special education needs, including autism, in Meirionnydd and Dwyfor
- Less children would need to access out-of-county SEN provision
- Cost savings due to less children having to use expensive out-of-county residential provision
- More children able to live at home
- Better working environment for staff
- Better learning environment for children and young people
- The new facility would meet modern standards that one would expect for SEN children
- More children could receive their education in Welsh
- Specialist provision and specialist resources on one site
- Less building upkeep costs in the short term
- More children would travel less of a distance to the new provision (based on the current contracts)
- Opportunity to work with a local secondary and primary school
- Short break provision available for use of families throughout Gwynedd
- Residential care available
- Possibility of raising income through offering school places and residential care for children from other counties requiring a Welsh language provision
- A hub for multi-agency co-working
- All SEN provision for Meirionnydd and Dwyfor delivered from one site
- Option for other people to use the specialist facilities outside of school hours
- Revenue costs would be lower than other options

Disadvantages

- No SEN provision in the south of the County

- No option for parents to choose to integrate their children in a mainstream secondary school with an SEN unit which conflicts with policy and strategic aspirations to ensure children and young people have the best choices within their communities
- May result in the need for increased spending on adaptations in mainstream schools if parents do not want their children to attend the SEN school

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in financial savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, and lower costs.

The main disadvantage would be the removal of the SEN provision in the south of the county that allows children to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

This option would address all strategic and business needs but would mean discontinuing with the provision at Uned Tŷ Meirion.

3.3 Option 3: Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, relocating Ysgol Hafod Lon and continuing with the current provision at the units at Tŷ Aran and Tŷ Meirion. This option would mean:

- developing a new centre of excellence for special education needs primarily for providing education for children with SEN that live in the Meirionnydd and Dwyfor area of Gwynedd. The centre would provide up to 100 school places for children and young people between the ages of 3 and 19.
- Developing a residential/short breaks unit that would offer residential and short break provision. The residential unit would enable some children that under the current circumstances would have to access out-of-county provision depending on the severity of their needs, to attend the new school. These beds would also provide an opportunity for other local authorities to send children with SEN to the new provision in order to access Welsh medium education.
- The short breaks beds would provide a much needed provision in the county which, at present, totally dependent on foster placements.
- Continuing with the units that are attached to Ysgol Gynradd Dolgellau (Uned Tŷ Aran) and Ysgol y Gader (Uned Tŷ Meirion).
- It would mean relocating Ysgol Hafod Lon
- The centre would also provide a hub for other partner organisations and agencies to provide centre-based and outreach SEN services.

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Uned Ty Aran - Budget	3	£103,040
Uned Ty Meirion - Budget	10	£240,000
Residential / short term unit	6 beds	£550,000
Mainstream pupils	20	£340,000
Transport costs		£439,149
Total revenue costs	133	£3,312,049
Other possible income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£0
Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£3,128,716

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Advantages

- The new centre would be appropriate for the needs of SEN children, including ones with complex and profound special education needs, including autism, in Meirionnydd and Dwyfor
- Less children would need to access out-of-county SEN provision
- Cost savings due to less children having to use expensive out-of-county residential provision
- More children able to live at home
- Better working environment for staff
- Better learning environment for children and young people

- The new facility would meet modern standards that one would expect for SEN children
- More children could receive their education in Welsh
- Specialist provision and specialist resources on one site
- Less building upkeep costs in the short term
- More children would travel less of a distance to the new provision (based on the current contracts)
- Opportunity to work with a local secondary and primary school
- Short break provision available for use of families throughout Gwynedd
- Residential care available
- Possibility of raising income through offering school places and residential care for children from other counties requiring a Welsh language provision
- A hub for multi-agency co-working
- All SEN provision for Meirionnydd and Dwyfor delivered from one site
- Option for other people to use the specialist facilities outside of school hour
- Continuing with the provision in Ty Meirion would mean children with SEN could integrate daily in mainstream secondary classes in accordance with education department's strategy
- Pupils that are unable to travel long distances because of their complex medical needs and/or because they are very handicapped are able to attend SEN provision within a reasonable distance to their homes

Disadvantages

- Children continuing to attending the Units would not be able to benefit from the modern specialist equipment and provision in the new centre without having to travel
- Upkeep costs of the Units would continue
- Management across the 3 sites could be problematic
- Revenue costs would be higher than other options

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, continuing with the provision in Ty Meirion which enables children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The main disadvantage would be higher revenue costs due to continuing with the SEN Units in Dolgellau and that children continuing to attend these units would have limited use of modern specialist SEN resources.

This option would address all strategic and business needs but would mean continuing with the expensive and under used provision at Uned Tŷ Aran.

- 3.4 Option 4:** Developing a new SEN Centre located in Penrhyndeudraeth, consisting of a school for up to 100 children, a 6 bed residential/short breaks provision, relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran and continuing with the current provision at Uned Tŷ Meirion.

- developing a new school in a central location for children with SEN that live in the Meirionnydd and Dwyfor area of Gwynedd. The aim is to open a new school in the Penrhyndeudraeth area of Gwynedd which would mean that children with SEN from both Meirionnydd and Dwyfor would travel a similar distance to receive their education.
- Increase SEN school places in Meirionnydd and Dwyfor for up to 100 children to include those with more profound and complex needs, including autism.
- Develop a school that will be to 21st Century Schools standard, the highest curriculum standard, with therapeutic and alternative resources which will satisfy SEN children's needs including those with severe and complex needs, including autism.
- Develop a school with the required resources including a hydrotherapy pool, sensory rooms, rebound therapy rooms, therapeutic outdoor areas, gardening and small business facilities to realise the favoured model.
- Provide a 6 bed residential/short break facility for children and young people in Gwynedd and possibly other Local Authorities.
- Develop facilities that will be a hub to provide space for key workers to work fully with parents, teaching staff and support staff on a regular basis.

Capital costs

The capital cost of developing the new school and residential / short term unit will be £12.4m with the Welsh Assembly contributing £6.2m towards the cost.

Revenue costs

	Pupil numbers	Present (2013/2014)
New school - allocation	100	£1,639,860
Uned Ty Meirion - Budget	10	£240,000
Residential / short term unit	6 beds	£550,000
Mainstream pupils	23	£391,000
Transport costs		£424,008
Total revenue costs	133	£3,244,868
Other possible income		
Betsi Cadwaladr Health Board		£0

Other Local Authorities*		£183,333
Total income		£183,333
Total NET cost		£3,061,535

* There is no guarantee of this income. Although a couple of other Local Authorities have shown an interest in the possibility of sending children to the new school in the future, as daily and residential pupils, there is no guarantee at present.

Advantages

- The new centre would be appropriate for the needs of SEN children, including ones with complex and profound special education needs, including autism, in Meirionnydd and Dwyfor
- Less children would need to access out-of-county SEN provision
- Cost savings due to less children having to use expensive out-of-county residential provision
- More children able to live at home
- Better working environment for staff
- Better learning environment for children and young people
- The new facility would meet modern standards that one would expect for SEN children
- More children could receive their education in Welsh
- Specialist provision and specialist resources on one site
- Less building upkeep costs in the short term
- More children would travel less of a distance to the new provision (based on the current contracts)
- Opportunity to work with a local secondary and primary school
- Short break provision available for use of families throughout Gwynedd
- Residential care available
- Possibility of raising income through offering school places and residential care for children from other counties requiring a Welsh language provision
- A hub for multi-agency co-working
- All SEN provision for Meirionnydd and Dwyfor delivered from one site
- Option for other people to use the specialist facilities outside of school hour
- Continuing with the provision in Ty Meirion would mean children with SEN could integrate daily in mainstream secondary classes in accordance with education department's strategy
- Pupils that are unable to travel long distances because of their complex medical needs and/or because they are very handicapped are able to attend SEN provision within a reasonable distance to their homes
- Some reduction in upkeep costs with the closure of one unit

Disadvantages

- Children continuing to attending the Unit would not be able to benefit from the modern specialist equipment and provision in the new centre without having to travel
- Some upkeep costs of one Unit would continue
- Management across 2 sites could be problematic
- Revenue costs would be higher than one other option

Conclusion

The advantages associated with this option include enough SEN school places, modern facilities with specialist resources, centrally located to Meirionnydd and Dwyfor, fewer children having to go out of county resulting in savings, residential provision and short break provision for Gwynedd families, a hub for multi-agency co-working, continuing with the provision in Ty Meirion which enables children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The main disadvantage would be higher revenue costs due to continuing with Uned Ty Meirion in Dolgellau and that children attending this unit would have limited use of modern specialist SEN resources.

This option would address all strategic and business needs and would mean discontinuing the under used provision at Uned Tŷ Aran. It would also mean continuing with Uned Ty Meirion enabling children from the south of the county to partake in secondary mainstream education within a reasonable distance of their homes.

The reason for continuing with Uned Ty Meirion

- a) The case for continuing with Uned Ty Meirion in Dolgellau is a highly relevant one for pupils who have to travel long distances for specialist education. We have pupils who live close to Powys, Conwy, Ceredigion and Denbighshire, who presently attend Ty Meirion in Dolgellau. The present pupil population includes pupils who are unable to travel long distances because of complex medical needs, and/or who are severely disabled, and/or have high sensory intolerance levels for proprioceptive activities (they cannot cope with being in a vehicle, or find it a highly distressing experience). Their morning routines and preparations before leaving home for school are on average 90 minutes long, those who need physiotherapy take longer. They presently travel approximately 30 minutes to school, which means that their mornings can begin as early as 6.30 a.m. in order to be in school by 9am. An additional 30 minutes to the proposed new school site at Penrhyndeudraeth (which is half way between both ends of Meirionnydd and Dwyfor) would be unreasonable for some of these pupils. In Dwyfor there will still be the possibility for the present Uned y Traeth to be used for pupils who have similar problems, and who live in Aberdaron/Abersoch/Botwnnog. Unlike the Meirionnydd area, we presently have no PMLD or PMED pupils with complex medical/proprioceptive needs in the far outreaches of Dwyfor.
- b) In addition to reducing travel times for complex PMED pupils in south Meirionnydd, Uned Ty Meirion continues to be an integral part of the education department's Strategic Equality Plan (Disabled Access Adaptations to Mainstream Schools), as it provides the opportunity for pupils to be integrated into mainstream secondary classes on a daily basis. The secondary school pupils at Ysgol Y Gader and Ty Meirion pupils presently share curriculum experiences including music, art, design and technology, assembly, enterprise and PSE, social and Urdd activities and competition and other extra-curricular experiences. Those pupils from Ty Meirion who can sit GCSE, Welsh Bac and entry level qualifications can do so side by side with their more able-bodied peers.
- c) The new SEN school for Meirion Dwyfor will cater for mostly learning disabled pupils, and those pupils who are not learning disabled, but are physically disabled, will continue to be educated in mainstream settings as far as possible, such as the facility provided by Uned Ty Meirion.
- d) This integration has been rated as a strength in Ysgol y Gader's Estyn inspection in 2010, and all recent consultation data demonstrates that parents, governors and local community wish this facility

to continue. The last Estyn inspection carried out for Ysgol Y Gader, Dolgellau was in December 2010. In the report there are the following references to Tŷ Meirion:

'The pupils at the Tŷ Meirion unit are integrated into the life and work of the school in an excellent manner. The school monitors these pupils' educational and social development very effectively through innovative methods.'

APPENDIX 3

Site assessment

As it was recognised that it would be necessary to build a new school on a new site it was decided that identifying an appropriate site.

It was recognised that the new facility needed to be central to both Meirionnydd and Dwyfor therefore it was agreed to search for a suitable site around the Porthmadog and Penrhyndeudraeth area.

Following an intensive search of that area 6 possible sites were identified. In order to identify the most appropriate site it was decided use the measure of risk against each of the following criteria:

- Size – the site would need to be at least 20,000m² or 4.95 acres.
- Technical – what technical difficulties could the task of developing the site present?
- Flooding – how high is the risk of flooding?
- Traffic – how difficult would the work of providing access to traffic to the site be?
- Planning – what is the likelihood of gaining planning consent?
- Effect on the development costs – the likelihood of development of the site producing any significant additional costs to those already identified and budgeted for.

As a result of assessing the six options against these factors (see below), the conclusion below was reached:

- That the site by Ysgol Eifionnydd remained high risk from the possibility of flooding.
- None of the sites were deemed entirely risk-free, however the risks associated with Parc Eryri site was deemed less than the others and should be manageable with careful planning.
- It was also considered that the Parc Eryri site was the best option from a technical perspective.
- It was decided therefore that the Parc Eryri site was the best option

Site	Size	technical	Flooding	Traffic impact	Planning	Effects on the development cost
Site near Meadow Drive, Porthmadog. (Next to Ysgol Eifionnydd)	Site needed 20,000m ² - (4.95 acre)	<ul style="list-style-type: none"> Relatively flat and clear Previous site for contractors of the by-pass work therefore <ul style="list-style-type: none"> Adequate access on to the site Electricity on the site 	<ul style="list-style-type: none"> High risk flood area – CI Flood models previously prepared by external consultants. Need to increase the amount of site preparation prior to construction. Need to remodel the site following publication of the revised NRW Flood Model end of May Strong possibility of causing floods in other local areas 	<ul style="list-style-type: none"> Access to the site is good. BUT this could not be used as the School access because of not complying with the TAN15 requirements ' Flood Developments '. As a result of the above the existing access to Eifionnydd School would have to be utilized although it's already substandard. Will need to provide a turning point and parking off the main 	<p><i>Against:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Outside the development boundary, no evidence that it has been developed in the past. Inside the CI high flood risk zone <p><i>For:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> The site is on one of the main 	<ul style="list-style-type: none"> Substantial costs to raise the levels of floors of the building above the flood level for compliance with TAN 15 Development and Flood Risk Costs of protecting buildings and other land from the impact of flooding when nearby site levels have changed. Create a new access through Eifionnydd School

			<p>should the site be developed.</p> <ul style="list-style-type: none"> Discussions with the NRW have continued for months but there is no conclusion in sight. 	<p>highway.</p> <ul style="list-style-type: none"> No official traffic impact report has been commissioned. 	<p>bus routes in the area, and within walking or cycling distance to local residents, thus accessible by alternative means of transport.</p>	
<p>Site East of Tremadog, near the roundabout opposite Ysgol Y Gorlan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> 24,500m² – (5.93 acre) Private property – with an offer to sell. 	<ul style="list-style-type: none"> Flat and clear in general. Some evidence of standing water on the land. Large drainage culvert along the western boundary of the site. Evidence of Roman remains has been found west of the site - more archaeological investigations needed. 	<ul style="list-style-type: none"> In high flood risk zone - C I No flood modeling specifically commissioned on this site, but the likelihood is that the results are similar to Site Meadow Drive. 	<ul style="list-style-type: none"> Access off Dublin Road, Tremadog with good visibility in both directions. No formal traffic assessment has been commissioned. 	<p><i>Against:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Outside the development boundary, no evidence that it has been developed in the past. Inside the C I flood risk zone Intrusion into open countryside; <p><i>For:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> The site is on one of the main bus routes in the area, and within walking or cycling distance to local residents, thus accessible by alternative means of transport. The site fills a gap between the village and the new bypass Tremadog and Porthmadog. 	<ul style="list-style-type: none"> Substantial costs to raise the levels of floors of the building above the flood level for compliance with TAN 15 Development and Flood Risk Costs of protecting buildings and other land from the impact of flooding when nearby site levels have changed.
<p>Former Gelert Headquarters, Business Park, Porthmadog</p>	<ul style="list-style-type: none"> 18,000m² – (4.45 acre) Private land – for sale. 	<ul style="list-style-type: none"> Level site that has been developed already. 40% of the site covered by industrial and office building. The ground level of this building is above the flood level. It would require about half the floor area for the School. Tests would be needed to establish if the foundations are suitable for the new School. Services on site. 	<ul style="list-style-type: none"> The whole site in a high flood risk zone - C I Evidence that 40% of the site has been raised above the flood level when they developed the site. No flood modelling specifically commissioned on this site, but the likelihood that the results are similar to Site Meadow Drive. 	<ul style="list-style-type: none"> Good access to the site from Penamser Road (A497) No formal traffic assessment has been commissioned. 	<p><i>Against:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> The site is in a business park protected in the UDP for employment use - class BI. 	<ul style="list-style-type: none"> As the site has been developed it is quite probable that the utilities are already on site. 40% of the level of the site is already raised. Higher costs to buy the site because of the building on it. The cost of demolishing the present building.
<p>Site on Eryri Business Park, Penrhyndeudraeth</p>	<ul style="list-style-type: none"> 25,294m² - (6.25 acre) Land owned by the Welsh Government but is willing to let on 	<ul style="list-style-type: none"> Significant level difference (9.00m) from the front to the back of the site. Requires substantial engineering works to levelling or terracing. 	<ul style="list-style-type: none"> Not in a flood risk area. 	<ul style="list-style-type: none"> Standard access from the highway to the Business Park. Road access to the site from both sides with paving. 	<p><i>Against:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> No evidence that the site has been developed in the past. 	<ul style="list-style-type: none"> The need for extensive engineering work to level/establish terraces incurs costs above those used in the production of

	a lease of 999 years.	<ul style="list-style-type: none"> The site is undeveloped, BUT all services on the estate. Access roads with drainage and lighting in place already. Detailed studies of the site have already been made by others recently, showing no natural barriers to development of the site in terms of geology, ecology or archeology. 400kV electric wires crossing near the eastern boundary of the site. National Grid confirmed that there are no higher levels of magnetic field at 100m from the cables or anywhere else. This means that 90% of the site is available for development. 		<ul style="list-style-type: none"> The need to create parking facilities and turning area off-site, but plenty of room. Limited parking at Galw Gwynedd, some cars park on the access road. No formal traffic assessment has been commissioned. 	<ul style="list-style-type: none"> Is part of a business park that is protected in the UDP for employment use, class B1. Existing buildings in the Park are used for various uses. We would need to consider what the loss of more space for alternative use would mean on the strategy of maintaining an adequate supply of land for employment, B1. The Study of Employment Land 2012, which forms part of the evidence base for the Joint LDP, is known as one of a series of Prime Sites that need protection. <p>For:</p> <ul style="list-style-type: none"> The site is close to Penrhyndeudraeth and is virtually surrounded by existing development The site is on one of the main bus routes in the area, and within a walk or cycle to local residents, thus accessible by alternative means of transport. Potential for screening. The site has been identified and designated for B1 in the current UDP and in previous development plans; so far no attempt has been made to develop this use. 	<ul style="list-style-type: none"> the capital bid. A counterargument to the above is that mains, along with drainage and roads serving the site, are ready.
Site	Size Site needed 20,000m ² - (4.95 acre)	technical	Flooding	Traffic impact	Planning	Effects on the development cost
Site at Cae Canol, Penrhyndeudraeth. (Behind the telephone exchange)	<ul style="list-style-type: none"> 13,200 m² - (3.3 acre) Site as it is not big enough, but there is a possibility that land which abuts the site is available. Private land, but on 	<ul style="list-style-type: none"> Rocky outcrop and uneven terrain with a dip. Need significant work to level the land before it could be developed as a school site. Possible to be more suitable for building houses because levels are so important. 	<ul style="list-style-type: none"> The site is not within a flood zone. Part of the site with reeds growing on it, evidence that it is wet. 	<ul style="list-style-type: none"> Existing access from the highway is inadequate and will be shared with the farmhouse and a residential estate. No formal traffic assessment has been commissioned. 	<p>Against:</p> <ul style="list-style-type: none"> Part of the site has been designated for housing in the UDP current and previous development plan. However, no attempt has been made to develop it to 	<ul style="list-style-type: none"> As the site is designated as land for house building, a danger that its value / price is much higher than has been provided in the business case. Costs are significant to level the site to make it

	<p>the market.</p> <ul style="list-style-type: none"> No guarantee of that additional land. 	<p>Number of smaller units.</p> <ul style="list-style-type: none"> Stream runs through the centre of the site, would require a culvert or pipe to be buried in order to make the most of the site. Electric wiring 15KV cross the site. High pressure gas pipe abuts and crosses the eastern part of the site. 			<p>this use.</p> <ul style="list-style-type: none"> The site has been identified on the Land Register for the potential for the JLDP showing its availability for housing development. <p>For:</p> <ul style="list-style-type: none"> Most of the site lies within the development boundary. The site is well integrated and connected with the existing development pattern of the local centre. The site is central amid one of the main bus routes in the area, and within a walk or cycle to local residents, thus accessible by alternative means of transport, fits criterion 2 of the CH37 Policy. Potential for screening 	<p>suitable to build a School.</p> <ul style="list-style-type: none"> Substantial costs to enclose the ditch, above what is the business case. The cost of moving electricity cables.
<p>Site near Car Park playground, Penrhyndeudraeth</p>	<ul style="list-style-type: none"> 21,350m² - (5.3 acre) Private land – an offer to buy 	<ul style="list-style-type: none"> Fairly steep slope down from the main road (A487) down to the bottom of the valley. Reasonably flat 66% of the site. Access from the highway. Needs significant work to create a road down to the building level. Need to raise levels of the valley floor to avoid flooding. Rush is growing around the stream - wetland Electric wiring 15KV cross the site from two directions. Main gas pipe (Old and not being used) crosses the site. 	<ul style="list-style-type: none"> Half the site is within flood zone C2. The need to raise the land in this area complies with all planning requirements of TAN 15 Development and Flood Risk. No flood modelling specifically commissioned on this site. 	<ul style="list-style-type: none"> Existing access from the highway is inadequate, but there are opportunities to create a better access. Needs significant work to create pivot points and a road down to the School. No formal traffic assessment has been commissioned. 	<p>Against:</p> <ul style="list-style-type: none"> The site is outside the development boundary and not perceived as previously developed land, as there is no building on it or evidence of a building that has been there in the past. Half the site is within flood zone C2. Need to meet the requirements of Policy B29 of the UDP, PPW and TAN 15 Development and Flood Risk. Even though the playing field is nearby, there is no good connection between the site and the local centre. It is considered that the development would be an intrusion into the open countryside which forms part of the setting of the Snowdonia National Park. The site adjoins the Snowdonia National Park boundary. 	<ul style="list-style-type: none"> Costs of raising the land level above the flood level. Substantial costs to enclose the ditch, above what is in the business case. The cost of moving electricity cables. Purchase costs, compensation and relocating the Play Ground. The need for extensive engineering work to create a road down to the lowest level.

					<p>NOTE:</p> <p>Suggestion by the planners is that some concerns could be reduced by exchanging the site with the Playground, by building the school on the playing field closer to the village.</p> <p><i>For:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • The site is on a major bus routes in the area, and within a walk or cycle to local residents, thus accessible by different modes of transport, fits criterion 2 of the CH37 Policy. 	
--	--	--	--	--	---	--

Colours key; Green – Not many complexities and very low risks / Orange – few complexities and low risks / Red – Many complexities and high risks

APPENDIX 4

Ysgol Arbennig Meirion Dwyfor

Impact assessments of relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran to a new site in Penrhyndeudraeth

Date: 24 March 2014

Contents:

Introduction

Community Impact Assessment

Welsh Language Impact Assessment

Equality Impact Assessment

Introduction

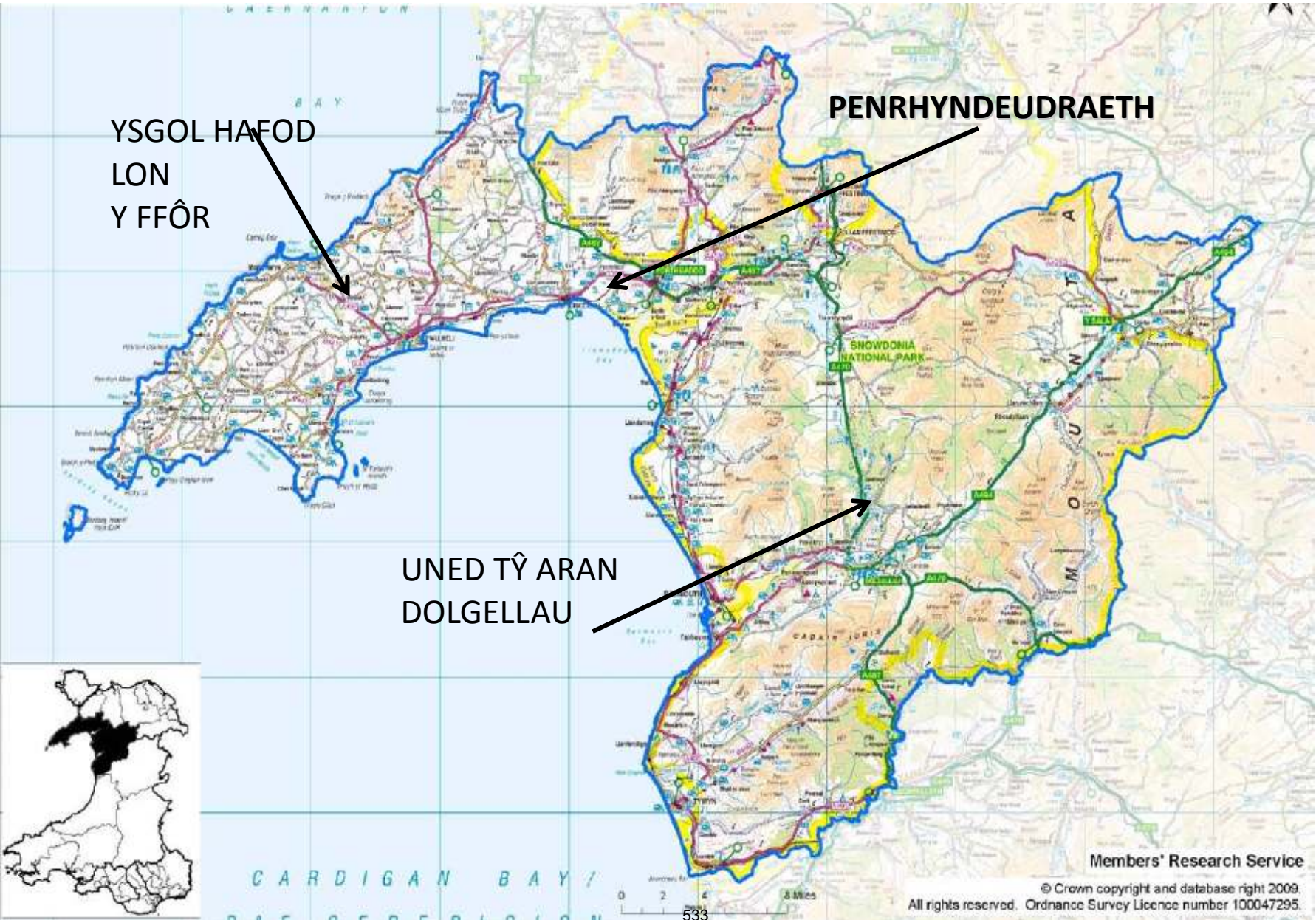
As part of the 21st Century Schools Programme, Gwynedd Council has been working on a project to improve the provision for special educational needs for the areas of Meirionnydd and Dwyfor in the county. To achieve this, we have secured a capital investment, in principle, of £6.2m from the Welsh Government in order to develop a new school for up to 100 children with a six bedroom residential / respite unit central to both areas. The total investment will be £12.4m.

In order to realise this development, Gwynedd Council has considered a number of options to agree on what provision will be required following the development. Following substantial work and extensive discussions over the past year, we are of the opinion that the best model will be to open a new school and residential / respite unit and relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran and continuing with Tŷ Meirion. The reasoning behind this decision can be seen in the consultation document.

When planning to realise opening or closing any school, the Welsh Government has developed the Schools Organisation Code 2013 which provides guidance on the procedure that needs to be followed. This code notes that local authorities must undertake assessments of the impact of any changes in schools provision would have on the community, on equality and on the Welsh language, therefore, the purpose of this document is to assess the impact of this option on these factors and to note any actions to deal with any negative impacts identified.

This work was developed with the assistance of the relevant head teachers and Gwynedd Council's Equality and Language Officer.

Locations of the Tŷ Aran and Tŷ Meirion Units, Ysgol Hafod Lon and the potential location of the new school (Penrhyndeudraeth)

2.

Community impact assessment

The purpose of this assessment is to consider the potential impact of the proposal on local families and communities, and ensuring that no members of the communities are treated or affected less favourably.

Methodology

In order to assess the potential impact, in accordance with the Schools Organisation Code 2013, the following factors have been considered:

- information about the proportion of pupils from the catchment area who attend the school;
- information about the proportion of pupils outside the catchment area who attend the school;
- information about any other facilities provided at the school e.g. youth club/playgroup;
- information about any other facilities or services provided by the school e.g. after school clubs, community library;
- if buildings, rooms, facilities or services are provided by a school, where would they be provided if the school was closed or relocated;
- whether the other facilities available in the local community or wider community can or could be improved should the school be closed or relocated (e.g. improve village halls, playing fields, the play schemes provided during school holidays);
- information about the facilities and services provided in any alternative school;
- information about the distance and travel time to an alternative school in the same language category;
- how could parents and pupils be supported to take advantage of the alternative school and any facilities it can provide (e.g. how pupils are assisted (particularly those who are disadvantaged) to take part in after-school activities);
- information about the wider implications of the changes on public transport provisions;
- information about wider community safety matters.

The current situation

a) Information about pupils who attend Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran

There is no specific catchment area to the school or units as children can attend from every part of Meirion and Dwyfor and beyond these two areas in some cases.

Where the children live and travel distance 2012-13

		Dolgel lau	Blaenau Ffestiniog	Tywyn	Barmout h	Bala	Dinas Mawddwy	Porthmadog	Trawsfynydd	Caernarfon	Pwllheli	Harlech
Tŷ Aran	Number	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Travel distance	Miles	0	22	0	0	0	0	0	14	0	0	0
Hafod Lon	Number	1	8	0	2	0	0	11	2	4	20	3
Travel distance	Miles	37	24	0	42	0	0	15	24	18	3	22

b) Resources and community use

Dolgellau

- Community Centre
- Leisure Centre
- Sports Facilities
- Private Nursery
- Children's Playing Field
- Chapel-Vestry-Church
- Meeting Rooms in hotels and Tŷ Siamas
- Library
- Shops and Post Office
- Cafés

Ty Aran pupils make some use of the Leisure Centre.

It's possible that they make use of other facilities outside school hours.

Y Ffôr, Pwllheli

- Shop and post office
- Gardening centre and café
- Village centre
- Chapel and vestry

No regular use is made of the local facilities during school hours.

It's possible that they make use of other facilities outside school hours.

c) Assessment

	Positive	Neutral	Negative	
Criteria for the community impact	Ysgol Hafod Lon	Uned Tŷ Aran	New school	Mitigation measures for negative impacts
Information about any other facilities or services provided by the school e.g. after school clubs, community library, youth club/playgroup.	No community provision is provided at the school.	No community provision is provided at the school.	There would be more opportunities for community use as there would be purpose-built facilities such as a hydrotherapy pool, sensory rooms, large hall, training rooms and play areas at the new school.	Not required
If buildings, rooms, facilities or services are provided by a school, where would they be provided if the school was closed or relocated?	The community makes no use of the School.	The community makes no use of the unit.		Not required

Whether the other facilities available in the local community or wider community can or could be improved should the school be closed or relocated (e.g. improve village halls, playing fields, the play schemes provided during school holidays).	There is a primary school in the village. Should Ysgol Hafod Lon close, the other facilities would remain for community use.	There is a primary and secondary school in the town of Dolgellau and community use is made of the Leisure Centre, Tŷ Siamas etc. Should the unit close, the other facilities would remain for community use.		Not required
Information about the facilities and services provided in any alternative school.			There would be more opportunities for community use as there would be purpose-built facilities such as a hydrotherapy pool, sensory rooms, large hall, training rooms and play areas at the new school.	Not required
Information about the distance and travel time to an alternative school in the same language category.	It is possible that some would have to travel further to the new provision. Based on the current pupils, 47% would travel further.	It is possible that some would have to travel further to the new provision. Based on the current pupils, 0% would travel further.	It is anticipated that travel distance to the new provision would be fairer for children of both areas that would be served, namely Meirion and Dwyfor. Based on the current pupils, 49% would travel further.	
How parents and pupils could be supported to take advantage of the alternative school and any facilities it can provide e.g. how pupils are assisted (particularly those who are disadvantaged) to take part in after school activities.			Should activities be held outside school hours then school staff would ensure support for parents and children to take part e.g. travel arrangements.	Offer support as and when needed

Information about the wider implications of the changes on public transport provisions.	Suitable transport would be arranged for pupils; therefore, there would be no use of public transport.	Suitable transport would be arranged for pupils; therefore, there would be no use of public transport.	Although there would be suitable transport for the majority of children, the new school would be on one of the main bus routes between Meirionnydd and Dwyfor and there would be a train station nearby, therefore using public transport is an option for children, parents and other users.	
Information about wider community safety matters.	None identified.	None identified.	None anticipated.	

Score	Positive 5	Neutral 3	Negative 0
--------------	-------------------	------------------	-------------------

Conclusion

Following an analysis of the community use of Ysgol Hafod Lon and Uned Tŷ Aran, their contribution to their communities and an assessment of the impact the new system would have on this, it was concluded that there would be no negative impact on the areas where the current provision was and on the pupils who attended and that the new provision would create positive opportunities for the future.

As no negative impact was identified by relocating Ysgol Hafod Lon and Uned Ty Aran, it is not envisaged that any mitigating actions will be needed.

When implementing the proposal of establishing the new school, in order to make full use of the new provision it is intended to promote community use for the community on a wider level, especially those with special needs.

3. Welsh Language Impact Assessment

Methodology

In order to assess the potential impact, in accordance with the Schools Organisation Code 2013, the following factors have been considered:

- information about the language category of the school;
- information about the language category of any alternative school;
- information about the standards of Welsh at the school and in any alternative school;
- information about after-school activities that provide additional opportunities to use the Welsh language in the school and in any alternative school (e.g. Urdd Clubs);
- information about whether or not the school provides facilities for members of the community to learn Welsh, or facilities for them to undertake activities through the medium of Welsh, and where any alternative facilities could be provided;
- could it be appropriate to provide additional after-school facilities in any alternative school to reinforce the standards of the Welsh language;
- how could parents and pupils be supported to take advantage of any alternative school and any specific improvement in terms of the linguistic provision that the particular school offers (e.g. how pupils are assisted to take part in the Urdd clubs);
- information regarding how the proposal corresponds with the authority's Welsh in Education Strategic Plan and any actions that would need to be taken in future resulting from the change to continue complying with the plan or reaching the targets of the plan.

Welsh Language Education Scheme Objectives

The aim of the Language Policy is to ensure that all of the county's pupils have well-balanced bilingual skills to enable them to be full members of the bilingual society of which they are part.

Although the general aim of the policy is bilingualism, emphasis is placed on the Welsh language in the early years (until the end of KS1) in order to set firm foundations for further development. On a practical level, this means that the majority of schools would formally start introducing English at the end of KS1. In the other key stages, schools are expected to plan in order to develop pupils' grasp of the Welsh language.

This means that the Welsh language is taught as first language in the county's primary schools.

Special Educational Needs Language Policy

The Welsh Education Plan ensures that children and young people with special educational needs (SEN) receive a linguistic equal opportunity in terms of bilingual education. A Welsh medium and bilingual provision is available for all of the SEN range and varieties. Pupils and their parents have access to a service that is totally bilingual.

Welsh Education Plan

Gwynedd Council has prepared a new Welsh Education Plan explaining how we intend to provide education services through the medium of Welsh and bilingually. To see a copy of the Draft Plan, please visit the [Welsh Education Plan](#) page.

Introduction

Each one of the county's educational establishments has been designated as a bilingual school.

The table below shows each pupil's first language at home.

	2012-2013 Figures	
	Hafod Lon	Tŷ Aran
Number of pupils	51	2
Welsh as the home's first language	33	1
English as the home's first language	9	1
None stated	9	0

Positive	Neutral	Negative
----------	---------	----------

Criteria for the impact on the Welsh language.	Hafod Lon	Tŷ Aran	New school	Mitigation measures for negative impacts

The children's language	65% of current pupils speak Welsh at home as their 1 st language.	50% of current pupils speak Welsh at home as their 1 st language.	59% of current pupils would be speaking Welsh at home as their 1 st language.	
The children's use of language at school outside lessons e.g. during playtime, during lunchtime.	Welsh is the main language used during play and lunch time.	Welsh is the main language used during play and lunch time.	No change to the present situation is envisaged.	
Information about after-school activities that provide additional opportunities to use the Welsh language in the school and in any alternative school (e.g. Urdd Clubs).	No after-school activities take place.	No after-school activities take place.	There is a possibility that the new school could offer an opportunity to develop after-school activities for children which would mean additional opportunities for them to use the Welsh language.	
Information about whether or not the school provides facilities for members of the community to learn Welsh, or facilities for them to undertake activities through the medium of Welsh, and where any alternative facilities could be provided.	No after-school activities take place.	No after-school activities take place.	There is a possibility that the new school could offer an opportunity to develop after-school activities for adults and children which would mean additional opportunities for them to use the Welsh language.	
Could it be appropriate to provide additional after-school facilities in any alternative school to reinforce the standards of the Welsh language?			There is a possibility that the new school could offer an opportunity to develop after-school activities for children and adults to receive learning opportunities and opportunities to use the Welsh language.	

How parents and pupils could be supported to take advantage of any alternative school and any specific improvement in terms of the linguistic provision that the particular school offers (e.g. how pupils are assisted to take part in the Urdd clubs).			Should activities be held outside school hours then school staff would ensure support for parents and children to take part e.g. travel arrangements.	
--	--	--	---	--

Score	Positive 6	Neutral 0	Negative 0
--------------	-------------------	------------------	-------------------

Conclusion

Our expectations are that all of the county's pupils have ability-relevant and well-balanced bilingual skills to enable them to be full members of the bilingual society of which they are part.

Any proposals to change organisation on a local level would have to take full consideration of potential linguistic impacts. Therefore, supporting and improving the use of the Welsh language as an educational and social language among children will be a key consideration when drawing up proposals within areas.

In brief, it was noted in the assessment that relocating Uned Tŷ Aran or Ysgol Hafod Lon would not have a negative impact on the use of the Welsh language in the schools where they are located or on the local community as the majority of children travel from a number of dispersed locations to receive their education at the 2 locations.

It is felt that establishing the new school would create more opportunities to reinforce the use of the Welsh language, especially for those who would have attended the units as there would be an opportunity for them to mix with more children through the medium of Welsh. Attending the new school would also be an opportunity for those children who would have to go out-of-county (to a non-Welsh provision) under the existing system to receive Welsh education and an opportunity to mix with children through the medium of Welsh.

It should be noted that it is difficult to measure the potential impact of schools re-organisation on the Welsh language. The main positive points that derive from the impact assessment are the advantages to the provision in terms of education. Although the current category of the school in terms of

language would not change, the proposal is an opportunity to improve education and strengthen the Welsh medium education of children with SEN in Meirionnydd and Dwyfor.

4. Equality Impact Assessment

Equality Act 2010

The Equality Act 2010 (the Act) combines the previous anti-discrimination acts and creates one Act as their replacement. It simplifies and strengthens the law, eliminates inconsistencies and makes it easier for people to understand and comply with the law. Most of the Act came into force on 1 October 2010.

The Act includes a new duty (the 'general duty') for the public sector regarding equality which replaces the separate duties regarding equality in relation to race, disability and sexuality. This duty came into force on 5 April 2011.

What is the general duty?

The aim of the general duty is to ensure that public authorities and those who fulfil a public function consider how they can positively contribute towards a fairer society by improving equality and good links in their day-to-day activities. The duty ensures that considerations regarding equality are incorporated in the way policies are planned and the way services are provided, and it ensures that policies and services are continually reviewed. This will ensure better outcomes for everyone i.e. abolishing illegal discrimination, harassment and victimisation; promoting equal opportunities; encouraging good relationships.

The duties are legal obligations. Authorities that fail to meet the duties could be legally challenged.

The Equality Act 2010 protects people on the basis of a series of protected characteristics: Race, Gender, Disability, Sexual Orientation, Gender Reassignment, Religion and Belief and Age. When relevant, it also protects on the basis of Marriage and Civil Partnership and Pregnancy and Maternity. It is also noted that the Act protects on the basis of an 'association' with the protected characteristics, therefore it would protect parents or carers of disabled children on the basis of an association with the child. The Act stipulates that the duty of having 'due regard' should be made apparent during the decision making process. It is also important to note that public authorities that are subject to the duties regarding equality are also likely to be subject to the obligations that are relevant to the Human Rights Act. Therefore, it would also be wise to consider the potential impact the decisions could have on human rights, as part of the same process.

Current situation

Census 2011							2012-2013 Figures	
	Location	Abererch (Hafod Lon Ward)	Dwyfor	Dolgellau	Meirionnydd	Gwynedd	Hafod Lon	Tŷ Aran
	Population	1,354	27,725	2,688	33,576	121,874	51	2
Gender	Male						36	2
	Female						15	0
Language	Welsh						33	1
	English						9	1
	Not stated						9	0
Ethnicity	White British/Irish	1,321	26,830	2,615	32,761	115,642	49	2
	White - other	6	511	24	315	1,931		
	Mixed ethnic groups	11	170	16	197	964		
	Other ethnic groups	16	214	33	303	3,337	2	
Religion	Christianity	931	17,903	2,654	20,906	72,503		
	Other	16	345	30	444	2,773		
	No religion	331	7,152	740	9,333	36,136		
	Religion not noted	76	2,325	222	2,893	10,435	51	2

Positive	Neutral	Negative
----------	---------	----------

Duties	Impact (positive, neutral or negative)	Action
Equality Act 2010 Duties	<p>No change.</p> <p>Continue to comply with statutory policies that already exist.</p>	
	<p>A new provision with modern facilities would ensure equal opportunities for the children of Meirion Dwyfor to what the children of Arfon and other counties already receive.</p> <p>Locating the school in a central position for Meirion and Dwyfor would ensure a comparative travel distance for children of both areas.</p> <p>The new provision would provide parents with an opportunity to choose sending their children to a SEN or mainstream school.</p> <p>The new provision would allow children who currently have to go out-of-county for their education to remain within the county.</p>	<p>There would be transport available for them and the better provision would outweigh the additional travel time.</p>
	<p>Opportunity remains in Uned Tŷ Meirion for children to integrate with children from the mainstream school and vice versa.</p>	<p>Opportunity to encourage integration with schools in the areas of Penrhyndeudraeth and Porthmadog.</p> <p>Opportunity to collaborate with nearby businesses and businesses on the estate.</p>

CHARACTERISTICS

Race	No substantial change to the current situation is anticipated.	Continue to comply with relevant policies.
Disability	Better provision for the children of Meirionnydd and Dwyfor.	As the new school would be a SEN school, ensuring a response to children's disabilities would naturally be addressed.
Gender	It is difficult to predict the gender split at the new school but no problems are envisaged whatever the split may be.	Respond to any matters if and when they arise in future.
Gender Reassignment	Not currently an issue.	Continue to comply with relevant policies.
Sexual Orientation	Not currently an issue.	Continue to comply with relevant policies.
Religion or belief	No substantial change to the current situation is anticipated.	Continue to comply with relevant policies.
The Welsh Language	No substantial change in the language distribution of the new school is anticipated. 64% of the current pupils would be speaking Welsh at home as their 1 st language. The new provision would allow children who currently have to go out-of-county to non-Welsh schools to receive their Welsh education closer to home.	Continue to comply with relevant policies.
Age	The school would serve children from 3-19 years old.	Continue to comply with relevant policies.

Conclusion

A full equality assessment of the impacts of different models was undertaken. The assessment notes the equality characteristics that need to be considered, the impact of the change on them and the actions required to address any negative impact. The outcome of this is that a fair consideration has been given to equality needs and that we are confident that arrangements would be in place to ensure that the proposal complies with relevant policies to positively promote equal opportunities and that measures are in place to ensure that no illegal discrimination takes place. There is a need to repeatedly emphasise that a SEN school is under consideration here, therefore disability equality is a crucial key part of all the considerations and that the ultimate aim is to improve the provision for SEN pupils.

Information sources:

The following information sources were used for the purpose of creating this document:

- Question the Head teachers of the schools under consideration
- PLASC Data January 2013
- Statistical data kept by Gwynedd Council's Learning Services
- Information from the Census
- Data from the Office for National Statistics

REPORT TO THE CABINET

10 JUNE 2014

Cabinet Member: COUNCILLOR PEREDUR JENKINS, CABINET MEMBER - RESOURCES

Subject: FINAL ACCOUNTS 2013/14 - REVENUE OUTTURN

Contact Officer: DAFYDD L EDWARDS, HEAD OF FINANCE

1. The decision sought / purpose of the report

1.1 To consider and note the final financial position of the Council's departments for 2013/14.

1.2 **To approve the amounts to be carried forward**, where appropriate (the right hand column of the summary in **Appendix 1**), including approval for the Consultancy Department to be allowed to carry forward the full £120k underspend into the new financial year, as an exception to the usual £100k limit, due to the commercial nature of the service and their unpredictable level of income (see *Appendix 2, page 33*).

1.3 To approve the following financial transfers (outlined in **Appendix 2**) –

- £32k from the Social Services Department's accrued underspend, along with
- £262k from the corporate reserve earmarked for potential overspend in this field, and
- £130k from the one-off savings following a restructuring of relevant senior management –
- **to clear Social Services' £424k overspend** in 2013/14, and give the two new heads of department a debt-free start at the commencement of 2014/15 (see *Appendix 2, page 8*).
- **£15k** of the Customer Care Department's underspend to be set-aside in order to create a **specific redundancy costs reserve**, to prepare for possible changes to **cleaning** contracts (*page 35*).
- **£191k** from the underspend on Cross-Departmental Savings Plans (the balance having used £130k of this above) on a one-off to the **corporate Redundancy Reserve** (*page 38*).
- **£243k** from the Contingency Budget to fund the additional cost of providing for **bad debts** (*page 38*).

- **£235k** from the Contingency Budget **to compensate for the decrease in interest received**, due to general investment market trends (page 39).
- **£221k** from additional repayments received on the Heritable Bank investment ("Icelandic" debt) to the **Invest To Save Reserve** (page 39).
- **£851k** from the one-off "surplus" of collectable Council Tax to the **corporate Redundancy Reserve** (page 40).
- **£579k** from the Savings Realised In Advance Budget to a **specific reserve for assisting the 2014/15 Financial Strategy**, and
- **£752k** from the Savings Realised In Advance Budget to the **Invest To Save Reserve** (page 40).
- **£90k** from the Contingency Budget to a **specific reserve for the cost of establishing the new Complaints Procedure** (see the item on the agenda), and
- **£164k** from the Contingency Budget to **General Balances** (page 41).
- **£295k** from the un-committed budget provision to the **Staff Training Reserve** on a one-off basis (page 41).
- **£87k** from the one-off "surplus" on various other corporate budgets to **General Balances** (page 42).
- **£1.727m** from the Housing Revenue Account to be set aside, for now, in a **specific reserve**, with a view to applying this **to reduce the pension liability** unavoidably inherited on transferring the housing stock (page 43).

1.4 To note the reduction in the level of total specific reserves, and the marginal increase in the Council's general balances during 2013/14.

2. Introduction / Background

2.1 Despite difficult circumstances and sustained tightening, **generally, the final financial position of the Council's departments for 2013/14 confirms that there was effective financial management by the relevant Cabinet Members and the Management Team, together with financial discipline by the department heads and budget managers.**

2.2 Therefore, **the Cabinet is requested to approve the final financial position for 2013/14 to enable the Finance Department to move forward and produce the statutory financial statements**, which are to be presented to the Audit Committee on 10 July 2013.

- 2.3 Financial Regulation 4 specifies the arrangements for transferring resources between accounting years, that is the sums to be “carried forward” at the year-end. **In Appendix 1, the underspend / overspend position of each department is reported to the Cabinet, who will approve the sums to be carried forward.** The Consultancy Department requested to be allowed to carry forward their full £120k underspend into the new financial year, as an exception to the usual £100k limit, due to the service’s commercial nature and unpredictable income levels. The Environment portfolio Cabinet Member will need to convince the Cabinet to formally approve this.
- 2.4 Page 15 of Appendix 2 elaborates on the position of the **schools budgets**, where statute has conferred delegated powers for governing bodies to carry balances forward at the end of the financial year. The county total of schools’ balances has remained consistent at £3.8m in 2013/14. However, the primary sector’s balances have increased to an average 7.3% of their budget allocation, while the secondary sector’s balances have fallen to an average 3.3% of their allocation. We will be publishing detailed annual information regarding individual schools’ balances before long in a ‘Section 52 Statement’. We will also challenging individual schools to justify the need for their balances, and asking school heads to explain their intended use (particularly those with balances exceeding 5% of their budget).
- 2.5 There were gains on several **corporate budget** heads this year, which are summarized on page 43 of Appendix 2. If the net underspend is applied as recommended in paragraph 1.3 above, and in detail on pages 38 - 42 of Appendix 2, the Council’s **general balances** will have risen £351k to £8.4m as at 31/03/2014. Nevertheless, members will recall that £1.7m of these general balances have already been used this year in the 2014/15 Financial Strategy. However, it should be noted that **through effective control over its budgets in 2013/14, the Council will have succeeded in dealing with several financial issues during the year, as well as allocating budget provision to respond to other problems in the future.**
- 2.6 A balance of £1.727m remained on the Council’s **Housing Revenue Account**, which has now been closed following transfer of the housing stock. During 2013/14, after the statutory period, this balance was transferred to the Council’s general account. For now, it is recommended this balance is set-aside in a specific reserve, with a view to applying this to reduce the pension liability unavoidably inherited on transferring the housing stock.
- 2.7 The total of all the Council’s **specific reserves** reduced by £0.5m to £49.4m in 2013/14. While these reserves have been earmarked for specific purposes where we will incur future expenditure, a thorough review of their adequacy has been completed by the Head of Finance. However, considering the current challenging financial climate, we should push to reduce reserves even further. With the Cabinet’s support, they may be challenged further again in 2014/15, with a view to harvesting more to meet the ongoing needs of the Redundancy Reserve and the Invest to Save Reserve. The outcome of this review will be reported to a subsequent meeting of the Cabinet.

- 2.8 **Generally, I can confirm that most departments' budgets have been robustly controlled again this year.** A summary of the final position for every department is outlined in Appendix 1, with the sums to be carried forward in the column on the right hand side of the page, and further details relating to the major issues and areas where significant variances from previously reported figures are contained in Appendix 2, along with specific recommendations. The recommendations for consideration are highlighted above in 1.2 and 1.3, and on pages 8, 33, 35, 38, 39, 40, 41 and 42 of Appendix 2.
- 2.9 Most departments' financial position was broadly neutral, but there was significant strain on the **Housing and Social Services Department's budgets** in the final quarter of the year. Cabinet approval for recommendations submitted here, can resolve the 2013/14 budgetary position and give the 2 new department heads (Children and Young People's Department, and the Adults, Health and Wellbeing Department) may be given a debt-free commencement to the new financial year. However, spending patterns during the fourth quarter of 2013/14 suggest a **need for action, primarily in the Adults' Department, to avoid on-going overspending trends** on home care of older people, learning disability, and mental health budgets in 2014/15. The Corporate Management Team has met with the relevant (current and previous) Department Heads and have been assured that work is underway to identify the reasons behind the recent increase, and that an urgent strategy will be implemented in order to alleviate the situation and attempt to avoid continuation of the overspend.
- 2.10 In the fourth quarter of 2013/14, **improvements in the budgetary position of the Highways and Municipal Department and the Consultancy Department** exceeded the expectations in my previous reports, partly due to the mild winter, along with financial success following steps taken to improve their departmental business arrangements.
- 2.11 In the majority of budgets where there was an overspend in 2013/14, appropriate consideration has been given to the related requirements in the 2014/15 budgetary cycle, and most of that overspend has already been addressed in the financial strategy for 2014/15.
- 2.12 Apart from the Social Services, the position of the rest of Council departments are generally acceptable and (with the agreement of the Cabinet to the recommendations) remaining corporate resources may be earmarked to reinforce the Redundancy Reserve, the Invest to Save Reserve, and the Staff Training Reserve, as well as making a one-off allocation to establish a new complaints procedure.

3. Next steps and timetable

- 3.1 The Chief Finance Officer has to certify the statutory financial statements for 2013/14 by 30 June. Whilst appreciating that this is a challenging timetable, I would like to thank everyone who has contributed in this process.
- 3.2 The purpose of this report is to detail the outturn position relating to underspends and overspends within individual Departments and the Council's expenditure as a whole for 2013/14, and to consider the information in this report, in order to reflect that position in the final accounts.
- 3.3 The position reflected here is based on the latest information, and in bringing the accounts closure process to a conclusion, there could be some further changes. However, no significant change in the general position is anticipated.
- 3.4 The Finance Department will produce the 2013/14 statutory financial statements for certification by the Head of Finance by 30 June and submission for scrutiny by the Audit Committee on 10 July.

Local member's views

Not relevant

Opinion of the Statutory Officers

Chief Executive:

Nothing to add. The report summarises the position with regard to financial management during the year and recommends wise use of one-off resources.

Monitoring Officer:

Nothing to add regarding propriety.

Head of Finance:

I have collaborated with the Cabinet Member in the preparation of this report and I confirm the accuracy of the content.

Appendices

Appendix 1 - the final underspend / overspend position of each department

Appendix 2 - budgetary issues and areas where significant variances occurred

Revenue Budget 2013/14 - Summary of the position by Department

	Final Review			<u>Comparative Figures</u>
	Gross Over / (Under) Expenditure 2013/14 £ '000	Transfers to/(from) Reserves or Balances £ '000	Net Over / (Under) Expenditure £ '000	Third Quarter Review Net Over / (Under) Expenditure £ '000
Social Services, Housing and Leisure	424	(424)	0	360
Education	(6)	0	(6)	283
Economy and Community	(16)	0	(16)	33
Highways and Municipal	27	0	27	325
Regulatory (Planning, Transportation and Public Protection)	(58)	0	(58)	(16)
Gwynedd Consultancy	(120)	0	(120)	(97)
Human Resources	(1)	0	(1)	(3)
Finance	(17)	0	(17)	(16)
Democracy and Legal	(61)	0	(61)	28
Customer Care	(34)	15	(19)	(31)
Strategic and Improvement	(91)	0	(91)	(83)
Corporate Management Team	0	0	0	0
Corporate Budgets	(4,609)	4,609	0	(4,279)
Totals (net)	(4,562)	4,200	(362)	(3,496)

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW

Summary of the Position of the Social Services, Housing and Leisure	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Children and Families Service -						
Operational Service	1,816	1,918	102	0	102	63
Children Support Services	7,724	7,380	(344)	0	(344)	(314)
Post 16 Service	920	1,068	148	0	148	111
Other (Children and Families)	2,864	2,820	(44)	0	(44)	44
Total Children and Families Service	13,324	13,186	(138)	0	(138)	(96)
Adults Service						
Older People's Services	18,354	18,757	403	0	403	156
Physical Disabilities Services	1,937	1,867	(70)	0	(70)	(2)
Learning Disabilities Service	12,744	12,912	168	0	168	200
Mental Health Services	3,205	3,214	9	0	9	(55)
Other (Adults)	2,698	2,686	(12)	0	(12)	(10)
Total Adults Services	38,938	39,436	498	0	498	289

(continues below)

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW

Summary of the Position of Social Services, Housing and Leisure	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Housing Service						
Housing Service	1,589	1,512	(77)	0	(77)	(12)
Total Housing Service	1,589	1,512	(77)	0	(77)	(12)
Provider Service (net position)	(591)	(383)	208	0	208	175
Leisure Services	2,133	2,184	51	0	51	113
Other (Provider and Leisure)	(206)	(184)	22	0	22	19
Central Services (Social Services, Provider and Leisure)	3,802	3,662	(140)	0	(140)	(128)
General	0	0	0	(424)	(424)	0
Total Social Services Department, Housing and Leisure	58,989	59,413	424	(424)	0	360

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: SOCIAL SERVICES, HOUSING AND LEISURE****Children and Families Service**Area:- **Operational Service**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,816	1,918	102		102	63

Increase of £39k from the previous overexpenditure position, mainly due to additional requirements on a number of cases associated with court cases.

Area:- **Children Support Services**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
7,724	7,380	(344)		(344)	(314)

Minor further underspend during the quarter on several headings.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: SOCIAL SERVICES, HOUSING AND LEISURE****Children and Families Service**Area:- **Post 16 Service**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
920	1,068	148		148	111

Increase of £37k in overspend since the third quarter, due to a number of new cases.

Area:- **Other (Children and Families)**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2,864	2,820	(44)		(44)	44

Net position includes a number of variances on several headings, especially underspend of (£24k) on Specialist Services (increase of (£32k) since the third quarter), underspend of (£31k) on Youth Justice Services (increase of (£16k) since the third quarter), and overspend of £19k on Other Services (reduction of (£34k) from the overspend of £53k anticipated in the third quarter review).

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: SOCIAL SERVICES, HOUSING AND LEISURE****Adults Service**Area:- **Older People's Services**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
18,354	18,757	403		403	156

Significant increase £246k in overspend during the last quarter, across several headings. Residential and Nursing showing net overspend of £403k (increase of £85k in the last quarter due to reduction in income), and overspend of £6k on Home Care (change of £169k of the net underspend of (£175k) anticipated in the third quarter).

Area:- **Physical Disabilities Services**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,937	1,867	(70)		(70)	(2)

Increase (£68k) in the final net underspend position, including a reduction (£52k) in expenditure on Home Care and reduction (£10k) in expenditure on Support and Other Schemes.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: SOCIAL SERVICES, HOUSING AND LEISURE****Adults Services****Area:- Learning Disabilities Service**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
12,744	12,912	168		168	200

Reduction (£32k) to the £200k overspend anticipated in the third quarter, and the final position includes £42k overspend on Residential and Nursing (reduction (£44k)), overspend £242k on Day Services (increase of £50k in the last quarter), and underspend (£135k) on Supporting Schemes (increase (£40k) in the last quarter).

Area:- Mental Health Services

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
3,205	3,214	9		9	(55)

Reversal of £64k from the overspend position anticipated in the previous quarter, with three new Residential and Nursing cases contributing £38k to the change, and three new Support Accommodation locations adding another £22k.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: SOCIAL SERVICES, HOUSING AND LEISURE**

Area:-		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
	Other (Adults)	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		2,698	2,686	(12)		(12)	(10)

Area:-		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Housing Service	Housing Service	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		1,589	1,512	(77)		(77)	(12)

Increase (£65k) from the previous underspend position, including underspend (£32k) on Private Sector Housing due to attracting additional income and underspend (£19k) on Homelessness Services due to success in relocating cases more cost-effectively.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: SOCIAL SERVICES, HOUSING AND LEISURE**

Area:-	Provider Service (net position)	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(591)	(383)	208		208	175

Final position indicates overspend of £140k on Residential Care (increase of £5k in the last quarter), and this following the receipt of additional budget of £150k by the Cabinet in the third quarter due to additional costs as a result of employment appeals. A review of relevant staffing arrangements is in the pipeline to resolve the general overspend position. In addition this heading also includes a final overspend of £81k on Community Care (increase of £24k in the last quarter), with significant travelling costs continuing to be a problem for the service.

In addition, final overspend of £15k on Supported Accommodation and underspend of (£27k) on Day Care.

Area:-	Leisure Services	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		2,133	2,184	51		51	113

Reduction (£62k) in overspend that brings the final position down to £51k. In Leisure facilities there was a deficit of £106k through a combination of insufficient income from food sales and loss due to food waste, however additional income was received (£51k) (increase of £17k since the previous quarter) in fees for using the centre facilities. In addition, there was an underspend (£1k) on Sports Development, a reduction of £20k since the previous quarter.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: SOCIAL SERVICES, HOUSING AND LEISURE**

		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	Other (Provider and Leisure)	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(206)	(184)	22		22	19

The final position is fairly consistent with the forecast in the third quarter.

		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	Central Services (Social Services, Provider and Leisure)	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		3,802	3,662	(140)		(140)	(128)

Minor increase (£12k) in the underspend position, mainly due to more one-off staffing savings.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: SOCIAL SERVICES HOUSING AND LEISURE**

General		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	Dealing with the Final Overspend Position	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		0	0	0	(424)	(424)	0

Final position for the year shows the total departmental overspend of £424k.

In order to clear the overspend and give the two new heads a clean slate, it is **recommended** that the situation is dealt with by:-

- Use of departmental underspend fund (£32k)
- Use of corporate fund set aside for possible overspend in the field of Social Services (£262k)
- Use of part of the one-off savings following the re-structuring of senior management of the former departments of Social Services, Provider and Leisure (£130k).

Area:- Implications of the overspend position 2013-14 and 2014-15

It is estimated that if some of the overspend trends reported above continue throughout the 2014-15 year, then this would entail an additional expenditure requirement of £1,452k. The Corporate Management Team has met with the Head of Adults and has received assurance that work is in the pipeline to identify the reasons behind the recent increase and an emergency strategy will be in place to alleviate the situation and try to avoid a situation of overspend.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW

Summary of the Position of the Education Department	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Transport	4,369	4,394	25	0	25	53
Redundancy and Early Retirement	1,307	1,598	291	0	291	289
Integration of Pupils with Additional Learning Needs (ALN)	101	128	27	0	27	0
Out-of-county ALN Pupils	1,056	1,050	(6)	0	(6)	0
Catering and cleaning	398	456	58	0	58	54
Early Years' Unit	786	717	(69)	0	(69)	(50)
Welsh in Education	312	357	45	0	45	0
Management Arrangements	1,324	1,096	(228)	0	(228)	(91)
Additional Learning Needs Units	1,126	1,094	(32)	0	(32)	37
Inclusion Strategy	694	601	(93)	0	(93)	25
Other	291	267	(24)	0	(24)	(34)
Delegated Schools	71,196	71,196	0	0	0	0
Education Department Total	82,960	82,954	(6)	0	(6)	283

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: EDUCATION**Area:- **Transport**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
4,369	4,394	25		25	53

Reduction of £28k in the overspend anticipated in the third quarter, mainly due to the requirements of transport contracts were less than expected.

Area:- **Redundancy and Early Retirement**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,307	1,598	291		291	289

Final picture is fairly consistent with the position anticipated in the third quarter, when it was reported that there would be an overspend due to additional cases of redundancies in schools.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: EDUCATION**

Area:-		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Integration of Pupils with Additional Learning Needs (ALN)	101	128	27		27	0

Although the final position shows a net overspend of £27k only, during the year there was an increase in the number of pupils who received the relevant statement. Over the whole year, the gross overspend increased to £132k, but it was kept down to £27k in 2013-14 by using the reserve fund for this purpose.

Consequently, the Education Department will have to keep a tight rein on this service in order to avoid a situation of overspend in the future.

Area:-		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Out-of-county ALN Pupils	1,056	1,050	(6)		(6)	0

Semi neutral position.

Area:-		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Catering and cleaning	398	456	58		58	54

There was a minor increase from the overspend anticipated in the third quarter. There were several headings within this service showing variances by the end of the year, including an overspend of £84k on Catering staff and food costs together with a reduction in income of £66k.

Again, the Education Department will have to keep a tight rein on this budget to avoid a situation of overspend in the future.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: EDUCATION**

Area:-	Early Years' Unit	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		786	717	(69)		(69)	(50)

Minor progress from the underspend anticipated in the third quarter review, mainly as additional income received.

Area:-	Welsh in Education	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		312	357	45		45	0

In the context of gross expenditure of £700k, there was a net overspend of £45k by the end of the year, mainly due to higher supply staff expenditure.

Area:-	Management Arrangements	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		1,324	1,096	(228)		(228)	(91)

Increase of (£137k) in the net underspend position, mainly due to (£53k) one-off staff turnover savings together with additional income received of (£83k).

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: EDUCATION**

Area:-		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Additional Learning Needs Units	1,126	1,094	(32)		(32)	37

Improvement (£69k) on the third quarter position, with a mixture of variances over a number of fields, including staff turnover savings of (£43k) by the Cognition and Learning Team, (£38k) additional income for Early Years' Observation Team and increased expenditure of £8k by the Music Therapy Service.

Area:-		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Inclusion Strategy	694	601	(93)		(93)	25

Improvement (£118k) on the third quarter position, mainly due to (£30k) of staff turnover savings, together with additional cross-unit income of (£88k).

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: EDUCATION**

Area:-		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Other	291	267	(24)		(24)	(34)

Net underspend position on several headings, including overspend on Schools' Efficiency Scheme, saving on annual Welsh Joint Education Committee agreement and underspend on Classes Fund.

Area:-		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Delegated Schools	71,196	71,196	0		0	0

Budgets where management has been delegated to governing bodies.

I note that the situation with School Balances at the end of 2013/14 was as follows:-

- Primary Schools has increased £284k to £2.6m (7.3% of primary budget allocation)
- Secondary Schools has reduced £333k to £1.1m (3.3% of secondary budget allocation)
- Special Schools have improved £73k to £70k (3.2% of the special schools budget allocation)

Total £3.8m (equivalent to 5.5% of schools receipts for 2013/14).

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW

Summary of the Position of the Economy and Community Department	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Maritime	(389)	(250)	139	0	139	129
Country Parks	78	91	13	0	13	11
Business Support	(90)	(153)	(63)	0	(63)	(64)
Skills and Entrepreneurship	66	23	(43)	0	(43)	(40)
Youth Service	1,018	963	(55)	0	(55)	(24)
Other	3,117	3,110	(7)	0	(7)	21
Total Economy Department	3,800	3,784	(16)	0	(16)	33

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: ECONOMY AND COMMUNITY**Area:- **Maritime**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
(389)	(250)	139		139	129

When establishing the 2013-14 budget, the income target for Hafan Pwllheli was reduced by £109k, and the income target for Harbours was reduced by £45k. However, by the end of 2013/14 there was a net deficit of £139k, as the Hafan income was £251k short of the target, and the Department had reduced expenditure on several headings (£105k) to alleviate the situation.

The income target of the Hafan for 2014-15 has already been reduced by a further £180k and it is trusted that income can be increased following the dredging of the harbour and improvement in the economy.

Area:- **Country Parks**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
78	91	13		13	11

Position of marginal overspend that includes overspend of £11k on Parc Glynllifon, mainly due to the lack of income and also overspend at Parc Padarn.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: ECONOMY AND COMMUNITY****Area:- Business Support**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
(90)	(153)	(63)		(63)	(64)

Final position consistent with what was anticipated in the third quarter, including underspend (£25k) on Business Grants, (£20k) additional income for Industrial Units, underspend of (£60k) by the Assets Team (due to achieving prior savings), and £37k of additional expenditure on Neuadd Dwyfor.

Area:- Skills and Entrepreneurship

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
66	23	(43)		(43)	(40)

Final underspend position fairly consistent with the previous forecast, mainly due to one-off staff turnover savings.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: ECONOMY AND COMMUNITY**Area:- **Youth Service**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,018	963	(55)		(55)	(24)

Since the third quarter, there has been an increase (£31k) in underspend to the final position of (£55k), mainly due to underspend on youth clubs, following a period of closing some clubs during the last quarter due to staff shortage. It was also possible to attract more income during this period.

Area:- **Other**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
3,117	3,110	(7)		(7)	21

Semi neutral position that refelects minor variances on several budget headings.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW

Summary of the Position of the Highways and Municipal Department (inc. Trunkroads Agency)	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Waste Disposal	3,513	3,651	138	0	138	128
Transfer and Treatment Sites	1,319	1,406	87	0	87	87
Waste Collection & Recycling	2,891	2,954	63	0	63	108
Commercial Waste	302	172	(130)	0	(130)	(41)
Disposal Sites	(1,292)	(1,232)	60	0	60	65
Recycling Centres	1,052	1,072	20	0	20	7
Other (Waste)	440	420	(20)	0	(20)	(2)
Total Relating to Waste	8,225	8,443	218	0	218	352
Highways & Lighting	9,173	9,100	(73)	0	(73)	(14)
Bereavement Service	2	(32)	(34)	0	(34)	(26)
Street Cleaning	2,204	2,131	(73)	0	(73)	16
Pont Aber, Caernarfon	73	101	28	0	28	19
Other	2,613	2,574	(39)	0	(39)	(22)
Total Highways and Municipal	22,290	22,317	27	0	27	325

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT : HIGHWAYS AND MUNICIPAL****Waste Area**Area:- **Waste Disposal**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
3,513	3,651	138		138	128

Final position that is fairly consistent with the forecast in the third quarter, including higher transport costs of £16k in the last quarter.

Area:- **Transfer and Treatment Sites**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,319	1,406	87		87	87

Final position consistent with the forecast in the third quarter. Overspend is due to a failure to achieve various income targets, however the situation was alleviated somewhat by using the favourable position with other budgets within the Department.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: HIGHWAYS AND MUNICIPAL****Waste Area**Area:- **Waste Collection & Recycling**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2,891	2,954	63		63	108

There was a reduction (£45k) in the anticipated overspend in the third quarter. The final position includes overspend of £132k on costs dealing with rubble, timber and green waste materials (reduction of (63k)), overspend of £61k in income of commercial waste collection (reduction of (7k)), deficit of £8k in bulky waste income, but also underspend (£220k) on collection costs of recyclable materials (increase of (£153)). In addition, there was an underspend (£30k) on operational costs mainly on transport costs.

Area:- **Commercial Waste**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
302	172	(130)		(130)	(41)

Increase (£89k) of the underspend position anticipated in the third quarter because of £12k additional income, and reduction of (£77k) in operational costs and disposal costs.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: HIGHWAYS AND MUNICIPAL****Waste Area**

Area:- Disposal Sites

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
(1,292)	(1,232)	60		60	65

Final position fairly consistent with the third quarter forecast, namely final overspend of £60k, mainly due to higher operational costs.

Waste Area

Area:- Recycling Centres

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,052	1,072	20		20	7

Overspend position reflects the savings plan not realised during the year.

Area:- Other (Waste)

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
440	420	(20)		(20)	(2)

Net underspend position (£20k) that includes a number of minor variances.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: HIGHWAYS AND MUNICIPAL****Area:- Highways & Lighting**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
9,173	9,100	(73)		(73)	(14)

A combination of underspend, (£40k) on supplies and services, (£62k) of additional income on external contracts, and a mild winter enabled the services to contribute towards alleviating the overspend position on some other services in the Department and achieve an underspend of (£73k) on this heading by the end of the year.

Area:- Bereavement Service

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2	(32)	(34)		(34)	(26)

Minor progress in the net underspend position, as a result of receiving additional income.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: HIGHWAYS AND MUNICIPAL**

Area:-	Street Cleaning	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		2,204	2,131	(73)		(73)	16

Improvement (£89k) since the third quarter, mainly due to reduction in operational costs of special events.

Area:-	Pont Aber, Caernarfon	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		73	101	28		28	19

Overspend position, mainly due to higher staffing costs.

Area:-	Other	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		2,613	2,574	(39)		(39)	(22)

Many variances over many other headings, including underspend (£13k) on Open Grounds, underspend (£8k) on General Engineering and underspend (£12k) on Administrative Costs.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW

Summary of the Position of the Regulatory Department (Planning, Transportation and Public Protection)	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Regulation	197	151	(46)	0	(46)	1
Development Control	418	223	(195)	0	(195)	(31)
Highways and Traffic Safety	439	479	40	0	40	2
Parking Services	(1,269)	(1,165)	104	0	104	31
Public Transport	1,403	1,451	48	0	48	30
Public Protection	1,818	1,754	(64)	0	(64)	(68)
Other	3,121	3,176	55	0	55	19
Regulatory Department Total	6,127	6,069	(58)	0	(58)	(16)

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: REGULATORY**

Area:-	Regulation	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		197	151	(46)		(46)	1

Final underspend position of (£46k) as budget was earmarked for specific schemes that have slipped into the new year.

Area:-	Development Control	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		418	223	(195)		(195)	(31)

Increase of (£164k) in the net underspend, mainly due to receipt of additional fees of (£132k) in the last quarter, in relation to the development of St Mary's Bangor and housing development at Penrhosgarnedd, Bangor.

Area:-	Highways and Traffic Safety	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		439	479	40		40	2

Increase of £38k in the net overspend including additional expenditure of £111k of revenue contributions to the capital programme, one-off staffing savings of (£39k), and underspend of (£39k) on School Crossing Patrols.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: REGULATORY****Area:- Parking Services**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
(1,269)	(1,165)	104		104	31

There was an increase of £73K in the net overspend in the last quarter to reach a final net overspend of £104k. Amongst a mixture of variations this overspend included a lack of parking fees income of £9k and an additional income receipt from other sources of (£9k). With the enforcement element, there was an overspend of £25k on supplies and services, underspend of (£120k) on operational costs, and final re-payment of £199k on the internal loan to the enforcement service, that will assist the Department to achieve the relevant savings target in 2014/15.

Area:- Public Transport

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,403	1,451	48		48	30

Increase of £18k in overspend since the third quarter. The final overspend of £48k includes higher bus contract costs £114k, one-off staffing costs savings of (£34k), and underspend of (£24k) on other general services.

REVIEW BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: REGULATORY**Area:- **Public Protection**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1,818	1,754	(64)		(64)	(68)

Final position is fairly consistent with the third quarter, and includes (£21k) of staff savings, underspend (£10k) on supplies and services, and additional income receipt of (£34k).

Area:- **Other**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
3,121	3,176	55		55	19

Net overspend position of £55k that includes additional expenditure of £60k on schemes to restore flooding damage to green paths and rights of way.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW

Consultancy Department	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Consultancy Service (Roads and Engineering)	(545)	(580)	(35)	0	(35)	43
Flooding Management Risk Unit	530	557	27	0	27	0
Building Unit	(43)	(140)	(97)	0	(97)	(135)
Other	196	181	(15)	0	(15)	(5)
Total Consultancy Department	138	18	(120)	0	(120)	(97)

In accordance with the financial regulations, usually the underspend that can be carried forward at the end of any financial year is limited to (£100k), unless the Cabinet allows an exception in special circumstances.

Having considered the commercial nature of the Department's services, that fluctuate and vary from year to year, it is **recommended** that the Consultancy Department is allowed to carry over the full underspend of £120k to the 2014/15 financial year.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: CONSULTANCY**

		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	Consultancy Service (Roads and Engineering)	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(545)	(580)	(35)		(35)	43

Following a difficult year in 2012/13 the final position for 2013/14 shows a significant financial improvement to a net underspend position of (£35k), that is a movement (£75k) from the position anticipated in the third quarter.

Net underspend includes additional fee income of (£184k), and clearing the £104k overspend from the previous year.

Following a comprehensive review of the Department's financial processes and arrangements, a relevant operational scheme is in place to try and respond to several findings. Up to now, there has been good progress with the scheme, with many matters implemented fully and others still in the process of being implemented.

		Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	Flooding Management Risk Unit	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		530	557	27		27	0

Overspend position due to additional emergency work undertaken following flooding seen during last winter.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: CONSULTANCY**Area:- **Building Unit**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
(43)	(140)	(97)		(97)	(135)

A position of (£135k) underspend was anticipated in the third quarter, that has reduced £38k by the end of the year due to a reduction in income fees of £62k, but also savings in staffing costs of (£24k).

Area:- **Other**

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
196	181	(15)		(15)	(5)

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW

Central Services	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Human Resources	3,104	3,103	(1)	0	(1)	(3)
Finance	3,863	3,846	(17)	0	(17)	(16)
Democracy & Legal	1,701	1,640	(61)	0	(61)	28
Customer Care	7,103	7,069	(34)	15	(19)	(31)
Strategic & Improvement	4,767	4,676	(91)	0	(91)	(83)
Corporate Management Team	925	925	0	0	0	0
Total Central Services	21,463	21,259	(204)	15	(189)	(105)

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: HUMAN RESOURCES**

Area:-	Human Resources	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Net Total	3,104	3,103	(1)		(1)	(3)

Final net position that is semi neutral and fairly consistent with the third quarter forecast and includes overspend of £16k on Health and Safety (mainly overspend of £12k on counselling service), and underspend of (£11k) on Support Services, (mainly, one-off staffing savings of (£15k)).

DEPARTMENT: FINANCE

Area:-	Finance	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Net Total	3,863	3,846	(17)		(17)	(16)

The final net underspend is fairly consistent with the picture forecast in the previous quarter, and includes further staffing savings of (£13k), additional external income of (£37k) and additional costs on information technology licensing systems of £38k.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: DEMOCRACY AND LEGAL**

Area:-	Democracy & Legal	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Net Total	1,701	1,640	(61)		(61)	28

Significant improvement of (£89k) since the third quarter, mainly due to additional income of (£15k) in relation to road and traffic notices, additional income of (£15k) to the Translation Unit, reduction in the overspend of (£30k) in services and supplies by the Printing Unit and a combination of reduction in expenditure and increase in income of (£18k) by the Registration Unit.

DEPARTMENT: CUSTOMER CARE

Area:-	Customer Care	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Net Total	7,103	7,069	(34)	15	(19)	(31)

Minor increase (£3k) in the gross underspend level anticipated previously. The gross underspend of (£34k) includes an underspend (£155k) by the IT Unit due to one-off staffing savings as well as managing to attract additional income, underspend (£17k) by the Information Unit due to one-off staffing savings, underspend (£24k) by the Communications Unit stemming mainly from one-off staffing savings. Against this, an overspend of £93k on the Telephone Service due to failure to achieve "VOIP" savings plan, overspend of £29k by the Emergency Unit, overspend of £10k by the Libraries Service stemming mainly from a lack of income, net overspend of £33k by the Property Unit, and overspend of £18k by Siop Gwynedd due to higher operational costs. Requests were received from the Cleaning Service to establish a reserve fund for possible redundancy costs in relation to cleaning contracts. Although no relevant developments are anticipated soon, it is considered prudent to use an element of departmental underspend for 2013/14 to establish the fund.

Recommended that a Cleaning Contracts Redundancy Costs Fund is created and contribute £15k from the gross departmental underspend to this fund.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**DEPARTMENT: STRATEGIC AND IMPROVEMENT**

Area:-	Strategic & Improvement	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Net Total	4,767	4,676	(91)		(91)	(83)

Underspend position (£91k) that is fairly consistent with the picture anticipated in the third quarter, and includes underspend (£39k) by the Strategic Planning Unit that stems mainly from the receipt of additional income incwm of (£25k) by the Information Research Unit, underspend of (£5k) by the Housing Policy Unit, and staffing savings of (£9k) by the Procurement Unit. Underspend of (£39k) was also seen by the Achievement and Supporting Change Service due to one-off staffing savings in the Performance Improvement Unit and underspend of (£19k) by the Achievement Unit due also to one-off staffing savings.

BUDGET OF CORPORATE MANAGEMENT TEAM

Area:-	Corporate Management Team	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
	Net Total	925	925	0		0	0

Final neutral position, as anticipated in the third quarter.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW

Summary of the Corporate Position	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Area:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cross-departmental Savings Plans	0	0	(321)	321	0	0
Provider cost for possible bad debts	0	0	243	(243)	0	0
Net Interest Receipt	0	0	235	(235)	0	216
Heritable Bank Investment ("Iceland")	0	0	(221)	221	0	(221)
Council Tax	0	0	(851)	851	0	(349)
Savings Budget realised beforehand	0	0	(1,331)	1,331	0	(1,331)
Reserve budget	0	0	(254)	254	0	(552)
Non committed provision in 2013/14	0	0	(295)	295	0	(295)
Other	0	0	(87)	87	0	(20)
Housing Revenue Account	0	0	(1,727)	1,727	0	(1,727)
Corporate Total	0	0	(4,609)	4,609	0	(4,279)

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**CORPORATE BUDGETS**

Area:-	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Cross-departmental Savings Plans	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
			(321)	321	0	0

It was reported to the Cabinet in the second budget review that some corporate savings schemes are unlikely to be fully realised in 2013/14, and the use of (£364k) was approved from the budget 'Savings achieved beforehand' for this purpose. By the end of the financial year it was possible to achieve some further prior savings of (£321k). As part of these on-off savings emanate from re-structuring of senior management of the former Departments of Social Services, Provider and Leisure, see above under the relevant departments, recommendation to use £130k towards the package to clear final Social Services overspend.

It is further **recommended** that the remainder of the underspend (£191k) on this heading is transferred on a one-off basis to the Redundancy Fund, namely to assist with achieving savings for the Council.

Area:-	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
Provider cost for possible bad debts	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
			243	(243)	0	0

At the end of the financial year, a likely sum has to be identified for the possibility of failing to recover debts. This year this additional cost is above the original provision.

Recommended that this additional cost of £243k is funded from the Reserve Budget.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**CORPORATE BUDGETS**

Area:-	Net Interest Receipt	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
				235	(235)	0	216

As reported in the previous reviews, the interest receipt for the year has reduced significantly because of the general situation of the investment market, where interest rates are low. The income target was adapted appropriately when drafting the 2014/15 budget.

Recommended that this reduction of £235k in income is funded from the Reserve Budget.

Area:-	Heritable Bank Investment ("Iceland")	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
				(221)	221	0	(221)

A further re-payment of (£221k) above our prudent assumption in relation to Heritable Bank investment ("Iceland") that brings the percentage of the sum recovered thus far to 94%.

It is **recommended** that this additional re-payment of (£221k) is transferred on a one-off basis to the Investment to Save Fund, to enable investment in different schemes to achieve savings for the Council.

REVENUE BUDGETS 2013/14 - FINAL REVIEW**CORPORATE BUDGETS**

Area:-	Council Tax	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
				(851)	851	0	(349)

Significant increase in the final tax 'remainder' to (£851k). Please remember that there is an expected element of 'remainder' for 2013/14 following the Welsh Government's resolution in January 2013 to (partly) fund the historical levels of assistance (up to 100%) to individuals to pay Council Tax. This followed after the Gwynedd Council's decision to reduce the relevant notional collection rate to 97.5% for 2013/14 (by 2014/15 the notional collection rate was raised back to 99%). In addition, a reduction was seen in the level of anticipated expenditure on Benefits, reduction in the number of taxable exceptions, and a reduction in the level of single discounts compared with the usual. Also, there was a specific exercise to update the council tax accounts in terms of the position of estates of deceased persons. All of this contributes to a very strong position this year, due to several on-off factors for 2013/14.

Recommended to transfer (£851k) on a one-off basis to the Redundancy Fund.

Area:-	Savings Budget realised beforehand	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
				(1,331)	1,331	0	(1,331)

£364k was released from this heading in the second quarter review, when it was suggested that any balance at the end of the financial year should be earmarked to assist the financial strategy. In addition, as part of the financial strategy for 2014/15, the need to identify £129k and £450k specifically were approved, namely a total of £579k, to come from this source in order to meet the gap in the relevant measures pack.

It is **recommended** that the £579k is transferred to a specific fund to assist the financial strategy for 2014/15 with the remaining £752k to be transferred to the Invest to Save Fund.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**CORPORATE BUDGETS**

Area:-	Reserve budget	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
				(254)	254	0	(552)

This balance represents the remainder of the Reserve Provision that has not been allocated at the end of the year (following the allocations recommended above).

Recommended to earmark £90k of the balance to a specific fund for the cost of establishing a Complaints Procedure (a matter that is the subject of another report on the agenda of this Cabinet meeting).
It is **recommended** that the remaining £164k is transferred to the Council's general balances.

Area:-	Non committed provision in 2013/14	Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
				(295)	295	0	(295)

Remainder of resources not committed during 2013/14.

The majority of the Council's staff training is funded from a fund established for this purpose some years ago, a fund that is now likely to be depleted by the end of 2015/16. In light of the importance of staff training, especially in the period to come, where the demand for training will increase when asking staff to be more flexible in terms of work requirements, it is **recommended** that the opportunity is taken to reinforce the position of the fund by transferring the £295k on a one-off basis to Central Training.

REVENUE BUDGET 2013/14 - FINAL REVIEW**CORPORATE BUDGETS**

Area:- Other

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(87)	87	0	(20)

Final net position that includes a combination of variances differentials, and mainly additional income received.

Recommended to transfer £87k to the Council's general balances.

Area:- Housing Revenue Account

Revised Budget 2013/14	Final Expenditure 2013/14	Gross Over / (Under) Expenditure	Recommended Adjustments	Net Over / (Under) Expenditure	Quarter 3 Position
£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
		(1,727)	1,727	0	(1,727)

The balance of £1,727k on the Council Housing Revenue Account that has by now closed further to the transfer of the housing stock. During 2013/14 following the statutory time limit, this balance was transferred to the Council's general account.

It is **recommended** that this balance of £1,727 is set aside for a specific fund with a view of using it to reduce the pension obligations inevitably inherited when transferring the housing stock.

REPORT TO THE CABINET

10 JUNE 2014

Cabinet Member: COUNCILLOR PEREDUR JENKINS - RESOURCE CABINET MEMBER

Subject: CAPITAL PROGRAMME 2013/14 – 2015/16

Contact Officer: DAFYDD L EDWARDS – HEAD OF FINANCE

The decision sought / Purpose of the report

To accept the report on the year end review (31 March 2014 position) of the capital programme, and approve the revised funding as shown in part 2.2 – 2.6 of the report, that is:

- an increase of £736,000 in unsupported borrowing;
 - an increase of £578,000 in the use of grants and contributions;
 - an increase of £138,000 in the use of capital receipts;
 - an increase of £341,000 in the use of revenue contributions;
 - a reduction of £377,000 in the use of reserves.
-

Introduction / Summary

The main purpose of the report is to present the revised programme and to approve the relevant financing sources as part of the 2013/14 accounts closure process. The report is in 3 parts:

Part 1: Analysis by Department of the £115m capital programme for the 3 years 2013/14 – 2015/16.

Part 2: An explanation of the sources of financing for the net increase of approximately £1.416m since the last review.

It is the Cabinet that has the authority to adapt the capital programme, and therefore in paragraph 2.7 approval is sought for the programme (part 1) and its financing (part 2).

The remainder of the report is for information:

Part 3: Movements from 2013/14 to 2014/15, and spending profile.

Main Findings:

The main conclusions arising from the final position are:

- The Council managed to spend nearly £45m on capital projects in 2013/14, and it has attracted over £22m of specific grants to finance this.
- Some £9.07m will slip from 2013/14 to 2014/15 compared with slippage of £7.6m at the end of 2012/13. However, no loss of grant is foreseen, nor any other financing source.

Reasons for recommending the decision

It is necessary to ensure appropriate financing arrangements for the Council's capital spending plans, and the formal Cabinet must approve the capital programme and its sources of funding.

Incorporating funding via grant is a point of order, but it is also necessary to deal with situations where there has been a change in expenditure profiles between years and the value of capital receipts and contributions.

Recommendations are made here to ensure definite sources of funding for the 2013/14 – 2015/16 capital schemes, in particular movements from 2013/14 to 2014/15.

Relevant considerations

It is technical issues regarding the financing of schemes that are presented, relevant implications and debates have already been addressed when the individual schemes were adopted.

Delays on some specific schemes are reported on (part 3), and the relevant scrutiny committee could choose to assess the effect of the re-profiling on services which have to cope for longer with "old" assets.

Next steps and timetable

To implement the recommendations to finance the programme so that the Finance Department can move forward to close the Council's financial accounts for 2013/14, and publish the statutory statements by the end of June 2014.

View of the Local Member

Not relevant.

Views of the Statutory Officers

Chief Executive:

Effective management of the Capital Programme is exceptionally important in terms of the best use of public money and the realisation of benefits for residents and this paper reports on this. Clearly, an element of slippage is unavoidable in some cases but it is good to note that this has not lead to any loss of resources. Having said that, any slippage does mean re-profiling benefits to residents and there may be some matters here that merit the attention of scrutiny during the year.

Monitoring Officer:

Nothing to add regarding propriety

Head of Finance:

I have collaborated with the Cabinet Member in the preparation of this report and I confirm the accuracy of the content.

Appendix

None

1 CAPITAL PROGRAMME 2013/14 TO 2015/16

1.1 The table below shows a comparison of the capital programme up to the end of March 2014 against the situation at the end of December 2013:

COMPARISON BETWEEN THE THIRD QUARTER AND THE END OF THE FINANCIAL YEAR

	END OF DECEMBER REVIEW				END OF YEAR REVIEW				INCREASE/ (DECREASE) SINCE THE LAST QUARTER
	2013/14	2014/15	2015/16	TOTAL	2013/14	2014/15	2015/16	TOTAL	
DEPARTMENT	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Human Resources	45	459	0	504	35	469	0	504	0
Education	9,048	6,596	17,044	32,688	8,630	7,042	16,844	32,516	(172)
Finance	38	59	0	97	38	59	0	97	0
Democracy and Legal	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Economy and Community	5,216	7,253	100	12,569	5,199	7,603	100	12,902	333
Customer Care – Property Unit	7,686	6,346	3,098	17,130	8,248	5,903	3,097	17,248	118
Customer Care – Other	380	1,747	797	2,924	288	1,857	797	2,942	18
Social Services, Housing and Leisure	3,513	2,679	2,000	8,192	3,373	2,847	2,000	8,220	28
Highways and Municipal	8,017	7,477	2,053	17,547	8,690	7,994	2,054	18,738	1,191
Regulatory	12,165	8,406	161	20,732	9,858	10,623	161	20,642	(90)
Strategic and Improvement	14	0	0	14	14	0	0	14	0
Council Housing (Residual)	24	8	0	32	4	28	0	32	0
Gwynedd Consultancy	592	16	18	626	582	16	18	616	(10)
Corporate	0	276	382	658	0	276	382	658	0
TOTAL	46,738	41,322	25,653	113,713	44,959	44,717	25,453	115,129	1,416

2. CHANGES TO THE SOURCES OF FINANCE

2.1 There is a net increase of £1.416m in the budget for the three year programme since the third quarter position. The proposed sources of financing for this are noted below:

SOURCE OF FINANCE	END OF DECEMBER REVIEW			END OF YEAR REVIEW			INCREASE/ (DECREASE) £000
	2013/14 £000	2014/15 £000	2015/16 £000	2013/14 £'000	2014/15 £'000	2015/16 £000	
Supported Borrowing	4,166	4,166	4,166	4,166	4,166	4,166	0
Unsupported Borrowing	5,989	6,759	5,561	6,498	7,186	5,361	736
Grants and Contributions	23,840	19,139	10,197	22,402	21,155	10,197	578
Capital Receipts	1,337	1,759	1,680	1,377	1,857	1,680	138
Departmental & Corporate Revenue	4,588	863	2,610	4,929	863	2,610	341
Capital Fund	2,884	5,388	52	2,879	5,393	52	0
Renewals & Other Funds	3,934	3,248	1,387	2,708	4,097	1,387	(377)
TOTAL	46,738	41,322	25,653	44,959	44,717	25,453	1,416
3 YEAR TOTAL			113,713			115,129	

2.2 Unsupported Borrowing

There is an increase of £736,000 in this method of financing, mainly due to:

- **Vehicles for the Municipal Works Unit, Municipal Commissioning Unit and Recycling Unit (Highways & Municipal Department) - £968,830 in 2013/14**
Purchase of vehicles using borrowing as a financing source rather than leasing. It is an annual practice to assess the cost/benefit and decide on the financing method at the end of the year.

2.3 Grants and Contributions

There is a net increase of £578,000 in this method of financing, mainly due to:

- **'Cartgylchu' Scheme (Highways and Municipal) - £239,100 in 2013/14**
An additional grant through the Government's 'WRAP' (Waste and Resources Action Programme) to purchase a new type of bin for recyclable materials.
- **Towns Improvement Scheme (Economy and Community Department) - £220,000 in 2013/14**
An additional Môn Menai grant contribution from the Government to support related projects as the Towns Improvement scheme has been so popular.

2.4 Capital Receipts

A net increase of £138,000 in this method of financing, mainly due to:

- **Schools Repair and Maintenance Schemes (Customer Care Department – Property Unit) – a contribution of £70,000 in 2013/14** from the Education Department's capital receipts to finance an overspend on schools repair and maintenance.

2.5 Departmental and Corporate Revenue

A net increase of £341,000 in this method of financing, mainly due to -

- **Water works scheme in Sandilands, Tywyn (Highways and Municipal Department) - £475,000 in 2013/14**

A technical adjustment to reflect the Council's contribution to Welsh Water on an unavoidable sewer scheme. This scheme is financed by a corporate provision transferred via revenue (see also 2.6 below).

2.6 Renewals and Other Funds

A net reduction of £377,000 in this method of financing, mainly due to the following schemes:

- **Water works scheme in Sandilands, Tywyn (Highways and Municipal Department) – (£506,310) in 2013/14**

Equivalent technical adjustment (see 2.5 above).

- **Works Unit Vehicles (Highways & Municipal Department) - £54,000 in 2013/14**

Increased use of Renewals Fund due to changes in spending profiles.

- **Waste Bins (Highways and Municipal Department) - £52,870 in 2013/14**

Increased use of Renewals Fund to finance the purchase of residual waste bins as a number of the original bins have reached the end of their useful life.

2.7 Recommendation

The Cabinet is asked to accept the revised capital programme for 2013/14 to 2015/16 and approve the relevant sources of finance (para. 2.2 to 2.6 above), that is:

- **an increase of £736,000 in unsupported borrowing;**
- **an increase of £578,000 in the use of grants and contributions;**
- **an increase of £138,000 in the use of capital receipts;**
- **an increase of £341,000 in the use of revenue contributions;**
- **a reduction of £377,000 in the use of reserves.**

3 ANNUAL EXPENDITURE PROFILES

- 3.1** The total level of re-profiling in the capital programme from 2013/14 to 2014/15 is £9,073,800 compared to £6.375m that was identified by the third quarter review. The figures in part 1 of the report reflect this, with the main slippages as follows-

Schemes that are financed from the Council's resources:-

- Carbon Management Schemes (Property Unit) £904,610
- Brynrefail School – removal of 6 temporary classrooms (Education Department) £535,300
- Temporary units in schools (Education Department/Property Unit) £304,180
- Mortgage Deposit Scheme (Social Services, Housing and Leisure Department) £300,000
- VOIP Project (voice over internet protocol) (IT Unit) £284,580
- Oriol Gwynedd / office adaptations (Economy and Community Department) £235,380
- Residential Homes Improvements (Social Services Department) £214,380
- Council's Fleet Fund (Highways and Municipal) £173,800

- Asbestos and Fire Schemes (Property Unit) £171,820
- CIST Gwynedd (Economy and Community Department) £169,760
- Scheme to secure and demolish Trefor Pier (Economy and Community Department) £160,000
- Centre for Reclamation of Materials in Meirionnydd (Highways and Municipal Department) £154,000
- Local Investment Fund (Economy and Community Department) £151,150
- Blaenau Ffestiniog Centre Regeneration (Economy and Community Department) £130,110
- Improving traffic outside schools (Regulatory Department) £90,220

Schemes that are financed (partly) through specific grants:-

- Pwllheli Sailing Academy (Economy and Community Department) £1,691,900
- Pont Briwet Scheme (Regulatory Department) £1,676,000
- 'Our Heritage' schemes (Economy and Community Department) £288,920.

3.2 The above re-profiling will not result in any loss in grant.

3.3 In many cases, there is a variety of valid reasons behind the re-profiling, but the delay prior to implementing these schemes can mean that the services have to cope for longer with the current assets not improved.

3.4 Despite the level of slippage noted above, the actual spend in all departments on their capital schemes at the end of the year was nearly £45 million, being only £1.8 million less than the third quarter review projection.

REPORT TO CABINET

June 10, 2014

Cabinet Member: Councillor R Hywel Wyn Williams

Eitem: The Annual Report of the Children and Adults Strategic Safeguarding Panel

Contact Officer: Morwena Edwards, Corporate Director.

Decision Sought

The Children and Adults Strategic Safeguarding Panel have been implementing the Strategic Safeguarding Policy which was adopted by the Cabinet in March 2013. The attached report outlines the steps that have been taken to realize this policy. The Cabinet's approval is sought for these actions.

The opinion of the local member

It is not a local issue

Introduction

The Welsh Government's expectation is that all councils will develop a strategy for safeguarding children and adults. The purpose of the strategy will be to satisfy lead members and officers of the Council of staff awareness of safeguarding issues and that they will respond appropriately and effectively to them.

Reasons for the decision to recommend

The expectation to act strategically in this area.
The Children and Adults Strategic Safeguarding Panel has put in place corporate and departmental policies; confirm that proper arrangements for DBS are in place for job appointment, arrangements are in place for raising awareness of safeguarding issues among members and staff and that monitoring arrangements are being developed to ensure that staff respond appropriately and effectively to safeguarding issues .

Relevant considerations

The development of the strategy has been inspected recently by Estyn, CSSIW and the Wales Audit Office. A written response by Estyn has been received and they have commended the work that has been undertaken to date but noted the need to develop ways to monitor staff's understanding of the procedures and their implementation. A written response from the Wales Audit Office and CSSIW has yet to be received.

Next steps and timetable

The Children and Adults Strategic Safeguarding Panel will need to formulate its program of action for the year 2014-15 on the basis of the work that has been completed within this year's program and feedback from the regulatory bodies. It's anticipated that it will include the development of monitoring methods following the recommendation of Estyn, confirmation of training programs and ensuring that members and staff attend appropriate awareness raising measures.

Views of the Statutory Officers

The Chief Executive:

It is very important that the Cabinet satisfies itself on the progress with the work of safeguarding because it was the Cabinet itself who authorized these arrangements. As the report mentions, we have been able to take advantage of external views on these arrangements in recent months and the response received so far suggests that it is moving in the right direction although some work has yet to be completed. Of course, in reality, the TASK of checking and ensuring safeguarding procedures is one that needs to be monitored on an ongoing basis

The Monitoring Officer:

Protection Panel was established by the Cabinet in November 2012 in order to be assured of sound governance arrangements in the field of protection of children and adults. It is important that the Cabinet receives regular reports from the Panel to fulfill its duty to supervise the arrangements. I am satisfied that this report is a means of allowing that to happen

The Head of Finance:

I note that the report being considered deals retrospectively on steps that have been taken to realize the strategic policy Safeguarding Children and Adults, and there will be no additional financial implications if the Cabinet approves these steps. The Strategic Protection Panel's role and relevant work continues, and this is included in the Strategic Plan, but it is possible to operate and deliver as required within existing resources. Therefore, for clarity,

I confirm that there is no request here for resource provision beyond what is already in place

Attachment:

The Annual Report of the Children and Adults Strategic Safeguarding Panel
2013-14

Annual Report of the Children and Adults Strategic Panel

2013-14

Introduction

The work was started on developing a comprehensive corporate strategy for safeguarding children and vulnerable adults in Gwynedd in the spring of 2013 and as a consequence of the inspection by Estyn, Her Majesty's Inspectorate for Education and Training in Wales, on the quality of the education services for the authority's children and young people. In addition, and at the same time, the Statutory Director of Social Services noted that she needed a structure which would be a means of ensuring the Council's commitment on a corporate basis to safeguarding issues as this was a statutory requirement. She was also eager to establish a high level structure that would be a means of identifying and respond to any problems that would arise in the field on a corporate level.

In the Report following Estyn's inspection, the following were noted as a recommendation:

Recommendation 1: Improve safeguarding by ensuring that the Council's procedures and policies are clearly understood by all employees of the authority and that the procedures and policies are regularly updated and disseminated.

Consequently, a Children and Adults Strategic Safeguarding Panel was established which includes relevant lead members and senior officers. The Panel is supported by the Safeguarding Children and Adults Operational Panel which includes designated managers from all departments of the Council. By means of these Panels, the Council has reviewed and substantially widened its arrangements in relation to safeguarding, including developing corporate and departmental policies, raising awareness and providing training and ensuring compliance with the requirements of employment checks.

Estyn notes in its report in the first post-inspection monitoring session dated 25 April, 2014:

Since the inspection, the authority has prioritised safeguarding appropriately in its strategic strategy. This has established appropriate foundations for the improvement process. Within a short period of the end of the inspection, the authority had adopted an appropriate corporate safeguarding policy. This has led to the development and adoption of corresponding policies for nearly every service.

The report raises a further action point in the field of monitoring implementing the corporate safeguarding policy to enable senior managers to:

... determine to what extent everyone who works for the authority clearly understands the procedures and policies and implement them appropriately and effectively.

Annual Report of the Children and Adults Strategic Panel

Estyn will return during the 2014 autumn educational term to assess general progress of the work of implementing the safeguarding policies and especially the methods of monitoring staff awareness and implementation of the corporate safeguarding policies.

What has been achieved during the year:

1. The Corporate Safeguarding Policy was adopted by the Council's Cabinet on 30/3/2013. This corporate policy and relevant departmental policies are in place and available to staff through the Council's intranet site.
2. A series of workshops for raising awareness have been provided – one for members and six for staff. As a result 25 members and 200 members of staff have attended these sessions. It is proposed to hold two additional sessions for staff. In addition, an information bulletin has been prepared for managers to disseminate information on safeguarding to staff. Electronic training packs have also been developed.
3. Methods of assessing staff awareness of safeguarding issues are being developed.
4. The process of reviewing the policies by means of the Safeguarding Operational Panel and forward to approval to the Strategic Safeguarding Panel has commenced its first review cycle.

The Strategic Safeguarding Panel has developed an Action Plan which has been shared into work fields as follows:

1. Ensure an understanding of the corporate safeguarding policies and procedures within the Council

- i. The Strategic Panel for Safeguarding Children and Adults and the Operational Safeguarding Children and Adults Panel were established in November 2012 to ensure that the policies and procedures were developed and implemented appropriately in the safeguarding field. Membership of the Strategic Panel includes Cabinet Members; Cabinet Member for Care, Cabinet Member for Education, Cabinet Member for Healthy Gwynedd and Children and Young People, who is also the Lead Member for Children and Young People; Corporate Director and Statutory Strategic Director of Social Services and Corporate Director and Children and Young People Lead Officer and Heads of Department.
- ii. The Strategic Safeguarding Panel is leading on establishing the strategic direction and deals with practical issues which need a high level input. The Operational Panel includes the designated managers from all Council departments and they develop work according to the direction established by the Strategic Panel.

Annual Report of the Children and Adults Strategic Panel

2. Ensure awareness of and compliance with the corporate 'Children and Adults Safeguarding Policy and Guidelines'

- i. The Corporate Policy was approved by Gwynedd Council's Cabinet on 30/3/13. The Policy will be reviewed regularly on an annual basis. The corporate policy was reviewed this year in May 2014.
- ii. Every department in the Council has produced and confirmed their departmental safeguarding policy. These will also be reviewed annually by the Strategic Operational Panel. Within each department, one manager has been appointed a 'designated person' and it will be this manager who will lead and will be a contact point in the field of safeguarding within that specific Department.
- iii. A draft of the information pamphlets and posters are currently being produced with the intention of publishing them by the beginning of September 2014.
- iv. The computer programme CETIS is being used to familiarise staff with the Council's policies and the safeguarding policy has been installed on it with the expectation that every member of staff will familiarise themselves with the policy in its entirety. 350 members of staff have followed the on-line training thus far.
- v. The Safe Workforce System which ensures that all staff who need an employment check has been set in place and is operational. The Safe Workforce System Protocol has been developed and approved. Training on the system includes Safe Workforce model which has been arranged for every member of staff who is a manager, including Senior and Middle Management.

3. Providing safeguarding training for members, staff and managers

- i. Level 1 children training has been provided by means of the e-learning programme since February 2014 and it is expected that all Council staff will have completed it successfully. Every member of staff will take the refresher training programme every three years.
- ii. The content of the Level 1 adults training sessions is being developed jointly between the Workforce Development Unit, Social Services Department and the Corporate Learning and Development Service.
- iii. Training sessions were held on 'Management of Allegations of Professional Abuse' in February and March 2013 and January 2014 for professional workers of partner agencies by the Anglesey and Gwynedd Local Safeguarding Board.

4. Approve, distribute and ensure awareness of the 'Education Service's Safeguarding Policy and Guidelines'.

- i. The Child Protection Policy has been amended and re-submitted to schools and distributed amongst central teams of the Local Authority. Arrangements

Annual Report of the Children and Adults Strategic Panel

for confirming the policies and the training are in place for staff and schools by means of the Head Teachers.

- ii. Every employee on the education payroll will receive Level 1 training, either directly or via Educare, a computerised on-line training programme. The new catering and cleaning workforce has been transferred under the education department from February 2013 onwards and a training programme is in place to provide training for the new workforce. The Council's Learning and Development Service is developing an on-line bilingual training resource which will be available to everyone. Once this is in place, there will be no need to use Educare.
- iii. A series of dates of full-day, in-service training for Level 2 were held during 2012-13 and the programme for 2013-14 is now operational. These were held by an external consultant and the department's Vulnerable Groups Officer in addition to the former Education Senior Manager who is responsible for Safeguarding. Every Head Teacher and Designated Child Protection Governor has been invited. Over 90% of staff in the Education Department have attended training thus far and the remainder will attend this year.
- iv. Relevant officers of the Department have attended level 3 training and this programme will now be arranged for other managers this year.

5. Ensure an independent annual audit of the quality of the Safeguarding and Child Protection procedures in schools

- i. The Carmarthenshire model of assessing the willingness to respond to safeguarding needs within the education system has been adapted for monitoring visits for a sample of 11 schools during the summer term. Schools were given a prior warning of the authority's intention to hold the audit during the autumn term of 2013 by means of the secondary and primary strategic groups.
- ii. Every school visited will receive a report and an action plan and a timetable for implementing the recommendations. A composite report will be prepared for the Education Department with recommendations to be incorporated in the departmental Safeguarding action plan. There will also be a report to the Strategic Panel and to the Operational Panel. The report is awaited by the end of June 2014.

6. Ensure an annual independent audit of the quality of Safeguarding and Child Protection procedures across departments and services, by sampling operational Safeguarding procedures

- i. An external consultant has been commissioned to undertake the audit work on the quality of the child protection and safeguarding procedures in Council departments. It is expected that the report will be available by July 2014.

Annual Report of the Children and Adults Strategic Panel

7. Ensure that the priority in the field of Safeguarding Children and Adults is reflected in the Council's Strategic Plan

- i. The strategic priority of the field of Safeguarding Children and Adults can be seen in the 2014-17 Strategic Plan as GOF 2. Safeguarding Children and adults

8. Lead Members to receive evidence of the Council's corporate / cross-departmental performance in relation to safeguarding children and adults matters

- i. Cabinet Members with responsibilities for the fields of Social Care and Children and Young People are members of the Strategic Panel for Safeguarding Children and Adults. The Chairman of the Panel is the Cabinet Member for Social Services and Health (Strategic). The Panel will receive reports on the basis of indicators which are being developed.
- ii. The Corporate Director, the Head of Education Department and the Head of Children and Families Services are members of the Anglesey and Gwynedd Safeguarding Board

9. Supporting the functions and duties of the Statutory Director (Social Services) within the Council

- i. The work of safeguarding children and adults is not only part of the statutory requirement of the Statutory Director but also the duty of the Council as a whole. The work of the Strategic Panel demonstrates the support of the departments across the Council regarding these duties.
- ii. The Report of the Statutory Director is published annually. Specific reference is made in the foreword to the safeguarding work and a more detailed reference to it is made in page 17 of the 2012-13 report.
- iii. The annual report of the Strategic Panel highlighting activity in the field will be published in July 2014.

10. Sharing information on the vision, priorities and policies of the Safeguarding Panel

- i. By means of the Strategic Safeguarding Panels and the Safeguarding Operational Panel, the vision, priorities and policies of the Safeguarding Panel have been disseminated to managers and staff of the Council by means of policy documents and training. An update of the Procurement Handbook will be published in June, providing directions to Council staff when commissioning and to the bodies providing services to the Council of the expectations upon them in the safeguarding field.

11. Strengthening the links between the Local Safeguarding Children Board and services within the Council

- i. Estyn's Post- inspection report was submitted to the Anglesey and Gwynedd Local Safeguarding Board in September 2013. The Statutory Corporate

Annual Report of the Children and Adults Strategic Panel

Director, the Head of Children Services and Family Support and Head of the Education Department are members of the Local Board.

- 12. The Council's commissioning or regulatory work arrangements with children and young people by other agencies/bodies**
 - i. A report was commissioned by Internal Audit to assess the needs for developing good practice within the field of commissioning and procurement. As a result, a Procurement and Contracts Task Group was established which has produced an update to the Procurement Handbook. This handbook will be published in June 2014 and will include:
 - constant guidance on safeguarding issues
 - a specific appendix on safeguarding (including standard clauses and considerations in the procurement process)
 - a specific appendix on monitoring the safeguarding requirements in contracts.

- 13. An integrated corporate database recording all staff employed by Gwynedd Council who work with children and young people.**
 - i. Work was commissioned by Internal Audit to assess the DBS check procedures and processes and on the basis of that work, improvements were made to the Disclosure and Barring Service checks process.
 - ii. A Safe Workforce Database was established to ensure that all staff working with children and young people and vulnerable adults have been identified as requiring a DBS check. A series of training sessions has been offered to managers to explain how the system works.

- 14. Ensure that there are arrangements and procedures for safeguarding Adults as a result of the recommendation of the Winterbourne review**
 - i. An analysis of the current situation has been presented to the Strategic Panel and further work is being implemented by the Adults Service and partner agencies to ensure that the recommendations of the Winterbourne report are realised in Gwynedd.

The effect of the strategy

- i. Although it's early days to measuring the impact of the strategy, feedback from the designated officers suggests that, for example, head teachers are much more aware of safeguarding issues as a result of the awareness raising activities as outlined in point 4. The designated officers have also noticed an increase in the understanding of safeguarding issues among senior managers and managers following the awareness raising sessions.
- ii. We will have more evidence of the impact of the strategy as a result of the annual audit of council departments and schools as mentioned in point 5, 6 and 7.

Annual Report of the Children and Adults Strategic Panel

- iii. The work on developing awareness measures noted in point 8 will assist the Panel in measuring the impact of the strategy and that staff are responding appropriately to safeguarding issues.

Recommendations

- i. That the Panel's Strategic Safeguarding Children and Adults to date is being recognized and that Estyn's comments on the achievement are noted .
- ii. The need for the Panel to consolidate the work achieved to date, ensure that work on the level of appropriate training for members and staff will be completed and that all the members and staff participate in awareness raising sessions or training appropriate to their role.
- iii. The need to ensure that local and national regulators feedback from their recent visits will be identified and incorporated where appropriate within the strategy and work program.

Conclusion

This report is presented to give a flavor of the activities that have taken place within safeguarding within the Council. The emphasis of the work is on the fact that safeguarding is a corporate responsibility and not only for the Education Department and the Social Services Department.

REPORT TO THE CABINET

10 June 2014

Cabinet Member: Councillor John Wyn Williams

Subject: Onshore Wind Energy Supplementary Planning Guidance (SPG)

**Contact officer: Bob Thomas - Team Leader (Housing and Communities)
Joint Planning Policy Unit (01286) 685 000 (ext 7000)**

bobthomas@gwynedd.gov.uk

Decision sought

That the recommended changes are included in the SPG and that it is adopted by the Council to be used as a material consideration when dealing with planning applications for Onshore Wind Turbines within the Gwynedd Planning Authority Area.

In addition, a request is made for delegated rights to correct any linguistic errors and re-number paragraphs in the final document before it is printed and placed on the Council's website, in the relevant offices and in public libraries.

Local member's views

Not relevant

Introduction

The Supplementary Planning Guidance (SPG) is a way of noting more detailed guidelines regarding the way the plan's policies will be used in particular circumstances or fields. Therefore, it can not be used to create a **new policy**. The process of the development plan is the method of producing a new policy for a particular topic and this would be the process of preparing the Joint Local Development Plan (Gwynedd and Anglesey) in this case.

If it is adopted this document will support the policies in the Gwynedd Unitary Development Plan 2009. The SPG will be a material consideration when dealing with current and future applications until the above plan is

replaced by the adopted Joint Local Development Plan and/or any relevant SPG that could be established to support its policies.

A period of public consultation was held on a draft document of the SPG between 13 December 2012 and 31 January 2013. This led to 80 responses with approximately 680 individual observations.

Following an analysis of these responses, new information and change in circumstances, a number of proposed changes were recommended to the SPG. Due to the number of changes and the public interest delegated rights were obtained to hold a further period of public consultation on these proposed changes. A consultation on these proposed changes was held between 12 December 2013 and 6 February 2014.

This report along with other appendices outline the main issues raised along with the response of officers and how the document was changed in light of this.

A copy of the Original Consultation Draft and the Proposed Changes submitted can be seen on the Council's website, see the link below:

http://www.gwynedd.gov.uk/gwy_doc.asp?cat=7981&doc=29550&Language=2&p=1&c=1

Reasons for recommending the decision

The SPG outlines the issues that are required or desired to be submitted with an application along with the different considerations when dealing with this type of application. This means that it helps applicants, officers, the planning committee and the public to understand the implications of such applications.

Consequently, adopting the SPG would mean that weight could be attached to it as a material consideration when dealing with planning applications for onshore wind turbines.

Material considerations

Below is a summary of the main issues raised in the context of the observations on the SPG. Reference should also be made to Appendix 'A' which summarises the issues per chapter and Appendices 'B' and 'C' which include all the observations raised during the two periods of public consultation.

Whilst there are a substantial number of observations on all aspects of the SPG, the main issues considered when creating a final version are noted below:

1] Clear Guidance – A number of observations on different parts state that there is insufficiently clear guidance in the document e.g. what is the size of the development, when should more pressure be placed on a renewable energy development rather than to protect the landscape.

As there are a vast number of different types of circumstances to be considered with such applications e.g. location, size etc. it is not possible to create a guidance that is extremely strict. Rather, the SPG raises awareness of the different issues to be considered and the type of evidence required to justify such developments.

2] Maximum Height of Turbines – A number of observations ask for a restriction on the height of turbines within the Planning area. This is specifically to create a buffer to the AONB and the Snowdonia National Park. However, no evidence was submitted to support these maximum figures.

When an area was introduced as a similar buffer for the AONB in Anglesey's SPG, objection was received from the Countryside Council for Wales (CCW) (now part of Natural Resources Wales) as the impact of wind turbines can extend further than the distance introduced as a buffer due to the nature of the development and/or the nature of the landscape at a specific site.

Due to the lack of evidence, the officers are of the opinion that it is not appropriate to submit such restrictions. However, the Council, jointly with the Snowdonia National Park and Anglesey County Council, has commissioned work on a Sensitivity and Capacity Study. This work will feed into the process of preparing the Joint Local Development Plan and will identify and protect sensitive and special areas from inappropriate developments. This could lead to justification for not having developments of a specific size in some parts of the County in terms of the character of the landscape and this will be a material consideration when dealing with planning applications. It is agreed that reference should be made to this work within the SPG (the findings of this work is expected by summer 2014).

3] Noise Impact and Separation Distances – There are objections that state that the SPG misuses the ETSU-R-97 guidelines and there are objections that question the appropriateness of using ETSU-R-97.

Applications for wind turbines are assessed based on a specific site and TAN 8 recommends using ETSU-R-97. ETSU-R-97 is just a guideline and it is a matter for the Local Authority to interpret the document and set the most appropriate boundaries in their area. The Local Authority has chosen a strict interpretation of ETSU-R-97 to take into account the uncertainty and the very low level of background noise that exists in the area.

For separation distances there are objections that want to increase the distances from ten times the height of the turbines to 500m or 20 times the height of the turbine whichever is the greatest. Also, there are objections that state that if the purpose of the Proximity section in section 7.9 of the SPG is to instigate the requirement to undertake a Residential Amenities Assessment (RAA) then this should be explained in a clearer way and the word 'minimum' should be removed from this section.

In May 2012, the Welsh Assembly Government's Petitions Committee considered the matter of "Controlling Noise from Wind Turbines" and a recommendation was made to increase the separation distance between residential dwellings and wind turbines to 1500m in specific circumstances. The Welsh Government responded by refusing this recommendation in July 2012 and noted that "TAN 8 noted that "500m is currently considered a typical separation distance between a wind turbine and residential property to avoid unacceptable noise impacts, however when applied in a rigid manner it can lead to conservative results and so some flexibility is advised," therefore we would expect the separation distances that are to be decided locally to be based on a detailed assessment of local impacts." Therefore the Welsh Government's view supports the local response within the SPG that recommends responding on a 'case-by-case' basis in order to consider specific site factors that relate to the purpose of every application.

The purpose of section 7.9 of the SPG is to identify distances when consideration must be given to the need for a Residential Amenity Assessment (RAA), therefore it was agreed to submit a proposed change to this and remove the word 'minimum' from this section of the SPG.

4] The Maximum Power of Developments – There are arguments that state that restricting developments to 5MW is contrary to the guidance in the Planning Policy Wales (PPW) that promotes developments up to 25MW. Conversely, there are arguments that state that developments up to 5MW are too large and much smaller developments should be considered.

The figure of 12.2 in the PPW refers to the Local Authorities' Development Scale of between 5MW and 25MW and a Smaller Scale than the Local Authorities Scale of between 50kw and 5MW. Paragraph 2.13 of TAN 8 states that the Welsh Government would support the introduction of policies that restrict developments that are greater than 5MW to Strategic Search Areas and/or urban/industrial brownfield sites.

Due to changes to the PPW a letter was received from the Minister for the Environment, Sustainability and Housing at the time in February 2011 noting the issues in TAN 8 that had been superseded since 2005. This did not introduce any change to paragraph 2.13 that is referred to above.

Another letter was received from the Minister for the Environment and Sustainable Development in July 2011 that referred to the maximum development within Strategic Search Areas. Outside these areas it states "...We anticipate that the remaining 300MW will come from a combination of developments under 25MW, brownfield sites and from community schemes and micro-generation..." Whilst reference is made to developments up to 25MW from different sources it does not state that this supersedes TAN 8 and specifically paragraph 2.13. Indeed, the letter confirms the support of TAN 8 "...The Welsh Government continues to be totally committed to its planning policies that have been included in Planning Policy Wales and Technical Advice Note 8..."

In the Gwynedd Planning Authority Area the population is dispersed in some of the United Kingdom's most magnificent scenery with a number of landscape designations and a vast proportion of the area adjoins the Snowdonia National Park. In addition, approximately 7.1 million visitors visit Gwynedd each year. As a result of this and in accordance with paragraph 2.13 TAN 8 the recommendation of the officers is to continue to restrict new wind farms to no more than 5MW (with the exception of some urban/industrial brownfield sites that have a maximum of 25MW).

Having considered the duties under the Equality Act 2010 and the nature that is protected under the act along with evidence from previous planning applications we do not feel that there is a need for an equality impact assessment. Equality issues can be considered with individual applications and this should be considered.

Next steps and timetable

If the Cabinet decides to adopt the SPG it will be used as a material consideration when dealing with applications for Onshore Wind Energy from the date of this meeting.

The views of the Statutory Officers

Chief Executive: Evidently, planning applications that are related to wind energy are often contentious and draw very different opinions from people within and beyond their communities. In such a context, having a planning guidance that is as clear as possible is extremely important. It is obvious from the number of responses that were received to the consultation on the guidance that there is considerable interest in the matter, and unsurprisingly, several observations express different viewpoints. It is therefore unavoidable that the guidance cannot please everyone in a field that attracts such differing opinions, but it does seek to offer a clearer guidance on the matter.

Monitoring Officer: The purpose of the guidance is to offer assistance to applicants and it forms a material consideration in planning decisions. It is not possible for it to create new policy nor is it possible for it to be totally prescriptive in relation to details as each application has to be considered on its merits. I am satisfied as regards propriety that the document strikes the right balance between these matters.

Head of Finance Department: Nothing to add from a financial propriety perspective.

Appendices

Appendix A – Summary of the Main Matters raised through the Public Consultation

Appendix B – Full Tables of the observations to the Original Consultation.

Appendix C – Full Tables of the observations on the Proposed Changes

Appendix CH – Copy of the SPG which is to be adopted.

Appendix A – Summary of the Main Matters raised through the Public Consultation

Background

This appendix provides a summary for each chapter in the SPG:

- The main matters raised during the public consultation;
- Officers’ response to these;
- Proposed Changes introduced;
- A summary of the main matters raised during the consultation on these changes;
- Officers’ response to these;
- A summary of the changes to the Chapter in the final version.

This appendix should be read in conjunction with Appendix ‘B’ which includes comprehensive tables of all observations on the **Original Consultation** and the Council’s response to them and Appendix ‘C’ which includes comprehensive tables of all observations on the **Proposed Changes** that have been received and the Council’s response to these observations.

A copy of the SPG which is to be adopted can be seen in Appendix ‘CH’.

Chapter 1 - Introduction	
The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	No substantial matters raised.
Officers’ response to these	Not relevant.
Proposed Changes introduced	The Council introduced two Proposed Changes to this chapter; namely the paragraph confirming the weighting when dealing with an application and a further bullet point regarding the Objective of the SPG.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	The term ‘existing circumstances’ is inappropriate.
Officers’ response to these	Agree with this.
Changes to the Version Recommended for Adoption	Delete this term also amend the Introduction to reflect the fact this is the adopted SPG.

Chapter 2 – Background	
The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	<ul style="list-style-type: none"> • Question how many jobs are created in the area as a result of wind turbines. • Allege that it is proven that wind turbines do not contribute towards reducing atmospheric carbon. • The table regarding the number of applications in the area should be updated.

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

Chapter 2 – Background	
	<ul style="list-style-type: none"> • Need to clarify when more weight will be placed on a renewable energy development and when to protect the landscape.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • Introduce a proposed change to paragraph 3.16 to outline what is the number of jobs that can be obtained from renewable energy. • No evidence received in relation to the observations that turbines do not contribute towards reducing atmospheric carbon and officers have not come across evidence either. • The purpose of the table was to present part of the justification for creating a SPG, providing a snapshot of the situation at the time. No intention to update this. • Each application must be weighed up according to its own merits to see the possible advantages and effects of any application.
Proposed Changes introduced	The Council introduced two Proposed Changes in this chapter. The significant one is PC3, namely a new paragraph on how climate change has influenced planning policy for wind turbine developments.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	Further guidance should be provided on the capacity of the area to cope with wind turbines.
Officers' response to these	Work commissioned by the Council to Assess the Sensitivity and Capacity of the Landscape will provide further guidance on this.
Changes to the Version Recommended for Adoption	Include a reference to the Sensitivity work in a new paragraph, 7.5.8a.

Chapter 3 - Policy Context	
The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	<ul style="list-style-type: none"> • Need to ensure that community engagement takes place. • Reference should be made to the section of TAN8 which states that community benefit should not influence planning decisions. • Need to emphasise that the UDP takes precedence over other policies. • Need to explain the meaning of 'small' and 'community' for the SPG. • An assessment of the impact of turbines

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

Chapter 3 - Policy Context	
	<p>on tourism should be obtained.</p> <ul style="list-style-type: none"> Reference should be made to paragraph 3.7.2 of TAN6 which supports renewable energy on farms.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> In accordance with National guidance, the SPG promotes community commitment but it cannot be enforced. Whilst the Council are supportive to obtaining community benefit from such proposals chapter 11 clearly states that community benefit should not influence planning decisions. The proposed change to PC1 explains the weight that should be given to the UDP and to other relevant considerations. Proposed change to PC20 providing a further explanation within chapter 6 of what is meant by 'small turbine' and to PC45 for a 'community development'. No robust evidence regarding the impact on tourism. A recent report (February 2014) from Regeneris to the Welsh Government shows that there is no evidence that there is a significant impact on tourism as a result of onshore wind energy developments. PC46 refers to developments on farms.
Proposed Changes introduced	Four Proposed Changes were introduced in this chapter. The significant ones are the further explanation for the work of Gwynedd Werdd on opportunities for Renewable Energy developments and a description of the purpose of the AONB.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	An observation states that a clearer explanation should be given regarding the contribution of onshore wind turbines to the figures in the Gwynedd Werdd report.
Officers' response to these	Agree that this should be explained more clearly.
Changes to the Version Recommended for Adoption	Introduce an additional sentence explaining the contribution of Onshore Wind Energy to these figures.

Chapter 4 – Characteristics of the Gwynedd Planning Authority Area

The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	<ul style="list-style-type: none"> Reference should be made to the Pen Llŷn a'r Sarnau (PLAS) SAC. No reference to a Special Historical
--	---

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

	Landscape.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • The PLAS SAC designation is for underwater habitats and is therefore not relevant. • Agree that a reference to the Special Historical Landscape should be included.
Proposed Changes introduced	Two Proposed Changes were introduced to make minor amendments.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	No observations.
Officers' response to these	Not relevant.
Changes to the Version Recommended for Adoption	No further changes.

Chapter 5 – Restricted Areas

The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	<ul style="list-style-type: none"> • Support no turbines in the AONB. • Need to protect the setting of the AONB by creating a buffer. • A fixed maximum should be introduced for turbines in the Landscape of Special Historic Interest.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • Policy C26 clearly states no turbines in the AONB. • Previous guidance from CCW (now part of NRW), that it is not appropriate to introduce a buffer to the AONB as the impact of an application can more or less depend on the nature of a specific location. • No specific evidence submitted to justify a specific height within the Landscape of Special Historic Interest and officers have not come across any evidence either.
Proposed Changes introduced	Nine Proposed Changes were introduced. The most significant is PC12 which rephrased the paragraph for Landscapes, Parks and Gardens of Special Historical Interest.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	Only one observation expressing support.
Officers' response to these	Not relevant.
Changes to the Version Recommended for Adoption	<ul style="list-style-type: none"> • Include a reference to the work on Landscape Sensitivity and Capacity currently taking place in paragraph 7.5.8a.

Chapter 6 – Wind Turbine Types and Scale

The Main Matters raised	<ul style="list-style-type: none"> • Only support small scale or community
-------------------------	---

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

<p>during the public consultation on the First Draft.</p>	<p>ones in the area (different heights proposed).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Need a better definition of small scale, i.e. the difference between 20m to the tip of the blade and generating up to 5MW of energy. • Allege that restricting developments to 5MW is contrary to PPW which refers to developments up to 25MW. • Need a buffer around the AONB and Snowdonia National Park. • Need a buffer between different applications to prevent the creation of a wind farm in an area.
<p>Officers' response to these</p>	<ul style="list-style-type: none"> • No evidence submitted to justify that only small scale or community turbines should be promoted in the area. • Agree that there is some confusion within the chapter regarding the difference between scale based on height and scale based on the energy generated. • TAN8 makes a clear reference to a maximum of 5MW with up to 25MW on former industrial sites. • See the response to Chapter 5 regarding a buffer for the AONB and National Park. • The SPG refers to giving consideration to the impact of a series of individual applications forming a wind farm and the cumulative impact of developments.
<p>Proposed Changes introduced</p>	<p>Two proposed changes were introduced, namely a clearer explanation of the definition of turbine scales and an explanation of the need for an Environmental Impact Assessment with applications.</p>
<p>The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Turbines should be restricted to 11m in the Historic Landscape Area and to 15m in the rest of Gwynedd. • Need a clearer explanation of what is meant by small in the context of wind turbines.
<p>Officers' response to these</p>	<p>No justification submitted to justify restricting turbines to 11m in the Historical Landscape Area and to 15m in the rest of Gwynedd. The Council has commissioned work on Landscape Sensitivity and Capacity and reference should be made to this.</p>
<p>Changes to the Version Recommended for Adoption</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Include a reference to the work on Landscape Sensitivity and Capacity

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

	<p>currently taking place in paragraph 7.5.8a.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Include a reference to applications for individual turbines in the second sentence of paragraph 6.6d.
--	--

Chapter 7 – Key Matters	
<p>The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Claim that the ETSU-R-97 guidance (relating to noise) is unsuitable. • An Environmental Impact Assessment (EIA) should be received with all applications. • The distances from houses should be 500m or 20 times the height of the turbine, whichever is the furthest. • No justification for having a minimum separation distance, rather separation distances should be a way of identifying the need for a Residential Amenity Assessment. • Clearer guidance is required regarding the impact on the landscape, LVIA is insufficient. • Increase the distance for assessing the impact on the landscape from 30km to 50km. • No reference to Special Landscape Areas. • Cumulative impact not given due attention, a map of all applications is needed on the Council’s website. • A list of Council-approved appropriate specialists should be obtained. • Concern about the impact on tourism in the area.
<p>Officers’ response to these</p>	<ul style="list-style-type: none"> • The Government continues to use ETSU-R-97 as a noise impact assessment tool. • Appropriate guidance exists to assess whether or not an Environmental Impact Assessment is required with an application. • The Welsh Government has reiterated that each application should be dealt with on its own merits giving consideration to the relevant individual factors. Consequently, it is not appropriate to include separation distances from houses; however, it is appropriate to include guidance for when a Residential Amenity Assessment will be required within specific distances to a

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

Chapter 7 – Key Matters	
	<p>development.</p> <ul style="list-style-type: none"> • The LVIA is the acknowledged methodology for assessing the impact on the landscape. The Appendix to the SPG notes that the 30km figure used is a minimum. • Response to chapter 4 agrees to refer to the Special Historical Landscape. • It is felt that relevant attention is being given to the cumulative impact. Do not agree with the need for a map of all applications on the website. However, the Council maintains a register of all applications and thus holds appropriate information about the situation in the Council area, should it be requested. • Of the opinion that it is better to ask for specialists with appropriate qualifications rather than create a list of Council-approved specialists. • See the observation in chapter 3 for the impact on tourism.
Proposed Changes introduced	25 proposed changes were introduced and whilst the majority involve minor changes, three are substantial. These are the explanation regarding the separation distance to obtain a Residential Amenities Assessment (RAA), a new section on Community-led schemes and Developments on Farms.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	<ul style="list-style-type: none"> • Need to reintroduce the word ‘minimum’ (i.e. the distance from houses), within the SPG. • It is felt that the new section on Developments on Farms reads as a policy rather than a guidance.
Officers’ response to these	<ul style="list-style-type: none"> • Do not agree with the reintroduction of the word ‘minimum’. • Agree that a review is needed of the part on Developments on Farms.
Changes to the Version Recommended for Adoption	<ul style="list-style-type: none"> • Change a reference to wind farms in paragraph 7.7.3 to wind turbines. • Include a reference to the landscape sensitivity work in a new paragraph, 7.5.8a. • Change paragraph 7.8.3 by referring to the Gwynedd Archaeology Advisor. • Change the Developments on Farms section by deleting the first paragraph and

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

<u>Chapter 7 – Key Matters</u>	
	<p>changing the third sentence to highlight that the criteria of policy C26 are appropriate.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Include a reference to the Application of Separation Distances from Residential Properties work in a new paragraph, 7.9.10a.

<u>Chapter 8 – Location and Design</u>	
The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	<ul style="list-style-type: none"> • There is a reference to the separation distances between houses and turbines. • Insufficient guidance regarding the potential impact on the landscape. More attention required to the cumulative impact. • The size of turbines should be restricted to no more than 15m outside the AONB in the Gwynedd Planning Area.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • See the observation in chapter 7 regarding the distances from houses. • It is felt that section 7.6 and Appendix 4 provide clear details for the assessment of the impact of turbines on the landscape. • No evidence submitted to support restricting turbines to a height of 15m in the rest of the Council's area.
Proposed Changes introduced	One Proposed Change was introduced which included a link to a specific document for further guidance on the location and design of wind turbines.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	No observations.
Officers' response to these	Not relevant.
Changes to the Version Recommended for Adoption	No further changes.

<u>Chapter 9 – Decommissioning and Restoring Land</u>	
<u>Chapter 10 – Requirements with Applications</u>	
The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	<ul style="list-style-type: none"> • A bond for the decommissioning should be obtained. • Introduce a condition in order to decommission a turbine that has stood redundant for a specific period of time.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • Agree that the section on decommissioning should be reviewed in order to provide further guidance on the need for a bond and the period of time for which a turbine

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

	stands redundant.
Proposed Changes introduced	Four Proposed Changes were introduced to chapter 9 and none were introduced to chapter 10. These provide clearer guidance on conditions for land restoration and instructions to ensure that resources are in place for the decommissioning.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	No observations.
Officers' response to these	Not relevant.
Changes to the Version Recommended for Adoption	No further changes.

Chapter 11 – Community Benefits and Developer Contributions

The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	<ul style="list-style-type: none"> • These matters should not be referred to in the SPG. • In relation to a community application, there is a need to ensure that the observations of the entire community are considered.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • It is appropriate to refer to these matters as they are included in TAN8. • All observations that raise planning matters will receive relevant attention when dealing with any application – be that a community application or not.
Proposed Changes introduced	Three Proposed Changes were introduced; the most significant was PC53 in order to provide guidance regarding the social benefit of a development.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	That the figure of £5,000 for each MW is too low.
Officers' response to these	No new figure was proposed and there was no justification for requesting more either.
Changes to the Version Recommended for Adoption	Remove the reference to the Welsh Office Circular in paragraph 11.6 and 106 agreements in paragraph 11.8. Also, add the words, 'As good practice only', in paragraph 11.8.

Chapter 12 – Contact Details

The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	No significant matters raised.
Officers' response to these	Not relevant.

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

Proposed Changes introduced	One minor proposed change was introduced.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	No observations.
Officers' response to these	Not relevant.
Changes to the Version Recommended for Adoption	No further changes.

Chapter 13 – Further Reading

The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	No significant matters raised.
Officers' response to these	Not relevant.
Proposed Changes introduced	One minor proposed change was introduced.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	No observations.
Officers' response to these	Not relevant.
Changes to the Version Recommended for Adoption	No further changes.

Chapter 14 – Glossary

The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	<ul style="list-style-type: none"> • Need to rephrase the definition of Scheduled Ancient Monuments.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • Agree with the new wording proposed.
Proposed Changes introduced	Introduce the new wording for the definition of Scheduled Ancient Monuments.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	No matters.
Officers' response to these	Not relevant
Changes to the Version Recommended for Adoption	No further change.

Appendices

The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	<ul style="list-style-type: none"> • Unclear about the purpose of the maps and how they would be used.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • These are part of the basis for the Landscape and Visual Impact Assessment. Agree that this could be explained better in Part 11 of Appendix 4.
Proposed Changes	Nine Proposed Changes were introduced with

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

introduced	the majority being minor changes.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	<ul style="list-style-type: none"> • Need to review the radius of the cumulative impact assessment. • An error in PC61 as a sentence is repeated.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • No evidence submitted to support the observation about the radius of the cumulative impact assessment. • Agree to change PC61 by deleting a sentence.
Changes to the Version Recommended for Adoption	Delete a sentence from PC61.

<u>General Observations</u>	
The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	<ul style="list-style-type: none"> • Lack of clear details within the SPG. • It is felt that the SPG is too restrictive and does not reflect National Policy. • What is the target that Gwynedd should meet and through what type of renewable energy will this be achieved? • Reference to Council-assessed independent specialists. • Does not reflect the conclusions of the Gwynedd Werdd report for Renewable Energy opportunities, in particular the three sites with a capacity of up to 25MW.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • There is clear detail within the SPG however that the nature of these types of developments mean that clear details cannot be presented on all relevant matters. • Chapter 3 refers to national policy and the matters for the SPG to consider. • National policy does not create a target for individual Authorities. • Reference is made to independent specialists in a response in chapter 7. • The purpose of the Gwynedd Werdd study was to scope the different potential opportunities of renewable energy on a strategic level in terms of technical requirements in Gwynedd. For the three areas with potential for 25MW, it is acknowledged that these are close to the National Park which could mean that they face planning restrictions, for example, in terms of the potential impact on views into

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

General Observations	
	or out of the Park. Identifying the potential sites does not provide any guarantee that a proposal would be granted planning permission.
Proposed Changes introduced	None introduced.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	Observations on minor errors in the document.
Officers' response to these	Agree to make corrections to deal with the minor errors, such as spelling mistakes.
Changes to the Version Recommended for Adoption	Minor changes.

SA/SEA/HRA	
The Main Matters raised during the public consultation on the First Draft.	<ul style="list-style-type: none"> • There is a need to note that appropriate assessments are required, e.g. EIA, for each wind turbine development. • Further information is needed regarding the purpose of the SEA process. • Possibly the baseline information used is not up to date. No robust evidence submitted to support this. • Some of the SEA's objectives are irrelevant. • It is believed that the scale and design of the development are important considerations also. • Biodiversity protection should be strengthened in the document. • Minor observations submitted on the HRA document.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • The need for a EIA assessment will depend on a number of different factors. • Agree that more information should be added regarding the process. • It is considered that the baseline is up to date. • The document notes where objectives are irrelevant. It is felt that it is important to have consistency with other SEA documents that are based on matters facing Gwynedd. • Agree that a reference should be made to the design and location and strengthen the protection of biodiversity. • Minor changes introduced to the HRA document.
Proposed Changes	Eight proposed changes were introduced to

APPENDIX A – SUMMARY OF THE MAIN MATTERS

introduced	the SEA and three were introduced to the HRA document – the majority of these are minor changes.
The Main Matters raised during the public consultation on the Proposed Changes.	<ul style="list-style-type: none"> • Maybe the baseline information used is not up to date. • Some of the SEA's objectives are irrelevant. • That micro and small wind turbines should be refused if they are within the AONB.
Officers' response to these	<ul style="list-style-type: none"> • It is considered that the baseline is up to date. • The document notes where objectives are irrelevant. It is felt that it is important to have consistency with other SEA documents that are based on matters facing Gwynedd. • It is agreed that the section referring to turbines within the AONB should be rephrased.
Changes to the Version Recommended for Adoption	<ul style="list-style-type: none"> • Minor changes.

Appendix B - Table of Comments Received and Officers' Response on the Original Consultation

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
CHAPTER 1 -						
YG076			[Policy C26] does not ensure protection.	That the criteria of Policy C26 have already been breached.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG080		Policy C26	Support a policy to refuse proposals within the Llŷn AONB.	Such developments would have a detrimental effect on the beauty of the area.	Note the comment.	No Change
CHAPTER 2						
YG006	2	2.2 a 2.3	We support these subsections	No evidence submitted to support the statement	Note the comments	No Change
YG014		2.13	More emphasis on paragraph 2.13 TAN 8 which enables authorities to refuse wind energy proposals that are over 5MW on lands in open countryside.	No evidence submitted to support the comments.	No specific evidence submitted to support the comments received.	No Change.
YG016		2.7	This begs the question (not answered in the SPG) of how to balance any intended benefits and contributions from the development against considerations such as impact on landscape, social and community issues	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG016		2.8	A fourth aim should be added, namely: - to clarify and restate for all concerned what Gwynedd Council expects to see in the long term as the outcome of implementing its policy towards wind turbines.	A statement of this kind must be made somewhere, otherwise the Guidance will be worthless.	This is a comment on energy policy. However it might be helpful if para. 3.16 expands on the Gwynedd Werdd Project	Add commentary on current situation in relation to Gwynedd's strategy for promoting the renewable and low carbon energy sectors
YG017		2.2	It has been demonstrated that wind turbines do not contribute overall to reductions in atmospheric Carbons	at best their effect, when all elements of manufacture, installation and back up by fossil fuels are included, is at best neutral.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG017		2.2	It has also been demonstrated that wind turbines do not create jobs in a specific area.	The work involved in installation is short term and their maintenance is covered by very few individuals covering a huge number of installations over a very wide geographic spread.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG018		2.2	It has been demonstrated that wind turbines do not contribute overall to reductions in atmospheric Carbons	at best their effect, when all elements of manufacture, installation and back up by fossil fuels are included, is at best neutral.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG018		2.2	It has also been demonstrated that wind turbines do not create jobs in a specific area.	The work involved in installation is short term and their maintenance is covered by very few individuals covering a huge number of installations over a very wide geographic spread.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG019		2.2	It has been demonstrated that wind turbines do not contribute overall to reductions in atmospheric Carbons;	their effect, when all elements of manufacture, installation and back up by fossil fuels are included, is at best neutral.	This is a comment on national energy policy	No Change
YG019		2.2	It has also been demonstrated that wind turbines do not create jobs in a specific area.	The work involved in installation is short term and their maintenance is covered by very few individuals covering a huge number of installations over a very wide geographic spread.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG021		2.8	The aim of the SPG (para 2.8) should also be to explain the context, scope and detail of Gwynedd's onshore wind development policy to the public.	The SPG does not give a clear indication of the intentions and implications of the GUDP policy for the capacity, number and distribution of wind turbines within the planning area.	The policy is worded so that it is up to the developer to make a case for the size, location and generating capacity of the project within the constraints of the policy.	Agree to add bullet in relation to help for the public.
YG021		2.4	para 2.4) refers only to the period June 2010-June 2012. It should include those up to the date of SPG publication (for June 2010 to Jan 2013 – our records show 38 applications comprising 46	The incomplete record is symptomatic of a lack of strategic awareness and overview of the potential rate of penetration of single wind turbines throughout	The purpose of this paragraph is part of the justification for producing the SPG rather than to give an update of the latest	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			turbines, excluding screening applications which have progressed to a full application). The summary table should be accompanied by a list, analysis and location map of turbine applications which should be also be regularly updated on the planning website.	the GUDP area	position.	
YG022		2.2	It has been demonstrated that wind turbines do not contribute overall to reductions in atmospheric Carbons	at best their effect, when all elements of manufacture, installation and back up by fossil fuels are included, is at best neutral.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG022		2.2	It has also been demonstrated that wind turbines do not create jobs in a specific area.	The work involved in installation is short term and their maintenance is covered by very few individuals covering a huge number of installations over a very wide geographic spread.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG024		2.2	It has been demonstrated that wind turbines do not contribute overall to reductions in atmospheric Carbons	at best their effect, when all elements of manufacture, installation and back up by fossil fuels are included, is at best neutral.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG024		2.2	It has also been demonstrated that wind turbines do not create jobs in a specific area.	The work involved in installation is short term and their maintenance is covered by very few individuals covering a huge number of	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				installations over a very wide geographic spread.		
YG027		2.2	It has been demonstrated that wind turbines do not contribute overall to reductions in atmospheric Carbons	at best their effect, when all elements of manufacture, installation and back up by fossil fuels are included, is at best neutral.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG027		2.2	It has also been demonstrated that wind turbines do not create jobs in a specific area.	The work involved in installation is short term and their maintenance is covered by very few individuals covering a huge number of installations over a very wide geographic spread.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG029		2.2	It has been demonstrated that wind turbines do not contribute overall to reductions in atmospheric Carbons	at best their effect, when all elements of manufacture, installation and back up by fossil fuels are included, is at best neutral.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG029		2.2	It has also been demonstrated that wind turbines do not create jobs in a specific area.	The work involved in installation is short term and their maintenance is covered by very few individuals covering a huge number of installations over a very wide geographic spread. This aspect has recently been covered in many Scottish newspapers when he was	The paragraph states that it could lead to job creation a point reiterated in the Gwynedd Werdd report.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				revealed that the Scottish Government had greatly inflated jobs created by the wind energy industry.		
YG030		2.2	It has been demonstrated that wind turbines do not contribute overall to reductions in atmospheric Carbons	At best their effect, when all elements of manufacture, installation and back up by fossil fuels are included, is at best neutral.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG030		2.2	It has also been demonstrated that wind turbines do not create jobs in a specific area.	The work involved in installation is short term and their maintenance is covered by very few individuals covering a huge number of installations over a very wide geographic spread.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG049		2.1	This statement should be changed to refer to the latest reports on the statistics by the Met Office which came out on Christmas Eve 2012,	which show that the earth did not warm as much as was forecast during the past ten years.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG049		2.2	This statement is incorrect	that the effect on the area's economy from FIT payments would increase residents' bills significantly. The claim that there will be jobs in the manufacturing industries field is irrelevant to Llyn. But the likely adverse effect on the tourism industry upon which the area is so dependent will cause job	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				losses and a huge detriment to the economy.		
YG049		2.3	This SPG should not refer to policies that relate to the Strategic Search Areas	as it is entirely irrelevant to Gwynedd.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG049		2.5	Using the word significant gives a misconception of the need to consider the National Policy.	Reference should be made again to the important sentence in a significant decision in a High Court case under the reference "(2012) EWHC 1419 (Admin)": "There is a statutory presumption in favour of the statutory development plan. Here that includes the local plan and its policies on landscape. In contrast, national planning policies--are merely other material considerations."	National Planning Policy can be a significant material consideration in dealing with certain applications.	No Change
YG049		2.6	Change "important trigger" to "key"	No evidence submitted to support the comments	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG049		2.7	There are constant references to maintaining the balance, but what needs to be done is to note clearly which one is to be prioritised, and under which circumstances?	No evidence submitted to support the comments	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG049		2.8	Having weighed up, it should be noted that the UDP and landscape conservation will be prioritised?	The wider benefits of reducing the earth's carbon emissions are an irrelevantly small percentage compared with the adverse effect on Penrhyn Llŷn today and in the future.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG051		2.3	There are no SSAs within [Gwynedd]. It would be helpful if the SPG explained why WAG SSA locations have been selected and on what criteria	an explanation of why this is the case would help put the decision making process in context.	Strategic Search Areas were chosen on the basis of a number of economic, technical and environmental reasons (see para 2.9 of TAN8). It is not clear how providing this would help "put the decision making in context". Para. 2.3 of TAN 8 refers to the need to balance the need for renewable energy against the need to protect the landscape. It also states that the Government would support local plans that restrict almost all wind energy developments over 5MW to the Strategic search areas and urban and industrial brownfield sites.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					Part 6 of this SPG refers to this.	
YG051		2.4	Given 3.15.1 and 2.7 make it clear that contribution must be assessed shouldn't the distinction be made between these and cheaper, more efficient and beneficial models.	FIT turbines which are less efficient, less beneficial in terms of carbon saving and three times as costly	These are comments that relate to the policy framework which is beyond the scope and purpose of the SPG	No Change
YG051		2.6	There is no prominence and very scant reference in the SPG to PPW section5 or C11/99	Both are relevant to these designations and their purpose	These are comments that relate to the policy framework which is beyond the scope and purpose of the SPG	No Change
YG065		2.4	Needs to be updated	No evidence submitted to support the comments	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG067		2.4	Need to update the number of applications.	The statistics submitted are completely misleading.	The statistics are part of the justification over the need for the SPG. Not intended to be update since it will become out of date once the SPG is adopted.	No Change
YG073		2.1/2.2	Paragraphs should recognise that wind energy has only a small role to play in changing the amount and mix of energy usage	Electricity is only 18% of usage in UK and wind produces only a fraction of total electricity production	These are comments on the national energy policy which are beyond the scope and purpose of the	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					SPG	
YG077			The Planning Authority should add a substantial section to this SPG to reflect Welsh Government policies on Wind Energy schemes that are led by the community.	The SPG's remit is too narrow and is restricted to Technical Advice Note 8 only. There is reference to community schemes in that document. The Council seems to offer no guidance in this document for schemes that are led by the community.	Agree that a section on proposals driven by the community should be included.	Add a section which explains the approach towards community-led proposals.
CHAPTER 3						
YG002 YG011	3		There are doubts regarding the accuracy of the Welsh Government's target by 2017. It would mean constructing 33 turbines a day.	It is equivalent to 13.5 Giggawatt hours a day.	These are comments on national policies and on the policy framework of the local development plan, which is an objection that is beyond the scope and purpose of the SPG.	Note the comment
YG006	3		We support this section	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG005		3	To register my objection to further wind farms being allowed anywhere in Gwynedd or Anglesey,	No evidence submitted to support the statement.	No specific evidence submitted to support the comments received	No Change
YG010		3	In the rest of Gwynedd we object to turbines that are higher than 15 metres, unless the results of direct and indirect environmental impact assessments are submitted to a public consultation, which will prove beyond doubt that the turbine will not have any harmful or unacceptable effects.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG012		3	Emphasise our objection to the current movement to erect huge wind turbines in notable areas throughout the county.	Deforms our environment.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG016		3.11	There should also be a more formal requirement for local authorities to take key responsibility for ensuring that community engagement is undertaken effectively and in a non-partisan fashion.	Fairness and transparency would not be guaranteed if left to the discretion of developers.	Para. 3.12 refers to para. 2.15 of TAN 8 but Guidance should also be repeated in Section 11.	Include reference to s 6.2 of TAN 8 local authorities and developers should endeavour to enter into discussions with local communities as soon as possible when formulating proposals

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG016		3.19	The statements in PP5 and PA5 need to be modified or corrected	they are not consistent with the overarching statement about wind turbine development made in C26	This is a comment on the contents of the AONB Management Plan.	No Change
YG023		3.12	Should also include reference to the explicit TAN 8 stipulation that community benefits must under no circumstances form part of the issues presented to the Planning Committee or determined by them	To do so would amount to bribery	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG023		3.16	Energy is industrial activity	not a suitable form of employment for the nation's guardians of the landscape	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG026		3	I wish to record my formal objection to further installation of on-shore wind turbines in Gwynedd	Due to the ruination of the natural beauty of our countryside and the resultant negative impact on tourism, flora, fauna and the quality of life for Gwynedd residents.	Note the comment	No Change
YG047		3	We are disappointed with the number of applications for wind turbines within the Council at the moment.	These are dotted around our countryside like unwelcome giants.	No specific evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG048	3	3.20 and 3.21	I commend the Planners for acknowledging the importance of tourism in Snowdonia, Gwynedd and North Wales, and wish to refer to the fact that Gwynedd's economy is much more dependent on the tourism	with 16.3% of all the County's jobs in the sector in 2010 compared with a corresponding figure of 9.6% for Wales and 9.4% for Great Britain.	Note the comment.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			industry than Wales and Britain,			
YG049	3		The policies should be placed in their appropriate context e.g. which policy is given the priority. It should be noted clearly that the UDP is given the priority, and include the most relevant parts in full.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG049		3.1	The method you have chosen to present some sections of PPW out of their context, and sometimes rephrased, has led to conveying a different meaning to the actual meaning of the policy.	This gives a completely misleading presentation and it should be rearranged, ensuring it is worded correctly in the order that is most relevant to this part.	The SPG is a method of explaining more detailed guidelines on how to use a policy or policies that are relevant to a particular theme or area. In this case it explains Policy C26 on Onshore Wind Energy developments.	No Change
YG049		3.2	It should also be noted that this is a second consideration to the Gwynedd UDP, and clear reference should be made to Policy 5.5, 5.6 and 6.5	these are the policies that relate to protecting the natural heritage, the coast and the historic environment.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG049		3.3	An explanation should be included of the difference between the sizes of individual turbines and individual developments in terms of the policy in the SSA	that a 5MW development is not suitable for most of Gwynedd.	Para. 2.3 of TAN 8 refers to the need to balance the need for renewable energy against the need to protect the landscape. It also states	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					that the Government would support local plans that restrict almost all wind energy developments over 5MW to the Strategic Search Areas and urban and industrial brownfield sites. Part 6 of the SPG refers to this.	
YG049		3.8	This has been quoted in fragments and has been rephrased, which changes its meaning completely at times. (Individual comments are submitted on the contents of the quotes).	This is a misleading and irresponsible way of presenting the policies and actually creates more confusion rather than offering more detailed guidelines and guidance as is required.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG049		3.10.	First of all, reference should be made to the most relevant part of TAN 8 as is presented in the Countryside Council's guidelines here (Individual comments are also submitted on the contents of the quotes).	Presenting the sections out of their context and having been rephrased happens again, therefore this should be rectified.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG049		3.15	This should be changed and the paragraph should be included in full (reference to paragraph number in bullet point 3).	Why leave out references to such key considerations?	A summary is presented here.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG049		3.16	[Should] include what is the meaning of "community" and "small" in Onshore Wind Energy terms, which are suitable to the local surroundings.	No evidence submitted to support the comments.	Amendments to Chapter 6 and an additional section in Chapter 7 on Community Driven Schemes provide greater clarity.	Amend Chapter 6 and 7 to address these matters.
YG049		3.20.	An assessment should have been carried out of the resultant effect of the turbines on the tourism industry and the economy before permitting any wind turbine in the area.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG051		3.5	Can't this be shown in Nameplate capacity?	To state this figure is in this format is confusing	These are comments that relate to the policy framework which is beyond the scope and purpose of the SPG	No Change
YG051		3.6	will this 2010 information be relevant over the "implementation lifetime" of the SPG.	It will be out of date and therefore cannot be a good indicator	These are comments that relate to the policy framework which is beyond the scope and purpose of the SPG	No Change
YG051		3.7	Should the SPG avoid references that confuse building turbines with nuclear decommissioning?	To conflate the two is therefore misleading as the two are already misconstrued in public consciousness and undermine debate.	These are comments that relate to the policy framework which is beyond the scope and purpose of the SPG. The document referred to includes wind energy within "low carbon" sources.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG051		3.8	but it is perhaps incorrect to say PPW supports renewable energy projects	it ONLY supports development where appropriate	These are comments that relate to the policy framework which is beyond the scope and purpose of the SPG	No Change
YG051		3.15	the suitability of site and efficiency of turbine installation ought to be weighed against the impact,	sites are profit motivated and opportunistic, NOT optimised	These are comments that relate to the policy framework which is beyond the scope and purpose of the SPG	No Change
YG051		3.20.	[visitors] have a valid input to this debate	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG051		3.21	is the word unspoilt not used by visitors in this data	anecdotal evidence would indicate that its unspoilt nature is the major draw to the areas of Llŷn outside of Abersoch	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG067		3.19	Question the policy of the AONB Management Plan.	Installations undermine the objective of protecting the AONB.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG077	Section 3		The Draft SPG notes a number of national policies in Section 3, but then it appears that inadequate attention is given to them in the document itself,	there is considerable emphasis on the visual element of Wind Energy, whilst other planning factors are omitted, e.g. community and economic benefit.	The main purpose of the document is to assist the public, applicants and decision makers to deal with the subject. National policies are reflected in the local policies.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG077			The Welsh Government's guidance in Technical Note 6 should be accepted and incorporated as they are noted in Chapter 3 of the SPG in the body of the Supplementary Planning Guidance.	Reference is made to paragraph 3.7.2 as evidence "Many economic activities can be sustainably located on farms. Small on-farm operations, such as food and timber processing and food packaging.....and <u>the production of renewable energy are all likely to be appropriate uses.</u> "	Accept the point.	Add a section under Key Issues Number 7 which relate to the production of wind energy on farms.
CHAPTER 4 -						
YG017		4	Here you acknowledge the beauty of the natural unspoilt wild landscape and its importance in the context of tourism. However, this must be taken in the overall context of Wales and the counties that surround Gwynedd.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG018		4	Here you acknowledge the beauty of the natural unspoilt wild landscape and its importance in the context of tourism. However, this must be taken in the overall context of Wales and the counties that surround Gwynedd.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG022		4	Here you acknowledge the beauty of the natural unspoilt wild landscape and its importance in the context of tourism.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			However, this must be taken in the overall context of Wales and the counties that surround Gwynedd.			
YG024		4	Here you acknowledge the beauty of the natural unspoilt wild landscape and its importance in the context of tourism. However, this must be taken in the overall context of Wales and the counties that surround Gwynedd.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG027		4	Here you acknowledge the beauty of the natural unspoilt wild landscape and its importance in the context of tourism. However, this must be taken in the overall context of Wales and the counties that surround Gwynedd.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG029		4	Here you acknowledge the beauty of the natural unspoilt wild landscape and its importance in the context of tourism. However, this must be taken in the overall context of Wales and the counties that surround Gwynedd.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG030		4	Here you acknowledge the beauty of the natural unspoilt wild landscape and its importance in the context of tourism. However, this must be taken in the overall context of Wales and the counties that surround Gwynedd.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG035	4		A reference to the PLAS SAC should be included.	Covers most of the Penrhyn Llŷn coast.	The Pen Llŷn a'r Sarnau (PLAS) SAC is a designation that applies to undersea habitats.	No Change
YG035		4.2	I don't see any mention of the old 'Character Landscape Areas' or the proposed 'Special Landscape Areas' in this.	The old areas cover most of Gwynedd outside the Park, but the proposed areas do not.	Accept that the historic landscape is an important part of the character and quality of the landscape.	Amend 4.2 to include reference to the landscapes of outstanding/special historic interest.
YG035		4.5	Again no mention of the PLAS SAC and perhaps there is a need to mention that several SACs have been designated for bats?	No evidence submitted to support the comments.	Special Areas of Conservation are designations that apply to undersea habitats.	No Change
YG068		Section 4	This section does not mention that substantial areas are historic landscapes	Several inquiries have deemed historic landscapes a material consideration	Accept that historic landscape is an important part of the characteristics and quality of the landscape	Amend 4.2 to include reference to the landscapes of outstanding/special historic interest.
YG077	4		Full attention should be given to the background of the planning area, including the economy. Attention should be given to the Welsh language and Culture of the planning area.	This section describes only the physical features of the County.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
CHAPTER 5						
YG006		5.1.3	We object to this section.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG009		5.2	Council to adhere to the policy and refuse all applications for wind turbines within the AONB, Policy C26.	No evidence submitted to support the comments.	No specific evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG010		5.2	Council to adhere to the policy and refuse all applications for wind turbines within the AONB, Policy C26.	No evidence submitted to support the comments.	Note the comment.	No change.
YG010		5.2	The SPG should provide a clear and firm guidance on the area outside the AONB boundary which only permits micro or small scale turbines i.e. up to 11 metres to the blade within the Landscape of Special Historic Interest.	Approving wind turbines that are larger than this is bound to cause significant harm to the character and beauty of this designated area and is therefore contrary to the policy of protecting the area from significant harm.	Para. 5.4.3 notes that applications should not cause significant harm to the character, appearance or setting of historic landscapes in accordance with Policy B12 of the UDP. It will be a matter for the developer to show that there will be no significant harm.	No change.
YG016		5.2.4	The word <i>significant</i> is used in this paragraph and on numerous occasions elsewhere in the document (e.g. para.	Without a contextual definition, the question of just how severe any harm or damage needs to be	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			7.5.8) without being defined in the context of harm to the environment/community/location etc.	before it is classified as 'significant' is left entirely to individual subjective assessment.	makers that decisions on applications need to take into consideration a mixture of general guidance and specific local circumstances.	
YG016		5.13	The purpose of the maps is unclear.	The maps seem to be the product of adherence to a rather bureaucratic 'guide to good practice'. In all likelihood the areas of high wind speed will come to be regarded as designated zones for wind turbine development with a lower threshold for refusal than other areas.	The map is based on the contents of the Practice Guidance on Planning for Low Carbon and Renewable Energy issued by Welsh Government to Local Authorities in 2010.	No change.
YG019	5		Should include all of the Upper Dee Valley.	Regard to flora and fauna present.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG021		5.13	The maps should be further developed and clarified.	Additional analysis and maps are needed to clarify the implications for intermediate sizes e.g. 30-35m and 40-45m.	Section 5.13.3 states that these are examples and are related to the categorisation described in section 6.8.	No Change
YG021		5.2.3	The relevant sentence in C26 should be reiterated here. It should be clarified under what circumstances, if any, national policy might differ from or	The SPG still requires clearer wording with respect to the AONB policy.	The wording is a reiteration of the policy context.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			override local policy.			
YG023		5.3	SPG should make quite clear a significant separation required to ensure that industrial wind turbines do not spoil the visitor offer of the Snowdonia National Park anywhere within its boundaries.	Your current draft SPG does not do this adequately if at all.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG029		5.2	There is a great deal of concern in the Upper Dee Valley area about the growing spread of wind turbine applications. And it seems that even Snowdonia National Park and AONBs aren't safe from them.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG032		5.2	I state that I object to any changes to Policy C26 which prohibits wind turbines within the AONB.	No evidence submitted to support the comments.	Note the comment.	No change.
YG032		5.2	Additionally I object to any wind turbines outside the AONB that are connected to the national grid especially the wind turbines that receive a FIT (feed in tariff).	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG032		5.2	In your Supplementary guidance you suggest that there is room for small turbines within the AONB in the Landscape Conservation Area and the	You say that turbines up to 5MW are small! 5MW EQUATES TO 100 wind turbines that are 50kw and 34 metres high or two enormous	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			Landscape of Special Historic Interest.	2.5MW turbines that are 125 metres high!		
YG032		5.12	Is there an explanation as to why you wish to destroy the landscape and the tourist industry?	Which brings over £800 million in to Gwynedd every year.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG033		5.2	It is commendable that no wind turbines are to be permitted in the AONB.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG034		5.2	Very important that no turbines are sited within the AONB or close to the Coastal Footpath.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG035		5.5.3	Change the wording. It is better to mention that a Habitats Regulations Assessment will be needed rather than an Appropriate Assessment.	The HRA encompasses the entire process which includes the section relating to the Determination of Likely Significant Effect and an Appropriate Assessment, as required.	Agree with the suggestion	Amend the wording to refer to the Habitats Regulations Assessment.
YG038		5.2	Proposals for wind turbines will be refused on sites within the AONB.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG038		5.2	I am of the opinion that it should not be possible to see wind turbines from any AONB or from the Park.	As they affect their setting. The AONB and the Park are special because of what they contain and what can be seen from them.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG038		5.2	What about the minimum distance from the AONB?	As suggested by Anglesey and more stringent screening obligations than usual.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG038		5.2	I'm concerned that you will allow more wind turbines along the coast where they can be seen from Anglesey.	I am shocked that these have been approved as I assume that they can be seen from Llanddwyn AONB, which is a SSSI and a destination for thousands due to unpolluted scenery and a pre-modern medieval ambience.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG046		5.2	There should be no Wind Turbine developments in the AONB.	It seems ridiculous that a wind turbine can 'conserve and enhance the natural beauty of the AONB'.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG046		5.2	There should be an exclusion of Wind Turbines within 2km of the AONB and Snowdonia National Park.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG047		5.1	Consideration should be given to the impact on the ministry of defence using the area.	Their requirements change over time therefore we must consider their needs throughout the lifespan of the turbine - 25 years rather than a snap shot.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG047		5.2	Wind turbines should be excluded within 2km of the AONB and Snowdonia National Park.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG048	5	Areas of Constraints	I believe it should also include the Upper Dee Valley and surrounding area.	...giving consideration to the flora and fauna present.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG049	5	5.2	A MAP OF THE AONB SHOULD BE INCLUDED	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG049			PPW and Local Policies, C26 and B8, offer abstract guidance on terms such as "Significant Harm", however, the only firm guidance is that the application is less than 5MW.	This is totally inadequate, irresponsible and unworthy of the care Gwynedd Council should be taking with this unique landscape. The SPG, the Local Policy and the Llŷn AONB policies provide a clear and firm guidance that the AONB boundary should not be treated as a clear boundary and the land within the views and the setting of the AONB should be treated in the same manner as the land within the boundary.	The SPG method reflects the way that applications for developments need to be considered through a combination of policy and technical guidelines and specific situations	No change.
YG049		5.2.4	The appropriate size and distance from designated landscapes outside the Llŷn AONB should be introduced.	In order to avoid harming the peninsula and other designated areas within the unitary plan.	The SPG method reflects the way that applications for developments need to be considered through a combination of policy and technical guidelines and specific sites.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG049		5.3	Again, appropriate wind turbine distances and sizes should be noted.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG049		5.4	MAP SHOULD BE INCLUDED.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG049		5.4.1	The supplementary planning guidance should set 11m as a limit within the Llŷn and Bardsey Landscape of Special Historic Interest.	This is the only way of ensuring that there will be no significant harm to the character, appearance or setting of this landscape within the boundary and the views of the Landscape of Special Historic Interest.	Para. 5.4.3 notes that applications should not cause significant harm to the character, appearance or setting of historic landscapes in accordance with Policy B12 of the UDP. It will be a matter for the developer to show that there will be no significant harm.	No change.
YG049		5.5	Appropriate maps should be included to show the sites.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG049		5.9	The constraints should therefore be included.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG049		5.12	An independent assessment should be held on the impact of turbines on the tourism industry, before approving any	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			turbine higher than 15 metres in Gwynedd.			
YG049		5.13.1	We ask for a minimum of 1.5km between turbines and houses.	The same limit as more than 8000 people from Anglesey asked for.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG049		5.13.1 3	We do not agree that the areas shown as possible examples are suitable for 20m wind turbines.	Due to the restrictions and the requirements of policies and legislation to protect the area due to its designations.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG050		5.2	Any detailed assessment will be supported when an application is submitted.	Could affect the landscape and visibility due to the AONB etc., along with tourism and leisure interests.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG051		5.13.4 Maps	Where does the definition wind speed >6m/s = high come from?		High = >6.5m/s. The source is referred to in para. 5.13.1	No change.
YG056		5.2	No case for supporting to Wind Turbines closer than 2km of the AONB borders or Snowdonia National Park.	Should views from within the AONB or Snowdonia National Park are adversely affected.	The criteria stipulates that a judgement needs to be made as to whether the development would cause significant harm to the setting and has to be assessed on a case by case basis.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG061		5.2	Large tall single wind turbines not only defile the landscape of Gwynedd and a ANOB.	Have significant loss of amenity to the resident living and going about their business.	Para. 5.2 relates to the AONB. National and local policies aim to maintain the integrity and quality of the AONB and no turbine development should cause significant harm to the landscape.	No change.
YG061		5.12	The prospectus of jobs created in building and maintenance, is a canard. The very real damage to tourism jobs is significant.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG061		5.12	The landscape is very precious income in to the local economy.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG063		5.4.3	Replacing "should not" with "which".	So that the sentence makes sense.	Accept.	Replace "should not" with "which".
YG063		5.9	Include reference to the regional Historic Environment Record (HER) for north-west Wales, maintained by Gwynedd Archaeological Trust.	Is the non-statutory database of archaeological information and encompasses the vast majority of archaeological sites.	Accept.	Include reference in 5.9 to the regional HER for North West Wales.
YG063		5.9.1	Add "setting" to criteria.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG063		5.9.1	<p>Add details in relation to archaeological designations. An archaeological assessment will be required where there is a probability or risk that a proposal (either alone or in combination with other plans or projects) will have a significant effect on the historic environment. Developers must provide sufficient information so that an informed judgement can be made as to the likely effects of the proposed development. Applications failing to provide this information will be refused. Where a proposal is likely to cause significant harm to the historic environment, it should only be permitted if it can be demonstrated that there are reasons for the proposal that outweigh the need to safeguard the archaeological value of the site and that impacts can be adequately mitigated.</p>	To explain the circumstances in which applications may be refused on archaeological grounds.	Accept the need to refer to relevant Policy of the UDP.	Include reference to Policy B7 of the UDP.
YG063		5.9.2	<p>Gwynedd Archaeological Planning Service should be consulted, because. This consultation will establish the need for, and scope of, archaeological assessment and evaluation and will identify viewpoints to be included in visual impact assessment where there is</p>	The council has no in-house archaeological expertise.	Accept.	Include reference to need to consult with GAPS.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			a potential visual impact upon archaeological sites.			
YG065		5.2.4., 7.6,7. 7	Reliance on LVIAs and photomontages provided by the client is wrong. Should be provided by Council and paid for by developer.	Photomontages do not show the effect of a moving object set against a tranquil background.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG065		5.8	All turbines ought to be dark green in colour.	To minimise their effects.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG067		5.2.2/ 5.2.4	Support these statements.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG067		5.2.3	This consideration undermines 5.2.2 and 5.2.4.	Opens the floodgates to unscrupulous developers.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG068		Section 5.4	Reference needed to Register of Landscapes of Special Historic Interest in Wales (Part 2.2).	As above.	Accept that historic landscape is an important part of the characteristics and quality of the landscape.	Amend 5.4 to include reference to Register of Landscapes of Special Historic Interest in Wales (Part 2.2).
YG071		5.2.4	Amend this paragraph to read; Medium or large wind turbines within 2km of the AONB will not be supported.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG072		5.2.4	Amend this paragraph to read; Medium or large wind turbines within 2km of the AONB will not be supported.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG077	5		The Council should refrain from being too restrictive in dealing with applications within the Llŷn AONB.	Paragraph 12.8.11 of the Ministerial Interim Planning Policy Statement suggests that exceptions are a possibility, in special circumstances.	This policy provides clear and robust guidance in terms of applications within the AONB.	No change.
YG077		5.13	The guidance of seeking to limit development to 10X the height to the tip of the blade is too restrictive.	It leaves very little land that would be acceptable to the planning authority. The guidance is different to the majority of guidance used nationally. This is much larger and appears whimsical, without any scientific reasoning for the restriction. Other Authorities measure the multiple of the rotor's diameter. There are no technical, noise or right to view reasons that can be maintained with such a restriction. This appears to be an attempt to excessively hinder applications without any technical reasoning to support it.	Para 7.9.7 explains that there are few guidelines available. The guidance in 7.9.9 explains that any decision on separation distances should take into consideration a combination of general guidance and specific locational circumstances. Maps 1-3 reflect a buffer zone of 10x the height.	No change.
YG077		5.13 Maps	Detailed maps with an appropriate scale should be made available for consultation before approving the SPG.	The scale of the maps makes it impossible to clearly ascertain the different boundaries that are	Para. 5.13.2 and 5.13.4 make it clear that the purpose of the maps is to	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				proposed.	identify areas of potential given a number of restrictions relating to amenity, risk etc.	
YG080		Policy C26/5 .2.4	Disagree with considering applications outside of the AONB.	Such developments would have a detrimental impact on the area's beauty. No matter where they are erected, they are visible from all directions.	The SPG explains that any decisions on the impact on the setting of the AONB would take into consideration a combination of general guidelines and specific locational circumstances.	No change.
YG020	AONB		Conserve and enhance — this needs to be explained fully how a Wind Turbine could conserve or enhance an Area of Outstanding Natural Beauty. The guidelines should be black and white, with no room for manipulation. Therefore we argue that all micro and small turbine applications should continue to be excluded from the AONB and be refused.	Definition of the word conserve = protect, enhance = improve. Wind Turbine developments will neither protect nor improve our designated landscapes. There is no definition of how an industrial structure with a moving array of blades could enhance an Area of Outstanding Natural Beauty , it is a totally alien structure.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG020			Consideration must also be given to the views to and from the AONB and the National Park. We should have a buffer zone around these designated areas. Medium or large scale wind turbines within two kilometres of the Llŷn AONB	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			or Snowdonia National Park will be refused.			
YG035			[RSPB will only be submitting comments on the largest of wind turbines or those in designated bird areas. CCW also expects the Gwynedd Biodiversity Unit to deal with applications that do not affect SSSI or greater areas]	No evidence submitted to support the comments.	Note the comment.	No change.
YG039			The proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG039	AONB		Conserve and enhance — this needs to be explained fully how a Wind Turbine could conserve or enhance an Area of Outstanding Natural Beauty. The guidelines should be black and white, with no room for manipulation. Therefore we argue that all micro and small turbine applications should continue to be excluded from the AONB and be refused.	Definition of the word conserve = protect, enhance = improve. Wind Turbine developments will neither protect nor improve our designated landscapes. There is no definition of how an industrial structure with a moving array of blades could enhance an Area of Outstanding Natural Beauty , it is a totally alien structure.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG040			The proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG040	AONB		Conserve and enhance — this needs to be explained fully how a Wind Turbine could conserve or enhance an Area of Outstanding Natural Beauty. The guidelines should be black and white, with no room for manipulation. Therefore we argue that all micro and small turbine applications should continue to be excluded from the AONB and be refused.	Definition of the word conserve = protect, enhance = improve. Wind Turbine developments will neither protect nor improve our designated landscapes. There is no definition of how an industrial structure with a moving array of blades could enhance an Area of Outstanding Natural Beauty , it is a totally alien structure.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG040			Consideration must also be given to the views to and from the AONB and the National Park. We should have a buffer zone around these designated areas. Medium or large scale wind turbines within two kilometres of the Llŷn AONB or Snowdonia National Park will be refused.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG041			The proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG041	AONB		Conserve and enhance — this needs to be explained fully how a Wind Turbine could conserve or enhance an Area of Outstanding Natural Beauty. The guidelines should be black and white, with no room for manipulation. Therefore we argue that all micro and small turbine applications should continue to be excluded from the AONB and be refused.	Definition of the word conserve = protect, enhance = improve. Wind Turbine developments will neither protect nor improve our designated landscapes. There is no definition of how an industrial structure with a moving array of blades could enhance an Area of Outstanding Natural Beauty , it is a totally alien structure.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG041			Consideration must also be given to the views to and from the AONB and the National Park. We should have a buffer zone around these designated areas. Medium or large scale wind turbines within two kilometres of the Llŷn AONB or Snowdonia National Park will be refused.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG042			The proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG042	AONB		Conserve and enhance — this needs to be explained fully how a Wind Turbine could conserve or enhance an Area of Outstanding Natural Beauty. The guidelines should be black and white, with no room for manipulation. Therefore we argue that all micro and small turbine applications should continue to be excluded from the AONB and be refused.	Definition of the word conserve = protect, enhance = improve. Wind Turbine developments will neither protect nor improve our designated landscapes. There is no definition of how an industrial structure with a moving array of blades could enhance an Area of Outstanding Natural Beauty , it is a totally alien structure.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG042			Consideration must also be given to the views to and from the AONB and the National Park. We should have a buffer zone around these designated areas. Medium or large scale wind turbines within two kilometres of the Llŷn AONB or Snowdonia National Park will be refused.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG043			The proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG043	AONB		Conserve and enhance — this needs to be explained fully how a Wind Turbine could conserve or enhance an Area of Outstanding Natural Beauty. The guidelines should be black and white, with no room for manipulation. Therefore we argue that all micro and small turbine applications should continue to be excluded from the AONB and be refused.	Definition of the word conserve = protect, enhance = improve. Wind Turbine developments will neither protect nor improve our designated landscapes. There is no definition of how an industrial structure with a moving array of blades could enhance an Area of Outstanding Natural Beauty , it is a totally alien structure.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG043			Consideration must also be given to the views to and from the AONB and the National Park. We should have a buffer zone around these designated areas. Medium or large scale wind turbines within two kilometres of the Llŷn AONB or Snowdonia National Park will be refused.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG044			The proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG044	AONB		Conserve and enhance — this needs to be explained fully how a Wind Turbine could conserve or enhance an Area of Outstanding Natural Beauty. The guidelines should be black and white, with no room for manipulation. Therefore we argue that all micro and small turbine applications should continue to be excluded from the AONB and be refused.	Definition of the word conserve = protect, enhance = improve. Wind Turbine developments will neither protect nor improve our designated landscapes. There is no definition of how an industrial structure with a moving array of blades could enhance an Area of Outstanding Natural Beauty , it is a totally alien structure.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG044			Consideration must also be given to the views to and from the AONB and the National Park. We should have a buffer zone around these designated areas. Medium or large scale wind turbines within two kilometres of the Llŷn AONB or Snowdonia National Park will be refused.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG049			Support Policy C26 to refuse all applications for wind turbines within the AONB	To prevent causing substantial detrimental harm to the area's landscape.	Note the comment.	No change.
YG049			The Council should refuse all wind turbines that are higher than 11 metres within the boundary and views of the Llŷn and Bardsey Island Landscape of Special Historic Interest, the Landscape Conservation Area and other sensitive landscapes in Gwynedd.	To prevent causing substantial detrimental harm to the area's landscape.	Para. 5.4.3 notes that applications should not cause significant harm to the character, appearance or setting of historic landscapes in accordance with Policy B12 of the UDP. It will be a matter for the developer to show that there will be no significant harm.	No change.
YG049			The lead paragraph of C26 should be included which refers to the need to consider the policy in the context of the entire UDP.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG049			It should also include the policies named that have the closest association with policy C26 - A1 - Environmental Assessment and Other Impact Assessments; B7 – Sites of Archaeological Importance; B8 – Llŷn and Anglesey Areas of Outstanding Natural Beauty (AONB); B9 - The Heritage Coast, B10 – Safeguarding and	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			Enhancing Landscape Conservation Areas.			
YG057			The proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG057	AONB		Conserve and enhance — this needs to be explained fully how a Wind Turbine could conserve or enhance an Area of Outstanding Natural Beauty. The guidelines should be black and white, with no room for manipulation. Therefore we argue that all micro and small turbine applications should continue to be excluded from the AONB and be refused.	Definition of the word conserve = protect, enhance = improve. Wind Turbine developments will neither protect nor improve our designated landscapes. There is no definition of how an industrial structure with a moving array of blades could enhance an Area of Outstanding Natural Beauty , it is a totally alien structure.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG057			Consideration must also be given to the views to and from the AONB and the National Park. We should have a buffer zone around these designated areas. Medium or large scale wind turbines within two kilometres of the Llŷn AONB or Snowdonia National Park will be	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			refused.			
YG058			The proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG058	AONB		Conserve and enhance — this needs to be explained fully how a Wind Turbine could conserve or enhance an Area of Outstanding Natural Beauty. The guidelines should be black and white, with no room for manipulation. Therefore we argue that all micro and small turbine applications should continue to be excluded from the AONB and be refused.	Definition of the word conserve = protect, enhance = improve. Wind Turbine developments will neither protect nor improve our designated landscapes. There is no definition of how an industrial structure with a moving array of blades could enhance an Area of Outstanding Natural Beauty , it is a totally alien structure.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG058			Consideration must also be given to the views to and from the AONB and the National Park. We should have a buffer zone around these designated areas. Medium or large scale wind turbines within two kilometres of the Llŷn AONB or Snowdonia National Park will be	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			refused.			
YG059			The proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG059	AONB		Conserve and enhance — this needs to be explained fully how a Wind Turbine could conserve or enhance an Area of Outstanding Natural Beauty. The guidelines should be black and white, with no room for manipulation. Therefore we argue that all micro and small turbine applications should continue to be excluded from the AONB and be refused.	Definition of the word conserve = protect, enhance = improve. Wind Turbine developments will neither protect nor improve our designated landscapes. There is no definition of how an industrial structure with a moving array of blades could enhance an Area of Outstanding Natural Beauty , it is a totally alien structure.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG059			Consideration must also be given to the views to and from the AONB and the National Park. We should have a buffer zone around these designated areas. Medium or large scale wind turbines within two kilometres of the Llŷn AONB or Snowdonia National Park will be	No evidence submitted to support the statement.	No specific evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			refused.			
YG062			The proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG062	AONB		Conserve and enhance — this needs to be explained fully how a Wind Turbine could conserve or enhance an Area of Outstanding Natural Beauty. The guidelines should be black and white, with no room for manipulation. Therefore we argue that all micro and small turbine applications should continue to be excluded from the AONB and be refused.	Definition of the word conserve = protect, enhance = improve. Wind Turbine developments will neither protect nor improve our designated landscapes. There is no definition of how an industrial structure with a moving array of blades could enhance an Area of Outstanding Natural Beauty , it is a totally alien structure.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG062			Consideration must also be given to the views to and from the AONB and the National Park. We should have a buffer zone around these designated areas. Medium or large scale wind turbines within two kilometres of the Llŷn AONB or Snowdonia National Park will be	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			refused.			
YG076			The Guidance does not vary the contents of policies C26 (Renewable Energy) or B8 (the AONB) in any way.	This is acceptable in terms of maintaining and protecting the AONB;	Note the comment.	No change.
YG076			The document should refer to notes and policies relating to protecting the landscape and views that are contained within the AONB Management Plan.	For balance.	Paragraph 3.18 refers to the main strategic aim of the Management Plan.	No change.
YG076			The guidance should provide the explanation for 'community' and 'domestic' included in Policy C26;	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG076			There should be some flexibility in the areas on the AONB boundary but ensure that the developments are not unruly.	In order to generate green energy.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No change.
YG076			It would be beneficial to know what Llŷn's energy needs are.	As it would be possible, maybe for it to be a green area - maybe through a combination of wind energy, solar energy and biomass possibly.	Not a matter for the Guidance, rather for the renewable energy promotion strategy.	No change.
YG077			Any recommendation on the setting of the Park through development within the Gwynedd Planning Authority boundary should concur with other Authorities that abut the park.	For consistency.	Note the comment.	No change.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
CHAPTER 6						
YG002		6.11	This part is unclear	'Homes' is not a scientific term that can be misinterpreted.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG008		6.1	There is no relevant section regarding how wind turbines generate electricity	No evidence submitted to support the comment	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG016		6.8	The upper limit of 'Small' should be 15 metres.	One only has to look at the Castellmarch wind turbine to realise that anything above 15 metres cannot reasonably be defined as 'small'.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG029		6.8	Modern wind turbines are huge and even those involved in so-called 'farm diversification' are 100ft high and over	This is an extremely damaging issue as the overall total visual impact of growing numbers of turbines creates an industrial landscape rather than the wild landscape which brings tourists to rural Wales generally	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG033			The SPG should specify the maximum hub height at 18meters and 25meter blade tip height which permits up to 11kw of generation	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG033		6	In other locations, only proposals for small scale or community or domestic based wind turbine developments to be approved	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG034		6	As the majority, if not all applications on the Llŷn Peninsula will be for single and small scale turbines It is important to make sure we do not end up with a landscape dotted with small scale turbines.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG039			We need the JPPU to confirm in the document what is meant by "small scale".	Is 'small scale" up to 20 metres to tip or is it a generating capacity of less than 5MW? There is a huge difference and this could easily be used a loop hole in the guidelines which will result in developers/ applicants taking advantage of the flexible interpretation of "small scale'.	Section 7 on issues makes it clear that it is the physical attributes (i.e. Size) that is used for the definition. However agreed that this could be made clearer in section 6.	Amend paragraphs 6.7 to 6.11 to clarify what is the criterion that will be used in considering the key issues in section 7.
YG045 YG053	6	6.15	Objects to this Section and recommends the deletion of these paragraph. The Gwynedd SPG currently runs contrary to this revised target set out in PPW in a letter from the Energy Minister dated July 2011. It is considered that the approach taken in the SPG does not reflect this. to impose a restriction of 5MW on wind farms in Gwynedd is	They do not reflect up to date national planning guidance, particularly Planning Policy Wales (2012). it should be noted that targets in the more recent Planning Policy Wales (2012) have increased significantly to 2GW of onshore wind power (by 2015-7) from the 0.8GW target (by 2010) established	Figure 12.3 and para. 12.8.16 for local authority wide onshore wind projects refer to a threshold of between 5MW and 25MW. A typical turbine rating would suggest a minimum of 10-12 large turbines or 20 medium turbines. Maps	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			overly restrictive, not in line with latest national planning policy, and goes beyond the remit of this SPG.	in TAN8. This increased target is now split between 1.7GW within the SSAs and 0.3GW outside the SSAs. Local authority-wide scale renewable energy developments are classed as schemes up to 25MW. Therefore where schemes of up to 25MW are possible within a local planning authority's area, this should be facilitated. It is not considered that the SPG facilitates this type of development, despite having an adopted development plan that has a presumption in favour of renewable development.	2 and 3 suggest that the scope for wind farms of at least this size is extremely limited and close to the boundary of the National Park. However para. 2.13 refers to the need to strike a balance between the desirability of renewable energy and landscape protection. WG would support a local plan policy that restricts almost all wind energy developments larger than 5MW to within SSAs and urban/industrial Brownfield sites.	
YG048	6	Types and size of wind turbines	It must be acknowledged that wind turbines are industrial installations. The fact that the turbines contain poisonous materials should not be disregarded.	This should be a relevant consideration in each planning application.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG049		6.7	It should be noted that there is no national agreement regarding the definition of a specific size. Therefore, 'small' and 'community' which would be suitable within the "micro-domestic"	By submitting these loose and open-ended definitions, you avoid defining appropriate sizes in the context of local environments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			restrictions should be defined as 11.1m; "small" from 11 to 15 metres to the tip of the blade; "Medium" from 15 to 30 metres to the tip of the blade. Large 32 to 135m to the tip of the blade.			
YG049		6.11	It refers to the generating capacity of a turbine and defining it as small without offering more specific definitions on size leads to more confusion rather than offering detailed guidance and direction on policy C26.	This is a fundamental requirement in order to ensure consistency and fairness as the Council deals with wind turbine applications from now on.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG056		6.8	The use of the term 'small scale' needs clarifying	As the current descriptor is totally misleading. Wind Turbines no bigger than 15 meters to blade tip height should be described or classified as small.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG060	6		Scales of turbines need to be more clearly defined	Generally turbines of rated power of less than 50KW are considered a small wind turbine as supported by TAN8	Section 7 on issues makes it clear that it is the physical attributes (i.e. Size) that is used for the definition. However agreed that this could be made clearer in section 6.	Amend paragraphs 6.7 to 6.11 to clarify what is the criterion that will be used in considering the key issues in section 7.
YG065		6.8, Table 1	Definition of small should be 11.1 - 15 metres	20m is far too high to be called "small"	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG077		6.12	This should be changed in accordance with the Council's current policy and the Recommendations of the Inspector.	Attempting to define a wind farm as a development with two or more turbines appears contrary to the comment of the Planning Inspector on Policy C26 and Suggestion 0358 of the report on the UDP. The recommendation has been accepted as a change to the UDP by the Council.	The SPG acknowledges that there is no clear definition of a wind farm but it has followed the guidelines of the EIA Regulations published following the UDP Inspector's Report (in 2008). The definition is "more than 2" not "2 or more".	No Change
YG080		Table 1	Concern about the definitions of the height of turbines.	In Llŷn, micro and small turbines would be very visible and alien to the character of the Llŷn Peninsula.	The SPG explains that any decision on the impact on the setting of the AONB should take into account a combination of the general guidance and specific locational circumstances.	No Change
YG004			The Council should refuse all turbines that are higher than 11 metres in any landscape.	To avoid causing significant harm to the landscape of an area.	These are observations on the policy framework that are beyond the scope and purpose of the SPG.	Note the comment
YG009			The Council to refuse every turbine that is higher than 11 metres within the Llŷn and Bardsey Island Landscape of Outstanding Historical Interest.	To avoid causing significant harm to the landscape of an area.	Para. 5.4.3 notes that applications should not cause significant harm to the character, appearance or setting of historical landscapes in accordance with policy B12 of the UDP.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					It will be a matter for the applicant to show that there will be no significant harm.	
YG010			The Council to refuse every turbine that is higher than 11 metres within the Llŷn and Bardsey Island Landscape of Outstanding Historical Interest.	To avoid causing significant harm to the landscape of an area.	Para. 5.4.3 notes that applications should not cause significant harm to the character, appearance or setting of historical landscapes in accordance with policy B12 of the UDP. It will be a matter for the applicant to show that there will be no significant harm.	No Change
YG010			That a 5MW wind turbine development (the restriction outside the AONB) is unsuitable.	Contrary to the principle of protecting the environment and landscape from unsuitable developments.	The 5MW figure has been used by the Government and refers to a cap on wind farms. The height of the turbine would be the criterion used to assess the development against the policy.	No Change
YG015			If turbines are required then they should be kept small. In reality we would go so far as to restrict the size to approximately 15 metres.	No evidence submitted to support the comments	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG020, YG040, YG041, YG042, YG043, YG044, YG057, YG058, YG059, YG062			We need the JPPU to confirm in the document what is meant by "small scale".	Is 'small scale" up to 20 metres to tip or is it a generating capacity of less than 5MW? There is a huge difference and this could easily be used a loop hole in the guidelines which will result in developers/ applicants taking advantage of the flexible interpretation of "small scale'.	Section 7 on issues makes it clear that it is the physical attributes (i.e. Size) that is used for the definition. However agreed that this could be made clearer in section 6.	Amend paragraph 6.1 to clarify what is the criterion that will be used in considering the key issues in section 7.
YG039			Consideration must also be given to the views to and from the AONB and the National Park. We should have a buffer zone around these designated areas. Medium or large scale wind turbines within two kilometres of the Llŷn AONB or Snowdonia National Park will be refused.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG040			An amendment should be made to the SPG stating that there should be at least a 2km separation between applications to prevent the effects of a dispersed wind farms throughout the County	Dwyfor - the number of individual applications for one or two turbines already approved along with live applications awaiting approval are concentrated within the same area.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG041			An amendment should be made to the SPG stating that there should be at least a 2km separation between applications to prevent the effects of a dispersed wind farms throughout the County	Dwyfor - the number of individual applications for one or two turbines already approved along with live applications awaiting approval are concentrated within the same area.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	No Change
YG042			An amendment should be made to the SPG stating that there should be at least a 2km separation between applications to prevent the effects of a dispersed wind farms throughout the County	Dwyfor - the number of individual applications for one or two turbines already approved along with live applications awaiting approval are concentrated within the same area.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	No Change
YG043			An amendment should be made to the SPG stating that there should be at least a 2km separation between applications to prevent the effects of a dispersed wind farms throughout the County	Dwyfor - the number of individual applications for one or two turbines already approved along with live applications awaiting approval are concentrated within the same area.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	
YG060			ETSU-R-97 is not applicable to smaller wind turbines	The noise characteristics of small and large turbines differ considerably. The contribution from small turbines to renewable energy generation is much less for the amount of noise generated. Suggest adoption of standards used by Cornwall and Renewable UK	ETSU-R-97 makes reference to single turbines and wind farms with very large separation distances. Smaller wind turbines generally generate less noise. Local Authority Environmental Health Officers assess proposals involving smaller turbines and apply the most stringent interpretation of ETSU-R-97. This approach should protect local residents from any potential noise nuisance.	Comment noted, no change in approach deemed necessary.
YG060			Should be a minimum of 2km separation distances between sites	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG062			An amendment should be made to the SPG stating that there should be at least a 2km separation between applications	Dwyfor - the number of individual applications for one or two turbines already approved along	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			to prevent the effects of a dispersed wind farms throughout the County	with live applications awaiting approval are concentrated within the same area.	makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	
YG074			Whilst 'small' turbines can generally be accommodated within the landscape, we consider the installation of the larger 'medium' and 'large' turbines, with heights of up to 135 meters, are inappropriate close to the National Park.	Suggest creation of buffer-zone adjoining the Park within which such proposals would not be normally accepted	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	No Change
YG074			Consider that the suggested minimum visual separation distances are too small	Would not prevent the emergence of a mini wind-farm effect in some areas.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG076			[The] Guidance includes detailed information about the policy background and technical details and includes a useful definition of micro, small, medium and large turbines.	No evidence submitted to support the comments	Note the comment.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG076			The height of wind turbines outside the AONB should be restricted to between 11 and 15 metres with attention also being given to the capacity.	The vast majority of the Llŷn area is visible from the AONB.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
CHAPTER 7						
YG002		7.13.3	It should be hang-gliding	Correct term	Accept	Change
YG003		7.9.8	TAN8 advises that all turbines should be set back a minimum distance, equivalent to the height of the blade tip from the edge of any public highway or railway line.	No evidence submitted to support the statement..	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG003		7.9.11	Location Plans should Show the position of highways, public footpaths and railway lines within the turbine's topple distance (tip height + 50 metres) in the case of trunk roads and railway network, or the turbine's topple distance + 10% in the case of other local authority transport network.	No evidence submitted to support the statement..	No substantive evidence submitted to support the comments received..	No Change
YG005		7.7	Each turbine will kill significant numbers of birds each year.	No evidence submitted to support the statement..	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG006		7.3.5	We object to this section.	No evidence submitted to support the statement..	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG006		7.3.5	Following the standard in ETSU R-97 is misleading.	ETSU-R-97 states that the choice of limit within the 35-40db limit should depend on the number of dwellings affected, the number of kWh generated and the duration of the level of exposure. For night time periods the external noise limit...is 43dB LA90 or 5 dB above the background, whichever is the greater.	Ultimately it is for the Local Authority to consider which noise limits are appropriate for a given development in a particular location.ETSU-R-97 is a guidance document. The Local Authority will consider the guidance contained therein whilst assessing relevant proposals.	No Change
YG006		7.9.8	We object to this section.	The separation distances given in Table 4 are not scientific and are misleading. The assumption of height is arbitrary. Toolkit in TAN 8 should be used to define separation distances.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG013		7.9.8	We consider that installations of the larger "medium" and "large" turbines, with heights of up to 135 metres, are inappropriate close to the National Park boundary.	We suggest therefore the creation of a buffer-zone adjoining the Park within which such proposals would not normally be accepted.	No substantive evidence submitted to support the comments received. Policy C26 (i) and para. 5.3.2 refers to the intention to protect the setting of the National Park.	No change
YG013		7.13	Whilst supporting the principle of community involvement, the prospect of local community benefits should not be allowed to influence the acceptability of environmentally damaging proposals.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG013		7.9.8	We consider that the suggested minimum visual separation distances are too small.	Would not prevent the emergence of a mini wind-farm effect in some areas.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances.	No Change
YG014		7.5	Authority concerned about the potential harmful visual impact deriving from any wind energy development on the boundaries of the Park that are prominent in the landscape.	Policies 14 and 26 of the LDP refer to this and the Guidance reiterates the planning substance of these policies.	The guidelines reflect the need to take into account a combination of national and local policies and the conditions of specific	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					locations.	
YG014		7.5.1	I would like to see a reference to the National Park in paragraph 7.5.1	No evidence submitted to support the comments.	Accept that the National Park is an important designation.	Include a reference to the National Park
YG016		7.5.7	This paragraph needs to be corrected to read: - "In accordance with Policy C26 of the UDP, wind turbines will be refused within the AONB. Additionally, and subject only to tightly defined exceptional criteria, Policy B8 of the UDP reinforces an overarching policy to refuse wind turbines in and adjacent to the Llŷn AONB."	this statement is to be welcomed and should be used to trigger automatic rejection of a turbine application in these locations, irrespective of any other merits/benefits proposed by the applicant.	Agree that para. 7.5.7 should refer to Policy C26.	Change reference to policy C26
YG016		7.9.8	This paragraph is a total nonsense!	Such a statement scarcely adds to the sum of human knowledge and the attempt to justify all the words by reference to a 'mathematical system' is laughable. It is actually junk arithmetic. As for the table and diagram, all they show is what happens when you multiply a number by 10! If it appears in the published Guidance it will simply be ridiculed.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG016		7.13	This section should be strengthened by placing a greater responsibility on the local authority to extend its own consultation arrangements.	(current) is totally inadequate for a wind turbine.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG017		7.3	It is well established that the ETSU-R-97 guidelines are inadequate.	There is worldwide evidence that there should be substantial separation distances between turbines and habitation.	In July 2012 The Welsh Government rejected a proposal to establish a minimum separation distance of 1500m between wind turbines and residential property. The guidance in the document TAN 8 therefore remains unchanged; 500 m is currently the minimum separation distance advised. TAN 8 stipulates that this distance should not be applied in too rigid a manner as it could lead to conservative results.	The Local Authority views the minimum separation distance as stated in TAN 8 as an adequate initial point of reference. However, each case is considered upon its own merits.
YG017		7.3	It is also accepted that total wind turbine noise has significant adverse health effects.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG017		7.6.12	The distance of 30km should be extended to 50km.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG017		7.7	Such is the importance of Gwynedd to wildlife that all but the smallest proposal should be subject to a full Environmental Impact Assessment.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG017		7.9	minimum distance of 500 metres should be established for all properties not within the occupation of the applicant/developer and that the distances in the table according to tip height should be multiplied by 20 rather than the current 10.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG018		7.3	It is well established that the ETSU-R-97 guidelines are inadequate.	there is worldwide evidence that there should be substantial separation distances between turbines and habitation.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG018		7.3	It is also accepted that total wind turbine noise has significant adverse health effects.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG018		7.6.12	The distance of 30km should be extended to 50km.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG018		7.7	Such is the importance of Gwynedd to wildlife that all but the smallest proposal should be subject to a full Environmental Impact Assessment.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG018		7.9	minimum distance of 500 metres should be established for all properties not within the occupation of the applicant/developer and that the distances in the table according to tip height should be multiplied by 20 rather than the current 10.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG019	7		Electrical connections should always be underground.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG019		7.3	It is well established that the ETSU-R-97 guidelines are inadequate.	there is worldwide evidence that there should be substantial separation distances between turbines and habitation.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG019		7.3	It is also accepted that total wind turbine noise has significant adverse health effects.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG019		7.3	The Cox, Unwin and Sherman Review findings suggest that the science behind the ETSU guidance is not reliable.	see Cox, Unwin and Sherman Report attached "Wind Turbine Noise Impact Assessment - Where ETSU is silent".	Several papers, including the Cox, Unwin and Sherman report question the adequacy of ETSU in addressing certain aspects of noise generated by wind turbines and the methods by which Local Authorities apply the guidance to specific projects. ETSU - R -	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy. The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
YG019		7.5	Developers tend to use presentation methods which “flatten” the landscape and so diminish the visual impact of the turbines in the landscape.	This can be readily observed when looking at existing installations and then comparing that with the material provided by the developers.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG019		7.6.12	The distance of 30km should be extended to 50km.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG019		7.7.	all but the smallest proposal should be subject to a full Environmental Impact Assessment.	Such is the importance of Gwynedd to wildlife.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG019		7.9.8 and 7.11	I suggest that a minimum distance of 500 metres should be established for all properties not within the occupation of the applicant/developer and that the distances in the table according to tip height should be multiplied by 20 rather than the current 10.	Councillors in Anglesey recently voted to adopt the "20" factor.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG019		7.12	There should be a presumption that any installation will disturb the hydrology and that the developer/owner/operator is responsible for providing alternative water supplies where a private supply has dried up within 1km of a turbine.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG020	Noise and Amplitude Modulation (AM)	7.3	ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG020		7.3	A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These specialists should have NO vested interests in the Wind Energy Industry.	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their advantage. Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be invalid/incomplete.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment published on 21 May, 2013 relates to the application of ETSU-R-97 and does not relate to policy aspects. The Authority will take note of, and consider, its recommendations and requires acoustic specialists to be accredited and follow the Institute of acoustics recommendations on good practice.	No change in approach

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG020	Landsc ape Impact		The SPG does not provide adequate guidance for the potential impact these industrial turbines will have on the wider landscape.	The landscape of Gwynedd is the main driving force behind tourism of which is a major player in our local economy we must ensure that a detailed and robust set of guidelines are in place to prevent the proliferation of wind turbines throughout the landscape of Gwynedd.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG020	Cumul ative Impact		The cumulative impact is clearly not addressed in this Draft SPG. We ask that a map is made available via the Gwynedd Councils website pinpointing all the application sites, approved, refused and live along with all screening requests.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG020	Noise and Amplit ude Modul ation (AM)	7.3	ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made	No evidence submitted to support the comments	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG020		7.3	A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These specialists should have NO vested	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their advantage. Application	Gwynedd Council Environmental Health Officers scrutinize planning applications and are suitably qualified to	No change in approach

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			interests in the Wind Energy Industry.	C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be invalid/incomplete.	provide expert unbiased opinion.	
YG021		7.9.9	The wording of the first part of para 7.9.9 needs improvement.	[An] explicit minimum residential separation distances should be adopted, comprising a minimum 500m buffer and a sliding scale based on 15-20 times total height for turbines over 15m high. there should be a stated presumption to refuse proposals outside these limits, rather than automatic triggering of a Residential Amenities Assessment.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances.	No Change
YG021	7		the SPG does not give adequate guidance on the potential impact on the wider landscape. In particular, we do not have confidence in the SPG's reliance on the required Landscape and Visual Impact Assessments (LVIAs) and photomontage. there should be firmer safeguards which ensure that these assets are not carelessly undermined by weak policy implementation. In particular, we look for more explicit and objective limits on the permitted size	The landscape is now the principle(sic) physical asset and the main basis for tourism on which the local economy increasingly depends.....[LVIAs] are commissioned by the applicant, built on essentially subjective judgements and open to bias and manipulation.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			and distribution of wind turbines within Arfon and Dwyfor.			
YG021		7.5.7	Policy C26 should also be specified here.	This relates explicitly to wind turbines, while B8 does not.	Agree that paras. 7.5.7 and 7.5.8 should also include reference to Policy C26.	Include reference to policy C26
YG021		7.5.1	We do not agree with the SPG's assumption that reliance on an LVIA is a sufficient means of identifying potential visual impact.	Experience from turbines that have been erected in Gwynedd to date suggests that LVIA's and accompanying photomontage, as commissioned by the applicants, are not a reliable guide to actual impact. The matrices determining 'significance' of impact are built up from a sequence of judgements regarding magnitude of change and sensitivity of receptors which are wide open to subjective interpretation. 'Significant' overall impacts are rarely, if ever, identified in these studies. The scope for providing misleading representations and understatement of impact through photomontage is also evident and well known.	The use of LVIA is an accepted method of assessing landscape and visual impact.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG021		7.13 and Checklist item 10	The new requirement on the applicant for a pre-application Community Engagement Statement (section 7.13 and checklist item 10) is welcomed. The LPA needs to take a more active role in informing the public about proposals and ensuring that community engagement is effective.	There should be more evidence of wide and genuine majority support from local communities for such major projects.	Note comments	No Change
YG022		7.3	It is well established that the ETSU-R-97 guidelines are inadequate.	there is worldwide evidence that there should be substantial separation distances between turbines and habitation.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					consider, its recommendations.	
YG022		7.3	It is also accepted that total wind turbine noise has significant adverse health effects.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG022		7.6.12	The distance of 30km should be extended to 50km.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG022		7.7	Such is the importance of Gwynedd to wildlife that all but the smallest proposal should be subject to a full Environmental Impact Assessment.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG022		7.9	minimum distance of 500 metres should be established for all properties not within the occupation of the applicant/developer and that the distances in the table according to tip height should be multiplied by 20 rather than the current 10.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG023		7.7.2	Your draft SPG does not specific describe the threat to bats.	they suffer from air pressure changes in the vicinity of the rotors, without necessarily colliding with the blades.	The paper "Bats and Wind Turbines" (www.snh.gov.uk/docs/B999258.pdf) produced by Scottish Natural Heritage, English Nature and Countryside Council for	Include reference to paper in section 7.7 and include reference to bats under para. 1 of Checklist 12.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					Wales published June 2012 notes that there is considerable evidence that the siting and operation of wind turbines can have an adverse impact on bat populations particularly medium and large turbines and wind farms. The results of further research are expected over the next couple of years.	
YG024		7.3	It is well established that the ETSU-R-97 guidelines are inadequate.	there is worldwide evidence that there should be substantial separation distances between turbines and habitation.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May,	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
YG024		7.3	It is also accepted that total wind turbine noise has significant adverse health effects.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG024		7.6.12	The distance of 30km should be extended to 50km.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG024		7.7	Such is the importance of Gwynedd to wildlife that all but the smallest proposal should be subject to a full Environmental Impact Assessment.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG024		7.9	minimum distance of 500 metres should be established for all properties not within the occupation of the applicant/developer and that the distances in the table according to tip height should be multiplied by 20 rather than the current 10.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG027		7.3	It is well established that the ETSU-R-97 guidelines are inadequate.	There is worldwide evidence that there should be substantial separation distances between turbines and habitation.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
YG027		7.3	It is also accepted that total wind turbine noise has significant adverse health effects.	No evidence submitted to support the comments	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG027		7.6.12	The distance of 30km should be extended to 50km.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG027		7.7	Such is the importance of Gwynedd to wildlife that all but the smallest proposal should be subject to a full	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			Environmental Impact Assessment.			
YG027		7.9	minimum distance of 500 metres should be established for all properties not within the occupation of the applicant/developer and that the distances in the table according to tip height should be multiplied by 20 rather than the current 10.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG028		7.9.8	They are sited about 1/2 mile away, high above the hill and in full view of our rear aspect, and sited far too near to our property and of our neighbours in Garreg Lwyd.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG028		7.9.8	The minimum distance should be GREATER than 1/2 mile, AND we are concerned about the impact on the future valuation of our properties.	Will the Welsh Assembly Government compensate property owners for loss of value, caused by the negative impact of wind turbines sited too near to properties, as The Danish Government has had to do?	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances Compensation for loss of	No change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					property values under the Land Compensation act 1973 only applies to works undertaken under statutory powers. House of Commons Library Standard Note published July 2012 (Wind Farms - Distances from Houses) states that there is no conclusive evidence as to the relationship between wind farms and house prices.	
YG029		7.3	It is well established that the ETSU-R-97 guidelines are inadequate.	there is worldwide evidence that there should be substantial separation distances between turbines and habitation.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
YG029		7.3	It is also accepted that total wind turbine noise has significant adverse health effects.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG029		7.6.12	The distance of 30km should be extended to 50km.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG029		7.7	Such is the importance of Gwynedd to wildlife that all but the smallest proposal should be subject to a full Environmental Impact Assessment.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG029		7.9	Minimum distance of 500 metres should be established for all properties not within the occupation of the applicant/developer and that the distances in the table according to tip height should be multiplied by 20 rather than the current 10.	This would mean that some existing wind turbines in the North Wales area would not have been approved as they are well within this separation distances, which could create health issues for local residents, as well as impact upon the value of their homes or their saleability This aspect has been recognised by the Valuation Office	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				Agency where houses council tax bands have been rebanded downwards due to proximity of wind farms. Examples of this are in Devon and Cumbria, and there are a number of other councils currently going through this process.	circumstances. Compensation for loss of property values under the Land Compensation act 1973 only applies to works undertaken under statutory powers. House of Commons Library Standard Note published July 2012 (Wind Farms - Distances from Houses) states that there is no conclusive evidence as to the relationship between wind farms and house prices.	
YG030		7.6.12	The distance of 30km should be extended to 50km.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG030		7.7	Such is the importance of Gwynedd to wildlife that all but the smallest proposal should be subject to a full Environmental Impact Assessment.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG030		7.6.12	The distance of 30km should be extended to 50km.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG030		7.7	Such is the importance of Gwynedd to wildlife that all but the smallest proposal should be subject to a full Environmental Impact Assessment.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG030		7.9	minimum distance of 500 metres should be established for all properties not within the occupation of the applicant/developer and that the distances in the table according to tip height should be multiplied by 20 rather than the current 10	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG034		7.11.4	No property should exposed to noise / shadow flicker from some one else's turbine.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG034		7.3 7.11	It is important to make sure that individual residences are not impacted by turbines, (not related to their property), especially with regard to shadow flicker and noise.	This is an important as much of the Peninsula is rural, and it could be that only one or two properties are affected by a turbine in this way.	Wind turbine developments are scrutinized by Local Authority Environmental Health Officers. Noise and shadow flicker issues are considered. The same approach is taken irrespective of the number of residential properties which could potentially be affected by a development.	Comment noted, no change in approach deemed necessary.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG035		7.5	Again, no mention of the former/proposed Landscape Areas	No evidence submitted to support the observations	No substantive evidence submitted to support the observations received.	No Change
YG035		7.7	Is using 'Ecological & Ornithological' a bit confusing? Would ' Ecological features & species ' be better?	No evidence submitted to support the comments.	Agree with the suggestion.	Change the title of the section to Ecological Features and Species
YG035		7.7.2	This paragraph could be phrased better - the majority of birds have been protected not just "some" only.	Bats have the highest level of conservation.	Agree with the suggestion.	Amend the wording to include a reference to the "majority of birds". Also, amend section 7.7 to include a reference to the threat to bats (see reference to the "Bats and Wind Turbines" paper under YG023. Amend para 1 of Number 12 of the Checklist to include a reference to bats.
YG035		7.7.3	Replace "ornithology" with " birds "	Ornithology = the study of birds	The description "Protected species and habitats" includes protected birds	Amend wording in title 7.7 and 7.7.3 to omit the term

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					and therefore an additional category is not required.	"ornithology"
YG035		7.7.4	second to last sentence should read “ In the event that an EIA is required, then the environmental statement should provide sufficient information, including information on ancillary development, such as grid connections, substations, access routes, etc. [full stop] Information may be required by the Local Planning Authority (as the competent authority) to carry out any HRA.”	No evidence submitted to support the statement.	Agree with suggestion	Amend wording as per suggestion
YG035		7.7.5 (2nd sentence)	<i>A proposal that is not within a designated site or Wildlife Site may still require this assessment.</i> The features of designated sites often include mobile species such as birds and bats.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG035		7.7.6	This should be ‘will be required’ or ‘is usually required’ 7.7.6 In particular, a survey is usually required if an application is near to a site of known importance for bats and birds. , or if a site is proposed within 50 metres from relevant habitat features that offer foraging/ commuting/ roosting	In order to strengthen this	Agree with the suggestion	Amend the wording so that it reads "A survey is required...."

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			opportunities. In order to minimise the impact on wildlife in particular bats, it is advisable that turbines should be a minimum of 50 metres away from foraging/ commuting/ roosting features. Applicants may contact the Council's Ecologist ["Ecological and Environmental Adviser" is a little confusing] for advice, at the pre-screening stage. Early consultations with the Countryside Council for Wales and RSPB should also be undertaken. The Gwynedd Biodiversity Action Plan (Gwynedd Nature) can be referred to for the background biodiversity context of the area.			
YG035		7.7.7	<i>"A Phase 1 habitat survey should be provided and in some instances an NVC vegetation community survey may be required."</i>	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG035		7.7.8	This wording is very weak	"Where possible" and "It should" makes it sound very optional!	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG037		7.7	Conscious of the need to preserve our biodiversity and have devoted the last 12 years to arresting the decline of our native honey bee.	Other species are just important and the proposed location of future turbines on the Gwynedd/Denbighshire border	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				could not have been more badly placed.		
YG038		7.9	If turbines are erected, they should be a sufficient distance away from a residential dwelling.	So that they do not have a detrimental impact on the residents.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG038		7.9	They should be a sufficient distance away from the highway.	More than total height to the tip of the blade so that fragments cannot disintegrate and cause accidents.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG039	Noise and Amplitude Modulation (AM)	7.3	ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG039		7.3	A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These specialists should have NO vested interests in the Wind Energy Industry.	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their advantage. Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be invalid/incomplete.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing	No change in approach

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
YG039	Cumulative Impact	7.6	The cumulative impact is clearly not addressed in this Draft SPG. We ask that a map is made available via the Gwynedd Councils website pinpointing all the application sites, approved, refused and live along with all screening requests.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG039		7.6	An amendment should be made to the SPG stating that there should be at least a 2km separation between applications to prevent the effects of a dispersed wind farms throughout the County.	Dwyfor - the number of individual applications for one or two turbines already approved along with live applications awaiting approval concentrated within the same area.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational	No change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					circumstances.	
YG040	Separation from dwellings and tourist accommodation	7.3/7.9	A minimum separation distance from any Wind Turbine should be the greater of either a minimum of 500 meters or 20 times the tip height. It should also be clearly stated that outside these limits there is a presumption to refuse, rather than the condition of a Residential Amenity Assessment.	This will safeguard residents and businesses from noise, shadow flicker and protect their visual amenity / outlook from their homes and businesses.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances.	No Change
YG040	Noise and Amplitude Modulation (AM)	7.3	ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG040		7.3	A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These specialists should have NO vested interests in the Wind Energy Industry.	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their advantage. Application C11/0690/14/LL &	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant	No change in approach

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be invalid/incomplete.	reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
YG041	Noise and Amplitude Modulation (AM)	7.3	ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG041		7.3	A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These specialists should have NO vested	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their advantage. Application	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be	No change in approach

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			interests in the Wind Energy Industry.	C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be invalid/incomplete.	the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
YG042	Noise and Amplitude Modulation (AM)	7.3	ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made.	No evidence submitted to support the statement..	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG042		7.3	A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority	No change in approach

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			specialists should have NO vested interests in the Wind Energy Industry.	advantage. Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be invalid/incomplete.	considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
YG043	Noise and Amplitude Modulation (AM)	7.3	ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG043		7.3	A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These specialists should have NO vested interests in the Wind Energy Industry.	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their advantage. Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be invalid/incomplete.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	No change in approach
YG044	Noise and Amplitude Modulation	7.3	ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap (AM)	Para				
YG044		7.3	A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These specialists should have NO vested interests in the Wind Energy Industry.	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their advantage. Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be invalid/incomplete.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	No change in approach

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG044	Noise and Amplitude Modulation (AM)	7.3	ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG045	Noise	7.3	The draft SPG provision above, suggesting that applicants need to go beyond the requirements of ETSU-R-97 is a direct challenge to UK government policy as ratified by Parliament as recently as July of this year..... the suggestions in the draft SPG are not based on an actual problem or need and should be deleted.	This broad spectrum of considerations makes it the best current guidance and the most effective way of protecting communities. ETSU-R-97 represents the output from acoustic, planning and industry experts as to what is regarded as "appropriate" for the protection for residential amenity. Another benefit of the application of ETSU-R-97 guidance by the developers and local planning authorities allows them to include planning conditions on decisions, setting appropriate noise limits and therefore safeguarding against the possibility of noise becoming the nuisance for the local area.	ETSU-R-97 is merely guidance and it is for the Local Authority to interpret the document and set limits which are most suitable for its area. The Local Authority usually adopts a strict interpretation of ETSU-R-97 when considering development proposals.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG045		7.3.7	The suggested separation distance of 400-500 metres from residential properties is unjustified and should not be specified in the SPG.	Such criteria for the siting of turbines is not appropriate in our view, as they do not take account of the actual noise effects of a turbine or windfarm, actual background noise levels, or local topography which can also affect how far noise travels. Additionally, the acoustic noise aspects of micro turbines (up to 50kW) are covered by the Microgeneration Certification Scheme (MCS).	Para. 7.3.6 and 6.3.7 cover the case of a Small or single turbine development (up to 20m) and describes ETSU-R-97's simplified method. ETSU -R-97 is merely guidance and it is for the Local Authority to interpret the document and set limits which are most suitable for its area. The Local Authority usually adopts a strict interpretation of ETSU-R-97 when considering development proposals.	No Change
YG045		7.5.7	We do not agree that Policy B8 restricts/prohibits development within the AONB	a blanket ban on turbine development within the AONB does not give sufficient flexibility to reflect local circumstance and the siting of any particular development	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG045		7.9.8	Use of the term "minimum separation distances" in these paragraphs is very misleading and will lead to confusion.	This term would suggest that turbines are not permitted within the distances shown – the literal interpretation of 'minimum separation distance' would lead to only this conclusion. Whilst	Accept point. Amend para. 7.9.8 and title of Table 4, Column 2 to refer to "Minimum separation distance that triggers a requirement for a	Amend para. 7.9.8 and Table 4 as per response

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				RenewableUK has no objection to the inclusion of some sort of trigger mechanism for providing a RAA, it should clearly be termed as such and not referred to as a “minimum separation distance”. This is misleading to any reader of the guidance – including developers, Councillors, and members of the public.	Residential Amenities Assessment (RAA).	
YG045		7.9.14	we feel this section should be deleted.	RenewableUK Cymru is not aware of any published research which supports the implication that there are tourism impacts as a result of the construction of onshore wind turbines.	No substantive evidence submitted to support the comments received.. However the intention is to require the developer to identify "significant adverse effects on tourism and recreational interests".	No Change
YG046		7.9.8	There should be a minimum distance of 500 meters or 20 times the Total Height to blade tip from the nearest residence, whichever is greater.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG046		7.6	Cumulative impact should be clarified.	Map showing the cumulative impact on the area should be available and a 2km separation distance between turbines should also be enforced.	The Planning Service keeps a planning register of all applications. This can be made available for applicants to undertake a cumulative assessment.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					The criteria stipulates that a judgement needs to be made as to whether the cumulative development would cause significant harm to the setting and has to be assessed on a case by case basis.	
YG046		7.13	Community schemes: clear benefit should be proved for these schemes.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG046		7.13	It should be proved that the majority of the profits will go to the community and not private investors, it needs to be clear what the percentage is, e.g. 90% or more.	Otherwise this will be used as a loop hole to get unsuitable development passed based on community benefit.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG047		7.9.8	There should be a minimum distance of 500 meters or 20 times the Total Height to blade tip from the nearest residence.	Consider the recent recommendation of Anglesey SPG.	No specific evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG047		7.4	The council should take health and safety into consideration.	Especially the distance from hospitals, schools and residential homes.	No specific evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG047		7.13	In relation to community projects.	The benefit for the community should be assessed by an independent body.	No specific evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG048	7	Key Matters	I believe all electrical connections should be underground.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG048			Many accept that the ETSU-R-97 guidelines are inadequate, especially as the turbines are now much taller.	Evidence from across the world shows that there should be substantial separation distances between the turbines and residences. It must be accepted that the noise of the wind turbines have a substantial detrimental impact on health.	In essence, local government should determine which noise levels are appropriate for a particular development in a specific location. ETSU-R-97 is for guidance only. The Local Government will consider ETSU-97 while addressing relevant applications. No evidence has been provided to support the comments made and to justify the comments.	No change in the way applications involving wind turbines are dealt with.
YG048		7.3	Many accept that the ETSU-R-97 guidelines are inadequate, especially as the turbines are now much taller. Worldwide evidence shows that there should be a substantial distance between the turbines and residences.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG048		7.5	Developers tend to use innovation methods that "flatten" the landscape and therefore reduce the visual impact	This is clear to see when looking at the existing settings, and then comparing this with the material in	Para. 11 in the Checklist provides guidance in terms of who should undertake	Amend Section 11 in the Checklist through inclusion

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			of the turbines on the landscape.	the planning application provided by the developer.	the Assessment, how it should be undertaken and its contents. The list of documents needs to be updated to include the Third Volume of the Landscape Institute Guidelines published in Spring 2013. It would be helpful if the guidelines were to describe the process and the contents of the assessments that need to be undertaken.	of Summary Table.
YG048		7.6	I believe this is very important. It is vital that any scheme is also considered in the context of all the proposed developments, even if the proposed developments have not submitted a formal planning application yet.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG048		7.6.12	I believe the distance should be extended from 30km to 50km.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
		7.7	With the exception of very small ones I believe every application should be the subject of a full Environmental Impact Assessment.	Such is the importance of wildlife in Gwynedd.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG048		7.9	Where the document notes that "wind turbine development should not have a significant negative impact on the local economy" I believe the word "substantial" should be deleted all together.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG048		7.9.8	I believe a minimum distance of 500metres should be established for all the properties that are not within the applicant / developer's occupation and that the distances in the table, in accordance with the height of the tip of the blade, should be multiplied with 20 rather than the current 10.	Anglesey Councillors recently voted to multiply by 20	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG048		7.12	It should be presumed that any setting would have an impact on the hydraulics, and that the developer / owner /agent is responsible for providing another water supply within 1km from a turbine.	Where a private supply has dried as a result.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG049		7.5.2	Definitions required.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG049		7.5.7	Needs to be changed.	This is either a mistake and therefore needs to be corrected or is an effort to change the policy.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG051		7.5	Why is there no reference to C11/99 ? Gwynedd are failing to observe both the purpose and intent of C11/99 which reflects protection of visual amenity both within, and bearing upon, Sensitive Areas as set out in PPW section 5.	[This]specifies when such circumstances will require an EIA.	The Checklist refers to the EIA process. However it would be useful if the body of the SPG referred to when an EIA is required in section 6.	Include new section on EIA.
YG053		7.9.8	Use of the term “minimum separation distances” in these paragraphs is very misleading and will lead to confusion.	This term would suggest that turbines are not permitted within the distances shown – the literal interpretation of ‘minimum separation distance’ would lead to only this conclusion. WCE has no objection to the inclusion of some sort of trigger mechanism for providing a RAA, it should clearly be termed as such and not referred to as a “minimum separation distance”. This is misleading to any reader of the guidance – including developers, Councillors, and members of the public.	Accept point. Amend para. 7.9.8 and title of Table 4, Column 2 to refer to "Minimum separation distance that triggers a requirement for a Residential Amenities Assessment (RAA).	Amend para. 7.9.8 and Table 4 as per response
YG053		7.9.14	we feel this section should be deleted.	WCE is not aware of any published research which supports the implication that there are tourism impacts as a result of the construction of onshore wind turbines.	No specific evidence submitted to support the comments received.. However the intention is to require the developer to identify "significant adverse effects on tourism and	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					recreational interests"	
YG054		7.5.7	Policy 8B of the UDP should be quoted.	To strengthen the guidance.	Agree that paras. 7.5.7 and 7.5.8 should also include reference to Policy C26.	Include reference to policy C26
YG055		7.9	Proximity to the new Wales Coastal Path, both for visitors and residents should also be considered.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG056		7.13	The draft lacks in depth clarity and is worryingly lacking in detail in several areas.	Certainly as presented, the draft cannot adequately protect the residents of Gwynedd against encouraged developers keen to extract the maximum return so called community projects where grant funded loop holes are clearly being exploited to glean undesirable and largely unwanted developments considered.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG055		5.12	Gwynedd economy heavy reliance on tourism.	Which depends mainly on the extremely beautiful landscape.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG055		5.2	Landscape and economy of the whole Gwynedd interdependent with those of Snowdonia National Park to which all the non-park areas (except Llŷn which is	Large medium or even large small turbines e.g. on hills near Corris would probably be seen from Cader Idris ridge and Tal y Llyn.	The criteria stipulates that a judgement needs to be made as to whether the development would cause	No change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			an AONB in its own right) are in close proximity.		significant harm to the setting and has to be assessed on a case by case basis.	
YG056		5.2	It is an anathema to consider any Wind Turbine developments either within or close to the borders of any AONB.	And that a wind turbine could 'conserve and enhance the natural beauty of the AONB ' is tantamount to misrepresentation.	The criteria stipulates that a judgement needs to be made as to whether the cumulative development would cause significant harm to the setting and has to be assessed on a case by case basis.	No Change
YG056		7.9.8	There should be a minimum distance of 500 meters from any residential dwelling regardless.	No evidence submitted to support the statement..	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG056		7.6	Cumulative impact should be clarified.	Map showing the Cumulative impact on the area should be available and a 2km separation distance between turbines should also be enforced.	The Planning Service keeps a planning register of all applications. This can be made available for applicants to undertake a cumulative assessment. The criteria stipulates that a judgement needs to be made as to whether the cumulative development would cause significant harm to the setting and has	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					to be assessed on a case by case basis.	
YG056		7.13	The majority of any turbine or turbine income when vaunted as a community project should rightfully feed into the community.	Rather than the coffers of the investors and landowners as is presently the case.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG056		7.13	Nowhere near the effort of willingness shown by the investors and landowners to engage with their local community.	Worried landowners and investors knowing that they risk a backlash from their communities, present as little information as feasible to the community.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG058	Noise and Amplitude Modulation (AM)	7.3	ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made.	No evidence submitted to support the comments.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
YG058		7.3	A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These specialists should have NO vested interests in the Wind Energy Industry.	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their advantage. Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be invalid/incomplete.	Gwynedd Council Environmental Health Officers scrutinize planning applications and are suitably qualified to provide expert unbiased opinion.	No change in approach
YG059	Noise and Amplitude Modulation (AM)	7.3	ETSU R97 is outdated, and it was recently proven that it is not a reliable reference source. This proposed change should be taken into consideration.	No evidence submitted to support the comments.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
YG059		7.3	A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These specialists should have NO vested interests in the Wind Energy Industry.	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their advantage. Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be invalid/incomplete.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will	No change in approach

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
	Separation Distance and Noise	7.3	Applicants/ developers should be asked to specify the turbine to be used.	The use of ETSU-R- 97 assessment does not take into account the lower sound insulation levels of caravans and mobile homes.	It is accepted that a caravan or mobile home will not afford the same level of sound reduction when compared to a structure with a higher mass, such as a house. ETSU does not make specific reference to caravans and mobile homes. Local Authority Environmental Health Officers may consider the potential impact of noise from wind turbine developments within such abodes when thought appropriate to do so.	No Change
YG060		7.3	Allowance should be made in the SPG for an update to the ETSU guidelines.	They are likely to be updated soon.	The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013.	Any updated publication will be given weight as a material consideration in

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. It is agreed that allowances should be made within the SPG to accommodate updates in guidelines.	applicable applications.
YG060		7.3	Predicted noise levels will be far greater in a caravan than a building due to their construction.	ETSU guidelines do not take into account the lower sound insulation qualities of mobile homes and caravans.	It is accepted that a caravan or mobile home will not afford the same level of sound reduction when compared to a structure with a higher mass, such as a house. ETSU does not make specific reference to caravans and mobile homes. Local Authority Environmental Health Officers may consider the potential impact of noise from wind turbine developments within such abodes when thought appropriate to do so.	Comment noted. No change in approach required.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG060	Proximity	7.9	Minimum separation distance should be the greater of either a minimum of 500meters or 20x the height of the turbine.	TAN 8 recommends a minimum separation distance of 500 meters.	TAN 8 guidance (Appendix D on Strategic Search Areas 3.4 states "500m is considered a typical separation distance between a wind turbine and residential property to avoid unacceptable noise impacts. However ...some flexibility is advised." Does not refer to visual amenity. In my view the authority adopts an appropriate flexibility in this case.	No Change
YG060	Landscape and Visual Impact Assessment	7.5/ App 3	Assessments should be carried out by an independent assessor.	to ensure true and representative photomontages are prepared.	Paragraph 11 of the checklist provides guidance in terms of who should carry out LVIA and its approach and contents. The list of documents needs to be updated to include 3rd edition of the Landscape Institute's Guidelines for Landscape and Visual Assessments published Spring 2013. The clarity of the advice might also be helped by	Update reference to LVIA guidelines. Include summary of process and components applying to the size of turbines in tabular form.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					describing the process and components of the assessments required.	
YG060	Cumulative Impact	7.6	A map should be provided by Gwynedd showing all approved, refused and current applications and requests for screening opinions.	This would demonstrated the cumulative impact of proposals within Gwynedd.	Such a map would not show cumulative impact.	No Change
YG060		7.13	Applicant should provide clear evidence how they have engaged with local community and businesses and how views have been taken into account	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG062	Noise and Amplitude Modulation (AM)	7.3	ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG062		7.3	A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These specialists should have NO vested interests in the Wind Energy Industry.	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their advantage. Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most	No change in approach

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				invalid/incomplete.	stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May, 2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, its recommendations.	
YG063		7.2.2 (iii)	Sentence should be amended to read: "The potential impact upon groundwater, ecology, archaeology , topsoil removal, rate and quantity of rock to be excavated should all be considered."	No evidence submitted to support the statement.	Agree to include 'archaeology' in the paragraph.	Amend 7.2.2 (iii) through including 'archaeology'.
YG063		7.8.2	We would suggest amending the second sentence as follows: "Where archaeological features are or may be present, an archaeological assessment and/or evaluation may need to be undertaken and the results submitted with the planning application. Where a proposal is granted consent, there may be a requirement for archaeological	to clarify the stages by which archaeology is addressed in the planning process.	Accept the intention of the suggestion but would suggest wording it similar to other sections e.g. ecology.	Amend second sentence of 7.8.2 as follows: "Where archaeological features are or may be present, an archaeological assessment and/or evaluation may

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			<p>mitigation before and/or during the construction phase to ensure any archaeological features are appropriately recorded. Mitigation may include avoidance of archaeological features so that they are not damaged or destroyed.</p> <p>The Gwynedd Archaeological Planning Service must be consulted on the requirement for archaeological work (whether pre-application or after consent).</p> <p>It should be noted that archaeological assessment (possibly including intrusive/non-intrusive evaluation) may be needed irrespective of whether EIA or landscape and visual impact assessment is required.</p>			<p>need to be undertaken and the results submitted with the planning application. Where a proposal is granted consent, there may be a requirement for archaeological mitigation before and/or during the construction phase to ensure any archaeological features are appropriately recorded.</p> <p>Mitigation may include avoidance of archaeological features so that they are not damaged or destroyed.</p> <p>Further advice and guidance is</p>

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
						<p>contained in the Checklist (section 13) and may also be obtained from The Gwynedd Archaeological Planning Service suggest amending the second sentence as follows: "Where archaeological features are or may be present, an archaeological assessment and/or evaluation may need to be undertaken and the results submitted with the planning application. Where a proposal is granted consent, there may be a requirement for archaeological</p>

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
						<p>mitigation before and/or during the construction phase to ensure any archaeological features are appropriately recorded.</p> <p>Mitigation may include avoidance of archaeological features so that they are not damaged or destroyed.</p> <p>The Gwynedd Archaeological Planning Service must be consulted on the requirement for archaeological work (whether pre-application or after consent).</p> <p>It should be noted that archaeological assessment (possibly including</p>

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
						intrusive/non-intrusive evaluation) may be needed irrespective of whether EIA or landscape and visual impact assessment is required.
YG063		7.8.3	'Heritage evaluation' is not a recognised term and should be replaced with 'archaeological assessment' and 'archaeological evaluation', It may be helpful to include definitions of these terms in 14 Glossary .	which have recognised specific meanings (for desk-based assessment and field investigation respectively).	Accept	Amend as per suggestion
YG065		7.5.7	Include reference to Policy C26 which states refusal within the AONB.	This is the relevant policy as regards turbines within an AONB.	Agree that paras. 7.5.7 and 7.5.8 should also include reference to Policy C26.	Include reference to policy C26
YG065		7.13.3	Consultation should not be limited to close neighbours only.	Potential impact of development can be wide.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG067		7.5	Welcome the statements in 7.5.7,7.5.8 a 7.7.2.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG068	Checklist	Section 7	It should be made clear that an EIA requires a statement of reasonable alternatives in relation to scheme details.	To lessen scheme impacts.	Accept	Amend 2nd paragraph "including a statement of reasonable alternatives"
YG071		7.9.8	Amend Paragraph to read; For turbines over 20m separation distances from residential or tourism properties will be greater of 500m or 20 times tip height (in meters).	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG072		7.9.8	Amend Paragraph to read; For turbines over 20m separation distances from residential or tourism properties will be greater of 500m or 20 times tip height (in meters).	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG073		7.12.1	Insufficient protection given to farmers and residents on private supplies.	The flow of water through strata is not a precise science nor fully understood.	Section 16 of the Checklist includes reference to making of assessment on risk to groundwater and surface water.	No Change
YG077		7.9.9	The third bullet point protects holiday homes, for people who perhaps do not live there.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG073			ETSU R97 has largely been discredited.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG073			It would be prudent to include an appropriate caveat relating to infrasound.	The jury is out on the medical effects of infrasound.	ETSU - R -97 states that two main elements are considered to add to the character of wind turbine noise, blade swish and tones.ETSU-R-97 allows for the application of a penalty to measured wind turbine noise if a tone is identified. If this approach fails to address any low frequency issue The Local Authority may look to address the matter utilising the statutory nuisance provision within The Environmental Protection Act 1990.	Comment noted. Further evidence based guidance is required.
YG077		7.9.8	This proposal should be refused and a normal screening procedure should be followed that would be closer to 6x the diameter of the rotor.	There is nothing to justify excluding Gwynedd Planning Authority from other Authorities in Wales. Paragraph 7.11.3 mentions 10X per rotor, on completely flat land where a turbine casts a direct shadow on a dwelling.	7.9.7 explains that not many guidelines are available. The guidance in 7.9.9 explains that any decision on separation distances will consider a combination of general guidelines and specific locational circumstances.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG013			There does not appear to be a reference to any transmission lines or infrastructure works associated with new proposals.	We think that the SPG should have regard to the environmental impact of such developments.	Sections 7.2 and 8.8 cover Infrastructure.	No change
YG019			wind turbines have an adverse impact on the rural Welsh economy.	It is also well established that wind turbines drive tourists to other areas. It is also now accepted that the presence of wind turbines can reduce property values. It is also evident that the possibility of turbines being built in certain areas blights the housing market as vendors and estate agents report that buyers are unwilling to purchase in such areas.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG020			The proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG020	Tourism and the Economy		Tourists will not want to visit Gwynedd to witness a landscape peppered by Industrial Wind Turbines.	Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Coed Helen Holiday Park owned by The Haulfryn Group approx 600 meters away from a wind turbine application are obviously gravely	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				concerned and have objected to both applications as they feel the turbine will impact upon their tourism business due to the Holiday Parks location.		
YG035			Council's 'Ecologist and Environmental Adviser' a bit confusing.	Another different term used in Section 7.7.7 and Appendix 4 no. 12. This term needs to be rationalised.	Agree with the suggestion.	Amend the wording to create consistency
YG039	Tourism and the Economy		Tourists will not want to visit Gwynedd to witness a landscape peppered by Industrial Wind Turbines.	Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Coed Helen Holiday Park owned by The Haulfryn Group approx 600 meters away from a wind turbine application are obviously gravely concerned and have objected to both applications as they feel the turbine will impact upon their tourism business due to the Holiday Parks location.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG040	Tourism and the Economy		Tourists will not want to visit Gwynedd to witness a landscape peppered by Industrial Wind Turbines.	The evidence submitted to support the statement is limited to reference to an objection from one neighbouring tourist accommodation site.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG041	Tourism and the Economy		Tourists will not want to visit Gwynedd to witness a landscape peppered by Industrial Wind Turbines.	Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Coed Helen Holiday Park owned by The Haulfryn Group approx 600 meters away from a wind turbine application are obviously gravely concerned and have objected to both applications as they feel the turbine will impact upon their tourism business due to the Holiday Parks location.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG042	Separation from dwellings and tourist accommodation		a minimum separation distance from any Wind Turbine should be the greater of either a minimum of 500 meters or 20 times the tip height. It should also be clearly stated that outside these limits there is a presumption to refuse, rather than the condition of a Residential Amenity Assessment.	This will safeguard residents and businesses from noise, shadow flicker and protect their visual amenity / outlook from their homes and businesses.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances.	No Change
YG042	Tourism and the Economy		Tourists will not want to visit Gwynedd to witness a landscape peppered by Industrial Wind Turbines.	Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Coed Helen Holiday Park owned by The Haulfryn Group approx 600 meters away from a wind turbine application are obviously gravely	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				concerned and have objected to both applications as they feel the turbine will impact upon their tourism business due to the Holiday Parks location.		
YG043	Separation from dwellings and tourist accommodation		a minimum separation distance from any Wind Turbine should be the greater of either a minimum of 500 meters or 20 times the tip height. It should also be clearly stated that outside these limits there is a presumption to refuse, rather than the condition of a Residential Amenity Assessment.	This will safeguard residents and businesses from noise, shadow flicker and protect their visual amenity / outlook from their homes and businesses.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances.	No Change
YG043	Tourism and the Economy		Tourists will not want to visit Gwynedd to witness a landscape peppered by Industrial Wind Turbines.	Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Coed Helen Holiday Park owned by The Haulfryn Group approx 600 meters away from a wind turbine application are obviously gravely concerned and have objected to both applications as they feel the turbine will impact upon their tourism business due to the Holiday Parks location.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG044	Separation from dwellings and tourist accommodation		a minimum separation distance from any Wind Turbine should be the greater of either a minimum of 500 meters or 20 times the tip height. It should also be clearly stated that outside these limits there is a presumption to refuse, rather than the condition of a Residential Amenity Assessment.	This will safeguard residents and businesses from noise, shadow flicker and protect their visual amenity / outlook from their homes and businesses.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances.	No Change
YG044	Tourism and the Economy		Tourists will not want to visit Gwynedd to witness a landscape peppered by Industrial Wind Turbines.	Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Coed Helen Holiday Park owned by The Haulfryn Group approx 600 meters away from a wind turbine application are obviously gravely concerned and have objected to both applications as they feel the turbine will impact upon their tourism business due to the Holiday Parks location.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG055			Restrictions on wind turbines should not be assumed to harm the economy in areas outside the National Park.	since holiday makers in perhaps less attractive areas of caravan parks etc may enjoy hill-walking in the National Park or bird watching at Broadwater, Tywyn from which activities turbines could seriously	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				detract..		
YG057	Noise and Amplitude Modulation (AM)		ETSU R97 is outdated, and has been proven to be a very unreliable reference source in more recent times. An allowance for this prospective amendment should be made.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG057	Tourism and the Economy		Tourists will not want to visit Gwynedd to witness a landscape peppered by Industrial Wind Turbines.	Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Coed Helen Holiday Park owned by The Haulfryn Group approx 600 meters away from a wind turbine application are obviously gravely concerned and have objected to both applications as they feel the turbine will impact upon their tourism business due to the Holiday Parks location.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG058	Separation from dwellings and		a minimum separation distance from any Wind Turbine should be the greater of either a minimum of 500 meters or 20 times the tip height. It should also be clearly stated that outside these limits there is a presumption to refuse, rather	This will safeguard residents and businesses from noise, shadow flicker and protect their visual amenity / outlook from their homes and businesses.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
	tourist accom modat ion		than the condition of a Residential Amenity Assessment.		needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances.	
YG058	Touris m and the Econo my		Tourists will not want to visit Gwynedd to witness a landscape peppered by Industrial Wind Turbines.	Application C11/0690/14/LL &C12/1022/14/LL Coed Helen Holiday Park owned by The Haulfryn Group approx 600 meters away from a wind turbine application are obviously gravely concerned and have objected to both applications as they feel the turbine will impact upon their tourism business due to the Holiday Parks location.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG059	Touris m and the Econo my		Tourists will not want to visit Gwynedd to witness a landscape peppered by Industrial Wind Turbines.	Application C11/0690/14/LL &C12/1022/14/LL Coed Helen Holiday Park owned by The Haulfryn Group approx 600 meters away from a wind turbine application are obviously gravely concerned and have objected to both applications as they feel the turbine will impact upon their tourism business due to the Holiday Parks location.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG060			Noise assessments should include an appropriated background noise assessment for the location concerned.	Background noise levels are location specific.	Where thought necessary to do so the Local Authority will require developers to undertake noise background surveys before a proposal is fully considered.	No change in approach
YG062	Separation from dwellings and tourist accommodation		a minimum separation distance from any Wind Turbine should be the greater of either a minimum of 500 meters or 20 times the tip height. It should also be clearly stated that outside these limits there is a presumption to refuse, rather than the condition of a Residential Amenity Assessment	This will safeguard residents and businesses from noise, shadow flicker and protect their visual amenity / outlook from their homes and businesses.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	No Change
YG062	Tourism and the Economy		Tourists will not want to visit Gwynedd to witness a landscape peppered by Industrial Wind Turbines.	Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Coed Helen Holiday Park owned by The Haulfryn Group approx 600 meters away from a wind turbine application are obviously gravely concerned and have objected to both applications as they feel the turbine will impact upon their tourism business due to the	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				Holiday Parks location.		
YG076			The Guidelines did not address the monitoring masts.	The purpose of the masts is to prepare for the installation of a wind turbine;	Paragraph 7.2.1 refers to wind measuring masts but it is not considered to be a very important matter	No Change
YG076			The Guidelines should provide further information regarding the proximity of proposed turbines to residences.	The information is restricted to turbines that are 21 metres and 65 metres high to the blade with the median height being ignored.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG076			Some investments in wind energy developments would benefit the local economy.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG077			Care should be taken not to prohibit turbines in order to promote tourism.	It could be argued that maintaining the existing tourism economy rather than developing it further would be better.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
CHAPTER 8						
YG021		8.6.1	We argue for a presumption of darker conservation colours in planning conditions.	Most turbines so far erected in the planning area have a whitish colour, which tends to be highly conspicuous, especially in bright weather conditions. In contrast to many conventional wind farms	Section 8.6 advises that "the colour of wind turbines is an important consideration and needs to relate to the ..backdrop"	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				elsewhere, most local turbines have a backdrop of the landscape rather than the sky. From experience with caravan sites this is the worst colour for blending into our landscapes, while adoption of dark green tones can be very effective in reducing visual impact. More emphasis needs to be given to this issue		
YG067		8.8	Ancillary infrastructure requirements underline the industrial nature of the developments	They are alien objects.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG019			It must be recognised that the impact of turbines is much wider than the boundaries of individual Local Authorities	Standing on top of Snowdon allows one to see turbines on Anglesey, in Conwy, Denbighshire, Powys and in the sea.	There is recognition in the draft SPG through the additional guidance on landscape and visual impact of the need to agree on the scope of the areas to be considered when undertaking an LVIA.	No Change
YG020	Separation from dwellings and		A minimum separation distance from any Wind Turbine should be the greater of either a minimum of 500 meters or 20 times the tip height. It should also be clearly stated that outside these limits there is a presumption to refuse, rather	This will safeguard residents and businesses from noise, shadow flicker and protect their visual amenity / outlook from their homes and businesses.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
	tourist accommodation		than the condition of a Residential Amenity Assessment			
YG020			An amendment should be made to the SPG stating that there should be at least a 2km separation between applications to prevent the effects of a dispersed wind farms throughout the County	Dwyfor - the number of individual applications for one or two turbines already approved along with live applications awaiting approval concentrated within the same area.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG039	Separation from dwellings and tourist accommodation		A minimum separation distance from any Wind Turbine should be the greater of either a minimum of 500 meters or 20 times the tip height. It should also be clearly stated that outside these limits there is a presumption to refuse, rather than the condition of a Residential Amenity Assessment	This will safeguard residents and businesses from noise, shadow flicker and protect their visual amenity / outlook from their homes and businesses.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	No Change
YG039	Landscape Impact		The SPG does not provide adequate guidance for the potential impact these industrial turbines will have on the wider landscape.	The landscape of Gwynedd is the main driving force behind tourism of which is a major player in our local economy we must ensure that a detailed and robust set of guidelines are in place to prevent the proliferation of wind turbines	The SPG works within the policy framework provided by national and local planning policies. The SPG guidance on landscape and visual impact is referred to in 7.5.2 and Appendix 4,	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				throughout the landscape of Gwynedd.	section 11)	
YG040	Landscape Impact		The SPG does not provide adequate guidance for the potential impact these industrial turbines will have on the wider landscape.	The landscape of Gwynedd is the main driving force behind tourism of which is a major player in our local economy we must ensure that a detailed and robust set of guidelines are in place to prevent the proliferation of wind turbines throughout the landscape of Gwynedd.	The SPG works within the policy framework provided by national and local planning policies. The SPG guidance on landscape and visual impact is referred to in 7.5.2 and Appendix 4, section 11)	No Change
YG040	Cumulative Impact		The cumulative impact is clearly not addressed in this Draft SPG. We ask that a map is made available via the Gwynedd Councils website pinpointing all the application sites, approved, refused and live along with all screening requests.	This would easily show the cumulative impact upon an area.	Such a map would not show actual cumulative impact	No Change
YG041	Separation from dwellings and tourist accom		A minimum separation distance from any Wind Turbine should be the greater of either a minimum of 500 meters or 20 times the tip height. It should also be clearly stated that outside these limits there is a presumption to refuse, rather than the condition	This will safeguard residents and businesses from noise, shadow flicker and protect their visual amenity / outlook from their homes and businesses.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
	modat ion				general guidance and specific locational circumstances	
YG041	Landsc ape Impact		The SPG does not provide adequate guidance for the potential impact these industrial turbines will have on the wider landscape.	The landscape of Gwynedd is the main driving force behind tourism of which is a major player in our local economy we must ensure that a detailed and robust set of guidelines are in place to prevent the proliferation of wind turbines throughout the landscape of Gwynedd.	The SPG works within the policy framework provided by national and local planning policies. The SPG guidance on landscape and visual impact is referred to in 7.5.2 and Appendix 4, section 11)	No Change
YG041	Cumul ative Impact		The cumulative impact is clearly not addressed in this Draft SPG. We ask that a map is made available via the Gwynedd Councils website pinpointing all the application sites, approved, refused and live along with all screening requests.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG042	Landsc ape Impact		The SPG does not provide adequate guidance for the potential impact these industrial turbines will have on the wider landscape.	The landscape of Gwynedd is the main driving force behind tourism of which is a major player in our local economy we must ensure that a detailed and robust set of guidelines are in place to prevent the proliferation of wind turbines throughout the landscape of	The SPG works within the policy framework provided by national and local planning policies. The SPG guidance on landscape and visual impact is referred to in 7.5.2 and Appendix 4, section 11)	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
				Gwynedd.		
YG042	Cumul ative Impact		The cumulative impact is clearly not addressed in this Draft SPG. We ask that a map is made available via the Gwynedd Councils website pinpointing all the application sites, approved, refused and live along with all screening requests.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG043	Landsc ape Impact		The SPG does not provide adequate guidance for the potential impact these industrial turbines will have on the wider landscape.	The landscape of Gwynedd is the main driving force behind tourism of which is a major player in our local economy we must ensure that a detailed and robust set of guidelines are in place to prevent the proliferation of wind turbines throughout the landscape of Gwynedd.	The SPG works within the policy framework provided by national and local planning policies. The SPG guidance on landscape and visual impact is referred to in 7.5.2 and Appendix 4, section 11)	No Change
YG043	Cumul ative Impact		The cumulative impact is clearly not addressed in this Draft SPG. We ask that a map is made available via the Gwynedd Councils website pinpointing all the application sites, approved, refused and live along with all screening requests.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG044	Cumul ative Impact		The cumulative impact is clearly not addressed in this Draft SPG. We ask that a map is made available via the Gwynedd Councils website pinpointing all the application sites, approved, refused and live along with all screening requests.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG044			An amendment should be made to the SPG stating that there should be at least a 2km separation between applications to prevent the effects of a dispersed wind farms throughout the County	Dwyfor - the number of individual applications for one or two turbines already approved along with live applications awaiting approval concentrated within the same area.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	No Change
YG049			The Council should refuse all applications for turbines exceeding 15 metres in the rest of Gwynedd, unless the results of direct and indirect Assessments of Environmental Impact are submitted to a public consultation which prove beyond all doubt that there will be no harmful or unacceptable impacts.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG055			I agree with the 'DimGwynt' organisation that the height of turbines seen there should be limited to 11m, with those in the other planning areas of Gwynedd not exceeding 15m.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG057	Separation from dwellings and tourist accommodation		a minimum separation distance from any Wind Turbine should be the greater of either a minimum of 500 meters or 20 times the tip height. It should also be clearly stated that outside these limits there is a presumption to refuse, rather than the condition of a Residential Amenity Assessment	This will safeguard residents and businesses from noise, shadow flicker and protect their visual amenity / outlook from their homes and businesses.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	No Change
YG057	Landscape Impact		The SPG does not provide adequate guidance for the potential impact these industrial turbines will have on the wider landscape.	The landscape of Gwynedd is the main driving force behind tourism of which is a major player in our local economy we must ensure that a detailed and robust set of guidelines are in place to prevent the proliferation of wind turbines throughout the landscape of Gwynedd.	The SPG works within the policy framework provided by national and local planning policies. The SPG guidance on landscape and visual impact is referred to in 7.5.2 and Appendix 4, section 11)	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG057	Cumul ative Impact		The cumulative impact is clearly not addressed in this Draft SPG. We ask that a map is made available via the Gwynedd Councils website pinpointing all the application sites, approved, refused and live along with all screening requests.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG057			An amendment should be made to the SPG stating that there should be at least a 2km separation between applications to prevent the effects of a dispersed wind farms throughout the County	Dwyfor - the number of individual applications for one or two turbines already approved along with live applications awaiting approval are concentrated within the same area.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	No Change
YG058	Landsc ape Impact		The SPG does not provide adequate guidance for the potential impact these industrial turbines will have on the wider landscape.	The landscape of Gwynedd is the main driving force behind tourism of which is a major player in our local economy we must ensure that a detailed and robust set of guidelines are in place to prevent the proliferation of wind turbines throughout the landscape of Gwynedd.	The SPG works within the policy framework provided by national and local planning policies. The SPG guidance on landscape and visual impact is referred to in 7.5.2 and Appendix 4, section 11)	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG058	Cumul ative Impact		The cumulative impact is clearly not addressed in this Draft SPG. We ask that a map is made available via the Gwynedd Councils website pinpointing all the application sites, approved, refused and live along with all screening requests.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG058			An amendment should be made to the SPG stating that there should be at least a 2km separation between applications to prevent the effects of a dispersed wind farms throughout the County	Dwyfor - the number of individual applications for one or two turbines already approved along with live applications awaiting approval are concentrated within the same area.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational circumstances	No Change
YG059	Separation from dwellings and tourist accommodation		A minimum separation distance from any Wind Turbine should be the greater of either a minimum of 500 meters or 20 times the tip height. It should also be clearly stated that outside these limits there is a presumption to refuse, rather than the condition of a Residential Amenity Assessment	This will safeguard residents and businesses from noise, shadow flicker and protect their visual amenity / outlook from their homes and businesses.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of general guidance and specific locational	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					circumstances	
YG059	Landscape Impact		The SPG does not provide adequate guidance for the potential impact these industrial turbines will have on the wider landscape.	The landscape of Gwynedd is the main driving force behind tourism of which is a major player in our local economy we must ensure that a detailed and robust set of guidelines are in place to prevent the proliferation of wind turbines throughout the landscape of Gwynedd.	The SPG works within the policy framework provided by national and local planning policies. The SPG guidance on landscape and visual impact is referred to in 7.5.2 and Appendix 4, section 11)	No Change
YG059	Cumulative Impact		The cumulative impact is clearly not addressed in this Draft SPG. We ask that a map is made available via the Gwynedd Councils website pinpointing all the application sites, approved, refused and live along with all screening requests.	No evidence submitted to support the statement	No specific evidence submitted to support the comments received	No Change
YG059			An amendment should be made to the SPG stating that there should be at least a 2km separation between applications to prevent the effects of a dispersed wind farms throughout the County	Dwyfor - the number of individual applications for one or two turbines already approved along with live applications awaiting approval are concentrated within the same area.	The guidance reflects a general consensus amongst planning policy decision makers that decisions on applications concerning distance from property needs to take into consideration a mixture of	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					general guidance and specific locational circumstances	
YG062	Landscape Impact		The SPG does not provide adequate guidance for the potential impact these industrial turbines will have on the wider landscape.	The landscape of Gwynedd is the main driving force behind tourism of which is a major player in our local economy we must ensure that a detailed and robust set of guidelines are in place to prevent the proliferation of wind turbines throughout the landscape of Gwynedd.	The SPG works within the policy framework provided by national and local planning policies. The SPG guidance on landscape and visual impact is referred to in 7.5.2 and Appendix 4, section 11)	No Change
YG062	Cumulative Impact		The cumulative impact is clearly not addressed in this Draft SPG. We ask that a map is made available via the Gwynedd Councils website pinpointing all the application sites, approved, refused and live along with all screening requests.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
CHAPTER 9						
YG002		9.2	Remove 'Perhaps'. Also add a clause that is relevant for a turbine that has not been generating for a period (e.g. a year or two years) and is considered suitable for decommissioning.	In America, many wind turbines are left in the landscape after they have broken down.	It is not appropriate to include a requirement in every case. Accept the second point regarding developments which	Add a clause that refers to removal of turbines after period of inactivity.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					require planning permission. The SPG of the County of Cornwall includes a clause to provide for cases where the turbine has not been used for a period of 12 months or more. Also, see the condition by the inspector in Appeal 20C277.	
YG008		9	Decommissioning and land restoration must be considered, namely to attach a clause where a turbine which has not generated for a period is to be considered for decommissioning so that it is not left in the landscape after it has broken down.	No evidence submitted to support the statement.	No substantive evidence submitted to support the observations received.	No change
YG017		9	It is absolutely essential that a bond is lodged for the full projected decommissioning costs. Decommissioning should include removal of the foundations and taking them away from the site.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG018		9	It is absolutely essential that a bond is lodged for the full projected decommissioning costs. Decommissioning should include removal and taking away the	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			foundations from the site.			
YG019	9		It is absolutely essential that a bond is lodged for the full projected decommissioning costs. Decommissioning should include removal and export from site of the foundations.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG022		9	It is absolutely essential that a bond is lodged for the full projected decommissioning costs. Decommissioning should include removal and export from site of the foundations.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG023	9		Require the developer/owner to lodge a bond sufficient in size to pay the cost of removing the concrete foundations of the turbines	It is not sufficient merely to cover over the surface and leave the underground structures in place.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG024		9	It is absolutely essential that a bond is lodged for the full projected decommissioning costs. Decommissioning should include removal and taking away the foundations from the site.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG027		9	It is absolutely essential that a bond is lodged for the full projected decommissioning costs. Decommissioning should include removal and taking away the foundations from the site.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG029		9	It is absolutely essential that a bond is lodged for the full projected decommissioning costs. Decommissioning should include removal and taking away the foundations from the site.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG030		9	It is absolutely essential that a bond is lodged for the full projected decommissioning costs. Decommissioning should include removal and taking the foundations away from the site.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG040	9		Another amendment to the SPG should state applicants/ developers will be required to submit a bond before planning permission is released to ensure sites are properly cleared once a wind turbine becomes redundant. The cost of clearing sites will then not be left to the tax paying public.	Turbines already erected in Gwynedd. LVIAs and photomontages submitted by applicants /developers do not show the true impact upon the landscape. This is now clearly evident in the Dwyfor area	Advice states that developers may be required to ensure that sufficient finance is set aside to enable them to meet full restoration obligations. The authority may wish to limit pp to a certain number of years (e.g. 25) . The LA may also	No change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					wish to include reference to restoration should the turbine(s) cease functioning say for over 12 months unless there are genuine mitigating circumstances.	
YG040	9		Applicants/ developers will be required to submit a bond before planning permission is released	To ensure sites are properly cleared once a wind turbine becomes redundant.	Advice states that developers may be required to ensure that sufficient finance is set aside to enable them to meet full restoration obligations. The authority may wish to limit pp to a certain number of years (e.g. 25). The LA may also wish to include reference to restoration should the turbine(s) cease functioning say for over 12 months unless there are genuine mitigating circumstances.	No change
YG048		9	It is absolutely essential that a bond is lodged for decommissioning costs. Decommissioning should include removal of all the foundations and to transport them all from the site.	No evidence submitted to support the observations.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG073		9.2	A bond should be compulsory and be sufficient to pay for break up and removal of concrete foundations	Experience elsewhere suggests removal condition insufficient	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG080	9	9.1	Concern about the ability to enforce producers to clear the site.	Several examples of lack of enforcement in the caravan sector.	Section 9 explains that Authorities must consider appropriate conditions when decommissioning wind turbines and land restoration, along with the possibilities of asking for a bond. The Guidance takes into consideration specific circumstances.	No Change
YG020, YG039, YG041, YG042, YG043, YG044, YG057, YG058, YG059, YG062			Another amendment to the SPG should state applicants/ developers will be required to submit a bond before planning permission is released to ensure sites are properly cleared once a wind turbine becomes redundant. The cost of clearing sites will then not be left to the tax paying public.	Turbines already erected in Gwynedd. LVIAs and photomontages submitted by applicants/developers do not show the true impact upon the landscape. This is now clearly evident in the Dwyfor area	Advice states that developers may be required to ensure that sufficient finance is set aside to enable them to meet full restoration obligations. The authority may wish to limit pp to a certain number of years (e.g. 25) . The LA may also wish to include reference to restoration should the turbine(s) cease functioning say for over 12 months	Amend paragraph 9.2 to refer to decommissioning statement.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					unless there are genuine mitigating circumstances.	
CHAPTER 10						
YG021		7.13 and Checklist item 10	The new requirement on the applicant for a pre-application Community Engagement Statement (section 7.13 and checklist item 10) is welcomed. The LPA needs to take a more active role in informing the public about proposals and ensuring that community engagement is effective	There should be more evidence of wide and genuine majority support from local communities for such major projects.	Note comments	No Change
YG035		10.4	Add to 'Environmental Impact Assessment' '...and any relevant species surveys'?	No evidence submitted to support the observations.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG077		10.3	As a Community Group we welcome this observation and <u>note it as a substantial change to the current practice.</u>	No evidence submitted to support the observations.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG020			It is clearly evident from photomontages submitted with the applications to date that the details provided from applicants / developers cannot be relied upon. There should be more detail / evidence required from an application showing	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			how people, their homes, gardens and businesses WILL NOT be affected by these developments. Any supporting information should be sourced from an independent assessment.			
YG039			It is clearly evident from photomontages submitted with the applications to date that the details provided from applicants / developers cannot be relied upon. There should be more detail / evidence required from an application showing how people, their homes, gardens and businesses WILL NOT be affected by these developments. Any supporting information should be sourced from an independent assessment.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG039	Consulation / Community engagement		There should be clear evidence provided within an application showing how the applicant / developer has engaged with the public	Application C11/0690/14/LL Section 8 on the application form neighbour and community consultation. 9 names and addresses of neighbours used 7 were not consulted. Also the Planning notices placed in the area by the planning department were removed (this tactic is well known and frequently used).	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG040			It is clearly evident from photomontages submitted with the applications to date that the details provided from applicants / developers cannot be relied upon. There should be more detail / evidence required from an application showing how people, their homes, gardens and businesses WILL NOT be affected by these developments. Any supporting information should be sourced from an independent assessment.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG041			It is clearly evident from photomontages submitted with the applications to date that the details provided from applicants / developers cannot be relied upon. There should be more detail / evidence required from an application showing how people, their homes, gardens and businesses WILL NOT be affected by these developments. Any supporting information should be sourced from an independent assessment.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG041	Consul tation / Comm unity engag		There should be clear evidence provided within an application showing how the applicant / developer has engaged with the public	Application C11/0690/14/LL Section 8 on the application form neighbour and community consultation. 9 names and addresses of neighbours used 7 were not consulted. Also the	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap ement	Para				
				Planning notices placed in the area by the planning department were removed (this tactic is well known and frequently used).		
YG042			It is clearly evident from photomontages submitted with the applications to date that the details provided from applicants / developers cannot be relied upon. There should be more detail / evidence required from an application showing how people, their homes, gardens and businesses WILL NOT be affected by these developments. Any supporting information should be sourced from an independent assessment.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG042	Consul tation / Comm unity engag ement		There should be clear evidence provided within an application showing how the applicant / developer has engaged with the public	Application C11/0690/14/LL Section 8 on the application form neighbour and community consultation. 9 names and addresses of neighbours used 7 were not consulted. Also the Planning notices placed in the area by the planning department were removed (this tactic is well known and frequently used).	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG043			It is clearly evident from photomontages submitted with the applications to date that the details provided from applicants / developers cannot be relied upon. There should be more detail / evidence required from an application showing how people, their homes, gardens and businesses WILL NOT be affected by these developments. Any supporting information should be sourced from an independent assessment.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG043	Consulation / Community engagement		There should be clear evidence provided within an application showing how the applicant / developer has engaged with the public	Application C11/0690/14/LL Section 8 on the application form neighbour and community consultation. 9 names and addresses of neighbours used 7 were not consulted. Also the Planning notices placed in the area by the planning department were removed (this tactic is well known and frequently used).	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG044			It is clearly evident from photomontages submitted with the applications to date that the details provided from applicants / developers cannot be relied upon. There should be more detail / evidence required from an application showing how people, their homes, gardens and	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			businesses WILL NOT be affected by these developments. Any supporting information should be sourced from an independent assessment.			
YG020	Consul tation / Comm unity engag ement		There should be clear evidence provided within an application showing how the applicant / developer has engaged with the public	Application C11/0690/14/LL Section 8 on the application form neighbour and community consultation. 9 names and addresses of neighbours used 7 were not consulted. Also the Planning notices placed in the area by the planning department were removed (this tactic is well known and frequently used).	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG044	Consul tation / Comm unity engag ement		There should be clear evidence provided within an application showing how the applicant / developer has engaged with the public	Application C11/0690/14/LL Section 8 on the application form neighbour and community consultation. 9 names and addresses of neighbours used 7 were not consulted. Also the Planning notices placed in the area by the planning department were removed (this tactic is well known and frequently used).	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG046			EIAs should be mandatory for any turbines above 15 meters total height	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG056			EIAs should be mandatory for any wind turbine above 15 meters total height, certainly once above these sizes.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG057			It is clearly evident from photomontages submitted with the applications to date that the details provided from applicants / developers cannot be relied upon. There should be more detail / evidence required from an application showing how people, their homes, gardens and businesses WILL NOT be affected by these developments. Any supporting information should be sourced from an independent assessment.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG057	Consulation / Community engagement		There should be clear evidence provided within an application showing how the applicant / developer has engaged with the public	Application C11/0690/14/LL Section 8 on the application form neighbour and community consultation. 9 names and addresses of neighbours used 7 were not consulted. Also the Planning notices placed in the area by the planning department were removed (this tactic is well known and frequently used).	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG058			It is clearly evident from photomontages submitted with the applications to date that the details provided from applicants	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			/ developers cannot be relied upon. There should be more detail / evidence required from an application showing how people, their homes, gardens and businesses WILL NOT be affected by these developments. Any supporting information should be sourced from an independent assessment.			
YG058	Consulation / Community engagement		There should be clear evidence provided within an application showing how the applicant / developer has engaged with the public	Application C11/0690/14/LL Section 8 on the application form neighbour and community consultation. 9 names and addresses of neighbours used 7 were not consulted. Also the Planning notices placed in the area by the planning department were removed (this tactic is well known and frequently used).	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG059			It is clearly evident from photomontages submitted with the applications to date that the details provided from applicants / developers cannot be relied upon. There should be more detail / evidence required from an application showing how people, their homes, gardens and businesses WILL NOT be affected by these developments. Any supporting information should be sourced from an	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			independent assessment.			
YG059	Consulation / Community engagement		There should be clear evidence provided within an application showing how the applicant / developer has engaged with the public	Application C11/0690/14/LL Section 8 on the application form neighbour and community consultation. 9 names and addresses of neighbours used 7 were not consulted. Also the Planning notices placed in the area by the planning department were removed (this tactic is well known and frequently used).	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG060			Full visualisations from surrounding viewpoints should be provided by the applicant	to enable a full assessment to be made	Checklist makes exceptions to applications for small turbines of less than 20m (blade tip) where a formal visual impact analysis is less likely to be required dependant on location, context, and presence of sensitive areas and or receptors. Requirement therefore depends on a case-by-case assessment.	No change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG062			It is clearly evident from photomontages submitted with the applications to date that the details provided from applicants / developers cannot be relied upon. There should be more detail / evidence required from an application showing how people, their homes, gardens and businesses WILL NOT be affected by these developments. Any supporting information should be sourced from an independent assessment.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG062	Consulation / Community engagement		There should be clear evidence provided within an application showing how the applicant / developer has engaged with the public	Application C11/0690/14/LL Section 8 on the application form neighbour and community consultation. 9 names and addresses of neighbours used 7 were not consulted. Also the Planning notices placed in the area by the planning department were removed (this tactic is well known and frequently used).	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG076			There is a need for more consultation and local engagement prior to developments being approved.	No evidence submitted to support the observations.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG040	Consulation/Comm		There should be clear evidence provided within an application showing how the applicant / developer has engaged with	The evidence submitted to support the statement is limited to reference to an objection from one	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
	unity engag ement		the public	neighbouring tourist accommodation site		
CHAPTER 11						
YG017		11	Such elements do not fall within the purview of Planning Law and should be excluded from this document	They are tantamount to bribery.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG018		11	Such elements do not fall within the purview of Planning Law and should be excluded from this document	They are tantamount to bribery.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG019	11		Such elements do not fall within the purview of Planning Law and should be excluded from this document.	They are tantamount to bribery.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG022		11	Such elements do not fall within the purview of Planning Law and should be excluded from this document	They are tantamount to bribery.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG023	11		This is Government-sponsored bribery and should be deleted in toto from the SPG	The reasons are clearly shown in TAN 8.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG024		11	Such elements do not fall within the purview of Planning Law and should be excluded from this document	They are tantamount to bribery.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG027		11	Such elements do not fall within the purview of Planning Law and should be excluded from this document	They are tantamount to bribery.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG029		11	Such elements do not fall within the purview of Planning Law and should be excluded from this document	They are tantamount to bribery.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG030		11	Such elements do not fall within the purview of Planning Law and should be excluded from this document	They are tantamount to bribery.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG048		11	They should be excluded from this document.	These elements do not fall within the purview of Planning Law...They are tantamount to bribery.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG065		11.8	Amend sentence to read "50kw and over"	Many applications to date are for 50kw turbines and are not obliged to make a community contribution	Accept the point	Change "over 50kW" to "50kW and over"
YG068	Checklist	Section 11	Insert reference to Guide to Good Practice on Using the 'Register of Landscapes of Historic Interest in Wales in the Planning and Development Process ' (Cadw 2nd (revised) ed. 2007).	When assessing EIA Statements	Accept	Insert reference to Guide in Checklist Section 11
YG076		11.8	Change the wording to "expect every wind energy development including medium or large wind turbines with a commercial generating capacity of 50KW or more to make a contribution (financial or otherwise) to local	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			communities that are affected".			
YG020			Where an application is submitted as a Community Project the application must take into consideration the views of everyone in the community and clearly show that the opinions of every resident have been taken into account	Application C12/0316/37/LL reports from residents around this project state that not everyone was fully supportive of the application, not everyone was advised about the project, meetings took place behind closed doors and it has still not been made clear how the funds will benefit the community.	No substantive evidence submitted to support the comments received.	No Change
YG039			Where an application is submitted as a Community Project the application must take into consideration the views of everyone in the community and clearly show that the opinions of every resident have been taken into account	Application C12/0316/37/LL reports from residents around this project state that not everyone was fully supportive of the application, not everyone was advised about the project, meetings took place behind closed doors and it has still not been made clear how the funds will benefit the community.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG040			Where an application is submitted as a Community Project the application must take into consideration the views of everyone in the community and clearly show that the opinions of every resident have been taken into account	The evidence submitted to support the statement is limited to an objection from one neighbouring tourist accommodation site	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG041			Where an application is submitted as a Community Project the application must take into consideration the views of everyone in the community and clearly show that the opinions of every resident have been taken into account	Application C12/0316/37/LL reports from residents around this project state that not everyone was fully supportive of the application, not everyone was advised about the project, meetings took place behind closed doors and it has still not been made clear how the funds will benefit the community.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG042			Where an application is submitted as a Community Project the application must take into consideration the views of everyone in the community and clearly show that the opinions of every resident have been taken into account	Application C12/0316/37/LL reports from residents around this project state that not everyone was fully supportive of the application, not everyone was advised about the project, meetings took place behind closed doors and it has still not been made clear how the funds will benefit the community.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG043			Where an application is submitted as a Community Project the application must take into consideration the views of everyone in the community and clearly show that the opinions of every resident have been taken into account	Application C12/0316/37/LL reports from residents around this project state that not everyone was fully supportive of the application, not everyone was advised about the project, meetings took place behind closed doors and it has still not been made clear how the funds will benefit the community.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG044			Where an application is submitted as a Community Project the application must take into consideration the views of everyone in the community and clearly show that the opinions of every resident have been taken into account	Application C12/0316/37/LL reports from residents around this project state that not everyone was fully supportive of the application, not everyone was advised about the project, meetings took place behind closed doors and it has still not been made clear how the funds will benefit the community.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG057			Where an application is submitted as a Community Project the application must take into consideration the views of everyone in the community and clearly show that the opinions of every resident have been taken into account	Application C12/0316/37/LL reports from residents around this project state that not everyone was fully supportive of the application, not everyone was advised about the project, meetings took place behind closed doors and it has still not been made clear how the funds will benefit the community.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG058			Where an application is submitted as a Community Project the application must take into consideration the views of everyone in the community and clearly show that the opinions of every resident have been taken into account	Application C12/0316/37/LL reports from residents around this project state that not everyone was fully supportive of the application, not everyone was advised about the project, meetings took place behind closed doors and it has still not been made clear how the funds will benefit the community.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG059			Where an application is submitted as a Community Project the application must take into consideration the views of everyone in the community and clearly show that the opinions of every resident have been taken into account	Application C12/0316/37/LL reports from residents around this project state that not everyone was fully supportive of the application, not everyone was advised about the project, meetings took place behind closed doors and it has still not been made clear how the funds will benefit the community.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG062			Where an application is submitted as a Community Project the application must take into consideration the views of everyone in the community and clearly show that the opinions of every resident have been taken into account	Application C12/0316/37/LL reports from residents around this project state that not everyone was fully supportive of the application, not everyone was advised about the project, meetings took place behind closed doors and it has still not been made clear how the funds will benefit the community.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG074			The prospects of local community benefits should not be allowed to influence the acceptability of environmentally damaging proposals.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG076			Need a definite explanation regarding the scale of a community turbine;	A community turbine must be medium or large in order to be viable,	Agree that a section on proposals driven by the community should be included.	Add a section which explains the approach towards community-led proposals.

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG079			The need to care for the environment and its peaceful enjoyment has to be set against the community's economic well-being	But in the majority of wind turbines applications the beneficiaries are individuals where it is not clear that the community will benefit	No substantive evidence submitted to support the comments received. Local Planning Authorities are required to exercise their planning functions with the objective of contributing to the achievement of sustainable development.	No Change
CHAPTER 12						
YG063		12.1	Replace Gwynedd Archaeological Trust with The Gwynedd Archaeological Planning Service, rather than	This is the more appropriate contact name for matters relating to planning.	Accept	Amend as per suggestion
CHAPTER 13						
No Comments						
CHAPTER 14						

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG063		14	The definition of a Scheduled Ancient Monument needs rewording. Suggested wording "A legally protected archaeological site or monument of national importance. The designated area may have upstanding remains or may be wholly below ground."	Current explanation is too vague	Accept	Amend as per suggestion
APPENDICES						
YG002	Appendix		Need an appendix which explains the physics of wind production	The description in 6.10 is superficial	These are comments on the policy framework which are beyond the scope and purpose of the SPG.	Note the comment
YG035	Appendix 1		Should they provide a map showing the old 'Landscape Areas' and the proposed ones?	No evidence submitted to support the comments	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG048	Appendix 1	Wildlife Conservation Designations Map	Errors on the map.	Have not included Bala Lake and the River Dee as RAMSAR sites.	Bala Lake is completely within the boundary of the Snowdonia National Park which isn't a part of the SPG area. The part of the River Dee that is within Gwynedd has not been designated as a RAMSAR site.	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG060		App 3	No planning application should be validated and registered until checklist has been completed	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG073		App 3	Traffic Management Plans should include details of proposals involving the crossing of railways	to avoid serious rail crossing accidents	Section 14 of the Checklist includes reference to making of A Construction Traffic Management Plan. Accept that reference could also be made to liaising with Network Rail and/or private railway operators where relevant	Amend Section 14 of Checklist to include reference to rail crossings
YG076			The purpose of the maps and the way they would be used when considering a planning application is not clear.	No evidence submitted to support the comments	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG021			We welcome the detailed Application Checklist and introduction of the principle of Residential Separation Distances.	We consider the present Consultation draft an improvement on earlier versions	Note comments	No Change
GENERAL						
YG007	General		Object to any onshore tubines in Gwynedd	They are extremely ugly, require more energy than is produced. The example of Spain shows what can happen.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG008			There is considerable concern regarding the size of the turbines.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG008			Turbine developments should not have a negative impact on the interests of tourism and leisure, they could have a substantial impact on the local economy.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG008			The landscape and visual impact should be given serious consideration because of the high value of the environment.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG016, YG076	General		The document is far too long. ..in key areas, fails in its aim of providing greater clarity.	Much of it simply repeats or summarises other existing policies and guidance. Other parts are excessively detailed, becoming overly bureaucratic and pseudo-scientific.	The nature of the issue means there are a number of matters that need to be addressed.	No Change
YG019	General		We are disappointed not to have been included on the list of official consultees.	We have hundreds of supporters/members many of whom live in Gwynedd	Apart from statutory consultees all other individuals and groups have been afforded the same opportunity to scrutinize and respond to the draft consultation	No Change
YG020, YG039, YG040, YG041, YG042, YG043,	General		We feel there is a complete lack of clarity, detail and direction. The vagueness of some parts of the	This leaves the guidelines open to manipulation by applicants and developers and will not protect the	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG044, YG057, YG058, YG059, YG062			proposed SPG document leads us to the conclusion that this guide lacks detailed specification and guidance.	residents, landscapes or tourist economy here in Gwynedd.		
YG031			It is a factual document that would be beneficial when making decisions; however, it is not a policy and it does not convey Gwynedd Council's stance on onshore wind energy.	No evidence submitted to support the statement	Note the comments	No Change
YG032			These onshore wind turbines do not contribute anything towards reducing CO2 emissions.	Simple reason that the coal and gas powerhouses have to burn in the background, whether or not the wind is blowing!	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG037			After speaking to our guests I am convinced that business would be seriously affected by wind farms	Resulting loss would probably make it unprofitable as insurance costs, advertising and other overheads would make the whole thing unprofitable	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG038			Concerned that there will be overclustering in some areas, thus making them appear as wind farms.	No evidence submitted to support the comments	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG046	G		Draft lacks clarity and is vague in many areas	Would not adequately protect the residents of Gwynedd against developers finding loop holes to get unsuitable developments past.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG052			The opinion was that it was satisfactory enough. The only further comments received between then and now is that	No evidence submitted to support the comments.	Note the comment	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			some Councillors support the views of Nefyn Town Council.			
YG053	General		We feel that elements of the SPG are overly restrictive	Conflicts with Planning Policy Wales	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG054	General		Welcome the contents of the document and pleased that it identifies the characteristics of the Planning Authority Area including quality and value of the landscape	Reflects the number of landscape designations attributed to the area	Note the comments	No Change
YG060	General		Careful consideration needs to be given to the siting of wind turbines	to ensure that they do not adversely affect existing tourism businesses or influence holidaymakers decisions to avoid the area	Note the comments	No Change
YG061			Carbon footprint is huge in manufacture, erection.	The pay back of carbon far exceeds the life of these units.	These are comments on the national energy policy which are beyond the scope and purpose of the SPG	No Change
YG067	Policy C26		Support the policy	No evidence submitted to support the comments	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG066			Turbines have a limited life, need maintenance and the benefit (if any) to the community must be properly and fairly assessed	No evidence submitted to support the comments	No specific evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG066			Has insurance cover ever been obtained re. health and safety?	Should be part of the planning procedure and ruling	Not a land use planning consideration	No Change
YG077	General		More time needed to ensure that the views of all stakeholders are heard.	We suspect that only a few people will respond to this document with the consultation being held over the Christmas period.	No specific evidence submitted to support the comments received	No Change
YG005			The efficiency of these turbines has been consistently exaggerated by the industry	No evidence submitted to support the statement	No specific evidence submitted to support the comments received	No Change
YG005			Wind energy would be non-viable were it not for over generous subsidies	No evidence submitted to support the statement	No specific evidence submitted to support the comments received	No Change
YG005			Wind energy is not carbon neutral when the manufacture and transport of the turbines is considered	No evidence submitted to support the statement	No specific evidence submitted to support the comments received	No Change
YG005			The industry claim of a 25+ year life span has proven to be more like 10-15 years	No evidence submitted to support the statement	Note the comments	No Change
YG020, YG057, YG058, YG059, YG062	Other		There are numerous references to "Island" throughout this document please amend and correct.	No evidence submitted to support the statement	Agree to remove reference to Island.	Remove reference to Island.
YG020, YG039, YG040, YG041, YG042, YG043, YG044, YG057,	Independent Reports		We request that a list is formulated by the JPPU of independent specialists who applicants / developers can choose from when considering a full planning	Is has already been proved that the reports in question are not always correct. We have seen numerous applications where the supplied	Gwynedd Council Environmental Health Officers scrutinize planning applications and are	No change in approach

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG058, YG059, YG062			application for Wind Turbines. These independent specialists should have no affinity whatsoever with the Wind industry at all.	information has been left unchallenged by the authorities, and a little investigation has shown that the information is misleading, incorrect, or blatantly untrue.	suitably qualified to provide expert unbiased opinion.	
YG014			The guidance is comprehensive and refers to the impact of wind turbines on the setting and features and special character of the Park.	No evidence submitted to support the comments.	Note the comments	No Change
YG010			The area will be polluted as turbines are granted permission and they will have a very bad impact on the tourism industry which is very important to the area.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG015			It appears that generous subsidies have been awarded to get the turbines in place.	No evidence submitted to support the comments.	Note the comments	No Change
YG015			Considering the amount of energy generated and the carbon footprint left when manufacturing the turbines in the first place, is it all worth the conflict that comes as a result of the turbines?	It appears, rightly or wrongly, that cheap energy could be on its way with fracking.	This is a comment on national and local policies that is beyond the purpose of the SPG.	No Change
YG020			In the SPG it should be explained how much of this target Gwynedd is required to produce, what we are currently producing and details of the way the energy is being produced i.e. wind, hydro, tidal etc.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG028			The key issue with regard to turbines is the fact that the turbines are ONLY sustainable...	...because they are subsidised by our increasing fuel bills - which I believe are immoral and an absolute disgrace in our small island country, with the cold and damp weather that we are subjected to - when particularly the elderly and poor are suffering and choosing between heating their homes or eating. If renewable energy was a viable power source, it wouldn't need a penny from bill payers.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG034			No homeowner should be negatively(sic) impacted by a neighbours turbine	Locals struggle to buy in the property market	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG020, YG039, YG040, YG041, YG042, YG043, YG044, YG057, YG058, YG059, YG062			In the SPG it should be explained how much of this target Gwynedd is required to produce, what we are currently producing and details of the way the energy is being produced i.e. wind, hydro, tidal etc.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG045	General		The SPG does not appear to reflect the conclusions of Gwynedd Werdd Scoping Renewable Energy Opportunities in Gwynedd (SREOG) report . This report identified a number of sites for potential	This SPG introduces restrictions on development which would render the sites identified in the SREOG report undevelopable. The report identified 5 sites with the potential	The SPG provides technical guidance to, works within, the policy framework provided by national and local planning policies.	Include reference to Gwynedd Werdd Renewable and Low Carbon Energy strategy and

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			development in Gwynedd in line with the existing UDP and seeks to inform the development of the LDP. It is of concern that the draft SPG may be inadvertently placing barriers to achieving the economic potential of renewable energy in Gwynedd.	of generating 5MW or more of renewable energy, with 3 of capacity up to 25MW.	para. TAN 8 para 2.13 refers to the need to strike a balance between the desirability of renewable energy and landscape protection. WG would support a local plan policy that restricts almost all wind energy developments larger than 5MW to within SSAs and urban/industrial brownfield sites.	SREOG Report
YG057			A list of independent specialists approved by the JPPU and the Gwynedd Planning Department should be used by applicants / developers. These specialists should have NO vested interests in the Wind Energy Industry.	The information is not always correct and there are ways for applicants / developers to manipulate the data to their advantage. Application C11/0690/14/LL & C12/1022/14/LL Noise data submitted with this application was reviewed and found to be invalid/incomplete.	ETSU - R -97 remains central to UK and Welsh Government wind energy policy .The Local Authority considers ETSU-R-97 to be the most relevant reference document available at present and looks to apply the most stringent application of ETSU when assessing relevant proposals. The Institute of Acoustics' Good Practice Guide on wind turbine noise assessment is to be published on 21 May,	No change in approach

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
					2013. This guidance will relate to the application of ETSU-R-97. The Authority will take note of, and consider, it's recommendations.	
YG062			In the SPG it should be explained how much of this target Gwynedd is required to produce, what we are currently producing and details of the way the energy is being produced i.e. wind, hydro, tidal etc.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG063			Reference must also be made to the potential impact on as yet undiscovered archaeological remains.	No evidence submitted to support the statement	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG076			Information needs to be provided regarding any differences or conflict that could occur between national policies and the Unitary Development Plan.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG076			The general public would suffer.	[because] of the high costs associated with generating wind energy.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG076			[No] attention is given to the applications submitted since June 2012.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
YG076			Some consideration should be given to the impact of the turbines on the sea.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG076			That the reference made in the document to the National Policy is very fragmented with some important points receiving due attention.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG076			There is a need to question the value of wind turbines in relation to greenhouse gas emissions.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG076			That this Joint-committee is given a further opportunity to consider a further draft report before the guidance is adopted.	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
YG077			Other important and relevant recent documents and policies have not been named in the document: The Report of the National Assembly's Environment Committee on Energy and Planning Policy in Wales. The response of the Government to the Committee's recommendations. The Council needs to take full consideration of the Report and the Government's response to it. Also, the Council giving more support in a policy (by means of the Supplementary Planning Guidance), and practically, to	No evidence submitted to support the comments.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference (commentator)	SPG		Summary of the Comment Received	Justification for the Comment	Officers' Response	Recommendation
	Chap	Para				
			community-led schemes.			
YG077			Insufficient attention is given to the implications of wind energy developments on the future of the Welsh language.	The Welsh language is an important planning factor and has been recognised so. The economy has a substantial impact on the language. Securing a long-term sustainable income for farms is certain to strengthen the language.	No specific evidence submitted to support the comments received. There is a reference in paragraphs 2.8 and 3.13 to the economic and social benefits of wind energy developments and their function in supporting sustainable rural communities.	No Change
YG077			There are a number of Important Strategies on Sustainable Development, Climate Change, as well as a Minister's Statement being noted in chapter three of the Draft document, [however] they do not seem to have been considered or included when preparing the Supplementary Planning Guidance.	The Supplementary Planning Guidance is flawed as it does not give attention to each of the relevant National Strategies and National Policies. The Planning Authority is behaving in a very dismissive way towards those Policies and Strategies.	The purpose of the SPG is to provide guidelines to show how the policy will be implemented in specific circumstances or areas. I am satisfied that the SPG refers to the main national policy considerations.	No Change

Comments on the Strategic Environmental Assessment (SEA)

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
Environment	Table 3.1	SA Framework of objectives, point 11 is not complete	Agree. A section of the table including SA

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
Agency		and finishes mid sentence.	objectives 7-11 has been omitted. This should be corrected.
CCW	Table 4.2	The proposed / recommended change to policy (7.7.3) should be strengthened to ensure that relevant assessment processes (EIA and HRA) will be required for all wind energy developments, including ancillary development.	<p>No change. The requirement for EIA will depend on a number of factors including the scale, location and the likelihood of significant effects. The Local Planning Authority will determine whether an EIA is required.</p> <p>Paragraph 7.7.4 of the SPG stipulates the need to consider ancillary development as part of the EIA process.</p>
CCW	Appendix 1 SA Objective 1	The requirement to undertake EIA at project level to 'guard against the risk' of adverse effects on biodiversity does not, in itself compromise an avoidance or mitigation measure.	<p>Agree. The sentence should be re-worded to reflect the precise role of EIA.</p> <p><i>SEA Document:</i></p> <p>A number of potential mitigation measures are identified, through the application of the development plan policies and site specific measures. as well as The requirement to undertake EIA <u>also means that potential adverse impacts are identified and mitigated.</u> that is used routinely to guard against such risks.</p>
CCW	2.2	The CCW agrees that the SEA process should avoid and mitigate for adverse effects upon the environment but it should also be noted that the SEA process requires consideration of both positive and negative effects on the environment	<p>Agree. Text should be included to reflect this:</p> <p><i>SEA Document:</i></p> <p>Strategic Environmental Assessment (SEA) on the</p>

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
			<p>other hand is a process that aims to enable a high degree of protection for the environment, inform decision making and ensure that environmental issues are integrated into plan making with an aim to promoting sustainable development. <u>It aims to identify the likely positive and negative significant effects on the environment arising from the implementation of the plan...</u></p>
CCW	2.6	<p>CCW agrees that the SA and SEA processes may be integrated however; care must be taken to ensure that the requirements of the SEA Directive and its implementing Regulations are met.</p>	<p>No change. The scoping exercise for the SA of the JLDP involved the collection of a wide range of statistics covering a number of different topics using wide ranging and up to date information. This analysis of the current state of the environment, and sustainability issues and problems facing the area, led to the development of sustainability objectives to assess the effects of the plan. These objectives also included a number of sub-objectives which allows a thorough and detailed assessment. The requirements of the SEA Directive were fully met in this respect and it is considered that the appropriate steps were followed. It is also considered that it is important to have consistency in the assessment methodology with regards to related documents i.e. the emerging JLDP and the SPG. It is therefore considered that the data collected as part of this process along with the objectives used to assess the SPG is sufficiently robust for the purposes of this SEA.</p>
CCW	3	The tables in this section should be labelled correctly	Agree.

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
			<p><i>SEA Document:</i></p> <p>Table 3.2 3.1: SA Framework</p>
CCW	3.4	The use of data from a previous study to establish an environmental baseline and key sustainability issues may mean that data used is out of date and key issues may no longer be relevant.	No change. It is considered that the data used as part of the scoping process is up to date and relevant. See also response to comment relating to section 2.6 above.
CCW	3.5	CCW would suggest that it may not be appropriate to use a generic SEA scoping report for one (now defunct) plan to service the SEA process for this SPG. The SEA process requires consideration of the effects of the implementation of a plan in the context of the specific environmental baseline of the plan area. The objectives and indicators used within the assessment process must be relevant to and reactive to the specific policies under scrutiny.	No change. See response to comment relating to section 2.6 above.
CCW	Table 3.1	<p>Objective 1: CCW would suggest the addition of sub-objectives relating to the need to maintain and enhance ecological capacity and function and also the need to maintain and enhance soils and soil functions.</p>	<p>No change. It is considered that the current sub-objective sufficiently addresses the need to maintain and enhance existing ecological capacity.</p> <p>With regards to the comment relating to soils, it should be noted that the omitted section of the SA Framework as noted in comment on Table 3.1 above contains a specific objective relating to soils and soil function.</p>
CCW	Table 3.1	Objective 2:	It is acknowledged that some of the objectives are

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
		Some of the sub objectives are not directly relevant to the guidance under scrutiny i.e. meet the needs of an ageing population.	not directly relevant to the SPG. This is stated where relevant in the appraisal.
CCW	Table 3.1	Objective 6: It is not clear how the planning guidance relates to providing access to training, education and skills development opportunities for all sectors of the community.	It is acknowledged that some of the objectives are not directly relevant to the SPG. This is stated where relevant in the appraisal.
CCW	Table 3.1	Objective 8: As well as protecting and enhancing special landscape qualities of the plan area, including AONBs, coastal/seascapes and townscapes, the SPG should also aim to protect and enhance National Parks	Agree. <i>SEA Document:</i> Protect and enhance the special landscape qualities of the plan area, including AONBs, coastal/ seascapes and townscapes, <u>and the setting of the National Park.</u>
CCW	Table 3.1	Objectives 4, 7 and 10 CCW would suggest that these objectives are not relevant to or reactive to the plan under scrutiny. SEA objectives should be relevant to the plan under scrutiny and capable of reaction to the policies and recommendations being proposed. CCW accepts and acknowledges that the objectives selected are based on generic objectives produced for other plans and programmes but would suggest that the objectives selected should be focused down to those issues which are relevant to and reactive to the context of Onshore Wind Energy.	The objectives that constitute the SA Framework have been derived from a robust baseline analysis of the current situation in Gwynedd. It is considered that it is important to have consistency in the assessment methodology with regards to related documents i.e. the emerging JLDP and the SPG, and the inclusion of all objectives, whilst acknowledging that some may not be directly relevant to the SPG, provides context and consistency with the assessment of other documents. Overall, it is considered that the objectives are adequate for the purposes of

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
			assessing the SPG.
CCW	4.7	CCW notes with concern that the only alternative considered is the 'no action' alternative. It is suggested that considering alternatives only in the context of 'business as usual' does not represent best practice and compromises the potential for the assessment process to inform and enable the development of robust policies.	SEA Guidance stipulates that reasonable alternatives should be assessed as part of the process. It is considered that the 'do-nothing' scenario represents such an alternative.
CCW	4.9	CCW welcomes the provision of a summary appraisal matrix however, in the absence of any details on the policies assessed and mitigation/avoidance measures recommended, it is difficult to comment further.	Comment accepted.
CCW	4.10	CCW acknowledges that mitigation and avoidance measures can reduce potential (adverse) effects on landscape however, no explanation or information has been provided regarding the nature of mitigation and avoidance measures. Without further detail being provided, it is not possible to consider the efficacy of proposed mitigation measures.	It is considered that Appendices 1 and 2 sufficiently outline possible mitigation and avoidance measures.
CCW	4.13	Clarification would be welcomed regarding the nature of the amendments made to the 2nd draft SPG., notably because Table 4.2 refers to 'recommendations' and not to amendments	The following amendment should be made to the SEA Document for clarity: Table 4.2 Recommendations for <u>Amendments to</u> the SPG
CCW	Table 4.2	Point 7.7.3 - CCW acknowledges that whether or not a project has a cumulative affect is site specific. However all sites should be assessed for this potential	Agree. SEA Document and SPG:

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
		effect. The wording 'where appropriate' should be removed.	7.7.3... The potential cumulative impacts on biodiversity should also be considered where appropriate.
CCW	Table 6 Point 1	It is recognised that location is also an important factor in determining as to whether or not a turbine will have an adverse impact on biodiversity. However, consideration should be given not only to location of a proposed development but also to its magnitude and design.	Agreed <i>SEA Document:</i> The impact upon biodiversity assets will depend on the location, <u>magnitude and design</u> of the development.
CCW	Table 6 point 8	See point above.	Agreed <i>SA Document:</i> This section outlines the different size and scales of turbines which may determine the level of impact upon heritage / culture when combined with other factors such as location, <u>magnitude and design</u> .
CCW	Table 7 Point 1	Reference should not be made to the Conservation of Habitats and Species Regulations 2010 (as amended).The CCW welcomes the commitment of the authority to avoid adverse effects upon the environment by stipulating that no project alone/cumulatively should have a significant effect on biodiversity however, it is suggested that the proposed amendments be strengthened so as to require relevant assessment processes.	It is agreed that reference should not be made to the Conservation of Habitats and Species Regulations 2010 (as amended): <i>SEA Document:</i> Paragraph 7.7 provides a detailed account of the potential impact upon biodiversity resources. The requirement to undertake an ecological survey for proposals that are likely to have a significant effect

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
		<p>See comment on Table 4.1 above- CCW acknowledges that whether or not a project has a cumulative affect is site specific. However all sites should be assessed for this potential effect. The wording 'where appropriate' should be removed.</p>	<p>on nature conservation as well as reference to the need to undertake an appropriate assessment under the requirements of the Habitats Regulations 1994, should ensure that the potential impacts upon biodiversity assets are thoroughly investigated given adequate protection. Mitigation measures for any potential ecological damage are highlighted and are considered adequate.</p> <p>It is considered that the SPG contains sufficient information regarding the requirement for relevant assessment processes.</p> <p>It is agreed that the wording 'where appropriate' should be deleted.</p> <p><i>SPG Document and SEA document:</i></p> <p>7.7.2...The potential cumulative impacts on biodiversity should also be considered where appropriate.</p>
CCW	Table 10 point 1	<p>Unless further clarification can be given regarding the nature of positive effects on Biodiversity, the avoidance of further negative effects (through EIA) cannot be considered to be a positive impact. CCW would therefore suggest that the 'scoring' for this objective should be reconsidered.</p> <p>It should be stipulated that any project reaching this stage will be re-assessed for it potential cumulative</p>	<p>The Gwynedd Onshore Wind Energy SPG does not include a section on 'Repowering'. Therefore, table 10 (section relating to 'repowering') as included in the SEA is not relevant to the Gwynedd SPG and should be deleted.</p>

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
		impacts on the environment.	
CCW	Table 10 Points 2, 5 and 8	The completion of assessment such as EIA/ LVIA relating to repowering a project (unless further clarified) is not itself a positive impact. Also, It can not be presumed that the development of new wind turbines in new locations will have a larger adverse effect than repowering. CCW therefore cannot agree with the 'scoring' conclusion reached.	As above

Appendix C - Table of Comments Received and Officers' Response on the Proposed Changes

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
General						
AYG001	General		No wind turbines in this area.	Permission for a turbine has been granted in Morfa Bychan and is very visible. Permission has set a dangerous precedent.	Observations completely contrary to those given as a result of the first Consultation (namely in favour of renewable wind energy)	Note the observation.
AYG002	General		The Council should adhere to Policy C26.		These are observations on the implementation of the local development plan's policies.	Note the observation.
AYG003	General		The Council should adhere to Policy C26.		These are observations on the implementation of the local development plan's policies.	Note the observation.
AYG004	General		The Council should adhere to Policy C26.		These are observations on the implementation of the local development plan's policies.	Note the observation.
AYG005	General		No observation but happy to leave it in	His ward is in	Note the	No Change.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			the hands of the Planning Committee and the Gwynedd Councillors affected.	Snowdonia National Park.	observations.	
AYG011	General		Welcome better clarity and strengthening of the guidelines to support development that would lead to local benefit, community-led projects.		Note the observations.	No Change.
AYG012	General		They are not in keeping with the area of beauty, contrary to the policy whereby it is statutory for a Councillor to protect the AONB.		No robust evidence submitted to support the observations received.	No Change.
AYG020	General		I wholeheartedly and unreservedly support the movement that is trying to stop large wind turbines from being erected on Pen Llyn.		No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
AYG021			Question the value of the document...	...following the permission granted on appeal in Bodfel.	No robust evidence submitted to support the observations received.	No Change.
AYG035			The AONB Unit welcomes the number of minor amendments and additions to the document based on clarity and accuracy. The proposal to refer to additional matters in terms of considering the impact of developments on the landscape and natural environment, such as referring to LANDMAP, ASIDOHL, etc., is supported.		Noted.	No Change.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
AYG036	General		No wind turbines above 10kW / 15m should be allowed in Gwynedd.	Wales has a disproportionate amount of wind turbines already in the seven designated strategic search areas (SSA'S). Gwynedd and Anglesey rely upon tourism; people come to visit Wales to escape industrialisation. To protect tourism it is essential that scenic areas are kept free of turbines	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
AYG036	PC Consultation:		All residents should be consulted for every development. The SPG should incorporate the consultation guidelines determined by Eric Pickles Communities Secretary on 18 November 2013.	Turbines on the Llyn affect the whole peninsular. Notifying people of a planning application by a blurred water soaked A4 sheet of paper wrapped around the post of a sign is hopelessly inadequate.	Consultation guidelines are different in Wales. Consultation guidelines apply to large (i.e. over 50MW) applications and/or to England only	No Change
AYG036			The Gwynedd planning system is not fit for purpose when dealing with wind turbines. In Gwynedd they have already been hoodwinked into approving turbines which are several times too large for the associated property.	Clearly the planning officers are not technically competent or qualified to understand the technicalities of submitted planning applications.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
AYG036		Compensation for affected properties	The SPG should determine appropriate levels of compensation for lost of business income and council tax reduction for properties affected by wind turbines.		No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
Chapter 1 - Introduction						
AYG026	PC1	New Para. Between 1.1.and 1.2	We do not accept that "current circumstances" is valid as a material consideration	this is much too vague and all-encompassing a phrase	Agree that this is vague.	Remove reference to "current circumstances". Second sentence to read "Material considerations, for example, could include policies in an emerging development plan and the planning policies of the Welsh Government."
Chapter 2 – Background						
AYG026	PC3	New Para. After 2.2	The SPG should give a clearer indicationfor the capacity number and distribution of wind turbines witin the planning area.	We still think this is weak.	The criteria adopted in C26 do provide guidance on locational factors. However, it is possible the study and strategy on landscape sensivity due to be completed shortly will give further guidance on the settings of	Subject to the adoption of the Gwynedd Landscape sensitivity Study and Strategy include appropriate reference to the work in paragraph 7.5.8a.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
					sensitive areas.	
Chapter 3 – Policy Context						
AYG033		PC6	<p>There should be NO wind turbines within the AONB under any circumstances. Gwynedd was not selected to host SSA's (as per TAN8) for a reason! Reason - The impact upon the landscape of Gwynedd its scenery and history.</p>	<p>We should be aiming to enhance these valued areas. Below is an extract taken from Rough Guide to Wales confirming our landscape is important. "Perched on the rocky fringe of western Europe, Wales packs a lot of physical beauty into its small mass of land: its mountain ranges, lush valleys, ragged coastline, old-fashioned market towns and ancient castles all invite long and repeated visits. The culture, too, is compelling, whether in its Welsh- or English-language manifestations, its Celtic or its industrial traditions, its ancient cornerstones of belief or its contemporary chutzpah. Wales often gets short shrift in comparison to its</p>	<p>These are comments on the policy itself not on the SPG.</p>	No Change

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				<p>Celtic cousins of Ireland and Scotland. Neither so internationally renowned nor so romantically perceived, the country is usually defined by its male voice choirs and tightly packed pit villages. But there's far more to the place than the hackneyed stereotypes and, at its best, Wales is the most beguiling part of the British Isles. Even its comparative anonymity serves it well: where the tourist pound has swept away some of the more gritty aspects of local life in parts of Ireland and Scotland, reducing ancient cultures to misty Celtic pastiche, Wales remains brittle and brutal enough to be real, and diverse enough to remain endlessly fascinating."</p>		
AYG033		PC7	The statement indicates that 110 megawatts will produced from	110 Megawatts by 2020, 160 operational	The Scoping Report identifies	Include additional sentence to explain

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			renewable energy generation. More clarity is needed.	jobs and £16m into the local economy. Provide a breakdown in the SPG document of how this will be achieved e.g wind, hydro, solar etc (Wrexham Council have an excellent programme of residential solar power - Green Gwynedd needs to consider all methods not wind alone). The statement is extremely random and implies that the 110 megawatts will be provided by On Shore wind alone. If this statement is not backed up with a comprehensive breakdown developers will latch onto this and use this as an argument within their Planning/Design and Access Statements.	that Onshore Wind Energy has the potential to contribute up to 33MW (29.7%) of the additional Renewable Energy deployed but only 12.8% new manufacturing and installation jobs across the UK and three operational and maintenance jobs.	the report's findings on the potential contribution of onshore wind energy to renewable energy capacity and jobs.
AYG035		PC8	Also, the proposal to include a new paragraph on the AONB (PC 8), is supported. However, it is believed that the paragraph on the AONB should include a reference to the AONB	(as noted in the original observations).	Noted.	No Change.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			Management Plan.			
Chapter 4 – Characteristics of the Gwynedd Planning Authority Area						
None						
Chapter 5 – Areas of Constraints						
AYG035		PC11	Also, the proposal to include a new paragraph on the Landscape of Special Historical Interest is supported.		Noted.	No Change.
Chapter 6 – Types and Sizes of Wind Turbines						
AYG002	6	PC20	The Council should refuse turbines measuring more than 11 metres within the Llŷn and Bardsey Island Landscape of Outstanding Historical Interest.		No robust evidence submitted to support the observations received.	Note the observation.
AYG002	6	PC20	Protect the countryside – no more than 11 metres within the AONB historical landscape. No more than 15 metres in the rest of Gwynedd.	To avoid causing substantial harm to the area's landscape.	These observations on scale relate to policies and not the SPG. The criteria of Policy C26 provide guidance on location but it is possible that the study and strategy on the sensitivity of the landscape that will be completed in the near future will provide further guidance for the layout of sensitive areas.	Subject to the approval of the study and strategy, include a reference under paragraph 7.5.8a.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
AYG003	6	PC20	The SPG should note the appropriate scale and location for 11 metre turbines within the Llŷn and Bardsey Island Landscape of Outstanding Historical Interest.	To avoid causing substantial harm to the area's landscape.	These observations on scale relate to policies and not the SPG. The criteria of Policy C26 provide guidance on location but it is possible that the study and strategy on the sensitivity of the landscape that will be completed in the near future will provide further guidance for the layout of sensitive areas.	Subject to the approval of the study and strategy, include a reference under paragraph 7.5.8a.
AYG003	6	PC20	Need further guidance to place a reasonable restriction on the appropriate scale and location for turbines.	To avoid causing substantial harm to the AONB landscape.	These observations on scale relate to policies and not the SPG. The criteria of Policy C26 provide guidance on location but it is possible that the study and strategy on the sensitivity of the landscape	Subject to the approval of the study and strategy, include a reference under paragraph 7.5.8a.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
					that will be completed in the near future will provide further guidance for the layout of sensitive areas.	
AYG004	6	PC20	The SPG should note the appropriate scale and location for 11 metre turbines within the Llŷn and Bardsey Island Landscape of Outstanding Historical Interest.	To avoid causing harm to the layout and views of Llŷn AONB.	These observations on scale relate to policies and not the SPG. The criteria of Policy C26 provide guidance on location but it is possible that the study and strategy on the sensitivity of the landscape that will be completed in the near future will provide further guidance for the layout of sensitive areas.	Subject to the approval of the study and strategy, include a reference under paragraph 7.5.8a.
AYG004	6	PC20	Need further guidance to place a reasonable restriction on the appropriate scale and location for turbines.	To avoid causing harm to the layout and views of Llŷn AONB.	These observations on scale relate to policies and not the SPG. The criteria of Policy	Subject to the approval of the study and strategy, include a reference under paragraph 7.5.8a.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
					C26 provide guidance on location but it is possible that the study and strategy on the sensitivity of the landscape that will be completed in the near future will provide further guidance for the layout of sensitive areas.	
AYG007	6	PC20	An explicit limit of 11-15 m on the height of commercial turbines is the only sure way of limiting the damaging impact of commercial turbines on the landscape, including the setting of the AONB .’	Not only local objections, but evolving assessment of the reducing return of large investment in wind turbines, should persuade the planners to reject any further thought of building the outsize structure that has been proposed. As you know: ‘The present definition of a ‘small’ scheme is inadequate. The proposal to increase the height to 74 m at Bodfel is outrageous.	No substantive evidence submitted to support the comments received. The appeal did not take into consideration the draft SPG	No Change
AYG008	6	PC20	The only reasonable way of ensuring that	The decision to	No robust evidence	No Change.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			the harmful impact of the commercial turbines on the landscape is restricted, including its layout in the AONB, is to include policy guidance that will restrict the height of turbines to 11-15 metres high.	approve the 74m high turbine in Bodfel on appeal, contrary to strong local opposition, proves that the current definition of 'small scale' in the SPG is completely insufficient.	submitted to support the observations received. The draft SPG was not considered in the appeal.	
AYG009	6	PC20	An explicit limit of 11-15m on the height of commercial turbines is the only sure way of limiting the damaging impact of commercial turbines on the landscape, including the setting of the AONB .'	'The allowance on appeal of a 74m high wind turbine at Bodfel, contrary to almost universal local opposition, shows that the present definition of a 'small' scheme is inadequate.	No substantive evidence submitted to support the comments received. The appeal did not take into consideration the draft SPG	No Change
AYG010	6	PC20	The only reasonable way of ensuring that the harmful impact of the commercial turbines on the landscape is restricted, including its layout in the AONB, is to include policy guidance that will restrict the height of turbines to 11-15 metres high.	The decision to approve the 74m high turbine in Bodfel on appeal, contrary to strong local opposition, proves that the current definition of 'small scale' in the SPG is completely insufficient.	No robust evidence submitted to support the observations received. The draft SPG was not considered in the appeal.	No Change.
AYG012	6	PC20	The height of these turbines should be reduced to around 14m.		No robust evidence submitted to support the observations	No Change.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
					received.	
AYG013		PC20	An explicit limit of 11-15m on the height of commercial turbines is the only sure way of limiting the damaging impact of commercial turbines on the landscape, including the setting of the AONB.	I note with incredulity, that on appeal, the 74m high wind turbine at Bodfel has been permitted, contrary to almost universal local opposition. This clearly highlights that the present definition of a 'small' scheme is totally inadequate. It appears that certain privileged landowners, and external financial institutions and investors in the 'city', are considered more important than the people who live on Pen Llyn;	No substantive evidence submitted to support the comments received. The appeal did not take into consideration the draft SPG	No Change
AYG014	6	PC20	The only reasonable way of ensuring that the harmful impact of the commercial turbines on the landscape is restricted, including its layout in the AONB, is to include policy guidance that will restrict the height of turbines to 11-15 metres high.	The decision to approve the 74m high turbine in Bodfel on appeal, contrary to strong local opposition, proves that the current definition of 'small scale' in the SPG is completely insufficient.	No robust evidence submitted to support the observations received. The draft SPG was not considered in the appeal.	
AYG015	6	PC20	The only reasonable way of ensuring that the harmful impact of the commercial	The decision to approve the 74m high	No robust evidence submitted to	No Change.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			turbines on the landscape is restricted, including its layout in the AONB, is to include policy guidance that will restrict the height of turbines to 11-15 metres high.	turbine in Bodfel on appeal, contrary to strong local opposition, proves that the current definition of 'small scale' in the SPG is completely insufficient.	support the observations received. The draft SPG was not considered in the appeal.	
AYG016	6	PC20	The only reasonable way of ensuring that the harmful impact of the commercial turbines on the landscape is restricted, including its layout in the AONB, is to include policy guidance that will restrict the height of turbines to 11-15 metres high. '	The decision to approve the 74m high turbine in Bodfel on appeal, contrary to strong local opposition, proves that the current definition of 'small scale' in the SPG is completely insufficient.	No robust evidence submitted to support the observations received. The draft SPG was not considered in the appeal.	No Change.
AYG017	6	PC20	The only reasonable way of ensuring that the harmful impact of the commercial turbines on the landscape is restricted, including its layout in the AONB, is to include policy guidance that will restrict the height of turbines to 11-15 metres high.	The decision to approve the 74m high turbine in Bodfel on appeal, contrary to strong local opposition, proves that the current definition of 'small scale' in the SPG is completely insufficient.	No robust evidence submitted to support the observations received. The draft SPG was not considered in the appeal.	No Change.
AYG018		PC20	An explicit limit of 11-15m on the height of commercial turbines is the only sure way of limiting the damaging impact of commercial turbines on the landscape,	'The allowance on appeal of a 74m high wind turbine at Bodfel, contrary to almost	No substantive evidence submitted to support the	No Change

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			including the setting of the AONB .'	universal local opposition, shows that the present definition of a 'small' scheme is inadequate.	comments received. The appeal did not take into consideration the draft SPG	
AYG019		PC20	An explicit limit of 11-15m on the height of commercial turbines is the only sure way of limiting the damaging impact of commercial turbines on the landscape, including the setting of the AONB .'	'The allowance on appeal of a 74m high wind turbine at Bodfel, contrary to almost universal local opposition, shows that the present definition of a 'small' scheme is inadequate.	No substantive evidence submitted to support the comments received. The appeal did not take into consideration the draft SPG	No Change
AYG021		PC 20	1) Approval should not be granted to any turbine higher than 11 metres throughout Gwynedd.	In an attempt to rectify the situation.	No robust evidence submitted to support the observations received.	No Change.
AYG024		PC20	Planning policy should seriously change in terms of the scale of wind turbines – 11-15 metres is sufficient.	If something is taller, it is unfair that next door or the nearby farm has to live with huge wind turbines; at the end of the day, those that measure in excess of 11-15 metres completely destroy the community – this is happening already but it is not sufficient evidence. It is about	No robust evidence submitted to support the observations received.	No Change

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				<p>time to obtain a clear response with wind turbines and a robust policy at the end of the day. It is disheartening that Gwynedd Council is so slow that it cannot look after its communities for the people who do not wish to see them in their back gardens. Yes, this happens already and so, on behalf of our communities where there is very strong opposition, a strong policy should stand with a 11-15 metre restriction, so every one of us would then have fair play and be able to live from day to day with nothing but kindness towards each other. We are merely flesh on bones at the end of the day and not here to divide our communities.</p>		

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
AYG025		PC20	The allowance on appeal of a 74m high wind turbine at Bodfel, contrary to almost universal local opposition, shows that the present definition of a 'small' scheme is inadequate.	An explicit limit of 11-15m on the height of commercial turbines is the only sure way of limiting the damaging impact of commercial turbines on the landscape, including the setting of the AONB . The construction of the large turbines which are visible even from the beach at Newborough as a feature of an otherwise spectacular natural landscape, clearly show the damage caused over a large area by inappropriate development.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
AYG026	PC20	6.7 - 6.11	The revised explanation still fails in our view to address a confusion in scale definitions between energy capacity and physical size	The capacity limit of 5W is defined ...as an upper threshold. This is referred to in Policy C26 as a scheme scale limit without further explanation. Does not follow that this threshold alone is an acceptable definition when applied to single wind farms.	agree that the second sentence could be made clearer	add to para. 6.6d, second sentence "However in the majority of cases and in all cases involving single turbines , the larger...."

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				The principal qualifying criteria relate to the significance of visual impact on the landscape. The principle of prescriptive limits is well established.		
AYG026	6	6.9	This is a useful framework and should be tied to the policy		Noted	No Change
AYG026	6	6.6d	We would expect to see the same level of scrutiny applied to all applications based on the required studies and documents		Noted	No Change
AYG026	6	6.18	It should be made clear that cumulative visual impact is different from cumulative energy output.		No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
AYG027	6	PC20	The SPG must contain a clearly stated turbine height limits for turbines. Whilst within AONB a limit of 10 - 15m is suggested.	That is the only certain way of limiting the damaging impact in environmentally sensitive areas and the AONB in particular. The central problem is that the SPG still use a threshold of 5MW, which would allow wind turbines as large as any in the world to be built in Gwynedd in the vicinity of the	The criteria adopted in C26 do provide guidance on locational factors. However, it is possible the study and strategy on landscape sensitivity due to be completed shortly will give further guidance on the settings of sensitive areas.	Subject to the adoption of the Gwynedd Landscape sensitivity Study and Strategy include appropriate reference to the work in paragraph 7.5.8a.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				AONB and other sensitive areas. It must be replaced by a more practicable, understandable and appropriate measure.		
AYG028	6	PC20	A specific restriction of 15 metres is needed on the height of turbines in Gwynedd.	The area is not extensive enough to accommodate large turbines. This would confirm that Gwynedd Council supports and promotes renewable energy; but more importantly, protects the most important source of income in our area, namely tourism, by restricting the visual impact of wind turbines. The latest figures show beyond all doubt the importance of tourism to our local economy in our rural area.	No robust evidence submitted to support the observations received.	No change
AYG029		PC20	We would like to reaffirm that the current SPG still fails to give a clear or adequate definition of what a 'small' wind energy scheme is. Height limits of 10 – 15m should be imposed.	The use of the 5MW threshold would allow wind turbines as large as any in the world to be built in Gwynedd. It is clear since the	The criteria adopted in C26 do provide guidance on locational factors. However, it is possible the	Subject to the adoption of the Gwynedd Landscape sensitivity Study and Strategy include

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				allowance of the 74m high wind turbine at Bodfel on appeal, which contrary to almost universal local opposition, shows that the present definition of a 'small' scheme is inadequate. An explicit limit of 11-15m on the height of commercial turbines is the only sure way of limiting the damaging impact of commercial turbines on the landscape, including the setting of the AONB .	study and strategy on landscape sensitivity due to be completed shortly will give further guidance on the settings of sensitive areas.	appropriate reference to the work in paragraph 7.5.8a.
AYG030		PC20	[Turbines]should specifically NOT be allowed over a height limit of 11-15m.	The current definition of size of a small development being under 5 MW could allow very large size turbines, with associated harmful effects.	The criteria adopted in C26 do provide guidance on locational factors. However, it is possible the study and strategy on landscape sensitivity due to be completed shortly will give further guidance on the settings of sensitive areas.	Subject to the adoption of the Gwynedd Landscape sensitivity Study and Strategy include appropriate reference to the work in paragraph 7.5.8a.
AYG032		PC20	Therefore, in brief, the grounds to our	By now we all know	No robust evidence	No change

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			<p>observations was the need for the Supplementary Planning Guidance to include further guidance to the criteria in the policy, prohibiting developments that will have a “substantial harmful impact” on the landscape and setting of the AONB. That is, a turbine of what scale and type will have a “substantial harmful impact” on a place.</p>	<p>that the only reference to scale in the policy refers to the capacity of generating “less than 5MW” is insufficient. Continuing with a process that is open to personal views and opinions, rather than providing appropriate guidelines in its place, is negligent. Since the previous consultation, an application for an 800kw turbine has been approved on appeal in Bodfel. It was approved by the inspector because of the lack of appropriate policy guidance regarding what scale of turbine would have a “substantial harmful impact”. This decision proves the need to restrict the scale in sensitive landscapes and for it to be introduced in</p>	<p>submitted to support the observations received. The draft SPG was not considered in the appeal.</p>	

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				supplementary planning guidance to the policy. This decision also proves that not putting guidance in place has been negligent and irresponsible on the Council's part and has led to a 74m high turbine that will have a substantial harmful impact on the landscape and on the AONB.		
AYG033		PC20	We need the JPPU to confirm in the document what is meant by "small scale". A 5MW wind turbine is normally used off shore and have blades spanning in excess of 120 meters. We need a definition of small scale within the SPG.	The meaning is not fully explained and it is imperative that this is clear within the SPG. Is 'small scale' up to 20 meters to tip or is it a generating capacity of less than 5MW? There is a huge difference and this could easily be used a loop hole in the guidelines which will result in developers/ applicants taking advantage of the flexible interpretation of 'small scale'. The	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				proliferation of medium and large wind turbines will seriously damage the landscapes, wildlife, economy and residents of Gwynedd. It will also compromise the AONB, The Snowdonia National Park and other designated sites of high importance in the County.		
AYG033			An explicit limit of 11-15m on the height of commercial turbines is the only sure way of limiting the damaging impact of commercial turbines on the landscape, including the setting of the AONB.	The allowance on appeal of a 74m high wind turbine at Bodvel, contrary to almost universal local opposition, shows that the present definition of a 'small' scheme is inadequate.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
AYG034	6	6a 6b	It would help all parties if the SPG was to be clear on what is "Small" and in what contexts it should be used. Can it be confirmed and stipulated that column 1 table 3.1 will be the definitive definition of size.	To clarify using 5MW and applying it to single turbines in this context single 5MW wind turbine is not simply large, it would be the biggest single onshore turbine in Europe. Unless they are clarified and put in context the terms	No substantive evidence submitted to support the comments received. However further guidance on Residential Amenity Assessments is	Subject to the adoption of the Gwynedd Landscape sensitivity Study and Strategy include appropriate reference to the work in paragraph 7.5.8a.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				<p>small medium and large are useless and have already been misused in numerous planning Applications. 6a 6b equating "Smaller" in TAN 8 2.12 and using it as a definition of small in the context of C26 is simply wrong. See photographic representation. As an aid to all parties involved in addition to size (and even table 3.1 is not great) it may be helpful to employ an empirical measure or methodology to agree of the visual impact of vertical structures on the observer and to provide this would aid common understanding and reduce any element of subjectivity. The Statutory Advisor NRW use a simple calculation of 26 times height (proven by Planning Inquiry</p>	<p>expected in the forthcoming Gwynedd Landscape Sensitivity Strategy and this should be referred to in the SPG.</p>	

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				<p>precedent) to define visual impact of "Dominant or Greater". Can the SPG therefore formulate a similar calculation for visual impact of Dominant or greater.</p> <p>NRW precedent <26 x height Significant Visual impact (see C26) <50 x height? Moderate visual impact <75 x Low visual impact >75 x height? These are only suggested values and can be calibrated from existing examples such as Crugeran above using a 50mm lens (that which most closely replicates the human eye and employing a 60 degree horizontal arc like the human eye sees excluding peripheral vision.</p>		
AYG035	6	PC20	We disagree with these new paragraphs. It is believed that a stricter definition	This is an opportunity to analyse TAN for	These observations on scale relate to	Subject to the approval of the study

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			than developments with a generating capacity of up to 5MW should be provided. In reality, 5MW is a substantial development in an area like Gwynedd.	what is suitable for Gwynedd outside the AONB. It must be borne in mind that one of Gwynedd's main assets is the beautiful and unpolluted natural environment, much of which has been designated based on the value of that and on conservation.	policies and not the SPG. The criteria of Policy C26 provide guidance on location but it is possible that the study and strategy on the sensitivity of the landscape that will be completed in the near future will provide further guidance for the layout of sensitive areas.	and strategy, include a reference under paragraph 7.5.8a.
AYG035	6	PC20	Although they are not a part of the Proposed Changes – it is believed that these definitions in terms of the scale of turbines need to be re-examined. There is a broad range between the scales in the table and it is believed that additional categories between 20m and 65m and 65m and 135m should be included as this range is very broad.		No robust evidence submitted to support the observations received.	No Change.
AYG036		PC20	The limit of 5MW is incorrect and unacceptably high, this figure has been incorrectly taken from Tan8 which refers to "wind farms". Therefore the SPG should concern itself with single turbines.	Gwynedd is outside the seven designated SSA's and no wind farm should be permitted in Gwynedd.	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
AYG036			Turbines in Gwynedd should be limited to 10kW and 15metres maximum. Every smallholding in the community with a suitable site should be encouraged to install a wind turbine to ensure the economic value is spread as widely as possible. The SPG in its present form simply permits offshore investors to profit from despoiling and exploiting our countryside.	The present system permits a few rich influential landowners to make extortionate profit from the taxes of poor people; this is in direct contravention with Plaid Cymru's aims of claiming to be the "party of the people of Wales".	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
Chapter 7 – Key Issues						
AYG006	7	PC30	In the second sentence of 7.7.3, the word "windfarms' ought to be deleted and replaced with the word " wind turbines".	This would then cover single turbines. (Incidentally, "windfarms" do not seem to be defined although reference is made to them throughout the SPG)	Paragraphs 7.7.1 and 7.7.2 refer to wind turbines. Windfarms are clearly defined in para. 6.13 of the draft SPG as "more than 2 turbines". For consistency therefore it is agree that the second sentence should read "wind turbines" rather than "wind farms"	Change reference in second sentence to "wind turbines".
AYG006	PC46	PC46	After the words " scheme to be a proposal where:" the following wording ought to be added - "ALL of the following criteria are met:".	This is to prevent 'cherry-picking!'	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
AYG011	7	PC38	A consultation should be undertaken with a recognised expert, such as the Gwynedd Archaeological Planning Service...It is not acceptable to note one service provider.	There are a number of other companies and individuals who could offer this service.	Agree with the observation. However, it is more appropriate to change the reference in the fourth sentence of PC37.	Change “Gwynedd Archaeological Planning Service” to “Gwynedd Archaeological Advisor”.
AYG011	7	PC41	1) Suggest changing para 7.9.14 in its entirety to include the impact on the economy as defined by Chapter 7, Planning Wales.	There is no justification for this paragraph as it is written. Research shows that wind turbines do not have a negative impact on tourists visiting an area.	No robust evidence submitted to support the observations received.	No Change.
AYG026	7	PC26	Glad to note that C26 rather than B8 is now identified as the policy explicitly excluding wind turbines from the AONB		Noted	No Change
AYG026	7	Residential Amenity PC39 / PC40 Table 4	There should be a minimum residential separation distance of not less than 500m.	A proposed buffer of 10 times total turbine height gives insufficient protection. RAA introduces a further element of complexity and uncertainty.	No substantive evidence submitted to support the comments received. However further guidance on Residential Amenity Assessments is expected in the forthcoming	Subject to the adoption of the Gwynedd Landscape sensitivity Study and Strategy include appropriate reference to the work in paragraph 7.5.8a.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
					Gwynedd Landscape Sensitivity Strategy and this should be referred to in the SPG.	
AYG026	7	Farm Diversification - PC46	Welcome and support these constructive proposals		Noted	No Change
AYG033	7	PC34	The majority of the[habitat or species] surveys which have been carried out have been desktop based (how often are these records updated?) accompanied by a 1 day site visit.	This is totally unacceptable and no one can make a rigorous assessment of the ecology of an area based on a walkover visit taking one day!. Evidence Application C12/1022/14/LL	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
AYG033		PC39	Reinstate the word minimum.	There will always be instances where the developer/agent will state the separation distance is greater than it really is. Residents of Gwynedd need to know that the homes they work exceptionally hard to keep and maintain will not become blighted by developments in too close proximity. There have been	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				<p>reports recently within the press that the development of wind turbines does in fact devalue property (indeed in Denmark compensation is often offered by developers) TAN 8 guideline suggests a minimum of 500m. If the Welsh Government Document can include the word minimum then I am sure that Gwynedd can too. The requirement of a Residential Amenities Assessment (RAA) must be provided by a suitably qualified individual or company (again a list approved by Gwynedd Planning Department should be used). Example of misrepresentation of distance from residential properties and an unqualified individual commenting on Residential Amenity- Application C12/1022/14/LL.</p>		

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
AYG033	7	PC40	Reinstate minimum (see above)	<p>There will always be instances where the developer/agent will state the separation distance is greater than it really is. Residents of Gwynedd need to know that the homes they work exceptionally hard to keep and maintain will not become blighted by developments in too close proximity. There have been reports recently within the press that the development of wind turbines does in fact devalue property (indeed in Denmark compensation is often offered by developers) TAN 8 guideline suggests a minimum of 500m. If the Welsh Government Document can include the word minimum then I am sure that Gwynedd can too. The requirement of a Residential Amenities Assessment (RAA)</p>	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				must be provided by a suitably qualified individual or company (again a list approved by Gwynedd Planning Department should be used)		
AYG033		PC44	Hard evidence needs to be provided by developers i.e. leaflets, proof of community exhibition etc, to show how the developers / agents and applicants have engaged with the local community.	An example of no community consultation can be found within application C11/0690/14/LL. Applicant and agent have provided a list of names and properties within the application stating that these people have been consulted. NOT TRUE names and addresses were used falsely. The local councilors were also lied to about the true extent of the development.	Community engagement/consultation by applicants is not mandatory and the way in which this is carried out is a matter to be considered and weighed at planning application stage. dealt with	No Change
AYG033	7	PC46	Re Farm Diversification	Renewable energy can support farm diversification (allowing the farm to use monies saved on energy costs to be utilized elsewhere in the business). We	Noted	No Change

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				would not object to wind turbines of small scale (11-15m tip height) outside AONB's and designated areas providing they were sited close to the farm buildings and nearer to the farm house than that of the neighbours. We recognize the importance of the agriculture sector however if not managed correctly we are in danger of farms becoming obsolete swapping food production with energy production due to the generous Feed In Tariff System.		
AYG034	7		When looking at the issue of Community Schemes can it be stressed that all Community benefit is funded by Families in the larger community via their electricity Bills whatever community benefits are claimed	At March 2013 the cost of FIR installations to consumers stood at £0.54bn and this is largely funded from domestic fuel bills	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
AYG034	7	PC39	shouldn't this include "or at any location where their impact upon it will be significant"	I again recommend an empirical formula as suggested above the best and most	No substantive evidence submitted to support the	Subject to the adoption of the Gwynedd Landscape

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
				equitable way of establishing same.,	comments received. However further guidance on Residential Amenity Assessments is expected in the forthcoming Gwynedd Landscape Sensitivity Strategy and this should be referred to in the SPG.	sensitivity Study and Strategy include appropriate reference to the work in paragraph 7.5.8a.
AYG035	7	PC30	Have to doubt the accuracy and suitability of the statement made in this additional paragraph.	How can a wind energy development that would have a “detrimental” impact on species, habitats or sites be approved?	The criteria is a substantial detrimental impact.	No Change.
AYG035	7	PC41	We disagree with this Proposed Change. Applications should not be assessed on the basis of their impact on tourism and leisure facilities alone.	By affecting the landscape and natural environment, wind turbines can impact the tourist industry that is such an important industry for Gwynedd, and the Llŷn Peninsula in particular.	No robust evidence submitted to support the observations received.	No Change.
AYG035	7	PC45	The principle of providing support to renewable energy for community benefit is praiseworthy. However, there are	It is believed that there is a risk as a result of this and that the main	Policy C26 provides clarity regarding the	No Change.

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			<p>different types of renewable energy and it is not believed that this should result in more flexibility in terms of wind turbines specifically.</p> <p>This final paragraph suggests that “community” wind energy projects will be considered differently to proposals submitted by others. However, will that result in less emphasis being placed on the impact on the natural environment and views specifically?</p>	consideration at all times should be the impact on the landscape.	context and criteria used to approve applications.	
AYG035	7	PC46	<p>It is suggested that this Proposed Change needs to be revisited. As with community proposals, it appears that there is more flexibility in terms of considering wind turbines in some cases. As noted already, the main consideration at all times should be whether or not the proposal is acceptable in terms of its impact on the natural environment, and the landscape in particular. There is concern regarding the statement which refers to wind turbines as a suitable method of diversification and as an “opportunity for farmers to sell or rent land to commercial wind energy companies, or support community renewable energy projects”. It must also be noted that TAN 6 does not refer specifically to wind energy when it</p>	<p>This is a significant addition to the SPG which appears as a policy statement rather than information to include within Supplementary Planning Guidance. It is believed that this is an open-ended statement and that there is a need to consider the potential implications and controls in detail. There are many types of other renewable energy that could be suitable on farms such</p>	<p>The addition considers, amongst other things, the encouragement given in TAN 6 (see summary in paragraphs 3.13 – 3.15), and the UDP itself for rural diversification. The encouragement is subject to other considerations within the SPG and that the main activity of the farm is protected. However, it is</p>	<p>Delete the first paragraph. Change the third sentence of the second paragraph to read “Therefore, the principle of establishing a renewable energy project such as wind turbines is a valid diversification activity on a farm subject to the criteria of Policy C26.”</p>

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			refers to “renewable energy”. The criteria that have been set for considering applications are very detailed and again read more like a policy than guidelines. Also, it is believed that it could be difficult to implement some of them, e.g. why would only full-time farmers be eligible and how could this be controlled? There is also concern about coupling the capacity of a turbine and the electricity needs of an agricultural unit -?	as solar (it would be very suitable on agricultural sheds), biomass, anaerobic digestion, hydro electricity, etc. What about units with substantial electricity requirements such as milking parlours? How is that in keeping with adopted planning policies on wind turbines and protecting the landscape?	agreed that parts of the first paragraph where it refers to an “opportunity for farmers to sell or rent land to commercial wind energy companies”, gives a misconception of the encouragement intended here.	
Chapter 8 – Siting and Design						
None						
Chapter 9 – Decommissioning and Reinstating of Land						
None						
Chapter 11 – Community Benefit and Developer Contributions						
AYG026	11	Community Schemes & Benefits - PC45	Welcome the introduction of a definition of community driven energy project.		Noted	No Change
AYG026	11	Community Schemes & Benefits - PC53	The guideline contribution should be related to a proportion of the gross annual income expected to be generated by the turbine	The figure of £5,000/Mw is a derisory amount	No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
Gwynedd Council	11	11.6 & 11.8	Reference to circular 13/97 in paragraph 11.6 and Section 106 agreement in 11.8 should be removed. The words ‘As good	Following discussions with developers and to ensure that there is no	Accept the change to ensure that the guidance is in line	Delete reference to circular 13/97 in paragraph 11.6 and

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			practice' should be included at the beginning of paragraph 11.8.	misinterpretation for this part of the guidance.	with National guidance.	Section 106 agreement in 11.8. Add the words 'As good practice' should be included at the beginning of paragraph 11.8.
Chapter 12 – Contacts						
None						
Chapter 13 – Further Reading						
None						
Chapter 14 – Glossary						
None						
Appendix 4 – Checklist						
AYG026	A4	EIA - PC61	It is not clear why it is felt necessary to repeat the sentence "Subject to the likelihood..."		Editorial error. The sentence has been moved but its original place has not been deleted.	Delete first "subject to the likelihood..." sentence
AYG026	A4	Landscape & Visual Imp Assess - PC62	Statements regarding the cumulative impact assessment radius need reviewing		No substantive evidence submitted to support the comments received	No Change
AYG033	A4	PC62	Developers must use the Approved list provided by Gwynedd Council.			
AYG033	A4	PC64	Change - It may be necessary for applicants to commission an archaeological assessment and/or archaeological evaluation to - To - It may be necessary for applicants to commission an archaeological assessment and / or archaeological			

Reference	Draft SPG 2		Summary of Comments Received	Justification for the Comment	Response from Officers	Recommendation
	Chapter	Change No.				
			evaluation, the archaeological programme must be carried out by an appropriately qualified professional person or organisation. The Institute for Archaeologists maintains a list of Registered Archaeological Organisations on their website http://www.archaeologists.net/ro whilst an impartial list of archaeological contractors is available on the British Archaeological Jobs Resource website http://www.bair.org/WhoseWho/contractor.asp			
Other Minor Changes						
AYG011	7	PC38	1) Language correction in the Welsh version – “ <i>gyda</i> ” instead of “ <i>efo</i> ”.		In written Welsh, the custom is to use “ <i>gyda</i> ”.	Change “ <i>efo</i> ” to “ <i>gyda</i> ” in Welsh version.
AYG026		para 2.3	missing indefinite article.... 'There is not a Strategic Area...'		Agreed	Change
AYG026		para 3.20	spending a total of 21.5m on tourism days' - meaning unclear; does this refer to £ monetary value?		Reference is for 21.5m tourism days spent in the area and not tourism spend.	Remove the word 'on' after 21.5m.
AYG026		para 5.2.4	there is a reference to para 5.3.7 which does not appear in the SPG		This refers to a paragraph in PPW.	Change to explain it is a paragraph in PPW.
AYG026		para 5.13.4	Line 3 punctuation. '...in these areas. All proposals....'		Agreed	Change
AYG026		para 5.4.1	typos: ...Cadw's 'Register....		Agreed	Change
AYG026		para 7.5.3	D' missing form LANDMAP		Agreed	Change
AYG026		para 7.9.8	line 20 'blade'		Agreed	Change

Comments on the Strategic Environmental Assessment (SEA)

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
Natural Resources Wales (AYG031)	Table 3.2	<p>Table 3.2</p> <p>Objectives 4, 7 and 10. We would suggest that these objectives are not relevant to or reactive to the plan under scrutiny. SEA objectives should be relevant to the plan under scrutiny and capable of reaction to the policies and recommendations being proposed. We suggest that the objectives selected should be focused down to those issues which are relevant to and reactive to the context of Onshore Wind Energy.</p> <p>Objective 2 – Some of the sub objectives are not directly relevant to the guidance under scrutiny i.e. meet the needs of an ageing population.</p> <p>Objective 6 – It is not clear how the planning guidance relates to providing access to training, education and skills development opportunities for all sectors of the community.</p>	<p>It is acknowledged that some of the objectives are not directly relevant to the SPG. This is stated where relevant in the appraisal.</p> <p>The objectives that constitute the SA Framework have been derived from a robust baseline analysis of the current situation in Gwynedd. It is considered that it is important to have consistency in the assessment methodology with regards to related documents i.e. the emerging JLDP and the SPG, and the inclusion of all objectives, whilst acknowledging that some may not be directly relevant to the SPG, provides context and consistency with the assessment of other documents. Overall, it is considered that the objectives are adequate for the purposes of assessing the SPG.</p>
Natural Resources Wales (AYG031)	Section 3.4	<p>Section 3.4</p> <p>The use of data from a previous study to establish an environmental baseline and key sustainability issues may mean that data used is out of date and key issues may no longer be relevant. It is suggested that a review of the data and key issues is undertaken.</p>	<p>No change. It is considered that the data used as part of the scoping process is up to date and relevant. See also response to comment relating to table 3.2 above.</p>
Natural Resources Wales (AYG031)	Section 3.5	<p>Section 3.5</p> <p>We suggest that it may not be appropriate to use a generic SEA scoping report for one plan to service the SEA process for this SPG. The SEA process requires consideration of the effects of the implementation of a plan in the context of the specific environmental</p>	<p>No change. See response to comment relating to table 3.2 above.</p>

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
		baseline of the plan area. The objectives and indicators used within the assessment process must be relevant to and reactive to the specific policies under scrutiny.	
Natural Resources Wales (AYG031)	Section 7.12.2	<p>Section 7.12.2</p> <p>Makes reference to Environment Agency. This should be amended to read Natural Resources Wales.</p>	<p>Agree.</p> <p><i>SEA Document:</i></p> <p>7.12.2 An assessment of the risks to water quality will be required for each medium to large scale wind energy developments and the Environment Agency <u>Natural Resources Wales</u> will be consulted where appropriate.</p>
Natural Resources Wales (AYG031)	Section 12.1	<p>Section 12.1</p> <p>The contact addresses for Countryside Council for Wales and Environment Agency Wales should be removed and replaced with: Natural Resources Wales, Llwyn Brain, Ffordd Penlan, Parc Menai, Bangor, Gwynedd LL57 4DE, planning@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk</p>	<p>Agree.</p> <p><i>SEA Document:</i></p> <p>Countryside Council for Wales Plas Penrhos Ffordd Penrhos Bangor LL57 2BX www.ccw.gov.uk</p> <p>Environment Agency Wales Ffordd Penlan Parc Menai Bangor LL57 4DE www.environment-agency.gov.uk</p> <p><u>Natural Resources</u> <u>Wales, Llwyn Brain, Ffordd Penlan, Parc Menai, Bangor, Gwynedd LL57 4DE,</u></p>

Commentator	Section	Comments	Council's Response / Amendments
			planning@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk
CPRW (AYG026)	Key Issues Table (p33)	The SA should be made clear that in accordance with Policy micro and small scale wind energy schemes continue be excluded from the AONB.	<p>Agree.</p> <p><i>SEA Document:</i></p> <p>The AONB is given full protection where proposals for wind turbine developments will be refused medium and large turbines are not supported and micro and small scale developments will only be supported if they demonstrate they conserve and enhance the natural beauty of the AONB.</p>
CPRW (AYG026)		The summary explanation in the main text should also mention that the EIA Regulations require all wind turbine proposals wholly or partly in a sensitive area, including an AONB, to be screened for EIA.	<p>The Council agrees that projects listed in Schedule 2 which are located in, or partly in, a sensitive area also need to be screened, even if they are below the thresholds or do not meet the criteria. This is referred to in Appendix 4 of the SPG.</p> <p>The Council feels that providing such details within the main body of the Guidance would add unnecessary detail and repetition.</p>

SUPPLEMENTARY PLANNING GUIDANCE (SPG)

ONSHORE WIND ENERGY

(FINAL VERSION)

June 2014

Cyngor Gwynedd

**Joint Planning Policy Unit
Environment Service
Regulatory Department
Town Hall
Bangor
Gwynedd
LL57 1DT**

www.gwynedd.gov.uk

CONTENTS

	<u>Section</u>	<u>Page</u>
1]	Introduction	3
2]	Background	5
3]	Policy Context	7
4]	Characteristics of Gwynedd	13
5]	Areas of Constraints	15
6]	Types & Sizes of Wind Turbines	23
7]	Key Issues	28
8]	Siting and Design	45
9]	Decommissioning & Reinstating Land	47
10]	Requirements with an Application	48
11]	Community Benefit & Developer Contribution	49
12]	Contact Details	50
13]	Further Reading	51
14]	Glossary	54

Appendices

Appendix 1 – Designated & Consultation Zones	58
Appendix 2 – Possible planning conditions - noise	63
Appendix 3 – LANDMAP 2011	67
Appendix 4 – Checklist	70

1.0 Introduction

- 1.1 A development plan should contain sufficient policies and proposals to provide the basis for deciding planning applications. Supplementary Planning Guidance (SPG) is a means of setting out more detailed thematic or site specific guidance on the way in which the policies of a plan will be applied in particular circumstances or areas.
- 1.1A Applications for planning permission should be determined in accordance with the approved or adopted development plan for the areas unless material considerations indicate otherwise. Material considerations could include policies in an emerging development plan and planning policies of the Welsh Government.
- 1.2 The Gwynedd Unitary Development Plan (UDP) (2009) is the current development plan for the Gwynedd Planning Authority. Therefore, this SPG mainly expands on Strategic Policy 9 and Policy C26 in the UDP, which read:

Strategic Policy 9 – Energy

Development proposals to provide energy from renewable sources will be approved provided they do not significantly harm the environment or amenities of nearby residents.

Policy C26 – Wind turbine developments - Proposals for wind turbine developments on sites within the Llŷn AONB will be refused. In other locations, only proposals for small scale or community or domestic based wind turbine developments will be approved, provided that all of the following criteria are met:

- i. that the development would not have a significantly harmful impact on the setting of the Llŷn or Anglesey AONBs or the Snowdonia National Park;
- ii. that any associated ancillary developments (e.g. buildings/structures, car parking areas, fences, roads etc.) are designed and where possible sited so as to alleviate their potential visual impact ;
- iii. the development (either individually or combined with other wind turbine developments) will not have a significant detrimental impact upon the landscape or nature conservation features;
- iv. that there are no unacceptable potential environmental impacts or effects on amenity arising from the wind turbines including noise, light reflection and shadow flicker;
- v. that the development will not create significant electromagnetic interference to existing transmitting or receiving systems that cannot be adequately mitigated;
- vi. that adequate provision has been included in the scheme regarding the decommissioning (including the removal of all ancillary developments), restoration and after-care of the land on cessation of use;
- vii. that the development will not cause significant harm to areas of archaeological importance, particularly within or near designated areas.

-
- 1.3 A period of public consultation was held on a draft document of the SPG between 13 December 2012 and 31 January 2013. This led to 80 responses with approximately 680 individual observations.
- 1.4 Following an analysis of these responses, new information and change in circumstances, a number of proposed changes were recommended to the SPG. Due to the number of changes and the public interest delegated rights were obtained to hold a further period of public consultation on these proposed changes. A consultation on these proposed changes was held between 12 December 2013 and 6 February 2014.
- 1.5 This SPG was adopted following Gwynedd Council's Cabinet Meeting on the 10 June 2014.
- 1.6 Due to the nature of this subject matter, a number of technical terms are used. To assist the reader, a List of Terms has been included in section 14 of the SPG.
- 1.8 The aim of the SPG therefore is to:
- assist and guide applicants and agents regarding the information required at the pre-application, screening, scoping and planning application stages.
 - assist case officers and the planning committee in making informed decisions on wind turbine applications. This will be a means of promoting a consistent approach when dealing with planning applications.
 - help ensure that the wider benefits resulting from renewable energy generation are balanced with local issues such as landscape, biodiversity, economic, social and amenity impacts on local communities.
 - Help the wider public and other stakeholders with an interest in the development of their area understand the implications of proposals.

2.0 Background

- 2.1 It is now widely accepted that the burning of fossil fuels, which generates greenhouse gas emissions, is a major contributor to climate change.
- 2.2 Wind energy has an important role to play in contributing to reducing or adapting to the harmful impacts of climate change. It can also bring about social, and economic benefits through job creation in the manufacturing, construction and maintenance industries.
- 2.2A The effects of climate change have had an important impact on national and international policies towards energy supply. The UK Government has committed itself to achieving significant reductions in greenhouse gas emissions and an increase in the proportion of our energy that comes from renewable sources. This commitment, coupled with UK and Welsh Government support for renewable technologies, has led to an increasing number of applications for wind turbine developments across the country.
- 2.3 There is not a Strategic Search Area for a wind farm in the Gwynedd Planning Authority area. The Local Planning Authority deals mainly with applications for individual turbines or a small group of them across the area.
- 2.4 In the period June 2010 to June 2012 the authority has been dealing with:

Type of Application	Number of Applications Registered
Screening Applications	26
Scoping Applications	0
Full Applications	27 (11 granted conditionally, 3 withdrawn, 4 refused and 9 not yet decided)

- 2.5 In addition to the criteria set out within the development plan policies highlighted in section 1.0 above regard must be given towards other detailed policies within these plans. These include detailed policies over protection for the landscape, nature conservation, coastal development, archaeology, protection for high quality agricultural land, built heritage as well as a general policy which refers to effect on residential amenities. National planning policies and guidance about these topics are also significant material planning considerations.
- 2.6 The number of environmental designations within the area reflects its natural beauty, which is the area's main attraction as a tourist destination. The tourism industry is an important aspect of the area's local economy
- 2.7 In dealing with wind turbine applications a balance needs to be made between this technology's contribution towards national targets for renewable energy against any adverse impact the proposal may have on the factors listed in paragraphs 2.5 & 2.6 above.

3.0 Policy Context

- 3.1 Planning Policy Wales (PPW) sets out the land use planning policies of the Welsh Government. It is supplemented by a series of Technical Advice Notes.
- 3.2 Section 12.8 of PPW and TAN 8 provide specific policy and guidance in relation to Renewable and Low Carbon Energy production.
- 3.3 The consenting process for renewable energy projects in Wales depends on the size and location of the proposed renewable development. Onshore wind energy schemes up to 50MW will be dealt with by the Local Authority and Welsh Ministers. Schemes above 50MW will be dealt with by the Secretary of State for Energy & Climate Change/ Infrastructure Planning Commission/Appropriate Secretary of State.

Planning Policy Wales (Edition 5 – Nov 2012)

- 3.4 Paragraph 12.8.1 of PPW states that the UK is subject to the requirements of the EU Renewable Energy Directive and these include a UK target of 15% of energy from renewables by 2020. The Welsh Government is committed to playing its part by delivering an energy programme which contributes to reducing carbon emissions as part of their approach to tackling climate change.
- 3.5 The Welsh Government's Energy Policy Statement (2010) identifies the sustainable renewable energy potential for a variety of different technologies. In relation to onshore wind the aim is:

To have 4.5 kWh/d/p of installed onshore wind generation capacity by 2015/17.

(kWh/d/p – Kilowatt hours per day per person based on population of 3 million).

To do this the Welsh Government will optimise the use of existing strategic search areas set out in TAN 8 and through promoting further use of brownfield or local sites for smaller-scale projects appropriate to their locations.

- 3.6 Annex 1 in the Welsh Government's Energy Policy Statement (2010) gives the electricity generating capacity on all proposed renewable energy proposals equal or greater than 10 MW (together with a figure for onshore wind under 10 MW). In 2010 for onshore wind the current capacity stood at 0.73 kWh/d/p.
- 3.7 In Energy Wales: A Low Carbon Transition (2012) the Welsh Government sets out its Programme for Government which seeks to “*create a sustainable, low carbon economy for Wales*”. It focuses upon job opportunities within this sector. It identifies the challenges and opportunities involved with nuclear decommissioning and new build, offshore wind development, biomass development, energy efficiency activity and infrastructure enhancements associated with the energy development.
- 3.8 Below are extracts from PPW which gives support for renewable energy projects including onshore wind development:

Part of PPW	Summary of Issue Raised
Paragraph 12.8.9	States that Local Planning Authorities (LPA) should facilitate the development of all forms of renewable and low carbon energy to move towards a low carbon economy. The relevant factors for onshore wind turbines that should be considered are: <ul style="list-style-type: none"> • the contribution the area can make; • ensuring development control decisions are consistent with climate change obligations including contributions to renewable energy targets and aspirations; and • recognising the environmental, economic and social opportunities they make to planning for sustainability.
Paragraph 12.8.12	Strategic scale wind energy continues to offer the greatest potential and is a key part of meeting the Welsh Government's vision for future renewable electricity production.
Paragraph 12.8.19	Specific support for community driven renewable energy projects.
Paragraph 12.9.7	The potential from urban / industrial brownfield sites is identified.
Paragraph 12.9.9	Developments at a scale of between 50kW and 5MW are identified as Sub Local Authority. Projects within this threshold are applicable in all parts of Wales and development plans should encourage such development and clearly set out the local criteria against which such proposals would be evaluated.

3.9 Other parts of PPW highlight issues that need to be considered when dealing with such applications:

Part of PPW	Summary of Issue Raised
Paragraph 12.8.13	States the most appropriate locations for large scale wind farm development are identified as Strategic Search Areas (SSAs). Developments in these locations are expected to contribute significantly to the WGs onshore wind energy aspirations.
Paragraph 12.8.12	Highlights that: <ul style="list-style-type: none"> • designated areas, species and habitats and historic environment are protected; • mitigation measures are required for potential detrimental effects on local

Part of PPW	Summary of Issue Raised
	<p>communities whilst ensuring the potential impact on economic viability is given full consideration; and</p> <ul style="list-style-type: none"> renewable and low carbon energy in new developments should be optimised.
Paragraph 12.8.12	The Welsh Government accepts that the introduction of new, often very large structures for onshore wind needs careful consideration to avoid, and where possible minimise their impact.
Paragraph 12.8.14	The development of large wind farms or other large scale renewable and low carbon energy schemes will not generally be appropriate in internationally or nationally designated areas and sites.

TAN 8 – Planning for Renewable Energy (2005)

- 3.10 The TAN sets out the major land use planning aspects of renewable energy technologies in Wales. This section focuses upon the issues relevant for onshore wind power.
- 3.11 Below are extracts from TAN 8 which give support for renewable energy projects including onshore wind development:

Part of TAN 8	Summary of Issue Raised
Paragraph 2.2	Stated that onshore wind power has the greatest potential for an increase in generation of electricity from renewable energy in the short to medium term.
Paragraph 2.11	Potential from urban / industrial brownfield sites is so far largely untapped, sites of up to 25MW on such sites should be encouraged.
Paragraph 2.12	Provides encouragement for smaller community based wind farm schemes (generally less than 5MW).
Paragraph 2.14	There will be opportunities to re-power and / or extend existing wind farms which may be located outside SSAs and these should be encouraged provided that the environmental and landscape impacts are acceptable.
Paragraph 6.2	Encourages developers and local planning authorities to enter into discussions with local communities at the earliest possible opportunity when formulating proposals.

- 3.12 Other parts of TAN 8 highlight issues that need to be considered when dealing with such applications:

Part of TAN 8	Summary of Issue Raised
Paragraph 2.4	The TAN identifies 7 strategic search areas (SSAs) which can accommodate large scale onshore wind power schemes. None of these areas are located in Gwynedd.
Paragraph 2.7	Large parts of Wales excluded from consideration as SSAs in particular large wind proposals within the Area of Outstanding Natural Beauty would be contrary to well established planning policy and therefore not considered in these areas. Similarly the highest level of nature conservation and heritage designations have also been excluded.
Paragraph 2.13	Most areas outside SSAs should remain free of large wind power schemes. Local planning authorities may wish to consider the cumulative impact of small schemes in areas outside of the SSAs and establish suitable criteria for separation distances from each other. There needs to be a balance between desirability of renewable energy and landscape protection. Whilst that balance should not result in severe restriction on the development of wind power capacity, there is a case for avoiding a situation where wind turbines are spread across the whole of a county. Developments over 5MW outside SSAs and urban / industrial brownfield sites may be refused.
Paragraph 2.15	Encourages developers to take an active role in engaging with the local community on renewable energy proposals.

TAN 6 – Planning for Sustainable Rural Communities (2012)

- 3.13 The TAN provides practical guidance about the role of the planning system to support achievement of sustainable rural communities. This section focusses on the matters that relate to onshore wind energy.
- 3.14 The following provides extracts from TAN6 that support wind energy projects, which includes onshore wind energy.

Paragraph 2.1.1	The planning system must respond to the challenges that arise from climate change, e.g. by including the need to produce renewable energy.....Local Planning authorities should try to strengthen rural communities, by helping to ensure that their existing residents can work and use services locally, using low carbon travel modes and obtaining a higher proportion of their energy from renewable energy
-----------------	--

	sources.
Paragraph 3.7.2	It is possible to locate a number of economic activities sustainably on farms. Small activities on the farm, such as food and wood processing, food packaging. As well as services (e.g. offices, workshops, hiring and maintaining equipment) sport and leisure services, crop production other than food, and producing renewable energy, are all likely to be suitable uses.

3.15 Paragraph 12.10.1 of PPW summarises the issues that should be taken into account in determining an application for renewable and low carbon energy development and associated infrastructure. These issues are summarised below:

- the contribution a proposal will play in meeting identified national, UK and European targets;
- the wider environmental, social and economic benefits and opportunities from renewable and low carbon energy development;
- the impact on the natural heritage, the Coast and the Historic Environment;
- the need to minimise impacts on local communities, to safeguard quality of life for existing and future generations;
- ways to avoid, mitigate or compensate identified adverse impacts;
- the impacts of climate change on the location, design, build and operation of renewable and low carbon energy development. In doing so consider whether measures to adapt to climate change impacts give rise to additional impacts;
- grid connection issues where renewable (electricity) energy developments are proposed; and
- the capacity of, and effects on, the transportation network relating to the construction and operation of the proposal.

Green Gwynedd and the Low Carbon Sector Project

3.16 The Green Gwynedd and the Low Carbon Sector Project is one of the projects that Gwynedd Council and partners will be working on in order to ensure that residents gain from an economy that benefits more from core resources and to support community and rural economic enterprises to establish renewable energy generation and micro-generation schemes. Green Gwynedd has studied the potential for producing renewable energy by making the most of the natural resources throughout the county. The Gwynedd Werdd Scoping Study has highlighted the potential to deploy over 110 Megawatts by 2020. This could create up to 160 operational jobs and inject £16m into the local economy. In relation to onshore wind energy it has the potential to contribute up to 33MW (29.7%) of the additional renewable energy deployed but only 12.8% new manufacturing and installation jobs across the UK and three operational and maintenance jobs locally.

Further information regarding this project can be found in the Gwynedd Council Business Plan 2011-2014.

Llŷn Area Of Outstanding Natural Beauty Management Plan (2010-2015)

- 3.17 The Management Plan, which is an adopted statutory plan, includes a report on the current condition of the AONB. It provides its Vision (up to 2030) along with the Strategy and Implementation for the sustainable management of the AONB for the next five years.
- 3.18 The main strategic aim of the Management Plan for the AONB is to maintain, protect and enhance the unique special character and beauty of the landscape, coastline and seascape of Llŷn.
- 3.18A The primary objective for designating AONBs is the conservation and enhancement of their natural beauty. Development plan policies and development management decisions affecting AONBs should favour conservation of natural beauty, although it will also be appropriate to have regard to the economic and social well-being of the areas. Local authorities, other public bodies and other relevant authorities have a statutory duty to have regard to AONB purposes.
- 3.19 Support is provided towards generating renewable energy at an appropriate rate within the AONB in policy PP5 and in objective PA5, as shown below:

“PP5: Support renewable energy initiatives that are appropriate given the sensitive environment of the AONB and internationally designated species of birds and mammals.

“PA5: Increase levels of domestic renewable energy generation that are appropriate in terms of the effect on the AONB’s sensitive landscape and species of birds and mammals by 2012.”

Destination Management Plan (DMP) in progress (2012-2016)

- 3.20 Approximately 7.1m visitors come to Gwynedd every year, spending a total of 21.5m tourism days within the County. Revenue statistics show that the serviced accommodation sector has a much smaller role in Gwynedd by comparison with north Wales. Spending on hospitality is now essential to the economy in Gwynedd, to the degree that the County has appeared among a new list of the top ten ‘hot spots’ in the UK’s visitor economy. The Gwynedd economy is much more dependent on the tourist industry than Wales and Britain, with 16.3% of the total jobs in the County based in this industry in 2010 compared with an equivalent figure of 9.6% for Wales and 9.4% for Great Britain.
- 3.21 According to recent visitor data, the main reasons for visiting the area of Gwynedd are the scenery, beaches, mountains and the Snowdonia National Park.

4.0 Characteristics of the Gwynedd Planning Authority Area

- 4.1 The population is dispersed between a small number of main towns and their rural communities. Nearly 45% of the County's population is dispersed, either in open countryside or in villages with population clusters of fewer than 1,250. The general pattern in Gwynedd (the County) is an average of 46 people for each square mile, compared with the Welsh average of 141. It has some of the most magnificent scenery in the United Kingdom. It is an unique environment and it varies greatly throughout the area – from the dramatic coast of the Llŷn Peninsula to the open uplands and glacial valleys of Snowdonia.
- 4.2 The quality of this unique and valuable landscape is reflected by the number of landscape designations attributed to the area. These include a number of Sites of Special Scientific Interest, Special Conservation Areas, National Nature Reserves, Landscapes of Special and Outstanding Historic Interest, and the Llŷn Area of Outstanding Natural Beauty. In addition, 67.5% of the Gwynedd (the County) land area is located within the Snowdonia National Park. The National Park is mainly centred along the coast between Barmouth and Harlech.
- 4.3 The beautiful coast of Pen Llŷn, with its soft cliffs, sandy beaches, narrow roads and indigenous '*cloddiau*' is unique in character. In stark contrast, the conspicuous Snowdonia uplands, which lead us down to green valleys and the remains of ancient coppices are just as valuable. Gwynedd has a strong tradition of tourism and leisure which in turn makes a substantial contribution to the economy by generating income and work across the entire county.
- 4.4 Large parts of the Llŷn Peninsula was designated an Area of Outstanding Natural Beauty in 1956. The main purpose of the AONB designation is to protect and enhance the area's natural beauty, which includes safeguarding flora, fauna and geographical features along with landscape. Man has also formed the landscape, and it is of great importance that archaeological and historic remains and architectural features are also safeguarded. The AONB mainly extends along the coast and inland to include the peaks of Garn Fadryn and the Rivals. The total land area of the AONB is 15,500 hectares. Some of the main features of the Llŷn AONB include:
- Landscape, Coast and Sea
 - Purity and tranquillity
 - A wealth of wildlife
 - Historical environment
 - The Welsh Language and Culture
 - Close-knit communities
 - Skills and economy with its roots in the locality
 - An opportunity to roam and enjoy
- 4.5 88.3 kilometres of the coast in Llŷn Peninsula is designated as a Heritage Coastline, which is a non-statutory national designation. The Wales Coastal Path leads through the Gwynedd Planning Authority Area.

- 4.6 As already noted, 7.1m visitors come to Gwynedd each year. The most popular means of leisure include sailing, fishing, cycling, walking, wind surfing and jet skiing.

5.0 Areas of Constraints

5.1 This section draws attention to the sensitive receptors (protected areas or species, including human beings) that need to be considered with any application. The boundary of a designated area does not imply there should be a sharp barrier between conservation values within, and disregard of such values outside. Therefore, consideration also needs to be given towards its setting or in the case of biodiversity interests the potential impact of development outside the site e.g. flight paths, changes to the hydrology of wetland sites etc.

5.1.1 The section then uses the Best Practice Guidance published by the Welsh Government to map all of these constraints to produce a strategic, high level assessment of the accessible wind power potential for an area.

5.2 Areas of Outstanding Natural Beauty (AONB)

5.2.1 National Parks and Access to the Countryside Act provides the statutory basis for the designation of AONBs. The CRoW Act 2000 affords them the same protection as National Parks in terms of landscape and scenic beauty and gave a statutory duty to produce and publish an AONB Management Plan. There is a duty on any public body, under section 85 of the CRoW Act, to have regard to the purpose of conserving and enhancing the natural beauty of the AONB. This is the primary objective although it will also be appropriate to have regard to the economic and social well-being of the area. Paragraph 5.3.5 of Planning Policy Wales also sets out the primary objective for AONBs.

5.2.2 The protection for AONBs and National Parks is highlighted within paragraph 8.4 of Annex D in TAN8 which states:

“There is an implicit objective in TAN 8 to maintain the integrity and quality of the landscape within the National Parks/ AONBs of Wales i.e. no change in landscape character from wind turbine development.”

5.2.3 Proposals for wind turbines within the AONB will be assessed against national planning policy, Policy B8 and Policy C26 of the Gwynedd Unitary Development Plan.

5.2.4 Outside of the Llyn and Anglesey AONBs, no turbine application within the Gwynedd Local Planning Authority area should cause significant harm to the location of an AONB. This approach accords with national planning policy (see paragraph 5.3.7 of Planning Policy Wales). A LVIA will need to be carried out to show any potential impact of a scheme to ensure no significant harm will occur as a result of the proposal. The information will be used to assess the impact on national planning policy, Policy B8 and Policy C26 in the Gwynedd Unitary Development Plan.

5.2.5 Gwynedd Council, in partnership, has decided to produce a statutory and adopted AONB Management Plan which includes useful information about the designation. A copy of the AONB management plan is available on the Council website: http://www.ahne-llyn-aonb.org/management_plan_2010_-_2015-58.aspx

5.3 Snowdonia National Park

- 5.3.1 The National Park is an area of landscapes of international importance, and it is protected by statute which recognises its importance to the nation. The Park has two statutory purposes, which is (i) protect and enhance its natural beauty, wildlife and cultural heritage, and (ii) promote opportunities for the public to understand and enjoy the area's unique characteristics.
- 5.3.2 The duty to consider the National Park's objectives is as pertinent to activities that affect these areas, whether they are within it or outside it. In accordance with national planning policy (paragraph 5.3.7) and Policy B14 of the UDP wind turbines that harm the National Park's special features and character will not be approved.

5.4 Historic Landscapes & Historic Parks and Gardens of Special Interest in Wales

- 5.4.1 Information on the boundaries of these non-statutory designations can be found in Cadw's 'Register of Landscapes, Parks and Gardens of Special Historic Interest in Wales, Part 1: Register of Parks and Gardens of Special Historic Interest – Conwy, Gwynedd and the Isle of Anglesey; and Part 2.1: Register of Landscapes of Outstanding Historic Interest, for descriptions of the landscapes within Gwynedd; and Part 2.2 Register of Landscapes of Special Historic Interest in Wales.
- 5.4.2 Information on the boundaries of these non-statutory designations can be found in Cadw's 'Register of Landscapes, Parks and Gardens of Special Historic Interest in Wales, Part 1: Register of Parks and Gardens of Special Historic Interest – Conwy, Gwynedd and the Isle of Anglesey; and Part 2.1: Register of Landscapes of Outstanding Historic Interest.
- 5.4.3 In accordance with Policy B12 of the UDP, proposals that cause significant harm to the character, appearance or the setting of the historic landscapes or the historic parks and gardens will be refused.

5.5 International Ecological Designations

- 5.5.1 Paragraph 5.3.9 of PPW states that the Government will ensure that internationally statutorily designated nature conservation sites will be protected from damage and deterioration, with their important features conserved by appropriate management. Detailed guidance in relation to development proposals that may affect an International Designated site is contained in Annex 3 of TAN 5. This should be referred to with any proposal that may affect such a site.

Designation	Description
Ramsar Sites	Wetland areas of international importance
Special Areas of Conservation (SAC)	Areas that contribute to the maintenance or restoration of favourable conservation status of habitats or species listed in

Designation	Description
	Annexes I and II of the Habitats Directive.
Special Protection Areas (SPA)	Designated areas that help conserve habitats for rare and vulnerable species and migratory species of birds.

5.5.2 In accordance with Policy B15 of the UDP, proposals should not cause significant harm to the integrity of important international sites, whether situated within or outside the designation and should off-set for losses where damage is unavoidable. If a proposal cannot rule out adverse effects on a European site or if insufficient information is provided to carry out the assessment, then it will not be granted consent.

5.5.3 Habitats Regulations Assessment will be required where there is a probability or risk that a proposal (either alone or in combination with other plans or projects) will have a significant effect on a European site as noted in paragraph 5.5.1. Developers must provide sufficient information about the proposed development so that an informed judgement can be made as to its likely effects. Those failing to do both of the above will be refused under regulation 61 of the Habitat and Species Regulation 2010. Failure to provide this information would result in the refusal of the planning application.

5.6 National Ecological Designations

5.6.1 With regard to SSSIs, which are of national importance, the Wildlife and Countryside Act, as amended by the Countryside and Rights of Way Act 2000, places a duty on all public bodies (including local planning authorities) to take reasonable steps, consistent with the proper exercise of their functions, to further the conservation and enhancement of the features by reason of which a SSSI is of special interest. SSSIs can be damaged by developments within or adjacent to their boundaries, and in some cases, by development some distance away. Paragraph 5.5.8 of PPW states that there is a presumption against development likely to damage a SSSI.

Designation	Description
Sites of Special Scientific Interest (SSSI)	SSSIs are areas of land designated as being of national nature conservation interest.
National Nature Reserves (NNR)	Areas of national nature conservation importance are designated as NNRs.

5.6.2 In accordance with Policy B16 of the UDP, proposals should not significantly harm the conservation objectives of a site designated as being of national wildlife importance, whether situated within or outside the designation and should compensate for losses where damage is unavoidable.

5.7 Local Ecological Designations

Designation	Description
Local Nature Reserves (LNR)	Designated for local interest by the Council.
Candidate Wildlife Sites (CWS) / Wildlife Sites (WS)	Non-statutory sites deemed to be of special ecological value.

5.7.1 Where a proposal is likely to have a significant harm on an LNR or CWS/WS, it should only be permitted if it can be demonstrated that there are reasons for the proposal that outweigh the need to safeguard the nature conservation value of the site and that impacts can be mitigated and compensated. The relevant local planning policy is Policy B17 of the UDP.

5.8 Surveys for Designated Ecological Sites

5.7.1 Concerning designated ecological sites, ecological surveys are most likely to be required for applications situated in close proximity to such sites.

5.9 Heritage Designations

5.9.1 Proposals should not cause significant harm to the character and appearance of Conservation Areas, Listed Buildings, Scheduled Ancient Monuments, World Heritage Sites, Registered Historic Landscapes, Heritage Coasts or historic parks and gardens and historic landscapes or their setting. The Regional Historic Environment Record (HER) contains archaeological information and encompasses the vast majority of archaeological sites in the County. A suitable assessment will need to be carried out to clearly demonstrate no significant harm will occur as a result of the proposal. The relevant local planning policy is Policy B7 of the UDP.

5.9.2 All screening opinion requests, scoping opinion requests and full applications for wind turbine schemes within one of these environmental designations or impacting upon its setting, views to/from or between should be referred to the Council's Building Conservation Officer and Cadw/Gwynedd Archaeological Planning Service (GAPS)..

5.10 Aviation Interests

5.10.1 The movement of a wind turbine can interfere with radar as it may be interpreted as a moving object. This could cause it to be mistaken for an aircraft or reduce the ability to track aircraft by radar in the vicinity of a wind energy development.

5.10.2 Developers will need to consult with radar operators if a proposal falls within a 15km consultation zone, or the 30-32km advisory zone around both civil and military air traffic radar, respectively. The MoD should also be consulted. Guidance is available to assist developers on the Civil Aviation Authority's web-site (<http://www.caa.co.uk/default.aspx?catid=1959>).

5.10.3 National Air Traffic Services (NATS) has advised that it wishes to be consulted on all planning applications or 'Notice of Intent to Develop' proposals for wind turbine developments irrespective of scale.

5.11 Broadcasting Installations

5.11.1 Wind turbines can interfere with electromagnetic transmissions by emitting an electromagnetic signal itself, interfering with electromagnetic signals.

5.11.2 Early consultation should be sought with the Office of Communications (OFCOM), who hold a central register of all civil radio communications operators in the UK and acts as a central point of contact for identifying specific consultees relevant to a site. In addition early consultation should also be sought with Arqiva who operate the television network in the UK and the majority of radio transmission network.

5.12 Residential and Tourism Receptors

5.12.1 Section 7.0 of the SPG refers to a number of Key Issues that need to be evaluated in terms of the potential impact of proposals on residential and tourism receptors.

5.12.2 For the purpose of the exercise in section 5.12 below different buffers have been applied to every residential address point in the County, which varies according to the height of the turbine.

5.13 Wind Power Potential in Gwynedd – Strategic Assessment

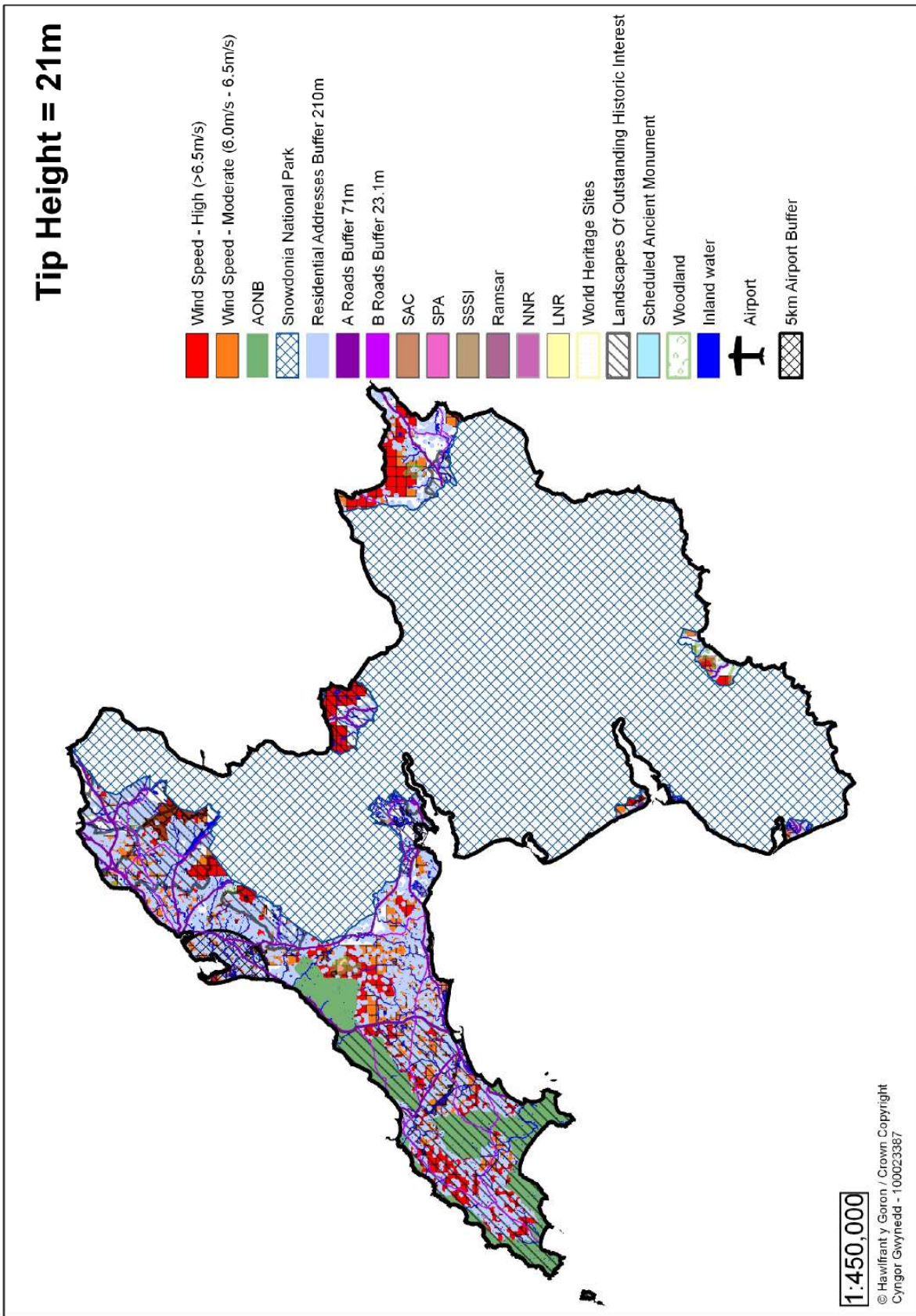
5.13.1 In line with the Welsh Government Best Practice Guidance – Planning for Renewable & Low Carbon Energy – A Toolkit for Planners (2010) a strategic high level assessment of the accessible wind power potential was undertaken. This involves using a Geographical Information System (GIS) to map numerous constraints to identify areas of land that are potentially suitable for wind development. The constraints include separation distances between housing units and wind turbine development, i.e. 10 x the height of the turbine to the hub (see more about this in section 7.9 of the SPG)

5.13.2 Regard must be given to the strategic nature of this exercise and that issues such as existing features in the landscape e.g. landform, existing wind turbines, telecommunication masts etc., other possible constraints such as wildlife sites buffer zones, flightlines, wildlife connectivity, and their cumulative impact have not been evaluated.

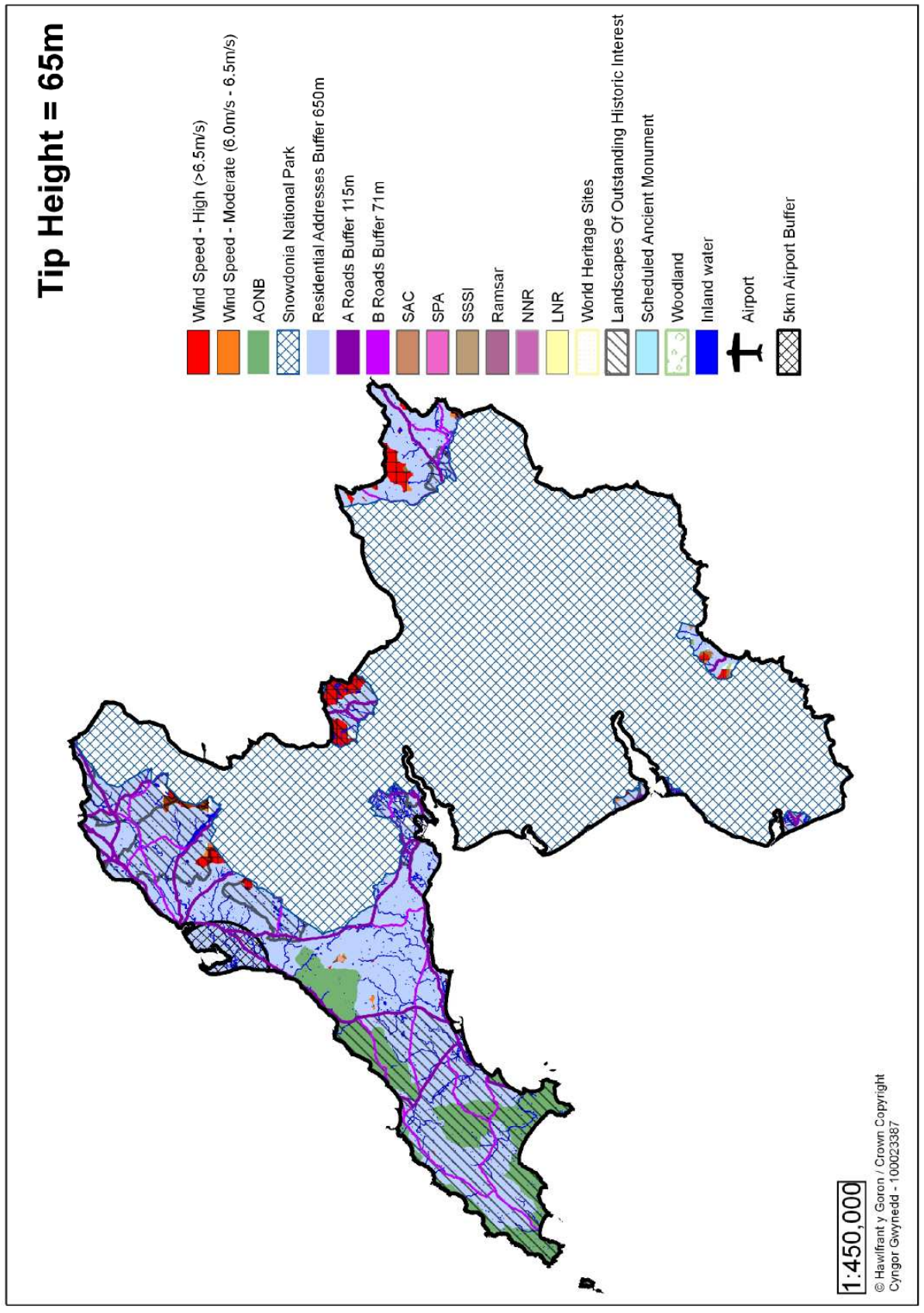
5.13.3 The maps below are based upon turbines of 21m, 65m and 135m to tip height and serve to provide examples of potential opportunity areas based on wind speeds for wind turbines of these specific tip heights. The categorisation of different sizes of turbines can be seen in section 6.0 of the SPG.

5.13.4 These areas in red and orange are potential areas in terms of wind speed within the Gwynedd Planning Authority area. Nonetheless these maps are not intended to indicate support or acceptance of proposals in these areas. All proposals for wind turbine developments within these areas would still require detailed assessment as set out in this guidance which interprets relevant national and local policies before they can be supported. Further information is provided in section 7.9 of this SPG.

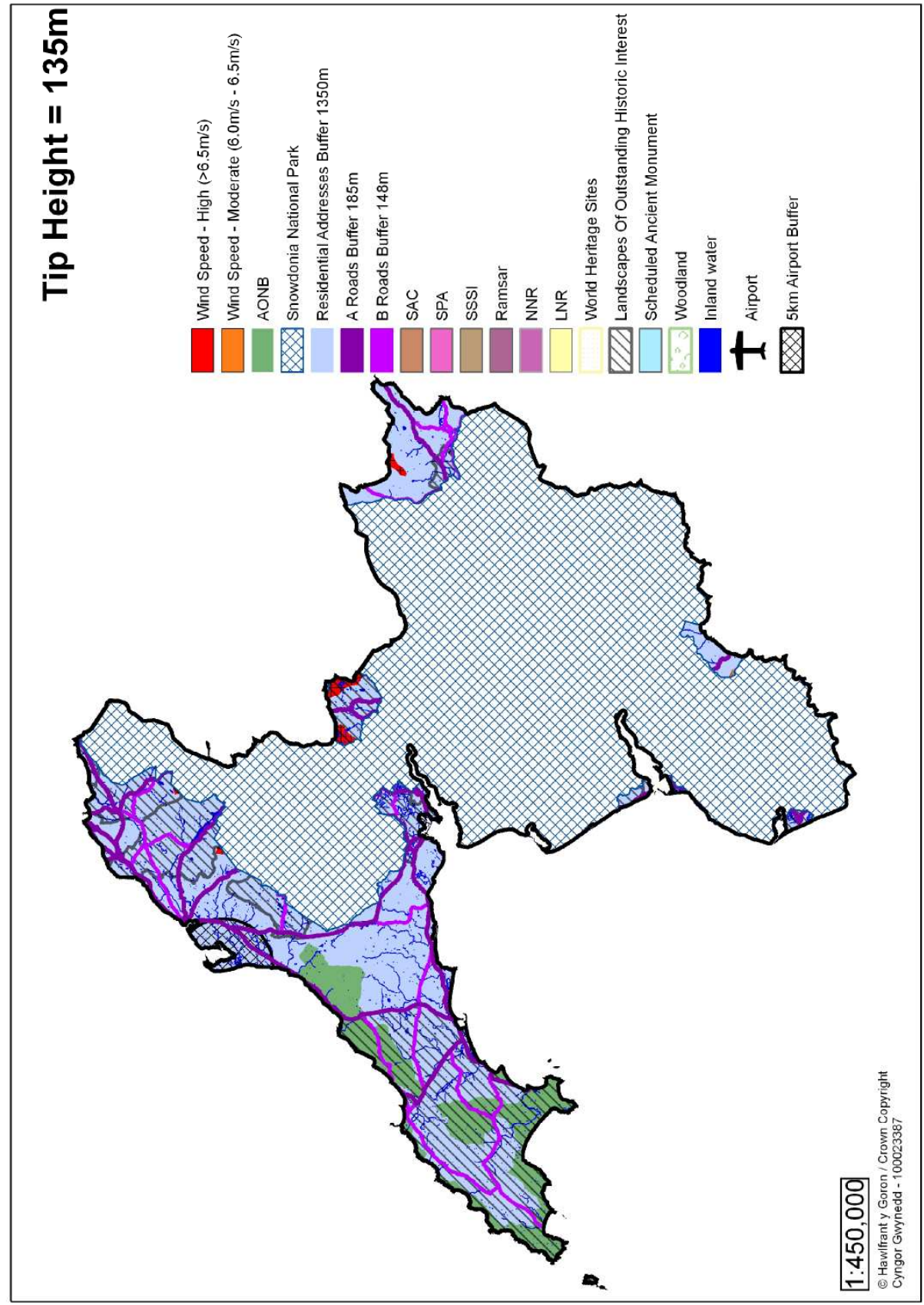
Map 1 – Strategic Assessment 21m to tip height

Map 2 – Strategic Assessment 65m to tip height

Map 3 – Strategic Assessment 135m to tip height

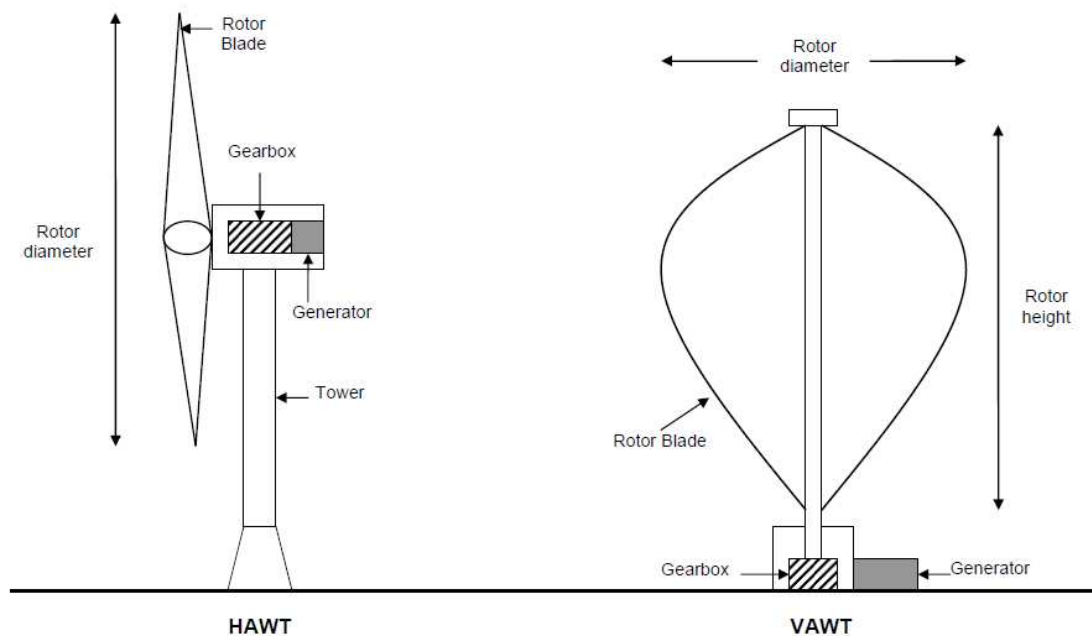

6.0 Types and Sizes of Wind Turbines

6.1 In this section the two main types of turbine technology is highlighted. It also provides a definition, for the purpose of this SPG, about what is a micro, small, medium and large development in terms of size of individual turbines, scale of windfarms and electrical output.

Types of Wind Turbines

6.2 There are two main types of wind turbines – vertical axis wind turbines (VAWT) and horizontal axis wind turbines (HAWT) as demonstrated in the figure below:

Vertical Axis Wind Turbines

6.3 Vertical axis wind turbines (VAWTs) have the main rotor shaft arranged vertically. With a vertical axis, the generator and other components can be placed near the ground so the tower does not need to support it, which also makes maintenance easier. The advantages of VAWTs include:

- Have less impact on landscape and may be built at locations where taller structures are prohibited
- They have a greater surface area for energy capture;
- Are more efficient in gusty winds;
- Can be located nearer the ground, making it easier to maintain the moving parts;
- Have lower start-up speeds than HAWTs;
- Situated close to the ground can take advantage of locations where rooftops, hilltops, ridgelines and passes funnel wind and increase wind velocity.

6.4 The disadvantages of VAWTs include:

- Most VAWTs have an average decreased efficiency from a common HAWT, mainly because of the additional drag that they have as their blades rotate into the wind. Versions that reduce drag produce more energy, especially those that funnel wind into the collector area;
- Having rotors located close to the ground where wind speeds are lower do not take advantage of higher wind speeds above.

Horizontal Axis Wind Turbines

6.5 Horizontal axis wind turbines (HAWT) are the most common style of wind turbines. They have a similar design to a windmill, and the blades look like a propeller that spin on the horizontal axis. HAWTs have the main rotor shaft and electrical generator at the top of the tower, and may be pointed into or out of the wind. The advantages of HAWTs include:

- Variable blade pitch which gives the turbine blades the optimum angle of attack;
- The tall tower base allows access to stronger wind in sites with wind shear. In some wind shear sites, every ten metres up, the wind speed can increase by 20% and the power output by 34%;
- High efficiency since the blades always move perpendicularly to the wind, receiving power through the whole rotation.

6.6 The disadvantages of HAWTs are:

- Their height makes them obtrusively visible across large areas, disrupting the appearance of the landscape and sometimes creating local opposition;
- The tall towers and blades up to 90 meters long are difficult to transport. Transportation can now cost 20% of equipment costs;
- Tall HAWTs are difficult to install, needing very tall and expensive cranes and skilled operators;
- Massive tower construction is required to support the heavy blades, gearbox, and generator;
- Reflections from tall HAWTs may affect side lobes of radar installations creating signal clutter, although filtering can suppress it;
- Downwind variants suffer from fatigue and structural failure caused by turbulence when a blade passes through the tower's wind shadow (for this reason, the majority of HAWTs use an upwind design, with the rotor facing the wind in front of the tower);
- Require an additional yaw control mechanism to turn the blades toward the wind.

Size of Turbines – Electrical Output

6.6a Policy C26 states that outside the AONB only proposals for small scale or community or domestic wind turbine development will be approved. The explanation in paragraph 4.5.5 states that small scale and community based wind

turbine developments are identified as developments with generating capacity of less than 5MW.

- 6.6b This reflects the guidance in paragraph 2.12 of TAN 8 in which the Government expects local planning authorities to encourage, via their development plan policies and when considering individual planning applications, smaller community based wind farm schemes (generally less than 5 MW).
- 6.6c Figure 12.3 ‘Renewable and low carbon energy scales for planning purposes’ of PPW identifies Sub Local Authority scale of development to be between 50kW and 5MW. Paragraph 12.9.9 of PPW states that at the sub-local authority scale renewable energy projects are applicable in all parts of Wales and development plans should encourage such development and clearly set out the local criteria against which such proposals will be evaluated.
- 6.6d In light of this, proposals up to a generating capacity of up to 5MW is supported by policy C26 outside of the Llyn AONB, subject to compliance with a set of criteria, as well as other relevant policies in the Plan and material planning considerations. However, in the majority of cases and in all cases involving single turbines the larger the size of the proposed scheme, be it in terms of turbine height and/or number of turbines, then the greater the justification will be required to satisfy the criteria within policy C26, as well as other relevant polices in the Plan, e.g. policy B8.
- 6.7 Wind turbines are usually defined by the “rated capacity” which is measured in kilowatts (kW) or megawatts (MW). The “rated capacity” equates to the maximum electrical output. It is worth noting that:
- an increase in the rotor diameter of a wind turbine will result in a greater than proportional change in rated power.
 - power output is proportional to the cube of the wind speed, and hence a doubling of wind speed will result in a roughly eight-fold increase in power output. A wind turbine on a site which has an annual mean wind speed of 6 m/s (m/s = meter per second) will typically produce only half as much energy as the same machine on a site where the annual mean wind speed is 8 m/s (TAN8).
- 6.8 The following table provides a broad indication of the power and the potential number of homes supplied by the different types of turbines outlined above.

Table 3

Typical scales of individual wind turbine technologies			
Scale	Power (kW)	Typical Turbine Rating	Potential No. of Homes Supplied
Micro	Less than 2.5kW	2.5kW	0.7
Small	1.5 – 50kW	20kW	6
Medium	50kW – 750kW	500kW	205
Large	Above 750kW	2.5MW	1,536

Source: Practice Guidance: Planning implications of renewable and low carbon energy (February 2011) Welsh Assembly Government

- 6.8a The Practice guidance further clarifies that micro and small output proposals as stated in Table 3 above are most commonly deployed as single machines supplying specific buildings or developments (e.g. farm buildings, schools, small businesses, etc), providing power to an existing building or to meet emission reduction targets as part of a new development. Medium and large in terms of output as defined in Table 3 can also be deployed as single machines but are more often used in groups to form part of a larger planning application in the form of a large scale wind farm.
- 6.8b The higher the rated capacity of a proposal, then the Council would expect these to be either Community driven proposals and/or small scale schemes that provide acceptable community benefit as part of the proposal.

Size of Turbine – Height to blade tip

- 6.9 The relationship of wind turbines with their surroundings will be a key consideration in assessing a turbine's visual impact on the landscape and visual amenity of residents and visitors. The "Practice guidance: Planning implications of renewable and low carbon energy development" (February 2011), published by the Welsh Government, as well as guidance published by other national or local governments assist in providing a definition of different scales of turbines. These guidelines have enabled the categorisation of turbines as illustrated in the table below.

Table 1	<i>Micro/ domestic</i>	<i>Small</i>	<i>Medium</i>	<i>Large</i>
<i>Typical height range of wind turbines</i>	Up to 11m to blade tip	Up to 20m to blade tip	Up to 65m to blade tip	Up to 135m to blade tip

- 6.10 For the purpose of clarity in relation to different types of applications the Council will use this height range categorisation to define small, medium and large turbines as a basis for identifying the evidence required to support proposals for wind turbines as outlined in Chapter 7 'Key Issues' and the Checklist in Appendix 4. It is often difficult to judge the size of a turbine without something to scale it against. Table 2 shows the relative heights of elements found in the landscape which may be located near to proposed turbines.

Table 2 – Height of Landscape elements

Landscape element	Height in metres
Single storey house	5 metres
1.5 to 2 storey house	6 – 10 metres
Farmyard grain silo	10 metres
Telegraph pole	10.5 metres
Mature forest trees	20 metres
Pylon	Usually around 30 - 35 metres

Environmental Impact Assessment

- 6.10a Under the Environmental Impact Assessment Regulations (England and Wales) (1999) certain wind energy developments require a formal Environmental Impact Assessment (EIA) by virtue of their nature, size and location. Environmental Impact Assessment (EIA) is a systematic process of identifying, predicting and evaluating the likelihood of significant effects of a development on the environment. It should be noted that EIA is a tool to inform the decision –making process. The results of an EIA should not be used as the sole reason to refuse or permit a planning application. From a procedural point of view, Schedule 2 of the Regulations indicates that an (EIA) should generally be carried out provided a development meets one or more of the criteria set out below:
- i) The development involves the installation of more than 2 turbines; or
 - ii) The hub height of any turbine or height of any structure exceeds 15 metres
- 6.10b The determination of whether or not EIA is required (screening) for a particular development proposal can take place at a number of different stages during the planning application process. Developers are advised to consult the planning authority at as early a stage as possible to confirm whether or not a proposed wind turbine would need to be subject to EIA. The Screening Opinion will be undertaken in accordance with the Regulations, to assess whether the project is likely to give rise to significant environmental effects. Whether EIA will be required will need to be evaluated on a case by case basis.

Scale of Wind farms

- 6.12 There is no clear definition of what constitutes a wind farm as opposed to multiple individual wind turbine applications in relative close proximity. However, the Table in Schedule 2 of the Environmental Impact Assessment Regulations (2008/2093) in relation to section 3 'Energy Industry in sub-section (i) refers to:

“Installations for the harnessing wind power for energy production (wind farms)”.

In the applicable threshold and criteria column reference is made to

“(i) The development involves the installation of more than 2 turbines...”

- 6.13 In order to ensure consistency when dealing with different types of applications the SPG will identify any proposal for more than 2 turbines to constitute a wind farm.
- 6.14 Large wind farm developments are expected to be located within SSAs identified in TAN 8. There is no SSA in the Gwynedd Planning Authority area. Prospective urban/industrial brown-field site applications of up to 25MW are encouraged under TAN 8. Due to limited industrial heritage in the area, opportunities to consider such sites are scarce.

- 6.15 Paragraph 2.13 of TAN 8 states that for areas outside of SSAs and urban/industrial brownfield sites the Welsh Government would support a restriction on almost all wind energy developments larger than 5MW.
- 6.16 In light of this new wind farm developments should be limited to a maximum output of 5MW.
- 6.17 Due to the significant variation in the size of turbines and electrical output the SPG does not include windfarm typologies. The detailed assessment work required with any scheme will determine whether the scale of a wind farm, within the above mentioned energy output thresholds, can be accommodated in the area.

Cumulative energy output assessment

- 6.18 Over the past couple of years the vast majority of applications received in the area have been for either individual or up to two turbines. Whilst other parts of this SPG ensures that the cumulative visual and noise impacts of adjacent proposals are taken into account, consideration needs to be given to the overall energy output of multiple individual applications. This is to ensure that a large wind farm i.e. wind energy developments larger than 5MW, is not created through individual applications.
- 6.19 There are no established wind farms within the Gwynedd Local Planning Authority area to serve as guidance in terms of density levels. There are 3 wind farms in Anglesey that can act as guides in terms of density levels. An assessment of the current density of wind farms on Anglesey provides the following density levels:

Wind Farm	Total site Area (ha) (site planning area)	Number of Turbines	Density Level (Turbine per ha)
Rhyd y Groes	280	24	11.7ha
Trysglwyn	120	19	6.3ha
Llyn Alaw	500	34	14.7ha
Overall	900	77	11.6ha

- 6.20 The average density level will be applied to determine whether a cluster of adjacent planning applications (operational, permitted but not erected and live applications) can be described as 'large wind farms'. Should adjacent turbines be categorised as a 'large wind farm' due to development density level, then their total electrical output will be calculated. If this calculation reveals that the total energy output exceeds 5MW the relevant proposals will be considered against the national planning guidance set out in TAN 8, which is referred to in 6.15 above.

Micro-generation – Permitted Development

- 6.21 From Monday the 18th June 2012 the Statutory Instrument 'Town & Country Planning (General Permitted Development) (Amendment) (Wales) Order 2012 – Part 40 (Micro-generation)' came into force. In relation to wind turbines it introduces new permitted development rights for householders wishing to install stand alone wind turbines (class H) (up to 11.1 metres in height) and temporary anemometer

masts (class I) subject to certain conditions e.g. not in an AONB, Curtilage of a Listed Building, on a site designated as a Scheduled Monument etc. Recent additional changes to permitted development rights that came into force in October 2012 about microgeneration and non-domestic buildings do not apply to wind turbines.

7.0 Key Issues

7.1 This section highlight specific issues that should be considered with an application:

7.2 Infrastructure

7.2.1 Paragraph 2.9 and 2.10 of Annex C in TAN 8 refers to infrastructure serving wind turbines. These could include adequate road access, on-site tracks, turbine foundations, crane hard-standings, anemometer masts, construction compound, electrical cabling, electrical sub-station and control building.

7.2.2 The main issues to consider are:

- i) Access Tracks – developers and their contractors, in consultation with the Council, will be required to produce a Traffic Management Plan where wind turbine developments will involve a significant increased load on public roads. These potential impacts will be less significant for individual wind turbines and micro turbines. Due to the size of the components being transported, there can also be issues in relation to the capacity of rural roads to cope with these loads. Developers should therefore, consult with Highway Department in respect of abnormal load deliveries to the development site.
- ii) Electricity Connection Cables – Cable routes should be carefully chosen to avoid sensitive areas. Cables should be located underground wherever it is feasible to do so. Where power lines from the turbines cannot be located underground, careful consideration should be given to the visual impact of transmission lines and other associated infrastructure.
- iii) Excavation including drainage works – consideration needs to be given to the impacts associated with the construction phase as well as the implications of any drainage works. The potential impact upon groundwater, archaeology, ecology, topsoil removal, rate and quantity of rock to be excavated should all be considered.
- iv) Control buildings, substations and external works – any proposed buildings and external works needed as part of the turbine development should be carefully sited to reduce their visual impact.
- v) Traditional Landscape Features – Development should avoid the loss of important / historic hedgerows, stone walls / cloddiau, protected and amenity trees and other traditional landscape features within the site boundary and for any off-site improvements to access or to serve the site.

7.2.3 Further guidance over access infrastructure matters are included in the checklist in Appendix 4, see sections 6 and 14.

7.2.4 Details over these matters will be required with any application and consideration will be given towards the potential impact of these in addition to the proposed turbine(s).

7.3 Noise

7.3.1 Technical Advice Note (TAN) 8: Renewable Energy (2005) states:

“...’The Assessment and Rating of Noise from Wind Farms’ (ETSU-R-97) describes a framework for the measurement of wind farm noise and gives indicative noise levels calculated to offer a reasonable degree of protection to wind farm neighbours, without placing unreasonable restrictions on wind farm development or adding unduly to the costs and administrative burdens on wind farm developers or planning authorities. The report presents the findings of a cross-interest Noise Working Group and makes a series of recommendations that can be regarded as relevant guidance on good practice.”

Medium or Large Wind Turbines (above 20m) and Wind Farm Developments

7.3.2 For larger turbines and wind farm developments which fall within the requirement for an Environmental Impact Assessment, a full noise assessment will be required and ETSU-R-97 is generally accepted as the criteria to apply noise conditions (both overall and tonal) to such wind turbine development. However, before any assessment can be made the developer would be required to commission a series of background noise surveys at the most sensitive receptors around the site. Usually based upon $L_{A90, 10m}$ the background noise measurements should be correlated against derived (not measured) 10 metre height wind speeds at the proposed wind farm site, taking account of site specific wind shear. This approach will ensure that site specific ground conditions will be taken into account.

7.3.3 In order to do this, wind speed would need to be measured at two heights on site for the duration of the baseline noise survey. We are advised that one height must be no less than 60% of the proposed hub height and the remaining height between 40-50%. The standard roughness length 0.05 metres must be used to derive the 10 metre height wind speeds.

7.3.4 The Octave Band Prediction method of International Standard ISO9613-2 should be used in order to predict wind turbine noise emission levels, using warranted turbine sound power levels supported by test data, and making allowances for uncertainty. Atmospheric conditions of 10°C and 70% RH together with a ground factor of $G=0.5$ (with a 4 metre receptor height) should be assumed (the assumption of ‘soft’ ground ($G=1$) should not be made). The barrier attenuation calculation using the method within ISO9613-2 should not be included within the predictions and generally no account should be taken of barrier attenuation by the landform unless there is no line-of-sight between the receptor and the highest point on the rotor.

7.3.5 Following the standard outlined in ETSU-R-97 and the additional supplementary details outlined above, the noise from the wind turbines shall not exceed an overall level of 35dB(A) or 5dB(A) (measured as $L_{A90, 10 \text{ min}}$) above the background, whichever the greater, up to wind speeds of 12m/s at 10m height. For the purpose

of this document $LA_{90}=L_{Aeq} - 2dB$. An example of a planning condition based upon this assessment criteria is included in Appendix 1.

Small or Single Turbine Developments (up to 20m)

- 7.3.6 ETSU-R-97 offers a simplified method which could be considered appropriate for small or single turbine developments. The simplified method suggests that where noise can be limited to below 35dB $L_{A90, 10m}$ up to wind speeds of 10m/s at 10m height, then this condition alone would offer sufficient protection of amenity.
- 7.3.7 However, in reality, unless larger single turbines are located further than 400-500 metres from residential properties (not including those associated with the development), it is unlikely they would be able to comply with this simplified method and the full ETSU-R-97 methodology would need to be used instead.
- 7.3.8 The Local Authority will require the applicant to undertake noise tests, at his own expense, to demonstrate compliance with any noise condition, should a justifiable complaint of noise nuisance regarding the wind Turbine be received. The methodology used to determine compliance shall be agreed with the Environmental Health Section of the Local Authority.”

Micro - Domestic Wind Turbines

- 7.3.9 Domestic wind turbines are turbines erected to supplement the electricity consumption of an individual house. The lower power output allows these turbines to have smaller blade diameters and shorter masts than larger models. In many instances this brings about significant noise reductions which can allow these turbines to be located closer to neighbouring properties than suggested above. It is recommended that the following guidance should be followed when considering installing such an appliance:-
- The site of the wind turbine should only be determined after the property has been professionally surveyed by the turbine manufacturer/installer.
 - Applications will not normally be considered unless the specific turbine make and model is specified and is accompanied by the manufacturer's information on predicted noise levels, supported by test data.
 - In order to reduce the possibility of noise nuisance, turbines should be located away from boundaries and windows of other noise sensitive premises. It is worth remembering that a neighbour's property could change hands and despite an agreement with the previous resident, the new occupants are not prevented from making a complaint of noise nuisance to the Council.
 - The turbine should be installed by a suitably qualified person, in accordance with the manufacturer's instructions and the site survey.
 - The wind turbines shall be serviced in accordance with the manufacturer's recommendations.
- 7.3.10 In addition to the above, the following noise condition would also be applied to the development:-

“The noise from the turbine shall not exceed the greater of 40dB L_{aeq} (5 min) or 5dB(A) above the L_{90} background noise 3.5m from the façade of any occupied neighbouring property not in the ownership of the applicant. Where the nearest part of any adjacent premises is above ground level, the monitoring location shall be 1m from the façade and a façade correction of -3dB(A) applied.”

Blade swish or Amplitude Modulation

7.3.11 The technical term for blade swish is Amplitude Modulation [AM] and the Document “Wind Farm Noise Statutory Nuisance Complaint Methodology” – produced by DEFRA in 2011 states:-

“Whilst all the causes are not known, it appears that AM tends to occur under certain meteorological conditions and the limited evidence available suggests this effect is likely to be manifest at a minority of wind farms. Moreover, it is a highly technical area, which despite research by numerous investigators over the last 20 years; there is to date no universally accepted explanation as to the causes of AM or means to predict its occurrence.”

7.3.12 The Planning Inspector in the Denbrook Inquiry (APP/Q1153/A/06/2017162) in 2009, adopted the following methodology for measuring Amplitude Modulation:-

“Amplitude modulation is the modulation of the level of broadband noise emitted by a turbine at blade passing frequency. These will be deemed greater than expected if the following characteristics apply:

- a) A change in the measured L_{Aeq} , 125 milliseconds turbine noise level of*
- b) more than 3 dB (represented as a rise and fall in sound energy levels each of more than 3 dB) occurring within a 2 second period.*
- c) The change identified in (a) above shall not occur less than 5 times in any*
- d) one minute period provided the L_{Aeq} , 1 minute turbine sound energy level for that minute is not below 28 dB.*
- e) The changes identified in (a) and (b) above shall not occur for fewer than 6 minutes in any hour. Noise emissions at the complainant’s dwelling shall be measured not further than 35m from the relevant building, and not closer than within 3.5m of any reflective building or surface, or within 1.2m of the ground.”*

7.3.13 However, the DEFRA report has the following to say about this condition:-

“It is suggested that the above method, whilst not simple or easy to implement, may provide a starting point in trying to quantify AM by direct measurement, although it does not represent a validated method of assessing the significance of any impact or effect on amenity, and does not constitute a threshold for Statutory Nuisance.”

At the time of writing this Supplementary Planning Guidance, a Noise Working Group (formed under the direction of the Institute of Acoustics) was preparing to issue its final consultation document on a review of technical matters associated with wind turbine noise assessment. It is anticipated that this document will include discussion on amplitude modulation. Once published, developers are advised to contact the Environmental Health Section, for the Local Authority’s interpretation of this guidance.

Tonality

- 7.3.14 Gwynedd Council discourages the use of turbines which have been identified as tonal. The Local Authority will consider noise reports conducted using either the “BWEA Small Wind Turbine performance and Safety Standard (Feb 2008)” or BS EN 61400-11:2003 “Wind turbine generator systems – Part 11: Acoustic noise measurement techniques” as appropriate assessments of turbine tonality. However, the planning condition example contained in Appendix 2 is based upon the method outlined in ETSU-R-97.

Cumulative Noise Impact

- 7.3.15 It is possible that the siting of additional wind turbines near to existing sites could an increase in noise levels to nearby properties. ETSU-R-97 refers to the issue of cumulative impact as follows:-

“The Noise working group is of the opinion that absolute noise limits and margins above background should relate to the cumulative effect of all wind turbines in the area which contribute to the noise received at the properties in question. It is clearly unreasonable to suggest that, because a wind farm was constructed in the vicinity in the past which resulted in increased noise levels at some properties, the residents of those properties are now able to tolerate still higher noise levels. The existing wind farm should not be considered as part of the prevailing background noise.”

- 7.3.16 Where it is proposed to erect a wind turbine within or close to the zone of predicted noise influence of another turbine, wind farm or a group of wind farms, a cumulative noise assessment should be undertaken. The boundary of the "Zone of Predicted Noise Influence" shall equate to the 35dB LA90 contour based upon a wind speed of 10m/s at 10m height. The Applicant shall consult with the Local Authority on the precise interpretation and location of this contour.
- 7.3.17 The cumulative noise assessment will need to demonstrate that the combined noise level from all wind turbine/s will not exceed an overall level of 35dB(A) or 5dB(A) above background up to wind speeds of 12m/s at 10m height. The background noise levels and noise assessment shall adopt the same methodology as outlined in that for "Larger turbines and wind farm developments" mentioned above and the applicant shall make every endeavour to ensure that the quiet day-time and night-time periods, used for the background noise assessment, are not influenced by any nearby wind turbines.

7.4 Safety

- 7.4.1 Paragraph 2.20 of TAN 8 states that the minimum desirable distance from a turbine and occupied buildings will usually be greater than that required to meet safety requirements.
- 7.4.2 Information will be required with an application that shows regard has been given over the position of any proposed turbine in relation to the proximity of any

surrounding development and the risk of injury to humans through catastrophic equipment failure or ice throw and possible effects of visual distraction to road safety. Section 6 of the checklist in Appendix 4 deals with this matter.

7.5 Landscape & Visual Impact

- 7.5.1 This is a key consideration for wind turbine applications in the area due to the high value of the environment which is reflected in the number of designations here, which include the AONB, Snowdonia National Park, Conservation Areas, Scheduled Ancient Monuments, Listed Buildings, Heritage Coast, Historic Landscapes/Gardens and World Heritage Site.
- 7.5.2 The level of LVIA required will depend on the proposal, its location, and proximity to sensitive receptors. Guidance is provided within section 11 of the checklist contained in Appendix 4 over the level of detail required with different types of applications.
- 7.5.3 Tools such as LANDMAP, developed by the Countryside Council for Wales, or ASIDOHL 2, promoted by CCW and Cadw, should be used to assist in assessing the visual impacts of wind turbines and their associated infrastructure such as access roads and grid connections. LANDMAP, the Welsh approach to landscape assessment, is a GIS (Geographical Information System) based landscape resource where landscape characteristics, qualities and influences on the landscapes are recorded and evaluated into a nationally consistent data set. The following link takes you to the LANDMAP page on CCW's web-site: <http://www.ccw.gov.uk/landmap>
- 7.5.4 Gwynedd Council's Landscape Strategy (2010) has been produced using LANDMAP. Reference should be made to the relevant character areas in the strategy when assessing new proposals. A copy is available in: <http://www.gwynedd.gov.uk/upload/public/attachments/1140/CanllawiauDylunioMeh2012.pdf>
- 7.5.5 'Guidelines for Landscape and Visual Impact Assessment' by the Landscape Institute and the Institute of Environmental Assessment 2nd edition and the Countryside Council for Wales document 'LANDMAP Information Guidance Note 3: Using LANDMAP for Landscape and Visual Impact Assessment of Onshore Wind Turbines' also provide useful information. These must be used in the preparation of LVIAs for medium to large turbines. The methodology can be adapted as appropriate for micro and small turbine proposals.
- 7.5.6 Please see Appendix 3 - 'LANDMAP 2011 Overall Landscape Evaluation for maps on the following themes: Visual and Sensory, Cultural Landscapes, Historic Landscapes, Geological Landscapes and Landscape Habitats. ASIDOHL2 is non-statutory and advisory only. It is intended to assist local planning authorities to decide how much weight to give to information in the Register when determining planning applications. It is also intended to assist others involved in the planning and development process in Wales, particularly developers preparing Environmental Impact Assessment statements, to bring forward plans and

proposals that are likely to have the least possible adverse impact on historic landscape areas on the Register of Landscapes of Historic Interest.

- 7.5.7 In accordance with Policy C26 UDP, wind turbines will not be supported within the AONB.
- 7.5.8 Outside the AONB no turbine proposal should cause significant harm to the setting of the AONB or National Park. A LVIA will need to be carried out to show any potential impact of a scheme to ensure no significant harm will occur as a result of the proposal.
- 7.5.8A The Council has commissioned work to assess the Sensitivity and Capacity of the Landscape which will identify and protect sensitive and special areas from inappropriate developments. It will form part of the evidence base that will inform the development of relevant policies in the emerging Local Development Plan. In the meantime, when the study is published (anticipated summer 2014) it should be considered when dealing with on-shore wind turbine applications.
- 7.5.9 In the majority of cases, an LVIA will be essential; applicants should contact the Council's Planning Service to establish and agree the extent of the assessment including choice of viewpoints. The ZTV is to be agreed at the outset and follow the recommended distances within section 11 of the checklist in Appendix 4.

7.6 Cumulative Landscape and Visual Impacts

- 7.6.1 The inter-relationship between individual turbines can have a key impact on the landscape. It can lead to massing and the visual impression of a concentration of wind farms / turbines even when they are in fact distant from each other. This is known as cumulative impact, which is a material consideration in decision-making.
- 7.6.2 Cumulative impact is becoming increasingly relevant to the assessment of wind turbine developments as more applications come forward. This phenomenon can arise where there is existing wind energy development and an extension is proposed to that development or where there are proposals for other wind energy developments within the same area. Cumulative impacts may or may not be adverse, depending on the proposals and the landscape setting in question. The capacity of the landscape to accept each turbine and the cumulative effect of a group of turbines must therefore be evaluated.
- 7.6.3 The degree of cumulative impact is a product of the number of and distance between individual windfarms / turbines, the inter-relationship between their Zones of Visual Influence (ZVI), the overall character of the landscape and its sensitivity to windfarms / turbines, the relationship with other built structures and the siting and design of the windfarms / turbines themselves. The overall impact of transmission lines and associated infrastructure are also important considerations when assessing cumulative impact of wind turbine developments. It is important to recognise that cumulative impact effects upon visual amenity as well as the landscape.

7.6.4 Cumulative effects on visual amenity consist of combined visibility and sequential effects.

- Combined visibility occurs where the observer is able to see two or more developments from one viewpoint. When considering the cumulative effects arising from combined visibility, it is necessary to consider, for each of the viewpoints within the ZVI of the windfarm / turbines concerned, the combined effect of all windfarms / turbines which are (or would be) visible from these viewpoints. Combined visibility may either be in combination (where several windfarms / turbines are within the observer's arc of vision at the same time) or in succession (where the observer has to turn to see the various windfarms / turbines).
- Sequential effects occur when the observer has to move to another viewpoint to see different developments. Sequential effects should be assessed for travel along regularly-used routes like major roads or popular paths.

7.6.5 The occurrence of sequential effects may range from *frequently sequential* (the features appear regularly and with short time lapses between, depending on speed of travel and distance between the viewpoints) to *occasionally sequential* (long time lapses between appearances, because the observer is moving very slowly and / or there are large distances between the viewpoints.)

7.6.6 Cumulative visual effects will vary in degree with

- the number and sensitivity of visual receptors;
- the duration, frequency and nature of combined and sequential views (glimpses or more prolonged views; oblique, filtered or more direct views; time separation between sequential views);
- the relative impact of each individual windfarm / turbine, with regard to visual amenity; and
- the presence of other built structures.

7.6.7 Cumulative landscape impacts affect the physical fabric or character of the landscape, or any special values attached to the landscape.

- Cumulative effects on the *physical fabric* of the landscape arise when two or more developments affect landscape components such as woodlands and hedgerows. Although this may not significantly affect the landscape character, the cumulative effect on these components may be significant.
- Cumulative effects on *landscape character* can arise from two or more wind turbine or windfarm developments as well as existing infrastructure such as electric pylons or masts. Wind turbine or windfarm developments introduce new features into the landscape. In this way, a change in the landscape character can create a different landscape character type, in a similar way to large scale afforestation. That change may be adverse to the character of a specific landscape; in some instances the change may not be adverse; some derelict or industrialised landscapes may be enhanced as a result of such a change in landscape character. The cumulative effects on landscape character may include other changes, for example trends or pressures for change over long time periods, which should form part of any consideration of a particular project.

- 7.6.8 There are general points that should be considered when assessing the significance of cumulative landscape effects. These are the effects on landscape designations, designed landscapes, landscape character, sense of scale, sense of distance, existing focal points in the landscape, sky lining, sense of remoteness or wilderness and other special landscape interests.
- 7.6.9 The landscape and visual effects of wind turbines will vary on a case by case basis according to the type of wind turbine (model and height), its location, the landscape setting of the proposed development and impacts on sensitive areas and /or receptors. Cumulative impact should take into account existing windfarms / turbines, those which have permission but have not been erected and those that are the subject of valid but undetermined applications.
- 7.6.10 The potential cumulative effects upon sensitive receptors of adjacent local authorities should also be considered.
- 7.6.11 In an area where the cumulative impacts of wind turbines are considered to be significant a Landscape and Visual Impact Assessment is likely to be required. Section 11 of the checklist in Appendix 4 gives further information of what is required as part of a Landscape and Visual Impact Assessment. The Council maintains an up to date list of all submitted wind energy applications.
- 7.6.12 As part of the LVIA procedure for wind turbine applications, developers will need to obtain a list of existing, permitted, live and imminent applications. For guidance purposes it is recommended that for small turbines the cumulative LVIA should consider applications up to 5km maximum whilst for medium to large between 15 to 30Km.

7.7 Ecological Features and Species

- 7.7.1 The main ecological impacts resulting from wind turbines are associated with the site infrastructure. Effects on ecological features can take place during the construction, operation or decommissioning phases of a wind energy scheme, e.g. habitat loss, noise disturbance and direct and indirect impacts of wind turbine operation on ecological receptors e.g. bat and bird strikes.
- 7.7.2 The impact on bats and especially birds is particularly relevant to wind energy development. All bats and most birds are protected species that need to be considered when developing a wind energy scheme. The "Bats and Wind Turbines" (Scottish Natural Heritage, English Nature and Countryside Council for Wales, June 2012) paper provides further details with regards the impact that wind turbines, particularly medium and large turbines and wind farms can have upon bat populations. Wind turbines can impact upon bird populations in a number of ways including, direct loss of habitats, displacement of birds due to disturbance to feeding and breeding grounds and the potential mortality due to collisions with turbine blades.
- 7.7.3 All proposals will be assessed for their impact on biodiversity, including protected species and habitats. Although adverse effects on species, habitats or protected

sites arising from a single wind energy development may be acceptable, cumulative impacts arising from further developments may be unacceptable and will require assessment. Existing wind turbines which have permission and those that are the subject of valid but undetermined applications will be taken into account when assessing the cumulative impact of a proposal. The potential cumulative impacts on biodiversity should also be considered. The potential cumulative impacts on biodiversity should also be considered where appropriate. Site-specific assessments will be required to identify the biodiversity risks together with any on-site mitigations or off-site off-setting measures.

7.7.4 Some wind energy schemes will need to be subject to an EIA to look in detail at nature conservation interests both on and off site. The EIA should identify the nature conservation interests likely to be affected by a development at an early stage. In the event that an EIA is required, then the environmental statement should provide sufficient information, including information on ancillary development, such as grid connections, substations, access routes, etc. ~~for~~ Information may be required by the Local Planning Authority (as the competent authority) to carry out any HRA. With respect to birds, the EIA should include information relating to roosts, flight lines, feeding areas, and breeding areas. In the event that an EIA is required, then the environmental statement should provide sufficient information, including information on any ancillary development, such as grid connections, substations, access routes etc., for the Authority (as the competent authority) to carry out any HRA.

7.7.5 Where a proposal is not EIA development, applicants should prepare and submit one or more of the following as appropriate:

Geological/Geomorphological/Hydrological/Hydrogeological Report: addressing relevant issues on the site or features directly or indirectly affected by the proposed development including survey, analysis, avoidance, mitigation and any proposals for enhancement;

Geological Survey: techniques including traditional walk-over survey, studying outcrops and landforms, to intrusive methods, such as machine driven boreholes, to the use of geophysical techniques and remote sensing methods, such as aerial photography.

Soils Report: demonstrating how and when the soils that may be affected by the development proposals will be moved, stored, used and conserved;

Protected Species Report: including survey method, timing, results, any limitations in the survey, analysis of potential harm to the species and any avoidance or mitigation measures proposed²²;

An Ecological Appraisal: An ecological survey and assessment will be required for proposals that are likely to have a significant effect on local, national or international wildlife and nature conservation. Although this will often be in close proximity to designated sites, because of the different features of sites, a number of which are notified for their species and bird interest, impacts on site features can be experienced some distance away from the designated site.

7.7.6 In particular, a survey is usually required if an application is near to a site of known importance for bats and birds, or if a site is proposed within 50 metres from relevant habitat features that offer foraging/ commuting/ roosting opportunities. In order to minimise the impact on wildlife, it is advisable that turbines should be a minimum of 50 metres away from these types of habitat features. Applicants may contact the Council's Ecological and Environmental Adviser for advice, at the pre-screening stage. Early consultations with the Countryside Council for Wales and RSPB should also be undertaken. The Gwynedd Biodiversity Action Plan can be referred to for the background biodiversity context of the area.

Nature Conservation Enhancement Proposals: showing how the development will conserve natural heritage features on the site and provide net benefits for nature conservation interests;

A Nature Conservation Management Plan: describing how the site will be managed to conserve and enhance nature conservation on and off-site including who will manage different parts or elements, how management will be funded, reviewed and adapted over time.

7.7.7 Where a scheme, alone or in combination with other plans or projects, could have an impact on an internationally designated site, Gwynedd Council must before deciding to give permission for a proposal carry out an assessment of the likely significant effect of that scheme in view of the site's conservation objectives. A habitat or species survey might be required to inform such an assessment. Equally a habitat or species survey might be required to inform impact assessments on SSSI, candidate Wildlife Sites and priority habitat and species listed by the Welsh Government under section 42 of the NERC Act 2006). The scope of the survey should be agreed with the local Planning Authority's Biodiversity Unit. In general the species/ habitat survey should cover: the site of the turbine, the access tracks, maintenance tracks and any habitat removal for road widening to allow for delivery to the site. The habitat survey should be a Phase 1 habitat survey.

7.7.8 Where possible, developers should mitigate for any potential ecological damage. Mitigation is best considered at an early stage and should be included in the scoping report as part of an EIA. The exact mitigation measures adopted will vary on a case by case basis. Mitigation measures could include:

- Redesign / micrositing to eliminate collision risks or displacement effects.
- Restoration of habitat edges adjacent to infrastructure and covering excavation works
- A potentially significant effect can be reduced by shutting down the operation of the turbines during peak periods of flight activity, again either for individual or clusters of turbines.

7.7.9 Once the assessment process is completed, consideration should also be given to the opportunities for enhancing nature conservation with a site and its surroundings such as providing new habitats or habitat features on adjacent land. In some cases, replacement habitats should be considered necessary. These are examples of avoidance and measures. Additional measures may need to be considered or

required depending on the outcome of the HRA process. Relevant guidance is provided in section 12 of the checklist in Appendix 4 over ecological issues.

7.8 Archaeology

- 7.8.1 Wind turbines can have a significant impact on archaeological features. This can include the loss or direct impact of identified features, or indirect impacts on the character or appearance and setting of features.
- 7.8.2 Sufficient distance needs to be given between turbines and archaeological features to ensure that the possibility of damage is minimised such as in the case of potential damage or destruction from collapse of the supporting tower or a sheared turbine blade. Where archaeological features are or may be present, an archaeological assessment and/or evaluation may need to be undertaken and the results submitted with the planning application. Where a proposal is granted consent, there may be a requirement for archaeological mitigation before and/or during the construction phase to ensure any archaeological features are appropriately recorded. Mitigation may include avoidance of archaeological features so that they are not damaged or destroyed. The Gwynedd Archaeological Advisor must be consulted on the requirement for archaeological work (whether pre-application or after consent). It should be noted that archaeological assessment (possibly including intrusive/non-intrusive evaluation) may be needed irrespective of whether EIA or landscape and visual impact assessment is required.
- 7.8.3 Where nationally important archaeological remains (whether scheduled or not) and their settings are likely to be affected by a wind turbine development, there should be a presumption in favour of their physical preservation in situ. In cases of lesser archaeological remains, the Local Planning Authority will need to determine the relative importance of the archaeological feature against the benefits and need of the proposed development. Information relating to non-designated archaeological features can be obtained from the Gwynedd Archaeological Advisor. Guidance is provided in section 13 of the checklist in Appendix 4 about heritage evaluation issues.

7.9 Proximity

- 7.9.1 This section deals with proximity of proposed turbines to highways and railways, power lines, aviation, housing, tourism sites and other sensitive receptors
- 7.9.2 The area is mainly rural with a dispersed pattern of development. Due to the fact that few areas are far from existing settlements or individual dwellings, the amenity impacts of wind development are likely to be significant in many parts of the area.
- 7.9.3 It is important to distinguish between impacts on residential amenity and other impacts arising from wind proposals such as landscape and wider visual and safety issues. Separation distances can be used to minimise impacts.
- 7.9.4 This section provides guidance regarding the living conditions of neighbouring residents with particular reference to visual amenity. It should be noted that 'visual

amenity' is just one aspect of 'residential amenity' – impacts on other aspects of residential amenity (noise, shadow flicker etc) are covered in separate parts of this SPG.

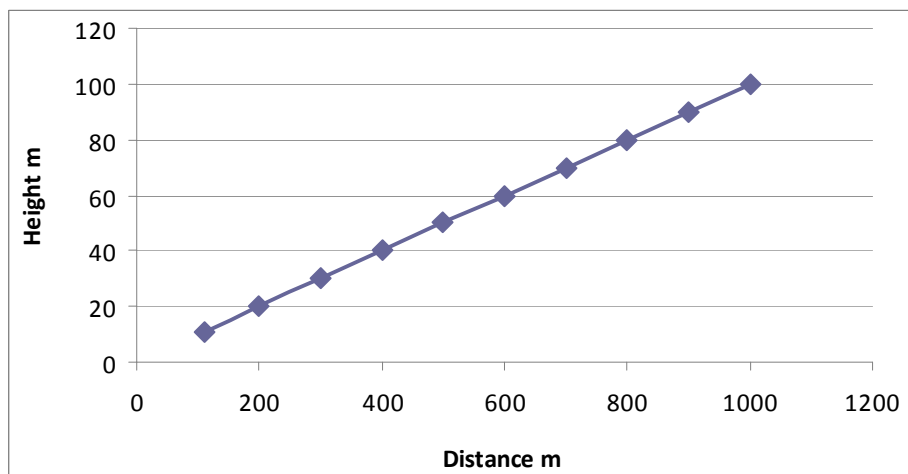
- 7.9.5 It is a long established planning principle that there is no right to retain an unchanged view from a private property. However it can be in the public interest to safeguard the 'outlook' from such a property in respect of unacceptably overbearing or dominating development. Outlook is the visual amenity afforded accommodation by a dwelling's immediate surroundings, which can be adversely affected by the close siting of another structure or the incompatible treatment of adjoining land. For the purpose of this guidance consideration is also given to the impact on properties occupied as tourist accommodation.
- 7.9.6 It is recognised that, due to the scale of turbines and movement of the blades there is the potential for these structures to have an unacceptable impact upon residential visual amenity/ outlook. Examination of a number of planning appeal decisions regarding wind turbine/ farm development reveals that inspectors have deemed resident's visual amenity to have been adversely affected in those instances where the visual effects of scheme proposals are oppressive, overwhelming and/ or overbearing. In such circumstances living at that property will become unpleasant or undesirable. Assessing this requires as far as possible an objective approach but is ultimately a matter of judgement based on land use planning matters. As previously mentioned living conditions are influenced by factors other than visual amenity/ outlook, such as noise. **This section only addresses the visual amenity aspect of living conditions.**
- 7.9.7 The likelihood of visual amenity/ outlook from residential properties or tourism properties being unacceptably adversely affected by wind turbine(s) depends on a number of factors. One of these factors is the proximity of the development to a residential property or a tourism property. There is limited guidance regarding separation distances between wind turbines and settlements or individual dwellings or tourism properties.
- 7.9.8 In the absence of guidance, this document presents the local approach to be taken towards wind turbine development in the area. It is known that as the distance between an object and a viewer increases, the contrast between the object and its background decreases (i.e. aerial perspective). Also as objects become more distant they appear smaller because their visual angle decreases (i.e. linear perspective). The visual angle of an object is the angle subtended at the eye by a triangle with the object at its base. The greater the distance of the object from the eye, the greater the height of this triangle, and the less is the visual angle. Applying this mathematical system (i.e. $h=1/d*a$)¹ provides a series of separation distances, which enables the Council to take a precautionary approach in order to try to avoid adversely affecting the visual amenity of residential or tourism properties. Table 4 and diagram 1 below set out the separation distances that trigger a requirement for a Residential Amenities Assessment (RAA) to be undertaken for small, medium or large wind turbines. Recent changes to General Permitted Development Rights (that are referred to in paragraph 6.21 above) mean that planning permission for

¹ Where h = perceived height, d = distance, and a = actual height)

micro/domestic turbines (i.e. up to 11.1m to the blade tip) will not be required. Taking this into consideration as well as the height and bulk of micro/domestic turbines and local and national planning policy requirements, a separation distance was not identified for this type of turbine:

Table 4

Typology of turbine	Separation distance that triggers a requirement for a Residential Amenities Assessment (RAA)
Small (i.e. between 11.1m – 20m tip height)	111m – 200m
Medium (i.e. between 20.1m – 65m tip height)	201m – 650m
Large (i.e. between 65.1m – 135m + tip height)	651m – 1,350+m

Diagram 1

7.9.9 The separation distances are not precise determinant of impacts. The exact distance will depend on scientific locational circumstances. Development within the separation distances set out in Table 4 above will need to be accompanied by Residential Amenity Assessment (RAA). A RAA goes beyond the assessment on views and wider visual amenity as carried out in the LVIA. It is required to determine the effects on living conditions. Analysis of appeal decisions indicate that the following factors will need to be considered:

- the tip height of turbine(s),
- bulk of the structure(s)
- proximity to the wind turbine(s)

- whether the full length of the turbine(s) would be visible
- orientation of dwellings/ tourist accommodation – the property is taken to include the house (main rooms) and those areas of a garden/ patio where residents would sit out
- whether the relationship of the property is oblique or directly facing
- extent to which intervening vegetation provides screening
- extent of intervening built form, including outbuildings or house extensions
- whether views from the building would be partially, substantially or wholly obscured by intervening landform
- whether existing principal views include some prominent visual detractors
- whether there are any notable and visually dominant detractors in close proximity to the property,
- the potential number and extent of turbines visible, their position within the overall context of the views from the property i.e. whether sited on the skyline, at the edge of the view or within a key focal point
- the proportion of the views from the property which will be occupied by the development and whether turbines would be visible on more than one side of the property
- the likely presence of other ancillary elements in the views from the property for example, access tracks or the construction compound
- the potential presence of lighting on the turbines

7.9.10 A judgement will have to be made as to whether the effect would be one of unacceptable dominance, oppressive, overwhelming or overbearing. As such each proposal will be considered on a case by case basis.

7.9.10A The Council has commissioned work to provide guidance on the Application of Separation Distances from Residential Properties. It will form part of the evidence base that will inform the development of relevant policies in the emerging Local Development Plan. In the meantime, when the study is published (anticipated summer 2014) it should be considered when dealing with on-shore wind turbine applications.

7.9.11 TAN8 advises that all turbines should be set back a minimum distance, equivalent to the height of the blade tip from the edge of any public highway or railway line.

7.9.12 National planning policy states that wind turbines should be separated from overhead power lines in accordance with the Electricity Council Standard 44-8 "Overhead Line Clearances".

7.9.13 In terms of the proximity to aviation interests, developments within a specified radius of major airports and aerodromes are subject to consultation with the Civil Aviation Authority (CAA), the Ministry of Defence (MoD) and the National Air Traffic Services. Section 5.0 of the SPG refers to protected areas including Aircraft and Aerodromes.

7.9.14 In terms of tourism, all proposals will be assessed for their impact on tourism and recreation facilities. Tourism is an important element of the local economy and therefore any detrimental impacts on this economic sector resulting from wind

energy developments should be minimised. In assessing proposals the relative scale of existing recreation and tourism facilities in the area should be taken into account. Wind turbine developments should not have a significant negative effect on the local economy. Further guidance is provided in part of section 17 of the checklist in Appendix 4.

7.10 Electromagnetic Production and Interference

7.10.1 Wind turbines can interfere with electromagnetic transmissions by emitting an electromagnetic signal itself, interfering with electromagnetic signals. This includes television, radio and micro wave links and systems used by the police and emergency services. These interference effects can be reduced through changes to turbine siting and consultation with operators. Provided careful attention is paid to siting, wind turbines should not cause any significant adverse effects on communication systems which use electromagnetic waves as the transmission medium (e.g. television, radio and microwave links). Typically a 100m clearance either side of a line of sight link from the swept area of turbine blades is required, though individual consultations would be necessary to identify each organisation's safeguarding distance. Early consultation should be sought with the Office of Communications (OFCOM), who hold a central register of all civil radio communications operators in the UK and acts as a central point of contact for identifying specific consultees relevant to a site.

7.10.2 It is often possible to mitigate impacts by careful siting of individual turbines within a site so that turbine blades avoid a buffer zone, typically 100m either side of the signal path.

7.10.3 Further guidance regarding Electro magnetic assessment is provided in section 15 of the checklist in Appendix 4.

7.11 Shadow Flicker and Reflected Light

7.11.1 Shadow flicker is the strobe effect of light flashing through the moving blades casting a moving shadow over nearby properties within 130° either side of north. Shadow flicker can cause a disturbance for affected residents of nearby properties and can have potentially harmful impacts on sufferers of photo-sensitive epilepsy.

7.11.2 The likelihood of shadow flicker occurring and its severity depends on:

- The direction of the dwelling relative to the turbine(s);
- The distance from the turbine(s);
- The turbine height;
- The time of year (the effect is greater when the sun is lowest in the sky);
- The proportion of daylight hours in which the turbine(s) operate;
- The frequency of bright sunshine and cloudless skies (particularly at low elevations above the horizon);
- The prevailing wind speed and direction.

- 7.11.3 Based on an analysis of appeal decisions, to avoid shadow flicker a separation distance of 10 rotor diameters between the wind turbines and the nearest dwelling should be adequate in most cases, although the local topography and the position of the turbine in relation to the dwelling(s) should be taken into consideration during any assessment. It has also been proven that within this 10 rotor diameter, shadow flicker will only occur in some conditions for some of the time and will only affect nearby properties within 130° either side of north.
- 7.11.4 Within this 10 rotor diameter distance, investigations should be undertaken by the applicant to identify any properties likely to be affected by shadow flicker. The results of the assessment should be presented with the planning application. If unacceptable shadow flicker impacts are established, mitigation measures should be taken including moving the position of the turbine, using technology to stop turbines during episodes of shadow flicker, or, as a last resort, using tree planting and fitting window blinds to ameliorate the effect.
- 7.11.4A The proximity of wind turbines to road and rail networks should also be considered. Shadow flicker can affect the users of these networks by affecting visibility.
- 7.11.5 Turbines can also cause flashes of reflected light, which can be visible for some distance. It is possible to ameliorate the flashing but it is not possible to eliminate it. Careful choice of blade colour and surface finish can help reduce the effect.
- 7.11.6 Further guidance regarding the assessment of shadow flicker is provided in section 8 of the checklist in Appendix 4.
- 7.12 Groundwater and surface water
- 7.12.1 Wind energy developments tend to have little or no effect on water resources or the water environment once they are operational. However, the construction and decommissioning of wind turbines, either individually or as larger groups, can have potential impacts on local watercourses, water bodies, groundwater and water supplies due to pollution, erosion, sedimentation and impediments to flow resulting from construction activity. The effects of developments during the construction phase needs to be carefully considered and monitored, in order to avoid pollution of watercourses and avoid adverse impacts on groundwater and the ecological status of water bodies. In such cases, details of mitigation measures may need to be submitted with a full application.
- 7.12.2 An assessment of the risks to water quality will be required for each medium to large scale wind energy developments and the Environment Agency will be consulted where appropriate. In addition, any potential adverse impact to the hydrological regime or water quality on statutory designations should be assessed. The preparation of an Environmental Management Plan prior to construction / decommissioning can mitigate any potential risk to ground and surface water.
- 7.14 Minerals and Soils

- 7.14.1 Sites containing valuable mineral resources should not be sterilised by inappropriate development. Where a proposal is situated near to such a site details of mitigation measures, which should be discussed with the North Wales Shared Service for Minerals and Waste, may need to be submitted with an application.
- 7.14.2 The Proposals Maps in the Gwynedd UDP identifies mineral sites and the buffer zones around these sites.
- 7.14.3 The potential for soil resources to be contaminated due to wind turbine developments, especially during the construction phase, should be avoided and mitigated.

7.13 Community Engagement

- 7.13.1 Developers, in consultation with the local planning authority, should take an active role in engaging with the local community at the earliest possible opportunity when formulating on wind energy proposals. This should include pre-application discussion and provision of background information on the renewable energy technology that is proposed.
- 7.13.2 Early engagement with the local community at the pre-application stage can result in a better understanding of a scheme and its benefits. Applicants should engage with members of the public as well as Town and Community Councils.
- 7.13.3 Applications will need to be supported by a community engagement statement setting out how the applicant has carried out pre-application consultation. Applicants should provide evidence of the methods used e.g. public meetings, exhibitions, surveys, leaflets. Applications should demonstrate that they have notified those who would be affected by the proposal i.e. close neighbours. Applicants should also demonstrate that they have consulted local recreational groups such as orienteering clubs, ramblers and hand-gliding clubs, where possible. Section 10 of the checklist in Appendix 4 provides further information of what is required in the community engagement statement.

Community Driven Schemes

- 7.13.3A Planning Policy Wales states “*The Welsh Assembly Government’s policy is to support community driven renewable energy projects where benefits from the projects are returned to the host community*” (par. 12.18.19). Planning Policy Wales does not define what is meant by a ‘community driven energy project’ but there may be some instances where weight can be apportioned to the genuine and direct local benefits associated with a ‘community driven energy project’, which will need to be considered against other material planning considerations when planning applications are assessed.
- 7.13.3B Gwynedd Council considers a ‘community driven energy project’ to be a project which is driven by the local community for the benefit of the local community. When planning applications are assessed, weight will only be attributed to the direct local benefits of the scheme if it can be demonstrated that the proposal is a genuine

‘community driven energy project’. The benefits apportioned to the local community will be determined by the LPA in consultation with the developer and will be dependent on the nature of the proposal.

7.13.3C To represent a community-based wind energy project, there would need to be clear evidence that it would be owned by a community group, or be a joint venture project where a local community organisation is a major shareholder, or have a contractual arrangement to provide for significant community benefit defined on the basis of a clear and open process of community involvement. Where a proposal is justified on the basis of being community-based, any grant of consent may seek to secure those benefits through legal agreement and planning conditions.

Wind Energy Developments on Farms

7.13.3D Technical Advice Note 6 (TAN6) supports national planning policy on sustainable rural communities and section 3.7 focuses on farm diversification. It states that “*When considering applications for farm diversification projects, planning authorities should consider the nature and scale of the activity*” and that “*Small on-farm operations such as..... renewable energy, are likely to be appropriate uses*”. Therefore the principle of establishing a renewable energy project such as a wind turbine is a valid diversification activity on a farm subject to the criteria of policy C26.

7.13.3E However, not all forms of wind turbine development on agricultural land would constitute an acceptable farm diversification scheme. The Council considers an acceptable wind turbine farm diversification scheme to be a proposal where:

- The applicant’s main occupation is farming and the turbine would be erected on agricultural land which forms part of the applicant’s farm holding.
- The turbine would be sited so it appears to physically relate to the farm complex in terms of its size, scale and location.
- The wind turbine proposal would be clearly subsidiary to the main farming business and sufficient information is provided to demonstrate how the wind turbine proposal fits into the wider farming picture and how it will contribute to the long term viability of the farming enterprise.
- The generating capacity of the turbine is proportional to the energy demands of the farming enterprise. The Council will assess this by comparing the size of the turbine in terms of its generating capacity against the annual electricity demand of the farm complex. Accurate annual electricity consumption data for the farm complex should be provided together with the predicted annual electricity output of the proposed turbine(s) in kWh or MWh.
- The turbine would be connected to the electricity grid via the farm’s electricity meter so the electricity generated can be preferentially used onsite, rather than 100% of the electricity being exported directly to the grid.

7.15 Limited Planning Consent

7.15.1 Section 91 of the Town and Country Planning Act 1990 provides local planning authorities with a means of limiting the life of a planning consent in specific circumstances. It is considered that the need to consider the cumulative impact, in terms of noise, visual and energy output, of wind turbine / wind farm proposals in a location justify the use of a condition to restrict the duration of the permission. The

assessment of cumulative impact would take into account existing erected schemes, those permitted but not implemented and all full applications submitted prior to a specific scheme being evaluated. If there is a genuine need for the development, i.e. the scheme isn't a speculative one, it is argued that the turbine(s) will be built soon after it is approved. The early development of sites will also assist towards achieving national targets for energy from renewable sources.

7.15.2 The limited planning consent period should still allow sufficient time for the developer to discharge any conditions and sort out matters to progress the development e.g. finance.

7.15.3 In light of this permissions granted for wind turbine / wind farm proposals will normally only be granted planning permission for a period of 2 years to ensure that the development is implemented within a suitable timeframe. Consideration will be given to longer period subject to the Local Planning Authority being satisfied that there are justifiable reasons for this.

8.0 Siting and Design

8.1 The siting and design of wind turbines are important considerations and will be based on a number of factors including access, wind speed, and grid connection. A number of factors associated with turbines such as the size, colour and their distribution will all play their part in determining whether the development appears to recede into or stand out from the landscape.

8.2 All wind turbine proposals will be assessed for their impact on the landscape and visual amenity in relation to their design in terms of siting, impact on landscape character, turbine type, colour, spacing and ancillary infrastructure. Guidance from Scottish Natural Heritage on siting and design of wind turbines in relation to landscapes provides extensive technical advice, which the applicant may wish to refer to (see section 14 of this SPG).

8.3 Location and Siting

8.3.1 Wind turbines should be carefully sited and consideration should be given to the following landscape issues:

- How turbines relate to the visual horizon;
- The sensitivity of the locations from which they are visible;
- The impact on the amenity of the surrounding area taking the area's historic, cultural and recreational significance into consideration;
- The existing features in the landscape.

8.3.2 Section 6 of the checklist in Appendix 4 identifies the information required with all applications with respect to the location of proposals for wind turbines.

8.4 Layout and landscape character

8.4.1 Proposals for wind turbines should take account of the overall landscape context and character of the area in terms of its general appearance, pattern of land cover, openness / closure, character of vertical elements and existing landscape features. Alternative layouts should be explored in relation to the most sensitive viewpoints.

8.5 Turbine form and design

8.5.1 Technological advances have led to a wide range of wind turbines. These different models provide different options in terms of size, proportions of turbine tower to blade length and rotation speeds. The height and design of turbines should be in scale with the locality and the suitability of a particular design will depend on the landscape sensitivity of the area.

8.6 Turbine Colour

8.6.1 The colour of wind turbines is also an important consideration when assessing the potential impact of such developments. It is important to choose a colour that relates positively to the immediate landscape backdrop against which the turbines will be viewed. A matt finish is considered to be essential.

8.7 Turbine Spacing

8.7.1 Wind turbines need to be positioned so that the distance between them is around 3-10 rotor diameters (this would equate to 180-600 metres for a development using 60m diameter rotors, 1.3MW turbines) (example taken from TAN8).

8.8 Ancillary infrastructure

8.8.1 In addition to wind turbines, the required infrastructure of a wind farm may include adequate road access, on-site tracks, turbine foundations, crane hard-standings, anemometer masts, a construction compound, electrical cabling and an electricity sub-station and control building. Consideration should be given to the following issues when considering the location and siting of ancillary development. See section 7.2 of this SPG over detailed consideration required for ancillary infrastructure.

8.8.2 With any ancillary buildings required on site, given the rural nature of the majority of locations for turbines, such buildings should be agricultural in appearance either modern or traditional dependent upon the character of a specific location.

8.8.3 Further guidance on the siting and design of wind turbines in relation to landscapes is available in: "Siting and Designing windfarms in the landscape", Version 1, December 2009, SNH
<http://www.snh.gov.uk/publications-data-and-research/publications/search-the-catalogue/publication-detail/?id=1434>

9. Decommissioning and Reinstating Land

- 9.1 Paragraph 6.4 of TAN 8 states that Local Planning Authorities should consider appropriate conditions for the decommissioning of wind turbines and the restoration of affected land. In addition, operators may be required to ensure that sufficient finance is set aside to enable them to meet full restoration obligations.

The estimated lifespan of a wind farm is generally 25 years and during that period the operators will review the viability of the plant. As a consequence of the need to secure the removal of unused structures and achieve site restoration, where planning permission is granted for a wind turbine development conditions will be applied based on the following principles:

- If any wind turbine ceases to operate for a continuous period of 12 months, it shall be deemed to have been abandoned and should be removed from site within 3 months thereafter.
- When a wind farm reaches the end of its operational life, all structures, buildings, plant and access roads will be removed within six months and the area fully restored to a use and condition which are appropriate to its surroundings.
- Following the removal of the turbines and structures, the land shall be re-instated in accordance with a Decommissioning Statement

- 9.2 If the option is taken to decommission then a mechanism should be in place (a planning condition or legal agreement) to ensure the turbines and associated structures are removed. Turbine bases may be left 'insitu' to avoid damage taking place through removal. A Decommissioning Statement and a reinstatement plan should be submitted giving detailed proposals of how they would intend to restore the ground to its former condition unless otherwise agreed by the planning authority.

- 9.3 Full restoration requires the removal of turbines, ancillary structures and tracks and the restoration of appropriate vegetation. In certain cases the removal of tracks could lead to more damage than leaving them in situ due to damage to adjacent land during works associated with the process. Subject to the satisfaction of the Local Planning Authority over visual impact of such tracks and the impact over their removal there may be instances where their removal of tracks will not be required. It should be ensured that the nature of the restoration integrates positively with the existing landscape. Opportunities to enhance the special qualities of the landscape are also to be encouraged.

- 9.4 Operators are encouraged to re-use or recycle turbine components and other materials associated with wind turbines following decommissioning.

Where appropriate to do so the Council needs to ensure, as far as it can, that there will be robust financial guarantees in place over sufficiently long periods to enable this to be undertaken if required. A suitable mechanism will be required, e.g. a bond, in order to ensure that sufficient resources would be available for dismantling and remediation. This is to ensure adequate measures are in place to ensure the

site is restored in an appropriate manner. The size of the bond will depend on the following factors:

- size of the turbine, including its base and associated structures;
- the length of time it will take to remove all the turbines and associated tracks, cables, and buildings;
- remedial works
- the impacts on the wider environment e.g. natural habitats

10.0 Requirements with an Application

- 10.1 In the first instance we would recommend that all potential wind turbine applicants should be subject to pre application discussions with the Planning Service to establish whether the site in question is situated within or in close proximity to residential units, any environmental or landscape designations, any protected buildings or structures, any relevant features of ecological interest, or any statutory consultation zones.
- 10.2 The Council's Planning Service maintains an up to date and extensive geographic catalogue of all important designations, protected buildings and structures, and statutory consultation zones. In the first instance, the Planning Service should be contacted to establish whether any such issues are relevant to the site.
- 10.3 Early engagement with the Council's Planning Service and other relevant internal departments and external organisations is strongly recommended for all wind turbine proposals, regardless of location or scale.
- 10.4 Such discussions enable the scope of information which should be supplied to be agreed with the planning authority and enables the developer to commission necessary studies in a timely manner. This is particularly true of applications which will require an Environmental Impact Assessment where the relevant regulations allow for the authority to provide a 'scoping opinion' to inform the content of that study. Pre-application discussions should, where appropriate, include neighbouring authorities where there will be cross-boundary viewing and potential long distance cumulative effects.
- 10.5 Early engagement with local communities should be undertaken to ensure that local residents have a full understanding of a scheme, including its potential community benefits.
- 10.6 The contacts included in the next section can also provide advice and guidance on wind turbine development.
- 10.7 The publications included in the 'Further Reading' section provide useful advice and guidance which should be given reference to in new applications.
- 10.8 The planning service has produced a 'Wind Turbine Application – Checklist' to provide clarity over the information required to support an application.
- 10.9 A copy of the checklist is provided in Appendix 4 and should be referred to in addition to the issues highlighted within this SPG.

11.0 Community Benefit and Developer Contributions

- 11.1 Developers or landowners are encouraged to engage directly with local communities regarding possible associated community benefits rather than with the Council. In line with TAN8, the absence or presence of any contribution to local communities is not an issue which will be considered by the Council in its determination of whether planning permission should be given.
- 11.2 Examples of benefits that could be offered to local communities include the construction of a community facility, a financial payment that benefits the community, annual payments to the community, improving education, skills and training to the local population or a commitment from the developer to use local labour wherever possible.
- 11.2A Some community benefit payments are based on a figure per MW installed. In June 2013, the UK Government announced new planning guidance for onshore wind turbine developments in England which included an increase in benefits paid by developers to communities from £1000/MW of installed capacity per year to £5,000/MW per year. There is no legal requirement for developers to provide payments. These are voluntary and entirely at the developer's discretion.
- 11.2B Whilst there is no definitive guidance in Wales, regarding the amount developers should contribute, it is suggested as a guide, that onshore wind turbine energy projects should have regard to the above mentioned figures as a community benefit contribution.
- 11.2C The geographical distribution of benefits will vary depending on circumstances local to the wind farm including proximity to the development, visual impact of development, the number of residents in the area, and the level of disruption and nuisance caused by construction activity and traffic.
- 11.3 If developers offer community benefits that are not directly related to the planning process, then, this cannot be used as a consideration in the determination of any planning application. Annex B of TAN 8 provides further details of this.
- 11.4 Details should be provided on the form of developer contributions required as a result of the proposed wind energy development. The need for developer contributions will be assessed in relation to the impact of the proposed development in the locality, such as visual and road infrastructure impacts (e.g. the need for new footpaths or road widening), or socio-economic impacts.
- 11.5 Applicants and developers will be expected to discuss the means of alleviating such impacts with the relevant case office, preferably at the pre-application stage.
- 11.6 Monetary benefits, such as the establishment of a community trust fund, will not be treated as a material consideration.
- 11.7 Wind energy developments can potentially offer opportunities to provide community benefits through the planning process e.g. highway infrastructure improvements or wildlife habitat management.

- 11.8 As good practice the Council will expect all Medium and Large (over 20m tip height) wind energy developments with a power capacity of 50kW or over per turbine to make a contribution (financial or otherwise) to affected local communities. The value of the contribution should relate to the size and scale of the development.

12.0 Contacts

12.1 The contacts provided, with the exception of those for Gwynedd Council, are independent organisations and are not affiliated with the publication of this document in any way.

Gwynedd Council Planning Service Development Management Unit Council Offices Pwllheli LL77 7TW cynllunio@gwynedd.gov.uk	Anglesey and Gwynedd Joint Planning Policy Unit, Town Hall Bangor Gwynedd LL57 1DT polisicynllunio@gwynedd.gov.uk
Renewable UK Greencoat House Francis Street London SW1P 1DH www.britishwindenergy.co.uk	RSPB Southerland House Castlebridge Cowbridge Road East Cardiff CF11 9AB www.rspb.org.uk
Cadw Plas Carew Unit 5/7, Cefn Coed Parc Nantgarw Cardiff CF15 7QQ www.cadw.wales.gov.uk	Carbon Trust Wales Albion House Oxford Street Nantgarw Cardiff CF15 7TR www.carbontrust.co.uk
Civil Aviation Authority CAA House 45-49, Kingsway London WC2B 6TE www.caa.co.uk	<u>Countryside Council for Wales</u> <u>Plas Penrhos</u> <u>Ffordd Penrhos</u> <u>Bangor</u> <u>LL57 2BX</u> www.ccw.gov.uk
Energy Saving Trust Wales 1, Caspian Point Caspian Way Cardiff CF10 4DQ www.energysavingtrust.org.uk	Environment Agency Wales Ffordd Penlan Parc Menai Bangor LL57 4DE www.environment-agency.gov.uk
Gwynedd Archaeological Planning Service Craig Beuno Garth Road Bangor LL57 2RT www.heneb.co.uk	OFCOM Riverside House 2a, Southwark Bridge Road London SE1 9HA www.ofcom.org.uk
Ministry of Defence Kingston Road Sutton Coldfield West Midlands B75 7RL www.mod.uk	Welsh Government Crown Buildings Cathays Park Cardiff CF10 3NQ www.wales.gov.uk

13.0 Further Reading

- Bat Conservation Trust – Bat Surveys: Best Practice Guidance – Surveying for Onshore Wind Farms (Various dates)
- Bat Conservation Trust – Bat Surveys: Good Practice Guidance (2012)
- Cadw – Register of Landscapes, Parks and Gardens of Special Historic Interest in Wales – Conwy, Gwynedd and the Isle of Anglesey (1998)
- Cadw – Guide to good practice to using the Register of landscapes of historic interest in Wales in the planning and development process (2007)
- Cadw – Renewable Energy and Your Historic Building: Installing Microgeneration Systems: A Guide to Best Practice (2010)
- Countryside Council for Wales, Cadw and Welsh Assembly Government – Guide to Good Practice on Using the Register of Landscapes of Historic Interest in Wales in the Planning and Development Process (2007)
- Countryside Council for Wales – LANDMAP Information Guidance Note 1: LANDMAP and Special Landscape Areas (2008)
- Countryside Council for Wales – LANDMAP Information Guidance Note 3: Using LANDMAP for Landscape and Visual Impact Assessment of Onshore Wind Turbines (2010)
- Countryside Council for Wales (2009) Seascape Assessment of Wales
- Countryside Council for Wales (2010). Guidance Note. Assessing the impact of Windfarm Developments on Peatlands in Wales
- Countryside Council for Wales (June 2010) LANDMAP Guidance Notes
- Civil Aviation Authority: CAP 764 'CAA Policy and Guidelines on Wind Turbines (2012)
- DECC National Policy Statement (NPS) EN1 Overarching Energy (2011)
- DECC NPS EN3 Renewable Energy Infrastructure (2011)
- Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform – Review of Guidance on the assessment of Cumulative Impacts of Onshore windfarms (2008). <https://www.og.decc.gov.uk/EIP/pages/windfarm-cumulative-impacts-report.pdf>
- Department of Energy and Climate Change – Update of UK Shadow Flicker Evidence Base (2011)
- Department of Trade and Industry – ETSU W/14/00533/00/00: The Influence of Colour on the Aesthetics of Wind Turbine Generators
- Department of Trade and Industry – ETSU-R-97: The Assessment and Rating of Noise from Wind Farms – Final Report (1996)

- Department of Trade and Industry – Wind Energy and Aviation Interests: Interim Guidelines (2002)
- Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform – Review of guidance on the assessment of cumulative impacts of onshore windfarms (2008)
- Electricity Council – Standard 44-8: Overhead Line Clearances
- Gwynedd Council – Gwynedd Unitary Development Plan (2009)
- Gwynedd Council – Gwynedd Werdd Scoping Renewable Energy Opportunities in Gwynedd Report (2012)
- Gwynedd Council – AONB Management Plan
- Gwynedd Council – World Heritage Site Management Plan
- Landscape Institute and the Institute of Environmental Management and Assessment – Guidelines for Landscape and Visual Impact Assessment (3rd edition 2013)
- Natural England – Technical Information Note TIN051 (First Edition, 11th February 2009): Bats and Onshore Wind Turbines – Interim Guidance
- Natural England – Technical Information Note 059: Bats and Single Large Wind Turbines: Joint Agencies Interim guidance (2011)
- Natural England, Scottish Natural Heritage & CCW – Bats and Wind Turbines (Jan 2012)
- Ofcom - Tall structures and their impact on broadcast and other wireless services (2009)
- Renewables Advisory Board & Department of Trade and Industry – Delivering Community Benefits from Wind Energy Development – A Toolkit (2007)
- Rhos Garn Whilgarn, Talgarreg (Appeal Ref: APP/D6820/A/07/1200875)
- Scottish Natural Heritage – Guidance: Cumulative Effect of Wind Farms (Version 2 – Revised 13.04.05)
- Scottish Natural Heritage – Siting and Designing Wind Farms in the Landscape (Version 1 – December 2009)
- Scottish Natural Heritage – Siting and design of small scale wind turbines of between 15 and 50 metres in height, (March 2012) www.snh.gov.uk/docs/A719295.pdf
- Scottish Natural Heritage – Visual representation of wind farms: Good Practice Guidance (2007) <http://www.snh.gov.uk/publications-data-and-research/publications/search-the-catalogue/publication-detail/?id=846>

- Scottish Natural Heritage – Assessing the cumulative impact of onshore wind energy developments (March 2012) www.snh.gov.uk/docs/A675503.pdf
- Scottish Natural Heritage: “Natural Heritage Assessment of wind energy projects which do not require formal EIA (2008)
- Welsh Government (published by the ‘Welsh Assembly Government’) – Generating Your Own Energy: The Current Planning Regulations (2011)
- Welsh Government (published as the ‘Welsh Assembly Government’) – Generating Your Own Energy: Wind – A Planning Guide for Householders, Communities and Businesses (2011)
- Welsh Government (published as the ‘Welsh Assembly Government’) – One Wales: One Planet – The Sustainable Development Scheme of the Welsh Assembly Government (2009)
- Welsh Government (published as the ‘Welsh Assembly Government’) – Planning Policy Wales (4th Ed, 2011)
- Welsh Government (published as the ‘Welsh Assembly Government’) – Technical Advice Note 5: Nature Conservation and Planning (2009)
- Welsh Government (published as the ‘Welsh Assembly Government’) – Technical Advice Note 8: Planning for Renewable Energy (2005)
- Welsh Government – Practice Guidance: Planning Implications of renewable and low Carbon Energy Development (2011)
- Welsh Government’s *Policy Statement on National Parks and National Park Authorities in Wales (2007)*
- Welsh Office – Circular 60/96: Archaeology and Planning
- Welsh Office – Circular 1/98: Planning and the Historic Environment: Directions by the Secretary of State for Wales
- Welsh Office – Circular 61/96: Planning and the Historic Environment: Historic Buildings and Conservation Areas
- Welsh Office – Circular 13/97: Planning Obligations

14. Glossary

Term	Explanation
Abnormal Indivisible Load (AIL)	Any load that cannot be broken down into smaller loads without undue expense or risk of damage e.g. wind turbines.
Amplitude Modulation (AM)	A technique used in electronic communication via a radio carrier wave.
Archaeological Assessment	Desk-based assessment, a study of the recorded history and archaeology of a site, is undertaken to assess its archaeological potential, and in order to determine the need for and nature of any archaeological work that may be required in response to development proposals.
Archaeological Evaluation	An evaluation most commonly involves non-intrusive survey such as geophysics and/or excavation of one or more trenches in order to establish the presence, extent, character and importance of archaeology on a site. Depending on the results of an evaluation, the planning authorities may decide that further archaeological work is necessary, usually as a condition attached to the granting of planning permission.
Area of Outstanding Natural Beauty (AONB)	Statutory designation designed to protect nationally important natural landscapes.
Blade Swish	The rhythmic modulation of aerodynamic noise caused by the rotation of a wind turbine.
Candidate Wildlife Sites (CWS)	Non-statutory sites deemed to be of special ecological value.
Carbon Footprint	The amount of carbon dioxide or other carbon compounds emitted into the atmosphere by the activities of an individual, company, country, etc.
Civil Aviation Authority (CAA)	The Civil Aviation Authority (CAA) is the public corporation which oversees and regulates all aspects of aviation in the United Kingdom.
Climate Change	A process of changes to weather patterns and temperatures largely caused by the emission of certain 'greenhouse gases' from the earth, principally associated with the burning of fossil fuels.
Conservation Area	Conservation Areas are designated for their special architectural and historic interest.
Cumulative Impacts	This is the result of more than one scheme being constructed and is the combined effects of all developments, taken together. This may be in terms of their effect on the landscape and visual amenity, bird populations, other wildlife, the local economy, tourism etc.
Design And Access Statement	A design and access (DAS) statement is a short report accompanying and supporting a planning application. A DAS should explain the design principles and concepts that have been applied to particular aspects of the

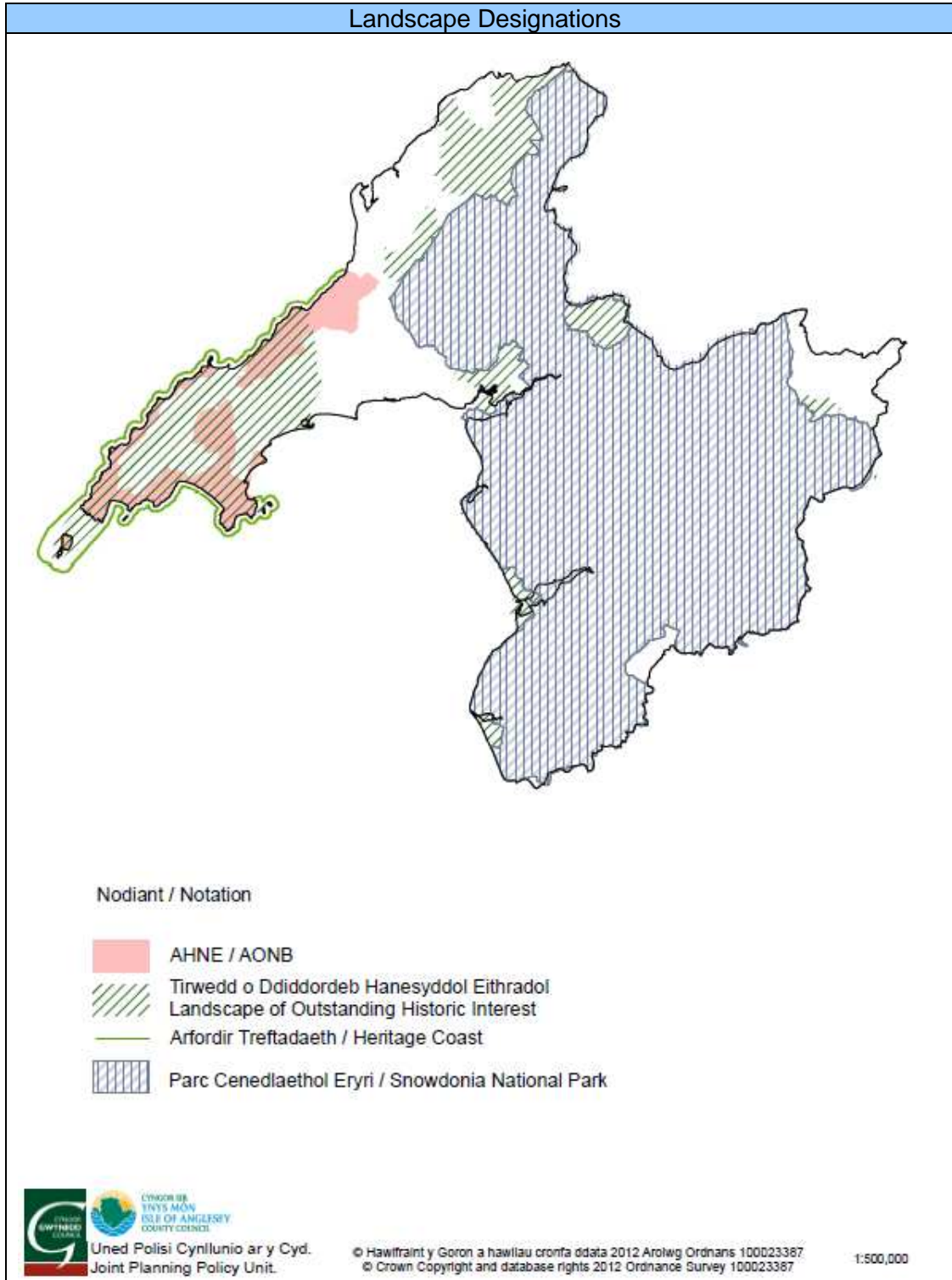
Term	Explanation
	proposal – these are the amount, layout, scale, landscaping and appearance of the development.
Environmental Impact Assessment (EIA)	The process used for describing, analysing and evaluating the range of environmental effects that are caused by a wind energy proposal.
Environmental Statement (ES)	The document supporting a planning application that sets out the findings of the EIA.
ETSU-R-97	A methodology in the assessment and rating of noise from wind turbines.
Greenhouse Gases	The six main gases contributing to climate change found in the upper atmosphere. They prevent some energy being re-transmitted into space. The gases include carbon dioxide, methane, nitrous oxide, hydrofluorocarbons, perfluorocarbons and sulphur hexafluoride.
Heritage Coast	A Heritage Coast is a strip of coastline designated by the Countryside Council for Wales as having notable natural beauty or scientific significance.
LA90 10m	ESTU-R-97 in accordance with common practice BS4142 uses LA90 to define background noise. This is the level exceeded for 90% of the time, so in a ten minute period the noise level is more than the LA90 for an aggregate of 9 minutes.
Land Cover	The observed (bio) physical cover on the earth's surface which includes vegetation and man-made structures.
LANDMAP	A GIS (Geographical Information System) based landscape resource where landscape characteristics, qualities and influences on the landscape are recorded and evaluated into a nationally consistent data set.
Landscape	An area, as perceived by people, whose character results from the actions and interactions of natural and/or human factors
Landscape Character	The distinct pattern or combination of elements that occurs consistently in a particular landscape and how this is perceived by people.
Landscape and Visual Impact Assessment (LVIA)	It is a process that provides baseline information on landscape and visual resources, and makes judgments upon it in relation to the nature of resources and nature of impacts, to inform decision-making, but it is not a way of “ensuring” decision-makers “take account” of this topic.
Listed Building	The National Assembly for Wales is required by law to compile lists of buildings of special architectural or historic interest. As well as providing a ready reference of buildings of importance to the nation's heritage, listing provides an added level of legal protection.
Local Planning Authority (LPA)	A local planning authority is the local authority or council that is empowered by law to exercise statutory town

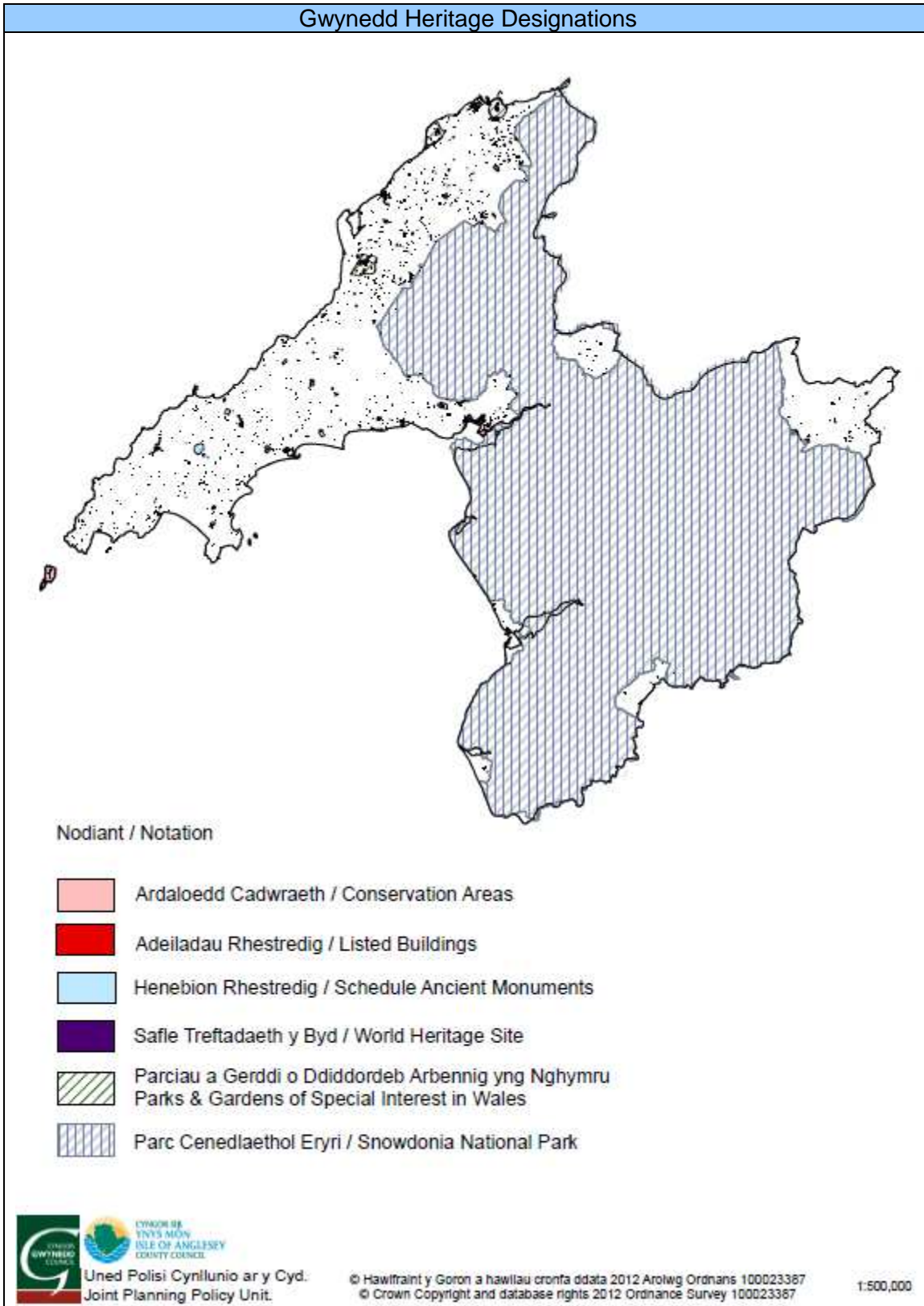
Term	Explanation
	planning functions for a particular area
Local Nature Reserves (LNR)	Designated for local interest by the Council.
Megawatt (MW)	A watt is an electrical unit of power. A megawatt is a million watt.
Microgeneration	Very small scale power generation schemes, typically providing energy to a single household/office.
Mitigation	Measures, including any process, activity or design to avoid, reduce or remedy adverse effects of a development proposal.
National Nature Reserves (NNR)	Areas of national nature conservation importance are designated as NNRs.
National Air Traffic Services (NATS)	The United Kingdom's National Air Traffic Services (NATS) is a company set up in 2001 to run air traffic control services. This means that NATS makes sure aircraft can fly safely across Britain, and that aircraft can take-off and land safely at British airports.
Octave Band Prediction	This is the most accurate prediction method, but requires the most detailed noise measurement and involves the most complicated method of calculating the LAeq at the ear.
Office of Communications (OFCOM)	The Office of Communications is the government-approved regulatory and competition authority for the broadcasting, telecommunications and postal industries of the United Kingdom.
Phase I Habitat Survey	The Phase 1 Habitat Classification and associated field survey technique provide a standardised system to record semi-natural vegetation and other wildlife habitats.
Ramsar Sites	Wetland areas of international importance.
Registered Historic Landscape	An area of landscape identified as being either 'outstanding' or 'special' historic interest in Wales on the Cadw "Register of Landscapes, Parks and Gardens of Special Historic Interest in Wales"
Renewable Energy	Collective term for energy flows that occur naturally and repeatedly in the environment. It includes energy derived from wind, by the sun, hydropower, wave, tidal, biomass, biofuels and from geothermal sources.
Scheduled Ancient Monument (SAM)	A legally protected archaeological site or monument of national importance. The designated area may have upstanding remains or may be wholly below ground.
Scoping	The process of deciding the scope and level of detail of an EIA, including the environmental effects which need to be considered, the assessment methods to be used, and the structure and contents of the Environmental Report.
Screening	The process of deciding whether a plan or programme requires EIA.

Term	Explanation
Section 106	A legal condition that allows a local planning authority (LPA) to enter into a legally-binding agreement or planning obligation with a landowner in association with the granting of planning permission.
Separation Distance	The distance between wind turbines and settlements or individual dwellings.
Site of Special Scientific Interest (SSSI)	SSSIs are areas of land designated as being of national nature conservation interest.
Special Area of Conservation (SAC)	Areas that contribute to the maintenance or restoration of favourable conservation status of habitats or species listed in Annexes I and II of the Habitats Directive.
Special Protection Area (SPA)	Designated areas that help conserve habitats for rare and vulnerable species and migratory species of birds.
Strategic Search Areas (SSA)	An area that has been identified at a strategic level as having the general characteristics that lend themselves to the accommodation of large wind farms.
Sustainable Development	Development which maintains or improves the quality of life of the present generation while conserving the environment and resources to meet the needs of future generations.
Technical Advice Note (TAN)	Provide technical advice and guidance on certain planning policy areas.
Tonality	Tonal sound is defined as sound at discrete frequencies. It is caused by components such as meshing gears, non-aerodynamic instabilities interacting with a rotor blade surface, or unstable flows over holes or slits or a blunt trailing edge.
Wind Shear	Wind shear is a difference in wind speed and direction over a relatively short distance in the atmosphere. Wind shear can be broken down into vertical and horizontal components, with horizontal wind shear seen across fronts and near the coast, and vertical shear typically near the surface, though also at higher levels in the atmosphere near upper level jets and frontal zones aloft.
World Heritage Site	A United Nations designation relating to land of particular historical or cultural importance on an international level.
Zone of Theoretical Visibility (ZTV)	An area from which development is theoretically visible. Computer software is commonly used to increase detail and consistency in studies .

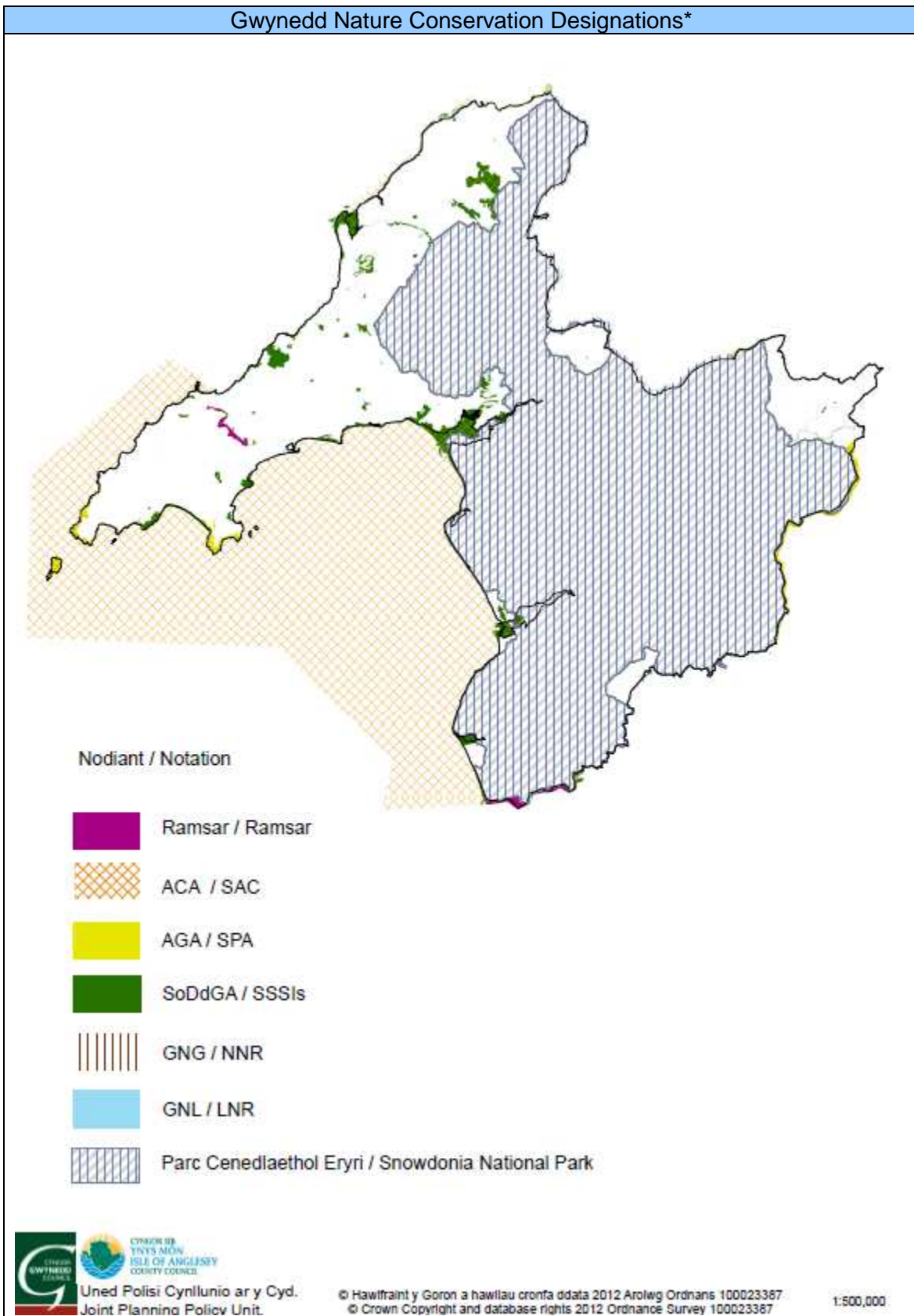
Appendix 1 – Designations & Consultation Zones in the Gwynedd Planning Authority Area

These maps should only be used for indicative purposes as the designations may be subject to boundary changes in the future. See the Glossary in Section 15.0 regarding full titles of the designations.

The Planning Service should be contacted regarding detailed maps for the location of these designations. There will be a charge for this service under Planning Fees Research Inquiry

* Maps showing the Candidate Wildlife Sites / Wildlife Sites are not currently available. This map will be updated when this information is available. Detailed maps for

International and National designations can be viewed on the Countryside Council for Wales' (CCW) web site <http://www.ccw.gov.uk/interactive-maps.aspx>

Appendix 2 – Possible Planning Conditions - Noise

1. The level of noise emissions from the development hereby approved shall be measured in accordance and shall not exceed the levels set out in the noise emission scheme as set out in paragraphs 2 to 10 below:-
2. The level of noise emissions resulting from the wind farm shall be assessed using the procedures described in 'The Assessment and Rating of Noise from Wind Farms' (ETSU-R-97), published by ETSU for the Department of Trade and Industry, specifically the section entitled 'Supplementary Guidance Notes to the Planning Obligation'.
3. The level of noise emissions from the combined effects of the wind turbine generators at XXX Wind Farm shall not exceed:-
 - a. As to the dwellings listed in Table 1 of Schedule 1 the levels set for those properties in that table (at the wind speeds indicated within the table).
 - b. As to the dwellings listed in Table 2 of Schedule 1 the levels set for those properties in that table (at the wind speeds indicated within the table).
 - c. As to all other dwellings lawfully existing at the time of the planning consent, the noise level shall be a maximum of 43dBL_{A90} at a 10 metre wind speed of 8m/s.
4. The level of noise emissions referred to in paragraph 3 above shall be measured using an LA90 index over a minimum of 20 periods each of 10 minutes duration, using a sound level meter of at least Class 1 quality (incorporating best current practice) incorporating a ½ inch diameter microphone in free field conditions 1.2 metres above ground level and at least 3.5 metres from any wall, hedge or reflective surface (using a fast time weighted response).
5. If the level of noise emissions measured in accordance with paragraph 4 exceeds the relevant levels referred to or specified in paragraph 3 above or Schedule 1 attached, then the contribution of background noise to the level of noise emission shall be measured.
 - a. Such background noise levels shall be measured using an LA90 index over a minimum of 6 periods each of 10 minutes durations in accordance with the requirements of paragraph 4.
 - b. Such measurements shall be made during a period of measurements of noise from the combined effects of the wind turbine generators at XXX Wind Farm (made in accordance with the requirements of paragraph 4).
 - c. A correction using best current practice shall be applied to the measured noise level to determine the contribution of background noise to the overall levels measured when the wind turbines are operating.
6. The measurements made in accordance with paragraphs 4 and 5 shall be correlated with wind speeds measured at 10 metres over the periods referred to in paragraphs 4 and 5. The LA90 noise level shall be derived using a best fit curve of the measured noise levels for data points corresponding to 10 metre wind speeds between 0 and 12 metres per second.
7. Compliance with paragraph 3(a) and 3(b) using the methods defined in paragraph 4 to 6 shall be demonstrated to the satisfaction of the local planning authority and at the expense of the developer within 3 months following the first generation of electricity or at any time at the written request of the local planning authority and, thereafter, at least once every 20 calendar months. Compliance with the noise emissions scheme shall be demonstrated to and approved in writing by the local planning authority by the submission of a written report. The local planning authority may require that any breaches of the noise emissions scheme are addressed within a set timetable which shall be submitted to and agreed in writing by the local planning authority before the development commences and written confirmation of having

implemented such proposals to address any breaches shall be sent to the local planning authority before the development commences. The requirements of the noise emissions scheme shall apply throughout the life of the development.

8. Tonal noise shall be measured by the operator of the wind farm at its expense at the reasonable request of the local planning authority in accordance with the procedures described in 'The Assessment and Rating of Noise from Wind Farms, ETSU-R-97' published by ETSU for the Department of Trade and Industry.
9. If, at any dwelling lawfully existing at the time of the planning consent, tonal noise from the combined effect of the wind turbines at XXX Wind Farm exceeds the threshold of audibility:-
 - a). by more than 2.0dB but less than 6.5dB a penalty of $((5/6.5) \times \text{Audibility})\text{dB}$ shall be added to the noise level derived for the property in accordance with the ETSU-R-97 tonal assessment procedure;
 - b). by more than 6.5dB a penalty of 5dB shall be added to the noise level derived for that property in accordance with the ETSU-R-97 tonal assessment procedure.
10. The developer shall supply wind speed and direction data to the local planning authority on its request to enable the Council to check compliance by the developer with the provisions of paragraphs 1 to 9 above.
11. Interpretation of some of the terms used within this condition are outlined in Schedule 2 attached.

Schedule 1Table 1: Dwellings Associated with Development

Property A (Enter Grid Reference)																
Wind Speed at 10m height (m/s)																
4	4.5	5	5.5	6	6.5	7	7.5	8	8.5	9	9.5	10	10.5	11	11.5	12
Noise Limit L _{A90} dB																

Table 2: Dwellings not Associated with Development.

Property 1 (Enter Grid Reference)																
Wind Speed at 10m height (m/s)																
4	4.5	5	5.5	6	6.5	7	7.5	8	8.5	9	9.5	10	10.5	11	11.5	12
Noise Limit L _{A90} dB																

Property 2 (Enter Grid Reference)																
Wind Speed at 10m height (m/s)																
4	4.5	5	5.5	6	6.5	7	7.5	8	8.5	9	9.5	10	10.5	11	11.5	12
Noise Limit L _{A90} dB																

Schedule 2Interpretation

'Audibility' means the audibility of the Tonal Noise as defined in (and to be measured in accordance with) the recommended method in 'The Assessment and Rating of Noise from Wind Farm' (ETSU-R-97) published by ETSU for the Department of Trade and Industry, specifically paragraph 2.1 of the section titled 'Supplementary Guidance Notes to the Planning Obligation'.

'Background Noise Level' means the ambient noise level present within the environment in the absence of noise generated by the development.

'Best fit curve' means a best fit linear regression curve expressing the noise level as a function of wind speed derived from measured noise levels for data extracted in accordance with the recommendations of section 1.2 of the section titled 'Supplementary Guidance Notes to the Planning Obligation' in ETSU-R-97.

'dB(A) L_{A90 10min}' means the dB(A) level exceeded 90% of the time and measured over a period of 10 minutes.

'ETSU-R-97' means 'The Assessment and Rating of Noise from Wind Farms' (ETSU-R-97) published by the ETSU for the Department of Trade and Industry (Final Report September 1996).

'Free-field Conditions' means an environment in which there are no reflective surfaces (except the ground) affecting the measurements within the frequency range being measured.

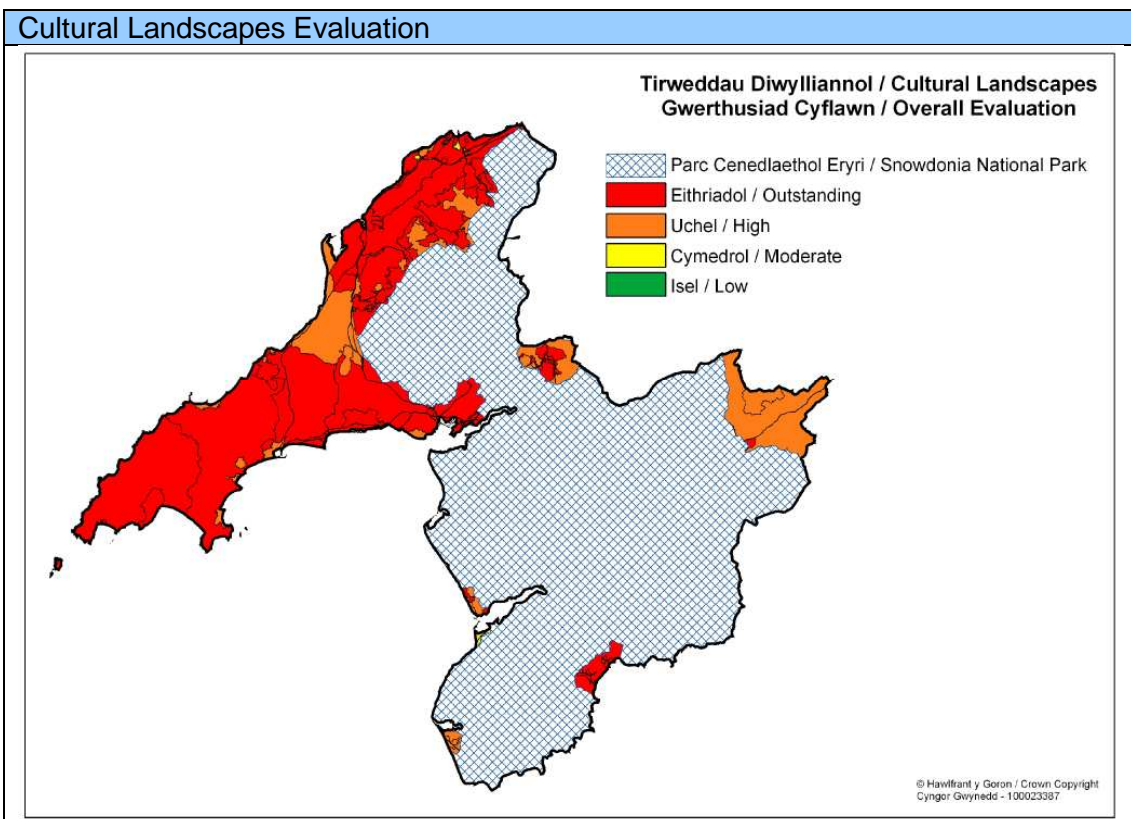
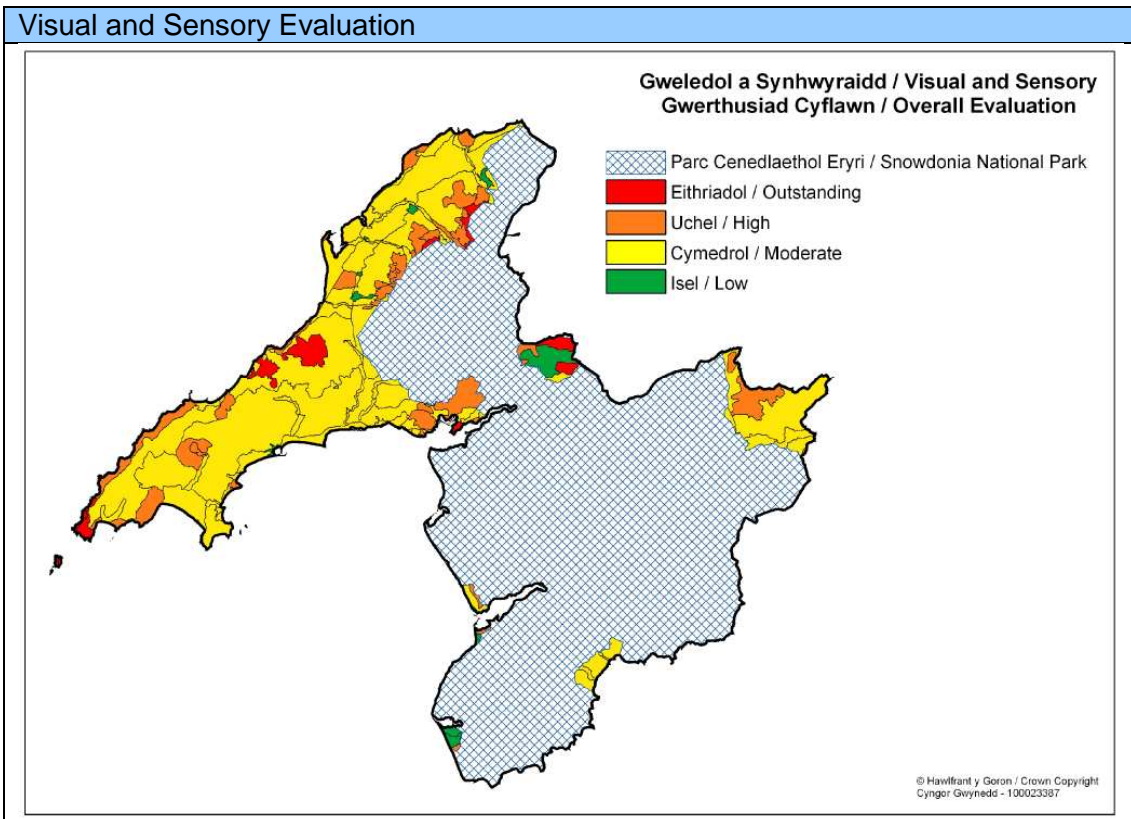
'Reasonable Request' means following a complaint to the Council relating to noise emission from the wind farm.

'Tonal Noise' means noise containing a discrete frequency component.

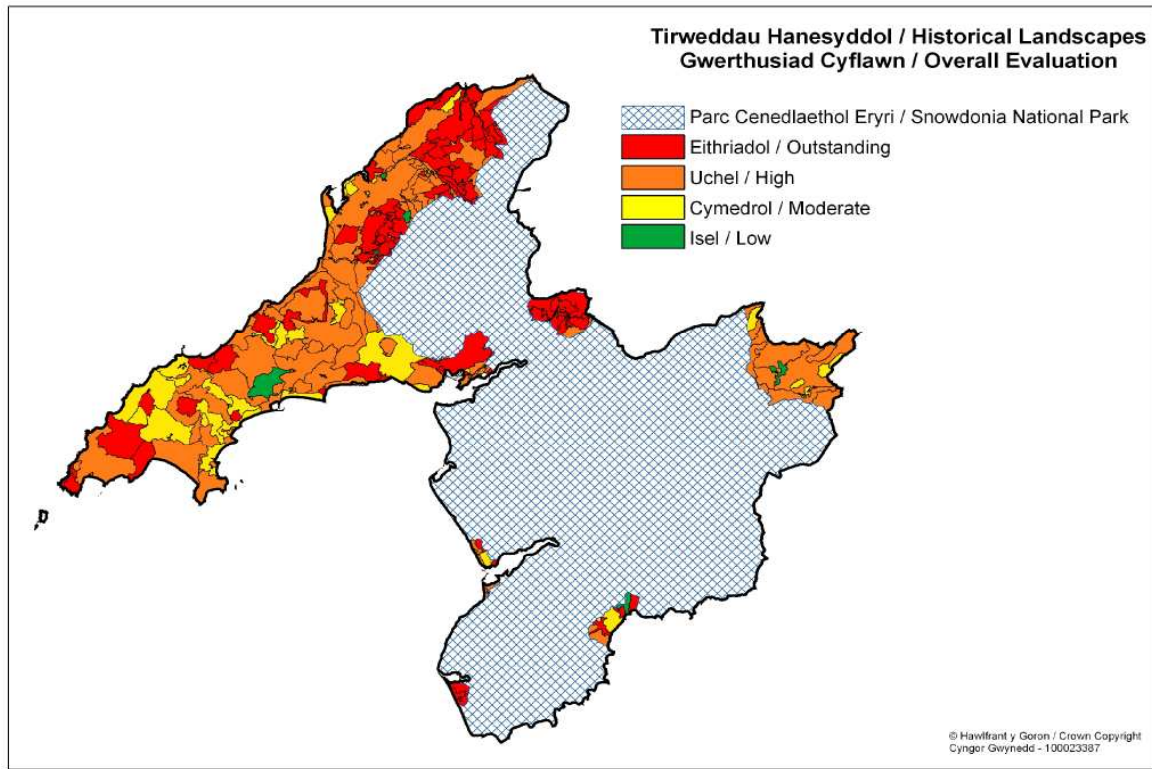
'10 metre wind speed' means (unless the context otherwise demands) wind speeds measured at a height of 10 metres above the ground level.

'Wind Turbines' means the wind turbine generators proposed to be erected as part of the development.

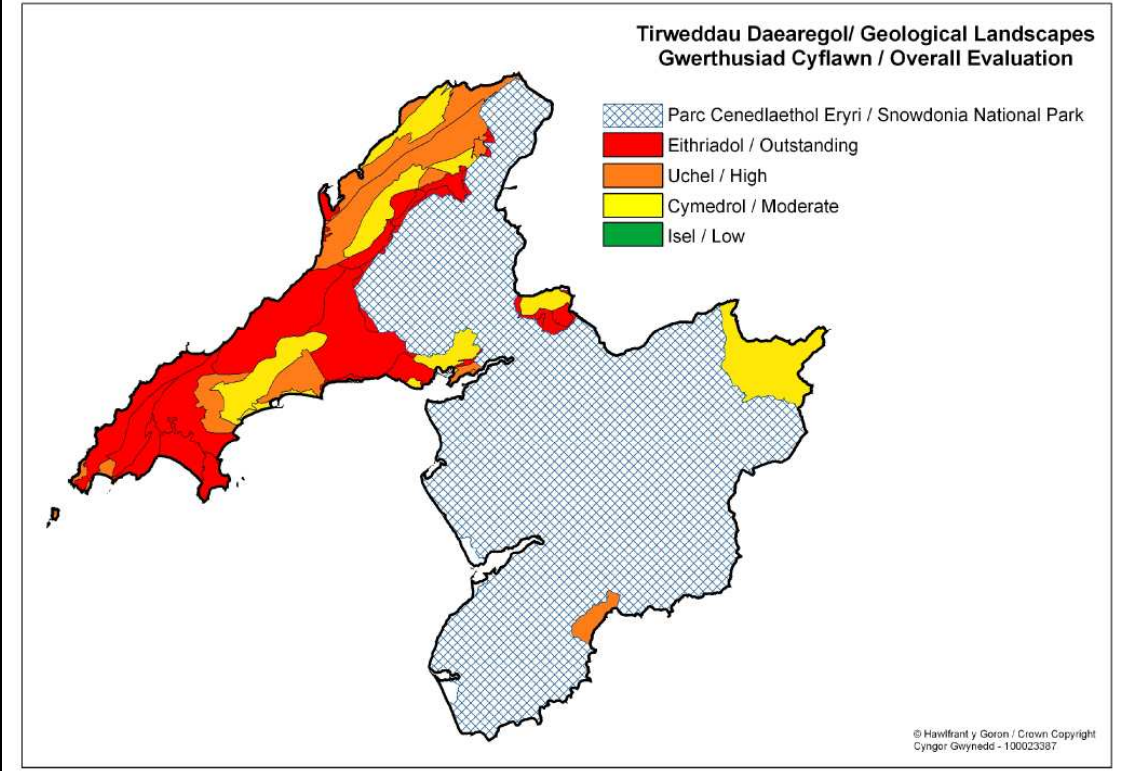
Appendix 3 – LANDMAP 2011 (Quality Assured Update) Survey Results

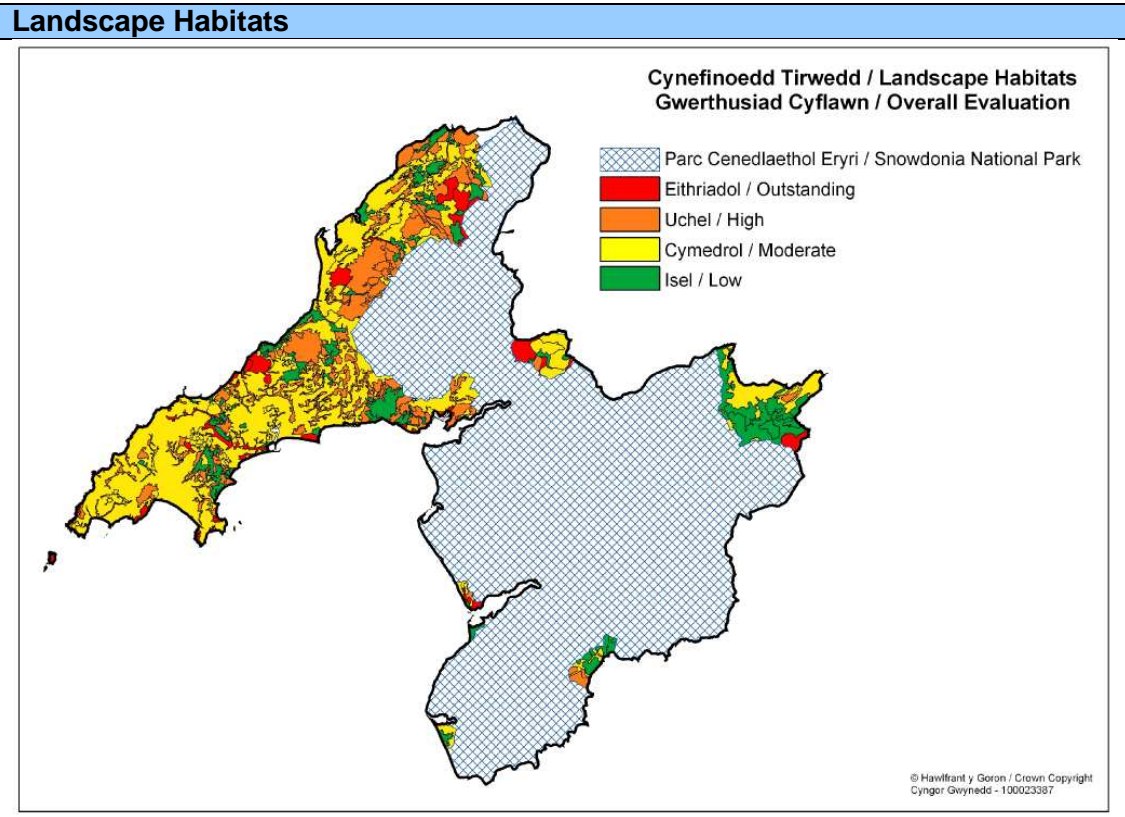

Historic Landscapes

Geological Landscapes

Appendix 4 – Checklist

WIND TURBINE APPLICATIONS – CHECKLIST

WIND TURBINE APPLICATIONS – CHECKLIST

Introduction

Stages for Determining Wind Turbine Applications	
(Stages 4 to 6 Not Applicable if an Environmental Impact Assessment is not Required)	
1	Request to Council for Screening Opinion <ul style="list-style-type: none"> • Request from applicant to the Council - The broad intention of requesting a screening opinion is that the applicant can obtain a clear view from the Council on the need for Environmental Statement (ES) well before they reach the stage of lodging a formal planning application (step 7 below). This should minimise the possibility of delay or uncertainty. If an ES is deemed to be required, no action will be taken on the planning application until the developer has prepared an ES and submitted it to the planning authority.
2	Request for Screening Opinion registered with Development Management <ul style="list-style-type: none"> • Council has 3 weeks to provide a Screening Opinion
3	Council provides Screening Opinion <ul style="list-style-type: none"> • Establish if ES is required
4	Request to Council for Scoping Opinion <ul style="list-style-type: none"> • If the Council determines that an ES is required the applicants can seek advice on the contents of the ES by requesting a 'Scoping Opinion'.
5	Request for Scoping Opinion registered with Development Management <ul style="list-style-type: none"> • Council has 5 weeks to provide a Scoping Opinion
6	Council provides Scoping Opinion <ul style="list-style-type: none"> • Issues to be covered in ES
7	Full application submitted to local planning authority <ul style="list-style-type: none"> • All supporting evidence, including an ES (if required), submitted with full application
8	Application processed and consultee comments provided <ul style="list-style-type: none"> • Committee or delegated officer considers application • Welsh Minister considers 'called-in' application
9	Decision on full application <ul style="list-style-type: none"> • Decision made by committee or delegated officer • Welsh Minister decides 'called-in' application

- 1 Different types of planning applications require different kinds of background information in order for the Local Planning Authority (LPA) to be able to validate them as well as make an informed decision about them.
- 2 Applying for permission requires the applicant to supply a variety of plans, statements and other documentation before the LPA can begin to process it as a valid application. Some of the required information will depend on the nature and type of application or the nature of the character of the area within which the application site is situated.

- 3 **If this information is not provided then the LPA may not be able to register and validate the application and may be unable to process it and issue a decision on the proposals.**
- 4 This 'tick box' approach to validation offers clarity for applicants in setting out which documents and information items are required. The documents and information required to make a valid planning application consists of mandatory national information requirements as well as local information requirements
- 5 Applications for schemes that are likely to have significant impacts on the surrounding area (or further away) should involve engagement in pre-application discussions so that applicants are clear about the level of detail that the LPA will need in order to understand the anticipated impacts of the application.
- 6 Applications and related statements should be prepared by competent bodies or individuals, with regard to the particular issue being addressed. The level of detail required will vary according to each scheme and early consultation with the Council's Development Management Service is necessary to ensure that all relevant assessments/ statements are fit for purpose.
- 7 These notes are to help assist you when submitting your application for on shore wind turbines.

For any further information:

Please write to us at:
Planning Service
Council Offices
Ffordd y Cob
Pwllheli
Gwynedd
Gwynedd
LL53 5AA

Contact us on:
01766 771000

Email us at:
planning@.gwynedd.gov.uk

The checklist can be viewed and downloaded from the Council's website
www.gwynedd.gov.uk

Checklist

- 8 The following table provides a schedule of documents and information that are required (as noted, the information that will be required will

vary on a case by case basis and will depend on the nature of the proposal. Discussions with the LPA will establish the exact detail required to accompany an application):

Checklist			
	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
1.	Application Form/Certificates (Statutory national requirement)	<p>Complete the ‘Application for Planning Permission’ form.</p> <p>The proposal should be described as follows: “Erection of (number of turbines) wind turbines with a maximum hub height of up to (hub height metres), rotor diameter of up to (diameter metres) and a maximum upright vertical tip height of up to (height metres) together with the erection of (include associated structures) and provision of new access and access road on land at (address).”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Check all questions have been completed, even if not applicable put N/A for the avoidance of doubt so we know you haven’t missed the question by mistake. • Check the declaration has been signed and dated. • Check the correct certificates are completed signed and dated, including the agricultural certificate. • Check anything referred to on the form corresponds with any plans and further documents submitted, such as plan numbers quoted. 	
2.	Location Plan (Statutory national requirement)	<p>The location plan needs to be to a scale of 1:2500 or 1:1250 and have a north point. It is also recommended that a 1:25000 or 1:50000 scale plan is submitted for contextual purposes.</p> <p>The wind turbine/s and all development relating to a wind turbine(s) must be within a red edge shown on the site location plan. No development can be permitted outside the red edge, and this includes, but is not limited to:</p>	

Checklist			
	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<ul style="list-style-type: none"> • Any area that could potentially be covered by the rotating blades of a turbine • Access tracks, roads or paths • Cable trenches • Control rooms, substations, transformers • Meteorological masts • Any other engineering works, buildings, or structure ancillary to the turbine(s) • Any gates or fencing proposed <p>The red edge need not be contiguous as it is not necessary to include land between turbines or ancillary development where no development is proposed</p> <p>Any other land owned/controlled by the applicant needs to be outlined in blue.</p> <p>Show the position of highways, public footpaths and railway lines within the turbine's topple distance (tip height + 50 metres) in the case of trunk roads and railway network, or the turbine's topple distance + 10% in the case of other local authority transport network.</p> <p>Bridleways within 200m of proposed turbines should be shown.</p> <p>Transmission lines within 3 times the wind turbine's rotor diameter should be shown or within the turbine's topple distance + 10% should be shown.</p>	
3.	Site plan/ block plan (Statutory national requirement)	<p>The site plan needs to be to a scale of 1:500 or 1:200.</p> <p>The site plan needs to show to scale the position of the wind turbine/s and the position of the</p>	

Checklist

	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<p>ancillary equipment such as cabinets and transformers, access roads, hard standings and fencing, lighting for compounds – basically anything that is proposed to go on site.</p> <p>A six figure easting and six figure northing grid reference should be provided for each turbine.</p> <p>Show the position of any trees or hedges on site or within 50 metres of the site, highlighting those that are proposed to be removed (usually by a dashed line).</p> <p>Show any proposed demolitions on the site plan (usually by a dashed line).</p>	
4.	Elevation plans (Statutory national requirement)	The elevation plans need to be to a scale of 1:100 or 1:50. Elevation drawings are required for the turbines and any ancillary equipment such as cabinetry and fencing if applicable. Details are also required of any new/ altered access and access roads.	
5.	The correct fee (Statutory national requirement)	<p>The correct fee should accompany the application when submitted by post or if handed in, or be paid over the phone ((01248)752015 or (01248)752669) on weekdays during normal office hours.</p> <p>Cheques should be made payable to Gwynedd Council.</p> <p>The Circular that deals with planning fees states that Wind Turbines are to be treated as Category 5 – Plant and Machinery, except small scale domestic turbines installed within the curtilage of an existing completed dwellinghouse which should be treated as Category 6 or 7(a). Category 5 application fees are based on site area. The site area must be accurately stated on the application form and the area given here must match the site area covered by</p>	

Checklist			
	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		the red edge shown on the site location plan (see 2 above). The minimum fee currently chargeable under Category 5 is £335 for a site area up to 0.1 hectares (1000 square meters). As fencing (see 2 above) is a Category 2 structure that creates no floorspace, the rules for mixed category applications are applied and no fee is due for the area covered by the fencing.	
6.	Design and Access Statement (Statutory national requirement) Policy B22 – Building Design and B23 – Amenities, Gwynedd UDP	<p>A ‘Design and Access Statement’ is required. The Statement is required to show the ‘thinking’ behind the application. Developers are encouraged to demonstrate how siting and design in relation to landscape setting has influenced the proposal. There are 8 things to consider - ‘use’, ‘amount’, ‘layout’, ‘scale’, ‘landscaping’, ‘appearance’, ‘access’ and ‘inclusive access’ in relation to relevant national and local planning policy and guidance.</p> <p><u>Use</u> - explain why you have chosen this particular site for the proposed wind turbines/s.</p> <p><u>Amount</u> – explain why you have chosen the quantity of turbines you have applied for.</p> <p><u>Layout</u> – explain why you have chosen to position the wind turbine/s and ancillary buildings as shown in the application. The proposal should demonstrate how the landscape setting has influenced the siting and design of the wind turbine. Applicants should assess the potential for a proposal to have an impact on the outlook from inhabited buildings. Provide details of measures taken, if required, to avoid or minimise significant detrimental impact on the outlook from inhabited properties. A Residential Amenity Assessment should accompany or be incorporated within the Design and Access Statement for wind turbines of 11.1 metres (tip height) or higher located within the minimum separation distances that equates to 10 times the turbine’s tip height.</p>	

Checklist			
	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<p>Provide details of the distance between the proposed wind turbine/s and the closest existing or proposed wind turbine/s. The Planning Service will be able to provide details of the position and known status of other turbines. Demonstrate that the position of the wind turbine/s has taken account of the proximity of any surrounding development and risk of injury to humans through catastrophic equipment failure or ice throw and possible effects of visual distraction to road safety.</p> <p><u>Scale</u> – detail the wind turbine/s hub height, blade length (in metres) and number of blades and explain the reason for this. Provide details of the generation capacity of each turbine in either kW or MW. Provide details of the proposed connection to the transmission network. Include details of the proposed foundations. On the basis that there are no Strategic Search Areas in Gwynedd it is expected that wind turbines/ wind farm schemes should not exceed 5 MW, or 25MW for repowering proposals on existing wind farms, and that consideration is given to the cumulative impact of small schemes and repowering proposals in areas outside the SSAs.</p> <p><u>Landscaping</u> – explain what landscaping has been provided and why.</p> <p><u>Appearance</u> – explain why you have chosen a particular appearance such as colour of the wind turbine/s. Provide details of any on-site or secondary/ off-site mitigation measures proposed.</p> <p><u>Access</u> – provide details on the chosen access route in order to construct, service or dismantle turbines. Provide details of the nature and degree of permanency of modifications to accesses and/ or roads.</p>	

Checklist			
	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<p><u>Inclusive access</u> – if public access to the site is to be encouraged, provide details on how the application site is inclusive to all, regardless of any disability they may have.</p> <p><u>Proximity to Railway</u> – provide confirmation that consultation with Network Rail has taken place where there may be concern as to proximity to a railway.</p>	
7.	Environmental Impact Statement (Statutory national requirement)	<p>The Town and Country Planning (Environmental Impact Assessment) Regulations 1999 set out the circumstances in which an Environmental Impact Assessment (EIA) is required. This is particularly applicable in defined ‘sensitive areas’ such as the Llyn AONB. An applicant may request a ‘screening opinion’ from the LPA before submitting a planning application to determine whether an EIA is required. Subject to the likelihood of significant effects, projects which fall below the Schedule 2 thresholds (of the EIA Regulations) may also require EIA.</p> <p>Where an EIA is required, an Environmental Statement must be provided (see steps 1 to 6 in table 1 above) <u>including a statement of reasonable alternatives.</u></p> <p>Where an EIA is not required the LPA may still require environmental information to be provided. Section 9 and Sections 11 to 16 of this checklist outlines the scope of information required. Applicants are encouraged to discuss the requirements with the Council’s Development Management Services at the pre-application stage.</p> <p>Where an application for planning consent for a development that requires to be screened under Schedule 2 of the Regulations is received without a prior request for a screening opinion (step 1 in Table 1 above), a request for a screening opinion will be registered</p>	

Checklist

	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		concurrently with the planning application. The Council's decision at this late stage that a EIA is required will inevitably impact on the application and the timescale for reaching a decision. Applicants are encouraged to make their applications for screening opinion before submitting an application for planning consent.	
8.	Shadow flicker/ throw assessment (PPW Sections 3.17 & 12.10; Policy B23 – Amenities, Gwynedd UDP)	Account has to be taken of the impact on occupiers of dwellings in nearby settlements and properties around the proposed development. An assessment of potential shadow flicker and shadow throw throughout the year, should be provided for all dwellings within a 10 rotor diameter distance of the proposed location of each wind turbine. Details of each dwelling affected together with photographs, orientation, position of principal windows, etc. need to be included together with monitoring proposals and details of mitigation measures.	
9.	Noise Impact Assessment (PPW Sections 3.17, 12.10 & 13.15; Policies B23 – Amenities; A1 – Environmental or Other Impact Assessments, Gwynedd UDP.	On the basis that a wind turbine is potentially a noise sensitive development, proposals must be supported by a Noise Impact Assessment prepared by a suitably qualified acoustician. When considering a proposal, developers should identify any noise sensitive receptors, such as residences, quiet leisure based businesses, quiet places and other areas that are particularly valued for their acoustic environment or landscape quality or designated sites where noise may have an adverse impact on protected species or other wildlife. Applications for large turbines and wind farms will normally require an EIA and will be accompanied by a full noise impact assessment conducted and assessed in accordance with ETSU-R-97. There should be evidence that the location and duration of background monitoring has been agreed with the Council's Environmental Health Section and information is presented in the manner and standard expected of such reports. This will	

Checklist

	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<p>include photographs of sound measurement equipment at their field-monitoring locations, specific details of equipment including calibration and details relating to the competency/training of the individual setting-up the equipment.</p> <p>For smaller developments not requiring an EIA, the Council will expect all applications to be accompanied by a test report prepared either using International Standard IEC61400 "Wind turbine generator systems – Part 11" or alternatively, the British Wind Energy Association's "Small Wind Turbine Performance and Safety Standard". The test report shall include 1/3 Octave frequency analysis in order to enable the local authority to validate claims regarding turbine tonality.</p> <p>The Applicant shall demonstrate that the information contained in the noise report has been applied to determine the precise location of the turbine (identified using a six figure easting and six figure northing grid reference) and separation distance from nearby residential properties. Where the predicted noise level is greater than 35dB(A) at 10m/s at 10m height at any nearby property not in the ownership of the applicant and no background noise measurements have been included, the applicant shall include justification as to the non inclusion of such data.</p> <p>One of the most complex scenarios in respect of noise impact from wind turbines occurs when there are multiple turbines in a location. In respect of cumulative impact ETSU-R-97 states that:- <i>'Noise limits and margins above background should relate to the cumulative effect of all wind turbines in the area contributing to the noise received at the properties in question.'</i></p>	

Checklist			
	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<p>In situations where it is proposed to erect a turbine within or close to a zone of predicted noise influence of another turbine or a group of turbines a cumulative noise impact assessment will be required. The boundary of the "Zone of Predicted Noise Influence" shall equate to the 35dB LA90 contour based upon a wind speed of 10m/s at 10m height. The applicant should consult with the Local Authority on the precise interpretation and location of this contour.</p> <p>The cumulative noise assessment will need to demonstrate that the combined noise level from <u>all</u> wind turbine/s will not exceed an overall level of 35dB(A) or 5dB(A) above background up to wind speeds of 12m/s at 10m height. The background noise levels and noise assessment shall adopt a methodology that makes every endeavour to ensure that the quiet day-time and night-time periods used for the background noise assessment, are not influenced by any nearby wind turbines.</p> <p>Pre-application discussion between applicants and the Council's Environmental Health Section is very important in ensuring that the correct data, baseline noise assessment and an appropriate assessment is submitted with any application.</p>	
10.	Community Engagement Statement (PPW Sections 3.1.7 & 2.2; Protocol for public engagement with proposed wind energy developments in Wales (2007))	Applications will need to be supported by a statement (a) setting out how the applicant has carried out pre-application consultation, e.g. public meeting, exhibition, surveys, leaflets/ mailshots, and (b) demonstrating that the views of neighbours/ local community have been sought and taken into account in the formulation of the development proposal. The coverage and detail of the Statement should reflect the scale of the development and the extent of the development's implications. As a minimum, the Community Engagement Statement should set out how the local community has been involved, what their views are, and how these views	

Checklist			
	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		have been taken into account.	
11.	Landscape and Visual Impact Assessment (PPW Section 5 & 12.10; TAN 12; Policies Polisiau B8, B10, B12, B13, B14, B15, B16, B17, B18, B20, B21 B23 (Gwynedd UDP)	<p>A key consideration of proposals for wind turbines will be impacts on landscape character and visual amenity. The landscape and visual effects of wind turbines will vary on a case by case basis according to the type of wind turbine (model and height), its location, the landscape setting of the proposed development and impacts on sensitive areas and or receptors. Cumulative impact assessments may also be required. In this context, references to landscape should be taken as covering seascape and townscape where appropriate. Sensitive areas include (although not limited to) National Parks, AONB's, Conservation Areas, Heritage Coast, Historic Landscapes /Gardens, World Heritage sites, areas classed as high or outstanding in the Visual and Sensory category in LANDMAP etc. Sensitive receptors include public footpaths, dwellings, protected species etc. In all cases Impacts on Residential Amenity should be assessed separately to the landscape and public visual impact assessment. Assessments should be carried out by a Chartered Landscape Architect or suitably qualified professional with appropriate experience. Relevant Guidance / Documents include the following :</p> <p>Gwynedd Landscape Strategy 2007 AONB Management Plan 2009 - 2014 Guidelines for Landscape and Visual Impact Assessments 3rd Edition 2013 LANDMAP CCW LANDMAP Guidance Note 3 Register of Landscapes of Historic Interest in Wales in the Planning and Development Process (CADW 2nd (revised ed. 2007)</p>	

Checklist			
	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<p>(see Section 14 Further Reading for additional sources of information)</p> <p>The following requirements will apply:</p> <p>(i) <u>Turbines of up to 20m in height.</u></p> <p>For small turbines of less than 20m (blade tip), a formal visual impact assessment is less likely to be required dependant on location, context and presence of sensitive areas and or receptors. The requirements will be proportionate to the anticipated levels of impact. Zone of Theoretical Visibility studies, Photomontages and/or wireframe / line drawings may be helpful in certain more sensitive locations. A cumulative impact assessment maybe required. For guidance purposes it is recommended that the cumulative LVIA should consider planning applications and development within 5km However, a detailed site plan containing information on, topographical features, visual impact upon dwellings within a range of (500m to 1 km), designated sites (e.g. SAC, SPA, SSSI, the SNP Local Wildlife Site), and sensitive areas, receptors (e.g. listed buildings, conservation areas, SAMs, Public footpaths etc), likely protected habitats, protected species potential and possibly background data search results depending on scale of potential impacts as well as detailed drawings showing the design of the proposal should be provided to the Local Planning Authority. It is a matter for the Local Planning Authority to determine whether any additional supporting information for the planning application is necessary. Within the 15m – 20m height range, the local authority will be required to screen for EIA.</p> <p>(ii) <u>Turbines of between 20m and 65m height</u></p>	

Checklist

	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<p>The application should include a detailed site plan containing information on, topographical features, likely visual impacts upon dwellings, designated sites (e.g. SAC, SPA, SSSI, the SNP, Local Wildlife Site), and sensitive areas, receptors and (e.g. listed buildings, conservation areas, SAMs), likely protected habitats, protected species potential and possibly background data search results depending on scale of potential impacts, as well as detailed drawings showing the design of the proposal. A Landscape and Visual Impact Assessment is likely to be required. This should include, as a minimum, a Zone of Theoretical Visibility map covering an area up to 15km (radius) from the turbine and wireframe /line drawings and/ or photomontages from a limited number of key viewpoints. Where the turbine(s) are located in a Registered Historic Landscape Area, or landscapes classified as either 'Outstanding', 'High' or 'Medium' quality on Landmap, the applicant should consult the Local Planning Authority on the level of assessment required for a specific proposal. A cumulative impact assessment may also be required. For guidance purposes it is recommended that the cumulative LVIA should consider planning applications and development up to 30km.</p> <p>(iii) <u>Turbines over 65m in height</u></p> <p>As above, the application should include a detailed site plan containing information on, topographical features, likely visual impacts upon dwellings within 2 km, designated sites (e.g. SAC, SPA, SSSI, Local Wildlife Site) and visually sensitive receptors (e.g. listed buildings, conservation areas, SAMs, Registered Historic Landscapes), likely protected habitats, protected species potential and possibly background data search results depending on scale of potential impacts, as well as detailed drawings showing the design of the proposal. A more detailed Landscape and Visual Impact Assessment will be required, depending on location.</p>	

Checklist			
	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<p>At this scale of development, the LVIA would be likely to, as a minimum, require:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. A ZTV map up to 30km; ii. Visualisations and photomontages, focusing on key viewpoints. iii. An assessment of the sensitivity of the landscape (Outstanding', 'High' or 'Medium' quality on Landmap), magnitude of change and residual impacts; iv. A baseplan map of all wind turbine proposals in the public domain to 60km; v. A focussed assessment of all applied, consented or constructed proposals within 30km radius of the application proposal. <p>The individual or cumulative effect of turbines in the countryside shall be assessed so as not to create unacceptable visual or landscape impacts. Cumulative effects may present an eventual limit to the extent of wind energy development in particular areas. For guidance purposes it is recommended that the cumulative LVIA should consider planning applications and development within 15km to 30km.</p> <p>The number and location of viewpoints should be proportional to the scale of the development and the sensitivity of the location and should be agreed with the Council's Built Environment and Landscape Section. As a guide, view point locations should be informed with reference to:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) the zone of theoretical visibility (i.e. where the turbines would appear in views), b) the height of the turbine(s) and distance from the view point location (i.e. how large the turbines would appear in the views) 	

Checklist

	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a						
		<p>c) the character and sensitivity of the landscape (i.e. the setting context of those views) and d) the importance of those views (i.e. what value society places on those views from the those landscapes)</p> <p>The landscape and visual assessment should include reference to the Council’s landscape character assessment as a means of assessing landscape impacts relevant to the proposed project. It should include the effects during construction of the project and the effects of the completed development and its operation on landscape components and landscape character.</p> <p><u>Summary of Process and Components</u></p> <table border="1" data-bbox="757 895 1890 1324"> <thead> <tr> <th data-bbox="757 895 1099 930">Size of Turbine</th> <th data-bbox="1099 895 1890 930">Key Process / Information Requirements</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="757 930 1099 1219">Up to 20m in height</td> <td data-bbox="1099 930 1890 1219"> <ul style="list-style-type: none"> • Detailed Site Plan containing information on topographical features, visual impact on dwellings, designated sites, protected habitats and species etc. • LVIA to consider dwellings within 5km • Zone of Theoretical Visibility Studies • Photomontages • Cumulative Impact Assessment • </td> </tr> <tr> <td data-bbox="757 1219 1099 1324">Between 20m and 65m</td> <td data-bbox="1099 1219 1890 1324"> <ul style="list-style-type: none"> • Detailed Site Plan containing information on topographical features, visual impact on dwellings, designated sites, protected habitats and species etc. </td> </tr> </tbody> </table>	Size of Turbine	Key Process / Information Requirements	Up to 20m in height	<ul style="list-style-type: none"> • Detailed Site Plan containing information on topographical features, visual impact on dwellings, designated sites, protected habitats and species etc. • LVIA to consider dwellings within 5km • Zone of Theoretical Visibility Studies • Photomontages • Cumulative Impact Assessment • 	Between 20m and 65m	<ul style="list-style-type: none"> • Detailed Site Plan containing information on topographical features, visual impact on dwellings, designated sites, protected habitats and species etc. 	
Size of Turbine	Key Process / Information Requirements								
Up to 20m in height	<ul style="list-style-type: none"> • Detailed Site Plan containing information on topographical features, visual impact on dwellings, designated sites, protected habitats and species etc. • LVIA to consider dwellings within 5km • Zone of Theoretical Visibility Studies • Photomontages • Cumulative Impact Assessment • 								
Between 20m and 65m	<ul style="list-style-type: none"> • Detailed Site Plan containing information on topographical features, visual impact on dwellings, designated sites, protected habitats and species etc. 								

Checklist

	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<ul style="list-style-type: none"> • LVIA to consider dwellings within 15km • Zone of Theoretical Visibility Studies (up to 15km) • LANDMAP Assessment • Photomontages • Cumulative Impact Assessment 	
		<p>Over 65m in height</p> <ul style="list-style-type: none"> • Detailed Site Plan containing information on topographical features, visual impact on dwellings, designated sites, protected habitats and species etc. • Zone of Theoretical Visibility Studies (up to 30km) • LANDMAP Assessment • Reference to Landscape Character Assessment • Photomontages • Cumulative Impact Assessment <p>National Parks and AONBs have been confirmed by the Government (Section 85 (AONB) CRow Act) as having the highest status of protection in relation to landscape and scenic beauty. The duty to have regard to the purposes of nationally designated areas also applies when considering applications for projects outside the boundaries of these areas which may have impacts within them.</p> <p>Applicants should consult with Anglesey County Council, Conwy County Borough Council or the Snowdonia National Park Authority where a proposed wind turbine development will be visible from one or more of these Authority areas.</p>	

Checklist

	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		Applicants should contact the Council's Planning Service for further advice	
12.	Ecological Survey (PPW Section 5 & 12.10; TANs 5 & 12; Policies B15, B16, B17, B18, B19, B20, B21 (Gwynedd UDP)	<p>Applicants should consider the potential for a proposal to have an impact on any designated site within 20km of the site location, including an SPA, SAC or SSSI. Issues relating to connectivity of birds between designated sites and the wider countryside as well as the potential impact upon bats will need to be examined and addressed. Where appropriate, the planning application should demonstrate how these factors have been addressed.</p> <p>Direct impacts on the turbine site need to be considered, including protected species and habitats. An ecological survey may be required if an application is near to a site of known importance for bats or birds, or if a site is proposed within 50 metres from relevant habitat features that offer foraging/ commuting/ roosting opportunities, e.g. buildings, hedgerows, woodland edges, streams. In order to minimize the impact on wildlife, it is advisable that turbines should be a minimum of 50 metres away from these types of habitat features.</p> <p>The survey would involve classification and evaluation of the natural habitat and species, agricultural context, hydrological impact, determination of the zone of influence of the proposal, evaluation of impacts, and the scope of mitigation of those impacts.</p> <p>Applicants should contact the Council's Biodiversity Unit for advice.</p>	
13.	Heritage Evaluation (desk or field based)	Gwynedd has significant areas of historic interest, above and below ground. It may be necessary for applicants to commission an archaeological assessment and/or archaeological evaluation of the implications of development on features of historic interest either through	

Checklist

	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
	(PPW Section 6.5 & 12.10; TAN 12; Policies B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7 of the Gwynedd UDP	<p>direct loss of a feature or visual impact on the setting of features of historic interest. Applicants may be required to apply the ASIDOHL process (Assessment of direct and indirect physical effects on an area's historical features) in order to assess the impact on areas included in the Register of Historic Landscapes.</p> <p>Applicants should contact the Gwynedd Archaeological Service and the Planning Service for further advice.</p>	
14.	<p>Traffic and Transport Assessments</p> <p>(PPW Section 8; Policies AI, CH25, CH28, CH33, CH34 of the Gwynedd UDP</p>	<p>A Construction Traffic Management Plan is required with all applications, which should demonstrate that consideration has been given to as many of the following factors as possible:</p> <ul style="list-style-type: none"> • the proposed transport route from the factory and for larger parts for any abnormal indivisible load vehicles (AIL); • the proposed dimensions of the individual turbine sections, and the corresponding dimensions of the AIL vehicles and cranes; • the number, frequency, type and maximum gross weight of all other construction vehicles which will be generated by the development; and their proposed routes to and from the site; • details of the proposed improvements to the local highways network to facilitate the movements of the AIL traffic and construction traffic; • details of the proposed site access arrangements off the local highway network; • details of means of connection to the transmission network which may be required as part of the proposed development; • details of any stone borrow pits which are proposed as part of the proposed development. 	

Checklist			
	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<ul style="list-style-type: none"> • details of any construction traffic management proposals to mitigate conflict and disruption to existing highway users. • details of proposals involving railway crossings should also be considered so as to avoid rail crossing accidents <p>It is appreciated that some of this information may not be available at the early stage of project management. The highways implications of a project, must, however, have early consideration to enable appropriate input to be made from both the local and trunk road highways perspective. Long term planning is also essential for AIL movements and the notification requirements.</p>	
15.	Electro magnetic assessment	<p>Developers will need to consult with radar operators if a proposal falls within a 15km consultation zone, or the 30-32km advisory zone around both civil and military air traffic radar, respectively. Guidance is available to assist developers on the Civil Aviation Authority's web-site (http://www.caa.co.uk/default.aspx?catid=1959). Developers should use this. Developers will also need to consult with OFCOM at the pre-application stage in addition early consultation should also be sought with Arqiva who operate the television network in the UK and the majority of radio transmission network. National Air Traffic Services (NATS) has advised that it wishes to be consulted on all planning applications or 'Notice of Intent to Develop' proposals for wind turbine developments irrespective of scale. Details of possible adverse effects and appropriate measures to alleviate effects should be submitted.</p>	
16.	Groundwater and surface water Policies B32, B33 of the Gwynedd	An assessment of the risks to water resources and the water environment, i.e. local watercourses, water bodies, groundwater and water supplies, during the construction phase	

Checklist

	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
	UDP	will be required, particularly development that could have a direct or indirect adverse impact on the hydrological regime that underpin statutory sites. The Environment Agency will be consulted where appropriate.	
17.	Tourism and leisure activities (Policies B7, B8, B9, B10, B12, B13, B14, B23, Ch26, CH42, CH46 of the Gwynedd UDP.	<p>Impacts on tourism and leisure activities will depend on the nature of the activity and the type of visual and other impacts on significant receptors (e.g. visitors, local residents or communities). Particular attention should be paid to impacts on the users of roads, paths, country parks and open-access countryside which are important for everyday life, leisure and visitors, and have a significant effect on the image or quality of life of a location or area.</p> <p>For local residents, the presence of turbines could have a significant effect on the enjoyment of the local and wider landscape when viewed from footpaths, parks and areas of open access land. Visitors and tourists visiting an area or location as a result of its scenic or townscape quality or character could also be significantly affected. This could result in a loss of visitors and consequential socio-economic impacts.</p> <p>Sections 11 and 13 of this checklist set out the issues relating to impacts on landscape character and visual amenity and historic/ cultural assets. The judgment of acceptability of a development based on landscape and public visual amenity protection should provide adequate protection for tourism interests.</p>	
18.	Legal Agreements (PPW Sections 3.6 & 3.7)	The need for developer contributions required as a result of the proposed wind turbine/s, e.g. visual and road infrastructure impacts (i.e. need for new footpaths, road widening). Planning or other legal agreements may be needed to deal with any such issues. It will be useful to discuss such matters and prepare draft head of terms at an early stage in the process,	

Checklist

	Document or information required (basis for requirement included in brackets)	Description	✓ or ✗ or n/a
		<p>preferably at the pre-application stage.</p> <p>A suitable mechanism may be required, e.g. a bond, in order to ensure that sufficient resources would be available for dismantling and remediation. This is to ensure adequate measures are in place to ensure the site is restored in an appropriate manner.</p>	
19.	Other issues (TAN 8)	Associated community benefits – the developer/land owner may wish to play an active role in the community. Developers or landowners are encouraged to engage directly with communities rather than with the Council on this issue. The absence or presence of any contribution to local communities is not an issue which will be considered by the LPA in its determination of whether planning permission should be given.	

REPORT TO THE CABINET

10 June, 2014.

Cabinet Member : Councillor Ioan Thomas (Customer Care)

Subject : The Complaints Procedure

Contact officers : Dilys Phillips and Gwenan Parry.

Decision sought

To adopt a new complaints procedure for the Council, as detailed in the Appendix.

Local member's views

Not a local matter.

Introduction

1. The Cabinet is requested to adopt a new Complaints Procedure in accordance with the policy as set out in the Appendix.
2. The characteristics of the new procedure are:-
 - 2.1. An emphasis on resolving complaints, and doing so swiftly. To promote this, the new procedure is a two-step process, comprising of an informal resolution and a formal investigation.
 - 2.2. The use of Galw Gwynedd as a central contact point for all formal complaints. This will allow consistency in receiving and recording complaints, assisting complainants and monitoring responses.
 - 2.3. Establishing a complaints coordination team with responsibility for the administration of the procedure. The team will include a specific post within Galw Gwynedd responsible for assisting the complainant, grading the complaint, seeking a swift resolution and monitoring the progress of formal investigations. The team will also include one of the Solicitors, with responsibility for the oversight of more complex investigations.
 - 2.4. The ability to learn lessons from complaints by means of overview reports to be submitted to the Corporate Management Team and the Cabinet Member and, occasionally and as required, to the Cabinet, in order to ensure continuous improvement.

Reasons for recommending the decision

3. Adopting the new procedure will bring specific benefits to the citizen by focusing on the resolution rather than the process. It will allow for complaints to be dealt with more swiftly, by abolishing one step of the current process which is fairly labour-intensive and lengthy.
4. The new procedure will allow complaints which involve more than one department to be better coordinated, and will enable the coordination of complaints which involve external agencies or partners.
5. By establishing a central, comprehensive database, it will be possible to keep an overview of the pattern of complaints and to learn lessons as an organisation. Currently, the valuable information contained in complaints tends to be lost.
6. It is anticipated that the procedure will be better aligned with the Council's new culture of empowering staff to make decisions and to deliver one of the work streams of the "Gwynedd Way" project.

Relevant considerations

7. Establishing the new procedure will incur a one-off initial cost of around £90,000. This cost is to employ a specific officer within Galw Gwynedd for a period of up to three years to allow the new arrangements to embed. Following this initial period, it is expected that the arrangements to deal with new complaints will be incorporated within the day-to-day work of the departments. If the Cabinet adopted the new procedure, the one-off cost of around £90,000 could be met by utilising an element of 2013/14 underspends on corporate budgets.
8. This new procedure is in accordance with the model concerns and complaints policy published by the Welsh Government, and produced under the guidance of the Public Services Ombudsman for Wales. This is advantageous as it is consistent with the complaint procedures of other public bodies, making the submission of a complaint easier for members of the public across public bodies.
9. With the exception of receiving reports about lessons to be learnt, councillors, and Cabinet members in particular, have no specific role in dealing with complaints. The Ombudsman is of the view that it is not appropriate for the Cabinet to participate in investigations into individual complaints. The Council's internal arrangements allow any councillor who is unhappy with the operation of a specific department to bring the concern to the attention of the relevant Cabinet member. The intention is for this arrangement to continue in relation to the resolution of councillors' concerns, but care must be taken that a Cabinet member does not step into the role of investigating specific complaints by members of the public.

Next steps and timetable

10. If the Cabinet adopts the new procedure, it is anticipated that a period of staff training and introduction will be required before giving more publicity to the new arrangements that will come into force in the autumn.
11. Regardless of this, if some aspects could be implemented immediately e.g. abolishing the third step of a Complaints Panel, this will be done where it is practicable to do so.

Views of the statutory officers :

Chief Executive:

An effective complaints procedure is vital for any public body and the proposals in this report, which have been agreed internally, offer a distinct improvement on the present arrangements. It is obvious that there is need for a short term investment to implement on this and there is a way to ensure that investment. I suggest therefore that the Cabinet accept the proposals.

Monitoring Officer:

I have contributed to the development of the new arrangements and am satisfied with them as regards propriety.

Head of Finance Department:

I can confirm the accuracy of the content of paragraph 7 of the 'Complaints Procedure' report, that £90,000 is a sufficient budget to establish a specific post within Galw Gwynedd to administer the new complaints procedure for a period of 3 years (and to establish a central, comprehensive database to enable complaints to be dealt with more quickly for the citizen's benefit)

Furthermore, I can confirm that if the Cabinet decides to adopt the procedure as is recommended here, that this one-off cost can be met by allocating an element of underspend on corporate budgets in closing the accounts (note that there is a relevant recommendation in the '2013/14 Outturn' report which is also on this Cabinet meeting's agenda

Appendices:

Gwynedd Council Concerns and Complaints Policy

CONCERNS AND COMPLAINTS POLICY GWYNEDD COUNCIL.

STAGE 1 - Introduction.

- 1.1 The purpose of this policy is to enable the Council to deal effectively with concerns and complaints.
- 1.2 It is based on a model policy developed by the Welsh Assembly Government and which is suitable for all public services in Wales.
- 1.3 The policy contains a number of basic principles together with a comprehensive complaints procedure. It is relevant to all Council services except those which are dealt with under the Social Services complaints procedure.

SECTION 2 - Definition and Principles.

2.1 What is a Complaint?

2.1.1 A complaint is:

- an expression of dissatisfaction or concern
- either written or spoken or made by any other communication method
- made by one or more members of the public
- about the Council's action or lack of action
- or about the standard of service provided
- which requires a response

2.1.2 A complaint is not:

- an initial request for a service, such as reporting a faulty street light
- an appeal against a 'properly made' decision by a public body
- a means to seek change to legislation or a 'properly made' policy decision
- a means for lobbying groups/organisations to seek to promote a cause.

2.2 Principles for dealing with complaints.

2.2.1 When someone complains they inevitably have an issue about a service which has been received or not received. Complaints need to be handled in such a way that the complainant is the focus and not the process itself. It is within this context that the following principles should be applied.

(i) Accessible and Simple

- Well publicised
- Easy to find, understand and use – both for public and staff
- Simple and clear instructions for the public about how to make a complaint.
- Has a flexibility to meet the different needs of different people, ensuring that those who face challenges in access are not excluded.
- Provides information on advocacy and support services.
- The stages in the complaint handling process are kept to a minimum.

(ii) Fair and Impartial

- Concerns are dealt with in an open-minded and impartial way.
- Complainants are assured that making a complaint will not adversely affect their future dealings with contacts with the Council.
- Ensures that complainants get a full response and that decisions are proportionate, appropriate and are fair.
- The staff complained about are treated as fairly as complainants.

(iii) Timely, Effective and Consistent

- Within the parameters of what is appropriate and possible, frontline staff themselves should seek to resolve complaints.
- "Investigate Once, Investigate Well" – when a complaint requires formal investigation, this should be done thoroughly to establish the facts of the case.
- Dealt with as quickly as possible. It should normally take no longer than 20 working days from receipt at the Formal Stage to resolution. If a complaint is more complex, complainants should be told why it may take longer to investigate and how long it is expected to take. Complainants and staff involved should be kept informed of progress throughout.

- Consistent so that people in similar circumstances are treated in similar ways.
- Concerns involving more than one public service provider are dealt with in such a way that the complainant's experience is of one system.

(iv) Accountable.

- Provides honest, evidence-based explanations and gives reasons for decisions.
- Information is provided in a clear and open way.
- When concerns are found to be justified, as appropriate, the Council will
 - acknowledge mistakes
 - apologise in a meaningful way
 - put matters right
 - provide prompt, appropriate and proportionate redress.
- Follow up to ensure any decisions are properly and promptly implemented.
- Where appropriate, the complainant is told about the lessons learnt and changes made to the service, guidance or policy.
- Ensures that complainants are informed of their right to complain to the Public Services Ombudsman for Wales (or of other appropriate routes open to them, for example, Welsh Language Commissioner in respect of complaints about compliance with Welsh Language Schemes, Equality and Human Rights Commission).

(v) Delivers Continuous Improvement

- Lessons learnt from complaints are gathered and feedback is used to improve service design and delivery.
- Systems are in place to record, analyse and report on the learning from concerns.
- The leadership of the Council:
 - takes ownership of the complaints process
 - regularly reviews and scrutinises its effectiveness
 - receives regular complaints monitoring reports, and
 - demonstrates what the organisation has done to improve service delivery as a result of complaints.
- Regulators have an important role in ensuring that lessons learnt from concerns are implemented satisfactorily and sustained.

SECTION 3 – Complaint Handling Arrangements.

3.1 The aim is to provide a common approach for handling complaints by replacing 'process heavy' systems with one that is simple, flexible and places emphasis on getting the most appropriate outcome for individuals and services. It enables the Council to take a much more proactive approach to dealing with concerns by focusing on people's needs and not the complaints process itself.

3.2 A Commitment Statement

3.2.1 "People will find it easy to complain and get things put right when the service they receive is not good enough."

3.3 The people who may put forward a concern.

3.3.1 Any member of the public, including a child who has received, or was entitled to receive, a service from the Council may make a complaint. The same applies if they have suffered due to the inappropriate action or lack of action by the Council.

3.3.2 Where a concern is notified by a young person or child, the responsible body must provide them with such assistance that they may reasonably require in order to pursue the concern. This should include making the young person or child aware of the help that could be provided by the Children's Commissioner for Wales.

3.3.3 A concern can also be put forward by someone on behalf of another person, as follows:

(a) someone who has died

(b) a child

(c) those who lack the capacity (as defined by the Mental Capacity Act 2005(1))

(d) they have been asked to do so by the person affected

In the case of (b), (c) and (d) the Council must satisfy itself as far as the circumstances of the person affected allow for it, that the representative is acting with the authority of that person and if possible obtain their signature to confirm this.

3.3.4 This procedure is not however a means for a member of staff to raise employment issues. There are other internal mechanisms for these type of concerns, for example, whistleblowing, bullying or grievance procedures.

3.4 Roles.

- 3.4.1 The Cabinet should ensure that the policy is adopted and in place. It is not appropriate for the Cabinet to be involved in the investigation of individual complaints. However, it should receive reports on the number and type of complaints received, their outcomes and any remedial action taken as a consequence. It is for the Cabinet to determine how frequently it should receive such reports.
- 3.4.2 The Corporate Management Team and the relevant Cabinet member will receive regular reports on the type of complaints that are to hand and any lessons to be learnt therefrom.
- 3.4.3 **Responsible Officer** – The Monitoring Officer has responsibility for ensuring the policy is adopted and the guidance is followed.
- 3.4.4 **Complaints Co-ordinating Team** - The complaints co-ordinating team includes a Complaints Officer located in Galw Gwynedd (who has responsibility for co-ordinating responses to all complaints not resolved at the informal stage and assisting complainants), and a Senior Solicitor in the Legal Unit (who is responsible for deciding on investigations in the more complex cases).

3.5 Resources.

- 3.5.1 The Council will ensure that the necessary resources are made available to enable delivery of the policy, this includes:
- staffing (including administrative support, if necessary).
 - training
 - complaint handling administration systems

3.6 Accessibility and publicising the complaints procedure.

- 3.6.1 The 'Complaints Commitment Statement' and complaints process will be widely publicised by:

- promoting the existence of the procedure, together with appropriate contact details, on a regular basis in any newsletters that the Council publishes for its service users
- producing a bilingual complaints information leaflet (see 3.7 below) to be available at all public reception areas and 'common' areas where service users may frequent, and made widely available to the staff.
- publishing the complaints procedure at a prominent and easily accessed area of the Council's website.

3.6.2 In addressing issues of accessibility:

- the complaints procedure information will be available on request in alternative formats such as on CD, in large print, Braille, etc.
- advice be provided to complainants who require/request such support as to which organisation(s) is likely to be the most suitable to help them

3.7 The complaints information leaflet/complaint form

3.7.1 The Council has published a complaints information leaflet in both Welsh and English.

3.7.2 In raising a concern, ideally people should complete a complaint form either printed version or webform.

3.7.3 However, people may prefer to present their complaint by telephone, e-mail or in person (or other method). In doing so, staff dealing with the complaint should ensure that they have gathered the same information as that being sought on the complaint form and ensure it is recorded appropriately.

3.8 The Complaints Procedure.

Stage 1 – Information Resolution.

3.8.1 This stage offers the opportunity for informal engagement at the point of service delivery to seek to resolve complaints either at the time the concerns arises or very shortly thereafter. This stage is part and parcel of front line service delivery and not viewed as separate from it. This first step will formally be an explanation or other appropriate remedial action by frontline staff.

- Staff will be empowered and trained to deal with complaints as they arise with the aim of resolving issues on the spot.

- Staff will be trained to recognise the seriousness of a complaint and understand when it should be referred to more senior member of staff.
- Staff may receive complaints that do not involve their own service, but that of another department. It may be difficult for them to know to whom the complainant should be referred and therefore, they should direct the complainant to the Complaints Officer, who will then be able to advise the complainant appropriately.
- In a similar vein, staff may receive a complaint that not only involves their own service but that of another section/department. It is recommended that in these instances – since it is unlikely that the staff member will have the necessary authority to resolve a complaint on behalf of another Council service – the complainant should be referred directly to the Complaints Officer.
- Staff must advise complainants how to progress their complaint to the formal investigation stage, if they are not satisfied with the outcome of their complaint at the end of the informal stage.
- Complainants may wish their complaint to be 'fast tracked' straight through to internal investigation (Stage 2). This may particularly be so if there have been disagreements with staff directly responsible delivering the service. It is the complainant's prerogative to seek to take their complaint directly to Stage 2 of the procedure and frontline staff should advise how they may do so.
- Frontline staff will be trained and encouraged to provide appropriate information on advice and advocacy support at Stage 1 of the complaints and if the relevant information regarding assistance is not available to them to refer the complainant to the Complaints Officer.
- The Complaints Officer will be a source of support for frontline staff in respect of local resolution.

3.8.2 The informal resolution stage should be done as quickly as possible and certainly no longer than 10 working days. If it is not possible to resolve the concern within the relevant timescale, then the matter should be escalated to the formal investigation stage.

3.8.3 Examples of the type of concern that can be resolved at the local resolution stage are:-

- Someone complains that their bin hasn't been emptied by the refuse collection service when it should have been;
- Someone complains that their query was not answered within the required time.

3.8.4 However, examples of the type of complaint that should not be resolved at the information stage are:

- the complaint relates to a failure to safeguard a child/children by social services
- if the complaint includes legal proceedings
- the concern involves issues where it appears a service failure has occurred due to an obvious systemic problem.

Stage 2 – Formal Internal Investigation.

3.8.5 "*Investigate once, investigate well*" is the principle for this stage of the process. Emphasis is placed on one investigation to deal thoroughly with the concerns raised, rather than multiple investigations at different levels in the organisation which can result in protracted and sometimes open ended investigations. However, the Stage 2 element of the complaints process is intended to be flexible to respond appropriately to the complaint.

3.8.6 The following sets out how complaint should be dealt with at Stage 2

- Stage 2 complaints should be sent by the complainant to the Complaints Officer. Any staff member who receives a complaint form should forward it promptly.
- Having formally received a complaint at Stage 2, an acknowledgement should be sent by the Complaints Officer as soon as possible but within a maximum of five working days.
- If a complaint is 'out of time' – i.e. the issue being complained about is older than six months – (from the time that the complainant first became aware of the problem), consideration should be given as to whether there are good reasons as to why it should nevertheless be accepted.
- The Complaints Officer should offer to discuss the matter
 - helping the person who is complaining understand the process
 - confirming with them their preferred method of communication and what they want as an outcome to making the complaint
 - providing advice of relevant advocacy and support services if they need help to make that complaint

- Depending on the nature of the complaint it may be necessary to obtain the complainant's permission to access their personal file. If the complainant refuses to give permission, then it should be explained to them that this will have an effect on the ability to conduct a thorough investigation.
- If the complainant is complaining on behalf of someone else, consideration will need to be given as to whether consent is needed to investigate the complaint.
- Having satisfied themselves that they sufficiently understand the details of the complaint, the Complaints Officer should, (in consultation with the Senior Solicitor where appropriate)
 - grade the seriousness of the complaint to decide on the appropriate level of investigation
 - identify an officer with sufficient seniority, credibility and independence from the source of the complaint to undertake the investigation:
 - depending on the nature of the complaint, this may still be someone within the service section but it may require someone independent from the section or department
 - when deciding on an 'investigator', take account of whether the investigation will need to span across more than one service and the level of seniority required to investigate across all those areas.
- Having recorded the complaint on the complaints handling system on receipt the Complaints Officer should keep track of (and record) progress and take responsibility for monitoring the smooth running of the investigation, ensuring that timescales are met. The Stage 2 complaints process should normally be concluded within 20 working days. Where this is not possible complainants must be informed of the reasons and be agreeable to any extension. In any event, there should be regular contact with the complainant, updating them on progress on the case.
- A complainant may withdraw their concern at any time, however, the Council may continue to investigate if it feels that it is necessary to do so.

Complaints Investigations.

- 3.8.7 A complaint investigation should be a fact finding exercise which is impartial, open and transparent and proportionate to the seriousness of the complaint. For serious complaints, a plan needs to be drawn up enabling the complaint to be investigated systematically.

- 3.8.8 However, even though the complaint has reached the Formal Internal Stage, there may still be potential for resolving the concern to the complainant's satisfaction through a '**quick fix**' and without having to undertake a full and lengthy investigation. Consideration should be given to the possibility of this.
- 3.8.9 Consideration should also be given as to whether face to face meetings and/or mediation could be a means to resolving the complaint.
- 3.8.10 Evidence gathering can include:
- correspondence (letters and e-mails)
 - notes of telephone conversations
 - organisational policies and procedures
 - good practice guidance
 - records (including those specifically in relating to complaint under consideration and training records of staff involved in the complaint).
 - legislation
 - interviews (including detailed note taking)
 - site plans and visits
 - photographic evidence
 - recording of various formats (e.g. phone, video, CCTV)
 - obtaining professional/expert advice
 - training records of relevant staff.
- 3.8.11 Recommendations arising from investigations should be Specific, Measurable, Achievable, Realistic and Timed (SMART).
- 3.8.12 At the end of an investigation a written outcome such as letter or e-mail should be produced, and in more serious cases a report. Where a report is produced this should include where appropriate:
- the scope of the investigation
 - a summary of the investigation:
 - details of key issues, setting out a brief chronology of events leading to the complaint
 - those who were interviewed (including setting out to what degree the complainant, and if appropriate, any affected relatives advocates, etc. were involved in the investigation)
 - conclusion
 - if the complaint is found to be justified/upheld
 - how it happened – i.e. what went wrong
 - why it happened – i.e. the root cause of the problem (e.g. human error, a systemic failure)
 - what impact did it have on the complainant

- if a systemic failing has been identified, an explanation of actions taken to put things right, with a view to ensuring the same problem does not occur again
 - if appropriate, an apology
 - if appropriate, an offer of redress
 - if the complaint has not been upheld, there should be an explanation of why this conclusion has been reached, demonstrating that it has been arrived at based on the evidence gathered.
- overall the report should demonstrate throughout that the complaint has been taken seriously, that the investigation undertaken has been fair and, in accord with the seriousness of the complaint, proportionately thorough.
- even in cases where an investigation upholds the complaint and offers remedy/redress, it may be that the complainant remains dissatisfied for some reason. Therefore, in all cases, the report should inform the complainant that if they remain dissatisfied then they have the right to seek an independent external consideration of their complaint. Information about making a complaint to the Public Services Ombudsman for Wales and other appropriate complaint handlers including the Welsh Language Commissioner should be provided.

The final steps.

- 3.8.14 In cases where a complaint has been upheld and there is a clear systemic issue, the appropriate Manager should ensure that an action plan is devised setting out how the recommendations will be implemented and identify who will be responsible for ensuring their implementation. When it affects them, frontline staff should be involved in this process. The plan should also include arrangements for confirming to the complainant that changes have been implemented and make provision for the monitoring and evaluation of new arrangements introduced to assess their impact.
- 3.8.15 On closing a complaint case, the Complaints Officer should ensure that working documents used during the course of the investigation are retained in an orderly fashion and stored securely. If the complaint becomes the subject of further external investigation such as by the Public Services Ombudsman for Wales, these working documents may be needed as the Council's evidence. Complaint case records should be retained for at least one year following closure at the end of Stage 2.

An Independent Person.

- 3.8.16 It may be that for some investigations, it is considered appropriate to include the involvement of an independent person in the Stage 2 investigation. It will be the responsibility of the complaints co-ordinating team to ensure that the organisation has a pool of suitable people to call upon where necessary.

Complaints Involving other Legal or Disciplinary Proceedings.

- 3.8.17 Occasionally, complaints received will involve legal or disciplinary proceedings. It may from time to time be necessary to put the investigation of a complaint 'on hold' until the conclusion of those other proceedings. However, it should not automatically be assumed that this is necessary in every case. An assessment should be made (with legal advice sought, if appropriate) to identify whether it is possible to address the subject of the complaint, without impacting unfairly on the other proceedings underway. It is important that if a complainant is in a continued state of disadvantage as a result of likely poor service delivery that every step is taken to conclude this part of their complaint. This will mean that, if the complaint is upheld, it has been demonstrated that the organisation is doing everything it can to return them as soon as possible to the position they would have been in if that failure had not occurred in the first place.

Complaints involving more than one service provider.

- 3.8.18 There are occasions when a complaint received will involve more than one organisation. In this case the role of the Complaints Officer will be slightly different. Having established the elements of the complaint and which organisations are involved they should contact their counterpart(s) in the other organisation(s) involved. The Complaints Officer should then decide which of them should lead on co-ordinating the response to the complainant. It would seem sensible that this should be the organisation with the greatest involvement in the complaint. However, it may be appropriate for the organisation with the largest complaints handling resource to undertake this role.

The role of the complaints officer allocated to the complaint in question is to co-ordinate the investigations in each of the service areas involved. The ultimate aim, therefore, is to provide the complainant with a single comprehensive 'joint' response on behalf of all the organisations involved.

There will be complaints where each element is sufficiently distinct and separate so that all that will be required is to set out the details and outcome of each investigation strand and then add an overall conclusion to the response.

However, it is recognised that there will be some cases where the resolution and remedy of a complaint will involve agreement by all involved and that this could lead to tensions and disagreement. Where such disagreements lead to an impasse, it may mean having to refer the problem to senior management within each of these organisations (depending on the seriousness possibly Chief Executives) in order to try to resolve the situation.

Where the impasse still cannot be resolved, it may be prudent to refer the matter at this point to the relevant external independent complaint handler at Stage 3 (e.g. the Public Service Ombudsman for Wales). However, the complainant should be told of this intention, together with the reason for it, and their agreement should be sought before such a referral takes place.

SECTION 4 - Learning Lessons.

4.1 Learning from complaints/continual improvement.

4.1.1 Complaints information will be used to improve the Council's service delivery and increase its effectiveness.

4.1.2 To support this, the Council will

- Ensure that the Complaints Co-ordinating Team, periodically review all complaint outcomes and their recommendations to identify whether there are any patterns to complaints/wider lessons to be learnt that may not be apparent from individual complaints along. When considering the lessons that can be learnt from a complaint, an assessment should be made as to whether:
 - these are limited to the section or department in question
 - whether they have an organisation wide implication
 - or indeed, whether they are ones that should be shared across the sector of the public service or indeed across the whole of the public service in Wales.
- Ensure that complaints reports are considered on a regular basis by the Senior Management Team, including an analysis of the data gathered and information on recommendations that have been made for improving service delivery.
- Ensure that the information received by the Senior Management Team is used to target any problem areas and consider if there is potential to improve policies, procedures and accordingly services.
- Ensure that the relevant Cabinet Members receives reports giving an overview of complaints received, setting out what changes have been made as a result of complaints information, and following monitoring of their implementation what results have been received.

- Ensure that an annual report on complaints is produced, drawing out lessons learnt over this period and demonstrating how they have contributed to improve service delivery.

4.2 Recording & Monitoring Complaints.

4.2.1 Effective approaches to complaints management collect specific data and identify recurring or system wide problems. All feedback and complaints received should be recorded to ensure that a comprehensive evaluation of data can be made.

4.2.2 To support this:

- The Council has a system to collect organisation-wide complaints data
- The Council uses the system to help track complaints and compliance with timescales.
- Data recorded enables the numbers, types, outcomes and trends of complaints to be captured, to facilitate comparisons with previous periods and identify system wide or recurring complaints.
- The system also enable a points from lessons learned to be captured.
- The Council writes to the complainant detailing the findings of the investigation providing an apology for the shortfalls and describing what action will be taken to prevent recurrence.

[**Note:** Frontline staff should be encouraged to report all serious complaints or those with wider learning points that they have dealt with informally to the Complaints Officer so that these can be recorded on the central complaints handling database. This should be regardless of whether or not the complaint has been resolved on the spot. For those serious complaints not resolved, such action will mean that there will be a record of the incident should the complaint progress to Stage 2 of the complaints process].

SECTION 5 – Staff and Training.

5.1 Staff

- 5.1.1 Whilst it is not uncommon for people to look for someone to blame when things go wrong, staff should be assured that this is not the aim of an investigation. It should be made clear that any interview that may take place is to establish facts as part of the investigation of a complaint, and that it does not form part of a disciplinary procedure. (However, a separate disciplinary process could take place if this is appropriate).
- 5.1.2 When requiring staff to attend for interview, they should be told the purpose of the interview, what to expect and what preparation they need to do. They should be advised that they can bring someone (such as a colleague) for support – although the position of confidentiality and their role should be made clear). They should also be advised as to what will happen after the interview.
- 5.1.3 Being the subject of a complaint is in any event a stressful situation and depending on the circumstances of the complaint and the issues involved, it may be prudent to inform the interviewee of staff support/counselling available.
- 5.1.4 In the same way that it is important to keep complainants informed on progress in the investigation and its outcome, the same is true in respect of staff.
- 5.1.5 As well as informing the staff involved of the outcomes of complaints and any recommendations that arise, there should also be a means (staff newsletters, making the annual report available on the intranet) of disseminating to staff how the way they deal with complaints can contribute to better public service. The organisational culture should be that reporting a complaint and action taken is seen as a positive act in that it assists organisational learning. If many individuals (perhaps based in many different locations) deal with a similar type of problem without this information being shared with others, then what may be a deep-rooted systemic problem within the organisation may not emerge to the surface. If frontline staff inform the complainant of this (intended) action, it is likely to have a positive effect in terms of good customer relation.

5.2 Training.

- 5.2.1 The Council will ensure that the complaints function adequately resourced by appropriately trained staff.
- 5.2.2 The Complaints Officer should undertake an assessment of the skills and competencies required by all those involved in the complaints process and ensure that there is an appropriate training strategy in place.

- 5.2.3 Those likely to be involved in conducting 'sensitive' investigations will in all probability need additional 'specialist' training.
- 5.2.4 General training will also be included in the induction programme of all in the organisation (this includes staff and Cabinet members).

5.3 Unacceptable Actions by Complainants.

- 5.3.1 The Council recognises that some people can act out of character in times of trouble or distress. It should be borne in mind that there may have been upsetting or distressing circumstances leading up to a complaint.
- 5.3.2 The Council will not tolerate unacceptable conduct towards staff. Accordingly the Council has a "Vexatious Complaints Policy" and it will ensure that its staff receive appropriate training in that regard.